

BARIŞ

PORTRELERİ

10 EKİM 2015'TE KAYBETTİĞİMİZ

HAYATLARA BİR BAKIŞ

**ABDULLAH EROL ABDÜLBARİ ŞENCİ ABDÜLKADİR
UYAN ADİL GÜR AHMED ALKHADİ AHMET
KARTURLU ALİ DENİZ UZATMAZ ALİ KİTAPÇI
ATA ÖNDER ATABAY AYCAN KAYA AYŞE DENİZ
AZİZE ONAT BAŞAK SİDAR ÇEVİK BEDRİYE BATUR
BERNA KOÇ BİLGİN PARLAK BİNALİ KORKMAZ
CANBERK BAKIŞ CEMAL AVŞAR DİCLE DELİ
DİLAN SARIKAYA DJLAVER KARHARMAN EBRU
MAVİ ELİF KANLIOĞLU EMİN AYDEMİR EMİNE
ERCAN ERCAN ADSIZ EREN AKIN ERHAN AVCI
EROL EKİCİ FATMA ESEN FATMA FİLİZ BATUR
FATMA KARABULUT FEVZİ SERT FEYYAT DENİZ
GAZİ GÜRAY GÖKHAN AKMAN GÖKHAN GÖKBÖRÜ
GÖKMEN DALMAÇ GÖZDE ASLAN GÜLBAHAR
AYDENİZ GÜLHAN ELMASCAN GÜNEY DOĞAN
HACI KIVRAK HAKAN DURSUN AKALIN HASAN
BAYKARA İBRAHİM ATILGAN İDİL GÜNEYİ İSMAİL
KIZILÇAY KASIM OTUR KEMAL TAYFUN BEŇOL
KORKMAZ TEDİK KÜBRA MELTEM MOLLAOĞLU
LEYLA ÇİÇEK MUHAMMED VEYSEL ATILGAN
MEHMET ALİ KILIÇ MEHMET HAYTA MEHMET
TEVFİK DALGIÇ MUHAMMET ZAKİR KARABULUT
MEHMET ŞAH ESİN MERYEM BULUT MESUT MAK
METİN KÜRKLÜ METİN PEŞMEN MUHAMMET
DEMİR NECLA DURAN NEVZAT ÖZBİLGİ NEVZAT
SAYAN NİLGÜN ÇEVİK NİYAZI BÜYÜKSÜTÇÜ
NİZAMETTİN BAĞCI NURULLAH ERDOĞAN ONUR
TAN ORHAN IŞIKTAŞ OSMAN ERVASA OSMAN
TURAN BOZACI ÖZVER GÖKHAN ARPAÇAY
RAMAZAN ÇALIŞKAN RAMAZAN TUNÇ RESUL
YANAR RIDVAN AKGÜL SABRİ ALMAS SARIĞÜL
TÜYLÜ SELİM ÖRS SERDAR BEN SEVGİ ÖZTEKİN
SEVİM ŞİNİK SEYHAN YAYLAGÜL SEZEN VURMAZ
BABATÜRK ŞEBNEM YURTMAN ŞİRİN KILIÇALP
TEKİN ARSLAN UMUT TAŇ UYGAR COŞKUN ÜMİT
SEYLAN VAHDETTİN OZGAN VEDAT ERKAN
YILMAZ ELMASCAN YUNUS DELİCE ZİYA SAYGIN**

**BARIŞ
PORTRERİ**

**10 Ekim 2015'te
kaybettiğimiz hayatlara
bir bakış**

P24 Hafıza Kitaplığı

Yayın No 1

Bariş Portreleri:

10 Ekim 2015'te

kaybettiğimiz

hayatlara bir bakış

Editörler

Evin Bariş Altıntaş

Metin Yener

Murat Şevki Çoban

Özlem Altunok

Seçil Epik

Sibel Oral

Veysel Ok

Yasemin Çongar

Kitap tasarımı

Bülent Erkmen

Baskı öncesi hazırlık

Bariş Akkurt, BEK

1. Basım: Ekim 2017

Baskı ve Cilt

MAS Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.

Hamidiye Mahallesi,

Soğuksu Caddesi 3

Kağıthane 34408 İstanbul

T: +90 212 294 10 00

Sertifika No: 12055

P24 Hafıza Kitaplığı

Punto24 Bağımsız Gazetecilik Platformu

Aslan Yatağı Sokak, 7

Beyoğlu 34433 İstanbul

e-posta: info@platform24.org

www.platform24.org

www.twitter.com/P24Punto24

tr-tr.facebook.com/Punto24

Bu kitap

P24 Hafıza Kitaplığı'nın

ücretsiz bir yayınıdır.

Ticari bir ürün değildir.

Satılamaz.

BARIŞ PORTRELERİ

10 EKİM 2015'TE

KAYBETTİĞİMİZ

HAYATLARA

BİR BAKIŞ

*Bu kitap,
yasını tuttuğu
yakınlarının hikâyelerini
anlatmayı kabul edenlerin ve
o hikâyeleri dinleyip
yazanların eseridir.
Kaybettiklerimizin
hatırasına saygıyla,
onların hatırasını
yaşatma çabamıza
katılan herkese
şükranla yayımlıyoruz.*

Ş
S
U
N
U
Ş
005

SUNUŞ

Bu kitaptaki portreleri yazmaya 10 Ekim 2015'te karar verdik.

Ankara'daki katliamın ilk görüntüleriyle birlikte sessiz bir soru düğümlenmişti içimizde: Ne yapabiliriz? Türkülerle, halaylarla barış için haykırmaya gittikleri meydanda katledilenlerin ardından acı ve öfkeyle bakakalmaktan başka ne yapabiliriz?

Birbirimizle konuşarak vardığımız cevabı 13 Ekim 2015'te yayınladık:

Kaybettiğimiz her insanı tek tek tanımak istiyoruz. Çünkü çabalarıyla, özlemleriyle, keder ve sevinçleriyle ayrı bir hikâyesi var her birinin ve biz o hikâyeye ortak hafızamızda yer açmak istiyoruz. Çünkü barış için haykırırken bu hayattan koparılanlara bir borcumuz var. Çünkü onların hatırasına sahip çıkmak, hayata sahip çıkmanın da bir yolu bizim için, katiller değil barış kazansın diye uğraşmanın da bir parçası. Çünkü unutarak değil, ancak hatırladıkça yeni katliamları önleyebiliriz, ancak hep birlikte hatırlayarak iyileşebiliriz.

Barış Portreleri bu tanıma çabasıyla, bu gönül borcuyla doğdu, hayata ve hatıraya saygının bir ifadesi, başka katliamlar olmasın demenin bir yolu, acıyı paylaşıp umudu çoğaltmaya çalışan bir iyileşme denemesi olarak.

Ankara Garı'nda hayattan koparılan kardeşlerimizin üzerini toprak örttükten birkaç gün sonra yollara düşmeye, taziyelere gitmeye, katliamda kaybettiklerimizin evlerini, köylerini ziyaret edip aileleriyle tanışıp konuşmaya başlamıştık.

10 Kasım 2015'te internet sitemizde ilk portreyi yayınladık, bir de söz verdik:

*Mevsimler ve umarız mevsimlerle
birlikte bu kanlı iklim de değişirken,
biz her gün, her hafta, her ay yeni
portrelerle kaybettiklerimizi hatırlamayı
sürdüreceğiz.*

Aradan tam iki yıl geçti, mevsimler değişti ama o kanlı iklim değişmedi. Bu topraklarda bir gün mutlaka kazanacağına inandığımız barış henüz kazanmadı. 10 Ekim 2015'ten beri cinayetler hiç durmadı. Savaş, darbe, zulüm can üstüne can aldı. Cizre'den Boğaz Köprüsü'ne, Güvenpark'tan Sur'a çok kanadık, çok öldük.

Bir yandan şiddetle, yıkımla, baskıyla başa çıkmaya çalışarak yaşarken bir yandan da bize katılan meslektaşlarımızla birlikte bizden koparılanları unutmama, unutturmama çabasını sürdürdük. Bu kitapta 10 Ekim 2015'te kaybettiğimiz 85 hayatın hikâyesi var; 62 yazarın tümüyle gönüllü bir çalışmayla, gidip görüp sorup dinleyerek kaleme aldığı, katledilenlerin yakınlarının o yazarlara evlerini, kalplerini açması sayesinde cümlelerine kavuşmuş 85 portre.

Eksik portreler de var. Kimi aile acısını sessizce yaşamayı tercih etti; saygı duyduk. Kimilerinin yakın çevresine ulaşmayı denedik ama başaramadık. Ankara Katliamı'nda kaybettiğimiz ama ailesiyle buluşamadığımız, portresini yazamadığımız bütün kardeşlerimizi kitabın sonunda tek tek anıyoruz. Şayet aileleri, dostları fikir değiştirirse bu eksik portreleri tamamlamak ve bu kitabın yeni bir baskısında sizlere sunmak boynumuzun borcu olsun.

“Barış Portreleri” 2015 sonbaharından 2017 sonbaharına uzanan bir zaman diliminde yazıldı ve her bir portre yazıldığı tarih gözetilerek kronolojik olarak kitapta sıralandı. Her portre bir kişinin hayatına odaklı ama biz kitabı yayına hazırlarken portreleri birbiri ardına okuduğumuzda, anlatılanın aslında hepimizin hayatı, hayatlarımızın son iki yılı olduğunu biraz da şaşırarak fark ettik.

**Evin Barış Altıntaş, Metin Yener, Murat Şevki Çoban,
Özlem Altunok, Seçil Epik, Sibel Oral, Veysel Ok,
Yasemin Çongar**

İstanbul, Ekim 2017

**Vedat Erkan:
Ezansız köyün
güzel kalpli
çocuğu**

YASEMİN ÇONGAR

Akşam boyunca bütün ailenin, uzaklardan taziyeye gelen akrabaların ve köyden birkaç komşunun etrafında hep beraber yemek yiyip çay içerek konuştuğu sofraya toplanıp yerine serilen ince ama tok bir şilteyle ağır yün battaniyeler arasında uykuya dalmak üzereyim ki, ona makul bir cevap verebileceğime hakikaten inanan bir sesle yanımdaki döşekten soruyor Sanem: “Ölümden bu kadar korkan bir insan nasıl ölür?” Susuyorum. Kelimelerin aczini büsbütün açıkta bırakan zifiri bir sessizliği var köy gecesinin. Bir köpek havlıyor o sırada, adının Şiar olduğunu henüz bilmiyorum.

Siirt’in Awel (Baykan) ilçesine bağlı Baqinê (Çelikli) köyündeyim. Vedat, dördü kız yedi kardeşinin her biri gibi bu köyün tepelerindeki toprak bir evde doğmuş. Sonra Erkan ailesi, para kazanmaya başlayan büyük oğulları sayesinde, yerinde yattığım bu üç odalı beton evi yapmış, elinden her iş gelen Vedat çok kum taşımış, çok harç karmış. Ailenin üç numarası o, liseyi bitiren ve üniversitede okumayı kafasına koyan tek çocuğu; doğum tarihini sorunca duraksıyor annesi babası, Vedat’ın askerliğini erteletmeyi ölümünden 10 gün önce başararak kardeşine “ne zamandır ilk kez rahat bir nefes aldırın” en büyük abisi Sezer atılıyor: 1 Eylül 1994. Vedat’ın Dünya Barış Günü’nde doğmuş olması son derece anlamsız geliyor o an, bir şey söylemiyorum. Saatler önce, Kurtalan’da beni karşılayan Vedat’ın amcası Ramazan’la arabaya atlayıp, dağ yollarından kıvrıla kıvrıla köye doğru tırmanırken, Ankara Katliamı’nda ölen 102 kişiden ikisinin bombacı olduğunu hatırlattığımda verdiği tepki her türlü ironiyi boşa çıkarıyor zira: “Demek ki bizim yüz şehidimiz var, T.C.’nin iki.”

Ezberlenmiş bir slogan değil bu; “Kürdoğlu Kürdüz ve savaş istemiyoruz” diyen, şimdiye dek hiçbir evlâdını dağa göndermemiş, PKK’yi anlayarak ama hep biraz uzaktan izleyen, 2003’te Tayyip Erdoğan’ı oylarıyla Siirt’ten vekil yapmış, iki-üç yıl öncesine dek AK Parti’yi desteklemiş, eli dar, gönlü geniş, inancı derin bir ailenin bugün vardığı yer. Kederli, öfkeli ve kırgınlar. Yer sofrasında konuşurken, “Taziyemizde ne devletten tek insan vardı” diyor Vedat’ın babası Orhan, “ne de AKP’li yan köylümüzden gelen oldu,

hâlbuki karakol komutanı bile severdi Vedat’ı, onu tanıyıp da sevmeyen yoktu.” Mahcup köyün dobra kızı olduğunu onu dinledikçe anlayacağım Süreyya kesiyor sözünü: “Öyle deme amca, Özel Harekât gelmedi mi taziyeye, bu bayrağı indirin diye makineli tüfeğini çadıra dayamadı mı!” Vedat’ın annesi Behice gözlerini boşluğa dikip, o boşlukla konuşur gibi tamamlıyor: “Heftreng deriz biz, yedi renkli duvağımızdır. Gelinlerin başına, evlenmeden ölenlerin tabutuna örteriz. Vedat’ıma örtmese miydik?” Herkes susuyor. Süreyya’ya bakıyorum, yanakları ıslak.

Vedat’ın birlikte büyüdüğü, şakalaşmayı, “erkeklerin önüne çıkmayasın ha” diye kollamayı pek sevdiği dotmamı (amcakızı) Süreyya, boylu poslu bir genç kız. Ertesi gün, kan davasından ve yoksulluktan küçüle küçüle 120 haneden 48 haneye inmiş, yanık toprak kokan köyü dolaşırken, “çocuklarım” dediği dört ineğine de götürecekti beni: “Bunlar benim diye tutturduydum Vedat. Hayvanlarla çocuklara çok düşkündü. İnsanları tek tek sever, kalabalıktan kaçardı, düğüne bile gitmezdi, öyle halay filan asla, herkes gider, o tek kalırdı evde. Kürdüz diye çekmediğimiz kalmadı bizim. Vedat da bilirdi ama hiç karışmadı siyasete. Ne bir mitinge ne bir parti toplantısına gitmiştir hayatında. 10 Ekim ilkti.”

İki abisi Sezer, Sedat ile küçük erkek kardeşi Mekân gibi, hepsi kendinden genç kız kardeşleri Sanem, Mizgin, Nesrin ve ailenin minik ceylanı, babasının “adını zor yazar ama Siyer’de birinci” diye din bilgisini övdüğü sekiz yaşındaki Büşra gibi Vedat da hem kadere hem duanın gücüne inanarak büyümüş. Üniversite sınavına çalışırken, “Benim için oku anne” demiş, “kazanıp öğretmen olunca hepimize bakacağım, seni de alıp götüreceğim bu köyden.” Behice, buralara Mutki’den gelin gelmiş bir Zaza kadını. Sesi yüzüne benziyor, her sözünde her bakışında beyaz yazmasını çevreleyen beyaz oyalar gibi incecik, duru bir hüznün var: “Okumaz mıyım? 4444 salavatı tamamladım sınavdan önce. Gitti, geldi. Zaman geçti, yüzü düştü. Bir şey demiyor. Yemek yemiyor. Bahçede oturup ağlıyor tek başına. Yanına gittim, ‘Kazanamadım anne’ dedi, ‘senin duana rağmen Siirtli olduğum için geçemedim barajı.’ Ama kararlıydı, yine deneyecekti.”

Vedat hayatı boyunca iki kez çıkmış Siirt'ten. İlki, geçen yıl; iki abisinin peşinden Ankara'ya gitmiş. "Durakta duruyordu" diyor Behice, "işçi pazarında yani, alıp işe götürsünler diye bekliyordu." Birkaç gün sonra aramış, her seyredişte kahkahayla güldüğü o Kemal Sunal tiplerini kastederek, "İnek Şaban gibi bekliyoruz anne, yapamam" deyip dönmüş. Sonra, Mekân'ın okuldan gelirken bindiği minibüs takla atmış, kalçası kırılmış. "Evde kalıp kardeşini iyileştirdi Vedat. Her yere o taşıdı, o baktı. Herkese bakardı zaten. Sevmeyi severdi."

Bir başka sohbette, yakın bir arkadaşından da Behice'nin bu sözünün bir benzerini işitiyorum Vedat için: "Canseverdi." Ölen adaşının tam aksine kısa boylu tıknaz bir genç olan Vedat Erkan söylüyor bunu. "Çok Programlı Lise'ye köyden giden iki kişiydik" diye anlatıyor, "akraba değiliz, babalarımız kavgalı ama adımız bir, soyadımız bir. Ben sara hastasıyım, nöbet geliyor, düşünüyorum. Bir yılda 57 kez düştüm. Okulda ne zaman düşsem, Vedat yetişti yardıma. Sonunda müdür de 'Vedat Erkan düştü, öteki Vedat Erkan'ı bulun' demeye başladı. Vedat beni Baykan'a, Siirt'e hastaneye taşır, yanımda durur, sonra eve getirirdi." Behice onaylıyor: "Okuldan eve geldi, üst baş kan içinde, gözleri şiş. Kavgaya mı girdin dememe kalmadı, anlattı. 'Vedat düştü, kafasını yardı, kollarımda kanadı, korktum, ölecek diye ağladım.' Çok severdi bu çocuğu."

Kan görmeye de ölüm fikrine de dayanamazmış Vedat. Bir keresinde Sezer bahçede kendi ayağına tırpanı vurup kanatınca kaçırmış yanından. Liseyi terk edip, kendini ilahiyata veren adaşı Vedat'a "Bana kabir azabını anlat, ölünce ne oluyor" diye sormuş bir gün. "Her ölümden en çok onun yüzü düşerdi" diyor Sanem, "camide ölüleri yıkadıkları yerin kapısını aralık bırakmalarına kızardı." Annesinin bir gün o aralıktan kendisine bakacağını, yüzünün "yarasız beresiz" olduğunu görüp avunacağını ne bilsin.

Vedat'ın, Ankara'daki patlamada, kulağının yanında şah damarına yakın bir yerden toplu iğne başı kadar küçük bir yara aldığını söylüyor babası Orhan: "Giysileri sırlıslamandı. Tazyikli su altında kalmış, kalp krizi geçirmiş. Hastaneye

götürmüşler, iki kez durmuş kalbi, çalıştırmışlar. Üçüncüde çalışmamış." Kalabalıkları sevmeyen Vedat'ın o mitinge gitmeye nasıl karar verdiğini kimse bilmiyor aslında. "Olup biteni yakından izliyordu" diyor babası, odanın bir köşesinde kısık sesle haberleri veren Azadi TV'yi işaret ederek. Facebook sayfasındaki son mesajını abileri katliamdan sonra okumuş: "Hadi gençlik, barış yürüyüşüne, savaşa dur demeye." Vedat, o cuma gecesi iş yerinde sabah sekize kadar çalışmış, vardiya bitince eve uyumaya gitmek yerine, mitingin yolunu tutmuş. "Herhalde 'feys'e koymak için klip çekecekti diyor" Sezer.

Vedat'ın "klip" çekmeyi sevdiği, küçük Büşra'nın bana kâh gülüp kâh hüznlenerek izlettirdiği videolardan belli. İşte, geçen kış bellerine kadar gömüldükleri karda oynuyor bütün kardeşler. İşte, dışarı çıkmadan önce defalarca aynaya baktığını, üstüne başına pek özendiğini herkesten dinlediğim Vedat, Ankara'daki evini gösteren videonun bir köşesinden uzatıyor başını, önlerini bilhassa uzun bıraktığı saçlarından pek memnun gülümsüyor. En son videolarından birinde, bir liraları, 50 kuruşları sermiş masanın üzerine, paralarla oynuyor, sonra bir çocuk kumbarası görüyoruz. "Klip" bitince Büşra koşup getiriyor o kumbarayı. Vedat, onun için almış, katliamdan sonra Ankara'daki evi boşaltan Sezer'e düşmüş getirmek. Kumbaranın pembe kilidini dikkatle açıyor Büşra; içinde bir liralara, 50 kuruşlar, bir de küçük kutucuk, kutucukta Vedat'ın Büşra'ya son sürprizi: Bir çeyrek altın.

Ailesinden, akrabalarından, arkadaşlarından dinlediğim her şey Vedat'ın köyden bu ikinci ayrılışında, ilk seferin aksine hayatından çok memnun olduğunu teyit ediyor. Nevşehir'de inşaatlarda düşük ücretler karşılığı boya-sıva işi yapan abilerinin aksine, son dört aydır "kafasının matematiğe iyi çalışması sayesinde," Ankara'daki OSTİM Sanayi Bölgesi'nde lazer kesim makinası operatörü olarak çalışıyormuş Vedat. "Orada herkes üniversite mezunu, öğretmen, mühendis" diyor babası övünerek, "sadece Vedat lise mezunuydu ama en iyileriydi, en büyük zammı o aldı, 1300 liraya çıktı maaşı."

İşini de Demetevler’de kiraladığı evi de seviyormuş. Önce abilerini evlendirmekmiş derdi; “kolay değil, başlık parası en az 20 bin lira” diyor Behice. “Sedat’la Sezer’i evlendirelim, seni de buraya getireceğim anne” dediğini anlatırken düğümleniyor boğazı, “Beni alamadı kendi geldi buraya, gelmeyeydi böyle, gelmeyeydi hiç.” Sonra birden, yazmasının ucunu eliyle tutup kendini öne doğru çekip bırakırcasına sallanmaya başlıyor, o ince hüznün yayılıyor odaya, oturduğu yerde türkü yakıyor Behice, bir ağıt: “Ankara’nın kanlı meydanı, aldı Vedat’ımı, vermedi geri.”

Varlığıyla, çabasıyla bütün ailenin ışığıymış Vedat. Babası Orhan’ın midesi kanyor, çalışamaz hâlde. İki abi Nevşehir’deki işi bırakıp temelli köye dönmüş. “Geliriniz var mı” sorusunun cevabı, sessiz bir hayır. On bir yaşındaki Nesrin, evin yanındaki bahçede Vedat’ın yetiştirdiği biberleri, patlıcanları, yıllar önce diktiği, her kış karlarını tek tek temizlediği koca çamları gösteriyor bana. “En son bunları dikti ama ne olduklarını bilmiyorum” dediği üç genç ağaç bahçenin en önünde, köyden öteye, Garzan diyarına, ufuktaki Cudi’ye, sissiz gecelerde ışıkları görünen Siirt’e bakıyor. Nesrin’e, “Bunlar malta eriği, bak ne güzel çiçekleniyorlar” diyorum ve der demez, önceki gece yatarken bana bir tepside petek balı getiren Behice’ye “Sağ ol, tokum” dedikten sonra, onun cevabının verdiği mahcubiyetle yandığı gibi yanıyor yüzüm: “Vedat’ın balıdır, karakovandır. Arıları o topladı. Ye ki Vedat’ın sevabı sana da geçsin.”

İkinci vakti Nesrin, Sanem ve Sedat’la köyün en tepesine tırmanıyoruz. Başı taşsız, sahibi meçhul, toprağı çıplak tümseklerle dolu bir yer mezarlık. İki briketin arasına, başucundan ayakucuna sıralanmış çakıl taşlarıyla dikkat çeken en taze tepeciğin yanında durup dua ediyor iki kız, Sedat biraz arkada bekliyor bizi. Toprağa dokunuyorum. Döndüğümüzde bütün aile namazda. Yirmi dört saattir hiç ezan sesi duymadığımı fark ediyorum birden. “Kadrolu imamımız var ama” diyorlar, “köyü sevmediği için durmuyor burada. Haftanın üç günü varsa dört günü yok. Bazen Cuma’yı bile ezansız kılıyoruz.”

Akşama doğru Bitlis, Muş, Ağrı üzerinden İran’a uzanan karayoluna çıkmak için arkadaki dağ yolundan inmeye başladığımda mezarlığın önünden bir kez daha geçeceğim. Allahlarından ve sonunda bağrına yatacakları topraktan başka hiçbir şeyleri olmayan, bunun bir gün değişebileceği yönünde güçlü bir umut da taşımayan insanların güzel gözlü, güzel kalpli çocuğunun orada yattığını biliyorum artık. Vedat orada yatıyor.

**Başak Sıdar Çevik:
Ailesi ülkesiydi,
ülkesi ailesi**

EMRE AYVAZ

İki ismi olan insanlar çoğunlukla isimlerinden sadece birini kullanırlar. Başak Sidar'sa hem Türkçe ismi Başak'ı hem Kürtçe ismi Sidar'ı kullanıyordu. "Sidar"ın Kürtçedeki anlamı "ağaç gölgesi" olsa da babası İzzettin Çevik, kızının ikinci ismini daha çok bir "köprü" gibi görüyordu: Tek başına göğüsleyeceği hayatla onu çok seven ailesi arasında, Türklüğüyle Kürtlüğü arasında, acılar ve mücadelelerle dolu aile geçmişiyle ülkesinin geleceğindeki barış ümidi arasında bir köprü.

Antalyalı bir Türk olan annesi Hatice'yle Suruçlu bir Kürt olan babası İzzettin 1990'da, Eskişehir Anadolu Üniversitesi İktisat Bölümü'nde öğrenciyken tanışmış, birbirlerini sevmiş ve Hatice'nin ailesi karşı çıktığı hâlde 1992'de evlenmişlerdi. İskenderun'da oturuyor ve beraber bir okulun kantinini işletiyorlardı. İlk çocukları Başak Sidar 20 Mayıs 1993'te orada doğdu. Anne tarafının üç sene süren küslüğünü sonunda yürekleri yumuşatarak bitiren de, henüz yarım yarım konuşan iki yaşındaki Sidar'ın, annesinin abilerinden birine "Sen benim dayımsın..." demesi olacaktı.

O yıllar, Doğu'daki savaşın iyice şiddetlendiği, Kürt hareketinin siyasallaşmaya başladığı 1990'lı yıllardı. Babası İzzettin'in 1994 baharında başlayan ve altı ay süreceğini zannettiği askerliği uzaya uzaya 12 ayı buldu. Engelli öğretmeni olacaktı ve aslında askerdeyken Ankara'ya ataması yapılmıştı, ancak askerlik uzayınca bitmek bilmez bir tayin eziyeti de başlamış oldu. İzzettin Çevik bir sürü başka işin peşinden koştu: Sadece kendi üç kişilik küçük ailesini geçindirmek için değil, evliliğin uzaklaştırmaktan çok, daha da yakınlaştırdığı büyük ailesi için de çalışması gerekiyordu. Onun için, onlar için, onlar gibi kurallarını büyük büyük dedelerinin koyduğu aşiret geleneklerini hem sahiplenip hem incelterek bir "kolektif hayat" düzeni hâline getirmiş, hafızası güçlü ve kalabalık Kürt aileleri için "aile" böyle bir şeydi.

Dokuz kardeştiler. Sekiz erkek, bir kız. Çok fazla hastalık geçirmiş annelerinin ve işi dolayısıyla hep başka şehirlere (bir süre de Almanya'ya) gitmek zorunda kalmış babalarının fiilî yokluğunda, İzzettin kardeşlerine babalık, evin tek kızı

Nilgün de annelik yapmak zorunda kalmıştı. Dokuz kardeş beraber büyümüş, her badireyi beraber atlatmış, her derdin çaresini beraber arayıp bulmuş, hayatlarını hiç birbirlerinden ayrı düşünmemişlerdi. Ailelerinin mücadeleler ve ölümlerle dolu tarihini dokuz kuşak öncesine kadar biliyorlardı. Daha öncesi de vardı, ama orası artık tarihin efsaneye, gerçeklerin hikâyelere dönüştüğü yerdi ve hatırlamaktan çok, hep beraber hayal ediyorlardı.

Sidar işte bu ailenin içine doğdu ve uzunca bir süre tek çocuk olarak kaldı. İlkokula başladığı sene Ankara'dalardı artık. Babası İzzettin, bütün kardeşlerinin bir ucundan tuttuğu ve seneler içinde büyüyerek farklı şehirlerde şubeleri açılacak bir kapı-pencere imalathanesi kurmuştu. Batıkent'teki evlerinde kalabalık, cıvıl cıvıl, bol sohbetli, bütün yorgunlukları katlanılır kılan, mutlu bir aile hayatı sürüyorlardı.

Sidar yıllar içinde iyice yakınlaşacağı, ailesinden devraldığı dayanışma ve paylaşma heyecanı ile hemen hayatına kattığı ilk arkadaşlarıyla Batıkent Lisesi'nde tanıştı. Kişiliğinin aslında çok küçük yaşlarından beri kendini gösteren bir yönü, ailesi için Sidar'ı Sidar, arkadaşları için de Başak'ı Başak yapan en bariz nitelik olarak aslında bu yıllarda öne çıktı: Dobralık. Karşısındaki kim olursa olsun, ister küçüğü ister yaşıtı ister büyüğü, bir şeyin doğruluğundan ya da yanlışlığından eminse sözünü sakınmaz, söylerdi. Aile içinde büyüklerle küçükler arasında herkesin daha çocukken öğrendiği sınırlar vardı, Sidar da sözünü bu sınırları ihlal etmeden söylemesini bilirdi. Ama arkadaşlarıyla, yani Sidar'dan çok Başak'ken, başka türlü bir özgürlük yaşardı –hele söz konusu olan bir arkadaşının üzüntüsü ya da uğradığı haksızlıkta. Kendisini üzen çocuktan hoşlanmaya devam eden arkadaşına kızarak nasihat eder, üzen çocuğu da gerekirse bir kenara çekip uyarırdı. (Üzüldüğünde, ama özellikle sinirlendiğinde boğazı şişerdi.) Güçlüydü, cömertti, vericiydi, etrafına güven duygusu yayardı: Arkadaşları sırlarını ona açar, dert anlatmak ve akıl danışmak için ona koşar, kafaları karıştığında hâl çaresini bulsa bulsa Başak'ın bulacağını, kendilerini kendileri kadar, hattâ kendilerinden

de iyi tanıdığını bilirlerdi. “Herkesin derdiyle bu kadar dertlenme kızım...” derdi bazen annesi Hatice, “Güzin Abla mısın sen?”

Çok sevdiği, her yere beraber gittiği, her şeyini konuştuğu halası Nilgün’le de (“Nilgün’ün çantası” derlerdi ona), ona araba kullanmayı, yönleri ve erkeklere karşı kendini korumayı (tekme, yumruk) öğreten küçük amcası Adil’le de, 2009’da doğan ikinci kardeşi Sarya Dicle’yle de, aynen arkadaşlarıyla olduğu gibiydi: Onların dertleriyle dertlenir, onları onlardan daha çok düşünürdü. Nilgün halası onu küçükken nasıl hep yanında gezdirdiyse o da Dicle’yi öyle yanında gezdirirdi; Adil amcası ona küçükken nasıl bir sürü şey öğrettiyse o da Dicle’ye aynı tatlı hayat rehberliğini yapardı.

Suruç’a, babasının köyüne gittiklerinde hemen o köyün kızlarından biri oluverirdi; Ankara’ya, okuluna döndüğünde de şehirli bir kız. Üniversite yılları, aynı zamanda Başak’ın hayatının bu iki yarısını, çelişmek bir yana, birbirini besleyen ve destekleyen iki kaynak olarak görmeye başladığı yıllar oldu –ya da babasının deyişiyle “bir Türk kıızı olduğu kadar bir Kürt kıızı da olduğunun farkına vardığı” yıllar. Atılım Üniversitesi’nde inşaat mühendisliği okuyordu ve köylerindeki bir sürü çocuk sırf ona imrendikleri, “Sidar ablaları gibi olmak” istedikleri için inşaat mühendisliği okumaya karar vermişti. Babası İzzettin de kıızı için hayaller kuruyordu: Sidar inşaat mühendisi çıkacak, imalathaneye adını verecek ve hattâ belki, eğer isterse, başına geçecekti...

Ailesiyle hep iç içe olacaktı elbette ama dünyayı tanımak, başka hayatlar görmek, yeni şeyler öğrenmek, yabancı dilini geliştirmek de istiyordu: “Ot gibi yaşıyoruz, hiçbir şey yapmıyoruz...” diyordu bazen bunaldığında arkadaşlarına, “İnsanlar geziyor, görüyor, bir sürü şey öğreniyor...” En yakın arkadaşı Melis’le bir seferinde üç günlüğüne İstanbul’a gitmişlerdi. O üç günü unutamıyordu. Bir gün mutlaka bir arabası olacaktı ve arkadaşlarını o arabaya doldurup gönlünce gezdirecekti.

Ailesinin 2015 Nisan’ında Urfa’ya taşınmasıyla beraber Sidar Batıkent’teki evde yalnız yaşamaya başladı. Yalnız

değildi aslında: İki amcası da aynı apartmanda oturuyordu, arkadaşları sık sık gelip onda kalıyordu. 22 yaşındaydı. Üniversitedeki son senesiydi. Dünyayı görme isteğine artık gitgide kabaran bir başka istek daha eklenmişti: Hikâyelerini dinleyerek büyüdüğü atalarının, isimlerini bildiği dedeleriyle ninelerinin, annesiyle babasının, amcalarının ve halasının, ama aynı zamanda başkalarının, onunkinden farklı ailelere doğmuş arkadaşlarının ve o arkadaşlarının başka türlü acılar çekip başka mücadeleler vermiş ailelerinin hep beraber yaşadığı ülkeyi daha iyi tanımak. Ailesinde gördüğü ve arkadaşlarıyla kurmayı başardığı saf, yoğun, tutkulu arkadaşlığın ülkesinde de kurulmasına elinden gelen katkıyı sağlamak. Son yıllarda bu istek ve heyecanla bol bol kitap okuyordu, özellikle tarih kitapları.

5 Kasım 2015 günü öğleden sonra, liseden beri hiç kopmadığı en yakın arkadaşları Melis, Eda ve Evrim’le beraber Batıkent’teki eve gittik. İzzettin Bey ve Hatice Hanım’la, küçük amcası Adil’le ve sevgili halası Nilgün’ün eşi Avni Bey’le Urfa’da geçirdiğim uzun ve sarsıcı günün ardından Başak Sidar’ı bir de arkadaşlarından dinlemek üzere Ankara’ya gelmişim. Dört saattir konuşuyorduk ve üçü de Başak Sidar’la dolup taşıyordu. Bütün hatıraları fazla yakın, fazla canlıydı: Başak’ın kahkahalarını, cesaretini, kararlılığını, onlara verdiği ümidi arıyor, öznlüyor, bir daha bulamayacaklarına inanamıyorlardı.

O gün Başak’ın giysilerini alıp bir ihtiyaç sahibine götürecekleri gündü. Ankara Hipodromu’na bakan aile apartmanının giriş kat dairesindeki küçük çalışma odasına girdiler. Ben kapının eşiğinde kaldım. Ellerinde Başak’ın tek tek hepsini tanıdıkları giysileriyle dolu poşetlerle odadan çıkacaklardı ki Eda arkadaşının masasının üzerinde, ders notlarının arasında kalın bir kitap gördü. Kitabı eline aldı, “*Tutunamayanlar*’ı okuyormuş...” dedi.

“Kaçınca sayfada kalmış?” diye sordum. Eda, hatırında hep 22 yaşında kalacak olan sevgili arkadaşının pek azını okuyabildiği upuzun kitabın arasındaki ayracı çekti, karşısına çıkan sayfadan birkaç satır okudu ve “124...” dedi.

**Şirin Kılıçalp:
Dokunduğu yerde
taş çiçek açar**
EMRAH TUNCER

*Yazılmış öyküleri unutmali
kırık bir kuş yolculuğu anlatır
geçmiş ölümler tarlasından kendi yarasıyla
o günden beri bir fotoğrafın yası tutulur*

METİN-KEMAL KAHRAMAN

Şirin’le Ayhan aracılığıyla tanışmıştım. Aralarında sürekli Kürtçe konuşurlar ve yeni öğrendikleri kelimeleri birbirlerine sabırla anlatırlardı. Şirin hep anadiliyle kaldı aklımda. Şimdi doğduğu, çocukluğunu geçirdiği, koştugu, düştüğü, kalktığı evinde, barış şehidi yazan resmindeki o ifadesiyle hep genç surati, midenizden karın boşluğunuza indirilmiş bir yumruk gibi duvarda duruyor. Hep genç surati bizim kendi varoluşumuzu da masaya yatırıyor üstelik. Umutla... Barışla... Ama bu sefer ölümle...

Çok az dizi kanasa, yanına koşup sırtını sıvazlayarak, “Gececek kızım” diyecek annesine kızının küçücük cenazesini teslim etmişler iki hafta önce. Acının en büyüğü belki de. “Ah... Bilmeniz Şirin’imin taşa dokunduğu yerde taş, çiçek açar. Hercai menekşe, hüsnüyusuf, karanfil olur, koca taş onun karşısında... Elinden tuttuğunu, çiçeklerle, muhakkak çocukluğuna götürür” diyor annesi. Mendili sanki günlerdir elindeydi. Gözlüğünün altından o mendille gözlerine düğümler atıyor ve devam ediyordu: “Sizin ellerinizden de tuttu değil mi? Çok iyi arkadaşları vardı. Çok iyi arkadaşlıklar edinmişti.”

Büyüme dedikleri buydu belki de... Biz annesinin gözlerinden Şirin’i yeniden keşfederken Şirin, bize baktığı fotoğrafta büyüdükçe büyüyordu. Aynı yaş grubundaydık. Sanki birlikte büyümeye de devam edecektik. 1982 yılında Konya’nın Kulu ilçesine bağlı Karacadağ (Helikan) köyünde Kürt bir ailede dünyaya gelmişti Şirin. Dört çocuklu bir ailenin en küçük çocuğuydu. İlk, orta ve liseyi Kulu’da; üniversiteyi ise Ankara’da Gazi Üniversitesi’nde Türkçe Öğretmenliği bölümünde bitirmişti. Ankara’da iki yıl ücretli öğretmenlik yapmış, 2006 yılından beri ise İstanbul’da kadrolu öğretmen olarak çalışmaktaydı. Eğitim-Sen Kadınlar Sahnesi tiyatro grubunda oynadı. Aynı zamanda

anadilinde eğitimin savunucusu ve âşığıydı. Mesleğinin yanı sıra Kürt Enstitüsü’nde Kürtçe kursuna devam ediyordu. Kürtçe öğretmenlik aşamasına gelmişti. Ölmeseydi, üç gün sonra ilk Kürtçe dersini verecekti. Şimdi, bu köyde huzur içinde gülümseyen genç yüzüyle annesinin içinden geçip bir ağıda dönüşüyordu etrafımızda.

“Ben ona ‘yayla kızı’ derdim. O da ‘Seviyorum bana yayla kızı demeni anne’ diye karşılık verirdi. Tarlaya giderdi, kuzulara giderdi, herkese emek verirdi... Eğitimine emek verirdi, öğrencilerine, ailesine emek verirdi. Ben bir gün Ankara’da okuduğu üniversiteye ve kaldığı eve gittim. Ablasıyla birlikte kalıyordu Ankara’da. Soğuk bir evdi. Elektrik sobasıyla ısınıyorlardı, doğru düzgün yiyecek yemekleri yoktu. Zorluklarla okudu. O yüzden emeğe çok değer verirdi.”

Bu çorak toprakların, evlerin, görünen dağın, otların nefesini çekerek ciğerlerine, susuyor annesi. Türkiye’nin ortasındaki kentte yaşarken asfalt dökülen kalbine bir kat daha asfalt dökülmüştü şimdi. Asfalta dökülmüştü kızının parçaları. Ağırlaşan gövdesi kristal kadar kırılmıştı. Tekrar anlatıyordu: “Bir gün ilkokuldayken, okuldan yaylaya gelmek istemiş; bir akrabamız da eşeğe bindirip yanımıza getirmişti. Ağladı... ‘Sizi çok özledim,’ dedi. Boynuma sarıldı. Ben kızımı çok seviyordum. Herkes çok seviyordu onu. Çok güveniyorlardı ona.”

Anlattıkça üzüyor, sinirleniyordu. Sonra da en küçük kızını elinden aldığı için Allah’a yakınıyordu. Bin bir hâl geçiyordu yüzünden. Bin bir hâli ile geçiyordu üzerinden. “Aradan yıllar geçmiş olsa bile lise arkadaşları ile görüşüyordu. Bağını hiç koparmadı onlarla. Birlikte yurt dışına giderlerdi, yaylaya giderlerdi. Lise birincisi olmuştu ama başarısı arkadaşlığını gölgelememişti hiç.”

Şirin’in babası geliyor odaya. Konuşmanın da işlevini yitirdiği anlar oluyor hayatımızda sanırım. Tam da öyle bir andı. Babası ile uzun süre konuşmadan birbirimize bakmıştık. Ara ara elleri titriyordu. Soğuktandır dedim. Güzendir, belki de. Ne bileyim; insanların bıkmadan usanmadan kötülük etmesindedir. Yerinden kalktı. Camlardaki buğu-

yu eliyle sildi. “Ey Xwedé” (Ey Allahım) dedi, durdu. Kürtçe devam etti, “Ben ona kızım demezdim. Şirin'im derdim. Hattâ ilkokula yazacağımız zaman öğretmeni sordu kaç kızın var diye; ben de bir kızım bir de Şirin'im, iki kızım var, dedim.”

Şimdi olasılık demenin bile hata olduğu bir sondan bahsediyorduk. Bir kesinlikten. Şirin'in ölmüş olmasından. Bir babayla konuşulacak en zor konulardan biriydi bu. Ama yine de anlatıyordu: “16-17 yaşındaydı. Harmanı yeni kaldırmış, sattığımız ürünlerden para karşılığında bir çek almıştık. Şirin yanıma gelip çeki elimden aldı ve ben bu parayla dershaneye gideceğim, dedi. Şirin'im her şeyi başarabilirdi.” O sene babasından aldığı parayla Konya'da dershaneye yazılmış ve bir yıl boyunca yurttan kalarak üniversiteye girmeyi başarmıştı. Babasının dediği gibi “Şirin, her şeyi başarabilirdi.”

İçinde, kurumuş otların harmandan kaldırılışı sürüyordu kızını anlatırken: “En son İstanbul'a ziyaretine gittiğimde 'Baba, denizi muhakkak görmelisin' dedi bana. Beni deniz kenarına götürdü. Belki de en çok denizi seviyordu.” Acı damlamış ellerinde kızının anılarının izi vardı ve sanırım bu iz hiçbir zaman silinmeyecekti. Kızı gökyüzüne atılmış kâğıttan bir uçaktı şimdi onun gözünde. Üniversiteyi Ankara'da çok zor şartlarda okumuş, İstanbul'da bir süre öğretmenlik yapmış ve dönüp dolaşıp tekrar Ankara'da yere çakılmıştı.

“Şirin olsa beni öyle orada bırakır mıydı?”

“Taburenin etrafında oturuyorduk. Rayların az ötesinde... Üç kişiydik... Ben, cesareti hayranlık uyandıran Ata ve yüzünde o kendine özgü tebessümüyle Şirin. Kavisli bir tabureydi oturduğumuz. O yüzden Şirin bizi tam olarak göremiyordu. Yüzündeki keskin hatların sabrı ile eğilip daha iyi görmeye çalıştı bizi. Tam o esnada içimi delip geçen gürültü ve ses dalgaları arasında kaldım. Korkup tren garına kaçtım. Hiçbir şey düşünemiyordum, sadece gelen seslerin iniltile-riyle dolu bir gürültü vardı etrafta. Elimi saçıma götürdüm, et parçaları geldi tırnaklarıma. Beynim döküldü zannediyorum. Bu, beyin dökülmesidir dedim. Meğer parçalanmış in-

sanlardan kopan parçalar bana sıçramış, saçıma yapışmıştı. Ben de onları beyin parçaları sanmıştım. O panikle garın içinden çıkıp ablama haber vermek üzere çantamı almaya gittim. Ablamı arayacak, ben iyiyim diyeceğim, sonra da Şirin ve Ata'yı arayıp onlarla tekrar buluşacağım. Ki ben onların da kaçtığını düşünüyorum. Yanılmışım, Şirin yerde yatıyordu. Önümüzü kapatan onca insanın bacak aralarından geçen şarapnel parçası boğazından, şah damarından kesmiş ve oracıkta öldürmüştü Şirin'i. Boğazında bir kesik; insanların bacak arasından sıyrılıp gelip Şirin'in şah damarını kesiyor. Dokundum; Şirin dedim, Şirin, Şirin... Şirin ölmüştü, ama ayaklarının hemen dibinde duran Ata nefes alıyordu. Şaka mı bu, dedim. Kalktım, yürümeye başladım. Kızılay'a kadar hiç durmadım. Ablamı aradım; Abla, Şirin öldü, dedim. Ata hâlen yaşıyor, dedim ve telefonu kapattım. Şirin olsa beni öyle orada bırakır mıydı?”

Bu sözler patlamadan şans eseri kurtulan, yedi yıl boyunca Şirin'le ev arkadaşlığı yapmış, aynı zamanda akrabası olan Çiğdem Yerlikaya'ya ait. Yüreğini, geride bıraktığı gece saçlı, gök gözlü dostu, arkadaşı, akrabası Şirin'inin yüreğinin yanına defnetmişti o da. Belki de hiç dönemeyecekleri bir yerden, belki de hiç varamayacakları bir yere yaptıkları yolculuktan onları. Üç kişi çıkmışlardı yola. Üçünden sadece Çiğdem geri dönmüştü. Kendi aralarında konuşurken Ata aradığında, Şirin, Ankara'ya gitmeyi düşünmemiş önce. Okullar açılmadan İstanbul'da yapması gereken onca iş, öğretmenlik yaptığı okul için hazırlaması gereken onca belge ve yeni dönem başlayacağı, ders vereceği Kürtçe kursu için okuması gereken onlarca Kürtçe roman vardı. Hem Şirin bu aralar çok yorgundu. Uzun bir süredir kendisini yorgun hissediyordu. Haykırarak, isyan edecek takati kalmamıştı belki de. Aynı zamanda kendi içinde, kendi kendine direnen bir ruh her şeye ne kadar yetişebilirdi ki? Yorgundu işte kalbi; bu memleket için her gün sızlamaktan... Akli ve bedeni işgal edilememişti ama çok yorulmuştu işte. Şirin yine de yetişiyordu. Her şeye... Haksızlıklar, içinde isyanın nefesi gibiydi. Hacı Lokman Birlik'in cenazesinin yerde sürüklenmesi onu çok üzmüştü. Gitmeliydi Ankara'ya...

Şirin, kendisinden haber bekleyen Çiğdem'i iki gün sonra arayıp bu kadar kişi ölürken, insanlık yerde sürüklenirken, tutuklanırken yüzlercesi, barışı haykırmanın gerekli olduğunu ve Ankara'ya geleceğini bildiriyordu... Yolculukları böyle başlamıştı.

Şirin, Ankara'dan döndükten sonra *Bulantı* filmini izlemek istediğini söylemiş, Çiğdem'e. Sartre, "Bir çocuğun ölümü karşısında benim *Bulantı* adlı yapıtımın ne ağırlığı olabilir ki!" demiş bir konuşmasında. Şimdi, Zeki Demirkubuz da kendi filmi için aynı şeyi söyleyecekti belki bizlere.

"Ne diyeyim ki!"

Öncesi ve sonrası olmayan iki dakikalık bir görüntüde canlı canlı seyrettiğimiz bir katliam yaşanmıştı. Her yerden fıskıran oluk oluk kan, tren garında öldürülen insanlar, tepelerinden ceset parçaları yağdırılan çocuklar görüyordum ekranda. Hemen telefona sarıldım ve Ankara'ya giden Ayhan'ı aradım. Telefondaki acı sesi ve uğultulu haykırışına bir anlam vermeye çalıştım; ama nafile. Sadece: "Emo, Şirin mır" (Emrah, Şirin öldü) dedi ve sustu. Ağlıyordu... İnsan, en gerçek acıyı kendi anadilinde hissediyor sanırım. O vakit daha bir anladım kendi anadilinde incinenleri.

"Kerpiç damların ardında, lüküs aydınlığında bir andı. Ah, ben oraya aidim diyordu. O çorak topraklara, o dağlara. Ruhum, bedenim orası, ufuk orası" diyordu Ayhan. Şirin öldüğünde en son elini tutan kişiydi. İkisi de öğretmendi. Çorak topraklardan gelmişti ikisi de. Dilleri uğruna işledikleri suçları, kendilerini yargılayan insanları gördüler.

"Sendikadaki ilk Kürtçe dersimdi ve olabildiğince heyecanlıydım. Sınıf gibi düzenlenen odaya girdiğimde beni karşılayan onlarca göz arasında bir çift göz vardı. Gülen bir çift göz diğerlerinden ayrılıyordu. Bu gözler Şirin'in gözleri idi. Samimi ve şefkat doluydu. Şirin'le ilk karşılaşmamız Eğitim-Sen sendikasının üç dört yıl önce açtığı Kürtçe dil atölyesinde gerçekleşti."

Barış kelimesinin giderek küçümsendiği, dolar artışının daha duygusal karşılandığı bir ülkede birlikte sendikal mücadele verdiler. Eğitim-Sen'de, Şişli'de başlayan arkadaşlık-

ları aşka dönüşmüştü zamanla. Birbirlerini çok sevdiler... Sevgilerinin ilk gününü de son gününü de en iyi Ayhan hatırlıyordu:

"Sendikadaki dönemlik dil atölyesinden sonra Şirin ile görüşmeye başladık. Hayatımın en güzel günlerini yaşıyordum. Hayatıma anlam katmıştı. Kendimi tanımama yardım ediyordu. Bir zaman sonra ise hayatımın bütün anlamı oluvermişti. Birkaç yıl sürdürdüğümüz çok ama çok güzel bir ilişkimiz oldu."

Fısıldar gibi konuşuyordu. Kalbiyle, varlığının ve yokluğunun önünde eğiliyordu. Eğilmesi gerekiyordu sanki: "Şimdi bazı şeyler için keşke demenin çok bir şey ifade etmeyeceğini biliyorum. Ancak insanın hayatında değiştireceği bazı şeyler için bir defaya mahsus bir hak olmalıydı. Ne diyeyim ki! Bu kalp bu canda atmaya devam ettiği sürece o, en güzel yerinde yaşayacak..."

Dünyayı yakacak öfkeli bir ışığın arzusundan geçip çocuksu heyecanı ile tekrardan o âna dönüyordu. Yine öfkeleniyordu. Çocuksu bir neşe içinde tekrar anlatıyordu: "Hayatıma dair bütün anılarımda her zaman o vardı" diyor ve devam ediyordu: "Ne diyeyim ki başka... Her daraldığımda görüştüğüm kişiydi Şirin. Benim için o kadar çok şey ifade ediyordu ki, ne diyeyim... Ne diyeyim ki... Son olarak Şirin'e söyleyeceğim şey, bütün günahlarımla affet beni canım, bütün günahlarımla beni bağışla..."

Ayhan ve Şirin o kanlı topraklara doğru aynı güzergâhta farklı otobüslerde yola düşmüşümler. Şimdi Ayhan İstanbul'a geri dönmüştü ama o da dönmek sayılır mıydı?

Yapaylığın, şeklin, kendi değerlerinin delisi olmayan birkaç kişi kalmıştı. O birkaç kişiden biri de Şirin'di ve o da gitti işte... Anadilini, arkadaşlığını, umudunu, direncini ve en önemlisi, o güzel günlere olan inancını kaybetmeden... Bize bırakarak...

**Fatma Esen:
Öleceksem
Barış'ın kızamığından
öleyim**

SİBEL ORAL

Fatma Esen'in hayatı el emeği. Kırk beş yıl boyunca elleriyle kazanmış hayatı.

İnce ince dolma saran, torunlarının başını okşayan, içli köfte yapan elleri...

Genç kızken saçlarını tutam tutam ören, evlenince boncuk işinde, dantel yapan ve zafer işareti yaparken göğe uzanan kınalı elleri...

Secde ederken en sevdiği seccadesine kapanan, dua eden, Anneler Günü'nde aldığı ilk hediye için yıllarca tozunu alan, komşularına gösteren, aile fotoğraflarını özenle albümlere yerleştiren elleri...

Evde, meydanlarda hayata ve özgürlüğe sahip çıkan, selamlayan elleri...

Onun hayatını dinlerken ve sonrasında düşünürken uzun uzun, hep elleri vardı aklımda. Gördüğüm ilk fotoğrafında elinde biber... Piknikteler mi yoksa bir evin bahçesinde mi, öğrenemedim. O biberleri cazır kızartırken "patlayan" biber tohumları yüzünden ellerine yağ sıçradı mı diye düşündüm. Sıçrasa da eminim yanmazdı elleri. Alışıktı, acımazdı. Sennur Sezer'in dizelerindeki gibi:

*"Elim ateşten korkmuyor,
Ülkemin bütün kadınları gibi tırnaklarım küt
Ateşten sıcak bir tencereyi yanmadan alabilirim..."*

Fatma Esen bende böyle kaldı işte, elleriyle...

"Uzun, iki yana örülü saçları vardı"

Siirt'in Erüh ilçesinin bir zamanlar Terhan olarak bilinen ama bugün resmî kayıtlarda Bayramlı olarak geçen köyünün bir evinde 1971 yılında doğmuş Fatma Esen. Dokuz kardeşin en büyüğü. Evde abla, anne yarısı; tarlada ailesiyle emekçi. Buğday biçer, odun taşır, sacda ekmek yapar, evin tüm işlerini görürmüş. O zaman devlet kayıtlarında Fatma Ete. Kayınvalidesi Perihan Esen'in hafızasında saçları upuzun, iki yandan örülü Fatma. Binlerce kişinin kaldırdığı cenazesinde tabutuna kapanıp "Yeter, Bese" diye haykıran Perihan Hanım, o upuzun saçlarını anımsıyor: "Uzun, iki yana örülü saçları vardı, çok güzeldi. Ben gittim köye bin defa. 'Bu kız istiyorum' dedim. Çok sevdim onu. Bir köylü

diyordu 'Bu kadın sürekli gidip geliyor, nedendir'. Çok sevdim ben Fatma'yı. Üzmedi beni hiç."

Evlenmişler Mehmet Esen'le. Yılıni hatırlamıyor Mehmet Bey, zaten evlilik cüzdanları da beş yıl sonra çıkmış. Esen ailesi o zamanlar Fatma'nın köyüne yakın olan, Kürtçede sebze ekilen yer anlamına gelen Pares köyündenmiş. Paris deniyormuş oraya. Bugünkü resmî adı Üzümlük olan köyün halkı baskılar nedeniyle göç etmeye başlamış. 90'ların başında Fatma'nın ailesi Mersin'e, Esen ailesi de gelinleri Fatma ile birlikte İstanbul'a yerleşmiş.

Sonrası İstanbul. İstanbul'da, Balat'ta bir sokakta, o sokakta bir evde başlamışlar yaşamaya. Bugün fotoğraflarda kalan mavi boyalı bir odadaki yer sofrası o günlerden bir hatıra. Fatma Hanım içli köfte yapıyor o sofrada, üzerinde cam yeşili bir bluz. Gülümsüyor. Zaten hep gülümsüyor. "Yaşamı boyunca hep şakalar yapan, güler yüzlü bir kadın oldu," diyorlar onun için. Hem ne kadın... Güçlü kuvvetli. Ağır işlerden kaçınmıyor. Odun kesiyor, taşıyor, durmuyor. Gelini kızmış bir keresinde, "Oğlun, kocan varken sen kesme anne" demiş, dinletememiş.

Okumamış Fatma Esen. "Okuma yazması olsaydı Kur'an-ı Kerim'i de okurdu," diyor gelini Leyla. "Beş vakit namazını kılar, zekâtını verir, ibadetini yapardı. Hiç oruç borcu yoktu. İşte, okuması yoktu, o yüzden Kur'an okuyamadı ama iki çocuğunu okuttu. Şimdi her akşam onun için okuyorlar."

Evde ve meydanlarda hep dimdik Fatma

Çocukları Yusuf ve Eylem... Yusuf, Fatma-Mehmet çiftinin ilk çocuğu. Şimdilerinde 28'inde, Abdulsamed ile Muhammed Barış adında iki oğlu var Yusuf'un. Eylem ise 16 yaşında. Torunlarını çocukları gibi sevmiş, kollamış Fatma Hanım. Zaten neredeyse ailesinde kendisinden sonra gelen tüm çocuklara o bakmış. Erkek kardeşleri, kız kardeşleri, çocukları, torunları. Hepsi onun güçlü ve şefkatli kollarında büyümüş. Çamaşır, yemek, odun, çarşı-pazar hepsi onda. Şikâyetçi de değil hani. Her şeye yetişiyor. Eve de sokağa da hakkını aramaya da... Albümlere yerleştirdiği fotoğraflar-

dan birinde henüz bir yaşındaki kızı Eylem kucağındaiken 8 Mart Dünya Kadınlar Günü yürüyüşünde görünüyor. Hep dik, dimdik duruyor mitinglerde. “Jin Jiyân Azadi” demek için, “Newroz Pîroz Be!” demek için. Elinin hamuruyla emek için yürüyor. Kazlıçeşme’de, Şişli’de, üzerinde yöresel kıyafetleriyle özgürlük için, barış için kalabalıkta duruyor Fatma Esen. Dimdik duruyor, gülümseyerek.

İlk torunu Barış. Gelini Leyla ne zaman kızıp eline terliği alsın kızarmış Fatma Hanım. Koynunda büyütmüş Barış’ı. Şimdi Leyla ne zaman Barış’a kızacak, eline terliği alacak olsa aklına o anlar geliyor, tutuyor kendini; ya görüyorsa, üzülür diye... Barış babaannesi Fatma’nın fotoğrafına bakıp “Dolma yapardı, bana dondurma da almıştı bir keresinde” diyor.

“Gitti gelmez, yok artık...”

Eşi Mehmet Esen anlatıyor arada iç geçirerek, “Sacda ekmek yapardı eskiden, elinden her iş gelirdi. Sarma sarardı ama böyle ince ince. Acılı, salçalı böyle. İçli köfte, çiğ köfte çok güzel yapardı,” diyor, Leyla ekliyor: “Ankara’ya gitmeden evvel bir tencere sarma, dolma yapmış. Cenazesinden sonra yedik...” Mehmet Bey fotoğraflara bakarken mırıldanıyor: “Gitti, gelmez, yok artık...”

Bodrum kattaki evde her şey ondan yadigâr. Plastik süs çiçekleri, danteller, kendi ördüğü mavi beyaz peçetelik, koltuk örtüleri ve tüm eşyalar. Emeği elinde bir kadınmış Fatma Hanım. Yaşamı boyunca evinde çalışmış. Atölyelerden el işi alıyor, kazak örüyor, dantel işliyor, bu şekilde evine gelir sağlıyormuş. Kazandığı parayla eşine, gelinine, torunlarına pazardan kıyafetler almış. En son, eşine dört pantolon ve çorap almış. Bugün Mehmet Bey, “Fatma’nın aldığı çoraplar”ı arıyor evin içinde, illâ onları istiyor. Aldığı sadece çorap olsa yine iyi. El işinden biriktirdiği parayla önce bilezik alıp eşine vermiş, sonra o bileziklerin parasıyla bir arabaları olmuş.

Mehmet Bey biraz sinirli, heyecanlı ama Fatma Hanım öyle değilmiş; hep sakin, hep şakacı. Öyle komşu komşu ev gezmelerini sevmiyor ama Eyüp Sultan’a gitmeyi seviyor.

Evde oturmayı seviyor ama öyle televizyonla pek arası yok. Arada Kürtçe kanalları izliyormuş sadece. Sevdiği de bir şarkı var. Seyda Perinçek’in bir şarkısı. En sevdiği şeylerden biri de düğünlerde oynamak, halay çekmek. Ailede kimse oynamayı sevmiyor ama Fatma Hanım onların yerine de oynarcasına, tüm kötülöklere, tüm zorbalara karşı oynuyor ve duruyor halaya...

Ve bir şey daha... Fatma Esen çocukluğunda kızamık olmamış. Bunu bilen gelini, torunları Abdulsamed ve Muhammed Barış kızamık olunca “Çocukları getirmeyeyim, 40 yaştan sonra kızamık çok tehlikeli diyor herkes” demiş. Fatma Hanım bu, ikna olur mu? “Barış’ın kızamığından bana bir şey olmaz, öleceksem de Barış’ın kızamığından öleyim...” demiş. Fatma Esen, 45 yaşında Barış Mitingi’nde hayatını kaybetti.

Ali Deniz Uzatmaz:
Anne,
çok özledim seni
TUĞBA TEKEREK

Her gün evden çıkmadan önce duşunu alır, parfümünü sıkar, boy aynasında kendine bakıp, ön kısmını uzun bıraktığı saçlarını şöyle bir atardı. “Anne, yakışıklıyım, değil mi” derdi. Annesi “Yakışıklısın, anneciğim” diye cevap verirdi. Bazen de “Ya anne, şu yakışıklılıkla bir kız bile bakmıyor. Hayırdır inşallah, bahtım mı kapandı nedir” derdi. Böyle espriler yapmayı, gülmeyi, güldürmeyi severdi Deniz.

Annesi Nebahat Özer, salonda oturduğu koltuktan, boy aynasının olduğu taraftaki boşluğa bakarak anlatıyor oğluyla bu anısını. Büfenin üzerinde “Annelerin en güzeline” yazılı bir tabak duruyor.

Eziyetsiz bir çocuk

Ali Deniz Uzatmaz bundan 19 yıl önce Gaziantep’te doğmuş. Annesi, denizin genişliğini, babası Deniz Gezmiş’i sevdiği için ismini Deniz koymuşlar. Dedesinin ismini yaşatsın diye, bir de Ali ismini vermişler. Annesi de babası da muhasebeci Deniz’in; o dönem orta hâlli bir aileler. Deniz’den sekiz yıl sonra gelen, ailenin ikinci erkek çocuğunun adı da Umut.

Deniz’in anne tarafı Sünni, baba tarafı ise üç kuşak önce Kahramanmaraş’tan göçmüş Alevi bir aile. Ama Alevilik, Sünnilik evde hiç mesele olan şeyler değil.

Deniz, annesinin anlatımıyla “eziyetsiz bir çocuk,” uysal, sakin... Ama içine attığı şeyler de var Deniz’in; annesiyle babası arasında yaşananlar onu çok etkiliyor. Deniz, 16 yaşına geldiğinde annesiyle babası ayrılıyor.

En büyük kıyak

Deniz’in Emek Partisi’yle (EMEP) tanışması, tam bu dönemde. Parti binasında konuştuğumuz babası Ogün Uzatmaz, o günlerde, Deniz’in dindar akrabalarının etkisinde kaldığını söylüyor, “Partiyle tanıştırma amaçlarımdan biri, hayata daha geniş bir perspektiften bakabilme yeteneğini kazandırmaktı” diyor.

Deniz önce partinin İzmir Dikili’deki gençlik yaz kampına katılıyor. Kampa giderken babasına biraz sitem ediyor ama döndüğünde “Bana yaptığın en güzel kıyak” diyor. Sonra da, partiye gelişini hep hayatında bir milat olarak tanımlıyor.

Partiye geldiğinden beri Deniz’le ilgilenen, daha sonra onun idolü olan “Mehmet Abi”si (EMEP Merkez Yönetim Kurulu üyesi Mehmet Türkmen) “En başta, çok apolitikti. Başbakanın kim olduğunu bile düşünerek söyleyecek durumdaydı” diyor. O dönem, Gaziantep’te grevler var. Partinin işçilere desteği, onlara yemek götürülmesi, seslerinin duyurulmaya çalışılması Deniz’i hem şaşırtıyor hem etkiliyor. “Hiçbir çıkarınız yok. Bu insanlar EMEP’li değil, belki size oy bile vermeyecek. Siz sabahın beşinde bildiri dağıtıyorsunuz. Anlamıyorum” diyor.

Türkmen’e göre, Deniz’in çok güçlü bir adalet duygusu var. Partinin ezilenlerden yana olduğunu görmesi, partiyi ilk kavrama halkası oluyor.

Sonra Deniz’in kendisi de sabahın beşinde bildiri dağıtıyor, “afişe çıkıyor,” okuduğu meslek lisesindeki sorunları *Hayat TV*’ye haber yapıyor, hemen her eyleme katılıyor. Düşüncelerini politik terimlerle ifade etmek konusunda çok mahir değil belki ama güçlü insanî ilişkileriyle çevresindeki çok sayıda genci etkiliyor. Son 1 Mayıs yürüyüşüne dershanesinden 30-40 gençle geliyor mesela. Bu yılın başında Emek Gençliği’nin yedi kişilik Gaziantep il komitesine seçiliyor. Başlarda “Kürtlerin neyi eksik” diyen Deniz, son zamanlardaki tweetlerinde Kobani’ye selam gönderen, yüreği Cizre’deki çocuklarla birlikte atan bir gence dönüşüyor. Bu arada Alevi kültürüyle de daha çok ilgileniyor.

Deniz’in siyasi kimliğini anlatanlar onun güçlü dinî inancından da bahsediyor. Deniz, bu yıla kadar her yıl Ramazan’da bir ay boyunca oruç tutmuş. En çok araştırdığı, tartıştığı iki şeyden birisi Cumhuriyet dönemindeki katliamlarsa, diğeri din meselesi. Kafasındaki bu tartışmanın nereye vardığı konusunda farklı görüşler var ama Deniz’in dinî konulardaki hassasiyeti konusunda herkes hemfikir. Ezan okunurken müziğin sesini kısın, “Ramazan’da partide niye sigara içiyorsunuz, oruç biri gelirse rahatsız olur” diyen bir genç Deniz.

Bileklik

Ama Deniz için partisi, siyasetten çok daha fazlası; evi gibi,

ailesi gibi. Kız arkadaşı “Partiyi, canını verecek kadar çok severdi” diyor. Çünkü hayatını sarıp sarmalayan çok güçlü dostlukları var orada.

Deniz, partide ilk günlerde tanıştığı adaşı Deniz Kar’ı “Bu benim ikizim, biz aynıyız” diyecek kadar kendinden sayıyor. Zeynep Yücel partiden başka bir yakın arkadaşı. 15 günlük ayrılığın ardından, Ankara’da Zeynep’i gördüğünde ona sıkı sıkı sarılmış, yanında onun için hediye olarak bir bileklik de götürmüştü.

Deniz Kar ve Zeynep’le, Ali Deniz’in de çoğu vaktini geçirdiği; birlikte festivaller, atölyeler düzenledikleri Nar Sanat Derneği’nde konuşuyoruz. Tarihi bir taş ev olan bu mekânda soğukta oturup -biri elektrikli sobayı götürmüş- sıcak çay içiyoruz. Deniz’le birbirlerine, kimseye anlatmadıkları şeyleri anlattıklarını, yeni müzikler keşfettiklerini, eğlenmek için videolar çektiklerini, güldüklerini, ağladıklarını, bazen içtiklerini, gece bir arkadaşları sevgilisinin kapısına dayandığında hep beraber yardıma koştuklarını anlatıyorlar.

Ama Deniz’in çevresi partiyle sınırlı değil. Diğer siyasi gruplardan, lisesinden, dershanesinden, oyuncusu olduğu Şahinbey Belediyesi halk oyunları ekibinden, orada okumasa da Gaziantep Üniversitesi’nden çok geniş bir çevresi var.

Herkes onu gülyüzlü, sıcakkanlı, esprili, eğlenceli birisi diye anlatıyor. Duygusal ve kırılğan bir tarafı da var, Zeynep “Kırıldığı şeyleri anlatmak için içtiğimiz zamanları beklerdi” diyor. Arkadaşlarının söylediğine göre, Deniz biraz da patavatsız biri, içi dışı bir olduğundan... Ama patavatsızlık yapıp birini üzdüğünü düşününce ondan defalarca özür diliyor.

Eksik var mı?

Bu arada, babasının ayrılmasından sonra, evde annesi ve kardeşiyle kalıyor Deniz. Bu dönemde ciddi maddi sorunlar yaşıyorlar. Deniz evin erkeği pozisyonunu üstleniyor, zilden annesinin ismini sildirip kendi ismini yazdırıyor, faturaları da o ödüyor. Para kazanmak için atıyor sırtına çantasını, anket yapıyor. Para kazandığında akşam mutlu bir şekilde

gelip, annesine “Eksik var mı” diye soruyor. Deniz Kar’la parkta su satma işine de girmişler ama maalesef batırmışlar.

Arkadaşları günü yaşarken, Deniz yaz kampı için her gün kenara bir lira koyuyor. Zeynep’in annesi Servet Yücel’in, 27 Temmuz’daki doğum günü için ona Mavi Jeans’den 90 liralık tişört beğendiğini duyduğunda ise “Hadi be abla, sen o parayı ver bana” diyor, Zeynep’le birlikte gidip, başka bir mağazadan aynı paraya üç tişört alıyor.

Taksim âşığı

Annesi “Çok zor günler de geçirdik beraber ama her dakikasını mutluluktan” diye hatırlıyor o günleri. Deniz her şeyle kolayca mutlu oluyor. Mesela annesi akşamları dışarda yiyelim dediğinde, tost da yiyecek olsalar, Deniz “Ol-ley” diyor. Annesi ve kardeşiyle birlikte en çok yaptığı şeylerden biri komedi filmi izleyip gülmek.

Deniz, bu arada babasıyla İstanbul’a da gidiyor, Taksim’e âşık oluyor. Taksim’in hem atmosferini seviyor, hem de “Onca insan katledilmiş, burası mücadelenin merkezi” diyor. İstanbul’a her gittiğinde, birasını mutlaka Taksim’de içmek istiyor.

“Hadi ordan”

Deniz hemen her eylemde var ama o eylemlerde çekilmiş bir fotoğrafı da mutlaka var. Çünkü görünür olmayı seviyor Deniz. Şimdi milyonlarca insanın bildiği, bir eylem sırasında Ali İsmail Korkmaz’ın resminin önünde durduğu fotoğrafının dokunaklı bir hikâyesi var. İnanç Yıldız’ın çektiği bu fotoğrafını çok beğeniyormuş Deniz. Partiden Fatma Keskin Timur’a, “Abla, parti afişlerinde bu sene bu fotoğrafımı kullanırız, değil mi” diye sormuş. Fatma Abla’sının cevabı ise “Hadi ordan, senin afiş olmana çok var” olmuş.

Şeftalili ice tea

Deniz’in çokça kız arkadaşı olmuş. Zeynep, “Üç ayda bir, başka hikâye dinlerdim” diyor. Ama son kız arkadaşını, dedesine bile “Hiç böyle bir duygu yaşamadım” diye anlatmış. Ağustos ayındaki gençlik yaz kampında başlayan bir aşk bu.

Yaz kampı sekiz gün, ama iki gönül bir olunca, hele bir de genç olunca, o sekiz gün nelere kadir... Kız arkadaşı “Birbirimize ‘canımın içi’ derdik” diye anlatıyor. Birlikteyken, sürekli yedikleri Çokonat ve yanında içtikleri şeftalili ice tea, onlar için özel bir şey olmuş. Gerilimli anları yumuşatmak için de bir taktiği varmış Deniz’in: Yan dönüp, gözlerini devirip, baygın baygın bakmak. “Onu öyle görünce insan dayanamazdı” diyor kız arkadaşı.

Kamp bitiverip de ayrı şehirlere gidince, Deniz ve kız arkadaşı için hasret günleri başlıyor. Deniz’in o dönemde, hiçbir şey yazmadan sadece Çokonat resmi paylaştığı bir tweeti var. Meğer bu, sevgiliye “göndermeli tweet”miş. “Aynı gökyüzü” yazdığı tweeti de öyle.

Deniz, sevgilisine kavuşmak için otostop çekip onun bulunduğu şehre gitmeyi, orada çadırda kalmayı bile düşünüyor. Ama sonra bir yolunu bulup otobüsle gidiyor ve kız arkadaşının evinde kalıyor. Üç-dört gün daha birlikte oluyorlar. Ama Deniz Ankara’ya gitmeden birkaç gün önce ayrılıyorlar. Çok üzülüyor Deniz. Kız arkadaşı şimdi, “Bizimki, sonlu bir ilişki değildi, bu olay olmasa tekrar birlikte de olabilirdik” diyor.

Ayrılık

Deniz’in son günleri başka bir zor ayrılığı da getiriyor: Evden ayrılık. Deniz, ikinci senesinde üniversite sınavını kazanıyor, ek tercihlerden de olsa Mersin Üniversitesi Elektrik Teknikerliği Programı’na yerleşiyor. Babasına üniversite sınavını kazanabileceğini ispatlamış olduğu için mutlu. Zaten Gaziantep’ten başka bir şehirde okumayı kendi istemiş. Ama ayrılık vakti gelip çattığında, özellikle annesinden kopmak çok zor geliyor Deniz’e.

Deniz evden ayrılmadan önceki iki günü, o öyle istiyor diye, anne ve iki oğul hep birlikte geçiriyorlar. Kurban Bayramı ama kimseye gitmiyorlar, sadece sevdikleri şeyleri yapıyorlar, mesela yastık savaşına girişiyorlar. Son gece saat üçe kadar konuşuyorlar. Umut, sabah beşte yolcu ediyor abisini. Deniz, uyandırmaya kıyamadığı için annesini uyusunda öpüp gidiyor. Annesi telefonda sitem edip “Niye

uyandırmadın, demek ki iyi öpememişsin, ben hiç hissetmedim” dediğinde, “Antep’e geldiğimde yine öperim” diyor.

Sonraki iki hafta hemen her gün telefonda konuşuyorlar. Bir gece aradığında sesi durgun Deniz’in, “N’apiyim anne, çok özledim seni” diyor ve ağlıyor.

Deniz ölümden korkuyor. Yakın bir arkadaşının babası, cinayet sonucu öldürüldüğünde, Deniz hiç yapmadığı bir şey yapıp, gece annesinin yanında yatıyor. Partiden Mehmet Türkmen “Öyle yufka yürekliydi ki, mezarlıklara, cenazelere götürmezdik” diye anlatıyor. Suruç Katliamı’nın ardından cenazeler Gaziantep’e geldiğinde de gitmek istememiş Deniz. “Dayanamıyorum abi” demiş. “Yarın bir gün aramızdan biri düşse, gitmeyecek misin” diye sorulduğunda ise “Umarım öyle bir şey olmaz” demiş.

**Korkmaz Tedik:
Dalgacı, adaletli,
cesur, mücadeleci**

FATİH POLAT

Korkmaz, 21 Haziran 1983 günü Malatya'nın Akçadağ ilçesinin Ören kasabasında doğdu. Kendisini rahat ifade eden, oyunu seven ve yaramaz bir çocuktur. Politik bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen Korkmaz'ın doğup büyüdüğü koşullar, 12 Eylül askerî darbesinin etkilerinin hem sürdüğü hem de bu etkileri kırmaya yönelik mücadelenin yükselmeye başladığı döneme denk gelir.

1980'lerin ortalarından itibaren YÖK'e karşı ve ülkenin diğer sorunları için üniversite gençliğinin mücadelesi öne çıkarken, işçi hareketi de kendini hissettirmeye başladı.

“Hava kötü olursa eyleme gelirim, iyi olursa oyun oynarım”

90'lı yıllar eylemlerin yoğun olduğu dönemlerdi. Korkmaz'ın anne ve babası da bu eylemlere katılır, çocuklarını da götürmek isterdi. Ancak Korkmaz bu dönem eylemlere hep şartlı olarak katılırdı. Dışarıda arkadaşlarıyla oyun oynamayı ilk tercih olarak kabul eden Korkmaz, ailesine “Hava kötü olursa gelirim, iyi olursa oyun oynarım” derdi.

Korkmaz ilk, orta öğretimi ve liseyi Ankara'da bitirdi. Arkadaşları Korkmaz'ı anlatırken, “Okulu çok asardı. Dersleri de öyle çok iyi değildi” diyor.

Ablası Berivan ile aynı lisede okuyan Korkmaz, lisede politik çalışma içine girmedi. Ablası Berivan ise Emek Gençliği çalışması yürütüyordu. Berivan o günlerden aklında kalan bir ayrıntıyı şöyle anlatıyor: “Korkmaz bu süreçte ‘Berivan, size bir şey diyen olursa söyle gelelim, arkanızda olduğumuza gösterelim’ derdi.”

Korkmaz'ın lisede bölüm seçme dönemi geldiğinde yaşadıklarını ve tepkilerini de arkadaşları gülererek hatırlıyor.

Sayısal, eşit ağırlık ve sözel olmak üzere üç bölüm vardır. Okulun vasat öğrencileri özel bir tercihleri yoksa sözele gönderilirler. Parlak öğrenciler ise sayısala. Korkmaz'ı da dersleri iyi değil diye sözele atmışlar. Sonrasını arkadaşlarından Çağrı Sarı'dan dinleyelim: “Bu, tabii sinirlenmiş. ‘Yakın arkadaşlarımın hepsi sayısala gittiler’ diyor. Gidiyor yönetime ‘Beni sayısala geçirin’ diyor. Geçirmiyorlar. Sonra babasına diyor ki; ‘Benim sayısala geçmeme izin vermiyor-

lar, ama ben bilim adamı olmak istiyorum.’ Bunun üzerine babası Erdoğan abi de okulu basıyor resmen. Diyor ki, ‘Benim oğlumun bilim adamı olmasını nasıl engellersiniz, derhal sayısala geçirin.’ Onlar da şu yanıtı veriyor: Erdoğan bey, kimya zayıf, matematik zayıf, fizik zayıf, biyoloji zayıf. Bu notlarla mı bilim adamı olacak?”

Bir biçimde sayısala geçmeyi başaran Korkmaz, sonraki yıllarda matematikle arasını düzeltecektir.

Korkmaz'ın matematik ve fizikle imtihanı

Korkmaz, liseden sonra birçok genç gibi üniversiteye hazırlık için dershaneye gider. Matematik ve fizik üzerine yoğunlaşır. Bir gün fizik çalışırken öyle yoğunlaşır ki, vardığı sonuçla bir formül bulduğuna inanır. Büyük bir heyecanla dershaneye koşar. Kapıyı çalar, hocası dersteysen, “Hocam ben bir formül buldum, göstereyim mi” der. Hocası da dersi keserek, “Gel Korkmaz, göster” der. Korkmaz, heyecanla tahtaya gider ve başlar yazmaya. Yazar da yazar. En sona da formülü büyük bir özgüvenle kondurur. Hocası, Korkmaz'a bakarak şöyle der: “Aferin Korkmaz, formülü bulmuşsun. Ama insanlar bunu 500 yıl önce bulmuşlar.”

Korkmaz üniversiteyi sadece matematik yaparak kazanıyor. 2003 yılında Akdeniz Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi'ne giriyor. Bu fakülteyi de, yine dersleri çok astığı için sekiz yılda bitiriyor. Ama arkadaşları, bitirdikten sonra, “Bilim adamı olacağım demiştin, oldum. Mühendisim ben” dediğine tanıktır!

Gaste, gaste...

Erdal Saran, Korkmaz'ın üniversiteye girişinden itibaren en yakın dostudur. Korkmaz'ın örgütlü mücadele içindeki gelişimi Erdal ile tanıştıktan sonra hız kazanır. Aralarındaki yoldaşlık ilişkisi hep devam eder. İkisi de EMEP Ege Bölge Komitesi üyesidir. Korkmaz, aynı zamanda bu komitenin sekreteridir. Yine her ikisi de GYK üyesidir.

Erdal Saran, ilk tanıştıkları süreci anlatırken şöyle diyor: “2003'ten beri tanışıyoruz. O, Antalya'ya üniversite için geldiği zaman tanıştık. Ailesi partiliydi. Benim bölümüm

arkeoloji, onunki su ürünleri mühendisliğiydi. Partiye babası getirdi.”

Korkmaz’ın ilk örgütlenme aşamalarına dair bazı ayrıntı- ları arkadaşı Çağrı Sarı, gülerek ve duygulanarak anlatıyor: “İlk zamanlar sokakta ajitasyon yaparak gazete (*Evrensel*) satamazdı. Birilerinin arkasına saklanır, ‘gaste, gaste’ diye çekingen bir biçimde bağıırdı. Sonra Erdal (Saran) gelirdi, ‘Oğlum şu gelenleri 350 lira olarak göreceksin, ayaklı 350 li- ralar yürüyor.’ O da ‘Tamam da ben yapamıyorum ya’ derdi. Sonra öğrendi. Gazeteler bir tane gazete bayisine gelirdi. O gazete bayisine hep borcumuz vardı. Adam artık yaka sil- kiyordu bizden. Ama adam çıkmış, Antalya’dan Ankara’ya Korkmaz’ın cenazesine gelmiş.”

“Hocam, bu balığın adı ne”

Erdal, kendisinin ve Korkmaz’ın derslere karşı ilgisini yüzüne yayılan tebessümle şöyle anlatıyor: “Derslere çok girdiğimiz söylenemez. Daha çok örgüt çalışması yapardık. Korkmaz son sene 44 ders verdi. Üniversiteyi sekiz senede bitirdi.”

Korkmaz bitirme tezini verdikten sonra hocasının oda- sından çıkarken odadaki akvaryumda bir balık gözüne iliş- yiyor ve “Hocam” diyor; “Bu balığın adı neydi?” Hocası da ya- nıt veriyor: “Oğlum, tezini yazdığın balık işte.”

Korkmaz aynı zamanda iyi top oynar ve hasta Galatasa- raylıdır. Sadece futbol değil, basketbol da oynar. Bu yönü, onun örgütlü olmayan gençlerle de sıcak ilişkiler geliştirme- sini kolaylaştırır.

Birçok yakın arkadaşı, Korkmaz’ın sosyal ilişkilerinin genişliğinin altını çiziyor. Ölümünden sonra sosyal med- yada farklı kesimlerden insanların onunla fotoğraflarını paylaşması da bunun göstergesiydi.

“Hiç kimseye duymadığım bir güven duydum Korkmaz’a” Korkmaz’ın örgütlediği Duygu Ayber, onun insanlara gü- ven veren yönünü şöyle anlatıyor: “Ben üniversiteye kadar örgütlü değildim. Ailemden ötürü partinin içinde doğdum, ama kendimi örgüt çalışmalarından özellikle uzak tutuyor-

dum. 2007’de Akdeniz Üniversitesi’ne gittiğimde Korkmaz’ı arıyorlar, Fevzi Hoca’nın kızı geliyor, diye. Ben de o dönem birçok kişinin marjinal diyebileceği bir görünümdeydim. Dövmeli, uzun deri ceketli, ayağında asker postalları ve her tarafında piercing olan bir tiptim. Korkmaz ve diğer arkadaş- lar kendi aralarında babam parti yöneticisi olduğu için ‘Fevzi Hoca’nın kızı geliyor, o şimdi militandır’ diye konuşuyorlar.”

Duygu, Korkmaz ile telefonda saptadıkları buluşma ye- rine doğru yaklaşır, onu gören Korkmaz ve arkadaşları şaş- kınlığa uğrar. O şaşkınlığı Korkmaz yıllar sonra Duygu’ya şöyle anlatır: “Duygu, biz seni görünce, ‘Hayır ya olamaz, umarım o değildir, ne olur o olmasın’ dedik.”

Korkmaz, Duygu’yu örgütlemek için çok çaba sarf etmiş ve başarmış. Sonrasını Duygu’dan dinleyelim: “Ve hakikaten ben üniversitenin ilk yılında örgütlendim. Beni alın dedim, n’apıyorsanız yapın. ‘Eti sizin, kemiği benim’ hesabı.”

Duygu, Korkmaz’ın verdiği güven, çevresinde yarattığı etki konusunda şöyle diyor: “Sadece biz de değil, diğer örgütler, çeşitli dergi çevrelerinden öğrencilerin hepsi çok saygı duyardı Korkmaz’a. ‘Abi’ derlerdi. Herkesin gözünde, dediği dinlenir, güvenilir, cesur biriydi.”

Duygu’ya, “Korkmaz deyince aklına gelen üç şey ne” diye sordum, şu yanıtı verdi: “Adaletli oluşu. Birçok arkadaşı ilgilendiren bir sorun tartışıldığında herkese samimiyetiyle güven verir, eşit bir mesafede durarak büyük bir adalet duygusu uyandırır. İkincisi örgütlü mücadeleye bağlılığı. Hayatının merkezi partiydi. Üçüncü olarak da, dostlarıyla içip türkü söyleyen hâlini hatırlıyorum.”

Korkmaz ile politik çalışmada bulunmuş arkadaşların- dan Kayhan Geyik ise, “Onunla yaşamış herkese çok ince bir şey bırakmıştır. Hatalarımızı, yanlışlarımızı, bizi incit- meden, bazen biz bile fark etmeden kavratmaya çalışmıştır” diyor onu anlatırken. Şunları da ekliyor: “Korkmaz abi ile Kuantum tartışmışlığımız da, *Recep İvedik* konuştuğumuz da olmuştur. Bu ikisinin aynı bünyede uyum içinde olması bile eğlendirir insanı.”

Korkmaz’ın en çok sevdiği sanatçı Cengiz Özkan’dı. Erkan Oğur, Erdal Erzincan ve Müslüm Gürses’i de severdi.

Malatya Arguvan havalarını dilinden düşürmezdi.

Cengiz Özkan'a duyduğu sevgi, sonra öfkeye dönüşmüştü. Nedenini Erdal Saran anlatıyor: "Korkmaz, Cengiz Özkan'ı normalde çok severdi. Ancak Cengiz Özkan 'Pusat' diye bir dizide oynadı, *Show TV*'de. Orada gerici bir akıl hocasını canlandırıyor. Bunun üzerine onun kasetlerini kırmıştık beraber."

Korkmaz'ın bazı spot cümleleri de arkadaşlarını güldüren ayrıntılar arasındadır. Çağrı Sarı, onlardan birini gülele aktarıyor: "Biz bulgur pilavı ile büyüdük. Bu kasları, bu kafayı petibörlerle, petit danonelerle yapmadık."

"Bi GYK olamadık ya"

Korkmaz'ın mütevazı kişiliğine birçok arkadaşı tanıktır. Ama, partisinin verdiği yeni sorumluluklardan da heyecan duyardı. Duygu Ayber, şaka ile karışık "Bi GYK olamadık ya" dediğini aktarıyor gülele.

Sonraki yıllarda Korkmaz'ın örgütlediği Duygu, Antalya il gençlik yönetimine girer, Korkmaz da EMEP'in son kongresinde genel yönetim kurulu üyeliğine seçilir.

Arkadaşları Korkmaz'ın bu görevden ötürü çok gururlandığını ve kendisini geliştirmek için daha fazla okumaya yöneldiğini anlattılar.

Korkmaz'ın en çok sevdiği şiir, Edip Cansever'in "Mendilimde Kan Sesleri"dir. Bir arkadaşı onu, "Ahmet Abi, güzelim, bir mendil niye kanar/ Diş değil, tırnak değil, bir mendil niye kanar" dizelerini söylerken, bir başkası da, "Gülemiyorsun ya, gülmek/ Bir halk gülüyorsa gülmektir/ Ne kadar benziyoruz Türkiye'ye Ahmet Abi" dizelerini söylerken hatırlıyor.

Okuduğu son kitap: İnsan Nasıl İnsan Oldu

Korkmaz'ın okuduğu son kitap hangisiydi? Söz yine Erdal Saran'da: "En son okuduğu kitap M. İlin ve E. Segal'in *İnsan Nasıl İnsan Oldu* kitabı idi. Ben vermiştim."

"Sinema dünyasından ise Kadir İnanır ve Türkan Şoray'ı severdi" diyor Erdal Saran ve ekliyor: "Klasik bir adamdı. Severek izlediği tek dizi de 'Behzat Ç.'ydi. 'Behzat Ç.'nin oyuncularını, beraber gittik, Ankara'da bulduk. Hattâ Akbaba ile fotoğrafımız da var. Kızılay'da onunla bira içmiştik."

Korkmaz'ın gönül hayatının nasıl olduğu sorusuna ise arkadaşlarının verdiği genel yanıt, "O konuda ketumdu" oluyor. Arkadaşlarından bazıları, hayatının bazı dönemleri için "Şöyle bir sevgilisi vardı" diyor, o kadar.

Arkadaşları ayrılmış olduğunu bildikleri sevgilisini cenazede gördüklerini de anlattılar. Dediklerine göre, biraz geride duruyormuş ve çok ağlıyormuş.

92 gün boyunca her gün direnişteki işçilerle birlikteydi

Korkmaz Tedik gençlik yöneticiliği sonrasında işçi çalışmasına yoğunlaşmıştı. Erdal Saran, "Eskişehir'de Birleşik Metal-İş'e üye oldukları için işten atılan Isı Cihazları Fabrikası'ndaki (ICF) işçilerin direnişinde onunla birlikte çalıştık" diyor ve ekliyor: "Eskişehir Organize Sanayi Bölgesi'nde kurulu bulunan OMK Kâğıt ve Karton fabrikasında Selüloz-İş'e üye oldukları için işten atılan işçilerin 92 gün süren direnişi boyunca da Korkmaz her gün oradaydı."

Ankara Katliamı'nın ardından Eskişehir'de düzenlenen anmada konuşan Selüloz-İş Sendikası Eskişehir temsilcisi Bülent Lampir, OMK direnişi boyunca Korkmaz Tedik'in kendilerini yalnız bırakmadığını anlattı: "Korkmaz 92 gün boyunca çadıra geldi. İşçinin, emekçinin dertleriyle dertlendi. İş yerlerindeki bütün arkadaşlarımız kendisini saygıyla anıyor. Buradan ailesine başsağlığı diliyoruz. Sizin Eskişehir'de de evlâtlarınız var. Korkmaz Tedik nasıl evlâdınızsa, fabrikalarda yüzlerce evlâdınız var."

Eğer Korkmaz bu sözleri duyabilseydi, büyük bir keyif ve gururla "İşte bu" derdi.

**Berna Koç:
Kimse,
siz kimsiniz**

YILMAZ MURAT BİLİCAN

“Boşluğumun krampları boğar sizi, ben ölürüm... Kısa ve öz ölürüm.”

Ben Berna diyorum, Berna Koç.

Duymuyor musunuz beni?

Yok, kimse duymuyor. Duysalar soracağım, siz kimsiniz?

Kimse, siz kimsiniz?

Neden yoksunum ben, bir kimse(siz) olarak?

Yoğun bir uğultunun içinde, alışveriş merkezinin yemek katındayım. Çok kalabalık. AVM'lere özgü bir uğultu bu, sessiz. Burada her şey lastik veya plastikten, ses çıkaracak hiçbir şey yok. İçinde büyük bir çöp poşeti olan arabamın tekerlekleri, iki iş arkadaşımın sürekli paspasladığı yerlerde sessizce dönmektedirler. Hızlıca yenen yemekten sonra masalarda bırakılan plastik bardakları, çatalları, tabakları, peçeteleleri, ıslak mendilleri ve yemek artıklarını, her şeyi çöp poşetine boşaltıyorum. Hiç ses çıkmıyor bildiğimiz anlamda. İnsanlar da sessiz sayılır. Herkes yiyeceğini alıp bir yere oturuyor, hızla yiyor ve kalkıyor. Hız ve tüketim buranın egemeni. Ben de “Kan ter içindeyim. Soluk soluğa yetiştirmenin çabasıdayım” işleri, hayatı. Her gün sekiz saatlik mesaimde, (15 gün 08.00-15.00, 15 gün 15.00-23.00 arası) bu uzun ve geniş koridorlarda, kocaman bir çöp poşetinin kamufle edildiği temizlik arabasıyla sessizce dolaşıyorum. Adım Berna, temizlik görevlisiyim bu katta. Sık sık seslenirim insanlara, ama kimse duymaz beni, görmez de aynı zamanda. İşim gereği olabildiğince görünmez olmalıyım zaten. İnsanlar da birbirlerine değil, ürünlere bakmaya koşullandırılırlar burada. Arabamla dolaşıp masaları toplarken, konuşup dururum içimden.

Adım Berna, kedim var iki tane, sarışın olan Sakize, esmer olan Pakize. İkisini de sokaktan alıp getirdim eve. Pakize engelli, kalçasından darbe almış, arka ayaklarını sürüklüyor yürürken. Sakize yeni doğurduğu iki yavrusunu büyütüyor bu aralar. Ah, sokaktaki hayvanlar da benim sayılır, hepsiyle ahabım, durup konuşurum onlarla, kolay ayrılamam yanlarından. Çöpe giden yiyecek artıklarını toplayıp toplayıp onlara dağıtırken hayal ederim kendimi. Beni tanıyanlar pek konuşkan olmadığımı söylerler, doğrudur, pek ses çıkmaz benden. Yazarım ama, kendimi bildim bileli yazarım, kâğıt-

lara, defterlere, her yere yazarım. Şiir yazarım, yazı yazarım. Yazdıklarım hayatım gibi, öyle böyle, orda burda. Yazmak biraz yalnız olmayı gerektiriyor. “Ağaç yalnızlığı kök salan toprağıma,” “Nicedir pervasızca yalnızlığımın içindeyim. Yalnızlığımla, yalnızlığıma uyumaktayım.” Burada uzun ve geniş koridorlarda, görünmez ve duyulmaz biri olarak yalnızım, bu iç konuşmalarım da yazmak gibi zaten. İyi taklit yaptığımı, tiyatro yeteneğim olduğunu söyleyenler var, komiklikler de yaparım. Gülmek insana iyi gelir her zaman, değil mi? Hele ki zor bir hayat yaşanıyorsa. Gezmeyi, dolaşmayı, dışarda olmayı severim. İçerim de. İçince de ağlarım, içime içime ağlarım. Ev arkadaşımı kızdırsa da bu durum, biraz dağınık sayılırım. Ev işlerini sevmem, canım isterse yemek yaparım, babamdan öğrendiğim, onun yaptığı yemekleri yaparım. Evim iş yerime yakın sayılır, tek otobüsle gidip geliyorum. Birlikte yaşadığım arkadaşım, bazen işe bırakır beni, sonra da çıkışta gelip alır, bu beni çok mutlu eder. İş yerinde sevdiğim kafa dengi arkadaşlarım var ama onlarla oturup sohbet etmek çok zor. Vardiya vardiya koşturuyor herkes. İzin günlerimiz de hafta içi ve herkesin farklı bir günde.

Ben Berna diyorum, Berna Koç. Sıcak bir temmuz günü, 3 Temmuz 1979'da doğmuşum, 36 yaşındayım yani. Çoğunuzun adını annesi ya da babası koymuştur. Bana Berna adını kim vermiş, ilk kim Berna diye seslenmiş, bilmiyorum. Bildiğim, annemin beni doğurduktan iki gün sonra Karşıyaka'da bir karakolun bahçesine bırakıp ortadan kaybolduğu. Babamı ise hiç bilmiyorum. Şimdi düşünüyorum da, iyi ki iki günlük bir bebek olarak terk edildiğimin farkında değildim, yoksa zaten oracıkta ölürdüm bu acıyla. Polislerle biraz erken tanışmış olmamı gayrimeşru bir çocuk olarak dünyaya gelmiş olmama borçluyum, ikinci temasım ise 36 yıl sonra oldu. Üç ay önce Suruç Katliamı'nı protesto eylemi sırasında gözaltına alındım. Bu sefer, polislerden o zamanki şefkati göremedim tabii. Neyse, gazetecilere verilen birkaç poz fotoğraftan sonra doğruca Karşıyaka'daki yetiştirme yurduna gönderilmişim. Sonrasında Berna oluyorum, adımla kim koymuş bilen yok. Soyadım ise altı yaşında beni evlâtlık edinen aileden geliyor. Böylece bir annesi ve babası olan Ber-

na Koç oluyorum. Bornova’da oturuyoruz. Babadan gelen sevgi, anneden gelen öfke ve şiddet eşliğinde büyüyor Berna.

Bornova Kars İlkokulu’na gidiyorum. O yıllar çok silik kafamda, okul yıllarım nasıl geçti, bir anım oldu mu bilmiyorum. Geçen gün rastlantıyla ilkokul arkadaşlarımdan birinin Fransız Kültür’de konser vereceğini duydum. Heyecanla gidip en önden izledim. Müzikle birlikte o yılları düşünüp, ipuçları aradım. Sessiz ve çekingen bir kız olarak hatırlıyor herkes beni. Konser sonunda arkadaşım, “Gözlerin aynı kalmış, gözlerin hiç değişmemiş” dedi. İlkokul, ortaokul yıllarım anlaşılabilir bu sessizlikle geçip gitti. Lise yıllarımda bu sessizliğim daha da derinleşti. Babam harita ve kadastracıydı. Çınarlı Endüstri Merkez Lisesi, Haritacılık bölümünde okudum ben de. Çok büyük, çok kalabalık bir liseydi, o kalabalıkta kaybolup gittim, kendim bile unuttum kendimi.

Annem sürekli sağlık şikâyetleri olan, hastalıklı bir kadındı ama erkenden ölen babam oldu. 18 yaşında böylece tek sevgi bulduğum insanımı kaybettim. “Robin Kişot” derdim ona. “Babam öz babamdır sosyolojik olarak. Yaşasaydı 82 yaşına küfürler sallıyor olacaktı ağzını doldura doldura. Küfür etmeyi severdi ve övünürdü ilkokuldan terk ettiği için okulu, ayağının kırılmasını bahane ederek.” Babamın yokluğu, beni öz annemi aramaya itti. Aradım ve buldum fakat pek bulmak olmadı bu. “Ben bir tek sarhoş olursam ararım seni, unutma. Neden? Çünkü annemsin!” “Beni uyutacak bir ninnin” yok, “yoksun memenden emziremezsin özlemlerimi, eksiklerimi... sus” diye yazmışım defterime. Hiçbir zaman sevgi içeren bir duygu görmediğim evdeki annem ise beni başından savma derdindeydi. Gençtim ama hayatımda ne aşk ne de sevgi vardı. Cinsel ilgilerimin bile farkında değildim. Ağır bir cinsel tacize uğramanın suçluluğuyla kendimi bir anda evlenmiş buldum. Yaşadığım şey çok ağırdı, sesimi çıkaramadım. Sessizliğimle İzmir’den karlar altındaki Sivas’a sürüklendim. Nasıl dayandım bilmiyorum. Dayandım işte. Ölmeyince dayanmış oluyor insan. Ölmedim, dayandım. Yaşadıklarım bir feryat olup İzmir’e ulaşınca kurtardılar beni Sivas’tan.

İşte böyle, şimdi aranızda dolaşıyorum; tepsilerinizi, yemek artıklarınızı alıyorum, masaları siliyorum, sessizce yapıyorum

bu işleri. Beni herkes sessiz ve suskun bir kız olarak tanımlıyor ya, bazen düşünüyorum bu suskunluk eğer doğuştan gelmediyse nereden geldi diye. Belki iki günlük bebekken o karakol bahçesindeki terk edilmişle başladı, belki Karşıyaka yurdunda saçlarımdan her daim üç numara kesilişinde, belki okulda adımın karşısında yazan “evlâtlık” yazısını gördüğümde, belki babamın yokluğunda, belki hiç olmamasında, belki de “neden-siz sus’a büründüm o an evet noksansız, öylece sustum, sadece sustum.” Belki ilk tacize uğrayışım, ilk gençliğimde başladı bu suskunluk, İzmir’den karlar içindeki Sivas’a zoraki sürüklenişimde, belki kimlik kontrolü yapmak bahanesiyle durdurup “Seni buralarda s...ler kızım” diyen polisin aşağılamasıyla, belki de “karanlıktan beslenmek ister kaçışın söz hemen, uzun hararetli bir konuşmayı bölmek istercesine susar(dı) söz” ben de sustum işte, sustum ve “zamanın cüzdanının bozuk an kesesine” saklandım. Aşk da bir “suskunluk”tu benim için. Yanlış ruhlar ve bedenlerde, yanlış başlıklarda aradım onu, “aşka başlık olmaz”dı oysa. Sırtlarımızın birbirine dokunuşuyla, acı bir içkiyle, Pink Floyd kokusuyla Ankara’da buldum onu. “İlk defa o gün öpüştüm, ilk defa tanıdım raydan çıkmayı, ankaray’ı, Ankara’yı.” “Şimdi... zaman artık şimdi”ydi. “Tutuşup el-ele adım çırpıtık.” “Ve ben çok pis âşık olmuştum. Aylardan mayıstı, hazirana sarkıyordu bir direniş.” Ankara’da kendimi, kimliğimi bulduğum ve çok şey öğrendiğim bir beş yıl geçirdim. İzmir’e dönerken biraz kırgın ama daha cesur bir Berna vardı. “Belli başlı planlarım var; hep de olacak. Kendime umudum var” diyordum. Umudun elini yeniden tuttum İzmir’de şimdilerde; işim, birlikte yaşadığım ve sevgiyi bulduğum arkadaşım, yavaş yavaş suskunluğumu yenmeye başlamamla birlikte oluşan yeni dostlarım, bir de öfkem var gitgide artan. Savaşa, sömürüye, her türlü ayrımcılığa, homofobiye...

Heyy üniversiteli gençler, ben Berna diyorum, size sesleniyorum. Biliyor musunuz 36 yaşındayım, bu yıl üniversiteye başladım. Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Harita Kadastro Bölümü. Bugünlerde içim kıpır kıpır. Üniversiteli oldum sayılır, ev tuttum, eşya buldum, bir hafta derslere bile girdim. En büyük hayalim gerçek oldu, öğrenciyim yani şu anda ben de sizin gibi. Daha önce hayat bana hiç fırsat

vermemiştii, inanin buna. Önümüzdeki ay ayrılıyorum işten, masaların arasında dolaşan bu kızı göremeyeceksiniz artık, şimdi tazminatımı alabilme peşindeyim. Yeni keşiflerin arka arkaya geldiği, hayatımın seyrinin değişmekte olduğunun sinyallerini aldığım bir dönemdeyim. Çok heyecanlıyım, biraz da şaşkınlım olup bitenlerden. Üç ay önce gözaltına alınmam ve orada geçirdiğim üç gün, yeni bir başlangıç oldu benim için.

Suruç'ta can veren 30 insan için oturma eylemi vardı Alsancak'ta. Çantalarında oyuncak taşıyan çocukları, arkadaşlarımızı havaya uçurmuşlardı. Bir şeyler yapılmalıydı elbet, arkadaşla- rımızla oradaydık ve tereddütsüz katıldık eyleme, oturduk Halkevleri'nden gençlerin arasına, "çok güzeldiler, gözleri gururlu ve hüznünlü parlıyordu." Acılıydık, canımız yanmıştı, sadece oturuyorduk işte. Bir anda üzerimize çullandı polisler. Neye uğradığımı anlayamadım, gözümü bile açamıyordum, vücudumun değişik yerlerinden darbeler alıyordum, saçla- rımdan çekiyorlardı. Sonra bir anda koluma yapışmış bir polisle kalakaldım. Beni yere çömeltti. Nefretle sıkıyordu kolumu. Sonra otobüse sürüklediler. Sevdığım kadın da ora- daydı ve diğer gençler. İşe bakın, 36 yıl aradan sonra yeniden polis gözetimi altındaydım. Üç gün tuttular bizi. Üç günde üç yıllık arkadaşlarım oldu, uzun uzun konuştuk, dertleştik. Çok güzel insanlar tanıdım; dostluğun, dayanışmanın en güzelini yaşadım. Bu, daha önce hiç tatmadığım bir duyguydu. Yalnız değildim. Bunun hayatımda yepyeni bir sayfa olduğunu o za- man bilemezdim, tek bildiğim içimin kıpır kıpır olduğuydu.

Size inandırıcı gelmeyebilir ama hiç mi hiç korkmadım polisten, orada olmaktan. İnsanın arkadaşlarının olmasının güzelliğini keşfettim. Tek korktuğum, kahretsin ki, işimi kaybetmekti. İşten atılıyorum diye korktum. Ağladım bile arkadaşlarıma içimi döküp. Bu üç gün bütün planlarımı altüst edebilirdi. Korktum. Avukatımdan iş yerime gidip durumu anlatmasını, onları ikna etmesini rica ettim... Sağ olsun, ne güzel bir insandı o da. Dedim ya, hayatımda yeni bir dönem başlıyordu. Serbest bırakıldığımızda, daha ilk adımlarımda artık yalnız olmadığımı hissettim. Artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı. Ertesi gün gözaltındaki arkadaşla buluştuk Alsancak'ta. Dostluğu, arkadaşlığı iliklerimde hissettim.

Ben Berna Koç. Bir saat sonra bitiyor mesaim. Bu gece Halkevi'nden arkadaşlarla Ankara'ya gidiyorum. Yarın Barış Mitingi var. Savaş bitsin, gençler, çocuklar ölmesin diye haykıracağız Ankara'da. Buradan çıkınca önce Alsancak Sevgi Yolu'na uğramalıyım, eylem için barış amblemleri çıkartmalar alacağım. Sevgi Yolu benim iki yıl takı yapıp sattığım sokak, hemen hemen herkesi tanıyorum orada, onları görmek güzel olacak. Oradan eve giderim, başıma bir şey gelecek diye korkup, "Gitme" diyor bana sevdiğim kadın, "Barış Mitingi bu, ne olacak ki" diyorum, bana hiç kıyamaz zaten. Gece, Halkevi önünden çıkacağız yola. Bir aşkın peşinden gidip, kendimi bulduğum şehirden şimdi barışı getirmeyi umuyorum. Sabah garın önünde Ankaralı arkadaşlarımla buluşmak için sözleştik. Onları görmek için Halkevi ekibinden bir süre ayrılıyorum diye planlıyorum, miting başlayınca kalabalıktan bir daha göremem yoksak. Sabah yol yorgunluğuyla ne güzel olacak Ankara'nın serinliğinde arkadaşlar, sıcacık bir bardak çay ve poğaçalar... Beni hiç bırakmaz arkadaşlarım...

"Hiçbir şey yapamasam nefes alırım en azından. Bilincim açık öylece nefes alırım. Okunaklı yazı yazamasam dahi, okunaklı alırım nefesimi. Sıkıntım var! Sızıntım var diğer kaba doğru akıyor içimdeki tümleçler."

Not:

Bu metinde, anlatıcının birinci tekil şahıs olması dışında, hiçbir kurmaca ögesi yoktur. Yazının başlığı ve bütün alıntılar Berna Koç'un yazı ve şiirlerinden yapılmıştır.

Yazıda yer alan görüşlerin tamamı Berna Koç'un yazdıklarına ve arkadaşlarıyla yapılan görüşmelere dayanmaktadır. Bu yazının oluşturulma sürecinde Zahide Tanrıverdi, Neşe Çınar, Güneş Tercan, Aslı Güngörer, Evrim Çakır, Tülay Çelik, Korkmaz Kaygusuz, Onur Akşit, Erdem Gürsu, Ahmet Hakan Ahmetoğlu, Zerrin Kurtoğlu, Abide, İzmir Halkevi ve Siyah Pembe Üçgen ile görüşülmüştür.

Berna Koç'un bazı şiirlerine buradan ulaşabilirsiniz:

<http://profil.edebiyatdefteri.com/bernakoc>

**Mehmet Şah Esin:
Motosiklete atlayıp
üzüm bağlarına doğru
gitti**

SERKAN AYAZOĞLU

Hacı Mehmet'e iki göz evin damında ayrı bir oda yapacaklarmış; çocuklar rahatsız etmesin, kafasını dinlesin diye. Bir de televizyon tabii, ama mutfak, her şey yine ortak olacaktı. O ise motosiklete binmiş, üzüm bağlarına doğru basmış gazın pedalına...

Mehmet Şah Esin'in oğluyla Adana otogarında sabah saatlerinde buluştum. "Önce bir kahvaltı yapalım, dinlen" dedi. Saçları kır, 40'lı yaşlarda, halim selim bir adam Metin Esin. Yol boyunca hiç konuşmadık. Arabamız, Bahçelievler Mahallesi'nin birbirine aldırmayan, derme çatma, yoksul evleri arasına saklanmış sokaklarından geçip tek katlı iki göz bir evin önünde sarsılarak durdu. İçeri girdiğimde, Hacı Mehmet Şah'ın sanal dünyada dolaşan fotoğrafıyla göz göze geldim. O bana baktı, ben ona baktım bir süre. Kafasında düzgünce takılmış namaz takkesi, pantolonu şalvardan krem rengi takım elbisesiyle, izbe, sıvaları dökülmüş bir duvarın önünde oturan Hacı Mehmet'e gözlerim takılı kalmışken, "Kahvaltı hazır" sesiyle kendime geldim. Hacı Şah'ın gelini Ziyaver Hanım'dı seslenen. Oğlu, "Alışık değilsen masada yiyelim" dedi. "Böylesi daha iyi" diye yanıtladım. Çiçek desenli, oda kadar geniş bir sofraya serildi, ardından kahvaltılık siyah zeytin, beyaz peynir, çeşitli boylarda domatesler üzerine özenle dizilmiş koca bir sini geldi, çay da yetişti. Ortalıkta koşuşturan üç çocuk hariç, herkeste bir tedirginlik hissediyordum. Ben de dilsizleşiyordum aslında. Ama konuşmam lazım, buraya konuşmaya, onları dinlemeye geldim, suskunluklarına, yaşlarına saygı duyuyordum ama onları işitmek istiyordum, en çok konuşması gerekenler onlardı bugün.

Lakin nereden başlayacağım, ne konuşacağım? Aklıma gelen sorular, henüz ağzımdan çıkmadan uçup gidiyordu. Televizyon hep açıktı; sesi de açıktı, canlı bağlantılarla askerî araçları, silahlı askerleri, çığlıkları izliyorduk. Görüntüler Silvan'dandı. Bilmem hangi kanaldı.

Mehmet Şah Esin, 43'te Silvan'da doğmuş. Çiğdemli köyünde çok çocuklu bir ailede ilkokulu bitirince, çiftçilik ve hayvancılıkta tutunmaya çalışmış. Erken yaşta köyünden Hayriye Hanım'la evlenmiş. Askerlik vakti gelince Karade-

niz'e gönderilmiş, Ordu'da bağlamış botlarını. Tezkerenin ardından hacca gitmiş, Mehmet Şah Esin, Hacı Mehmet Şah Esin olmuş. Zaman içinde Esin ailesi genişlemiş, sekiz çocuğu olmuş. En büyük oğlunu trafik kazasında kaybedince Silvan'da duramaz hâle gelmiş. Tası tarağı toplayıp ailesiyle Adana'ya göç etmeye karar vermiş.

Hemen bağına basmamış Adana onu ve ailesini. Bir süre orada burada iş bakındıktan sonra inşaatlarda çalışan arkadaşlarının aksine, biraz da yaşı geçkin olduğu için bir fabrikaya bekçi yazılmayı başarmış. Seneler hızla geçedursun, emekliliğini tamamlamış o küçük fabrikanın bahçesindeki kulübede. Sonrasında, dört günlük amelelik macerasından başka çalıştığına şahit olan kimse yok. Başka bir hayat başlamış. Cami, çay ocağı, ev ve bir hurdacı dükkânı arasında takvimden birer birer düşmüş yapraklar.

Çocuklar da birer birer evlenince eşiyile baş başa kalmış. Hayriye Hanım'ın da yedi sene önceki ölümüyle yalın yaşamı iyice çoraklaşmış; etine batan, asla hazırlıklı olmadığı bir ıssızlık kuşatmış onu. Böyle olunca, Hacı Mehmet evli çocuklarının yanında yaşamayı seçmiş. Önce küçük oğlunun yanına taşınmış, birkaç yıl sonra da büyük oğlunun yanına. Ama yaşamın güzergâhı onun için hiç değişmemiş. Ev, cami, çay ocağı ve bir de hurdacı arasında; o en yakın dostu ile sohbetlere tuttuğu hurdacı.

Kahvaltının ardından, dikdörtgen odaya karşılıklı yerleştirilmiş, açınca yatak hâline gelen çekyat kanepelere oturuyoruz. Metin Esin sigarasını yakıyor. "Bir farz namazının geçtiğini, orucunu kaçırdığını görmedim" diyerek başlıyor sözlerine ve "Sürekli camiye giderdi, nadiren gitmediği günler olurdu. Dinine bağlı bir insandı ama aşırısından kaçardı. Kendi hâlinde bir Müslüman nasıl oluyorsa öyleydi. Boş vakitlerinde hiçbir şey yapmazdı. Sadece camiye giderdi" diye devam ediyor.

Hacı Mehmet toplam 31 torun sahibi ama son yıllarını geçirdiği bu evde kalan üç torunu var. Şimdi en küçük olanı Eyüp, oyalanması için eline tutuşturulan kırık bir oyuncakla odanın içinde bir oraya bir buraya koşturuyor. Ben Eyüp'ü izlerken, annesi, Hacı Mehmet son gün kapıdan çıkarken, üç

yaşındaki oğlunun ağladığını, “Gitme” dediğini anlatıyor. Çaprazımda oturan torunu Serhat 16 yaşında, soru sorulmadıkça pek konuşmayan, sakin, sessiz bir çocuk. Babasıyla inşaatlarda çalışıyormuş Serhat, okula gitmiyormuş ama ilk fırsatta dışarıdan eğitimine devam edecekmiş. “Sabah kalkardı, camiden camiye giderdi” dedikten sonra biraz duraklıyor Serhat: “Dedem olduğu için veya vefat ettiği için değil... Gerçekten kimseye zararı yoktu.”

Bu kez gelini Ziyaver Hanım’a dönüyorum. Konuşmakta en çok zorlanan o. Konuşurken ondaki en baskın duygunun öfke olduğu seziliyor, sadece acının yol açabileceği türden bir öfke bu. Söylediğine göre, Hacı Mehmet herkesle arkadaş gibiymiş. Bundan 25 yıl önce gelin geldiği evde babalığı Hacı Mehmet’te gördüğünü söyleyerek başlıyor anlatmaya. Diyor ki, “Kayınbabam olduğu aklıma gelmiyordu, aynı arkadaş gibiydik. Hiçbir zaman yemek seçmezdi. Onun için insanların yorulmasını istemezdi. Hiçbir şeye karışmazdı. Hayalini kurduğu tek şey barıştı. Dinine çok düşkün bir insandı, her gün açıp Kur’an’ını okurdu. Taş yağsaydı bile o Kur’an’ını açmadan evden dışarı çıkmazdı.”

Hacı Mehmet’in elinden bırakmadığı Kur’an’ı bir yoksula vermişler, seccadesini ve birkaç parça giysisini de bir başkasına. Âdet böyleymiş. Bunlardan başka bir eşyası da yokmuş.

Gelin Ziyaver “Hava soğuktur, gitme” demiş kayınpederine. Hacı Mehmet ise “Korkmayın, barış mitingidir” demiş. Hacı Mehmet ile en son konuşan da yine gelin Ziyaver olmuş. Patlamadan birkaç dakika önce yemek yaparken aradığında, “Burası çok güzel, insanlar çok güzel. Merak etmeyin, iyiyim” diyerek içini rahatlatmış gelininin. Mutfaktan salona dönünce eşi “Kayınpederinle ne konuşuyorsun, bu kadar merak ediyorsan televizyonu aç, mitingi canlı veriyorlardır” demiş. Televizyonu açtıklarında haberler acı söylüyormuş ama gelin Ziyaver “Biraz önce konuştum, merak etmeyin” demiş, haberi alıp eve doluşan akrabalara, komşulara, gördüğü herkese...

Oysa bir gün öncesinde damda odunları toplamasına yardım ederken, gelini “Metin sana bir oda yapacak damda”

demiş; “Mutfak, her şey yine beraber olur. Sen geceleri odanda kafanı dinlersin, çocuklar rahatsız etmez, erkenden yatarsın, bir de televizyon alırsın” deyince, Hacı Mehmet itiraz etmiş. “Çocuklar beni rahatsız etmiyor, ben çocukları severim” demiş gelinine. Ama hoşuna da gitmiş ayrı oda fikri; öyle diyorsan eğer, olur, diye eklemiş Hacı Mehmet.

Evde bulunan köylüsü Ali Amca elinde çay bardağıyla, kanepenin dibinde bağdaş kurmuş, dikkatle bizi dinliyordu. Hemen dizlerimi kırıyor ve yanına çöküyorum. Önce gözüyle duvarda asılı duran fotoğrafı süzüyor, sonra bana dönüyor: “Mahallede kavga dövüş olduğunda giderdi, barışçı olarak arabuluculuk ederdi. İnsanları sulh ederdi” diyor. Yaşlı adam kelimelerin üzerine basa basa konuşuyor, sakalsız, derin çizgili yüzü her cümlelerin sonunda sıklıkla geriliyor: “Onun hayatı o idi. Bu savaşı vicdanı, merhameti kabul etmedi. Onun düşüncesi, insanlar ölmesin; barış olsun idi. Hattâ oraya gittiği gün, ‘Hacı sen yaşlısın, üşürsün orada, gitme,’ dedim. O da bana, ‘Bundan daha şerefli, başka bir yol var mı ki? Varsa söyle, bunu bırakayım onu yapayım’ dedi.”

Evden çıkıp Hacı Mehmet’in en çok zaman geçirdiği mekânlardan camiye ve karşısındaki çay ocağına gidiyorum. Ev ile cami arasında, gelişigüzel birbirine bağlanmış birkaç sokaktan daha fazlası yok. Yolun karşısına geçerek çay ocağına oturuyorum. Genişçe masalarda 50 yaş üstü adamlar satranç taşlarıyla dama oynuyor. Ankara mitingine Hacı Mehmet ile beraber giden Hasan Amca ile tanışıyorum. O, kanlı mitingden sağ dönebilenlerden. Beyaz dantel işlemeli namaz takkesini çıkarıp özenle katlayarak ceketinin cebine koyuyor. İri gözlerini kısarak sadece iki cümle söylüyor Hacı Mehmet’le ilgili: “Bir insanı kafası sarmadı mı, onu incitmeden kalkar gider, başka yere otururdu. İnsanı incitmek istemezdi.”

Hurdacı da uzakta değil. Birkaç dakika yürüyerek, istiflenmiş hurda yığınlarının arasından içeri giriyorum. Ancak can dostu Hacı Aziz henüz ortalarda yok. Oğlu beklememi söylüyor. Bir köşeye oturup ikram edilen çayı yudumlarken kamyonetler hurda alıp hurda boşaltıyor. Yükleme-boşaltma işleri bitince giysileri hurdaların pasına bulaşmış işçiler

sandalyelerini kapıp yanıma kümeleniyor. Nereden tutsan yabancıyım; soruyorlar hâliyle... Hacı Mehmet için burada olduğumu, kaybettiğimiz insanların hikâyelerini internette yazacağımızı, bunun onları yaşatmanın bir yolu olduğunu, sonra tüm hikâyeleri kitaplaştıracığımızı söylüyorum. Hepsi de Hacı Mehmet için, “Çok iyi insandı” ile başlayan, “kimseye zarar vermezdi” ile devam eden cümleler kuruyorlar. Yirmili yaşlarda genç bir işçi ise pek konuşmayıp sohbetleri dinliyor. Ben ona bakınca gözlerini telefonuna dikeyor; kafasını sallayarak Hacı Mehmet hakkında söylenenleri onaylıyor sadece. Hurdalarını boşaltmak için yeni bir kamyonet geldiği sırada, tam kalkmaya niyetlenirken, “Kitap mı olacak” diyor. Evet diye yineliyorum. Bu kez “Ben kitap okurum” diyor. Nasıl kitaplar okursun diye soracak oluyorum. Sağı solu bakışlarıyla kesip kulağıma eğiliyor, etrafta bizi duyabilecek birileri varmışçasına sessiz, “Hacıyı tanırım, ondan kitap olmaz, çünkü o çok kendi hâlinde biriydi” diyor.

Yaklaşık üç saat bekledikten sonra meçhul arkadaş geliyor. Düzgün giyimi, tıraşlı sakallarıyla heybetli bir görünüşü var. Hacı Aziz, 70'ine merdiven dayamış. “Bana söyleseydi Ankara'ya gidiyorum diye beraber giderdik. Birbirimize o kadar yakındık” diyerek, ben daha bir şey sormadan başlıyor anlatmaya. Biraz ilerimizdeki dut ağacını göstererek, “Birlikte dut yerdik; hattâ ben bir keresinde ağaçtan düşüp bayılmışım” deyince, iki yaşlı arkadaşı bir ağacın dalında oturmuş, avuç avuç dut yerken hayal ediyorum. Gözümün önüne Abbas Kiyarüstemi'nin *Kirazın Tadı* filmindeki tahnitçi geliyor nedense.

Acaba nelerden konuşuyorlardı diye aklımdan geçirirken yaşlı adam devam ediyor: “Bazen şakalaşırdık; ona, ‘Bir insanın karısı öldü mü o da ölür’ derdim. Bana kızardı ama cevabı hiç değişmezdi: Derdim bir, sen de 10 ediyorsun.” Devam ediyor Hacı Aziz: “Beraber dama oynardık, çay içerdik. Camiye gidip geliyorduk. Öyle partici de değildik. Çok fazla siyasetle ilgilenmezdik. Allah için, Yarabbi bu kan dursun diye dua ederdik. Asker de korucu da gerilla da ölmesin, kardeş gibi yaşasın derdik. Bazen ben İŞİD'e sövüyordum

ama o bana ‘Günaha girersin, Allah zaten her şeyi biliyor, sen günah alma’ derdi.”

Yaşlı adam beni bir masalın içine usulca çekiyor, o da bir masal anlatıcısına dönüşüyordu:

“Ben onu o kadar sevdim, Allah onu daha fazla sevsin. Hâlâ camiye gittiğimde, başı bir yerden görünecek diye bakınıyorum etrafa. Her an, kafasını bir yerden uzatacak diye bekliyorum. İki sefer rüyamda gördüm. Bir seferinde çok güzel giyinmişti. Öldüğünü biliyordum ama merhaba demeye gittim. O da beni gördü. Yanına varıyordum, üç adım kalmıştı ki, bir baktım geri dönüyor. Bir motosiklet geldi, sonra ona atlayıp pat pat üzüm bağlarına doğru gitti...”

**Ayşe Deniz:
Konya'da Atatürk'ü,
İzmir'de Kürtleri
savundu**

SANEM ALTAN

Vakit akşama doğruydum ama gün hâlâ bütün ihtişamıyla dışarda duruyor, akşamın geldiği alacasından değil de sokağa sinmiş acidan hissediliyordu sanki...

Derin bir nefes aldım apartmana girerken, korkuyordum belki böylesine büyük bir acıyla yüz yüze gelmekten ama daha çok sanırım yaşadığım için duyduğum utançtan ezilerek merdivenleri ağır ağır çıktım. Belli ki varmak istemiyordum.

Kapıyı Asuman açtı... Ayşe'nin kız kardeşi...

Aynı patlamada kardeşini kaybetmiş ve bacağından yaralanmıştı. Değneklerine tutunurken kocaman bir gülümseme gördüm yüzünde, onu tanıyordum, nereden bilmiyorum ama o gülüşü nerede görsem tanırdım doğrusu...

Gülşen Hanım, Ayşe'nin annesi, içeriden geldiğinde elimdeki şebboyu ona uzattım, "En sevdiğim" dediğini hatırlıyorum, "Bunları yarın Ayşe'ye götüreceğim." Ayşe de severmiş şebboyları.

Salona geçtim usulca. Bir koltuğa iliştim. Duvarda Ayşe'nin büyük boy bir fotoğrafı. Eski bir resmimiş, sanırım 28 yaşında bu fotoğrafta. Zaten öldüğünde de 34'üneydi anca... Tertemiz küçük bir salonda tam ne diyeceğimi bilemeden öylece durdum. Kendi sessizliğim kulaklarımda çınlıyordu. Sonra Asuman'la Gülşen Hanım Ayşe'yi anlatmaya başladılar.

Yalansız dolansız, mert, cesur, acılı, içten, gerçek sesler içime ok gibi saplanıyor, onlar anlattıkça ben daha da susuyordum... Ben konuşurken bile susuyordum... Sesim içime çekilip kaybolmuş gibiydi ya da ben sessizliğimde kaybolmuş...

O cümle sızı gibi kaldı içimde, Suruç Katliamı olduğu gün Ayşe söylemiş Asuman'a, "Gayriihtiyari gülsün beynimden vurulmuşa dönüyorum."

Altı yıl önce İzmir'e gelmişler ailece Konya'dan... Ayşe, "Burada doğdum ama burada ölmeyeceğim, ya İstanbul ya İzmir" dermiş hep. Aslında Almanya doğumlu Ayşe ama hayatında bir kez bile yurt dışına çıkmamış...

"Ayşe hep böyleydi, hep cesur, hep lider, hep aykırıydı. Arayış içindeydi hep, fikirleri vardı ve onu mutlu edecek yeri bulamıyordu. Ortaokulda Atatürkçü Düşünce Derneği'ne

girdi, lisede gençlik kolları başkanı oldu, sonra İşçi Partisi... Konya'da aykırı olacak ne varsa yaptı... İzmir'e gelince CHP'ye üye oldu, orayı da sevemedi. Anlayacağınız Konya'da Atatürkçü Düşünce Derneği'ne, İzmir'de HDP'ye üye oldu. Ve artık doğru yerde olduğuna inanıyordu. HDP'yi gerçekten sevmişti. Artık inandığı yerdeydi. Aradığını bulmuştu" dedi Asuman.

Dindarlar arasında Atatürk'ü, Atatürkçüler arasında Kürtleri koruyan cesur küçük kız... Kürt olmadan HDP'ye üye olan, HDP'li olduğu için öldüğünde bile akrabaları tarafından dışlanan o aykırı büyük kız...

Gülşen Hanım, o, insanı acısıyla değil, gerçekliğiyle sarmalayan sesiyle konuşmaya devam etti: "Gitmelerini hiç istemedim. O kadar çok sitem ettim ki herhalde artık gitmezler demiştim içimden... 'Ortalık çok karışık' dedim, 'gitme' dedim, 'olmaz mı' dedim, 'olmaz' dedi. 'Hakkımı helal etmem bak' dedim, 'küstüm' dedim. 'Küsmeyelim, yola böyle çıkmayalım' dedi, 'zaten şaka yapıyorum' dedim. Bildiğini okuyacağını biliyordum ama gitmez dedim içimden. Umut ettim, çok sitem edince dinlerler belki dedim. Akşam yediydi, eve döndüm. Gitmiş bunlar o akşam, hiç bilmiyorum. Gitmediler sandım hattâ. Sabah telefonlar geldikçe bir tuhafılık olduğunu anlamaya başladım. Asuman'la konuştuk, 'Artık ablam yok, ablamı kaybettik' dedi, 'Nasıl kaybettin' dedim, sonrasını hatırlamıyorum."

Sustu sonra... "Küsmeyelim" demiş Ayşe, "yola böyle çıkmayalım." Küsmemişler. Küs gitmemiş ölüme.

"Konyalılar, öz akrabalarım, annem, bizi terörist ilan etti... Başsağlığı bile dilemediler... Sitemli konuşmalar yaptılar... Annem ya, annem yaptı... Komşular soğuk baktılar... Umurumda mı? Değil. Cenazesini devlet ambulansı getirecekti... 'İstemiyorum' dedim, 'özel ambulans getirecek' dedim. Yüreğim yağ bağladı, çünkü sen yaptın bunu... Bunu PKK yapmadı... Sen öldürdün kızımı.. Hak etmedin o cenazeyi taşımayı... Bu devletin hiçbir dostluğunu istemiyorum... Barış için geldi o çocuklar... Öldürür de gönderirsen ben sana hakaret ederim... Canımı aldın, daha bana ne yapacaksın ki zaten..."

Sonra sanki dünya sustu...

“Hep ne derdim ona biliyor musun, ‘Senin bu hareketlerin beni çok korkutuyor. Tamam zekisin ama zekân beni korkutuyor, çok tehlikelisin’ derdim. Tedirgindim... ‘Oluruna bırak ya bir şeyi de’ derdim. Tuttuğunu koparırdı, uğraşırđı, didinirdi, uyumazdı, çalışırđı, geberirdi ama yapardı... Onun başına bir şey gelecek diye çok korkuyordum. Dur dedin mi durmazdı, hiçbir zaman da durmadı zaten. Hayır cevabını sevmezdi...”

Asuman’a baktım, annesi Ayşe’yi anlatırken, göz göze geldik...

“Sadece ablam değildi ki Ayşe, en yakın arkadaşımđı. Ankara’ya neşe içinde gittik. Hiç inanmadım Barış Mitingi’nde bir şey olacağına. Çocuklar vardı. İnsanlar çocuklarıyla gelmişti. Büyük bir neşe vardı. Parti mitingi değildi bu. Annem hiç istemedi gitmemizi, anneler hissediyormuş demek. Hiç ayrılmadık şimdiye kadar, bunda da iyi ki beraberdik, haberi televizyondan öğrenmek istemezdim. Defalarca yer değiştirdik. Partili arkadaşlarımı karşılamak istiyordu. Bir patlama oldu yerlere düştük, baktığımda ablam yere düşmüştü. “Asuman” dedi, üzerime kapandı. Bir gözü açtı, sonra kapandı. Yokladım, bacağım tutmuyordu ama yaralandığımı anlamadım. Hiç kendimi kaybetmedim. Yüzünü bile görmediğim biri yardım etti. Kucağına aldı Ayşe’yi. Taksiye bindik, hastaneye gittik. Kim yardım etti hâlâ bilmiyorum. Patlamayı duyan taksici oraya gelmiş. Takside tanımadığım, acı çeken, yaralanan başkaları da vardı. Hastaneye vardık. Uzunca bir süre haber alamadım sonra ablamdan. Biliyordum aslında ama hiç inanmak istemedim...”

Baba, Muhsin Bey bizi uzunca bir süre hiç konuşmadan dinledi...

Sonra “Ayşe mali müşavirdi, sevmezdi işini çünkü az gelirdi ona. Avukat olmak istiyordu. Bir daha okula gidecekti bence. Korkusuz bir kızdı. Benden daha cesurdu. Ben HDP’li değildim. Son seçime kadar AK Parti’liydim. Adapazarlıyım. Köyüm bağnaz. Tutucu. Çerkes hepsi. Köyümde herkes Çerkesçe konuşur. Kafkas kökenliyiz biz.

Ayşe ile siyasî tartışmalar yapardık. Son seçimde Ayşe için HDP’ye oy verdim...

Çok pişmanım şimdi Ayşe’yi dinlemediğim için, tartıştığım için. Bir AK Parti’li olarak sitem ediyorum. Bir başsağlığı bu kadar zor olmamalıydı.”

Bir sigara istedim...

Bir sigara yaktım...

Küçük, duvarları yeşil boyalı, sessiz bir salonda beraberce hiç konuşmadan birer sigara içtik.

Ayşe’nin Roboski Katliamı olduğu gün Facebook’a yazdığı cümle geldi aklıma:

“Eğer ben ya da sevdiğim ya da herhangi biri, suçsuz, günahsız bomba ile öldürülürse bilin ki bu, terörist dediklerinizin işi olmayacak, bunu yapan bellidir...”

Katilini öldürülmeden önce biliyormuş.

Zeki, sevecen, inatçı, aykırı kız.

Kalabalıklara meydan okumaktan, düşündüğünü söylemekten, güçsüz olanı korumaktan hiç vazgeçmeyen asi kız.

“Asuman” demiş kapanmış kardeşinin üstüne, ölürken bile onu korumaya çalışarak. Ölenlerin ardından “Gayriihtiyari gülsem beynimden vurulmuşa dönüyorum” diyecek kadar başkalarının acılarını içinde hisseden yürekli kız... Ankara’da öldürüldü.

İnsanlar daha iyi bir hayat yaşasınlar diye hayatından oldu, o evden çıktığımdan beri ne zaman “gayriihtiyari gülsem beynimden vurulmuşa dönüyorum.”

“Küsmeyelim” demiş annesine, o günden bana kalan tek teselli de bu galiba, küsmemişler...

**Nilgün Çevik:
Sevdi, sevildi,
gitti**

EMRE AYVAZ

İki adım ötesinden İpek Yolu geçen, penceresinden Kobani tepeleri görünen sessiz köy evinin bahçesinde doğal tarım yapacaklardı. Kaç yazdır olmadık aksilikler yüzünden bir türlü gidemedikleri Antalya'daki deniz kıyısı eve önümüzdeki yaz artık şeytanın bacağına kırıp gideceklerdi. İstedikleri gibi dördüncü bir çocukları olursa ismini Yusuf koyacaklardı. “Kız olursa ne isim koyacaktınız” dedim.

Suruç'un Küçüksergen (Midêbê Biçûk) köyündeki tek katlı evin salonunda, dört erkektik: Ankara Katliamı'nda kaybettiği karısı Nilgün'ü evlerinin 200 metre ötesindeki küçük aile kabristanında toprağa vereli daha 20 gün olmuş olmamış Avni Çevik, 14 yaşındaki oğulları Asaf Rodi, Nilgün'ün küçük kardeşi Adil ve ne diyeceğini, ne soracağını bilemeyen ben.

“Hiç düşünmedik ki...” dedi Avni Bey, “Sen erkek olduğundan eminsen, erkek olacak diyorsan... erkek olur o zaman, diyordum Nilgün'e...”

Karısının kararlılığına kaderden daha fazla inanıyordu.

Nilgün'ün kararlılığı: Yakınları (çoktu) ve sevenleri (daha çoktu) için Nilgün'ü hatırlamak biraz da onun verdiği bir sürü kararı hatırlamak demektir. Kanseri yenmeye karar vermişti ve yenmek üzereydi. Devlet memuru olmaya karar vermişti ve olmak üzereydi. Bir erkek çocuk daha doğurmayacağına karar vermişti ve... Kader araya belki de ilk defa bu kadar acımasızca girmişti.

Kader değildi elbette. Ölüm kaderdi; ölümün böylesi değil. Ama Avni Bey'e isyandan çok metanet hâkimdi. Sadece annesiz kalıvermiş üç çocuğu yüzüne metanet arayarak baktıkları için değil, ailesindeki herkes gibi o da kendini bildi bileli ölümün hikâyesiyle, hatırasıyla ve beklentisiyle dopdolu olduğu, hayatı sabretmeyi ve metin olmayı öğrenmekle geçtiği için. O da her Kürt genci gibi çok erken yaşta “dağa çıkmak ya da çıkmamak” sorusuna hayatıyla bir cevap vermek zorunda kalmış ve çıkmamaya karar vermişti. Hayatı her şeye rağmen ölüme tercih etmek demektir bu ama ölümlü hayatın uzağında tutmaya yeten bir karar da değildi. Çünkü ölüm kendi evine uğramasa iki adım ötedeki komşu evine uğrayacaktı, biliyordu ve kendi eviyle komşu ev arasında pek bir fark yoktu.

“Tabii, insan yine de kendine konduramıyor, ölümün bu kadar, bu kadar yakınına gelebileceğini hayal edemiyor... Kim derdi Nilgün o gün orada olacak, orada da o bomba patlayacak... Ne diyeyim...”

Diyecek bir şeyi yoktu. Hatırladıkları, bakmaya hangi köşesinden başlayacağını bilemediği tek bir koca resme benziyordu, Nilgün'ün bütün söyledikleri de bölemediği tek bir upuzun cümleye. Tek bir hatıra, tek bir söz gelmiyordu aklına Avni Bey'in. Nilgün'den söz etmek zamandan söz etmek gibiydi: Sorulmadığında biliyordu, sorulduğunda bilmiyordu.

Ben de sormadım.

Geniş, dikdörtgen salonun duvar diplerine dizili minderlerde, Asaf Rodi'nin bittikçe yenilerini doldurduğu çaylar ve Adil'in bittikçe yenilerini sardığı sigaralar içerek, konuşmadan, inatçı sessizliğin kendi rızasıyla kelimelere ve hatıralara dönüşmesini bekledik bir süre.

O gün, Adil'in arabasıyla Suruç'taki eve gelmeden önce, Nilgün hakkında bir sürü şey dinlemiştim aslında. Ağabeyi İzzettin Bey, yengesi Hatice Hanım ve küçük kardeşi Adil, Urfa'daki evin salonunda (10 metre ötedeki, balkondan dikenli telleri ve bahçesi görünen garnizon binası kötü bir şaka gibiydi) başta sorularına cevaben, saatler geçtikçe bir şey sormama gerek kalmadan anlatmışlardı: Dokuz kardeştiler ve Nilgün tek kızdı. Çalışan babalarının ve geçirdiği hastalıkların ardı arkası kesilmeyen annelerinin yokluğunda, üçü kendisinden büyük, beşi kendisinden küçük sekiz erkek kardeşini toparlama, bir arada tutma, koruma, doyurma, giydirip kuşandırma sorumluluğu erken yaşta Nilgün'ün omuzlarına bindi. Ama kalabalık Anadolu ailelerinde kız evlâtların çocukluk ve gençliklerinde bir kader (ya da kadersizlik) olarak kabullenmeye, yetişkinliklerinde de maaşı ve emekliliği olmayan çileli bir iş olarak yapmaya mecbur kaldıkları “annelik,” Nilgün için hiçbir zaman bunlardan ibaret olmadı, olmadı. Hayatın zorlayıcı mecburiyetlerini birer amaca, hedefe, daha önemlisi ve daha şaşırtıcısı, birer mutluluk kaynağına çevirmeyi bilmişti Nilgün. Kalabalık aile içinde işbölümü

ta baştan belli olduğu ve evi çekip çevirmek görevi tek kız Nilgün'e düştüğü hâlde, ailece bu kadınlık kaderinin ağırlığını dengeleyen bir eşitlik atmosferi içinde yaşıyorlardı.

Belki sadece kendi zamanlarında, kendi aileleriyle, "hayatta olanlarla" değil, bütün ölmüşleriyle, geçmiş ve geleceğe doğru kalabalıklaşıp genişleyen daha büyük aileleriyle beraber yaşadıkları duygusu bütün hayatlarını belirlediği için böyleydi. Geçmişten gelen ve geleceğe taşınacak bir şeye, hiç unutmadıkları atalarının hatıraları ve kendilerinininkinden daha güzel, daha kolay hayatlara hazırlamak istedikleri çocukları için çalışma, uğraşım ve dinme azmi kadınla erkek arasındaki ezici toplumsal farkı bir yoldaşlığa ve dayanışmaya çevirerek yumuşattığı için belki de.

"Mezar taşına parantez içinde Ays-1 Wêlê'nin ismini de yazacağım" dedi kız kardeşinin hem Hilvan'da doğduğu hem de Ankara'da öldüğü günü hatırlayan İzzettin Bey, "Nilgün de onun gibidir, Ays-1 Wêlê gibidir, ondan azını yapmamıştır demek için..."

Ailenin efsanelerle karışık uzak tarihinde Havva ya da Meryem gibi bir yeri olan, her yeni neslin kadınlarının sûretine bürünüp cesaretini, sabrını ve fedakârlığını tekrar sahnelemeye çalıştığı büyük büyük büyük nineleriydi Ays-1 Wêlê. Nilgün de etrafındaki herkes için Ays-1 Wêlê kendi zamanında ne ifade ettiyse onu ifade etmişti. O, bütün sevdiklerinin üstüne titremişti, bütün sevdikleri de onun üstüne titrerdi. Vaktini, emeğini, gücünü etrafındaki öteki hayatlara vakfetmiş ve kimseyi kendisine borçlu hissettirmemeyi başarmıştı.

Nilgün'ün küçük kardeşi, Urfa'daki mihmandarım Adil, uzun sohbetimizden ve hızla arkadaş olmamızdan önce, sorar sormaz pişman olduğum soğuk ve saçma bir soruya ("Yakın mıydınız Nilgün Hanım'la") haklı olarak içerlemişti:

"Ne demek yakın mıydık? Yakın... Neyse, şimdi burada bir şey demeyeyim, yolda anlatırım ben size yakınlığımızı..."

Sapsarı toprakların arasından akan dümdüz, bomboş, uzun Suruç yolu boyunca konuştuk. Hiçbir şey tek başına bir anlam ifade etmiyordu Adil'e göre, bir şeyi anlamak için

ondan daha geniş başka bir şeyi, onu anlamak için de daha derin bir başka şeyi anlamak gerekiyordu önce. Nilgün ablasını, aralarındaki yakınlığı ("Kalabalık bir aile olduğunuz için öyle sordum" diye kendimi açıklamaya çalıştım, "bazı kardeşler birbirine daha yakın olur ya hani..."), büyük bir aileye, büyük bir Kürt ailesine doğmanın nasıl bir şey olduğunu, o insanların o gün Ankara'ya niye gittiklerini ve o iki bombanın niye patladığını anlamam için bana başka bir sürü şeyi anlatması, anlatması, anlatması gerekiyordu. Hem hiçbir şey görüldüğü kadar açık ve basit olmadığı için, hem de içi çok dolu olduğu için.

"Vaktim var," dedim, "dinliyorum..."

Kürt isyanlarının tarihini ve ablasıyla oynadıkları oyunları anlattı. Ortaokul-lise yıllarında başına işler de açmış büyük öfkesini ve ablasıyla dertleşe dertleşe yıllar içinde nasıl durulduğunu anlattı. O dehşet gününü (o gün Urfa'daydı ve patlamadan birkaç dakika sonra, telefonda, ağabeyi İzzettin'den olanları öğrenmişti) ve yeğeni Başak Sidar'la beraber parkta, Nilgün ablasıyla müstakbel kocası Avni'yi görüp ikisinin arasında bir şeyler olduğundan şüphelendikleri uzak ve tatlı günü anlattı. Aile şirketinin her işine koşan Nilgün'ün sabahtan geceye kadar bir gününün nasıl geçtiğini anlattı: Herkesten önce kalkıp gider, iş yerini açardı. Temizlik kontrolü yapar, bir eksik görürse kendisi tamamlardı. Sonra sevk listesini ustalara teslim ederdi. Sonra, "sıcak satış" başlayınca müşterilerle ilgilenirdi. Sonra teslim evraklarını alırdı. Sonra teslim evraklarındaki müşterileri teker teker arardı. Sonra ertesi günün programını yapardı. Sonra evine gider, yemek yapar, çocuklarıyla ilgilenir, ders çalışırdı.

"Hep çalıştı. Hep koşturdu. Kendini unuttu. Üzüldüğü çok şey oldu ama üzüntüsünü kimseye hissettirmedi. Orada, evde anlatamayacağım şeylerdi bunlar. Bizde böyledir, büyüğümüzün yanında anlatacağımız şey vardır, anlatmayacağımız şey vardır..."

Suruç'a varınca önce okula gittik. Adil'in okul bahçesine park ettiği arabanın içinde son zilin çalmasını ve Nilgün'ün oğlu Asaf Rodi'yle İzzettin Bey'in oğlu Mustafa Serhat'ın

dersten çıkmalarını beklerken, “Daha acı içimize tam çökmedi bizim...” dedi Adil, “Bazen düşünüyorum da, galiba onları, Nilgün ablamı ve Başak Sidar’ı o kadar çok sevdiğimiz için acıyı da tam çekemiyoruz... Yaşıyorlar gibi hâlâ.”

On bir yaşındaki Eylül Adle’yle dokuz yaşındaki Rotinda Ekin arada merakla salona girdikçe Avni Bey en yumuşak sesiyle “Hadi kızım, siz bahçeye çıkın, oynayın, ben de geliyorum birazdan...” diyordu.

“İçlerinde yaşıyorlar...” diyerek sessizliği bozdu Avni Bey, “Her akşam sofrada ‘Annemiz nerede’ der gibi bakıyorlar bana...”

Bunu söyledikten sonra da, taptaze acısının dilsizliği yavaş yavaş bir hatırlama ve anlatma isteğine dönüştü, hattâ hatırlama ve anlatma mutluluğuna.

Nilgün’le 1998’de tanışmışlardı. Akrabalardı aslında ama aile içinde birbirlerine münasip görülüp evlendirilen akraba çocuklarından değillerdi, arkadaş gibi tanışmış, âşık olmuş, öyle evlenmişlerdi.

“Gerçi Nilgün’ü evliliğe ikna etmek için çok uğraştım...” dedi Avni Bey, “Ben ondan dört yaş küçüğüm. Başta yaşımı gizlemiştim, ama sonra öğrendi ve öğrenince de evlenmek istemedi benimle, küçük buldu beni...”

Güldü.

“Biz bir keresinde Nilgün’le parkta buluşmuştuk da Başak Sidar’la ikiniz bizi yakalamıştınız Adil, hatırlıyor musun?”

Güldük.

“Kendisi teselli edilecek hâldeyken o teselli ederdi insanları. Bir şeye bir kere karar verdi mi dönüşü yoktu. Kanser teşhisi konduğunda doktora tek başına gitmişti, ne kadar ısrar ettiysem dinlememişti, ‘Gelmeyeceksin’ demişti, gidememiştim. Mutlu, güzel şeyleri beraber yapalım istiyordu Nilgün. Neler neler yapacaktık... Buralara su geldi diye dönmüştük, çocuklar için dönmüştük, doğayla, akrabalarıyla iç içe olsunlar diye dönmüştük biz. Şu bahçede kendi yiyeceğimiz meyveyi sebzeyi yetiştirecektik. Yazın Antalya’daki aile evine gidecektik. Bir erkek evlâdımız daha olacaktı, Nilgün erkek olacağını biliyordu, Yusuf koyacaktık ismini...”

Tekrar sessizliğe gömüldük.

Avni Bey bundan sonra ne yapacaktı? Bu evde yaşamaya devam edecek miydi? Bahçeye bir şeyler ekecek miydi? Geceleri uyuyabiliyor muydu?

Bilmiyorum, sormadım bunları.

En son, şehre geri dönmek üzere Adil’le arabaya bindiğimizde, küçük Eylül’ü üşümesin diye paltosunun eteğiyle sarıp kendine çektiğini, baba-kız beraber ağır ağır köyün içlerine doğru yürüdüklerini gördüm.

**Dicle Deli:
Allah, Muhammed ve
kararan kalp**
AHMET ALTAN

Bir hayatın izlerini bulabilmek için bir ölünün hatıralarının peşine düşmem gerekiyor.

Hayatının izleri kısa, hayatı kısa çünkü... Bir bombanın etrafa savrulan şarapnelleriyle vurulup öldüğünde daha yalnızca 17 yaşındaymış.

On yedi yaşında güzel bir kız.

Siirt'te doğmuş, İstanbul'da yaşamış, Ankara'da ölmüş.

Adı Dicle Deli.

“100 ölü” denilen bir ölüler kalabalığının parçası olarak ayrılmış hayattan.

O “100 ölü”nün her birinin bir adı, hayatı, macerası, hikâyesi, sevdikleri olduğunu fark etmeyen taş kalpli bir toplumun, o taş kalpliliğe dayanamayan, buna isyan eden, artık kaybolmuş güzel, genç bir üyesi o; diğerleri gibi onu da ölümün karanlığından yazının aydınlığına taşımak için “harflerin” mucizesine sığınmıyoruz...

Sığınabileceğimiz başka bir mucize yok çünkü; ne Tanrı, ne toplum korumuş o çocuğu, korkunç bir meydana onu ölümün koynuna bırakmışlar.

Veysel'le birlikte yola çıkıyoruz.

Avcılar'da, yeldirmeli yaşlı hanımlarla, başörtülü tazelerle, genç annelerle, koşuşup duran çocuklarla, işsiz ihtiyarlarla, avare gençlerle tıklım tıklım dolu bir “park”ın kenarında, başına çatkı çatmış, ince yüzlü, kederli, 25 yaşında Belçim karşılıyor bizi.

Biraz mesafeli bir duruşu var.

Elimizi sıkıyor, sonra önümüze düşüyor, hemen yakındaki dar yüzlü bir apartmanın dik merdivenlerinden altıncı kata tırmanıyoruz, anahtarıyla kapıyı açıyor.

Sessiz bir ev.

O evde, ölümün değdiği evlerde hissedilen özel, gölgeli bir sessizlik var benim de tanıdığım...

Salona giriyoruz.

Saçlarına pembe bir kurdele bağlamış Zeliş duruyor salonda, dokuz yaşında, Dicle'nin yeğeni, ölümü duymuş, Dicle Ablası'nın gittiğini biliyor ama bunun anlamını henüz tam kestiremiyor gibi... Gülümsüyor.

Girişte sağda uzunca bir yemek masası, yedi çocuklu bir

ailenin her sabah ve her akşam etrafında toplandığı bir masa, yerde bir makine halısı, gene kalabalık bir aile için alınmış, birbirine L biçiminde eklenmiş uzun koltuklar, tam karşısında içine televizyon yerleştirilmiş kahverengi bir dolap.

Masanın üstündeki duvarda altın yıldızlı bir duvar saati asılı, ortada ekranı var, iki yanında Arapça yazılar. Veysel okuyor bana sessizce, bir yanında “Allah”, bir yanında “Muhammed” yazıyor.

Her sabah, Allah ve Muhammed yazılarının altında yemek yiyen dindar bir ailenin kızı Dicle... 10 Ekim gününe kadar o masada yemek yemiştir. Her sabah, her akşam Allah ve Muhammed isimlerini görmüş.

Daha dindar olan anne sanıyorum, baba zabıta ve sendikacı.

“Sen de dindar mısın” diyorum çayları getiren Belçim'e. “Öyle büyüdük” diyor.

“İsyan etmedin mi” diyorum, “Hayır” diyor.

Daha çok yakında ölmüş bir kardeşin yasını tutan ince yüzlü, kederle olgunlaşmış, doğallığıyla parlaklaşan bir sesle konuşan bu genç kıza, ölen kardeşle ilgili sorular soracağız, kardeşini ölümün karanlığından kurtarabilmek için onun canını yakmayı nasıl göze alacağız, bilemiyorum bunu nasıl yapacağımızı, bir zaman susup çayımı içiyorum.

“Niye geldiğimizi biliyor musun” diyorum.

“Evet.”

“Zor bir konuşma olacak bu.”

“Biliyorum” der gibi boynunu büküyor.

“Nasıl öğrendin öldüğünü” diyorum.

Bir soluk alıyor, derin bir soluk, soluk alışımın sesini duyuyorum. Hep birlikte susuyoruz.

Sonra Belçim konuşuyor.

“Ben kardeşimin bedenini sağlam teslim aldığımız için şükrediyorum. Düşünün kardeşimin ölü bedeni tek parçaydı diye şükrettiğimiz günler yaşıyoruz. Bir arkadaşımın vücudunu torbalarla teslim ettiler. Paramparçaydı. Ben Dicle'yi arkadaşlarıma emanet ettim. Bomba patlatacakları hiç aklıma gelmedi, gaz sıkarlar, polis saldırır diye düşündüm, Dicle'ye göz kulak olun, dedim. Bir yanında Abdülkadir, bir

yanında Cafer duruyormuş. Cafer'in bacağı koptu, Abdülkadir parçalandı. Dicle'nin vücudu tamdı. Öyle ölmüş."

Durdu biraz.

"Artık ağlayamıyorum. Gözlerim kurudu."

"Bir sigara içebilir miyim" diyorum," "İçin" diyor, içeriden kül tablasını getiriyor.

"Bomba patladığını duyunca ben HDP'nin ilçe binasına koştum. Önce Dicle sağ dediler, dedim ki onu sağ gören biriyle konuşayım, biri telefonda sağ olduğunu söylesin... N'olur dedim... Sağ olduğunu görenler var, dediler. Sonra Mersin'deki kız kardeşim aradı, 'Belçim, Dicle ölmüş' dedi, bağırarak ağlıyordu, 'Nasıl' dedim, inanmadım... Sonra hep birlikte Ankara'ya gittik. Ben yol boyunca da inanmadım, cenazeyi teslim alana kadar da inanmadım."

"Nasıl bir kızdı Dicle?"

"Çok güzeldi, peşinde çok erkek vardı ama onları beğenmezdi. Çocukları çok severdi. Evleneceğim, çocuklarım olacak derdi. Buralarda Suriyeli Kürt mülteciler var, küçük kızlar erkekleri öpüp onlardan para alıyorlar. Dicle, o Kürt kızlarını her gördüğünde, erkekleri öpmeyin, derdi. Para için erkekleri öpmeyin. Onları korumak isterdi. Bütün çocukları korumak isterdi."

Çocukları korumak isteyen bir çocuk, büyüdüğüne inanmış bir çocuk.

Bir bardak çay daha, bir sigara daha.

"Günlüklerini okudum daha sonra... Hiç duygusal bir şey yazmamış. On yedi yaşındaydı ama politikayla çok ilgiliydi. Hep politik düşüncelerini yazmış. Bir de Ahmed Arif'in şiirlerini yazmış. Ahmed Arif'i çok severdi..."

Aklımdan o şiirin mısraları geçti bir an.

"Vurulmuşum dağların kıyıtuluk bir boğazında

Vakitlerden bir sabah namazında

Yatarım

Kanlı, upuzun..."

Bu mısraları okuduğunda ağlamış mıydı acaba diye düşündüm, hiç aklına gelmiş miydi bir sabah vakti, okuduğu şiirdeki gibi "kanlı, upuzun" yatacağı...

"Okula gidiyor muydu" dedim.

"Açıköğretime gidiyordu, sonra hukuk okuyacaktı. Bakırköy'de liseye gidiyordu ama oradakileri çok burjuva buldu, anlamadı, ayrıldı okuldan."

"Hangi okul?"

"Bakırköy Lisesi."

Bakırköy Lisesi'nde okuyan sınıf arkadaşlarını "burjuva" bulmuş, herhalde politikayla ilgilenmiyorlardı, süslerine düşküdüler belki. Yaşasaydı, yaşamasına izin verselerdi ve biz karşılaşıydık biraz şakalaşırdık belki bu "burjuva" lafı hakkında.

"Aramızda en politik olan oydu, partiye giderdi... Akşamaları parkın orada bütün arkadaşlarla buluşur konuştuk, tartışırdık, gülerdik."

Sustu, bana baktı.

"Biz iyi insanlarız," dedi, "bizi neden öldürüyorlar?"

Sustum...

"Ankara'ya gideceğim dedi, öldüreceklerini hiç düşünmedim... Kız kardeşler arasında küçük kavgalar olur, sen benim bluzumu giydin, ben senin eteğini giydim gibi, saçma kavgalar, biz de ederdik, şimdi o kadar pişmanım ki..."

Yüzüne baktım.

"Artık ağlamıyorum" dedi, "kalbim karardı."

Bunu söyleyen kız daha 25 yaşındaydı.

"Kalbim karardı."

Hemen sormadım, çay bardağını avucumda yuvarladım bir zaman.

"Nasıl kalbin karardı?"

"Biz yenildik... Hem öldürdüler, hem de öldürenler yendiler. Seçim gecesi komşularımız kapımızın önünde kutlama yaptılar. Abla gibi, abi gibi bildiğimiz insanlar. Taziye evinin önünde kutlama olur mu? Bizi öldürenler kazandı diye kapımızın önünde oynadılar. Ertesi gün oynayan komşularımızdan biri bize geldi, çok yakınımızdı, kız kardeşim, benim küçüğüm Dicle'nin büyüğü, 'Artık buraya gelme' dedi. 'Kapımızın önünde bizi öldürenler kazandı diye oynadınız. Gelme evimize...' Babam sonra kız kardeşime dedi ki 'Yanlış yapmışsın, düşünceleri öyle olabilir, bunun için komşu evden kovulmaz...' Dedim ki 'Baba, sen fazla insanca

düşünüyorsun,' kalbin kararması bu işte, yakın bildiğine bile kızılıyorsun, sevgin eksiliyor.”

“Yenilmediniz kızım,” dedim, “acı çekiyorsunuz ama yenilmediniz.”

“Öldürenleri biliyorsun ama bir şey yapamıyorsun,” dedi. “Bu, yenilmek değil mi?”

“Yenilmek, vazgeçmektir” dedim, “Bak vazgeçmiyoruz, vazgeçmediğimiz zaman yenilmeyiz. Öldürebiliyorlar ama yok edebiliyorlar mı? Onlar öldürdüler ama biz konuşarak, yazarak yaşatacağız. Direneceğiz...”

Öyle dedim ona.

Homeros'un “acıya bir de aşığılama ekledi” sözü aklımdan geçti ama söylemedim.

C.S Lewis'in hayatını anlatan filmde bir sahneyi anlattım ona sonra.

“Senin gibi dindar bir yazar, bir gün bir konferansa katılıyor. O günlerde bir kazada çok sayıda genç insan ölmüş. Ona soruyorlar, ‘Tanrı varsa neden bu kadar acı çekmemize izin veriyor...’ O da onlara şöyle diyor, ‘Tanrı, bir heykeltıraş gibi çekicini vurarak bizi daha mükemmel yapıyor, o acılar o çekiç darbeleri.’ Öyle diyor.”

Sonra durup ekledim.

“Çekicinin değdiği yer acıyor ama... Bunu biliyorum.”

“Acıyor” dedi.

Bir çay daha getirdi daha sonra.

“Geceleri uyanıyorum, günlüklerini okuyorum... Hep mücadeleci, ümitli yazdıkları...”

Hava kararmaya başlamıştı. Ev sessizdi.

“Artık biz kalkalım” dedim.

“Keşke kalabilseydiniz” dedi, “Keşke her gün gelebilseydiniz, merdivenler bu kadar dik olmasa her gün gelin derdim.”

Yüzüne baktım, başında çatkısı, ince yüzlü, kederli, dindar ve solcu bir Kürt kızı, acısı artık varlığının bir parçası olmuş, o kadar parçası hâline gelmiş ki acının orada olduğunu bile fark etmiyor sanki, alışmış içine yerleşen, içini yakan o kedere.

Dik merdivenlerden Veysel'le konuşmadan indik.

Duvarında Allah ve Muhammed yazan bir evde yaşayan

bir genç kıızı, “Allah ve Muhammed” diyenler öldürdü.

Suriyeli Kürt kızlarının peşinden koşup “erkekleri para için öpmeyin” diyen, çocukları korumaya uğraşan, kendisinin de çocuk olduğunu fark etmeyen, bu ülke daha iyi olsun diye katıldığı bir mitingde bir şarapnelle vurulup, “kanlı, upuzun” yatan genç ve güzel bir kızın, çok kısa hayatının izleri... Ümitleri, evlenme hayalleri, çocuk doğurma isteği...

Bir ev o kadar sessiz olur mu?

Ölüm acısı kadar büyük bir sessizlik görmedim, Belçim'in sesindeki kadar, evin duvarlarındaki, halılarındaki kadar bir sessizlik görmedim...

Bir sabah vakti “kanlı, upuzun” yatan Dicle.

Ölüm acısıyla kalbi kararan Belçim.

“Biz iyi insanlarız, bizi neden öldürüyorlar” sorusu.

Duvarında “Allah, Muhammed” yazısı...

Geride kalan defterlerde sahibini kaybetmiş Ahmed Arif şiirleri...

Ve bir çocuk ölüsü.

Tam içimde sessizce yatan, sessizliğiyle bütün ölülerime ses veren, iyi, güzel, ölü bir çocuk.

Vedalaşamadığım, ayrılamadığım bir çocuk.

Ercan Adsız:
Güleç yüzlü
cüz proleteri
SEÇKİN SAĞLAM

Emek Partisi Çanakkale İl Başkanı Ercan Adsız ilk gençlik yıllarından bu yana devrimci mücadele içindeydi; çevresinde gülen yüzü, 1990'ların karanlık dönemlerinde işkencelere karşı dik duruşu ile biliniyordu.

Ercan, 1973 yılında Kars'ın Akdere köyünde doğdu. Dokuz kardeşin beşincisiydi, girişken ve cesur bir duruşu vardı. Büyük ağabeyi Emir, onun çocukluğunu, "Ele avuca sığmazdı" diye anlatıyor. 11 yaşında Adapazarı'na göç eden ailesiyle birlikte büyükşehir girdabında, yaşlılarına göre yaşam mücadelesinin içine daha erken katılır. Ekonomik sıkıntılar, kalabalık bir aile nüfusu, hayat pahalılığı ve ailesinin yoksul oluşu, onun sadece okumasına izin vermez. Ercan, aynı zamanda çalışmalıdır da. Hem okula gider hem de ayakkabı boyacılığı yapar. Ancak bir süre sonra bir karar vermek zorunda kalır: ya okul ya iş! Ercan işi seçer.

On beşinde bir devrimci

Çocuk yaşta para kazanmaya başlayan Ercan, evlenen iki ağabeyi ile birlikte İstanbul'a taşınır. İstanbul'da ağabeyi Emir aracılığıyla daha 15 yaşındayken devrimci mücadele ile tanışır. Günlük ilişkilerin dışında, alternatif bir ilişki olarak devrimci yaşam tarzı ilgisini çeker. Bu yeni yaşam tarzı, onun yoksulluğunu, ezilmişliğini, daha çocuk yaşta başlayan hırpalanmışlığını yorumlamasını ve çözüm üretmesini, başka bir dünyaya özlem duymasını, sınıfsız, sömürsüz, eşit ve özgür bir yaşamı savunmasını sağlar. Mücadele içinde hızla yerini alan Ercan, askerî darbenin ardındaki karanlık günlerde kendisine verilen sorumlulukları yerine getirir. Onun bu dönemdeki tavrını ve yapısını anlatan ağabeyi Emir, "Devrimci mücadele içinde yaşı küçük olmasına rağmen, kararlılığı, korkusuzluğu ve inancı hemen herkesin dikkatini çekerdi" diyor. Ercan, 1980'de daha 17 yaşında idam edilen Erdal Eren'in ölüm yıl dönümü nedeniyle bir gece afiş asmaya çıkar. Gece saat 01.30'da, yağmurda ıslanmış bir hâlde eve gelir. Ağabeyi Emir onu kapıda karşılar. Karşısında sıırıslıklam olmuş Ercan'ı gören Emir, başından geçenleri anlar ve "Neden hemen eve gelmedin" diye sorar. Ercan ise kendinden ve yaptığından emin, "Evi öğrenip

operasyon yaparlardı" cevabını verir. Emir, "O gece sanki kardeşimi değil, yıllardır mücadelenin içindeki bir insanın bilinci ve kararlılığını gördüm gözlerinin gülüşünde" diye anlatır karşısındaki genç devrimciyi.

Fabrika önlerinde, işçi semtlerinde

Doksanlı yıllar herkes gibi onun için de zor geçer. Ercan, kısa sürede sorumluluklar alır, mücadele içinde daha da aktifleşir. İşçi semtlerinde, fabrika ve atölye önlerinde bildiri dağıtmaya başlar. Ercan'ın mücadeledeki heyecanını, onun ilk gençlik dönemlerine tanıklık eden Şükrü Taş, "Ercan için fabrika dağıtımlarının ayrı bir önemi olmuştur her zaman. O fabrika önlerinde, işçi duraklarında, işçi servislerinde dağıtım yapmayı, işçi servislerinde bildirimlerden bölümler okuyarak ajitasyon yapmayı çok severdi. Bazı işçiler ondan bildiri alıp fabrikaya götürdüklerinde keyfine diyecek olmaz, anlata anlata bitiremezdi. Güvenlik önlemleri en fazla olan fabrikalara dağıtım yapmakta bir an olsun tereddüt etmezdi" diye anlatıyor.

İşçi semtleri, servisler ve fabrikalardaki faaliyetleri sırasında ilişki kurduğu işçiler de Ercan'ı çok sever. Hattâ öyle ki, o cezaevine girdiğinde birçok işçi "O güleç yüzlü kara çocuk nerde" diye sorar. O dönemin tanıklarından Nermin Uludağ, "Bir keresinde Sümerbank'taki bir kadın işçi eşinden şiddet görüyordu ve bu durum canına tak etmişti. Birkaç kez kadın arkadaşım evine gittik, hattâ eşiyle de tanıştık. Adam psikopatın tekiydi. Konuşmaya çalıştık ama şiddet yine devam etti. Uyardık yine devam etti. Ercan da 'O zaman günah bizden gitti' diyerek adamı bir güzel dövdü" diyerek anlatıyor.

Karanlık yıllar, 1990'lar

İlk cezaevi süreci de böyle gelişir. 17-18 yaşlarında önce Esenyurt'ta partisinin bildirimlerini dağıtırken gözaltına alınıp tutuklanan Ercan, kısa bir süre cezaevinde kaldıktan sonra serbest bırakılır. Fakat bu serbestlik de kısa sürer. Zira bu kez Sümerbank fabrikası önünde bildiri dağıtırken yine gözaltına alınıp tutuklanır. Gözaltındaki Ercan, güler yüzlü

ifadesini o ağır şartlarda bile eksik etmez. İlk kez cezaevinde tanıştığı Ercan'ı "Koğuşun kapısından giren, gözlerinin içi gülen esmer bir delikanlıydı. Her zamanki gibi gülüyordu. Üstelik Emniyet'te günlerce işkence görmemiş de eylemden geliyormuş gibi... Belki de Emniyet sürecini bir eylem alanına çevirmenin edasıydı yüzündeki gülüş" sözleriyle anlatıyor Kürşat Yılmaz.

Doksanlar; karanlığı toplumun üzerine çöken, sokaklardan "infaz", cezaevleri ve Emniyet'ten de "işkence" seslerinin geldiği o meşhur yıllar. O yıllarda cezaevine girenlerden Can Denizci'yi de koğuşta Ercan karşılar. Ercan, Can'a her zamanki gülümsemesiyle "Hoş geldiniz" deyip ardından kahkahayı basar. İnsan cezaevine ne kadar hoş gelebilir ki? Tanışma faslında Ercan'ı "cüz proleterleri" olarak tanıtır. O günleri, "Cüzde onu yenebilen hiç kimse yoktu. İlk fırsatta yanıma yaklaşıp 'Yoldaş, cüz oynar mısın' deyişini herhalde hiç unutmuyacağım. Gözlerinin içi gülüyordu bunu derken. Ömrümde ilk kez bir insanı bir oyunu oynarken bu kadar heyecanlı ve istekli görüyordum. Sonraki günlerde bu istek ve heyecanının yaptığı her şeyde olduğunu fark etmiştim. Ama cüz bittikten sonra patlattığı zafer kahkahasına başka bir yerde denk geldiğimi söyleyemem. Çok keyif alıyordu cüz oynamaktan, çok" sözleriyle anlatıyor Can Denizci.

"Boya sıkıntısı yok, üstelik silemeyecekler"

Ercan ve arkadaşları, o dönem duvarlara yapılan yazılmaları "duvar gazetemiz" diye tanımlarlar. Boya sıkıntısının olduğu bir gün Ercan, "Artık boya sıkıntımız yok yoldaşlar, üstelik silemeyecekler" diyerek o meşhur kahkahasını basarak gelir. Herkes şaşırmıştır. Nasıl bir şeydi bu boya ki silinmiyor, hem de bol bol? Cevabı Ercan verir; "Yanık motoryağı!" Ercan'ın buluşu herkesi hayrete düşürür... Akaryakıt istasyonlarından "parasız" olarak temin edilen yanık motoryağının hikâyesini anlatıyor, Ercan ile o dönem politik faaliyetler sırasında tanışan Zeki Oğurlu; "Yanık motoryağının içine çok az siyah yağlı boya koyarak istediğimizi gerçekleştirmiş oluyorduk. Polis veya jandarma bu yazıları kapatmak için kireç sürüyordu ve kapandığını

düşünüyordu, aradan birkaç gün geçiyordu, yazılarımızın üzerindeki kireç kabuk bağlıyor dökülüyordu ve yazılar yeniden ortaya çıkıyordu."

O artık Erol

Doksanlı yıllarda cezaevinden çıkar, ama davası sonuçlanan Ercan'ın cezası kesinleşir ve kaçak durumuna düşer. Bir kez daha cezaevine girmek istemez. Bu arada İstanbul'dan ayrılan Ercan, Tekirdağ, Uzunköprü, Çorlu ve Çerkezköy'de faaliyet yürütür. Bir fabrikadan kovulur, öbürüne girer, ondan kovulur diğerine... İşçi mücadelesi içinde faaliyet gösterir ama artık, işsiz kalabilme ihtimaline karşı burada da bir formül geliştirir. Artık, o, Ercan değildir. Erol ismini kullanmaya başlar.

Hem yoldaşı hem hayat arkadaşı

O zor dönemlerde, Tekirdağ'da Yasemin ile tanışır ve ona ilgi duymaya başlar. Kendisine göre daha sert ve kuralları olan Yasemin'e ilgisini bir türlü söyleyemeyen Ercan, "Hocam" dediği Muhammet Uludağ'a "Ben Yasemin'e ilgi duyuyorum" der. Ercan'ı "utangaç" biri olarak tarif eden Muhammet Uludağ, Ercan ile Yasemin'in ilişkisini "Onlar sadece mücadele arkadaşı değil, son nefesine kadar birbirlerinin yanında olan hayat arkadaşıdır" diye tanımlıyor. Ercan'ın yemek yapmadaki ustalığını da anlatan Uludağ, bir gün Ercan'la akşam yemeği için sözleşir. Evi soğuktur Ercan'ın, hastadır. Muhammet Uludağ, "Eve gittiğimizde mutfakta kuru fasulye ve pilav yapıyordu. Ev soğuktu, Ercan meğer üç gündür yatakta hasta olarak yatıyormuş. Bize yemek hazırlamak için yataktan çıkan Ercan süzölmüş, yüzünden soğuk terler akıyordu" diye anlatıyor.

"Beni hayatta güldürebilen tek insandı"

Yasemin için Ercan, sadece bir eş olmadı hiçbir zaman. O, Yasemin için hem bir eş hem bir yoldaş hem de bir arkadaşı. Evin işlerini bile çoğu zaman birlikte yaparlardı. Yasemin o günleri, "Çamaşır yıkamayla öğretti bana. Yemek yapmayı, temizliği, cam silmeye kadar ev işlerini o öğretti ve o genç

yaşında tüm bunları yapabiliyor olması beni her zaman şaşırtmıştı” sözleriyle anımsıyor.

Yasemin, Ercan’ın evinde, işinde ve partisinde sevgi dolu bir insan olduğunu, “Devrimci mücadeleye nefesinin son ânına kadar bağlı kaldı. Ben onu tanıdığımda devrimci mücadele içindeydi. ‘Demir leblebi’ diye tanıtmışlardı onu bana. İşkencelerde konuşmayacak kadar dayanıklı, çevresine gülüşü ve kahkahalarıyla neşe katacak kadar sevgi doluydu” sözleriyle anlatıyor.

Çanakkale sayfası açılıyor

Yasemin’in babası bir keresinde, “Yasemin kristal gibidir, çok kırılındır, ona dikkat et” diye uyarıyor Ercan’ı. O hiç ses çıkarmıyor. Yasemin, “Ercan o gün babama bir şey demedi, ama ondan sonra son ânına kadar beni sevdi ve incinmemem için her şeyi yaptı” diye anlatıyor. Ercan’ın sık sık işten çıkarıldığı, isminin bütün fabrikalara verildiği ve iş bulamadığı dönemlerden geçiyorlar. Yasemin ise tekstil atölyelerine giderek Ercan’a destek oluyor. Hayat şartlarının zorluğu, ekonomik sıkıntılar Ercan ve Yasemin’in yaşamlarının bir parçası hâline geliyor. Yıllar geçiyor ve 20 yıl sonra aranması sonlanıyor Ercan’ın, Yasemin’in öğretmen olmasının ardından başka bir şehirde hayatlarına devam etme kararı alıyorlar. Yasemin’in tayin olabileceği tek yer Çanakkale’dir.

Emek Partisi’ne il başkanı oluyor

Ercan ve Yasemin, İpek ve Çağdaş isimlerindeki çocuklarıyla Çanakkale’nin yolunu tutarlar. Çanakkale’ye gelmelerinden hemen sonra, ilk il kongresinde başkanlık teklif edilir. Ercan teklifi geri çevirmez ve Çanakkale’de Emek Partisi İl Başkanı olur. Kentte politik mücadelesinin yanı sıra çevre mücadelesinde de aktif rol oynar. Çanakkale’de kısa sürede herkesin sevdiği ve tanıdığı biri hâline gelir.

“Bize yol gösteriyordu”

Ercan’ın gençlere önem verdiğini anlatan Çanakkale Emek Gençliği üyesi Deniz Çelebi, “Her zaman güleryüzlü,

değişime inanan, bütün yaşadığı olumsuzluklara rağmen yılmadan mücadele eden biriydi. En son beraber olduğumuz an Ankara yolculuğuydu” diye anlatıyor o günü. Deniz, “Beraber bindik otobüse, yoklamayı o yaptı. Otobüsteki sayımdan sonra Ercan Ağabey yerine geçti, mola yerine kadar konuşamadık. Mola yerinde diğer otobüsteki erzakları alıp yine beraber dağıttık. Giderken türküler söyleniyordu otobüste. Ercan Ağabey de eşlik etmeye başlamıştı, yol boyunca şarkılarla türkülerle eğlendik. O, gençleri çok severdi, hepimizin evine uğramış, mutlaka bir eksikimizi tamamlamamıza yardımcı olmuştur. Ankara’ya vardığımızda en önümüzdeydi. Yolu o gösteriyordu bize. En son o zaman gördüm” diyor.

Ve 10 Ekim 2015

Ankara Tren Garı’nda, 15 yaşında, Erdal Eren afişini asmak için sırlıslık olan, o “kara çocuk”, şimdi 42 yaşındadır ve partisinin Çanakkale başkanıdır. Sorumluluklarını, heyecanını, en önemlisi de barış isteğini Ankara’dan seslendirmek ister. Ama olmaz. İzin vermezler. Hayatının her döneminde örgütlü mücadele içinde saf tutan, bulunduğu her alanda işçi ve emekçilerin örgütlenmesi için çaba gösteren, kahkahaları, gülüşü çevresindekilere umut olan Ercan, Ankara’da yaşamını yitirir. Geriye ise zor dönemlerdeki direnci ve her dönemdeki umut dolu gülüşü kalır.

Elif Kanlıoğlu:
Ölümsüz gülüşler
açan tomurcuk
ERCÜMENT AKDENİZ

Sosyalist baba, erkek çocuğuna “Devrim”, kızına da “Eylem” adını verecekti. Fakat aile büyükleri buna mâni oldular; 90’lı yıllardı, ne olur ne olmazdı. Oğul adı anneye bırakılarak “Emre” olacak, doğacak kıza da babası “Elif” adını koyacaktı.

Elif sessiz, sorunsuz bir bebektir. Lahana bebeklerle oynamayı çok severdi. Safinaz’ı vardı bir de. Hani şu, Temel Reis’in, uğruna Kabasakal’ı hacamat edip durduğu o uzun ve sıksa Safinaz. Bir de tek boynuzlu atı vardı Elif’in; dünyanın bütün atlarından daha güçlü, dünyanın bütün atlarından daha hızlı koşan.

Büyümüş ama lise bitene dek oyuncaklarıyla oynamayı bırakmamıştı Elif. Renkleri solmasına, kolları-bacakları kopmasına rağmen vefalı dostlarına sırt dönmemişti. Üniversitede de bu tutkusu devam etmiş, evindeki oyuncak papağana bir de panda eklenmişti. Can dostu bir köpeği olmuştu Elif’in, adı Venüs’tü. Bakımı zorlaşınca onu bir arkadaşına vermişti.

Ankara’daki bombalı saldırıdan 50 gün sonra; Didim’de, Kanlıoğlu ailesinin evindeyiz. “Barışa bomba” haberlerinin ardından bu kez “Barışa suikast” haberiyle sarsılıyoruz. Diyarbakır’da, dört ayaklı minarenin dibinde Tahir Elçi’yi vurmuşlar.

Hocanın gelmesine daha zaman var. Mevrit için toplanan kalabalık Venüs’e her baktığında buruk bir sevinç yaşıyor. Aylar sonra eve getirilen köpek sanki Elif’in kokusunu arıyor.

“Anne ben ölmedim, ağlama”

Söyleşinin tam ortasında durdum ve Öznur Hanım’a şu soruyu sordum: “Siz nasıl böyle güçlü kalabiliyorsunuz?” Yanıt bir şimşek hızıyla gelmişti: “Elif böyle isterdi!” Ve o keskin cevabı verdiği anda Öznur Hanım ilk gözyaşını döküverdi.

“Lütfen kendinizi sıkmayın, biraz soluklanın. Lütfen...” diyebildim. Öznur Hanım metanetini koruyarak ve gözlelerinden akan yaş elleriyle silerek anlatmaya devam etti; “Onu Artvin’de, mezarlığımızda yatan dedesine emanet etmek istedim. ‘Öldü’ ya da ‘gömülme’ gibi kelimeleri kabul etmiyordum. Ben sadece kızımınla görüşmek, konuşmak istiyordum.

Ambulansa ‘cenaze aracı’ demek istemiyordum. Sonra konvoy oluştu. Konvoyu görünce dedim ki, ‘Ben kızımın düğününü yapıyorum.’ Artvin’de indik; camiye götürdüler, bana kızımı göstermediler. Sabah 7.30’da yıkanma işi bitti, 9.00 gibi getirdiler. Kızımın kaç saat konuştuğumu hatırlamıyorum, bana göre bir ömür gibiydi. ‘Yüzünü kapatın, günahdır, mahremdir, abdesti bozular’ diyenler oldu. Bir akrabamız ‘Hayır’ dedi, ‘çok güzel bir elektrik yakaladı, bozmayın’ dedi.”

Acaba insanlar kadar ruhlar da “ölümlüler” ve “ölüm-süzler” diye ikiye mi ayrılıyor? Bu sorunun cevabı sanırım Öznur Hanım’ın anlattığı şu buluşma sahnesinde saklı:

“Yüzü açtı... Gülümseyen yüzü... Ben kesinlikle onu öldü gibi görmüyorum. Elif’le muhabbet ediyorum. Elif çünkü hep gülerdi. Hiçbir resminde somurtkan bir yüz göremezsiniz. Yüzü gülüyor, dişleri gözüküyor. Tebessüm... Gözleri yarı açık. Benim konuştuğuma hep cevap veriyor gibiydi ve ağlamaya utandım ben onun karşısında. Ona neler anlattığımı tam hatırlamıyorum. Neden böyle olduğunu sordum galiba. ‘Olsun, ben seninle beraber olacağım’ dedi. ‘Sana karşı hep dik duracağım kızım; hep yanımdasın, hep yanımdayım’ dedim. O da ‘Anne ağlama... anne ağlama, yanımdayım’ dedi. Abisi geldi yanıma. Elif’in yüzünü kapatmışlardı o zaman. ‘Ne olursun Emre’ dedim; ‘Elif’e bak.’ ‘Anne’ dedi, ‘Bilmiyorum’ dedi. ‘Hayır’ dedim; ‘Elif öyle güzel gülüyor ki’ dedim. ‘Biliyorum senin ona bakmanı isterdi o’ dedim. Yüzünü açtılar... Baktı... Emre’nin ona bakmasını görünce bir daha vuruldum. O hâlde kardeşini görmesinden... Elif’in o gülen yüzü Emre’ye de bana da herkese de iyi geldi. Sonra ellerini sürdürdüm yüzüne Emre’nin. ‘Bak’ dedim, ‘Bak, elleri küçücük, ayakları bak küçücük?’. ‘Elif ölmedi’ dedim, ‘Bak, bu şekilde göreceksin hep Elif’i. İkimiz bir el olup ellerimizi Elif’in yüzünün, ellerinin, ayaklarının üstünde gezdirdik...”

Öznur Hanım, dipten gelen bir iç çekişle kederli buluşma sahnesini şöyle tamamladı:

“Sarıldım, kokladım, öptüm... Barut kokusu vardı, Elif’in kokusu yoktu! ‘Elif’in kokusu olana kadar öpeceğim, koklayacağım’ dedim. Çok kez ayaklarını, ellerini, yüzünü kokladım, öptüm.”

Bir anne için, bu dünyada çekilecek daha büyük bir ıstırap var mıdır, bilmiyorum. Ama aynı annenin, yaşadığı acıların üzerine basarak nasıl doğrulabildiğini ve kızını son yolculuğuna nasıl vakur bir edayla uğurlayabildiğini de hayretler içinde dinliyorum.

“Önce yutkunmayı öğrendim” diyor Öznur Hanım. Törene gelen kalabalığa bakıp “Elif ne olmuş böyle” diye konuştuğunu hatırlıyor ve “Elif bana çok şey öğretti” diyor.

Demişler ki; “Elif’in saati geldi, gidecek.” Anneyi çağırıp sormuşlar; “Kadınlar Elif’i omuzlarında götüreceksin. Bir de parti bayrağı örtecekler üstüne, tabii izin verirsen?”

“Ne diyebilirim ki” demiş ve hiç tereddüt etmeden EMEP (Emek Partisi) bayrağını alıp kendi elleriyle Elif’in üzerine örtmüş. Köylülerden gelecek olası tepkiler duramamış önünde acılı annenin. Ankara’da yarım kalan Barış Mitingi de tamamlanacakmış böylece! Ve Öznur Hanım Elif’i taşıyan aracın hemen arkasında, yumrukları havada sıkılı genç insanların önünde, dimdik yürümeye başlamış.

Elif’i “Elif” yapan ışığı diğer çocuklara taşımak için Öznur Hanım şimdi Didim’de bir kütüphane kurmaya hazırlanıyor. Karadeniz’de birlikte çay topladıkları günleri anlatarak “Sepetime Elif’imi koyup hep yanımda taşıyacağım” diyor.

“Herkes bana Elif’in babası diyor”

Önümdeki ses kayıt cihazı Ümit Kanlıoğlu’nu dinliyor. Elif’in karakter şekillenmesi ilkokul beşe kadar anneyi, sonrasında babayı model almış. Sadece zengin ve memur çocuklarıyla değil, yoksul ve kapıcı çocuklarıyla da oynamayı ona babası öğretmiş. Deniz Gezmişleri, Erdal Erenleri anma etkinliklerinde sunuculuğu hep Elif kapmış. Elif’in elinde yıpranan *Bizim 68* kitabı, elden ele dolaşarak Denizleri diğer çocuklara anlatmış. Öğrenmeye aç biri olduğu kadar sert tartışmalardan da geri durmazmış. Bir gün dayanamamış ve babasına şöyle çıkmış: “Böyle de olmaz ki baba; her tartışmanın sonunda hep sen galip gelecek değilsin ya!”

Elif’in yalandan nasıl uzak durduğunu, bilinç düzeyinin nasıl hızla geliştiğini ve kendisinden büyük arkadaşlarına -kimi zaman genç yoldaşlarına- nasıl ablalık yaptığını yine

baba Ümit Kanlıoğlu’ndan dinliyorum. Bir de, Elif’in okuduğu lisenin ilginç hikâyesini tabii. Elif’in okuduğu lise Esra Karakaya Lisesi’ymiş. Zengin bir iş adamı bu liseyi genç yaşta yitirdiği kızı için yaptırmış. “Elif’in böyle bir şeye ihtiyacı yoktu çünkü o hayatıyla, mücadelesiyle herkese örnek oldu, çok genç yaşta ismini dünyaya duyurdu” diyor baba Kanlıoğlu.

Parti çevresinde ya da aile büyüklerinin yanında Elif ne zaman birileriyle tanışsa, şu sözlerle karşılaşmış; “Ümit’in kızı. Emre’nin kardeşi.” Sen misin bunu söyleyen? Sınır küpü olup hemen parlarmış: “Elif’im ben, Elif!”

“O şimdi gerçekten büyüdüğünü kanıtladı” diyor Ümit Hoca ve ekliyor: “Çünkü artık herkes bana Elif’in babası, Emre’ye de Elif’in abisi diyor.”

“Bir kardeş selamında seni aramak”

Emre, Lazcayı Elif’ten daha iyi biliyor. Karadeniz’de büyümediği hâlde Elif’in hırçın bir Karadeniz kızı olduğunu söylüyor. İki hırçın kardeşin sürekli birbirleriyle dalaştıkları, aynı zamanda tıpkı birer paratoner gibi şimşekleri birbirlerinin üzerinden aldıkları ilginç bir kardeşlik hikâyesi bu.

Elif, bir dönem vejetaryen olmaya karar vermiş. Sosyalizm kozunu öne süren Emre, Elif’i anarşizme sapmakla eleştirince ikna işi zor olmamış! Emre bu komik ânı şaka yollu anlatıyor.

Bir anı da futbol taraftarlığına dair; Cimbomlu iki kardeş sonradan Beşiktaşlı olmaya karar vermiş. Çünkü “Beşiktaş-Çarşı Faşizme Karşı”ymış!

Emre şimdi anma haberlerini sıkı takip ediyor: “Breziya’dan Ekvador’a, Avrupa’dan Anadolu’ya birçok yerde Elif’ler için anma törenleri yapıldı. Bu bize hem moral hem güç veriyor” diyor.

Didim’den İstanbul’a dönerken yol aldığımız o uzun kilometreler boyunca kırık bir şarkı kulaklarıma asıldı: “Bir kardeş selamında seni aramak var ya/ Bu hep böyle böyle gider mi?”

“Elif’i finale bağlamadım”

Emre, Elif ve arkadaşları geçen yaz Rize-Fındıklı’ya gitmişler. Çağdaş, Fırat, Ufuk, Vedat ve Damla için olağanüstü bir

anı bu. Fındıklı'nın Sulak köyünde çektikleri fotoğraflara bakıyorum. Elif hemen hepsinde gülüyor. “Şevketin Güllü”nün soğuk sularına atlamaktan korkarken gülüyor; onu suya fırlatan Çağdaş'a gülüyor. Ve nihayet suyun altında çekilmiş fotoğrafta gülüyor. Baloncuklar arasında yükselen ölümsüz bir gülüşün resmi bu.

2010 Uluslararası Gençlik Kampı'nda, bir 8 Ağustos günü yine gülmüş Elif. Doğum gününü dünya gençleri kutlamış çünkü.

İki kuzen çocuğu bir olup büyüklerin arabasını çaldıklarında da o gülüş yüzünden eksik olmamış. Kuzen çocuğu Gizem şu anısını paylaşıyor: “Ailelerin haberi olmadan dövme yaptırmaya karar verdik. Elif benim için kedi dövmesi seçmişti. Kedi ölümsüzlüğü temsil ediyordu. Kendisi de ‘Aile Ağacı’ nı seçti.”

Elif'in ensesine yaptırdığı dövmenin hikâyesini annesinden de dinlemiştim. Annesine Elif'in o bölgeden yara alıp almadığını sormuştum. Dövme tüm canlılığıyla olduğu yerdeymiş.

Elif, Hukuk yerine İngiliz Dili ve Edebiyatı'nı seçmiş ve Mersin Üniversitesi'ne gitmişti. Gizem de yabancı dil seçmiş ve her adımda Elif'i örnek almış. Son yolculuğuna Elif'i uğurlamadan önce Gizem de baş başa konuştuklarını söylüyor; “Peki, konuşmanızı nasıl bir finale bağladın” diye soruyorum; “Finale bağlamadım, Elif'i hâlâ yaşıyorum ve yaşamaya devam edeceğim” diyor.

“O bir sevgi tomurcuğuydu”

Didim Umut Tiyatrosu'nu çalıştıran Musa Kemal Bayar, Elif'i yedi yıldır tanıyor. Geçen yaz birlikte “Haziran Şiirleri” etkinliği düzenlemişler. Elif, Nâzım'ın “Hürriyet Kavgası” şiirini pek severmiş: “Safları sıklaştırım çocuklar, bu kavga faşizme karşı, bu kavga hürriyet kavgasıdır.”

“Elif bir yıldız olmak istiyordu” diyor Musa Hoca ve onun yıldızların ötesine geçtiğine inanıyor. “Çok çalışkan, sistematik, sanatta istediğin gibi yoğurabildiğin biriydi. Müzik, resim, tiyatro ve daha birçok meziyeti vardı. İnsanlarla çok güzel diyalog kurardı. O bir sevgi tomurcuğuydu” diye anlatmaya devam ediyor.

Ertesi akşam, Elif için bir anma etkinliği yapacaklarını öğreniyorum. Etkinliğin kurgusunu soruyorum, slayt gösterimi için “inceden bir kar yağar tozar elif elif” şiirini seçmişler. Elif'in 53 fotoğrafına Karacaoğlan dizelerini serpiştirmişler. “Neden” diye soruyorum. “Elif böyle isterdi” yanıtını alıyorum.

O an “Elif böyle isterdi” cümlesini hemen herkesten bir şekilde duyduğumu fark ettim. O, birlikte yaşadığı hemen herkesin üzerinde işte böyle güçlü bir iz bırakmıştı.

Yenenler, yenilenler...

“Gazete dağıtımıyla toplantı arası eve koşup barınaktan aldığı köpeği doyuracak kadar sorumluluk sahibi. Saatini devrime göre ayarlayan bir genç. Işıl'u sorsanız, en güzel elbisesini ona veren abla. Sait'e sorsanız, köpek sevdalısı bir deli. Ayşenur'a sorsanız, hep onu takip eden başındaki gardiyan...” Mersin'de yaşayan EMEP GYK üyesi Sedat Başkavak Elif'i işte böyle anlatıyor.

Yirmi yaşına koca bir dünya sığdırmış bu genç insanı sayfalara sığdırmak gerçekten çok güç, noktayı koymak ise imkânsız. Onun katledilişine atıf yaparak söyleşi yaptığım insanlara hep şu soruyu sordum: “Peki, Türkiye ne kaybetti?”

Cevaplar birbirini tamamlar gibiydi; “Kelimelerin köklerine inen bir dilbilimciyi”, “bir akademisyeni”, “profesyonel bir devrimciyi”, “ünlü bir voleybolcu”, “geleceğin siyasî liderlerinden birini”, “iyi bir dış haberler editörünü” vs...

“Peki, ya sırtlarına bomba yüklenip barış isteyen kalabalıkların ortasında pime asılanlar?”

Size ilginç gelir mi bilmem ama benim aldığım cevaplar hem ilginçti hem de aynı dilden çıkmışçasına ortak: “Onlar sadece kullanılmış zavallılar.”

Öznur Hanım sevinçli... Elif'in Artvin'deki mezarına ektiği çiçekler tutmuş diyorlar. Mersin'de kampüse dikilen “Elif”, “Şebnem” ve “Ali Deniz” fidanları da öyle.

Ölüm saçan bilyeler, ölümsüz gülüşler açan tomurcuklara çoktan yenildiler.

**Sevgi Öztekin:
Gönlüne sığan herkes
evine sığardı**
BURCU KARAKAŞ

Ankara’da insanı mutluluk yanılgısına düşürebilecek kadar parlak bir kış güneşi var. Mutlu olmak için bir neden yok hâlbuki. Sevgi Öztekin’in Tuzluçayır’da eşi ve oğluyla yaşadığı evin kapısında.

Dört başı mamur bir ev burası. Girişinde terlikleri, holünde akvaryumu, salonunda meyve tabağı var. Sevgi Hanım’ın fotomontajla eline kırmızı karanfilleştirilmiş fotoğrafıyla göz göze geliyorum. Anısını yaşatmak için duvara asılmış bir fotoğraf. Her şeyi yerli yerinde olan bu hanenin tek kadını, bu evin “direği” yok aramızda şimdi.

Başkalarının acılarını çeken insanlar vardır. Sevgi Öztekin için anlatılanları dinledikçe, o insanlardan biri olduğunu anlıyorum.

Liseyi dışarıdan bitiren Sevgi Hanım, özel sektörde çalışmış bir süre ancak sonra çalışmayı bırakmış. İçine sinen bir iş bulamamış.

Eşi Zeki Yılmaz Öztekin ile Alevi ve sol kimliğiyle bilinen Tuzluçayır semtinde tanışmışlar. Önce dost, sonra hayat arkadaşı olmuşlar birbirlerine. Aslen Ankara’nın Beypazarı ilçesine bağlı Sarayköy’den olan Sevgi Hanım, gününün çoğunu evde geçiriyormuş. Yaşlılık nedeniyle görme sorunu yaşayan 90 yaşındaki annesine bakıyormuş bir yandan da.

Bir dönemin siyasi tutuklusunu olan ağabeyi Selahattin Geniş ile cezaevi günlerinde sıklıkla mektuplaşmışlar. “Eşim o süreçte sol değerleri benimseyen bir insandı. Ben de sendikacı bir işçiyim. Bizler bu mahallenin çocuklarıyız” diyor Zeki Bey.

Sevgi Öztekin yaşamın anlamını hep dayanışmada aramış. Tuzluçayır’da, kocası eve uğramayan, yoksul bir hamile varmış. Kadının sahipsiz hâline çok üzülen Sevgi Hanım bir gün bir komşusunun tavuğunu alıp ona götürmüştü. “Sen şimdi tavuğun butlarını kocana saklarsın, saklama” diye tembihlemeyi de ihmal etmemiş. Yirmi dokuz yıllık arkadaşı Nebahat Atila, “tavuk hırsızı” diye takılmış bir süre kardeş bellediği dostuna.

İki can arkadaş iki sene önce Munzur Festivali için gittikleri Dersim’de saatlerce dağlarda dolaşmış. Boşaltılan köyleri, evleri gezmişler beraber. Sevgi Hanım, “Bildığımızı sanıyorduk ama hiçbir şey bilmiyormuşuz” diye içlenmiş.

Dersim’de yaşananlar için o güne dek yüreğinde büyüttüğü acı, yaşananlara tanıklık edince katmerlenmiş.

Kullanıldığı evlerde ihtiyaç duyulmayan çocuk kıyafetlerini biriktirir, topladığı giysileri Ulucanlar Cezaevi’ndeki kadınlar koğuşuna bırakmış. Burada yatan bir tanıdığı olduğundan değil ama... Cezaevinde anneleriyle kalan çocuklara dokunmak istermiş.

Bazen de sokakta yaşayan hasta köpekleri toplayıp veterinerlere götürürmüş. Tedavileri tamamlanana kadar da evlerinin kömürlüğünde misafir edermiş onları.

“Üretme noktasında ev, insanı körelten bir şey. Dünya Barış Günü, 1 Mayıs, Denizler’in anması... Hepimizden önce en önde koşarak o giderdi. Yaşama sevincini artırıyor- du bu tür şeyler.”

Kimi zaman sinirli, çoğu zaman dobra, her zaman tez canlı... Zeki Bey’in de anlattığı gibi, ev ortamı bunaltmış Sevgi Hanım’ı. Siyasî dayanışma ise ev işlerinden sıyrılıp nefes alabildiği tek alanmış. Çamaşırdan, yemekten, ütünden ve daha birçok ev yükünden artakalan zamanında hayatına oksijen takviyesi sağlayan toplumsal mücadele nedeniyle bir gün nefessiz kalacağını nereden bilebilirdi ki?

Sevgi Öztekin bilememişti belki ama içine doğanlar olmuş sanki. Ağabeyi Selahattin Bey’den dinliyorum: “Halamın oğlu var. Az ilerideki marketin önünde karşılaşmışlar bir gün. ‘Yaşlandın artık, biraz bu işlerden uzak dur’ demiş Sevgi’ye. Suruç Katliamı’ndan sonra kaygı duymuş demek ki... O da, ‘Bu işler bizim için aşk gibidir. Nasıl bırakayım’ demiş. Beni de etkileyen bir cevaptı bu.”

F tipi cezaevlerinin gündeme gelmesiyle başlayan ölüm oruçları sırasında Wernicke-Korsakoff hastalarına evinin kapılarını açmış Sevgi Hanım. Dört duvar arasında gizlice sürdürülen bir dayanışma yürütmüşler. O zamanlar arabası olmadığı için çevresinde müsait olan herhangi bir aracı kaptığı gibi her sabah soluğu ölüme yatanlara destek olmak için Numune Hastanesi kapısında almış. Arabası olduktan sonra da ihtiyacı olan mahalleliyi istediği yere getirip götürmeye başlamış. Özellikle mahalleden dışarı adımını atmamış kadınları gezdirmeyi çok severmiş.

Dayanışma arzusunu evdekilerden de esirgememiş elbet. Zeki Bey'i Harb-İş Sendikası'nda başlattığı mücadelede yalnız bırakmamış. Henüz bebek olan oğlu Barış'la eşitlik mücadelesi için koşturduğu günler olmuş.

Barış... Sevgi Hanım'ın tek çocuğu, "her şeyden çok sevdiği" biricik oğlu... Yakışıklı, başarılı, kibar, sessiz, dalyan gibi bir genç adam... ODTÜ'de siyaset okuyan bir öğrenci. Henüz 19 yaşında. Siması birebir annesine benziyor. Sevgi Öztekin, 1996'da dünyaya getirdiği oğlunun ismini kendi koymuş. Varlığıyla yaşadığı topraklara barış getirsin istemiş. Bir çocuk doğurarak bu çirkin, kötü ve acımasız gezegene meydan okumak istemiş. Barış umudunu çocuğunun adında, çocuğunda yaşatmak istemiş. "Adım Barış, annemin adı Sevgi. Bu isimler sadece bir isimden ibaret değil." Böyle not düşmüş Barış, annesini kaybettiği zaman.

Üniversite sınavına hazırlanırken annesiyle hayata dair kaygılarını paylaşmış bir gün Barış.

Kariyer, maddî gelir gibi hayata atılma evresinde olan her gencin taşıdığı endişelerden bahsetmiş ona. "Bunların hiçbiri önemli değil" demiş Sevgi Hanım. "İyi bir insan ol. Ahlaklı bir insan ol. Karakterli insan olmak en önemlisi" diye nasihat etmiş oğluna.

Babasının acı haberi vermek için ilk ulaştığı kişi, oğlu olmuş. O da babası ve sevdiğini kaybeden her can gibi ölümü kabullenmekte zorlanmış. Ne isimler birtakım harflerden ibaret ne de yaşadıklarımız tesadüften...

10 Ekim Barış Mitingi için Sevgi Hanım, günler öncesinden hazırlıklara başlamış. Çok heyecan duymuş, içi içine sığmamış. Eşi Zeki Bey'le, her zaman olduğu gibi yine herhangi bir kurum ya da örgüt flaması altında değil, bireysel olarak katılım göstermeyi planlamışlar. Ancak Sevgi Hanım'ın coşkusundan bu kez erkenden varmak istemişler alana. Yol üstünde gördükleri ilk Halkevleri otobüsünü çevirmişler. O gün hayatlarında ilk kez bir kitle otobüsüyle miting alanına gitmişler: "Ege mahallesinden gelen otobüse bindik. Bizim mahalleden kalkan otobüsü kaçırdık sanmıştık. Meğer kaçırmamışız. Anlık bir şey... Biraz daha erken ya da geç çıksak o otobüste bulunmayacaktık."

Gar tarafında toplanan arkadaşlarına telefon etmişler. Kalabalığı yarararak grubun yanına ulaşmayı başarmışlar. Telefonu kapattıkları an ilk patlama gerçekleşmiş. Derken ikinci uğultu... O an, el elelemiş.

"Kurşun adres sormuyor, ta nereden nereye buluyor." Derin bir iç çekiş, birkaç saniyelik soluklanma... "Eşime baktım. 'Hadi kalk, buradan uzaklaşalım' dedim. Meğer o sıra can veriyormuş..."

Mermilerin teğet geçtiği Zeki Bey, kronik akciğer hastası olan eşine yanındaki nefes açıcı spreyi sıkmış, yüzüne bolca su serpmiş. "O an öldüğünü konduramadım demek..."

O sırada müdahale için yanlarına bir hekim gelmiş. Kalp masajı yapmış ama nafiye... Daha fazla yapacak bir şey olmadığı için diğer yaralıların yanına gitmiş sonra. O doktor, yaralıların çoğuna ilk müdahalede bulunan Adli Tıp Uzmanı Prof. Dr. Ümit Biçer...

Zeki Bey eşinin başucunda beklerken bir ekip daha gelmiş. Onların çabaları da sonuçsuz kalmış. "O ekip de gidince, orada kalakaldık öyle..." Ve birden fazla cenazenin bulunduğu araçların kapısında sıraya girdiği Adli Tıp Kurumu...

"Üzerinde kırmızı mont vardı, bu Sevgi değil" diye cınlayan bir ses... Bu ses, aileyi daha da perişan etmemek için "Üç parçacık ciğerlerini örselemiş" diyerek otopsisine girdiği Sevgi Öztekin'in durumunu kocasına anlatmaya çalışan Ümit Hoca'nın... Onca hoyratlık içinde inceliği elden bırakmayan Biçer'in "örselemek" kelimesi hep aklında Zeki Bey'in.

"Kırmızı yakıştırdı kendine, ondan çok severdi." Eşinin birkaç fotoğrafını göstermek üzere cep telefonunu eline alırken böyle diyor. O kırmızı montuyla gülümsediği bir kareye bakıyoruz. Bir diğerinde kırmızı pantolonuyla piknik alanında sohbet ediyor. Kırmızı yakışıyor Sevgi Hanım'a.

Utanarak, "Nasılısınız" diye sormayı başarıyorum. Anlamsız bir soru. Daha ağzımı kapamadan bin pişman oluyorum: "Kendimi iyi hissetmiyorum Burcu ya..." Bu anlamsız soruyla Zeki Bey'in dışarıya kapattığı kalbini bir iki dakikalığına da olsa açmış gibi hissediyorum. Zeki Bey

konuşmaya başladığımızdan beri bana ilk kez ismimle hitap ediyor. Öncesinden tanışıklığımız olmaması nedeniyle kendiliğinden araya örülmüş mesafe duvarını yıkan bir hitap şekli bu... Belki onu anladığımı gösterecek şekilde kafamı bir aşağı bir yukarı sallamışımıdır, hatırlamıyorum. Konuşmaya başladığımızdan beri ilk kez bu kadar derin ve uzun içini çekiyor: “Hayat hiç beklemediğimiz bir şeyi önümüze çıkardı. Bizim için çok erken bir kayıp oldu. Tabii, yüzlerce insan öldü, tabii bu toplumsal bir süreç... Ama başına geldiğine lanet yağıdırıyorsun.”

Yirmi beş yıldır beraber olduğu, 1993 yılında evlendiği eşinden ayrı düşen Zeki Bey, iki aydır işe gitmiyor. Olay günü sırtını iki mermi sıyırıp geçmiş. Sırtındaki yara kapanmış ama ruhundaki zor... İş güc gözünde değil. Oğluna bakmak için odadan ayrılıyor. Oturduğu koltuğun sağına düşen duvardan Nâzım Hikmet’in “Vasiyet” şiiri, olup bitene tercümanmış gibi göz kırpmıyor:

*“Yoldaşlar, ölürsem o günden önce yani, - öyle gibi de görünüyör - Anadolu’da bir köy mezarlığına gömün beni
ve de uyarına gelirse,
tepemde bir de çınar olursa
taş maş da istemez hani...”*

Barış bugün hasta, üşütmüş azıcık. Onu hastaneye götürmek için aşağı ineceğiz birazdan. Yola çıkmadan önce Sevgi Öztekin hakkında birkaç soru daha sormak istiyorum. Müzik sever miydi mesela? Hangi şarkıları dinlediğini merak ediyorum: “Türküleri severdi, dilinden hiç düşmezdi. Ruhi Su’yu çok severdi. ‘İnsan hile yapar mı/ Kapı bir komşusuna...”

Ölümler, haksızlıklar karşısında bu en sevdiği türküyü bağıra bağıra söylemiş. 9 Ekim’de, yani mitingden bir gün önce, en yakın arkadaşı Nebahat Atila ile yaptıkları telefon görüşmesinde yine o iki dizeyi çığırması: “İnsan hile yapar mı/ Kapı bir komşusuna...”

Ruhi Su, Sevgi Hanım’ın vazgeçilmeziymiş. “Şarap ya da rakı, balık ve Ruhi Su...” Sevgi Öztekin, Atila’ya dostluklarını anlatmak istediği zaman kurduğu bu cümleyi şöyle tamamlarmış: “Bir de sen... Başka bir şey olmasa da olur.”

Sofraları meşhurmuş Sevgi Hanım’ın. Konuk ağırlamayı çok severmiş. Onun evi, çat kapı gidilen evlerdenmiş. Şehir dışından Ankara’ya gelenler, hangi kapıyı çalacağını pekâlâ bilirmiş. Gönlü geniş olanın evi de geniş olur.

“Gönlüne sığan herkes evine sığardı.” Böyle söylüyor Nebahat Hanım...

Öztekin ailesiyle vedalaştıktan sonra Sevgi Hanım’ın o en sevdiği Bilecik türküsünü açıyorum. Ruhi Su’nun sesi, dingin bir su gibi çınlıyor kulaklarımda:

*“Sögüt’ün erenleri
Çağırın gidenleri...”*

**Sarıgöl Tüylü:
Gidersem
karşı dağdan
el ederim size**

YASEMİN ÇONGAR

Akşam karanlığında Murat'ın elinde cep telefonunun, benim elimde küçük fenerimin ışığı, çamura bata çıka, çoğunun sahibi meçhul mezarların toprağına basmamak için adımlarımızı sakınarak vardık Sarıgül'ün yanına. Yattığı yerden, annesi Gülembere'in deyişiyile karşı dağa bakıyor Sarıgül, ailesine bakıyor.

Başında durduk, sustuk, konuştuk. Karşı dağda Gülembere'le kocası Mehmet'in 29 sene önce elleriyle yaptıkları, Sarıgül'ün daha altı yaşında çocukken, iki yaş büyük abisi Ayhan'la beraber küreklere davranıp temelini kazmaya yardım ettiği, sonra evlenip bu dağa yerleşinceye kadar yaşadığı, kendinden beş ve 12 yaş küçük iki erkek kardeşi Murat'la Fırat'ın doğduğu, büyüdüğü ve bugün hâlâ oturduğu ev duruyor. İç duvarları çimen yeşili, büyük odasında Hazreti Ali'nin portresinin dokunduğu bir halı asılı duran, soba yanınca soba, soba yanmayınca rutubet kokan, “koyun gibi meliyorum, kurt gibi uluyorum” diyen bir kadının, Gülembere'in son iki aydır içinde dönüp durup tek kızına, tek gülüne ağladığı ev.

“Hayatı alaya almaya bayılırdı ablam” diyor Murat, “arada, ‘gidersem karşı dağdan el ederim size’ derdi, dediğini yaptı bak.” Karşı dağ da, bu dağ da İstanbul'un iki tepesi aslında, buralıların mahalle demeye dillerinin varmadığı Ayazağa köyünün böyle kış akşamlarında kara kara kömür kokan tepeleri. Sarıgül'ün mezar taşında 9 Ekim 1980 yazıyor, nüfustaki doğum tarihiymiş, yılı doğru, günü değil. “Çayan'ınki 24, Sarıgül'ünki 25, benimki 26 Ekim” diyor Murat, “artık ekimlerde sadece Çayan'ın yaş gününü kutlayacağız.”

Çayan, Sarıgül'ün büyük oğlu, 10 yaşında, vaktiyle annesinin babasının da gittiği Ayazağa İlkokulu'nda beşinci sınıfta, teşekkürle geçiyor, son matematik sınavından 95'le 100 arası bir not bekliyor, öğretmenlerinin tek tek hangi partiye oy verdiğini sayıyor bana, nerden biliyor, eh belliymiş hâllerinden, “Okulda hem Alevi hem solcu tek benim” diyor, sürekli hareket hâlinde, oturduğu yerde sallanıyor, elleri hiç durmuyor, hareketliliği hakkında rapor yazmışlar okuldan, haklılarmış, “duramam ben,” kaleci olmak istiyor,

biraz da itfaiyeci, en çok bilişim dersini seviyor, “bizim okul fakir, bilgisayar yok, bilgisayarsız bilişim,” koyu cimbomluymuş aslında ama Galatasaray Aksaray'a çıkınca kızmış, Beşiktaş'ı tutmaya başlamış, kocaman dudaklarını yüzündeki yetişkin ifadeyi pekiştiren bir şekilde iyice şişirip gayet ciddi anlatıyor bunları, bulut mavisi gözleri var, sütbeyaz tenli, gürbüz bir oğlan. Beş yaşındaki kardeşi Güney'le az atışmıyorlar, “n'apım bana bulaşıp duruyor” diyor Çayan, kardeşini terslediği zaman annesi kızarmış ona, yine de dayanamayıp tersliyor işte bazen.

Güney, abisi kadar ciddi değil, güleç, dalgacı bir çocuk, o da maviş, önlere kısacık olan sarı saçlarının büyükçe bir tutamı arkada uzun bırakılmış, ensesinden sırtına uzanıyor. “Sarıgül'ün körpeleri de kendisi gibi” diyor Gülembere, “akça pakça.” Oğlanlarla babaları Celal'i evlerine bıraktık Murat'la mezarlığa gelirken. Ailede herkes Çayan'la Güney'i “ölüm” konuşmalarından korumaya çalışıyor şimdi; ağlayanlar, ki gördüm, an geliyor her ferdi ağlıyor bu ailenin, çocuklardan uzak bir köşeye atıyor kendini. Çayan, derste “Kötü gruplar polisleri öldürüyor” diyen bir hocanın sözünü kesmiş geçen gün: “Polis olmayanlar da ölüyor öğretmenim, çok insan ölüyor bu memlekette.”

Biliyor Çayan; Okmeydanı'nda Berkin Elvan'ın cenazesini almaya anne babasıyla birlikte gitmiş, Sarıgül'ün Nuruosmanî Cemevi'nden kalkan cenazesinde kortejin en önünde o yürümüş. Adının anlamını sordum, “akarsu” dedi, babasıyla göz göze gelip sustuk. Sonra, çocuklar yanımızda değilken, “Kızıldere'ye Mahirleri anmaya Sarıgül'le beraber gittik” diye anlattı Celal, “Sarıgül'ün İzmir'de terzilik yapan abisi Ayhan koydu oğlumuzun adını.” Ufaklığın ismi de Yılmaz Güney'den mi? “Tabii.” Ufaklık, yani Güney, dede evinden çıktuktan sonra arabada kucağıma oturdu, buğulanan cama rakamlar çizdi, sayıları İngilizce saydı birden ona kadar, arada takılıp kikirdeyerek; “Kreşte hiçbir şey öğrenmediğimi söyledim ya demin, şakaydı şaka.”

Kendine güvenli, konuşkan iki küçük oğluna bakıp Sarıgül nasıl bir anneydi, nasıl bir kadındı anlamaya çalışıyorum. Çayan'la Güney'in dedesi Mehmet Koç 1961 do-

ğumlu, 17'sinde çocuk, 44'ünde torun sahibi olmuş. Diyor ki, "Sarigül dillen anlatılacak bir evlât değildi. Üç oğlum bir yana, o bir yana. Bambaşkaydı. Benim ayağıma iğne batsa, Sarigül'ün bütün vücudu yanardı." Ağlamaya başlıyor.

Ayağına iğneden fazlası batmış Mehmet Bey'in. "Dozerin altında kaldım, yedi sene oldu." Dizini gösteriyor, "kemik değil, platin." Zor yürüyor, Ayazağa'daki belediye parkını süpürerek geçinmeye çalışıyor, beş yıl sonra emeklilik kide-mi dolunca bırakacak. Kazanın nasıl olduğunu soruyorum. İki kelimeyle her şeyi anlatıyor: "Fakiriz biz." Gerisi sonra geliyor: Hafriyatın içinde odun, kömür arıyormuş evde sobayı yakabilsinler diye, dozer paleti bacağının üstünden geçmiş, adam ölüyor diye bağırıp zor durdurmuş görenler; o sırada karısı Gülembir hastanede kemoterapideymiş, Sarigül yetişmiş babasına.

Kemoterapi? Göğsünü gösteriyor Gülembir, "kanser hastasıyım ben, mememi kesip aldılar. Sarigül babasına koştu, ameliyatta yanındaydı, bana da söylendi durdu: 'Orospu anam, niye gelmedin babamın ameliyatına?' Ben kemoterapi sersemi yürüyemiyordum ama söylenirdi işte Sarigül'üm." Mehmet Bey tamamlıyor: "Herkes her şeye yetişsin isterdi."

Sarigül'ün kocası Celal başını sallıyor: "Tezdi, hızlıydı." Gülembir: "Pire gibi uçardı, beş dakikada dünyanın işini yapardı." Ve yine Celal: "Yanında yavaş hareket edersen yandın. Evde bana iş yaptırmak ister, bir pazarımız var diye ağırdan aldım mı da, 'Hadi anam gibi 1h-mıh etme' derdi. Dinlerdim onu, biraz iş yapardım, çok hoşuna giderdi."

Celal de doğma büyüme Ayazağalı ama o Sarigüller gibi Alevi değil, ailesi Sinop'tan göç etmiş. Gülembir, daha önce bana Mehmet Bey'le, Ardahan'ın Hanak'a bağlı Koyunpınar köyünde evlenip, 37 yıl önce iş ve ekmek umuduyla İstanbul'a geldiklerini anlatırken, "Kürdüz ama Kürtçe bilmeyiz, Kürtlüğümüz kalmamış, bir Aleviliğimiz var" demişti. Celal'in Sünni olduğunu öğrenince, evliliklerinin hikâyesini merak ettim: "E, vermişsin tek kızını elin Karadenizlisine, nasıl oldu bu iş?" Gülembir, "Karşı çıktım," diyor "ama Sarigül çok istedi." Murat giriyor söze: "Eniştem, ablam,

ben aynı fabrikada çalışıyorduk. Sarigül'e sordum: 'İstiyor musun, seviyor musun?' Cevabını alınca artık herkese karşı, bu evlilik olsun diye uğraştım."

Sarigül'ün tuttuğunu koparan bir kadın olduğunu anlıyorum ailesini dinledikçe. "Ortaokul birden terk ama avukat, gazeteci, öğretmendi en yakın arkadaşları" diyor Celal; kimsenin yaşına, mevkiine, eğitimine hürmeten kendi sözünü sakınmaz, dünya başına kalksa doğru bildiğinden şaşmazmış. Kardeşleri, annesi, babası, kocası ayrı ayrı "lider ruhliydu" diyorlar onun için, "herkesi yönetirdi." Okulu bıraktınca önce Maslak McDonalds'da hosteslik yapmış, orası kapanınca tekstil atölyesine geçmiş, sonra da üç sene çalışacağı Seyrantepe'deki ıslak mendil fabrikasına.

Sarigül'le tanışmalarının hikâyesine, "nasıl bir insandı anlayın" diye başlıyor Celal: "Bir gün mal çekiyoruz fabrikada, bir bayan ekip amiri malı oraya koyamazsın diye bağırdı bana, burada söylemek istemiyorum 'erkek misin' gibilerinden kötü kelime kullandı. Mesele etmedim. Sonra fabrikanın kadınları konuşmuşlar. Sarigül gidip amire kafa tutmuş: 'Bana yapsaydın, senin hakkından gelirdim.' Duyunca teşekkür ettim, tanıştık. 'Niye cevap vermedin, sana haksızlık etmesine niye izin verdin' diye söylendi. Sonra arkadaş, sırdaş olduk, zamanla evliliğe yürüdü."

Sarigül, Celal'le evlenince fabrikayı bırakmış, zamanını iki oğluna adamış, hasta annesine, aksak babasına, kardeşleri Murat'la Fırat'a kol kanat germiş. Murat "ablamdı, arkadaşım, anamdı benim" diyor, kırmızı plastikten yuvarlak bir çerçevenin içine Sarigül'ün fotoğrafını yerleştirmiş, çerçevenin üzerinde "Dünyanın en güzel annesi" yazıyor. Sinop Mahallesi'ndeki boyasız beton apartmanın balkonlu birinci katıyla anne babasının karşı dağdaki, sokaktan sadece damı görünen evi arasında gidip gelmekten bunaldığında, "nefes almak, 'bitsin bu eşitsizlik' diyebilmek" için HDP teşkilatında çalışmaya başlamış Sarigül.

Lise mezunu, yıllardır CHP üyesi olan, "son dönemde Halk Cephesi'ne çalıştığını" söyleyen Celal, "Siyasette Sarigül benden ateşliydi" diyor. Mahallenin "zor mahalle" olduğunu herkesten ayrı ayrı dinliyorum. "Hem kapalı hem

açık” arkadaşları varmış Sarıgül’ün, örtünmezmiş, “Gel, seni Müslüman yapalım” diyen komşulardan kaçarmış ama Murat diyor ki, “tesettürlü kadınlara öyle gözlerini kısıp üstten bakanlarla da çok kavga etmiş.”

“Aleviyiz diye Allahsız mıyız!” Güleamber feryat edercesine söylüyor bunu, sonra Sarıgül’ü Kur’an kursuna gönderdiği günleri hatırlarken kelime kelime gençleşiyor sanki, kızının kişiliğini de aralarındaki ilişkiyi de derinden etkilediğini sandığım bir olayı yeniden yaşarcasına anlatıyor: “Sarıgül dokuz yaşındaydı, gönderdim Kur’an öğrensün. Bir gün ‘gitmem’ diye tutturdu. Neden kızım? ‘Hocaefendi bana, sen pek kumral bir kızsın, balkabağı gibisin maşallah, senin anan da güzeldir, dedi.’ Kaptım kolundan vardım Hoca’ya. ‘Ulan namussuz, sen kime anan da güzeldir diyorsun?’ Bembeyaz kesildi, tuttuğum gibi kaldırım taşını kafasına yapıştırdım. Düştü, yan yattı, bayıldı. Sarıgül başladı ağlamaya: Deli misin anne, ne yaptın, adam ölürse seni içeri atacaklar.”

Hocaefendi şikâyetçi olmuş ama Güleamber olayı anlatınca muhtar hocaya karşı tavır almış, mesele kapanmış, Sarıgül’ün Kur’an kursu macerası bitmiş. Haksızlığa olduğu kadar kaba güce de tahammülsüz bir genç kadın çıkmış o kumral kız çocuğunun içinden. “Yobaz ve hırçın bir ortamda büyüdük biz” diyor Murat, “bir gün birini dövmeyle giderken ablam durdurdu, ‘oğlum, bugün gider döversin, yarın o adamın başka bir yönünü görürsün, içine dert olur ben ne yaptım diye.’”

Mezar başında sordum: Sana ‘oğlum’ mu derdi? Murat susuyor, mezarın çevresine tahta çit çekmiş, üzerine mor beyaz menekşeler, bir de minik çam dikmiş, tuttuğu takım hatırına sarı kırmızı boyanmış çakıl taşlarıyla döşemiş toprağı. “O Galatasaraylı ben Fenerliyim diye itişip dururduk. Ben şimdi ne yapacağım?” Sonra sorumu birden hatırlamış gibi: “Bana ‘oğlum’ derdi, ‘karam’ derdi, ‘Muradım’ derdi. Ben de ona ‘sarım’ derdim, ‘anam’ derdim. ‘Evlenirsen senin kara kara çocukların olur, onlara ben bakarım’ derdi. Kardeşlikten öteydi bizimki, aşk gibi bir şeydi. Mezarını yapmaya bu kadar yetti gücüm. Yan mezarı da kendime ayırttım. Ben şimdi ne yapacağım? Canıma mı kıysam, ne etsem?”

Yedi yaşında ayakkabı boyacılığıyla başlayıp kasap temizlemekten inşaat işçiliğine, şoförlüğe, garsonluğa her tür işte çalışmış, gücü kuvveti yerinde, 30’una varmış bir genç adam Murat, hıçkırıklarla sarsılıyor, elim omzunda. “Çayan’la Güney’i gördüm, ayrılmıyorlar peşinden, Sarıgül onlara dayılık etmeni istemez miydi?” Başını sallıyor.

İki öksüz oğlunu, kendi ailesinin değil “kayıplarının yanında” büyütme istiyor Celal, böylece annelerinden kopmayacaklar. Mezarlığa gitmek için vedalaşmadan önce Sarıgül’ün hayallerinden de konuştuk. Seneye Newroz’u Diyarbakır’da kutlamayı çok istiyormuş; “Seyahati çok severdi. Bir de denize bakmayı, hamburger yemeyi, şiiir paylaşmayı, sazi.”

Katliamdan sonra “müzisyen” yazmıştı gazeteler Sarıgül için, doğru değilmiş, saz elinde fotoğraf çekirmiş ama hiç öğrenmemiş çalmayı. “Kurs görecekti” diyor ailesi, “sözü vardı Murat’ın, ona saz alacaktı.”

**Ümit Seylan:
On iki günlük
üniversite
öğrencisiydi**

TUĞBA KAPLAN

Ömrünün baharında, daha 19'undaydı Ümit Seylan. Biz onu Beşiktaş maçında verdiği kartal pozuyla tanıdık. Ankara Katliamı'nda hayatını kaybetmiş ve ailesi o fotoğrafı paylaşmıştı, Ümit'i son bir kez gören olmuştur belki diye. Ümit henüz 12 günlük üniversite öğrencisiydi. İkinci senesinde çok çalışarak, çok sevdiği Ankara'da, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Maliye (İngilizce) bölümünü kazanmıştı. Hayalleri vardı. Ankara'ya gider gitmez en büyük hayallerinden birini gerçekleştirmişti. Beşiktaş'ını stadyumda ilk kez canlı izlemişti. Onu tanıdığımız fotoğrafı da o maçta çektiydi. Evet, o fotoğraf. Bakma ve görme ustası John Berger'in deyişiyle "artık mevcut olmayandan bir yadigar" olan fotoğraf. Ümit'in hayalini gerçekleştirdiğini gösteriyordu. Anlaşılan o ki, Ankara Ümit'in hayallerini gerçekleştireceği şehirdi.

Ümit'in Erzurum Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde dördüncü sınıfı okuyan abisi Ömer getiriyor beni evlerine. Annesi Nigâr Hanım baştan aşağı siyaha bürünmüş, "Ne iyi ettiniz de geldiniz" diye sarılıyor. Daha sormadan başlıyor konuşmaya. "Keşke kazanmasaydı Ümit üniversiteyi. Gitti de, kara haberi geldi. Muradı gözünde kaldı. Muradıyla beraber toprağa gömdüler yavrumu. Bunu yapanlar benim ciğerimi yaktı."

Nigâr Hanım durmaksızın konuşuyor. Bir dakika sessizlik ona uzun geliyor. İçi yanıyor besbelli. "On dokuz yaşındaydı oğlum. Hiç doyamadım ki ona. Sarılamadım ki içime çeke çeke. Öldüğüne inanamıyorum. Gencecik fidandı yavrum, devirdiler. Ölüm Allah'ın emri ama evlât acısı hiçbir şeye benzemiyor. Allah bunu yapanların yanına bırakmasın" sözleri dökülüyor dilinden. Sonra gözyaşları. Aynı cümleleri defalarca söylüyor. Sonra yine gözyaşları...

Ümit'in babaannesi Meliha Hanım beyaz başörtüsüyle, daha evvel başka ölümler görmenin verdiği metanetle oturuyor bir köşede. Biraz Kürtçe, biraz Türkçe anlatıyor Ümit'i, acısını. Abisiyle Ümit, köyde babaannesinin yanında okuyor ilkokul bitene kadar. "Bana 'ana' dediler. Çocukken elimi tutup uyurdu. Melek gibiydi Ümidim. Az

yer, az konuşur, az gülerdi. Utangaçtı. Gülerken dişleri bile görünmezdi. Kimsenin gözünün içine bakarak konuşamazdı. Yazın yanımda köy işlerinde çalışırdı. Ot biçer, traktör sürerdi. Kışın okuluna giderdi. Çok terbiyeli, nazikti. Her yemeği yemezdi. Taze fasulyeyi, patlıcanı hiç sevmezdi. Erzurum'un aş otu çorbasını, eti, bir de patates kızartmasını çok severdi."

Sonra annesi araya giriyor. "Bir keresinde Fatma yengesi patlıcan yemeği yapmış da Ümit 'Sevmiyorum' diyememiş. 'Bu sanat eserini yemeye nasıl kıyayım' deyip, gülmüş."

Meliha Hanım ile konuştuğumuz sırada, az sonra akşam yemeği için yer sofrası hazırlanıyor. Sofrada Ümit'in sevmediği taze fasulye de var. Ümit sevmez diye daha önce pişmeyen taze fasulye, artık Ümit'i hatırlattığı için pişiyor gibi...

Ankara'da dört gün süren arama çalışmalarına rağmen Ümit'in cenazesi bir türlü bulunamıyor. Tanınmayacak hâlde olduğu için Ümit'i bir türlü teşhis edemediklerini söylüyor Ömer. Babası İsa Bey, "Benden DNA örneği aldılar, onun sonucunda tespit edildi" diyebiliyor yutkunarak.

Babaannesi Ümit'in cansız bedenini son bir kez görmek istiyor. Cenazesi yıkanırken gördüğünü anlatıyor. "Tanıyamadım. Vücudundan çelik bilyeler çıkmış. Gara doğru koştuğu için ön taraftan almış bütün darbeyi." Ümit'in sol ayağı altı parmak ve iki parmağı doğuştan bitişikmiş. Ama teşhis sırasında kimsenin aklına gelmiyor. Ayağını görünce babaannesi "İşte benim yavrum, ayağından da mı tanıyamadınız" diyor. Ümit'in annesi "Keşke ben de son bir kez görseydim oğlum. 'Aklında nasılsa öyle hatırla' dediler. Dinlemeseydim kimseyi." Derken babaannesi "Ben gördüm de ne ettim. Keşke görmeseydim, her an gözümün önünde. İçim yanıyor. Hiçbir yere sığamıyorum" diyor. Sonra buna da şükrediyor: "Bazılarının bedeni parçalanmıştı. Bazı ailelere sadece kol, bacak gönderildi. En azından çocuğumuzun cenazesini tam aldık. Ya cenazesi olmasaydı? En azından kabri var."

İsa Bey asgari ücretle bir otelde çalışarak ailesinin geçimini sağlayan ve çocuklarını okutmaya çalışan bir baba. Olanlara akıl erdiremiyor. “Bu işte çok büyük ihmaller var. Bombacı Gaziantep’ten kalkıp geliyor Ankara’nın göbeğine. Türkiye’nin istihbaratı bu kadar mı kötüydü? Devlet isteseydi, bombacıları oraya sokmazdı. 100 canımız şimdi hayatta olurdu. Bu iş göz göre göre yapılmış. Barış isteyen gencecik bir insandı oğlum. Terörist faaliyetlerle, eylemle hiç işi olmadı ki...”

Ümit ile aralarında iki yaş olan abisi Ömer metaneti ve olgunluğuyla imrendiriyor. Ümit’in Erzurum’u aşırı milliyetçi tutumundan dolayı sevmediğini, “Faşizm kokuyorsun Erzurum, seni sevmiyorum” deyişini hatırlıyor. Adalet yerini bulana kadar kardeşinin davasının peşinden gideceğine söz veriyor. Ama ümitsiz.

Mevcut hukuk sisteminde bir sonuç çıkmayacağını söylüyor. “Bu hukuk sistemi adalet getirmeyecek. Bunu Roboski’de, Reyhanlı’da, Suruç’ta da gördük. Failleri kararttılar. ‘Kendi kendilerini patlattılar’ bile dediler. Ama yine de önce iç hukuk yollarına başvurup, sonra AIHM’e kadar gideceğiz. Hiçbir zaman gevşeklik, yılgınlık göstermeyeceğiz.”

Ümit’in abisi dışında kendinden iki küçük kardeşi daha var. Merve ve Malik. Okuldan geldikten sonra konuşuyoruz onlarla. “Ümit abini anlatmak ister misin” demeden Malik gözyaşlarına boğuluyor. Sakinleştikten sonra sadece “Abimle çok iyi arkadaşlık. Bana çok takılırdı. Espriler yapar, beni güldürürdü. Kendi hiç gülmezdi. Evde hep ders çalıştığı için, okuldan geldiğimde çok sevdiğimiz patates kızartmasını yapardı, birlikte yerdik” sözleri çıkıyor. Lise ikinci sınıfa giden Merve atılıyor hemen. Ümit’in hem sırdaşı hem de arkadaşı. “Akrostiş şiirler yazardı. Genelde Beşiktaş’ına yazardı. Çok hayal kurardı. Eşsiz bucaksız bir hayal dünyası vardı.”

“Neydi en büyük hayali?”

“Beşiktaş maçına gitmek.”

“Başka hayali var mıydı?”

“Rüyalarını Kürtçe gördüğünü, hayallerini Kürtçe kur-

duğunu söylerdi hep. Ve bir gün bu ülkede özgürce Kürtçe konuşabilmeyi ve barışın gelmesini hayal ederdi.”

Ümit’in halay çekmeyi çok sevdiğini anlatıyor annesi. Bir de hayatlarında ilk kez HDP’nin Erzurum’da yaptığı barış mitingine gittiklerini. Sırf halay çekmek, eğlenmek için... “Çocukları yalnız bırakmayayım diye ben de gitmişim. Mitingde her şey güllük gülistanlıkken milliyetçi olduğunu söyleyen bir grubun saldırısı sonucu olay çıktı. Bir polisin attığı gaz kapsülü Ümit’in kafasını sıyrıp geçti. ‘Az daha Berkin Elvan gibi olacaktım anne’ dedi. Ve bir daha birbirimize mitingde gitmeme sözü verdik. Ama Ümit de Berkin Elvan gibi oldu. Savaşa gitmedi, barışa gitti. Eline silah değil, kalem verip gönderdik.”

Katliamdan bir gün önce olacakları hissetmiş gibi akşam saatlerce konuşuyor Ümit ve annesi. Mitinge gideceğini söylemiyor ama. “Belki de ona ‘Gitme’ diyeceğimi düşündü. ‘Sen sadece okuluna git, gel’ diye tembihlemiştim.”

En son konuşmalarında annesi Ümit’e “Özledin mi beni oğlum” diye soruyor.

“Çok özledim anne. Ya sen, hiç özlemedin mi beni” diyor Ümit.

Annesi, “Gurbet ona zor gelmesin diye ‘Özledim’ diyemedim. Rahat olsun, çalışsın, akli burada kalmasın istedim. Hâlbuki çok özlemiştim Ümidimi. Burnumda tütüyordu. Artık gece yatmak, sabah kalkmak ölüm gibi bana. Rüyamda yeşil kareli gömleğiyle görüyorum hep. Uyanınca dünyam yıkılıyor. Ümit artık rüya olmuş.”

Bir de cenaze sonrası olanlar var. Ailenin acısını daha da artıran. Olanları Nigâr Hanım anlatıyor: “Devletten ve hükümetten yetkililer diğer köydeki taziyeye geldiler ama bize gelmediler. Köyümüze ve Tekman’a cenaze için çevre il ve ilçelerden gelen hiç kimseyi sokmadılar. Yolları kapattılar. Devlet kurumunda çalışan bazı akrabalarımız gizlice geldi cenazeye. Devlet bize bu zulmü niye yapıyor anlamıyorum.”

Ümit’in anlatıldığı ikinci adres, halası ve amcalarının yaşadığı Bursa. Öğretmen olan amcası İbrahim Seylan’la buluşuyoruz. Ümit’le en son vakit geçiren Bülent ve Tuncay

amcasını, Tuba halasını, Derya ve Fatma yengesini kendi evine çağırmiş İbrahim Bey. Ümit'e dair ne kadar fotoğraf, video, bilgi varsa toplamış. İstiyor ki, Ümit unutulmasın, bu katliamın üzeri örtülmesin.

Ümit'in bütün eğitim hayatını ve kişisel gelişimini yakından takip ettiği için fikirlerinin, zorluklarla okuduğunun, üniversiteyi nasıl kazandığının da yakın şahidi İbrahim Bey. Ümit'in bilinçli bir genç olduğunu, Suruç'ta, Kobani'de, Soma'da içinin yandığını, tepkisini paylaşımlarıyla gösterdiğini söylüyor. Ve son görüşmelerinden bir not aktarıyor. "Ümit Kurban Bayramı'nı Bursa'da geçirmek için bir hafta erken ayrıldı ailesinden. Önce Ankara'ya, oradan da Ankara'daki İhsan amcası ve yengesiyile birlikte Bursa'ya geldi. Yolculuk sırasında arabada yengesi *Taraf* gazetesinin arkasında bulunan 20 soruyu sormuş Ümit'e. Sorulardan biri 'Nasıl ölmek istersiniz?' Ümit 'En çok mutlu olduğum bir yerde, acısız ve aniden' cevabını vermiş. Ümit inşallah çok acı çekmemiştir."

Anlattıklarına göre ve görünene bakılırsa, Seylan ailesi muhafazakâr bir aile. Ümit'in amcası İbrahim Bey çok küçük yaşlardan itibaren namazlarını kılmaya ve dini yaşamaya çalıştıklarını söylüyor. Bülent amcası alıyor sözü: "Ama bu süreçte muhafazakâr ve dindar bir aile olarak, en büyük desteği ve insanlığı kendini solcu olarak tanımlayanlardan gördük. Ankara'da bizim yanımızda devlet yoktu. Ümit'i ararken dört gün boyunca devletin acımasız yüzünü bir kez daha gördük." Kayıp ilanı için karakola gittiklerinde, gözaltına almakla tehdit edildiklerini, Keçiören Belediyesi'nin cenaze aracı bile vermediğini, cenazeyi memlekete götürdüklerinde yaşadıklarını büyük bir üzüntüyle hatırlıyor.

Cenazeyi Erzurum'un içine getiremediklerini, il merkezindeki evlerinin önünden bile geçiremediklerini söylüyor Ümit'in Tuncay amcası. "Çevre yolunu kullandık. Tekman'daki Jandarma Karakolu Komutanı 'Provokasyon olur da olay çıkarsa, güvenliğinizi sağlayamayız' dedi." Sonra gözleri doluyor.

Bülent Seylan yarım kalan sözünü tamamlıyor. "Ölüye bile kin güdülüyor. Bu ülkenin bir araya gelmesi artık çok zor. Devlet, yıllardır birlikte yaşayan bu insanları ayırmak için elinden geleni yapıyor."

**Ahmet Karturlu:
Bir dağ rüzgârı...**

BARIŞ AVŞAR

Güneydoğu Toroslar, Şirvan-Pervari-Van üçgeninde bir zirve düğümü oluşturur. Ardı ardına dizilip gelen dağlar, tam bu noktada birbirlerine sırt vererek daha bir heybetli yükselirler gökyüzüne. İki bin metrelere doğru uzayıp giderler.

Daltepe Dağı, bin 300 yüz metrelik rakımıyla bu düğümün arasına girivermiş, koynuna aldığı köylerle bağdaş kurup oturmuştur. Duvarları dar, az pencere, kutu gibi evlerde yaşar buranın köylüsü. Yaşamaya çalışır... Bazı köyün pekmezi, bazısının narı meşhurdur. Kiminde maden ocağı vardır, kimi şehre yakındır. Ama çoğunda olduğu gibi Daltepe köyünde de yaşamı az da olsa kolaylaştıracak hiçbir “özel durum” yoktur. Yazları da kışları da bol yağışlı yaylaları vardır bir tek. Vardır var olmasına ama öyle “meşhur” olup da alınıp satılırken özellikle aranan, istenen bir ürün yetişmez.

10 Ekim günü Ankara Garı önünde partisinin kortejinde sıraya giren Ahmet Karturlu, işte Siirt Şirvan’a bağlı Daltepe Dağı yamacındaki bu Daltepe köyünde 1975 yılında doğar. Doğar doğmasına da 200-250 nüfuslu köyde geçinmek güçtür. Hayvancılık ve tarla işiyle yaşanıp gidilir çok şükür ama elektrik yoktur, su yoktur, okul yoktur, hastane yoktur. Köyde sadece yoklar çoktur! Zaman geçtikçe daha da zora doğru gider hayat. Böylece kalkıp yola düşer Daltepe köylüsü parça parça. En büyükleri Ahmet olan dördü erkek yedi çocuklu Karturlu ailesinin sırası ise 1988 yılında gelir. Siirt’in dağları, vadileri, yaylaları, yağmurları arasından çıkıp İstanbul’un Çamlıca Tepesi’ne gelir, bir gecekonduya sığınırerirler.

Yüksek dağları ve derin vadilerinden sonra memleketin, İstanbul Boğazi’nin çatısına varıldığında, baba Mehmet Karturlu’nun Türkiye Elektrik Kurumu’ndan (TEK) aldığı maaştır tek gelirleri. Dokuz nüfuslu ailenin tek geçim kaynağı. Köyde doğru düzgün okul göremeden büyüyen çocukların geleceği belli gibidir. İstanbul’da okul vardır ama hem yaş geçmiştir hem de yaşamaktır öncelikli mesele.

Çamlıca’nın toprak sahalarında

Babasından sonra “ikinci maaşı getiren” olmak için çalışarak evin yüküne omuz vermek düşer Ahmet’e. “Dışarıdan” okumaya da çalışacaktır sonradan ama aslolan her zaman evin ge-

çimidir. Önce tekstil işine girer. Biraz daha büyüyünce “parası daha iyi olduğu için” inşaatlarda devam eder ekmek kavgası. O gençlik yıllarında futbol oynamak, kendine kalan dar zamanların en büyük eğlencesidir. Çamlıca’nın toprak sahalarında o yüzden gençliğinin en heyecanlı anıları. Zaten öyle uzun boylu da sürmez “gençlik” dediğin. 1996 yılında bir uzak akrabası ile görücü usulü evlendirilir. Hemen ardından da üst üste çocuklar gelir: İki erkek, iki kız... Bugün en büyükleri 18, en küçükleri 11 yaşına varmış dört can. Doğduğu evin yükünün altından çıkıp çocuklarının doğduğu evin yükünün altına girmiştir artık. Daha çok çalışacak, daha çok kazanacak, evine bakacak, onları okutacak, iyi yaşamaları için her ne gerekirse yapacaktır. Zorludur yani hayat yine ama mutludur erken evlenmiş olmaktan. Bir günden bir güne de bir pişmanlık sözü çıkmaz ağzından. Evlilik önemlidir, “ha erken, ha geç.” “Mutluysan eğer, erkeni geçi olmaz evliliğin” der zaten büyükler de.

“Bir dernek gibi” yaşamak

Ahmet Karturlu’nun iş dışında hemen her ânında ailesi vardır aslında. Evde çocuklarıyla ilgilenir, oynar, tatil günleri ailece piknik yapılır, arada sırada İstanbul’dan uzak bir nefes almak için eşinin memleketi Bitlis’e ziyarete gidilir.

Kendileri gibi Daltepe’den İstanbul’a kopup gelen ve şimdi Kirazlıtepe’de yan yana evlerde oturdukları amcalarıyla ve onların çocuklarıyla da yakındır her zaman. İstanbul’da eş, dost, akraba herkes birbirine destek vermezse yaşanır mı zaten? Hatır sorup gönül almadan, sohbet edip şakalaşmadan bırakıp geçmez kimseyi. Karturlular bir “dernek gibi” görür yakınlarına göre. Dayanışmayı hiç kaybetmemeli, kendilerinden sonra çocuklarının da devam ettirmesi için uğraşmalıdır. Ama “hemşerici” de değildir. Ahmet’in gidişinden sonra acıya boğulan ailesinin onu bize anlatma görevini verdiği amcasının oğlu Ayhan Karturlu şöyle açıklıyor bu durumu: “Biz dört-beş akraba birbirimize yakın oturuyoruz. Ahmet abimler, onun kardeşleri, benim kardeşlerim... Köyümüz gibidir burası yani. Ama buralarda yaşayan herkesi de öyle biliriz. Bizim için öyledir. Burada Karadenizliler de vardır, Kürtler de vardır... Herkes vardır da bir tek ayrımcılık yok-

tur. Git bak Trabzonlular Derneği'ne, yarısı bizim oralardan gelen insanlardır. Ahmet abim de hiç ayırmazdı, herkese selam verir, her kahveye giderdi. Herkes de onu bilirdi.”

“Çıktıkça” çalışılan inşaat işleri devam edip gider bir yandan. İş bitene kadar çalışılan, yevmiye usulü mesai ile! İstanbul içi, İstanbul dışı, hattâ yurt dışı fark etmez. İstanbul'daki inşaat şirketlerinin anlı şanlı projelerinde de, evinde tadilat yapanların boya-dekorasyon işlerinde de çalışır. Mahallesindeki evlerde de vardır emeği, ta Moskova'lara kadar gidip de ter dökmüştür. Ama oralardaki yaşama alışamaz pek, niyeyse zor gelir. “Bizim buralar gibi değil hayat orada, İstanbul daha iyi” diye anlatır her döndüğünde.

“Özel” ilgisi ise gençlik anılarının sarı-kırmızı devamıdır hâlâ: “hastalık” derecesinde Galatasaraylılık! Öyle ki, o kadar önemsedığı aile birliğine rağmen, Fenerbahçeli akrabalarla maç izleyememeye kadar varabilir taraftarlığın derecesi!

Dayanışmanın ve kardeşliğin en büyük denizinde

Ama bu akıp giden hayatın içinde politika da vardır. Özellikle HDP'nin kuruluşu ile Üsküdar ilçe örgütündeki çalışmalara giderek daha fazla katılır. Kendi akrabalarına sık sık tembihlediği gibi: Hayatta çevrendekilerle yakın olmak, dayanışmak gereklidir! Bunu siyasette de uygulamak için uğraşır. Özellikle mitingleri hiç kaçırmamaya gayret eder. Bildiri dağıtımlarını, toplantıları... Faaliyet neyi gerektirmişse oraya koşar. 7 Haziran seçimleri ve sonrasındaki günlerde heyecanı da coşkusu da giderek artar.

Eşi, onun Ankara'ya gidişinden önceki son zamanlarını şöyle anlatır yakınlarına: “Bize hiç olmadığı kadar iyi davranıyordu. Çok sıcak, çok keyifli, çok neşeliydi... Acaba bir şey mi doğmuştu içine?”

Onun heyecanı güzeldir ama yaşlı anne babasını merakta bırakmamak da gerekir. O yüzden ikisine de söylemez, “Emek, Barış ve Demokrasi” için Ankara'ya gittiğini. Söylemez ama gitmelidir. Tanımadığı, görmediği, bilmediği yüzlerce, binlerce, milyonlarca insanla dayanışmak, birlik olmak için yapılması gereken budur şimdi. Başı dara düşmüş bir yakına destek verir ya da bir akrabanın düğününe gider gibi. Tıraşını

olur, giyinip kuşanır, vedalaşır erkenden çıkar evinden... Arkadaşlarıyla bir an önce buluşup otobüse binip gitmek için.

Onun İstanbul'dan ayrılışından sonra memlekete doğru yola çıkmıştır anne babası. Bir kazada yaralanan dayısını ziyaret etmek için. O yolda işte gelir haber, önce yarım yamalak: Gösteri varmış, patlama olmuş, Ahmet de oradaymış ama şimdi haber alınamıyormuş. Geçmiş olsun ziyaretine gitmek için çıktıkları yoldan dönüp oğullarına ne olduğunu anlamak için Ankara'ya gelirler. Sonrası, telefonlarda, hastane önlerinde, bakışlarda büyüyüp giden bir şaşkınlık önce, sonra da uzun bir yakarış.

Hayat gelip onda düğümlenerek devam ediyor

Ahmet Karturlu böyle hızlıca yaşayıp geçerken dünyadan, her şey hızla değişiyordu ve yine de değişiyor:

Daha o yaşarken, gençliğinde top peşinde koştuğu toprak sahaların üzerinde Çamlıca Camii yükseliyordu artık. Yaşantısını beğenmese de ekmek için gittiği Moskova, en büyük uluslararası krizimizin karşı tarafı oldu onun ardından. Ve bırakıp İstanbul'a geldiği topraklar, kendi gibi milyonlarca insanıyla Şirvan, Pervari, Diyarbakır, Van, Hakkâri, Şırnak 10 Ekim 2015'ten sonra da büyümeye devam eden bir karanlıkla yüz yüze kaldı.

Ama Ahmet Karturlu'nun bıraktıkları bunlardan ibaret değil.

Çocuklarının devam ettirdiği, ettireceği okul ve ekmek kavgası var en başta. Onun yerine en büyük oğlu Harun taşıyor şimdi asıl yükü. Babasının yokluğunu hissettirmemeye çalışarak küçüklere...

İstanbul'da Şirvan'ın sıralı dağları gibi yan yana dizilip birbirlerine yaslanarak yaşayan tüm yakınları çevreliyor çocuklarını ve eşini. Nereli olduklarına bakmadan çay içtiği, hatırladığı, maçı izlediği komşuları da onu unutmuyor.

Ve daha iyi, daha insanca bir ülkede yaşama sevdası için omuz omuza verdiği tüm kardeşleri... Yüzlerini bile görmeden, birbirleri için canlarını ortaya koyabilen kardeşler.

Daltepe'den Kirazlıtepe'ye kadar sıralanmış dağlar gibi yükseliyorlar onun ardında.

Hepsi onda düğümlenerek. Ahmet, bir dağ rüzgârı, dolaşıyor aralarında...

**Şebnem Yurtman:
En güzel gülenimiz**

MEHMET SAİD AYDIN

“Yazarlar konuşamayanlar için de konuştuklarına inanmak ister” diyor Nurdan Gürbilek. Benim burada yapacağımın içinde sırf yazarlık yok. Bir yaz kampında tanışıp muhabbet ettiğim, 9 Ekim’de kıl payı gitmeyip 10 Ekim sabahında haberi aldığım an Ankara’ya gidip sadece bakabildiğim, Korkmaz Tedik’in Batıkent Cemevi’ndeki cenazesinin ardından boynumu büküp İstanbul’a döndüğüm bir katliamın ardından, Şebnem hakkında yazmaya çalışıyorum.

Ankara katliamının 70’inci gününde, 19 Aralık 2015 günü Şebnem’in ablası Serap ve eşi Cumali Akkaş ile buluştuk Adana’da, Taşmekân isimli bir kafede. İçeride, Şebnem’in ve Dilan Sarıkaya’nın fotoğrafları vardı şöminenin üstünde. Dilan’ın o şöminenin önünde çekilmiş fotoğrafı vardı. O da gülüyordu, Şebnem de.

“En güzel gülenlerimiz için hesap soracağız”

Şebnem Yurtman 1992 Konya doğumlu. İki ablası var; Serap Yurtman 1987’li, Sevda Yurtman 1984’lü. Onlar da Konya’da doğmuş babalarının mesleğinden ötürü. Kütükleri Adana’nın Karaisalı ilçesinin Bucak köyünde. Anneleri Şafak’ın telefonunda Serap, Serap olarak kayıtlı; Sevda, Sevda olarak kayıtlı. Şebnem, evin en küçüğü “Bebişim” diye kayıtlı. Çünkü o en küçük, çünkü evin nazlısı, babasına dahi söz geçireni, küçükken bile istediği televizyon kanalını açtırabileni. Gülünce gözlerinin içi de gülü. O yüzden Serap’ın onun için yazdığı iki yazıdan biri “En güzel gülenlerimiz için hesap soracağız” başlığını taşıyor. Şebnem bu hayatta kime dokunmuşsa, önce gülüşüyle hatırlanıyor.

Baba Mehmet Yurtman demiryolcu. Yıllarca makinistlik yaptıktan sonra TCDD tarafından emekli demiryolculara hediye edilen Serkisof köstekli saatini alıp emekli oluyor. Arkasında genellikle şimendifer kabartması olan bu saatlerden gördüğümüz her yerin yakınında bir demiryolu emeklisi vardır ve o saatin kulağa yaklaştırılınca duyulan sesi, hiç mübalağasız, emsalsizdir. Saati damadı, Serap’ın eşi Cumali Akkaş’a hediye etmiş. Cumali, saatin güzelliğinden söz ederken gözlerinin içi parlıyor.

Konya Garı ile Ankara Garı arasında

Baba Mehmet Yurtman’ın Konya’dan Adana’ya taşınma sebebi de evin küçüğü Şebnem’le alakalı. Kumaşı ilk metresinden belli olan Şebnem, Anadolu Lisesi’ni kazanacağı belli olduktan sonra babasına soruyor, dilerse Konya’da, dilerse Adana’da okuyabilir. Baba, artık emekli olmak istediğini söylüyor ve ailece Adana’ya, memlekete taşınıyorlar. Anne, kafa kâğıdında yazan ismiyle Şafak, ama köydekilerin deyişiyle Fadime de iyi bir okur yazar, daima ülke meselelerine meraklı bir kadın. Mutlu bir aile: Baba Birleşik Taşımacılık Sendikası’nda (BTS) örgütlü bir emekçi, 1983’te evleniyor hemşerisi Fadime’yle, 84’te ilk çocukları oluyor. Okur yazar bir baba; anne uzun yol için azık yaparken en üste kitap koyar. Ailenin bütün fertleri babanın entelektüel merakından etkileniyor; kitabın, gazetenin daima görünür olduğu bir ev. Yaşadıkları mahalle Konya’da Gar’a yakın, ekseri demiryolcuların yaşadığı emekçi mahallesi.

Şebnem en başta enteresanlık yapıp, hastanede doğan iki ablasının aksine evde doğuyor. Serap beş yaş küçük kardeşinin doğumunu anbean hatırladığını söylüyor: “Babam üçüncü çocuğun da kız olduğunu öğrendiğinde yüzü asılmıştı, hiç unutmam.” Yıllar sonra bu konu konuşulduğunda Şebnem’e “Kızım aramızı bozmaya çalışıyorlar, aldırma. Şimdi saçının telini 10 erkeğe değişmem” demiş hep. “Gerçekten de öyle davrandı babam hepimize, çok sevdi üç kızını da” diye ekliyor Serap.

“Kaybedilmeyecek bir evlâttı”

Adana’dan sonra Şebnem beş ya da altıncı tercihi olan Hacettepe Üniversitesi Kimya Mühendisliği bölümünü kazanıyor. Onun haberini de Serap vermiş kız kardeşine, “Ankara’ya gitmeyi çok istiyordu, şimdi düşünüyorum, iyi ki de gitmiş, çok ileride tuttu Ankara’da partiyi ve parti faaliyetlerini” diyor. Eşi Cumali’yle 2008 Adana 1 Mayıs’ında tanışıyor Serap; polis saldırısının ardından o gün tanıştığı Emek Partili arkadaşlarıyla diyalogu ilerletiyor. Bu meyanda, Cumali hem yoldaşı hem sevgilisi oluyor. Şebnem’in hem kardeşi hem yoldaşı olduğu gibi. Şebnem daha lisedeyken Tekel işçilerine dair bir eylem örgütlüyor.

“Aslında dilinin sivriliği üniversiteye kadar bizeydi. Dolmuşta ‘müsait bir yerde incek var’ diyemeyecek kadar çekingendi. Ne zaman ki Hacettepe’ye gitti, panel moderatörü falan olmaya başladı” diyor Serap. Hacettepe’deki İngilizce eğitim Şebnem’i biraz zorluyor, Mersin’e geçiş yapıyor ardından. “Anadilde eğitim çok önemliymiş” şakası o günlerden kalma.

Çok sevdiği Ankara’dan geldiği Mersin’de, partisinin il yöneticisi olan sorumluluk sahibi gencecik bir insan artık. Abisi kadar sevdiği Cumali, “Şebnem’in örgütle tanıştığı ilk eylem Tekel işçileridir. Son eylemi de, malûm, Barış Mitingi oldu” diyor; Ankara’ya ayrı otobüslerle gittiği ve Adana’ya onsuz döndüğü Şebnem için. Hacettepe’deki yurt görevlisi kadının bir videoda söyledikleri de her şeyi anlatır nitelikte: “Yurtta çalışıyorum, Şebnem’i de zaten orada tanıdım. Onun ne için öldüğünü de herkes gayet iyi biliyor. Onları o ölüme sürükleyenler utansın diyorum, başka bir şey demiyorum. Şebnem’i yurtta tanıdım, mutfağa gelip gittikçe tanıdım. Kişiliğiyle, öğrenci düzeniyle tanıdım. Kaybedilmeyecek bir evlattı. Şebnem benim dert ortağımı anlayacağı, birtakım şeyleri paylaştığım insandı. Benim için çok büyük bir kayıp oldu.”

Sakindi Oranın Şafakları

Ankara’da partisine, örgütüne, eylemliliğine bağlı Şebnem gencecik bir üniversite öğrencisi olarak Mersin’e dönüyor. Eylül ayında ev tutup, ilk kirasını ödedikten sonra 10 Ekim’deki Barış Mitingi’ne gidiyor. 3 Mayıs’ta Serap’ın hamile olduğu haberini alıyorlar karı koca; 4 Mayıs sabahı da Adana’da odaya çekip teyze olacağını söylüyor. Derin Mavi, bu yazı yazıldığında hayata gözlerini açmıştı. Devrimci Adana Demirspor taraftarının (Dev-ADS) tezahüratı, hem Şebnem’e hem Derin Mavi’ye aslında artık: “O karanlık gecelerde kızıl şafak söker mi?/ Öfkemiz göğü deler mi?/ Maratonun ortasında mavi gülüşün var ya/ Öyle unutulup gider mi Şebnem Yurtman?”

Serap’ın “Şebnem’im, kardeşim, yoldaşım...” yazısından öğrendiğimize göre, son okuduğu kitap Boris Vasilyev’in Sa-

kindi Oranın Şafakları. “Şebnem’i o kadar çok seviyordum ki, ilk annelik haberini aldığımında öyle aman aman çok sevinmedim. Çünkü bende hiç evlâdı olmamış kadın duygusu yoktu. Şebnem’de annelik duygusunu da yaşadım. Onu diyorum zaten, ben hangi kaybıma yanayım? Kardeşime mi, çocuğuma mı, yoldaşıma mı” diyor Serap. Ve devam ediyor:

“Hıçkıra hıçkıra ağladığım sesime o kadar yabancıydım ki. Kahkaha attığım sesime aşınayım, biliyorum ama bağıra bağıra, hıçkıra hıçkıra ağladığım sesime yabancıydım. Onu bile Şebnem’le öğrendim diyorum şimdi. Bazen beynim uyuşuyor gibi oluyor, bir başkası ağlıyormuş gibi geliyor. Suruç’tan sonra daha büyük ne olabilir diyordum, daha büyüğü oluyormuş. Suruç’taki o gencecik çocukların fotoğraflarına o kadar çok baktım ki. Şimdi kardeşimin fotoğraflarına bakıyorum. Şebnem’in o en bilinen, çok kullanılan fotoğrafını ben çekmişim. Evdeydik, Şebnem çok öyle makyaj yapan bir çocuk değildir, ben de sürekli yakıştığını söylerdim. Saçları da çok güzeldir, o gün salmış da saçlarını. Çok güzel göründü gözüme, bizim koltuğa oturuyor. Dur fotoğrafını çekeyim dedim, gözüme ayrı bir güzel gözüktün dedim. Geçen sene 2 Ocak’ta çekmişim. Şimdi o fotoğrafa bakıyorum, Ekvador’da falan kadınlar eylem yaparken o fotoğrafı kullanıyor. Şimdi ona bakınca, sanki kardeşim değilmiş gibi de hissediyorum.”

“İncecik bir kahır tütüyor çocuklarımızın mezarlarında.”

Gene Serap’ın yazısından öğrendiğimiz kadarıyla, en çok Şükrü Erbaş’ı severmiş. Bu yazı için ricama verdiği cevaptır Erbaş’ın:

“Hayatın can damarlarından süzdüğünüz, aklınızda, kalbinizde mayaladığınız, sonra da harflere dönüştürüp saygıyla dünyaya saldıığınız acıyı, yalnızlığı, gelecek hevesini, yaşama gücünü gencecik gövdesine doldurup, şenlik alayı gibi yollara düşen bir çocuk, hayatın katilleri tarafından alçakça öldürülürse, yalnızca o çocuk mu ölmüş olur? Bundan sonra haysiyet sahibi kim utanmadan soluk alabilir ki? Şebnem’in gülüşünü canıma örtüyorum günlerdir. Korkmaz’ın dal boyuna tutunup doğruluyorum sessizce.

Uzaktan yakından tanıdığım, tanımadığım, var oluşlarında bir dize emeğim olan onca yoldaşım, 'bıçaklanmış dal gibi' gövdemden ayrılırken, rüyaları beni, bizi onların yerine de yaşamaktan sorumlu tutuyor.

Bir Bünyan türküsüdür,

Dağdan yuvarlandı kayalarımız

Gam ile yoğruldu mayalarımız

N'ola taş doğuraydı analarımız...

İncecik bir kahr tütüyor çocuklarımızın mezarlarında. Bununla susmuyor gönül, gidip Urfa'dan kendisini çoğaltacağı başka yıkımlar buluyor: '*Sabah oldu uyandım/ Uyandıkça ben yandım/ Taş olsaydım erirdim/ Toprak idim dayandım.*' Bize kendi cenazemizi her gün yeniden kaldırtan çok eski bir cinnet yine yürürlükte. Mahzuni'nin sesi geliyor, benzer bir kanlı zamandan: 'Öyle bir zamana düştük, küfrün adı iman oldu.' Şebnem, kızım, annem, sevgilim; Korkmaz, oğlum, babam, sevgilim... sizin o dünyaları menevişleyen gülüşünüzü bir nefesçik soldurursak bize lanet olsun..."

Mesut Mak:
Ben hep
“yeniden” demesini
biliorum

SEÇKİN SAĞLAM

Mesut Mak 1973'te dünyaya geldi. Üç çocuklu bir ailenin en büyük çocuğu olmanın sorumluluğunu bilerek büyüdü. Her Dersimli gibi memleketine âşık, Munzur gözelerini kendi canından bir parçaymışçasına seven, ayrı kaldığında rüyasında görece kadar toprağının bağrındandı. Çalışmaya küçük yaşta başladı. Babası Resul Usta'nın yanında, kaportacı dükkânına adım attığında o gür bıyıkları daha terlememişti bile. Her fırsatta, her boş kaldığı vakitte, hep yeniden deneyen, kimi zaman bozan ama yeniden yapan, bitmesinden deli gibi korktuğu hâlde boya kutularını bitiren, inadına öğrenen bir çıraktı o. Gün geçtikçe ustalaşan oğlunu baba Resul Mak, "Dürüst, namuslu ve fedakâr bir insandı" sözleriyle anlatıyor. O kaporta tezgâhında mesleği, hayatı öğrenmeye çalışırken, gayreti Resul Usta'nın da dikkatini çekiyormuş. "Çalışmaktan bıkmıyor, çalışmayı ve öğrenmeyi çok seviyordu" diyor oğlu için. Evde, okulda, kaportacı dükkânında yardımseverliğiyle bilinen biriymiş Mesut. Resul Usta'nın ifadesiyle, "Onurlu biriydi ve onurundan asla taviz vermezdi."

İşçi disiplinini kaporta tezgâhından aldı

Yıllarca içinde mücadele edeceği, uğruna işkence tezgâhlarından geçeceği sınıf mücadelesinin ilk tohumları sanayinin ağır koşullarında atıldı, işçi disiplinini bu koşullar altında öğrendi. Yıllar boyu "Resul Usta" diye seslendiği babasının kaporta dükkânında usta-çırak ilişkisini kavradı, emeğin tadını aldı. Lisede isyankârdı, üniversite yıllarında kendini "devrimci" diye niteliyordu, 90'lı yılların başından itibaren de örgütlü mücadeleye girdi. Sınıf mücadelesi üzerine okumaya, öğrenmeye başlayan Mesut, sanayide gazete satarak, işçileri örgütlü mücadelesinin içine çekmeye başladı. Tanınan, güvenilen ve sevilen biriydi, anlattıklarıyla işçi arkadaşları arasında ilgi çekiyor, sözü etkili oluyordu.

Sokak infazlarının neredeyse olağanlaştığı, işkencenin rutinleştiği, sokağa çıkmanın korku saldığı 90'lı yıllar, Dersim'de de karanlıktı. Köylerde ve sanayi bölgelerinde bildiri dağıtımlarına, propaganda çalışmalarına çıkan

Mesut, arkasındaki karanlığı da görürdü. Bildiri dağıtırdı, takip edilirdi, takip edildiğini bildiği hâlde bildiri dağıtmaya devam ederdi. Bu ortamda, Fırat Üniversitesi Elektrik Bölümü'nü bitirdi Mesut, memurluk sınavlarında şansını denemeye başladı.

Sağlık Bakanlığı'nın açtığı sınavı duyan Mesut, önce bu sınava, ardından Türkiye Elektrik Kurumu sınavına girdi. Kazandı da. Ama kazandığını öğrendiğinin ertesi günü, daha işbaşı yapmadan, kadrosu bile henüz onaylanmamışken, bir gece baskınında gözaltına alındı. Mesut ve birkaç arkadaşı için günler sürecek, Dersim'den Malatya'ya uzanan gözaltı süreci ve işkence günleri de böyle başladı. İri cüssesi nedeniyle dikkat çektiğini anlatan arkadaşları, "en çok işkence görenimiz oydu" diyorlar Mesut için. Haftalar, aylar sürdü bu süreç; neden sonra, Malatya'da Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne çıktı ve salıverildi. Kısaca "pardon" demişti devlet.

Babasını o hâlde görmek, işkencelerin en ağırıydı

O karanlık günler Mesut'ta derin izler bıraktı. Bir gün işkencecilerinden biri, Mesut'u camın önüne götürerek, dışarıda, soğukta, ışığın altında titreyerek oğlunu bekleyen babasını göstermişti. Günler süren zulüm esnasında kılı kıpırdamayan, envai çeşit işkence yöntemine maruz bırakıldığında gözünü bile kırpmayan o iri cüsseli adam, yanmaya mecali kalmamış sokak lambasının altında üşüyen babasını gördüğünde kendini tutamamış ağlamıştı. Sadece fiziksel bir şey değildi işkence, insanın ruhunu hedef alan bir uygulamaydı aynı zamanda.

Mesut'un Malatya Cezaevi'nden arkadaşı Hüseyin Tunç, "Çocuk denebilecek yaşta sanayi sitesinde başlayan işçilik hayatı, son ânına kadar aynı disiplin, bağlılık ve mazeretsiz duruşuyla devam etti" diyor Mesut için. "Yaşamıyla öğreten, ender mücadele insanıydı. Çok okurdu Mesut. Okuduklarıyla yüzleşir, anlar ve yorumlardı. 'Okuduklarımızı işçilerin dilinden anlatamazsak okumuş olmak nafile' derdi."

Cezaevinden çıktıktan sonra elektrik kurumundaki görevine, Dersim Mazgirt'te başladı Mesut. Orada da sınıf mücadelesinden kopmadı. Sendikasında faaliyet yürüttü.

Başı da dertten kurtulmadı ama. Babası, “Memuriyetinde yardımsever biriydi. Çalıştığı yerdeki arkadaşları, nerede bir gariban, elektrik parasını ödeyemeyecek biri varsa onların elektriğini kesiyor, Mesut da garibanların elektrik parasını cebinden ödüyor, kestirmiyordu. Bunu, ‘Mesut bizim yazdığımız cezaları yırtıp atıyor, kendisi ödüyor, tekrar bağlıyor’ diye şikâyet etmişler. Sonra da siyasî görüşünden dolayı sürgün ettiler” diye anlatıyor o dönemi.

Mesut’un sürgün dönemi böyle başladı. Cezaevinden çıkıp memuriyete adım attığından beri “tehlikeli”ydi o. Haksızlığa aman vermeyen, mücadeleci kişiliği sürülmesi için yeterli sebepti. Önce “geçici görev” adı altında üçer beşer aylık Urfa, Niğde ve İstanbul sürgünlerini yaşadı. Bu şekilde Dersim’den uzaklaştırılan Mesut, bir zaman sonra Dersim’e geri dönmek üzere Balıkesir’e gönderildi.

Balıkesir’de yine siyasî faaliyetleri sırasında tanıştığı Fevzi Demirci ile yakın arkadaş oldu. “O bildiğin bir devdi, mavi gözlü değildi belki ama, sanırım hayatı, onu yaşama sınırsızlığı, kocaman yürekli bir dev yapıyordu” sözleriyle anlatıyor Fevzi şimdi Mesut’u. Çok gülerlermiş birlikte. Nefi Abilerin Azerbaycan’a yolculuğu öncesi düzenlediği veda törenini ise hiç unutamamış Fevzi. Nefi Abi’nin etrafına topladığı arkadaş grubuna hitaben yaptığı konuşma “veda hutbesi”ni andırmış, Fevzi ve Mesut, kahkahalarla gülmekten kendilerini alamamışlar.

Dersim’i ve Dersimlileri çok severdi

“Zihin gücü ve kültür zenginliği olan, savaşçı, yetenekli, geçinilmesi kolay, hayatta yüzü hep gülen, hümanist ve yenilikleri seven” biri olarak tanımlıyor Mesut’u Balıkesir’de sendikal mücadele içinde tanıdığı, “ağabey” dediği Ekber Gün. Kendisi de Dersimli olan Gün, Mesut’un yardımseverliğini, Dersim sevgisini en yakından bilenlerden. Bir gün, Balıkesir’de okuyan kızından bir türlü haber alamayan Dersimli bir ana, Balıkesir’e gelmiş. Mesut, daha önce tanımadığı Dersimli Ana’yı alıp, Ekber Ağabey’in evinin yolunu tutmuş. Ekber Ağabey ile başlamışlar Dersimli Ana’nın kızını aramaya. Kapı kapı dolaşıp, elde fotoğraf herkese kızı

sormuşlar. Sonunda bulmuşlar da. Ekber Gün, o günleri, “Elimizde fotoğraf bir iş yerine girdik. İşyeri sahibi ‘siz benim işyerimin adını çıkaracaksınız’ diyerek bizden şikâyetçi oldu. Soluğu karakolda aldık. Sonunda kızını arayan bir anaya yardım ettiğimiz ortaya çıktı da, paçayı kurtardık” diye gülümseyerek anlatıyor.

Mücadele yoldaşı, hayat arkadaşı

İlk zamanlar zor olmuş Balıkesir’e alışmak. Şehre yerleşmesinden birkaç yıl sonra Emek Partisi üyesi Evrim ile tanışmışlar. Mesut için Evrim hem bir yoldaş hem de hayat arkadaşı olmuş bir süre sonra. Kocasını Mesut’u, “paylaşımçı” ve “utangaç” biri olarak anlatıyor Evrim. Bir keresinde elinde siyah bir poşetle kendisine yaklaşmış. “Onun içinde ne var” diye sormuş Evrim. Bir şey dememiş, poşetin içinden çiçeği çıkarıp eşine vermiş. Evrim, Mesut’un utangaç ve sevdalı hâlini anlatırken gözleri dolu dolu.

Evlenmelerinden kısa bir süre sonra Balıkesir’den ayrılmaya karar vermiş Mesut ve Evrim. Gidebilecekleri yerlerden biri İzmir’miş. Önce Karaburun’da elektrik kurumunda göreve başlayan Mesut, oradan Çankaya’ya geçmiş. Sendikal mücadelesine orada devam etmiş. Evrim, Mesut’u, “En zor şartlarda bile, siyasî duruşunun sarsılmasına izin vermezdi. Katı ve disiplinli bir devrimciydi. Kaya gibiydi. Mücadeleyle ilgili en küçük bir tereddüdü yoktu” diye anlatıyor. Bir gün Evrim, “Nasıl böyle güçlü kalabiliyorsun, başına gelen onca şeyden sonra” diye sormuş. Kendinden emin Mesut, “Ben hep yeniden demesini biliyorum. Sen de yeniden demesini bilmelisin Evrim, hayata hep yeniden başlamalısın... Sorunları, onların üzerine giderek çözebilirsin” diye yanıtlamış onu.

2008 yılında bir bebekleri olmuş, Dilda Deniz demişler ismine. “Hayatımda en mutlu olduğum an, Deniz’i kucağıma aldığım andır” dermiş Mesut. Günün yorgunluğunu Deniz ile ilgilenirken atarmış. “Şekerime bile iyi geliyor” diyecek kadar mutlu olurmuş onun yanında. Deniz’e ne zaman baksa, gözlerinin içi güler, dolu dolu olurmuş. Sakınırmış onu, öpmeye bile kıyamazmış.

Dersim'e ve Dersimlilere öyle düşkünmüş ki Mesut, İzmir'de de Dersim göçmeni Keskin ailesine komşu olmuş. "Kirve" diye hitap ettiği İsmail Keskin ile canciğer olmuşlar. Keskin, "Mesut'un iki özelliği ön plandadır. Dürüsttür ve paylaşımcıdır" diyor; Mesut'un sendikal mücadele içinde çok aktif olduğunu söylerken, "Bir emekçiydi. Bir eyleme gidilecekse pankartlara varana kadar kendisi taşırdı" diye hatırlıyor eski komşusunu.

Elif'te Deniz'i gördü

7 Haziran seçimleri sonrasında Suruç'la başlayan ve devamı gelen katliamlar birbirini izledi, Kürdistan'ın birçok bölgesinden ölüm haberleri gelmeye başladı. Evrim'in anlattığına göre, özellikle Şırnak'ta bir aracın arkasına bağlanarak sürüklenen Hacı Lokman Birlik'e yaşatılanlar, Cizre'de bir kız çocuğunun cenazesinin buzdolabında yedi-sekiz gün boyunca saklanmak zorunda bırakılması Mesut'u derinden etkilemiş. Diyarbakır'da sokağa çıkma yasağı sırasında sekiz yaşındaki Elif Şimşek'in ölümü karı kocayı büsbütün sarsmış. Mesut, Elif'in resmine bakmış bakmış. Kendi kızı Deniz'le yaşıt bir çocuğun ölümü çok zoruna gitmiş, ağlatmış onu.

"Ankara'ya mutlaka gitmeliyim"

Barış Mitingi kararı alındığında, "Ankara'ya gideceğiz" diyerek gelmiş eve. Deniz evde hastaymış. Evrim, "Mesut, bu kez gitmesen olur mu? Gece Deniz fenalaşırsa" diye durdurmak istemiş kocasını. Ama neredeyse tüm toplumsal hareketlerin içinde olan, İstanbul'da Gezi eylemlerine katılan, özelleştirme sürecince Tekel işçilerine destek olmak için Ankara'ya giden Mesut, "Bu eylem çok önemli Evrim. Barış için yapılacak en önemli eylem. Eğer bu eylem ses getirmezse, her şey için çok geç olabilir. Bundan sonraki hiçbir şey ses getirmez" diyerek dinlememiş.

Hani herkesin evinde vardır ya, giymeye kıyamadığı, eskimesin istediği, ara ara giydiği kıyafetleri, ayakkabıları. İşte onları giyerek gitmiş Mesut Ankara'ya. Tıraşını olmuş, bir bayram yerine gider gibi hazırlanmış.

"Baba, gitme" diyen kızını alnından öptüğünde, "Sadece bir gece kızım" demiş, "yarın akşam evdeyim."

O iri cüsseli, pos bıyıklı adam, 25 yıl önce Dersim'in sanayisinde, köylerinde bildiri dağıttığı zamanlardaki heyecanı, Malatya Cezaevi yolculuğundaki direnci ve halkların kardeşliği umudu ile Ankara mitinginin yolunu tutmuş.

**Emin Aydemir:
Çocukların
azarlanmasına
dayanamazdı**

ASUMAN SUSAM

10 Ocak... Tam üç ay olmuş. Manisa'yı geçtik, Saruhanlı'yı da; Hacırâhmanlı'dan alacak bizi Oktay, patlamının tanıklarından, Azimli köyündeki evlerine babası Emin Aydemir'in taziyesi için götürecektir. Konuştuğumuz gibi, bizi beldenin girişindeki küçük meydanda, kahvelerin önünde bekliyor. Rahat, sıcakkanlı ve içten biri Oktay, hemen başlıyoruz konuşup dertleşmeye; çünkü anlatmak istiyor Oktay, hem de çok istiyor o günü, patlamayı, patlamadan nasıl şans eseri sağ kurtulduğunu, o cehennemî çemberin içinde kalan babasının ölü bedenine nasıl 45 dakika kapanıp kaldığını anlatmayı. Şimdiyle geçmiş arasında, anla uzak zaman hatıraları arasında bıraksan mekik dokuyacak. Öyle soluk soluğa değil ama ıgıl ıgıl, unutmamak için kendine notlar gibi, sayıklamayla birine anlatma arasındaki o boşlukta sallanır gibi, hem içini boşaltmak hem içini sıkı sıkı tıka, basa baba hatıralarıyla doldurmak arasında.

“Nerelisiniz Oktay” diyorum. Başlıyor anlatmaya: “Ağrı Doğubeyazıtlıyız” diyor, “Doğubeyazıt'ın Esnemez köyünden. Annemle babam 30 yıl önce kucaklarında ben, iki döşek bir yastık gelmişler buraya.” Lafın gelişi değil iki döşek bir yastık; sonra eve vardığımızda o dağ gibi kadın Yıldız Aydemir de anılara dalıp aydınlanan yüzüyle aynısını söyleyecek. Lafın gelişi değil, somut gerçek.

Oktay bir ara başını camdan yana döndürüp zeytinlere, birkaç ay sonra yeşerecek boz tarlalara bakıyor, “babam” diyor “ilk geldikleri yıllarda bu yolu bir gidiş bir geliş yayan almış, köyden Hacırâhmanlı'ya-Rahmanlı'dan köye beş kilometre. Çok çok yoksulluk çektiğimiz zamanlar.”

“Babam iyi ustaydı” diyor, “iş hep olurdu ve çalışkandı.” “Sen ne iş yapıyorsun” diyorum. “Babamın işini” diyor. Baba oğulluk, usta çıraklıkla karışıp harmanlanmış. Emin Aydemir'in inşaat ustalığı şimdi kalabalık ve babasız evin Yıldız Hanım'dan sonraki direği büyük oğul Oktay'a kalmış. “Okumadın mı sen” diyorum. Hayır demek yerine “babamın ilk büyük hayal kırıklığı benim” diyor. “Okumaya çok meraklıydı benim babam, çocukları okusun çok isterdi ama okuyamadık.” Yalnız Oktay değil. Emin Aydemir'in beş çocuğu var, üç erkek iki kız. Erkeklerin ikisi evli, kızlardan

biri. Kalan iki evlât, okuyorlar. Babanın vicdan bayrağını aile olarak taşıyacakları belli ama okumaya dair duyduğu merakın bayrağı şimdi arkada kalan bu iki evlâtta gibi. “Babam” diyor kısık sesle bir ara, “yaşasaydı Halkla İlişkiler bölümünde okuyacaktı.” Emin Aydemir yoksulluk, hayat memet derdiyle zorunlu olarak koptuğu okula dönüş yapıp öğrenimini tamamlamak derdindeymiş. Açık Öğretim Lisesi'ni bitirmek üzereymiş. Evde Yıldız Hanım da ekleyecek sonra, “oda boy boy kitap dolu” diyecek. “Kitaba çok merakı vardı Emin'in.”

Köye vardığımızda iki katlı betonarme bir evin önünde duruyoruz. “Babam yaptı bu evi” diyor. “Hepsi babamın emeği.” İyi bir inşaat ustasının evindeyiz. Evin girişinde halı serili geniş bir balkon, balkonda kocaman gözlü, elma yanaklı, üzerlerinden esenlik ve yaşam sevinci fıskıran çocuklar karşılıyor bizi meraklı gözleriyle. Hepsi Emin Aydemir'in torunu. Kapıda bekliyor bizi Yıldız Aydemir, Ceylan ve Sevim ile, gelinleri... En küçük torun ayaklarına dolanıyor annesinin, muziplikler yapıyor. “Çok severdi dedesini; çok özlüyorlar, fotoğraflarına sarılıp öpüyorlar” diyor. “Bu en küçüğün adını da dedesi Rojava koydu” diye ekliyor Yıldız Hanım.

Emin Aydemir'i yâd ederken ağır kasvetli bir havadan ziyade gurur ve sevginin, bir insana eş, evlât, torun olarak inanmanın yası iyileştiren rüzgârı eşlik ediyor konuşmalara. Yıldız Hanım'ın da Oktay'ın da boğazının düğümlendiği, gözlerinin ıslandığı anlar çok özlemekten, çok sevmekten. O anların birinde Oktay diyor ki “ben yalnızca babamı değil, en iyi dostumu, arkadaşımı kaybettim.”

Yoldaşlıklarını anlatıyor Yıldız Hanım, “her yere birlikte giderdik” diyor. Sekiz Martlar, Newroz, parti toplantıları... Ta en başından beri Kürtlerin siyasî mücadelelerinin içinde yer almış Emin Aydemir. Okuyan, tartışan, konuşan, inandığının mücadelesini veren, bildiklerini paylaşan, gelişen, gelişmek isteyene destek olan aydınlık, güçlü bir zihin. Ceylan giriyor bir ara söze. “Kızı gibi görürdü bizi, babamızı o bizim. Okuluma devam etmem için beni de çok teşvik etti ama olmadı” diyor utangaçça karnını gösterip. “Bir şey

dışında bize hiç kızmazdı” diye ekliyor. “Nedir o” diyorum. “Çocuklar... Onları hırpalayıp azarlamamıza dayanamazdı, çok kızardı bize” diyor.

Emin Aydemir, gelecek güzel günlere inancı kuvvetli biriymiş. Irak’taki kamplara, Mahmur’a birkaç kez gidip gelmiş. Elinde kamerasıyla hem de. Bir sürü belge görüntüyle geri dönmüş. “Barışçıydı ve barışa inancı tamdı” diyor ev halkı. Kopmaktan değil, birlikten yana bir gayretle çalışmış hep. Her işte, benden önce sen demeyi bilmiş. Hayat öğretmiş de diyebilirsiniz, ama öyle değil, o dünyanın kolektif bir güçle güzelleşeceğine sahiden inananlardanmış.

Altı çocuğun ortancasıymış. On iki yaşında babasız kalmış, 15’ine dek çobanlık yapmış. Tek göz odada 10 kişilik hayat onu çok sevdiği okuldan zorunlu olarak koparmış. Sonrası inşaat işçiliği ve gurbetçilik. 1987’ye kadar İstanbul-Doğubeyazıt arası git geller. Sonra Yıldız Hanım’la evlilik. Sonra iki döşek bir yastıkla Manisa’ya göç. Kardeşlere babalık etmeye devam. Saruhanlı HADEP’te yöneticilik. Hem eklemek hem kimlik ve varoluş mücadelesiyle geçen kısacık bir ömür. Emin Aydemir 1965’liymiş.

Yıldız Hanım diyor ki ölümünden önceki son bir ay başkalaşmış Emin. Daha az konuşan, yüzü az gülen, düşünen, düşünen birine dönmüş. Ölümün ürperten imaları olarak görüyor bunu o. “Ölüm haber vermişti de biz anlamamıştık sanki...” Zaman zaman böyle hissettiğini söylüyor.

Barış için köyden beş kişi iyimserlikle, gülümseyerek gidiyorlar Ankara’ya. Hep gittikleri gibi, diğer mitinglerde olduğu gibi, diyeceklerini demek, yek avaz barışı dillendirmek için. Sonra gülümseyerek, iyimserlikle, olağan günlerden bir günmüş gibi çıktıkları evlerine bir daha dönemiyorlar o beş kişiden ikisi. Biri uzak akrabası ve köylüsü Resul Yarar, biri kendisi; Emin Aydemir. Yaşasaydı yapacak daha çok işi vardı Emin’in. Şimdi, geride kalanlarda mücadelesi.

Ege’nin politik ikliminde kimliğini koruyarak bir mücadelenin içinde yaşamak zor. Doksanlarda, 2000’lerin başlarında hele daha da zordu bu. Buraları aşan Emin Aydemir barış için geldiği Ankara’da barışa kurban gitmiş. Bu ülke çoktandır yaşama, yaşayana, yaşatmaya inancını

yitirdiği gibi, ölüye ve ölüme duyulması gereken ağırbaşlı, saygıdeğer yas tutumunu da unutup gitti. Barış Mitingi’nde onu koruyamayanlar, Emin Aydemir’in Saruhanlı mezarlığındaki cenaze töreninde kalabalık bir kadroyla hazır bulunmuşlar. Hacır Rahmanlı’dan Emin’in az sayıda dost ve arkadaşı gelebilmiş mezarlıktaki törene de taziyeye evlerine de bu tedirginlikle.

Korku ve nefret geriletici iki kötü duygu. Emin Aydemir’in hayatında bunlar olmamış, onu anlatanların hâlleri de sözleri de bunu doğrulamaya yetiyor. Arkasında bıraktığı yakınları onu çok özliyor ve çok seviyor, içte yanan korkuları hiç sönmeyecek, o belli. “Hiçbir şey artık eskisi gibi olmayacak” derken Oktay bunun ağırlığını da omuzlarına sözcük sözcük alıyor. Ama Emin Aydemir’e duydukları güven ve inanç, birlikte bir hayatı barış içinde kurmaktan yana bir ısrara çoktan dönüşmüş. Saruhanlı’nın Hacır Rahmanlı Beldesi Azimli köyünde Emin Aydemir’in evinde iklim hâlâ ve inadına barış.

**Gölbahar Aydeniz:
Kitaplarına sarılarak
uyurdu**

MUSTAFA İŐİTMEZ

Gülbahar'ın ablası Alev'le sözleştiğimiz üzere, Malatya merkezde, karşılıklı konumlanmış AKP ve CHP il binalarının ekseninde buluyoruz. Vakit kaybetmeden selamlaşıp yolculuğun gidişatını konuşarak evlerine, anne ve babasının yanına doğru yola çıkıyoruz.

“Hayatta herkesin payına düşen acı vardır. Ölüm başı çeker. Hele insanın yaşamına farklı bir yoldan girdiyse...” der David Vann.

İnançlı insanlar, amansız hastalık, alın yazısındaki kaza gibi ölümlere, “Allah tarafından geldi” diyerek bir nebze teselli bulabilirler. “Farklı bir yoldan” gelen ölümle baş etmek ise daha zordur.

Farklı bir yoldan Gülbahar'ın yaşamına giren ölüme inat, yol boyunca gülen gözlerinin içindeki ışıltıya, cep telefonumdaki fotoğrafına bakıyorum.

Evlerine yaklaştıkça Alev, patlamada hayatını kaybeden diğer çocukların evlerini gösteriyor. Bir yandan kardeşinin ölümüne yanarken yüreği, bir yandan diğer gençlerin acısıyla kavrulmuş. Bir yüreğe kaç ölümün kahrını sığar? Kaç kere öldüler bu insanlar birer ikişer açıklanan isimleri duydukça? O gencecik bedenler toprağa verilirken kaç kere daha öldüler, kim bilir...

Site benzeri bitişik apartmanların bulunduğu bir yere girdiğimizde sesleniyor Alev. Arabadan inerken gözüm giriş katın yanındaki Türkiye bayraklı pencereye takılıyor. Kapıyı Yeter Anne açıyor. Arkasında Salih Baba ve biraz beride Gülbahar'ın kardeşi Hamit ile eşi Zeliha duruyor. Dışarının soğuşundan daha sert bir ayaz var içeride. Oturma odasında, televizyonun sağında ve solunda Gülbahar'ın, hayatını alanlara inat gülümsemesi var. Birbirinden güzel fotoğraflar, inci dişlerini gösteren, zeytin gözlerinin canlılığıyla ışıldayan gülümsemeler...

“Kızımız Barış Mitingi'ne gitti”

Malatya doğumlu Gülbahar 32 yaşında, İnönü Üniversitesi Kamu Yönetimi bölümünü bitirmiş, KPSS'de 85 puanla istediği yere atanamamıştı. Kamuda kabul görmeyen politize duruşuna, Alevi olması da eklenince ayrımcılık yaşamıştı.

Gülbahar'ın bizim hayatımıza dokunması da lise yıllarına dayanıyor. İki ablam evimizin arka sokağındaki konfeksiyonda çalışırken, Alev ve Gülbahar da orada iş arkadaşlarıydı. Yoksul semtlerdeki mahalle kültüründen olsa gerek, Gülbahar'la birkaç kez selamlaşmamız dışında aramızda bir konuşma geçmedi. Yirmi civarında genç kızın bir arada çalıştığı konfeksiyonda, erkek sinekten dahi vize istenirdi.

Gülbahar lisenin son iki yılında, İzmir Naci Şensoy Lisesi'nde hem çalışıp hem okuyarak diplomasını almıştı. PTT çalışanı, sendikalı Salih Baba akrabalarından ötürü tayinini İzmir'e aldırılmış, buranın sürgün yeri olduğunu görünce, iki yıl zor dayanıp tekrar Malatya'ya dönmüş.

Yeter Anne ev hanımı, iki kez beyin ameliyatı geçirmiş. Çok güçlü bir kadın izlenimi verse de, gencecik yavrusunu toprak altına koymak onu yıpratmış. Alev, Gülbahar'ın ablası, grafiker. Kendine ait bir iş yeri var. Kardeşi Hamit bir lisede müzik öğretmeni. Salih Baba'nın CHP'li olması, siyasi duruşu ailede bir tek Gülbahar'ı etkilemiş. Gülbahar patlamada hayatını kaybetmeseydi, şu an CHP Malatya Kadın Kolları Başkanı olacaktı; gençlik kollarındaki görevi ise Ankara'ya gitmeden kısa bir süre önce son bulmuş.

KPSS sonrasında atanamamak, değişik iş deneyimleri, iletişim ve danışmanlık üzerine alınan sertifikalara rağmen istediği işi bulamama stresi Gülbahar'ı yoruyor. 9 Ekim günü Ankara'ya gidecek olan arkadaşlarıyla sözleşip, “barış” için yola çıkıyorlar.

“Hakkımı helal et anne”

Salih Baba anlatıyor: “Sendikalıyım. Yıllarca mitinglere, Ankara'ya gittik geldik. Ona gitme diyemedim. Asiydi, dediğim dedik bir insandı. Giderken annesini öpmüş, ‘hakkını helal et’ demiş. Biz yetim büyüdük, öksüz büyüdük, çocuklarımız annesiz babasız kalmaları diye çok uğraştık. Ama o bomba çocuğumuzu aldı.” Gözleri doluyor. Tıkanyor.

Yeter Anne giriyor söze, “Sanki biliyordu, helallik istedi benden” diyor. Gözleri ıslanıyor. Kardeşi Hamit, “Telefonuma Ankara'da patlama mesajı geldi. O sırada kurstaydım,

dışarı çıkıp Gülbahar'ı aradım, ulaşamadım. Hemen Ankara'ya gittim” diyor. Akşama doğru Gülbahar'ın hayatını kaybettiği kesinleşmiş. Ancak gece yarısına kadar ölüm haberi anne ve babaya söylenmemiş.

Uzun yıllar beraber oturdukları komşuları Aynur Abla geliyor. O anlatıyor Gülbahar'ı. “Eğlenceliydi. Herkese lakap takar, telefonuna isimleri öyle kaydedirdi. Sanki tekrar geri gelecekmış gibi bir his var içimde.” Bu hissiyat Salih Baba ve Yeter Anne'de de hâkim.

Aynur Abla evde besledikleri köpeği soruyor Yeter Anne'ye. “Verdik” diyor. Yeter Anne odadan çıktığında Aynur Abla yanıma yaklaşır anlatıyor. “İyi oldu köpeği göndermeleri. Gülbahar çok seviyordu diye yanından ayırmıyordu, onunla yatıp kalkıyordu. Köpeğin bakışları için ‘Gülbahar gibi bakıyor, dediklerimi anlıyor’ diyordu.”

Kur'an okur, oruç tutar, namaz kılardı

Alev işten geldikten sonra Gülbahar'ın odasına girmek için ricada bulunuyorum. Küçük bir odada iki kişilik ranza, karşısında çalışma masası. Gülbahar'ın çalışırken motive olmak amaçlı yazdığı, kader ve iyi niyetin döngüsüne, hayatı iyileştireceğine işaret eden cümleler okuyorum. Masada mum yanıyor ve yanında bir fincan sütlü kahve.

Yeter Anne kahveyi gösterip, “Çok severdi, her akşam yemekten sonra bir bardak yapardım” diyor. Gözlerimin dolduğunu belli etmemeye çalışıp telaşla sağa sola bakıyorum, çok sevdiği eşyasını kaybetmiş bir çocuk gibi. Alev anlatıyor: “Klasik kız kardeş kavgaları gibi biz de tartışırdık, sivri dilliydi, her şeyi pat diye söylerdi.”

Masanın üstünde KPSS kitapları, aralarında kısa romanlar. Masa altındaki raflara eğiliyorum. Kitaplığı da gülüşü ve gözleri kadar ihtişamlı görünüyor. Mürekkebi kristal olan yazarların eserleriyle sıralamış rafları. Dostoyevski, Vedat Türkali, Orhan Pamuk, Nabokov ve Puşkin ilk gördüklerim. Yandaki rafta şiir kitapları var. Arkadaş Z. Özger, Ahmed Arif, hemen altında Bediüzzaman ve Şeyh Bedrettin'in *Vâridât'ı*. Kitaplarına sarılarak uyurmuş Gülbahar.

Odasındaki seccade ve eşarbını gösteriyor annesi. “Namaz kılardı, Kur'an okurdu, Ramazan ve Muharrem orucuna kadar tutardı” diyor. Aynur Abla ekliyor, “Malatya'da lösemi hastası Azra bebek vardı, onun ilik kampanyasına katıldı. Azra kurtuldu ama Gülbahar yok.” İlik kampanyasında görev yaptığı Azra bebeğin annesi bir kızı daha olursa adını Gülbahar koyacağını söylüyormuş.

Halaylarla, türkülerle gidiyorlar

Gülbahar'ın tableti yatağının üzerinde duruyor. Alev, 9 Ekim akşamı çekilen fotoğrafları gösterirken videolara geçiyor. Gözde, Özge ve diğerlerini görüyorum, otobüsün koridorunda ayakta halay çekiyorlar. Gülüyor, eğleniyorlar. Koltuk arkasındaki mini televizyonda Gülbahar'ın sevdiği dizi var o akşam, halaya kalkmadan önce onu izliyormuş. Alev'le istişaresini de yapmış.

Ertesi gün Salih Baba'yla CHP il binasında buluşuyoruz. Gülbahar'ın yakın arkadaşı Derya, parti il başkanının sekreteri. Sıcak bir karşılamayla içeri giriyorum.

Derya'nın yanına oturur oturmaz masasındaki bilgisayarın ekranına gözüm takılıyor. Gülbahar ve hayatını kaybeden diğer gençler var. “Yerine göre yakın arkadaşı, yerine göre annesi, yerine göre kız kardeşiymdim. Buraya gelir bütün gün bilgisayar başında oturur, akşamüstü de ‘mesaim bitti’ derdi, birlikte çıkardık. Buranın personeli değildi ama sanki çalışmış, sanki iş yapmış gibi benimle dalga geçer eğlenirdi.” Derya'yla Salih Baba ıslanan gözlerini siliyorlar. “Gülbahar'ın kilo sorunu vardı. Kilolu değildi ama fit olmak isterdi. Her ay, hafta başında veya sembolik başlangıçlara göre diyete başlardı” diyor Derya.

Günün her dakikasında Gülbahar'ın anısıyla, her an o geri gelecekmış gibi hazırlık yaparak yaşayan ailesinin acısının altında eziliyorum. Gülbahar yaşıyor. Bu satırlarda, kahvesinin başında, kitaplarına sarılarak aramızda dolaşıyor.

**Abdullah Erol:
Ölürsem
her perşembe gel**
SİBEL ORAL

Mezar taşında 1972-2015 yazıyor. Yanında Çekwar Aliş Çubuk. İleride Medeni Yıldırım, daha ileride yakın arkadaşları Tahir Elçi. Abdullah Erol'un mezar taşına, o 1972 ile 2015 rakamları arasındaki o kısacık boşluğa baktığımızda, Siirt'ten Ankara'ya dopdolu bir hayat görüyorsunuz. O boşlukta ağız dolusu bir hayat ve o hayatı mücadeleyle yaşamayı seçmiş bir adam var; bir oğul, bir kardeş, bir baba, bir eş... Davasına, diline, kimliğine, barışa inanmış bir adam ve tüm bunlar için hiç durmadan çalışmış, üretmiş, korkmamış bir Abdullah Erol.

Diyarbakır'da sıradan bir gün, Sur'da sokağa çıkma yasasının ise 52'nci günü. Sabah bir ilköğretim okuluna bomba atıldı, birkaç mahalle daha boşaltıldı, barut kokusu ve yükselen kara dumanlar şehre hâkimiyetinden ödün vermiyor.

Abdullah Erol'dan geriye kalanları konuşmak için kardeşi Fırat Erol'un evinin salonunda oturuyoruz; kahve, çay, iç çekişler, arada hangimiz nasıl bozsa diye çırpındığımız sessizlik, içeriden Berivan'la Nazdar'ın kıkırdamaları... Duvar da Abdullah Bey'in çerçeveletilmiş büyük fotoğrafı, altında "Seni Unutmayacağız" yazıyor. Fatiha okuyoruz. Kendimizi birbirimize, kendimizi hayata ve ölümü konuşmaya hazırlıyoruz. Evet, bir ölümün geride bıraktığı hayatı konuşacağız.

Ölümü değil, hayatı konuşmak istiyorum. Mesela yüzünün sağ tarafından giren bilye parçalarını yahut cenazesine saatler sonra nasıl ulaşıldığını değil de hayallerini, sevinçlerini, geleceğe dair planlarını... İzin vermiyor ama yaşadıkları. Hayattayken de bir gün sanki tüm bunların olacağını seziyormuşçasına yaşamış Abdullah Erol. Ölümün böylesi ona yakışmış gibi. Mezar yerinden cenazede fotoğrafını kimin taşıyacağına kadar her şeyi söylemiş, şehit olacağını, barış için öleceğini biliyormuşçasına. Eşi Necla Hanım, "Sanki bütün senaryoyu o yazmış gibi. Bize onun söylediklerini yaşamak düştü" diyor.

Ben yine de ısrar ediyorum; sevinçlerine, sevdiklerine, inandıklarına yürümek, onları öğrenmek, onları yazmak istiyorum. Öğreniyorum da; hayatı direnişin coğrafyasında başlamış, yumruğu havada, sesi hep gür, dört duvar arasında bile pes etmemiş o adamın hayatını.

Yıl 1972. Siirt'in Baykan ilçesinin Ormanpınar köyü. Abdullah Erol, dokuz kardeşin sekizincisi olarak doğuyor ve belki de en farklısı. Naylon poşete koyduğu kitap defteriyle gittiği köy okulunun birincisi. Beline kadar kara bata çıka ilçeye gazyacağı almaya giderken de aç kurtlardan yana korkusuz. Tarlada kendi işini bitirip kardeşi Fırat'a yardım ediyor. Okumayı seviyor, ilkokul ortaokul derken Dicle Üniversitesi MYO Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü, sonrasında yol ikinci üniversiteye kadar uzanıyor. Babası Selahattin imam. Kardeşler ya tarlada ya okulda, anne evde. Her şey normal devam ederken, bir kuşağın hiç unutmayaacağı o yıllar tarihe yazılıyor.

Kardeşi Fırat Erol anlatıyor: "Doksanlı yıllar işte... Dağıldık. Baskılar vardı. Köy koruculuğu sistemi getirdiler, biz istemedik, kaçtık. Babamız imamdı, çok baskı vardı. Faili meçhul zamanları işte, Abdullah da hedefteydi. Babam İstanbul'a gitmişti. Abdullah İstanbul'da kaldı bir süre, 1994 yılında Diyarbakır'a döndü. Biz ticaret yapıyorduk, o da Bayramoğlu'nda bir dükkân açtı, ben Diyarbakır'a gelir gelmez dükkânı bana bıraktı, HADEP Merkez İlçe Yönetim Kurulu'na girdi."

Anlatılanlara göre, Abdullah Erol, babası Selahattin ve abisi Veysi Erol'un siyasi fikirlerinden etkilenmiş gençliğinde. Sık sık onlarla konuşmuş, gerçi ait olduğu coğrafyanın çizdiği kader de bu elbette ama sanki Abdullah Erol'da başka bir şey var.

Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, Diyarbakır Demokrasi Platformu, İnsan Hakları Derneği, GÖÇ-DER, KURDÎ-DER ve Uluslararası Af Örgütü Diyarbakır Şubesi gibi birçok sivil toplum kuruluşunda yıllarca çalışmış. Tahir Elçi'yle de İHD'de birlikte çalışmışlar. Patlamadan sonra Elçi, Erol ailesine hukukî süreci takip edeceğini, ne yapılması gerekiyorsa bizzat yapacağını söylemiş. Taziye evi ve cenazede varlığını esirgememiş, gözyaşı dökmüş, bir kürek de o atmış "Abdullah Arkadaş"ın mezarına...

Her şeye ve herkese yetişmeye çalışırken arada eşi, sağlık görevlisi Necla Hanım'la tanışıyor, evleniyor, şimdi sekiz yaşındaki Nazdar'la iki yaşındaki Dıldar dünyaya geliyor.

Necla Hanım anlatıyor: “Devlet hastanesinde tomografi- de çalışıyordum. Ortak arkadaşlarımız varmış, sormuş beni arkadaşlardan, beğenmiş. 2007’de nişan, 2008’de düğün yaptık. Severe evlendik, her şeyi kendimiz yaptık. Tatlı koşturmaları. İlk evimizi Ofis’te tuttuk, birlikte temizledik, birlikte döşedik. Bildiği kadar ev işi yapardı, bana yardımcı ederdi ama daha çok çocuklarla ilgilenirdi. Nazdar’da benden çok onun emeği var. Çok hareketli bir insandı, çok kitap okurdu. O kadar enerjikti ki şaşırırdınız, herkese, her şeye yetiştirirdi... Kimseyle küs kalmazdı, haklı olsa bile.”

“Selahattin Demirtaş şahittir”

Abdullah Erol’un hayatı 90’lardan itibaren gözaltılarla geçiyor. Doksanların ilk yarısında Diyarbakır E Tipi Kapalı Cezaevi, 29. koğuştaki yeni bir hayat başlıyor Erol için. Kardeşleri her ziyaret gününe gidiyor. Her seferinde de yeni kitaplar istiyor Erol. Koğuştaki arkadaşları için de birçok şey... Komünal yaşama alışıyor, orada daha çok okuduğu için de mutlu üstelik. Sesi de kısılmamış, hâlâ duvarların ardında barış ve eşitlik isteğini dile getiriyor. Vazgeçmiyor, korkmuyor. Birkaç yıl sonra uzun bir gözaltı daha, yıl 1998. Arkadaşlarıyla birlikte içeri alınıyor. Abdullah Erol susmuyor, “faşistler” diye bağıyor, slogan atıyor. O bağırdıkça şiddet artıyor. Arkadaşları “Abdullah arkadaş sus, sen bağırdıkça biz dayak yiyoruz” diyorlar ve yıllar sonra onun korkusuzluğunu o korkunç günün anısıyla bugüne taşıyorlar.

Selahattin Demirtaş’ın da şahit olup yıllar sonra anlattığı bir gün var, Fırat Erol aktarıyor bize: “Demirtaş da hep anlatır, Abdullah Öcalan’ın yakalanmasının yıl dönümünde Diyarbakır’da insan hakları gözlemcisi olarak olan biteni takip ediyorduk. Şurada dört yol vardır, orada bir tek slogan sesi duyduk. Bir kişi bağıyor. Polis çullandı o kişinin üzerine. Öyle bir hâl var ki, öyle gergin bir ortam ki o an kimse kafasını pencereden bile çıkaramıyor. Ama işte bir kişi bağırdı, slogan attı. Abdullah’tı. 20-30 polis üzerine çullandı, bunun sesi daha da yükseldi, polisler daha da çoğaldı. Demirtaş hep söyler bunu, çok cesur, korkusuz biriydi Abdullah arkadaş...”

Bu başına gelen ilk değil, öncesi de sonrası da var; yıllara yayılan işkence odaları, tutsaklık, sayısız gözaltılar. Güzel şeyler de var tabii; kitapları mesela. Bugün ondan kalan Koestler, Kant, Freud, Chomsky, Descartes ciltleri... Bunların dışında 12 Eylül ve Kürt sorununa ilişkin çalışmalarla insan hakları raporları doldurmuş raflarını.

Daha da güzel şeyler; ailesi, çocukları, gezmeyi sevdiği Mardinkapı, çok sevdiği yemekler olan balık, mercimek çorbası. Ve fırsat buldukça eline aldığı sazı, o sazın tellerine vururken söylediği “Çeşm-i Siyahım” türküsü. Dinlemeyi çok sevdiği İlkay Akkaya, Ahmet Kaya...

Bir de Giresun var, tabii. Abdullah Erol 7 Haziran ve 1 Kasım seçimlerinde HDP üçüncü sıra Giresun adayı. Kendi özellikle istemiş. “Kolay işi herkes yapar, kolay yere herkes gider” demiş. Herkes onu öyle anlatıyor: “Yaptığı işlerde ve yerlerde hep en zor yerleri, en güç işleri üstlenirdi.” Giresun serüveni de öyle başlamış.

“Karadeniz halkına Kürtlerin yaşadıklarını anlatmaya çalışacağım... Giresun’a kazanmak için değil, burayı anlatmak istediğim için gideceğim” demiş.

Yapmış da. Öğrenci evlerinin, sivil toplum kuruluşlarının, esnafın, kimseyi kimseden ayırmadan herkesin kapısını tek tek çalıp anlatmış. 7 Haziran seçimlerinde HDP’nin oyları Giresun’da yükselmiş. Kasım için de umutluymuş, Ankara’dan dönebilseymiş Giresun’a gidip seçim çalışmalarına devam edecekmiş.

“Fotoğrafımı sen taşırsın”

Nazdar giriyor içeri. Göz göze gelmiyor benimle, biliyor babasını konuştuğumuzu. Gülümseyip yaklaşılmaya çalışıyorum, olmuyor, yokmuşum gibi davranıyor. Annesinin telefonunu alıp duvarda asılı büyük fotoğrafın fotoğrafını çekiyor. Çünkü evde bu fotoğrafı yokmuş babasının, evdekinin altında “Seni unutmayacağız” yazmıyormuş. Gidiyor sonra. Necla Hanım “Bir gün Nazdar’a ‘Ölürsem fotoğrafımı sen taşırsın’ demişti. Kızmıştım. ‘Ne biçim konuşuyorsun’ demiştim. ‘Öleceksem şerefimle, onurumla ölürüm, kızım da gurur duyar’ dedi.”

“Nazdar ne yaptı cenazede” diye soruyorum. “Gelmedi” diyor. “Gelmek istemedi, ben de zorlayamadım. Üstüne varamadım Nazdar’ın, çok düşküdü babasına. Cenazeden üç gün sonra “Anne beni babama götür” dedi, gittik. Her şeyi biliyor, her şeyin farkında, zaten Abdullah her şeyi anlatırdı ona... O da böyle bir ölüm istiyordu. ‘Ben ölürsem her perşembe gel’ diyordu, gidiyorum şimdi.”

“Böyle bitmez, elbet düzelir”

19 Temmuz 2015 sabahı Suruç’tan geliyor Abdullah Erol. Bir gün sonra, 20 Temmuz’da Ankara’nın habercisi Suruç Katliamı oluyor. Yıkılıyor Abdullah Erol. Necla Hanım’a “Yazık, çok gençler. Anne babaları çok üzülecek. Bana bir şey olursa, çocuklar sana emanet. Sen her zaman güçlü ol. Gözyaşlarını kimse görmesin...” diyor.

Bunları anlatırken Necla Hanım’ın gözlerinden akan yaşları görmezden geliyorum. “Neler kızdırıyordu” onu diye soruyorum. “Medya” diyor Necla Hanım ve devam ediyor: “Medyayı sevmiyordu. Ama geceleri tartışma programlarını izlerdi, her tarafı takip ederdi. *Med Nâçe*’yi de *CNN Türk*’ü de, *İMC*’yi de *NTV*’yi de... Hepsini karşılaştırır, irdelerdi. Gazeteleri de öyle. Tek bir taraftan takip etmezdi; çok meraklı, çok çalışkandı. O enerjiyi, azmi nereden bulurdu şaşırırdınız. Çok üzülüyordu olanlara. ‘Abdullah ne olacak’ diye soruyordum, ‘Böyle bitmez, elbet düzelir’ diyordu.”

Abdullah Erol’un yeğeni Ferhat Erol’a dönüp soruyorum, “Ne olacak” diye... Ferhat pencereye bakıp, “Tanklar Sur’u bombalıyor, sesler eve kadar geliyor. Ama her şeye alıştık, nasıl alıştık aklım almıyor. Her şey olağanmış gibi davranıyor herkes ama orada insanlar yaşıyor. Kimse sesini çıkarmıyor. Ankara’ya giderken üç dört aramadan geçerdik. Bu insanlar bir tane aramadan geçmiyor. Ankara’nın göbeğinde bomba patlatacaklar ve devletin bundan haberi olmayacak.”

Fırat Bey: “Patlamadan beş dakika önce bütün polisler lavaboya gitmiş, dışarıda polis yokmuş. Nasıl oluyor?”

Ferhat hatırlatıyor: “Ne Roboski ne Suruç ne Ankara ne Tahir Elçi... Hiçbiri aydınlanmayacak, devlet kendi parmağı olduğu katliamı niye aydınlatsın?”

“Kimse aradı mı sizi” diye soruyorum. “Kimse aramadı, hükümetten bir başsağlığı gelmedi. Bir Abdullah Gül, o da Selahattin Demirtaş aracılığıyla diledi... Bizim bir umudumuz yoktur.” Ve bir cümle dökülüyor Fırat Bey’in dudaklarından: “Hiçbiri bu ölümü hak etmedi.”

Sonra Necla Hanım konuşuyor son kez: “Gitme dedim, ‘Barış Mitingi, ne olacak Necla’ dedi. Burada olsaydı biz çoluk çocuk giderdik. Dünya Barış Günü’nde gidiyorduk hep. Barış Mitingi değildi, savaş mitingiydi. Onlar savaş başlattılar.”

**Serdar Ben:
Bir jelibonum olsun,
dünya size kalsın!**
SEDAT YILMAZ

“Bir ülkeyi tanımak istiyorsanız, o ülkede insanların nasıl öldüğüne bakın” demiş düşünür. Bize bu ülkeyi anlatma, diyeceksiniz. Biz bu ülkeyi Ankara’dan biliriz, diyeceksiniz.

Sabahtı, yola düştüm hikâyesini dinlemek için; anne-sinden, kardeşlerinden, yoldaşlarından... Biraz biliyordum aslında. Ben onu yollarda, konfeksiyonlarda, tersanede, inşaatlarda, barikatlarda, direnişlerde, yoksul mahallelerinde uzaktan uzağa tanıyordum. Ama hayat hikâyesinin bu ülkenin tarihi olduğunu hiç bilmezdim.

Arkadaşlarına anlatırmış: “Ben hem Ermeniyim hem Kürdüm hem de Aleviyim” diye.

Hakikaten uzun mu uzun hikâye. İçinde ölüm, katliam, işkence, hapis, sürgün, baskı, yoksulluk, acı, cefa, ne ararsan var. Öyle üç beş cümleyle anlatılacak gibi değil.

Büyükbabası “kesimden çıkmış.” “Kesim”i bilmeyen dedesine sorsun. “Ermeni Dursun’un kızı” diye çağırırlarmış anasını. Babası, “Büyük Türkiye”nin son kasaplarından Sakallı’nın, yani Yeşil’in, yani Mahmut Yıldırım’ın işkence tezgâhından geçmiş. Geçmiş de geçmiş...

Babasının çıplak vaziyette kara yatırıldığını henüz altı-yedi yaşlarındayken camın arkasından bir film gibi izlemiş. En büyük abisi TİKKO gerillasıymış, mezarı belirsiz... “Teröristleri temizlemek için” köy yakılınca ilkokulu bitirmeden İstanbul’un konfeksiyon atölyelerinde bulmuş kendini.

Özetlemeye çalıştığım bu hayat, Dersim’in Ovacık ilçesinden başlayıp Ankara’da son bulan, 10 kardeşin en küçüğü Maviş’in hikâyesi.

Maviş’in T.C. kimliğinde Serdar Ben yazar ama onun Ermeni, Kürt, Alevi olduğu yazmaz. “Büyüyünce” de, işçi oluyor, kalfa, ortacı, inşaat işçisi oluyor, velhâsıl hep yoksul. Hepsi bir yana o, hiç yorulmayan 33 yaşında bir devrimci.

Küçük bedeninde büyük yürekli bir adam

Gaz kokusu sarmıştı her tarafı, kafa göz yarılmış insanlar oturuyordu masalarda. Maviş’in kırkı veriliyordu. Polis anmaya katılanlara saldırmış. “Ulan” diyorsun içinden!

“Ayakları pedala yetişmiyordu. Ama eyvallahı da yoktu” diye giriyor söze çocukluk arkadaşı, amcasının oğlu Hay-

dar Ben: “Konfeksiyonlarda birlikte çalıştık. Doğru dürüst Türkçe de bilmiyorduk. Bir yıl içinde makina ustası oldu ama ayakları pedala yetişmiyordu. Patron paramızı vermemişti, ona kafa tutmuştu o küçük hâliyle...”

“Sessizdi, sakindi, kimseyi kırdığını hiç görmedim” diye devam ediyor mahalle arkadaşı Metin Urfa, “Çantası da hep sırtındaydı, nerede akşam orada sabah.” Kibarlığını vurguluyor Metin: “Yıkıcı değil, yapıcıydı. Nerede durması gerektiğini bilirdi. Yani küçük bedeninde büyük yürekli bir adamdı.”

Ortacılık, çıraklık, ustalık derken, tekstil işçileri için kurulan Konfeksiyon İşçileri Derneği’nde (KİD) aktif çalışmaya başlamış. Dernekte “Kuantum fiziği üzerine” yoğunlaşıyor-muş. Gülümseyerek anlatıyor çocukluk arkadaşı Haydar, “Zehir gibi bir kafası vardı.”

Dünya yıkılsa dost kalanlar

Bir diğer çocukluk arkadaşı İmam Günek devam ediyor: “Önder bir ruhu vardı, her yerde önemli rol alırdı. Bağırşak fabrikasında grev örgütlemiştik. Mahallede abilerimize, ablalarımıza özenmiştik. Bir örgüt kurduk kendi aramızda, adını da Karayolları Gençlik Birliği (KGB) koyduk. Maviş komutanıydı. Duvarlara örgütümüz adına yazılama yaptık. Gazi’nin barikat çocuklarıydık. Bir gün bizi ciddiye almış koca koca örgütler. ‘Kim bu KGB’ diye sorup soruşturmuşlar. Arayıp bulmuşlardı bizi. Karşılarında üç beş çocuğu görünce de dalga geçmeye başlamışlardı ‘Eee, hele anlatın bakalım örgütünüzün manifestosunu’ diye. Sonra o, devrimciliği sürdürdü. Tesadüfen karşılaşır olduk.”

Ortak arkadaşları Dilek Urfa da onları hep bir ekip olarak hatırlıyor. Karayolları’nın çocukları. Dünya yıkılsa dost kalan, deyim yerindeyse birbirini kokusundan tanıyıp bulan sıkı arkadaşlar. Biri Mercan Katliamı’nda gidiyor, biri başka bir yerde...

Gazeteci arkadaşım Ender Öndeş anlatıyor; mahallede ve en çok da ortak bir dostlarının evinde görüyor Maviş’i sık sık. Sessiz, sakın ve işinin ehli... “Kaplumbağa gibi bir adam” olarak hatırlıyor onu. “Bütün çoraplarını bir arada hiç görmemiştir herhalde” diyor Öndeş, o kadar göçebe, o kadar divâne derviş. Eve gelir, sakince oturur, bir konu varsa konuşmuş ama hep

o pozitif yüzüyle, gözlerinin içinde bir gülümsemeye. Öndeş, yıllar önce saçma bir trafik kazasında yitip giden çok değerli bir devrimciyle cezaevinde aynı koşu kalmış: Sezai Ekinci. Hayranlığı hep sürmüş ona karşı; “Biz biraz daha mahalle içinden gelirdik” diyor Öndeş, “Ağzımız bozuktu, argoya kayardık sık sık. Bir de cezaevinin klasik şeytanlıklarını bilirdik, kafaya almalar filan. Ama onda öyle bir şey hiç yoktu. Ne numara yapsan inanıyor; çünkü kafasında dalavere yok. Temiz, tertemiz bir adam. İşinin adamı; yaşamında devrimden başka hiçbir şey yok ve müthiş bir safiyet...” Yıllar sonra, Serdar’ı görünce, belki de gözlerindedir, aklına ilk Sezai geliyor; belli ki aynı hamurun adamları; o da öyle. Hep pozitif, hep güleç, yaşamına devrimden başka bir şeyi karıştırmayan bir saflık...

Annesinin patatesli böreğini çok severdi

Ölüm yolculuğuna çıkmadan önce abisi Ali Haydar’ı aramış Serdar, “Ben geliyorum, seni bir göreyim” demiş. Sonrası Ankara... “O hastane bu hastane, o morg bu morg derken tanıdım onu” diyor Ali Haydar. Tanımaz mı insan çocukluk arkadaşımı, kardeşini? “Anlatsana biraz Maviş’i” diyorum. Ne anlatayım gibisinden derin bir nefesten sonra, “Uzun bir süre sonra hapishanede yollarımız kesişti. Mektuplaştık, ayrı örgütlerden yoldaştık. Aynı koşu geçmek istedik ama devlet izin vermedi. Elbiselerimiz ortaktı, iç çamaşırımıza kadar... En çok kitaplarını severdi. Kan bağımız var ama ben arkadaşımı kaybettim. Biz küçükken çok didişirdik. O beni döverdi ama ben ona kıyamıyordum. Annem hâlâ anlatır, bu didişmelerimizi...” En son telefonla görüşen kişinin de kendisi olduğunu söylüyor Ali Haydar, “Kardeşim bir süre önce yapılan bir operasyondan sonra denetimli serbestlikle bırakılmıştı. Her pazar karakola imza veriyordu” diyor. İçimdeki ses: “Denetimli serbestlik, denetimli ölüm...”

Serdar’ın amca oğlu Zafer Ben, birlikte otlattıkları keçilerin yarısını kaybettiklerini hatırandan çıkaramıyor, çocukluk günlerini yâd ediyor: “Çok kavga ederdik. Bir keresinde kafası kırılmıştı ama annesi yine de ona kızmıştı. Kalabalık bir aileydik. Biz keçilere giderdik ama oyundan dolayı sürünün yarısı kaybolurdu. Maviş evin en küçüğü olduğu için hiç büyümü-

yordu evin içinde. O hep çocuk olarak kalmıştı. Annesinin patatesli böreğini çok severdi. ‘Annemin yaptığı börek bir başkadır’ derdi. Bir de, her seferinde annesinden Bıcaşır (yoğurt, sarımsak, tereyağı ile fırında yapılan bir Kürt yemeği) isterdi. Sonra büyüdü ve hayatını Türkiye devrimine adadı.”

Zafer anlatmaya devam ediyor: “Maviş çok genç yaşta devrimci hayata katılınca eve iki-üç ayda bir uğrar olmuştu. Aileyle tek irtibatı benim üzerimden olurdu. Ablası her defasında bana Maviş’in nasıl olduğunu sorardı. Bu kez Maviş’in nasıl olduğunu söyleyemedim. Çok ağır bir yükü. Onu canlı getiremedim. Hâlâ bir gün çıkıp gelecek gibi hayal kuruyorum. Ben çocukluk arkadaşımı, yoldaşımı kaybettim ama Türkiye devrim hareketi büyük bir devrimciyi kaybetti. Hâlâ bir yerden çıkıp gelecek...”

“Yarınımızı kaybettik”

Şantiyede geçmiş hayatı. Üzerinde sadece yol parası olurmuş; gerçek bir komünistmiş. Kobani’ye gitmek istiyormuş. Sigara parası dışında bir şey istemezmiş...

Konfeksiyon işçilerini örgütleme görevini yeni bitirmiş, sıra inşaatlardaymış. İnşaat İşçileri Sendikası’nda birlikte çalıştığı Mustafa Akyol devam ediyor: “Safir direnişinde tanışmıştık. Askerlik problemi vardı ama ona rağmen hep öndeydi. İnşaatlarda çalışıp parasını sendikaya verirdi. Kazandığından bir sigara, bir çorba, bir de jelibon parasını alırdı, gerisini sendikaya bağışlardı. Jelibonu çok severdi. Kimse Serdar gibi olmaz.” Sözü yoldaşı ve sendikadan arkadaşı tamamlıyor: “Yarınımızı kaybettik.”

Baba: Duymuyor artık. Anne: “Şimdi konuşacak hâlde değil.” Oysa barış için düşmüştü Ankara’nın yollarına... Maviş!

Ben seni yazdığım saatlerde Sur’da, Cizre’de, Nusaybin’de, Silopi’de kurşun sesleri geliyordu. Seni anlatmaya çalıştığım saatlerde ölüm kol geziyordu.

Çocuklar ölmesin, barış gelsin diye canını verdiğin ülkede senden sonra da ölüm...

Duydum ki, gökyüzünü çözmeye çalışıyormuşsun. Yıldızlar yoldaşın olsun. Seninle bir kez daha tanıdım bu ülkeyi. Bir gün elbet barışı da alıp geleceğiz sana sevgili Maviş.

**Binali Korkmaz:
Ayrı yürüyelim,
bomba patlarsa
ikimiz de gitmeyelim**

HASAN CEMAL

Binali Korkmaz'ın 1990'da bir kızı gelir dünyaya, nüfus memurluğuna gider.

- Adı ne?
- Rojda.
- Olmaz!
- Neden?
- Çünkü içinde j harfi var.

Canı sıkılır Binali'nin. Tam kapıdan çıkarken aklına gelir, döner:

- Ama Ajda Pekkan var!

Şöyle bir bakar nüfus memuru, tamam der. Binali hep anlatır:

- Rojda'nın adını böyle kurtarmıştık.

Binali Korkmaz Dersimlidir, Alevi Kürt, 1962 Pülümür doğumlu. Dersim kıyımı çocukken evde konuşulmaz, yasaktır. Pülümlü bir nineyi hatırlar, mağalarda insanların nasıl zehirlendiklerini dinlemiştir ondan. En çok etkilendiği şudur:

- Bir ana çocuğunun başını Munzur Çayı'na sokar, ağlar da askerler duyar gelir diye...

Binali Korkmaz'ın Dersim kıyımı ile ilgili aklının almadığı bir şey vardır:

- Öldürmüşler insanları, bir de ne diye yakarlar ki?

Çocukken babası onu bir Alevi dedeye gönderir, Kur'an öğrensini diye. Binali'nin çocuk aklında ürkütücü bir şey kalır. "Dede, su kaynayan kazanın içine bir çubuk atar, 'Bakın nasıl da oynuyor' derdi. İçim ürperirdi" diye anlatır.

Babası geçimini topraktan kazanır. Pülümür çarşısında çökelek peyniri satar. Binali ilkokula başladığında Türkçe bilmez. Öğretmen ilk gün babasının adını sorar, Binali anlamaz ve Türkçe bildiği tek cümleyi söyler:

- Babam çökelek satıyor!

Dersim'de hayat zorlamaya başlayınca aile önce Pülümür'den Erzincan'a göç eder, oradan da İstanbul Avcılar'a. Baba Erzincan'da kalır. Binali 12 yaşındadır İstanbul'a geldiğinde. HEP kurucularından olan büyük abisi Haydar'ın yanına yerleşir.

Binali Korkmaz'ın oğlu Eren 20 yaşında, lise ikiden terk.

Med-Nüçe TV'de kameraman. "Alaylı kameraman" diyor kendisi için. Babasını çok özlediğini, fırça atmasını, bağırıp çağırmasını, kavgalarını, her şeyini çok ama çok özlediğini söylüyor. Baba-oğul Beşiktaşlı. En son birlikte 1-1 biten Beşiktaş-Porto maçını seyretmişler televizyonda.

- Beşiktaşlıydı ama sürekli eleştirirdi, ben de takılırdım babama, sen ne biçim Beşiktaşlısın öyle diye...

Gülerek anlatıyor babasını Eren:

- Ben biraz kafa bulurdum babamla. Türküz derdim. Atatürkçüyüz derdim. Bırak bu bölücü ayakları derdim. Dersim değil, Tunceli derdim. Ülkü Ocakları'ndan söz ederdim. O da ciddiye alır, sertleşirdi bana karşı.

Binali Korkmaz'ın ikinci karısı Suna araya giriyor:

- Binali Bey, Eren'in bu hâllerine üzülürdü. Eren'e Kürtlüğü aşlamaya çalışırdı. Bir gece kalktım, baktım Eren internetin başında konuşuyor. Kulak verdim, Kürtlük vesaire... Binali Bey'i uyandırdım, bak bak senin oğlan neler konuşuyor. Dinledi, hoşuna gitti.

Oğlu Eren anlatıyor:

- Babam çok güzel alkol sofrası hazırlardı. Bir seferinde çay bardağına biraz alkol koydu, 'Bir fırt da sen çek!' dedi. İlk rakımı onun elinden içtim.

Avcılar'daki en iyi arkadaşı Kerem'dir. İçtikleri su ayrı gitmez. Birbirlerine "amcam" diye hitap ederler. Bir gün Kerem sorar Binali'ye:

- Libya'daki şantiyelerde çalıştın 1987'de, 1988'de. O yıllarda oralardan dağa çok giden oldu. Sen niye gitmedin Kandil'e?

- Yaa amcam, ben korkağın tekiyim!

Kerem'den dinliyorum: İstanbul'da İSKİ'nin arıtma bölümünde çalışırken lakabı "Kürt"müş Binali'nin. Kürt aşığı, Kürt yukarı. İSKİ'de çalışan Kürt çokmuş ama Binali'yi bellemişler "Kürt" olarak. "Artık dayanamıyorum, Kürtlüğüme çok hakaret ediyorlar, diye anlatırdı amcam," diyor Kerem, "Ben de ona susacaksın derdim, emekliliğine kadar dayan derdim."

Binali, İSKİ'de yakın takiptedir. Bilgisayarından Hak-kâri'nin *Yüksekova Haber*'i, Amed'i, kızı Rojda'nın çalıştığı

Dicle Haber Ajansı'nı izlediğini tespit ederler. Şuna dertleniyor Kerem:

- Ha bire sürgün ettiler onu. İstanbul'un neredeyse bütün İSKİ'lerini dolaştı.

Karısı Suna, Sünni. "Biz Şafi Kürdüz" diyor, "Binali Bey Kürt Alevi, Zaza." Devam ediyor:

- Bana gülerek derdi ki, yok yok sen onlardan değilsin, sen başkasın. Ben arka tarafta namazımı kılarken, o ön tarafta alkolünü içerdi.

Arkadaşı Kerem araya giriyor:

- Ben de Şafiyim.

Binali de bir gün Kerem'e takılmış:

- Seni Şafi Yahudi seni!

- Neden öyle diyorsun?

- Biz küçükken Şafilere çok tehlikeli bellemiştik.

Dinle pek arası yoktur Binali'nin. Suna:

- Bir gün Binali Bey, 'Sen Sünni, ben Alevi-Zaza. Biliyor musun biz kimin sayesinde evlendik? PKK'nin, Apo'nun...' demişti bana.

Suna Liceli. Evlenirlerken, Kerem takılır Binali'ye:

- Bak bütün geçmişini, her şeyi anlat Suna'ya, bunlar Licelidir, topuğundan vururlar adamı...

Askerliğini denizci olarak yapar Binali. Şöyle anlatır:

- Bir gün bir komutan gördüm. Selam durup tekmil verdim. "Tunceli doğumlu Binali!" Bir de baktım, gerçek komutan değilmiş, gemi kaptanıymış. Güldü bana dedi ki: Tuncelililer terörist olur!

Kızı Rojda'yı çok sever. Çünkü o okumuştur. Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi'ne kaydını yaptırmaya bizzat gider, oradaki Kürt öğrencilere kendi eliyle emanet eder Rojda'yı.

Bir gün Rojda takılır babasına:

- Sen çok oportünistsin baba!

Binali, memleketi Ağrı-Patnos olan Kerem'e sorar:

- Amcam, ne demek oportünist?

- Faydacı, menfaatçi, orta yolcu...

- Vay imansız kız vay!

2013 yazında, çatışmasızlık zamanı. Suna'yla Binali Lice'ye, Suna'nın memleketine giderler. PKK mezarlığını

ziyaret ederler. Bir dut ağacının altında otururken bir grup gerilla gelir yol kenarına... Gidip şöyle bir görürler gerillayı. Suna'nın abisi takılır Binali'ye:

- Karını da dağa götürmesinler?

İki yıl sonra, Binali emekli olur İSKİ'den. 2015'in mart ayı. Elli beş yaşındadır ve çok mutludur emekli olduğu için. Kerem'e der ki:

- Amcam, patlattım dilekçeyi... Doksan yaşına kadar ben bu devletin parasını yiyeceğim.

Ama ne acıdır ki bu emeklilik ancak 2015'in ekim ayının onuncu gününe kadar, sekiz ay sürecektir.

Suna'yla birlikte HDP'de çalışırlar. Binali, Avcılar Gümüşpala'da Mahalle Komitesi Başkanıdır. Birlikte gösterilere katılırlar. Bir seferinde Suruç Katliamı'nı protesto için Galatasaray Lisesi'nin önünden Taksim'e yürürler. Binali der ki Suna'ya:

- Ayrı ayrı yürüyelim. Bomba falan patlarsa, ikimiz de gitmeyelim.

Binali, kendisi gibi Dersimli olan Kılıçdaroğlu'nun CHP'nin başına geçmesinden etkilenir. Bir defasında şöyle der Kerem'e:

- Ben de Aleviyim, Aleviliğimle gurur duydum.

Bir gün de, CHP'nin Kürt sorununu çözebileceğini söyler. Ve ekler:

- Biz Kürtler, CHP'li Kürtlerle yaşayabiliriz ama AKP'li Kürtlerle olmaz bu...

Tayyip Erdoğan'ın AKP'sinden ise hiç hazzetmez. Binali, Erzincan'dayken 1990'ların başında 95 gün hapis yatar. Çok da dayak yer. Bu hapisliğiyle övünür, "Biz de yattık 3 No.lu'da" diye anlatır çakırkeyif zamanlarında. Suriye'de IŞİD'in zulmünü öğrendikçe, internette gördükçe, çok tedirgin olur, hattâ bazen tepkisini şöyle gösterir:

- Bu dini yasaklamak lazım!

Sesler onu çok ürkütür. Çocuklar sokakta maytap patlatır, o güm sesiyle havalara sıçrar. "Amcam, çok korkuyorum" der. Kerem bana doğru eğiliyor, çayla birlikte Binali'nin çok sevdiği sıcak poğaçaları yerken:

- Korktuğu başına geldi amcamın!

2015 yılı ekim ayı. Haber gelir partiye: Ankara'da Barış Mitingi yapılacak, İstanbul'dan otobüsler kalkacak, isteyen adını yazdırsın. Suna da adını yazdırmak ister. Binali karşı çıkar. "İkimiz birden gitmeyelim" der. Canı sıkılır karısının ama ses etmez.

Binali akşam Ankara'dan telefon açar karısına. Zazaca konuşurlar. "Allah yolunuzu açık etsin" deyince Suna, o da "Haqo Haqo (Allah Allah)" diye Zazaca karşılık verir. Yüzünde hüzünlü bir ifade Suna'nın, diyor ki:

- İşte o kendi başına gitti Ankara'ya, gidiş o gidiş...

Kerem o akşam arar Binali'yi:

- Amcam nerdesin?

- Partideyim, Ankara'ya Barış Mitingi'ne gideceğiz. Kardeşin Nuri de gelecek.

- Ne işiniz var Ankara'da? Ortalık karışık. Provokasyon olur, bomba patlar.

"Hadi sen de gel" dedi, ama sonra, 'gelme gelme' diye ekledi, 'sen bize daha lazımsın' diye hatırlıyor şimdi Kerem.

Kızı Rojda o tarihte Mersin'de, *DİHA*'da muhabir olarak çalışmaktadır. Babasını Ankara yolunda yakalar telefonla:

- Babacım, Ankara'nın simidi meşhurdur, unutma!

Miting alanına, Ankara Gari'nin önüne gelirler. Tarih, 10 Ekim 2015. Kerem'in kardeşi Nuri, Ankara simidi ve çay almaya gider. Ve muazzam bir patlamayla birlikte ortalık bir anda ana baba gününe döner. Binali, kanlar içinde yüzükoyun yere düşer, kafasının arkasında kocaman bir şarapnel deliği... Her tarafta et parçaları vardır, ağaçlarda, yerlerde, insanların üstlerinde.

Bir ara, "Nefes alamıyorum" diye inler Binali, gözlüğünü çıkarıp atar, Tabipler Birliği'nden orada bulunan bir doktor gelir. Nabız çok düşüktür. Beş-on saniye sonra "Başınız sağ olsun" der. Acı haberi ilk Kerem duyar kardeşi Nuri'den:

- Binali Abi'yi kaybettik!

Kerem, hemen aileyi, Suna'yla Eren'i toplar, Ankara'ya doğru yola koyulurlar. Binali Bey'in öldüğünü daha bilmeyen Suna yol boyu dua eder:

- Yatalak olsun, ben ona yine bakarım, yeter ki yaşasın!

Binali Korkmaz'ı Dışkapı Eğitim Hastanesi'nde bulurlar.

Morga girene kadar onun öldüğüne inanmaz Suna.

- Sanki sapaşlam yatıyor taşın üstünde... Ama sırtında, montunun üstünde o kadar çok bilye vardı ki... İçim öyle bir daraldı ki...

Eren'in yüzü kederli:

- Babam benimle küs öldü. Lise ikiden terk etmeme çok üzülmüştü. Okumamı isterdi. Ankara'dan gelince, okula kayıt işlerini yapacaktım. Barış Mitingi'nden dönemedi. Küs gitti benimle... O kadar içim yanıyor ki Hasan Abi.

Küçükçekmece'de, Kanarya Mezarlığı'nda toprağa verilir Binali Korkmaz. Suna Hanım bana dönüyor bunu anlatırken:

- Rahmetliyle bir hayalimiz vardı, barış geldiğinde Kandil'e gidecektik.

**İdil Güneyi:
Taşlardan yeni bir
hayat kuracaktı**
EVİN BARIŞ ALTINTAŞ

Aydınlık ve tertemiz odanın ortasındaki yuvarlak mermer masanın üzerinde, kâğıt kaplı bir kutu... İçinde çiviler, misina parçaları, kilitler, çengeller, zincirler, iğneler, kurdeleler, püsküller, hafif paslanmış bir tenekeci makası, şeritler hâlinde kesilmiş keçeler. Biraz ötede, üzerinde allı pullu desenler olan başka bir kutu. Bu kutunun içinden taşan parıltılar masanın yüzeyine yayılıyor: çeşit çeşit onlarca taş... Turkuazlar, koyu yeşil malahitler, leylak rengi turmalinler, kıvılcı çalan kehribarlar, iri parlak kıpkırmızı mercanlar, gökcismi misali beyzi laller, yanar döner kaplangözleri, gök mavisi safirler, benekli güneş rengi piritler.

Masada oturuyor İdil. Bir elinde kargaburun, diğerinde matlaşmakla parlamak arasında kararsız kalmış altın sarısı kalınca bir zincir. Yüzünden hiç eksik olmayan gülümsemesi şimdi belli belirsiz; kaşları -elindeki işe yoğunlaşmasından olacak- hafif çatık yakın gözlüklerinin ardında, önündeki taşlara sevgiyle karışık bir sorumlulukla bakıyor. Göğsü tümüyle kapatacak bu kolye ve ona takım olacak bu bir çift küpeyi bitirince, her zaman yaptığı gibi resmini çekecek ve resmin altına “Mercan ve aventurinle bir çalışma” yazacak. “Kalbi güçlendirdiğine” inanılan mercan ve “yumuşak ve açık yürekli olmayı sağladığı” söylenen yıldız taşıyla.

Hayatı kısa kesilmeseydi, emekli olunca kardeşi Fırat ve yeğenleriyle Fethiye’ye yerleşip her zaman ilgi duyduğu, son dönemde biraz uzaklaşmış da olsa, çok sevdiği ama “2003’e kadar kendim yapabileceğimi aklıma bile getiremezdim” dediği takı tasarımıyla uğraşacaktı İdil Güneyi.

3 Ekim 1964’te Bursa’da avukat Tahir Güneyi ile eşi Belgin Hanım’ın ilk çocuğu olarak dünyaya geldi. Büyükbabası, Osmanlı ordusunda görev yaptığı 1908-1929 yıllarında geçen anılarını *Başımın Geçenlerden Aklımda Kalanlar: Balkan Harbi, Cihan Harbi, Yunan İşgali ve Doğu Hizmetleri* başlığıyla yazıya dökmüş olan veteriner Kemal Güneyi’ydi. İdil, hayatının son yıllarında ailenin tek cilt hâlinde bastırılmak istediği bu kitabın editörlük işleriyle uğraşacak, fakat zamansız ölümüyle bu çalışma yarım kalacaktı.

Siyasetin konuşulduğu, kitapların tartışıldığı, Türkiye’de o yıllarda az sayıda kız çocuğuna nasip olacak eşitlikçi bir

iklimin olduğu bir ailede büyüdü. Ailenin ilk çocuğu olarak her ne kadar Tahir Bey ile Belgin Hanım’ın hayatını kökünden dönüştürse de ev halkı 1967 yılında kardeşi Fırat’ın doğumuyla tamamlandığını hissetti.

İdil, 1. Murat İlköğretim Okulu’nu Bursa’da bitirdi. Sonrasında da Bursa Cumhuriyet Lisesi’ni. Liseden mezun olduğunda, ülkede darbe sonrası yeni bir dönem başlıyordu.

1984’te kazandığı Hacettepe Üniversitesi Fizik Mühendisliği bölümüne girmesiyle, hayatının sonuna kadar sürecek olan Ankara günleri de başlamış oldu. 1988’de üniversiteden mezun olduktan sonra, aynı senenin mayısında, 27 yıl sonra hayatının son bulacağı Ankara Gari’nda, Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları’nda (TCDD) mühendis olarak işe başladı. Ne var ki, TCDD’deki memuriyeti, İdil’in hayatında üniversiteden sonra gerçekleşen en büyük yenilik değildi. Mezuniyetten kısa süre sonra, öğrenciliği sırasında tanıştığı Ergün’le evlenmişti. 1991 yılında bebeği Barış dünyaya geldi. Yetmişli yılların şiddetini henüz unutamamış olan 90’lar Türkiye’sindeyse, faili meçhullerin ardının arkasının kesilmediği karanlık bir yeni dönem başlıyordu.

Tüm fotoğraflarında içi gülen yeşil gözleri, İdil’in kalbinin yumuşaklığını ele veriyor. Her zaman başkalarının acılarına karşı çok duyarlı olmasıyla bilinirdi. Memleketin ükra köşelerindeki okullara yardım toplarken, daha isteksiz olan kişileri olanca nezaketiyle “zorlamasıyla,” gülümseyerek “pamuk eller cebe” demesiyle... Başlangıçta biraz gönülsüz, sonrasında hevesle onun düzenlediği bir yardım etkinliğine katılan bir iş yeri sahibi “İdil bize unuttuğumuz şeyleri hatırlattı” demişti. Ankara’da yaşadığı süre boyunca maddî imkânı olmayan bir iki öğrencinin eğitimine katkı sağladığını ailesi, o aramızdan ayrıldıktan sonra, evde buldukları bir defterdeki notlarından öğrenecekti. Kimsenin aklına bile gelmeyen uzak diyarlardaki okullar için yardım toplar; tüm düzenlemeleri kendisi üstlenir ve öğrencilere kol kanat gererdi. Ama yalnızca yardımsever bir yurttaş değildi. Ankara’daki yaşamı, tıpkı tasarladığı takılar gibi, birçok farklı tanenin uyum içinde bir araya gelmesiyle aydınlık olmuştu.

Türkiye'nin birçok yöresine iş yeri arkadaşları ve yakın çevresini de dâhil ederek düzenlediği gezilerle vurgulanan seyahat tutkusu, çok da iyi olmayan Sony marka fotoğraf makinesiyle, onu gülümseyerek hatırlayan birçok kişiye göre de oldukça amatörce olan fotoğraf çekme merakı, TCDD çalışanları için Şehir Tiyatroları'na uygun fiyatlı biletler alarak düzenlediği akşamlar, huzurlu evi için geliştirdiği "kendin-yap" projeleri, enerjiyle peşinden koştuğu onlarca etkinlik... Bunların hiçbiri yalnızca kendi hayatına ışık tutmuyor, çevresindekilere de yansıyor. Bütün bunlardan önce, çok güçlü bir eylemciydi. Morali her zaman yüksekti; rakı masalarında yenilgilerine üzülen romantik devrimciler gibi ütöpik düşünceleri yoktu. Demokrasi ve emeğe saygı istiyordu; bunların gerçekleşmesi için de elinden geleni yapıyordu. Yetiştirdiği topluma ve birlikte yaşadığı insanlara karşı bilinçli bir sorumluluk duygusuyla hareket ediyordu. 10 Kasım'larda sosyal medyada Atatürk fotoğrafları paylaşırdı. Barış Mitingi'ne katılacağını da aynı heyecanla duyurmuştu. Katliamın kurbanlarının pek bahsini etmeyen hükümet yanlısı gazeteler bile onun ölümünü haberleştirerek, "Facebook sayfasındaki son paylaşımında, 'Gözyaşlarımızın Rengi Aynıdır... 10 Ekim'de Ankara'dayız' demişti" diye yazdı.

Fotoğraflarda açık kumral saçları, uzun boyu ve elinde pankartıyla görüldüğü birçok eylemin devamında, akşam üzeri Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası (CSO) konserine katılabiliyordu. Ümitsizliğin en karanlık ânında insana cesaret verdiği söylenen kantaşı gibiydi. AKP'nin yükseldiği ve giderek artan baskının tüm muhalif kesimler üzerinde bir cendereye dönüştüğü yıllarda, yaşamdan aldığı keyiften hiç taviz vermeden sendikacılık da yaptı.

Bir dönem Eğitim ve Örgütlenme sekreterliğini ve son olarak da Ankara Şube'nin kadın sekreterliğini üstlendiği Birleşik Taşımacılık Sendikası'na (BTS) katıldı. Hem TCDD için hem sendika için her zaman gülümseyen yüzü, ihtiyacı olanlara verdiği destek ve zarif espri yeteneğiyle enerji saçan biriydi. Ankara Katliamı'nda 14 yoldaşını kaybederek zaten çok ağır bir darbe alacak olan BTS için İdil'in yokluğuyla baş edebilmek hiç kolay olmayacaktı.

BTS'nin düzenlediği hiçbir etkinliği kaçırmazdı. Bir keresinde, son anda sendikalı bir dostunun unuttuğu bir eylemi hatırlatmak için Gar'daki odasına çıkmış, kravat takmamasıyla bilinen arkadaşını koştur koştur aşağı indirdikten sonra eline "Kadına Şiddete Son" pankartını tutuşturmuştu.

2014'ün 8 Mart'ında, Mersin'in Arslanköy'ünden gelen kadın ve çocukların oynadığı *Ozon Tabakası* adlı oyunun sergilenmesini sağlamış; seyirciyle buluşması büyük başarıyla sonuçlanan oyundan sonra kendi emeğinden bahsetmeyip, destek olan herkese teşekkür etmişti. Okullara ve ihtiyaç duyanlara yardım toplamaya sendikada da devam etmiş, her zaman olduğu gibi herkesin de desteğini alabilmişti.

Dostlarla çıkılan gezilerde keyifle yudumlanan Kalecik Karaları, bölgeyi anlatan rehberlere yöneltilen meraklı sorular, İstanbul'daki kardeşine ve yeğenlerine duyduğu özlemle daha da zorlaşan Ankara'nın oldum olası hüznü gün batımları, akşamları izlenen tiyatro oyunları, operalar, konserler... Günün yorgunluğunu atamadan elde kitapla uyuyakalınan erken akşamlar, çocukların okulu üzerine dertleşmeler... Artık başmühendis olduğu TCDD'nin Gar'daki ofisinde koşuşturmaca, meslektaşlarla yudumlanan çaylar, hafta sonları gezilerinde yapılan tatlı yürüyüşler...

Ankara'da hayat dopdolu geçse de, çok sevdiği ailesinden uzak olmak zor gelmeye başlamıştı İdil'e. Bu durum, 2008 yılında hep "çok özlüyorum" dediği yeğenlerinden ilkinin, Fırat'ın kızı Eylül'ün doğmasıyla daha da belirginleşmişti. Anne babasını her gün telefonla arayan İdil, son dönemde uzaklaştığı takı tasarımına geri dönmenin, ailesiyle daha çok vakit geçirebileceği bir emekliliğin planlarını artık ciddi bir şekilde yapıyordu. Son dönemde sendikada yönetime girmeyi çok istememiş ama bir süre daha yönetimde kalmayı kabul etmişti. İsteddiği, artık emekli olup güneye taşınmaktı.

Geleceği ondan çalınsa da, katillerinin ve onları kollayanların dokunamayacağı hatıralar kaldı İdil Güneyi'den. Yaptığı her işte, tasarımlarında kullandığı her taşta, dostlarla yediği her yemekte, katıldığı her gezide, destek olduğu her çocukta, yeşillikler içinde yaptığı her yürüyüşte, soluk

aldığı her saniyede gerçekten önemli olan ve varoluşuna anlam katan şeyleri yaptı. Onun katledilmesine zemin hazırlayanlara pişmanlıkla yaşadıkları hayatı sorgulatabilecek olan mevki, para, statü, rant, iktidar ve daha fazla iktidar gibi boş hevesler peşinde koşmadı.

Not: Bu yazıda, İsmail Özdemir ve Onar Kuruoğlu başta olmak üzere İdil Güneyi'nin TCDD ve BTS'deki yakın çalışma arkadaşları ile yapılan söyleşiler ve kardeşi Fırat Güneyi'nin anlattıkları esas alınmıştır.

**Uygar Coşgun:
Kurtulsaydı
o haftayı
hastanelerde
geçirirdik**
NİLGÜN YILMAZ

Ankara Keçiören'deki bir caminin belediye peşkeş çekilmekten kurtulmasını bir avukat sağlamıştı, Alevi bir avukat: Uygur Coşgun. Bu, Uygur'un kendi postuna değmediği hâlde dert edindiği onlarca meseleden sadece biriydi. Birleşik Taşımacılar Çalışanları Sendikası avukatıydı, 10 Ekim'de Ankara Katliamı'nda barış için can verdiğinde 32 yaşındaydı.

Uygur'un hikâyesini hayat arkadaşı Mehtap, son birkaç aydır birlikte çalıştıkları bürolarında anlatıyor. Uygur'un odası büronun uzak bir köşesinde, kütüphanesinde klasik bir daktilo var. Özel zevkiymiş, epey zaman ve para harcayıp tamir ettirmiş. Çiçekler, arkadaki Atatürk portesi, Themis heykelciği, küçük oğlu Sarp'ın bir fotoğrafı ve bir gemi maketi... Sade, temiz ve düzenli bir oda.

Mehtap, Uygur'un fotoğraflarını bir klasörde toplamış, her bir fotoğrafı hikâyesi ile anlatıyor, anlatırken yeniden yaşıyor.

Uygur Coşgun, Çorumlu bir baba ve Sivaslı bir annenin ilk çocuğu. Bir de erkek kardeşi var; Utku, henüz üniversite öğrencisi. 1982 yılının nisan ayında Ankara'da doğmuş Uygur. Annesi sınıf, babası matematik öğretmeni. Kırıkkale'de bir düğünde tanışıp, fazla geçmeden evleniyor, 10 ay sonra da Uygur'ı kucaklarına alıyorlar. Bu sırada Diyarbakır Çermik'te görevdeler; Nuray Hanım Uygur'ı dünyaya getirmek için Ankara'ya geliyor. Babası Uygur'ı 30 yaşında kucağına alıyor, ki Uygur da ileride aynı kaderi paylaşacak. Çocuklarına düşkün bir ebeveyn, varlıklı olmamalarına rağmen Uygur sıkıntı çekmeden büyüyor. Yazları hem tatile hem köye gitme şansı buluyor, onlarca küçüklük fotoğrafı var. Hiç şımarmamış. Dört yaşında okumayı öğrenmiş, annesi korkmuş okumaktan soğur diye, iki sene hiçbir şey vermemişler eline okuyacak. Okul yılları önce Tarsus, sonra Mersin'de geçmiş, başarılı bir öğrenci. Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni kazanması zor olmuyor. Zaten hep avukat olmak istemiş. Dört buçuk yılda bitiriyor fakülteyi. Okul yıllarında iyi arkadaşlıklar kuruyor. Sonra da fırsat buldukça gidiyor Diyarbakır'a, şehre sevgisi hiç dinmiyor. Okul bitince Mersin'e dönmek yerine Ankara'ya geliyor. Staja başlıyor. 2007 yılında hayatının aşkı Mehtap ile tanışıyor.

Amatör âşık

Mehtap Dokuz Eylül Hukuk mezunu, okuldan sonra Ankara'ya ailesinin yanına dönüyor. *Hukuk Gündemi* dergisinde birlikte çalışıyorlar. Her toplantıda Mehtap'ın yanındaki sandalyeyi kapıyor Uygur. Bu adı konmamış sevdalık sürecini Mehtap yüzünde sıcacık bir gülümsemeyle anlatıyor: "Telefonumu çaldırırdı, geri dönünce 'Yanlışlıkla aradım' derdi. 'Bu kadar mı acemi olunur' diye gülerdim. Benle ilgili her şeyi araştırır, ağzımı arardı. Eylülde tanışmıştık, mayısta resmen birlikte olmaya başladık. Dans edebilen nadir erkeklerdendi. Maço değildi. Hep beni gözetirdi ama boğmazdı. O kadar doğal bir ilgiydi ki... Olduğu gibi davranır, çoğunluk eline yüzüne bulaştırır ve bunu hiç umursamazdı. Üç yıl sonra 15 Mayıs'ta evlendik. Sonra da hiç ayrılmadık."

Mehtap'ın ailesi de Uygur'ı çok seviyor. Tanıştıkları zaman yüzü öyle kızarıyor ki, aile "Utanabilen birini bulduysan doğru insandır" diyor Mehtap'a. Nişanlanıyorlar. Askerliğini Zonguldak'ta uzun dönem yapıyor. Şubenin bahçesinde Mehtap için güller yetiştiriyor. Mehtap da sık sık ziyarete gidiyor.

Dönüşte Hitit Dernekleri Federasyonu için çalışmaya başlıyor, diğer yandan bilişim üzerine yüksek lisans yapıyor. Kendini geliştirmeyi seven biri, İngilizce ve Almanca biliyor. Bu arada sendikaya da destek veriyor. Sonrasında sendikanın kadrolu avukatı oluyor.

Çetin bir mücadelenin meyvesi: Sarp

Ve babalık serüveni. Mucize bir bebek, tam bir sürpriz. Mehtap sağlık sorunlarından dolayı anne olmayı ummazken, iki buçuk aylık gebe olduğunu öğreniyor. Ancak gebeliğin 28'inci haftasında HELP sendromuna yakalanıyor. Nadir görülen bir sendrom, anne ve bebeğin ölümüne yol açma tehlikesi çok yüksek. 2013'ün temmuz ayı, Gezi protestolarından hemen sonra. Acil doğuma alınıyor, ardından uzun bir bekleyiş. "Büyük Doğum'da doğdu, büyük trajedilerin yaşandığı hastanede" diye tarif ediyor Mehtap. İsmi Sarp koymuş Uygur, tesadüf olmasa gerek. Otuz altı santim, bir kiloluk bir bebek. Mehtap ölüm tehlikesini atlatana ve Sarp

kuvözden çıkana kadar iki ay geçiyor. Sarp'ın ilk fotoğrafı dört aylıkken çekilebiliyor.

Bu zor günleri atlatmalarını en çok da Uygur'ın fedakâr ve sadık tabiatı sağlıyor. “Beni iyileştiren Uygur oldu. Bebeğimi kucağıma alamamıştım, anne gibi hissetmiyordum kendimi. Uygur'ı ilk kez o zaman ağlarken gördüm. Bir gün ‘Seni gülümsetebilmek için ne yapabilirim’ diye sordu. ‘Bir pazar kahvaltısı’ dedim. Ben hastaneden çıktıktan sonra, istisnasız her pazar kalkıp kahvaltı hazırladı; bunu bir ömür boyu yapacağına söz verdi. O cumartesi yaşanmasaydı, ertesi gün de hazırlayacaktı, eminim. Artık pazarları kahvaltı edemiyorum.”

Sarp'ın doğumundan sonra Uygur'ın ailesi de Ankara Batıkent'e yerleşiyor. Sarp ve Mehtap ise Tuzluçayır'da oturuyorlar. Son iki yıl kendini Mehtap ve Sarp'a adıyor. Sarp'ı ilk kez Kızılay'a ve Anıtkabir'e götürdüğü onların fotoğraflarını gösteriyor Mehtap. Kristal bir kadeh gibi tutuyor oğlunu.

“Felek yıktı”

Uygur'a şekil veren insanlardan biri de dede Burhan Bey, annesinin babası. Demiryolu çalışanı dede ile iki buçuk yaşından itibaren iki yılı aşkın birlikte yaşıyorlar. Burhan Bey mütevazılığı ve nezaketiyle ilk anda insanın kalbine dokunuyor. Tane tane konuşuyor. Cumhuriyet değerlerine bağlı, diğer yandan yüzünden insan sevgisi akıyor.

Uygur'ın trenlere bağlılığı bu yıllara dayanıyor. “Fevkalâde bir çocuktuk. Annesinin dizine yatar, göz göze gelir, tatlı laflar ederdi. Okşayarak yüzlerimizi, ellerimizi tutarak, benden ya da anneannesinden bir şeyler isterdi. Oyuncaklara düşküncü. İşe gidiş gelişlerimde onu da götürürdüm lokomotiflere.

Trenleri sever miydi? Sen ne diyorsun? Uzun lokomotifler içinde trenleri izlerdik, makinistler de severdi Uygur'ı. Sorular sorardı trenlerle ilgili, meraklıydı.”

Burhan Bey, gözleri dolu dolu Uygur'ı anlatırken, en çok da geride kalan anne ve babasına yarıyor. “Bütün varlıklarını çocuklarına adadılar. Topluma faydalı birer fert olsunlar

diye mücadele ettiler. Yetiştirdiler, hayata atılmasını sağladılar, ama felek yıktı. Bu zalim katliam aileyi yok etti. Kolay atlatılacak bir acı değil. Onları tekrar hayata kazandırmak çok zor. Bir büyük olarak ben atarım dedim ama, gün geçtikçe daha da koyuyor. Ara sıra yazıhanesine gelirdim. Parası olmayandan tek kuruş almazdı. Hayata yeni atıldığı, yokluk içinde olduğu hâlde insanlığı bırakmamıştı.”

Çiçek taşımaktan çekinmeyen adam

Uygur neşeli bir çocukmuş. Fotoğrafların çoğunda gülümüyor. Sessiz, mülayimmiş, ama melankolik değil. Kolay iletişim kurar, kendini hemen sevdirmiş. Mehtap, zekâsıyla sivirmeyi sevmeyen biri olduğunu söylüyor: “Yüzü kızarırdı, yüzü kızaran kaç kişi kaldı?”

Kadim dostları olanlardanmış; az ama kardeşliğe varan arkadaşları varmış. Burhan Bey torunlarına eşit davranmak için sürekli takım değiştirmiş, hangi takım biraz güçsüz düşse ondan yana olurmuş. Mehtap'a göre bu özellik olduğu gibi Uygur'a da geçmiş: “Uygur o mitinge barış için gitti. Öleceğini bilse yine giderdi. O gün Uygur'ı bulamayınca kesin birilerine yardım ediyor diye düşündük. Katliamdan sonra Türkiye'nin dört yanından insanlar aradı, o kadar çok insana yardım etmiş ki. Büyük bir manevi miras bırakmış.” Dede Burhan Bey de Uygur'ı en çok yardımsever tarafla yâd ediyor. “O kadar demokratik bir yapıya sahipti ki. Fikri ne olursa olsun, her insanı sadece insan olarak değerlendirdi. Ölümüne layık değildi. Şimdi yetiştirdiği küçük Sarp'la teselli buluyoruz. Tıpkı ona benziyor.”

Sadece insanları değil, hayvanları da seven biriymiş, “Onların da başını biri okşamamasın mı” dermiş. Katliamdan 20 gün kadar önce yolda gördüğü bir köpek cesedini durup kenara kaldırmış. “Bu hayvan daha fazla acı çekmemeli” diye düşünmüş. Katliam günü Mehtap'ın gözünün önünde o köpeğin cesedi varmış.

Eğlenmeyi severmiş, düğünlerde piste ilk o çıkarmış. Çok iyi yüzücü, sıkı bir Fenerbahçeliymiş. Mehtap'ın hamile olduğunu öğrendiğinde ilk aldığı şey, minicik bir Fenerbahçe forması olmuş. Yemek seçen biri değilmiş, dört şeyi

sevmezmiş; dereotu, brokoli, enginar ve kereviz. Baklava ve şalgama ayrı bir düşünlülüğü varmış. Düzenli spor yapar, grip bile olmazmış. Hem Ahmet Aslan, hem Atiye çalarmış arabasında.

Çocuğuna her hafta bir oyuncak almış. Kendi çamaşırlarını ütüler, katlar, çocuğun altını değiştirmiş. “Çok doğru bir hamurdu, çok güzel şekillenmiş ve şekillenmeye devam eden. Siz bir adım atsanız iki adım atardı” diye anlatıyor kocasını Mehtap. Çok az çift aynı ofiste bir aşkı yıpratmadan çalışabilir, onlar başarmışlar. Çiçek aldığında kızarmış Mehtap, ne gerek var diye. Şimdi her hafta o Uygara çiçek götürüyor.

“Efsane olacak”

Bütün aile son kez bayramda köyde bir araya gelmiş. Uygara elma toplamış ağaçtan. “Bayram köyde güzel” diye yazmış Facebook duvarına. 9 Ekim günü sendikadaki arkadaşlarıyla bir Whatsapp grubu kurmuşlar. Katliamdan 10 saat bir dakika önce son mesajını yazmış: “Efsane olacak.”

Nisan ayında Ankara Garı'nın önünde çekilmiş bir fotoğrafa bakıyoruz. Gar lokantasında yenmiş sıcak bir aile yemeğinin hatırası. Uygara dedesiyle Ankara'da kaldığı yıllarda da garın yanbaşındaki lojmanlarda çekilmiş bir fotoğraf var. Üçüncü kare ise katliamdan sekiz dakika öncesine ait. Uygara çekmiş. Aynı mekânda üç neşeli fotoğraf. Sonrası acı.

“O gün erkenden uyandı, ki normalde zorlanır. Hava çok güzeldi, ne giyeceğine karar veremedik. Erkenden orada olmak istemişti, ‘İnadına mı oyalanıyorsun’ diye çıkıştı. ‘Uygara gitmek zorunda mısın’ diye sordum. ‘Gitmek zorunda olmasaydım gitmezdim’ dedi. Bu cümleyi duyduktan sonra bir şey diyemezdim. Büronun kapısının önünde, şu ağacın gölgesinde ayrıldık. Sabah erkenden Sarp'a tost yapıp, sarıp yatak odası aynasının önüne bırakmış. Kaç baba yapar bunu? O akşam eve geldiğimde beni yatak odasına götürdüklerinde aynanın önünde tosttu gördüm. O acıyı tarif edemiyorum. Birine emek veriyorsunuz, onunla bir dünya kuruyorsunuz, çocuk sahibi oluyorsunuz, birileri gelip elinizden alıyor.”

“Ben Uygara'da kabahat bulamıyorum. Bazıları ‘gitmeseydi’ diyor. Ama Uygara katledildi, canı hiçe sayıldı, kalleşçe... Kimse bir kan gölünde ölmeyi hak etmiyor. Üstelik Uygara'ı kan tutardı, ölüm kelimesini kullanmazdı, ölmeyecekmiş gibi yaşardı. Biliyorum ki kurtulsa hayatını buna adardı. O haftayı hastanelerde geçirirdik. Hâlâ küçük Veysel için ağlıyor olurdu. Elimde kalan, acı çekmeden öldüğünü bilmek ve cenazesini tek parça teslim alabilmektir. Bir de Sarp...”

Mehtap içindeki büyük acıyla ayakta kalmanın yollarını arıyor. Oğluna ve mesleğine tutunuyor. Uygara'ı kaybettiğinden 15 gün sonra rüyasında görmüş. “Artık ağlamamı istemiyorum” demiş ona. Mehtap artık Uygara'ı ziyarete gittiğinde ağlamıyor. Onunla sohbet ettiğimiz cumartesi günü de mezarlığa gitmişti, Ankara'da katledilenlerden Sevgi Öztekin'in mezarını da ziyaret etmiş. Sevgi Hanım'ın eşi Zeki Bey ile sevdiklerinin mezarları hakkında konuşuyorlar. “Sevgi Hanım'ın yanında biri daha vardı” diyor, “Onunki normal ölümdü, değil mi?” Normal...

**Kübra Meltem Mollaoğlu:
Kısa öpün de
hakkını alabileceğine
inanırdı**

ASLI TOHUMCU

Bir 8 Mart gününde doğdu Kübra Meltem Mollaoğlu. 1970 senesinde. Hayatı boyunca ezilenlerin, dışlananların ve haksızlığa uğrayanların yanında başkaldıran bir güç olarak gördü kendisini. Doğuştan devrimci bir ruhu vardı. Bu devrimci ruhu, yaşamının her yönüne yumuşak kavramlar ve tavırlarla yedirmiş bir kadındı. Yaşamını annelik üzerine kurmuştu, ancak doğduğu günün de hakkını verircesine, Türkiyeli bütün annelerin daha iyi şartlarda yaşamaları için durmaksızın mücadele ediyordu. Şefkatiyle, merhametiyle, iyi niyetiyle mücadele ediyordu üstelik.

İnsanların ihtiyaçlarının çok basit olduğunu düşünüyordu; yeme, içme ve giyinme. Onun gözünde, insanların olduğu gibi toplumların da ihtiyacı özünde aynı ve basitti. Güzellik, süslenme gibi şeyler de iyiydi, hoştu ama şart değildi. Zorunlu olan iyi insan olmaktı, bizden olmayana anlayabilmek, bizi de bizden olmayana doğru anlatabilmektir. Türkiye'nin bugünkü sorunlarının da bu bakış açısıyla hallolacağına kuvvetle inanıyordu. Bir halkın kendisi için istediğine diğerleri de sahip olduğunda, toplumun bütün katmanlarının sorunlarının basitçe çözümleneceğini düşünüyordu.

Bireyler ya da halklar arasındaki sorunların temelinin eşitsizlik olduğuna, eşitsizliği yaratan ve büyüten kurumun da yargı olduğuna inanıyordu. Adalet yoksa barış da yoktu! Devlet mekanizması içerisinde, yargısal güçler eşit ve adil davranışlar üretebilse, toplumda haksızlığa uğradığını düşünen kimselerin azalacağını, eşitsizliğin ortadan kalkacağını düşünüyordu. Kısa çöpün de hakkını alabileceğine, evrensel insanî değerlerden herkesin “pay”ını alması gerektiğine inanıyordu. Başkalarının refahı için çalışan bir kadındı kısacası.

7 Haziran seçimlerinden önce Diyarbakır, Urfa ve Şırnak gezileri yapmıştı. Orada anne babasını kaybetmiş bir çocuğun “Anne, anne” diye aralıksız ağladığını görmüş ve kocasına “Bir kızımız daha olsun mu” diye sormuştu. İki kız olmasına rağmen, “üç kız çocuk iki kız çocuktan iyidir” demişti. Bir çiçek gibi düşünmüştü o yetim sığınmacı kızı, o kızı evlâtlık alabilirlerse iyi bir toprakta sulanabilir, güneş

alabilir, insanlığa daha faydalı bir birey olarak yetişebilirdi. Yaşasaydı bu umudunu gerçekleştirebilirdi.

Paylaşmayı seven bir insandı; sadece eşini dostunu ağrlamak değildi paylaşmaktan anladığı, bazen yolda gördüğü, tanımadığı birinin karnını doyurduğu olurdu. Biri tıpta, diğeri beden eğitimi fakültesinde türbanlı iki öğrenciyi okutuyordu; ancak onları asla kendi düşüncelerine ya da ideolojisine çekmeye, ikna etmeye çalışmadı. Zaten kendisi de dinî ritüellerini dinî inançları doğrultusunda yerine getirirdi. Yaptığı hiçbir yardımın, başışın lafını etmeyi sevmezdi. Sessiz sedasız iyiydi yani.

Oysa hâli vakti yerindeydi, evinde otursa oturabilirdi. Giyinip kuşanabilir, takıp takıştırabilir, keyif çatabilirdi. Özünde, yaşayış ve davranışıyla klasik, Türkiyeli bir kadındı. Aile bireylerinin ne zaman nerede olduklarını, üzgün mü ya da mutlu mu olduklarını mutlaka bilirdi. Herkesin eksikliğini, hatasını bilir, ancak yüzüne vurmaz, o eksikliği tamamlama, o hatayı kapatma yolunu seçerdi. Zaten evliliğinin yürümesindeki en büyük etken onun güzel yüreği ve sıcaklığıydı. Sanat müziği ve Ahmet Kaya dinlemeyi severdi. Tatlı ve börek konusunda, özellikle su böreği konusunda ustaydı. Fırında kuzu kolunu çok güzel yapardı. Aslında her yemeği güzel yapardı, hattâ o kadar güzel yapardı ki kayınvalidesi bile onun elinden yemeyi tercih ederdi. Sıcaklığıyla, güzel kalbiyle çekip çevirirdi evi. Yabancı gelindi, ama gelin gittiği ailede onu herkes severdi. Sadece aile içinde mi, yaşadıkları muhafazakâr denebilecek muhitte bile, tanıyan herkes severdi Meltem'i.

Aydın Mollaoğlu'nun 26 yıllık dostu, 21 yıllık da hayat arkadaşısıydı Meltem. On altı yaşındaki Helin Naz ile dokuz yaşındaki Dila Günce'nin annesiydi. Selanik göçmeni, demokrat ve eğitilmiş bir ailenin Elazığ'da doğup büyümüş, Bursa Uludağ Üniversitesi'nde Kamu Yönetimi okumuş, yaşamını İstanbul'da sürdüren bir bireyiydi. Öğrenim hayatı boyunca demokrat öğrencilerin forum ve eylemlerinde aktif çalışmıştı. İş hayatını olduğu gibi anneliği ve ev hanımlığını da dolu dolu yaşamıştı. Üç kız kardeşin en büyüğüydü, bir sokak ötede oturan annesinin “Maviş”iydi. Gerçekten, bugünleri bilirmiş gibi mi annesini hep yakınında istemişti?

Dünya nimetleri için mücadele ederken ya da bir trafik kazasında kaybetmemiştii hayatını. Herkes için daha iyinin, daha güzelin iyi niyetle gerçekleşebileceğine duyduğu inançla, barışçıl bir şekilde mücadele ederken “öldürülmüştü.”

Cenazesine camide başta tereddütle yer verseler de, HDP’li de olsa bir “hanımefendi”nin cenazesinde bu kadar çok dua okunması, camide dört gün boyunca her gün, sabah hariç her öğün, 300 kişilik yemek verilmesi Fikirtepe’de muazzam bir etki doğurmuştu. Cenazesine HDP’li milletvekilleri de gelmişti, CHP’li, hattâ AKP’li milletvekilleri de, MHP’li arkadaş ve komşular da. Cenazesi bile tek başına, daha iyi bir Türkiye’nin mümkün olabileceğini göstermişti aslında.

Ankara Katliamı’nda öldürülen Kübra Meltem Mollaoğlu’nun eşi Aydın Mollaoğlu’yla güneşli bir pazar günü Kadıköy Bahariye’de buluşuyor, yakınlardaki bir otoparka yürüyoruz. Nasıl oturacağımızı, söze nerden başlayacağımızı bilemediğimiz o kısacık anda, merak ediyorum: Nedir bir hayat hikâyesinden kastımız? Zamanın neresinde, ne şekilde kesintiye uğratılmış olursa olsun, bilmem şu tarihte, bilmem nerede doğmuş olmanın, şu ya da bu okulda güzel güzel okuyup şu veya bu mesleği edinmenin, evlenip barklanmanın, çoluk çocuğa karışmanın bir özeti midir?

Yoksa... kahverengi, nemli gözlerinden inadına mavi mavi bakan, sevdiği kadının adını kalbi titremeden, gözü yaşarmadan telaffuz edemeyen bir adam mıdır? Aynı adamın, “Meltem, çocuklar ve bizim için yaşamın bir lütfuymuş. Bizim açımızdan ciddi bir güzellikti. Meltem dosttu” diyen kalbi midir? Her sabah 9.00’la 10.00 arasında İstanbul Karacaahmet Mezarlığı’nın yolunu tutan ayakları mıdır o adamın?

Ankara Katliamı’nda öldürülen Kübra Meltem Mollaoğlu’nun eşi Aydın Mollaoğlu, “Onun varlığıyla dünyanın en rahat erkeğiymişim ben” diye başlıyor söze. “Meltem... Kübra Meltem ama biz Meltem’i kullanıyoruz ailede... Meltem büyük bir güçmüş arkamızda.” Kendisi farkında değil belki ama o güç, Meltem’in gücü, şefkati, merhameti Aydın Mollaoğlu’nun gözlerinden bana doğru oluk oluk akıyor sohbetimiz boyunca.

Ancak yine de HDP İstanbul 1. Bölge adayı Kübra Meltem Mollaoğlu’ndan bahsetmek, hayat arkadaşı Meltem’den ya da anne Meltem’den bahsetmekten daha kolay geliyor Aydın Mollaoğlu’na.

Nedeni aslında şu hikâyede gizli: “Meltem’i listelerde bulamıyoruz, yaralıları arasında yok, HDP’nin listesine bakıyoruz yok, Türk Tabipler Birliği’nin listesine bakıyoruz yok, Meltem yok, yok, yok yani. Ne yapacağımızı bilmiyoruz, bekliyoruz. Beklerken, bir tane bayan savcı vardı... Çok merhametli, iyi bir savcıydı, çok parçaladı o gün kendini, çok yoruldu. Ona gittim, avukat olduğumu, eşimin orada olduğunu söyledim, yardımcı olmak istedi, etti de aslında. Ben özel bir şey istemedim. Bir ara kapıda bekliyoruz, hava çok soğuk, titriyorum, bilmediğim bir titreme, sanki soğuk suyla ıslatılmış gibi titriyorum. Bir aileyi çağırdılar, Şirin’in ailesi. Aile gitti, ‘Bu, Şirin değil’ dediler. Savcı hanım bana baktı, ben ona baktım, gel der gibi baktı ama gel diyemedi. Gittim baktım, ‘Bu benim Şirin’im,’ dedim. Bu benim Şirin’im.”

Evet, nedir hayat hikâyesi dediğimiz? Kızları Helin Naz ile Dila Günce’nin, bugüne kadar kendilerinden nadiren ayrılmış annelerinin, Ankara’dan dönmeyen alyansını sorup durmalarındır belki... Belki eşi Aydın Mollaoğlu’nun onsuz yalnız kalmasıdır... Sığınmacı bir kızın bir kez daha annesiz kalmasıdır ya da... Veya kendi güzelliğini diğerleriyle paylaşan bir insanın yokluğudur!

**Hasan Baykara:
Her evinin
iki kapısı vardı**
VEYSEL OK

Kürtçenin yasaklı olduğu 90'lı yıllar. Bursa'nın yoksul mahallelerinden Yavuz Selim'de, sokak arasında bir düğün. Kürtçe nağmeler eşliğinde insanlar halaya durmuş. Orkestra kalabalık ama şarkı söyleyen sanatçı ortalarda yok. Sokağa bakan bir evin girişinde, tül perdenin arkasında, elinde mikrofona, Kürtçeye ses veren kişi Hasan Baykara.

Polisler yüzünü tanımasın, baskın olduğunda da evin arka kapısından rahatça kaçabilsin diye şarkılarını evin içinden, perdenin arkasından okuyor.

Polisler her zamanki gibi düğünü basıyor, Hasan Baykara da evin arka kapısından kaçıyor.

Müzik, aşk, kahkaha, kaçış, mücadele dolu bir hayat Hasan Abi'ninki.

Aslen Siirtli ama 1974 yılında Van'da doğmuş, gençliğini Bursa'da geçirmiş. "Mihme Bedia" diye hitap ettiği Bedia Abla ile 1992'de evlenmiş, daha sonra da Alanya'ya yerleşmiş. Medya, Beritan, Ömer, Barış adlarında dört çocuğu var. İşinin ehli bir mermer ustası.

Mihme, Muhammed demek Siirt yöresinde. Müslümanlar için sevgililer sevgilisi Muhammed. İsimlerin başına eklenince saygınlık kazandıran, sevgi ile okunan, isimlerin en kıymetlisi Muhammed. Sevgilisine, 23 yıllık hayat arkadaşına böyle seslenirmiş Hasan Abi.

Bedia Abla ise ona ismiyle hitap edermiş. "Bizim Kürtlerde, kadınlar kocalarına ismiyle hitap etmez. Ayıp karşılanır. Bu sülalede ilk defa ben kocama ismiyle hitap ettim. Yalnızca Hasan dedim. O benim kocamdı evet ama aynı zamanda babamdı, kardeşimdi, evlâdımdı, arkadaşımıdım."

Bedia Abla söze devam ediyor: "On sekizindeydim. Teyzemin kocasıyla bizim eve geldiler. Tabii, ben o zamanlar asiydim, havalardaydım. Kimseye yüz vermezdim. Odaya girdim 'hoş geldiniz' dedim çıktım. Sonra kardeşim Hanife'ye 'Bak, sana hayırlı bir kısmet gelmiş' dedim. İlk gördüğümde etkilenmemiştim."

Sonrasında ev ziyaretleri artacak, birbirlerini tanıyacaklar ve âşık olup evleneceklerdi. Düğünleri de aile geleneklerinden farklı olacaktı. Hasan Abi'nin ailesinde ilk defa kadınlarla erkekler beraber düğün yapacaktı.

Uzun süre asker kaçağıydı, Kürt siyasetinde aktifti ve yasağa rağmen Kürtçe müzik tutkusundan vazgeçmiyordu; bu yüzden hep tedirgin yaşayacaktı. Bazen iş yerine giderken polislerle karşılaşmamak için otobüse bile binmez, iki saatlik yolu arka ve boş sokaklardan yürüyerek gidermiş. Polis, otobüsleri durdurup arama yaptığı zamanlarda ise çocukları kucaklarına alır, uyuma numarası yaparlarmış. Kiraladıkları tüm evlerin iki girişi varmış. Polis bastığında evin diğer girişinden rahatça kaçabilinler diye.

Bedia Abla gülümseyerek başlıyor anlatmaya: "Bir gün beyaz bir Toros geldi kapının önüne. Hasan, polis geldi diye panikledi. Hemen evin diğer kapısından kaçtı. Sonra baktım ki polisler komşu eve baskın için gelmişler. Hasan birkaç gün gelmedi. Baskının da komşuya olduğunu çok sonra öğrendi."

Sürekli arandığı için Medya ve Beritan'ın nüfusunu üstüne alamamış Hasan Abi. Bu durumu şöyle anlatıyor Medya: "İlkokul birinci sınıfa gidiyordum. Kimlikte babam ve anem olarak büyükbabam ve büyükannem görünüyor tabii. Bir gün okula babam geldi. Öğretmene Medya'nın abisiyim diye tanıtmış kendini. Sınıfa girdiler beraber. Görünce heyecanlandım. 'Baba' diye çığlık attım. Öğretmen şaşırıldı. Şüphelendi. Babamın açıklaması hazır: 'Hem abilik hem babalık yapıyorum Medya'ya.' Öğretmen ikna olmadı ama durumu geçiştirmiştik."

Yıllar sonra, ancak 2011 yılında kızlarının resmî babası olacaktı. Medya üniversiteyi kazanınca dava açıp nüfusuna almıştı çocuklarını.

Polislerden kaçmakta ustalaşan Hasan Abi'nin şansı her zaman yaver gitmemiş. Bir baskında, polisler arka kapıyı da tutunca gözaltına alınmış, sonrası cezaevi günleri. Tokat Zile'de üç buçuk ay hapis. "Rahşan affı" ile gelen özgürlük.

Özgür kalmasının hemen sonrasında askerlik günleri başlamış. Çok zulüm görmüş askerde. Dava dosyalarını gören amirleri önce sürgün etmişler Edirne'ye, sonrasında cezalar, zor görevler.

Askerlik sonrası Alanya'ya yerleşmiş Baykara ailesi. Hemen sonra da iş kazası geçirmiş Hasan Abi. Sağ gözünü

kaybetmiş, protez göz kullanmış. Ameliyat sonrası söylediği ilk söz “Beni bu hâlimle de seviyor musun Mihme Bedia” olmuş.

Hasan Abi'nin hayatı, ailesine düşkünlüğü, Kürt özgürlük mücadelesine bağlılığı ve müzik tutkusuyla geçmiştir.

Çocukluğundan itibaren düğünlerde şarkılar söylemiş. Ona Küçük Hasan derlermiş, Küçük Emrah'a nazire edeceğesine. Çocukken Kürtçe bilmezmiş. Kürtçeyi şarkılarla, müzikle öğrenmiş. Bedia Abla söze giriyor, “Küçükken Türk düğünlerinde, büyüyünce Kürt düğünlerinde şarkılar okudu. Kürtçeyi de şarkı okuyarak öğrendi.”

Kürt müziğine tutkusu arttıkça dengbêj müziğini tanımış, tutulmuş dengbêj geleneğine. Êyşe Şan, Şivan Perwer en sevdiği sanatçılar; “Le Qamişlo,” “Ogit,” “Sevgi Güzellik İster” şarkıları ise en çok dinledikleri. Evden müzik, kahkaha eksik olmazmış. Araya giriyor Medya: “Elektrikler kesilince bize bayram olurdu. Hemen şarkı söylemeye başladık. Bir gün yine elektrikler kesik, mutfakta şarkı söylüyoruz. Birden karşı binadan saz sesleri duymaya başladık. Karşı binadaki komşu balkonundan bize eşlik ediyordu. Biz mutfak balkonundan söyledik, karşı balkondan da saz bize eşlik etti.”

Yıllar sonra müzikle ilgili hayallerini gerçekleştirecekti Hasan Abi. Çocukları Medya ve Ömer ile birlikte Grup Hîvda'yı kuracak, Alanya Newroz'unda sahne alacaklar, sonrasında da Antalya Newroz kutlamalarında on binlerce kişiye şarkı söyleyeceklerdi. Hîvda “Ay doğumu” demek Kürtçe.

Medya devam ediyor söze: “Bir gün Newroz'da çık diye babama teklif geldi. En başta ben çıkmak istemedim. Sonra babamın ısrarıyla kabul ettim. Alanya Newroz'unda sahneye çıktık. Herkes çok beğendi. Antalya Newroz komitesi bunun üzerine bize ‘Antalya’ya da çıkın’ dedi. Alanya'da Newroz'a en fazla beş, altı bin insan katılır. Antalya'da ise on binler. Çok heyecanlandık ama sahneye çıktık işte. Bütün meydan coştı. Hattâ İstanbul'dan gelen gruplar ‘kim bunlar’ diye sormuşlar. ‘Yeter artık sahneden insinler’ demişler..”

Sözü Ömer alıyor: “Yazın turizm sezonu olduğu için çok çalışıyoruz. Kışın boştuk. Biz de grubu o dönemde kurduk. Antalya Newroz'undan sonra ünlü olduk. O kadar iyi okuduk ki şarkıları, Antalya Mezopotamya Kültür Merkezi bizi çağırdı görüşmek için. Düğünlerin vazgeçilmezi olmuştuk. Sonra babama ‘Bırak mermerciliği müzikle devam edelim hayatımıza’ dedim. Hayallerimiz vardı. Onu da yok ettiler.”

Hayatı boyunca Kürtleri ve Kürtçeyi hep mesele yapmış, mücadele etmiş, bedel ödemiş Hasan Abi. Bedia Abla lafı alıyor: “Hasan politikti. On sekizimde tanıdım, öyleydi. Ölene kadar da öyle oldu. Ben daha farklıydım. O hep olgundu. Hep farkındaydı dünyanın.”

Hem Bedia Abla'nın, hem de Hasan Abi'nin abisi dağda, PKK saflarında hayatlarını kaybetmiş. Acıları, kederleri ortak.

Bedia Abla anlatıyor: “Geçen yıl Hasan'ın abisinin gerillada hayatını kaybettiğini öğrendik. Hasan yıllardır bu haberi bekliyordu. Hazırlıklıydı. Bir akşam Kürt TV kanallarında gezinirken resmi yayınlandı. Şehit olmuş diye. Öyle öğrendik. Aslında yıllar önce hayatını kaybetmiş, yeni açıklanıyordu. Bursa'ya gittik, gıyabında taziye çadırı kurduk.”

Bedia Abla'nın kardeşi de 1991 yılında aynı şekilde hayatını kaybetmişti. Yıllar sonra Mersin'e, Bedia Abla'nın kardeşinin mezarına beraber gitmişler. Hasan Abi, mezar taşlarını temizlemiş, mezarı sulamış. Bedia Abla'ya dönüp “Biz kardeşlerimize layık olacak mıyız” diye sormuş.

2001 yılında Alanya'da ilk kez bir Kürt partisi ilçe binası açmış; Hasan Abi de o dönemki adı DEHAP olan partinin kuruluş çalışmalarında yer almış. Artık vaktinin çoğunu parti çalışmalarında geçiyormuş. Kürt partileri arka arkaya kapatıldıkça, Hasan Abi de yeni kurulan partilerin çalışmalarına çok daha fazla azimle katılıyormuş. İçine en çok sinen parti HDP olmuş. Türkiye solu ile Kürtlerin bir araya gelmesini çok önemsermiş.

Özgürlük mücadelesi bir yana; Hasan Abi'nin müziğe tutkusunu aşan tek şey ailesine olan bağlılığı, sevgisiymiş.

Eve sürekli çiçeklerle gelirmiş. Bedia Abla zarif bir gülümse ve ıslak gözlerle anlatıyor: “Mezarlığa her gittiğinde çiçek koparır getirirdi. Eve çiçekle geldiğinde ‘Hasan, bugün yine kime mezar yaptın’ diye takılırdım.”

Hasan Abi’nin baldızı Dilek söze giriyor gülererek: “Bütün gençliğim bir gün evlenirsem Hasan enişte gibi bir kocam olsun diye dua ederek geçti. Evlendim ama maalesef zerre benzemedi.”

Bedia Abla’nın teyzesi Emine Tekin devam ediyor: “Affedersiniz, siz de kardeşim sayılırsınız, kaşımı aldığımda, bazen makyaj yaptığımda Hasan’a sorardım. Hasan olmuş mu diye. O kadar yakındık. Evlâdımdı. Yine bir ara kadınlarla oturuyorduk, Hasan da geldi. ‘Hasan otur, sen de bizdensin’ dedim. Hasan da gülererek ‘Bir erkekliğim kalmıştı onu da aldınız’ dedi.”

Ailenin kadınlarıyla 8 Mart kutlamalarına gider, onlar gibi mor giyinir, onları alanın dışından izlemiş.

Kızlarına özel bir düşkünlüğü varmış. Medya üniversiteyi kazanınca sevgisi, gururla harmanlanmış. Her ortamda, her yerde ilgili ilgisiz “Bu da benim kızım Medya, üniversite okuyor, öğrenci” dermiş.

Bu yüzden Medya’nın evlenme kararını babasından uzun süre gizlemişler, üzülür diye. Bedia Abla devam ediyor: “Bir gün arabadayız, eve dönüyoruz. Söylesem mi diye kıvranıyorum. Korktum, söylesem kaza yapacak diye. Araba durunca, ‘Hasan, sana bir şey söyleyeceğim’ dedim. Sözler ağzımda gevelendi önce. Sonra ‘Hasan, Medya ile Ahmet evlenecek’ dedim. Ağladı uzun süre, çok üzüldü.”

Hasan Abi Medya’nın evlilik kararına çok sonra alışacaktı. Düşünlerinde şarkıları sıkıcı bulacak, mikrofonu eline alıp misafirlere unutulmayacak bir gece yaşatacaktı.

Saatler sonra son çaylarımızı içip, müsaade istemeyi düşünürken Ömer girdi araya. “Müzik hocam gelecek birazdan buraya. Size bir şarkı okumak istiyoruz” dedi.

Emre hoca gitarı eline aldı, başladı çalmaya. Ömer, Barış, Bedia Abla, Hasan Abi’nin baldızı Dilek, yeğeni Raperin hep birlikte söylediler: “Ankara Garı’nda bir serçeyim ben/ Orada kaldı bedenim, uçamadım ben/ Eğilme sen, indirme

başını, dik tut/ İnadına emek, inadına barış, inadına özgürlük, inadına aşk...”

Hasan Abi’nin çocukları, biricik Mihme Bedia’sı hanelerinden müziği, umudu, kahkahayı eksiltmemekte kararlıydı. Katliamı yapanlar yenilmişti.

**Sevim Şinik:
Bir züccaciye dükkânı
açmak istemiş
aslında**

MURAT ŞEVKİ ÇOBAN

Sevim Şinik istemediği bir hayatı yaşamaya mahkûmdu. Küstah zamana inat, didine didine, bazen suyuna giderek hayatın, çokça başkaldırarak aman vermez mecburiyetlere, yeni bir yol açtı kendine. Boyun eğmedi. Daha yolun başındaydı.

Ankara'da katledilenlerden Hasan Baykara'nın eşi Bedia Baykara ve teyzesi Emine Tekin ile dinlene dinlene çıkıyoruz dik basamakları. Alanya'dayız, Sevim Şinik'i dinleyeceğiz.

Kapıyı Baki Bey açıyor. 27 yıllık eşi, devletin verdiği adıyla Abdülbari, gerçek adıyla Baki Bey'in şekeri azmış katliamdan sonra, anmalarda da saatlerce bekleyince, ayak parmağını kesmişler, ne zamandır evden çıkmıyor. Salonun ortasında yatağı serili.

Gelini, devletin verdiği adıyla Nevruz, gerçek adıyla Newroz bir yandan elinde yazmasıyla dolaşan iki yaşındaki Bawer'in arkasından koşturuyor, bir yandan evi çekip çeviriyor. Yazma, Sevim Hanım'ın yadigârı, çocuklarının eline oyuncak niyetine yazma tutuşturmuş, huyu babasına çeksin diye Bawer'e de vermiş bir tane.

Şinik ailesi, Sevim Hanım'ın hiç görmediği bir evde yaşıyor şimdi. Kira karşılığı kurmay albay emeklisi Ali Rıza Bey'le eşinin evine yardıma gidirmiş Sevim Hanım. "Bebek gibi bakardı onlara" diyor Baki Bey, "Bir dediklerini iki etmezdi." Yedi yıl gitmiş Sevim Hanım, 2015'te işi bırakınca, kira vermeye başlamışlar.

10 Ekim'den sonra, daha Sevim Hanım'ın kırkı çıkmadan, Ali Rıza Bey de vefat edince, apar topar evden çıkarılmışlar. 20 yıllık komşuları bir başsağlığına gelmemiş.

Anlatıyorlar; Siirt'in Erüh ilçesinde, Baki Bey'in de-yimiyle "şimdi sadece kuşların uçtuğu," devletin verdiği adıyla Demir Emek, gerçek adıyla Dirişke köyünde başlıyor ailenin yolculuğu.

Sevim Hanım Alanya'da doğmuş. Yıl 73 mü 72 mi?

Nüfusuna bakarsanız, 73 doğumlu. Kimse bilmiyor doğduktan kaç yıl sonra nüfusa yazdırıldığını. 27 Aralık'ı doğum günü bilmiş, Newroz'a göre. Akşamları, ev işlerinden fırsat bulduklarında, yorgunluk kahvelerinden sonra fincanı muhakkak kapatır, telvenin sırlarının fotoğrafını

çekip fal sitelerine yollarlarmış. Sevim Şinik, hep 27 Aralık'ın falına baktırmış gündün çaldıkları o kısa zamanlarda.

O herkesin doğum gününü kutlarmış, onun doğum gününü hiç kutlamamışlar.

Altı kardeşin üçüncüsü olarak dünyaya gelmiş Sevim Şinik. Dört kız, iki erkek. Erkekleri kayıran bir ailede büyümüş. Başkası olsa aldırılmazmış da, Sevim Hanım bir türlü kabullenememiş. Dargınmış ailesine, zamanla daha da büyümüş yüreğindeki darlık.

"Kız çocuğu okuyacak da ne olacak"mış, o yüzden ilkokul terk Sevim Hanım. Okuma yazması yokmuş.

Bedia Hanım çocukluk arkadaşı. Birlikte bahçelerde koşturur, rüzgârla oynarlarmış. Sevim Hanım'ın hatırası silik. Anne baba kızları eve kilitler, çıkarmış. Çocuklar pencerenin altına gelir, adını bağırtır bağırtır, sonra vazgeçer giderler, Sevim pencereden onlara bakarmış.

Narin mi narin

On altısında, amcası, oğluna istemeye gelmiş Sevim'i. Vermişler. Berdel usulü. Baki daha 19'unda o zaman, köyden hiç çıkmamış. Uçarı kaçarı yok, evlenecekler. İki de gönül-süzmüş.

Baki Bey razı gelmiş kadere. Gelmesin de n'apsın? Büyüklük karar vermiş bir kere. Sevim Hanım saklamamış isteksiz olduğunu. Saklamamış da n'olmuş? Büyüklük karar vermiş bir kere.

Düğün günü, âdettenmiş, damat gelinin başına bir elma atarmış. Kadınlar el ele verir, gelinin başını eğer, kimsenin canı yanmazmış. Sevim Hanım'a kimse yol yordam göstermemiş, duruyor öylece eşikte, Baki Bey de bileğine söz geçiremeyince, elma Sevim Hanım'ın başına gülle gücünde çarpmış. Düğünün ortasında "Eşşoğlueşşek" diye avazı çıktığıınca bağırmış Sevim Hanım. Kaç yıl olmuş, hâlâ anlatılmış...

"Biz köylüydük, onlar şehirli olmuş. Beğenmediler bizi" diyor Baki Bey, "Evlendik, ısındık birbirimize." Alanya'ya yerleşmişler. Dört kolla sarılmışlar hayata. Baki Bey o zamanlar inşaatlara gidiyor, sıva, fayans döşeme, amelelik, ne iş olsa yapıyor. Bir hayat gailisidir başlamış...

Dört çocuk doğurmuş Sevim Hanım: Emre, Mahmut, Fırat ve Mert. Emre en büyükleri. Baki Bey düğünden sekiz ay sonra askere gitmiş, tezkereyi aldığı gün Emre doğmuş. O günden sonra, akşamdan sabaha ana oğul konuşurlarmış. “Belli belli, senin gözünde Emre’nin yeri ayrı” dese birileri, çocukları ayırmak olmaz ya, “N’apayım, ben Emre’yle büyüdüm. O benim arkadaşımıdır” dermiş.

Adağı varmış Sevim Hanım’ın aslında, hep bir kızı olsun istemiş. Kim bilir, kendi çocukluğunun üstüne kilitlenen kapıları açacaktı belki. Kısmet değilmiş. Sonraları, torununun doğmasını beklerken, Allah biliyor, kız olsun diye çok dua etmiş. Olmamış.

Ağız dolusu gülmemiş Sevim Şinik hiç. Hiç mi gülmemiş ağız dolusu? Onu tanıyanlar, hep mahcup bir gülümseme taşıdığını söylüyor. Çocuklar büyüyünce rahatlamış biraz, yüzü gülmüş. “Mert’ten sonra hayatı benimsedi” diyor Baki Bey. Mert en küçükleri, daha 13’ünde.

Sevim Hanım’ı kime sorsanız, “Çok şıktı” diye başlıyor söze. Kendine bakarmış, giyinmeyi severmiş. Tertipliymiş, masa örtüsünden çocukların üst başına her şey düzenli olsun istemiş de, konu giysileri olunca ayrı bir özen gösterirmiş. Bir bakan bir daha bakarmış Sevim Hanım’a.

2002-2003 civarı, heves etmiş, Halk Eğitim’in takı tasarımı kursuna yazılacak olmuş. Okuma yazma bilmediği için almamışlar. Azmetmiş, önce okuma yazma kursundan diplomasını almış, sonra da takı tasarımı kursunu bitirmiş. Yavaş yavaş küpe, kolye, derken çanta yapmaya başlamış. Takıları herkesin gözünde. Bir bakan, yine, bir daha bakıyor...

Bir de yürüyüşü varmış ki Sevim Hanım’ın... Toprağı incitmekten korkarmış adeta. “Yerin bile ahı var Sevim, o nasıl yürümek” dediğinde Emine Hanım, “Kim kız? Ben mi?” derken derken, gülümsemesi sıcacık yüzüne yayılmış.

“İnceikti, tini miniydi” diyor Bedia Hanım. Emine Hanım “Çok kibardı, çok nazikti” diye ekliyor. Çocuksu bir edası varmış. Biri sesini yükseltecek olsa, yüzü düşermiş hemen. İçindekini saklayamazmış. Kırıldıysa birine, kin nedir bilmez, hemen gider barışmış. Ağlarsa da, çocuk sesiyle ağlarmış.

“Ben güçlü değilim”

Oldum olası, Kürt Özgürlük Hareketi’ni desteklemişler. Baki Bey her sene açlık grevine girermiş. Fırsat buldukça Antalya’ya gider, parti çalışmalarına katılırlarmış, sonra Alanya’da ilçe örgütü açılınca, partinin kapısını aşındırmışlar. Sevim Hanım çalışıyor, ancak hafta sonları gidermiş partiye, kadın meclislerine katılmış.

Bir gün Emine Hanım, siyasi mahkûmlara görüşe gidecek gönüllülerin listesini hazırlarken, “Sevim, elin kolun bağlı. Seni de yazdım, sen de geliyorsun” demiş. Gitmişler.

Önceleri sessizmiş Sevim Hanım. Görüş günlerine çekine çekine gelir, çok konuşmaz, dünyanın ağrısını dinler, dönermiş. Kıdemlilerin o masa senin bu masa benim koşturmasına, herkesin derdini sormasına imrenirmiş. İmrenirmiş imrenmesine de, yine de kendi masasından kalkacak cesareti bir türlü bulamazmış. Neden sonra, Emine Hanım’a utana sıkıla rica etmiş masaları değiştirmeyi. O günden sonra, tüm mahkûmların masalarına gitmeye başlamış.

Yavaş yavaş kabuğunu kırmaya başlamış Sevim Hanım. Partiye daha sık gider olmuş. Önceleri tuvaletlerde gizli gizli içtiği sigarasını, tıpkı Emine Hanım gibi, çekinmeden erkeklerin kadınların, herkesin yanında içmeye başlamış.

2015’te parti yönetimine girmiş. Eş başkanlık da teklif etmişler ama Sevim Hanım reddetmiş. “Ben güçlü değilim” demiş. Güç demek, para demek. “Maddiyatımız yoktu” diyor Newroz.

Sabahları sekiz demeden evden çıkar, akşam dönene kadar saat 10’u, 11’i, bazen 12’yi bulurmuş. Erken gelecekse, işçileri, öğrencileri, gençleri toplar yemeğe getirirmiş. “Masada bir tas yemek yok, o yine evi doldururdu” diyor Baki Bey, “Ne yapar eder, beş dakikada sofrayı donatırdı.”

Güzel yemek yaparmış Sevim Hanım. Sanırsınız, parmaklarından bal damlarmış. En çok hangi yemeği severmiş? Hepsini. Annelerin en sevdiği yemekler yoktur zira, babaların ve çocukların en sevdiği yemekler vardır sadece. “En çok dolma yapardık, herhalde dolmayı severdi” diyor Newroz. En çok dolmayı severmiş herhalde.

“Her Ramazan Müslüman”

Baki Bey elhamdülillah Müslüman, dini bütün, namazında niyazında. Hayatında bir kere oruç yemiş, o da askerde. Sevim Hanım'ın ise günü gününe uymazmış. Newroz'a kalırsa, “Her Ramazan Müslüman”mış. Gün olur erkenden uyanır, Baki Bey'i de kendisiyle namaza kaldırır, gün olur seccadenin yanından geçmezmiş. Baki Bey ne zaman “Borcun birikiyor Sevim” diyecek olsa, “Herkes özgür. Benim yerime sen mi gireceksin kabre” dermiş.

Mahmut 2010'da Newroz'la evlenirken, Sevim Hanım üç ayrı kıyafet yaptırmış kendine. “Sevim, yapma kız. Herkes seni gelin sanacak” demişler de, “Sansınlar. Gelinim zaten” demiş. Sonraları “Hey gidi Sevim, kaynana da oldun” demişler de, “Demeyin. Ne kaynanası, ben kendim gelinim daha” demiş. 2014'te torunu Bawer doğarken, “Sevim, Sevim. Bak, babaanne de oldun işte” demişler de, “Demeyin. Ne babaannesi, ben anneyim daha” demiş.

Bawer, Sevim Hanım'a anne, Baki Bey'e baba demiş hep. Babaanne, dede nedir, bilmiyor. Newroz'u gelini değil, kızı bilmiş Sevim Hanım. Hiç sahip olamadığı kızı. Yine de, “Oğlum benden aldın” diye takılırmış arada. Newroz yanındayken örgüsünü, dantelini bırakırmış elinden. “Yanımda durma” dermiş, her örgünün modelini kapıyormuş Newroz hemen. “Anneyle hep birlikteydik” diyor, yedikleri içtikleri ayrı gitmezmiş.

7 Haziran seçimlerinden sonra HDP binası ve iş yerleri yakılınca, Sevim Hanım da sürekli tetikte, sürekli ölüm korkusuyla yaşamaya başlamış. Bir hafta evden çıkamamış. Perdelerin ardından izlemiş hayatı. Bir korna sesi duysa irkilir, sokakta bir polis görse onu almaya geldiklerini düşünürmüş. “Korkaktı” diyor Baki Bey, “Kendini güçlü gösterir, güçlü durur ama bakmayın, çok korkardı.” Bir hafta sonra, korka korka da olsa, dışarı çıkmış Sevim Hanım. Öfke ve cesaret, korkuyla kardeş, yüreğini dağlamış çoktan.

Keçê, hem babaanne hem çocuk...

Bir züccaciye dükkânı açmak istermiş aslında. Yün, iplik, incik boncuk, ne varsa satacakmış. Takıları artık sadece

kendi gerdanını süslemeyecekmiş. Geçen yıl kadın girişimciler için devlet teşvikine başvurmuş, uygun bulmamışlar. Ailesine diyecek olmuş, oralı olmamışlar.

Başını sokacak bir evi olsun istermiş; kira derdinden kurtulmalı, insanın karnı her türlü doyar. İki yıl oluyor, Eruh Festivali'ne gitmiş, ilk kez görmüş toprağını. “Nasıl daha önce gelmedim buralara” demiş, “Nasıl?” Her yıl gitmenin hayalini kuruyormuş artık. Bu yaz bir de araba alacaklarmış, dükkâna da lazım hem, gezeceklermiş gönüllerince.

Sevim Hanım, hayatında ilk kez ölümünden bir ay önce pantolon giymiş. Gizli gizli. Baki Bey eve gelmeden, pantolonu çıkarır, etek giyermiş. Üç kere yapmış bunu. Hayatında üç kere pantolon giymiş Sevim Hanım.

Geçenlerde Baki Bey'in rüyasına girmiş. “Giysilerim. Giysilerimi ne yaptınız Teğmen?” demiş. “Teğmen” dermiş Baki Bey'e Sevim Hanım. Baki Bey, uyanır uyanmaz sormuş soruşturmuş. Yıkayıp paklayıp başkalarına vermişler meğer.

Gözü gibi sakındığı elbiselerini şimdi başkaları giyiyor. Ailesi şimdi hiç görmediği bir evde yaşıyor.

Baki Bey, “keçê” dermiş Sevim Hanım'a; bilen bilir, “kız” demek Kürtçede. Keçê, hem babaanne hem çocuk, özgürlüğünü zamanla, özendiği danteller gibi ince ince işledi, özgürlüğünü kendi eliyle doğurdu. Daha yolun başındaydı.

**Filiz Batur:
Belli olmaz,
sen hakkını helal et!**
JÎNDA ZEKİOĞLU

Oturduğumuz masadan yükselen gülüşmeleri izleyen birileri, bu masa etrafında toplanan yaşları 25 ila 50 arasında değişen insanların çok keyifli, her hâlimden memnun, derdi tasası olmayan bir sahil kasabası sakinleri olduğu yanılığısına kapılabilirdi.

Nuriye Abla, “Nasıl? Güzel olmuş mu balık” diye sorduğunda bunları düşünüyordum. “Çok lezzetli, eline sağlık” diye cevap verdim, Nuriye Abla’nın boncuk gözlerinden parlayan gülücüklerine. Saat geç olmuştu. “Artık yavaştan yola çıkma zamanı geldi” diyerek kalktım. Bu masanın etrafında bulduğumuz herkes; Emine ve Nuriye, Sabri, Mehmet, İsmail, Yüksel öğretmen son dileklerini paylaştılar bizimle. Ardından havaalanına doğru yola çıktık, bizi İstanbul’a döndürecek uçağa atladık.

Alanya’ya, İstanbul’da kar ve fırtınadan iptal olan uçuşlar arasından yırtarak varabilmiştik. İstanbul’un soğuşundan eser yoktu, âdeta bir yaz günü gibiydi. Çarşıda eliyle koymuş gibi buldu bizi Sabri Batur.

10 Ekim 2015’e kadar sevdiği bir karısı, çok güzel dostları olan, şimdi ise onların yokluğuyla mücadele eden nice insandan biri Sabri arkadaş. Akşamüstü güneş batarken, Alanya’yı tepeden gören kaleye çıktık. Sessizliğine karışmadım, zamanı gelince sigarasını yakıp aldı sözü:

“Ben Eruh’un bir köyünde doğdum. 1987 yılıydı, 10 yaşında ya varım ya yokum. Kan davasından köyümüzden çıktık. Biz köyden çıkınca, devlet de bir daha dönmeyelim diye bütün köyü yaktı. Önce Van’a göç ettik, fakat kış şartları zor olduğu için babam ve amcalarım başka bir yer aramaya gittiler. Birkaç hafta sonra geri geldiler. Çoğunluğu kadın ve çocuk, en az 100 kişiydik.

“Hep birlikte kamyonlara binip, Alanya’ya geldik bir gece yarısı. Her işi yaptım, hayata tutunmak için. On dokuz yaşına gelmiştim artık. Bir akrabamızın düğünü için Antep’e gittik. Gelinle damat pistte dans ederken onları izliyordum. Arka masalardan birinde oturan bir kız gördüm. Öyle sakin, gelinle damadı izliyordu o da. Arada inceden bir tebessüm yayılıyordu yüzüne. Çok asil bir duruşu vardı. Daha sonra halaylar başladı. Ben de girdim eline... Hiç bit-

mesin istiyordum o düğün. Ellerim heyecandan terliyordu, onunkiler de. Yüzüme bakamıyordu heyecandan, anladım o da ilgileniyordu benimle. Düğün boyunca sohbet ettik, birbirimize kendimizi anlattık. Daha sonra annesi seslendi, gitti. Ertesi gün babama Filiz’den bahsettim. Pervariliydi fakat onlar da bizim gibi göçle köylerinden çıkıp Antep’e gitmişlerdi. Uzaktan da akraba olduğumuz için ‘Hemen gidip isteyelim’ dedi babam.

Alanya’da Kürt olmak

“1992’de gelen asker cenazeleri nedeniyle çok saldırılar yaşadık. Evlerimiz kurşunlandı, kundaklandı. Dükkanlarımız yağmalandı, işten atıldık. Yalnız gezemezdik. Kaçırıp dövüyor, sonra bir köşeye atıyorlardı. Buna öfkelenen onlarca gencimiz gerillaya katılım yaptı. O asker cenazeleri Alanya’ya geldikçe, bizim gençler de dağa çıktı.

“Alanya’ya göç eden Kürtlerin hemen hemen yüzde yüzü belini birkaç senede doğrulttu. Sebabi işe muhtaç olmamızdı. Kimse bize kiralamak için bile ev vermiyordu. Nedir işte? Kürde ev vermeyin, pisletir, çok çocuklar, akrabaları gelir, zaten teröristler...

“Filiz’in aklını babam çeldi”

“Filiz asıl dönüşümü benim babamla, yani kayınpederiyle yaşadı. Babam yıllarca Kürt özgürlük mücadelesi için çabalamış, işkencelere, şiddete göğüs germiş, asimile olmamış bir insandı. Filiz’i çok sevdi. Nerede bir eylem, toplantı var Filiz’i alıp giderdi. Ankara’da kongrelere birlikte katılırlardı. Miting oluyor, bir bakıyorum ki babam halay başı, yanında Filiz...

“Sekiz yıl önceydi, kâğıt üzerinde bir örgütlenme vardı burada. Gizli gizli toplanıyorduk. Antalya’dan yönetici bir arkadaş geldi. Bizde misafir oldu. Toplantılar yaptık. Bize o zaman dedi ki; ‘Burada yönetimi kuracağız, başkanını da senin olman lazım.’ Ben ‘Okumam yazmam iyi değil. Bir emekli öğretmen falan olsun. Ben partiye karşı utanırım. Olamam’ dedim. O sırada babam hemen ayağa fırladı, dedi ‘Filiz bu işi çok iyi yapar!’ O arkadaş da şaşırıp kaldı. ‘Bir de

Kürtlere feodal derler, yeni çocuk yapmış gelinini siyasete yöreklendiriyor' dedi, keyifle güldük, haklıydı. Nereden nereye... Babamın öyle demesi beni çok gururlandırdı, Filiz'i de. İlk çocuğumuz Rojin yeni doğmuştu.

"Kısa bir süre sonra babam vefat etti. Filiz, öz babasını kaybetmiş gibi yıkıldı. Onun ardından, daha çok bağlandı siyasete. Ne kadar proje üretir, çalışmalara katılırsa, o kadar babamı yattığı yerde huzurla uyutacağına inanıyordu.

"Filiz ev ev dolaşır, kadınlara haklarını anlatırdı. Bazı geceler şiddet gören kadınları bizim eve getirir, kocalarından onları korur, davalarını takip ederdi. Şiddet gören, boşanmak isteyen kadınlara avukat yardımı buluyordu. Boşanmış ve işe ihtiyacı olan kadınları bir şekilde işe yerleştiriyordu. Çeşitli iş konularında kurslar, eğitimler almalarını sağlıyordu. Bunların hepsini partinin eş başkanı olduğu için yapıyordu.

"Bazen uzaktan Filiz'e bakardım. Projelerini, hitabetini izlerdim. Sanki benim karım Filiz değil de, yıllardır siyaset yapan bambaşka biri gibi hayran olurdu ona.

10 Ekim'in karanlığı

"Alanya'daki bütün sivil toplum örgütleri Ankara'daki Barış Mitingi'ne katılma kararı aldı. Filiz'e, 'Polis her şekilde kitleye saldıracak, sen kal ben gideyim' dedim. Kızdı bana. 'Ne demek' dedi, 'Kaçacak mıyım?'

"Sonuçta bir eş başkan. Orada olması, ilçe yönetiminin başında olması gerekiyordu. Haklıydı. Ama endişeleniyordum. Tahmin ettiğim, gaz sıklmaları, coplamları falandı. Daha kötüsünü düşünemedim ki!

"Ben de anneleri yok diye çocuklara 'Hazırlanın bu hafta sonu geziyoruz' dedim, hani alırım çocukları, pikniğe gideriz, biraz dolaşırız, keyifleri yerine gelsin. Pazar sabahı döneceği için Filiz'i de yoldan alır kahvaltıya gideriz diye kendimce plan yapıyordum.

"Cuma akşamı, Alanya'dan mitinge gitmek üzere herkes toplanmıştı. Davullar zurnalar, ziller... Barışa gidiyorlardı, eminim yol boyu şarkılar söyleyeceklerdi, eğleneceklerdi. Aslında gitmek istiyordum onlarla ama

Filiz'le iş bölümü yapmıştık. Benim görevim çocukların başında olmaktı. Nereden bileyim tümünden bırakıp gidecek.

"Herkes bindi otobüse. Eksik kimse kalıp kalmadığını kontrol için indi Filiz. 'Sen gitmedin mi hâlâ' dedi. 'Siz yola çıkın, ben de dönerim' dedim. Sarıldım ona bir daha. O sırada, 'Hakkını helal et' dedi. 'Ne biçim konuşuyorsun' dedim, 'yarın akşam döneceksiniz.' Bir tuhaf oldum. 'Belli olmaz, sen helal et' dedi. 'Helal olsun' dedim gülerek.

"Şimdi bazen diyorum, keşke öyle bir konuşma hiç olmasaydı aramızda, ben otobüsün kalkışını beklemeseydim. Sıradan bir şekilde gitselerdi. Bana 'helal et hakkını' demeseydi, ben de 'helal olsun' diye cevap vermeseydim. Her şeyi usulüyle yapmamış olsaydık. Belki olmazdı, belki ölmezdi.

"Sabah oldu. Çarşıda yürürken baktım, bizim esnafın hepsi televizyona bakıyor. Herkes kapısının önünde konuşuyor. Gittim dedim, 'Ne oldu? Niye bakıyorsunuz televizyona?' Orada öğrendim, Ankara'da patlama olmuş.

"Hemen atladım arabaya, birkaç arkadaş daha geldi Ankara'ya gittik. Yol boyunca sürekli arıyorum herkesi ama açmıyorlar. Gelen haberler kötü, ben de bizimkilerden birine ulaşıp, iyi olduklarını öğrenmek istiyorum. En sonunda Nuriye Abla açtı telefonu, açar açmaz çığlık çığlığa bağırdı: 'Hemî mirine, ez tené mame. Ez nizanım çi bi hevalé me hatiye.' (Herkes öldü, ben tek kaldım, arkadaşlara ne oldu bilmiyorum.)

"O sırada durdurdum arabayı. Anladım Filiz'e de bir şey olmuş, ya ağır yaralı ya da kaybettik. Bari cenazemizi alalım diye sürüyordum artık. Akşam beşe doğru Ankara'ya vardık. HDP genel merkeze gittik. Tıklım tıklım dolu, herkes isim soruyor. Oradan bir arkadaş başını kaldırıp 'Siz hangi şehirden' diye sordu. 'Alanya' deyince, hemen listeyi aldı elimden. 'Saruhan Bey'in yanına çıkın' dedi. Milletvekiliydi o zaman kendisi. Çıktık yanına. Çıkar çıkmaz, bize sarıldı.

"Cenazelerimizi almak istiyorduk artık sadece. Arkadaşlarla hastane hastane dolaştık. Hiçbir yerde yoktu. Ne bir

isim ne bir iz. Kimse bilmiyordu. Birinci günü öyle geçirdik. Sabah yeniden hastane dolaşyoruz, şu yaşta şu boy, şu kiloda, fotoğraf gösteriyoruz. Bedriye, Filiz, Sevim, Ebru ve Niyazi öğretmen. Hiçbiri bulunamayınca dedik ki, 'Demek ki bunlar yan yanaydı.'

"Artık Adli Tıp'ta bekliyorduk. DNA'lar verdik, milletvekillerini aradık, araya soktuk ama yok, bir türlü belli olmuyor. Sağ kurtulan arkadaşlar da kendilerini toparlayınca yanımıza geldi. Olay yerinden son fotoğrafları bize gösterdiler. Patlama alanına gittik, partiden arkadaşlar gidip incelemeler yaptı. Nihayetinde anladığımız şeydu; canlı bombanın en yakınındaki insanlar Filiz, Bedriye, Hasan, Sevim ve Ebru'ydu.

"Beşinci gündeydik. Hemen hemen hiç cenaze kalmamıştı. Osman Baydemir gelip yetkililerle görüştü. O sırada hastane koridorunda yerlerde oturmuş bekliyorduk. Önümüzden bir sedye üzerinde çöp poşetleri geçiyordu. Ayağa kalktım. Beş tane, ufacık çöp poşeti. Hepimiz anladık ki, o sedyede canlarımız vardı.

"Filiz'in bedenine dair hiçbir şey yoktu. Hattâ belinden aşağısı hiç yoktu. Diğer parçaları da birbirine dikmişler işte. Hiçbir şeyi kalmamış, birbirine dikilmiş paramparça hâlde. Bir tek bacağını bulduğumuza şükrettik arkadaşlarımızın. Hani, insan son bir kez kefenini açıp öpmek ister ya, bizim sevdiklerimizin öpecek bir yerleri kalmamıştı. Filiz'in saçını gördüm, 'Benimdir' dedim."

Son söz

Uzun ve sessiz oturmalara ihtiyacı olduğu her hâlden belli olan bir adam Sabri. Filiz Batur'un hikâyesinin en acı kısmını dinlemenin dışında sık sık daha umutlu şeyler konuşmaya çabalamamız ya da hesap sormayan sessizlikleri kucaklamamız bundan.

Son akşam hep birlikte yemek yemek için Nuriye arkadaşın evinde bir araya geldik. Bombalardan kurtulmuş, yaşam enerjisi fışkıran bir kadın. Yemekte, "Affeder misin" diye sordum Sabri arkadaşına. "Peşlerini bırakmayacağız. Ben görmesem de çocuklarım, Rojin ve Halil, annelerinin

katillerinin itibarlarını nasıl yitirdiğini er ya da geç görecek. Affetmeyeceğiz, yargılayacağız" dedi Sabri. Birlikte geçirdiğimiz 72 saatin en sert dakikalarını Nuriye Abla'nın sevimli sesi böldü: "Nasıl olmuş balık, biraz daha ister misiniz?"

Meryem Bulut:
Allah'ım,
bu ateşe
bir su dök
MURAT ÖZYAŞAR

Adı: Meyrem değil, Meryem.

Ama ve fakat, hiç kimsenin kendisine Meryem diye seslendiği duyulmamıştır. Oysa hem duyulmuş hem de görülmüştür kendisi çokça yerde: Galatasaray Meydanı'nda, cezaevi kapılarında, yürüyüşlerde, Kobani'de, Sivas ve Hrant Dink anmalarında, canlı kalkan olarak eksiksiz 40 gün askerinin ve gerillanın tam ortasında, ama ve en çok da barış mitinglerinde.

Hepimizin ve herkesin “ana”sı olmak için dünyaya gelmiş bir kadın o. Dünyanın en güzel sözcüklerinden birini, “ana”yı, kendisine isim edinmiş biri. Bu sebeple adı Meryem de değil, Meryem Anne de. Devletin zorla verdiği, gerektiğinde zorla görmek istediği nüfus cüzdanında ve bilumum resmî kayıtlarda geçmese de olur, hepimizin zihin kütüğüne silinmez bir biçimde kayıtlıdır çünkü onun adı. Asıl adı: Meryem Ana.

Ölüleri birer isim ve birer rakam olmaktan çıkarmak muradıyla oradaydım, evinde, Meryem Ana'nın her gün binlerce kez dua ettiği, Allah'ım bu ateşe bir su dök dediği, buram buram dua kokan o odada.

Oğlu Şeyhmus vardı, kızları Hikmet ve Behiye, gelini ve torunu Deniz. Sonra bana refakat eden Sibel Oral.

Herkesin hikâyesi gibi Meryem Ana'nın hikâyesi de çocukluğundan başlar uzamaya. Ve bütün Cumartesi Anneleri'nde olduğu gibi onun hikâyesi de bir gün, bir çocuğunun gidişyle başlar kırılmaya.

Kırılan şey uzamaz, başlar dağılmaya.

Meryem Ana da memleketin dört bir tarafına dağılır sonra: Kimi gün Lice'de, kimi gün Şırnak'ta, kimi gün Ankara'da, kimi gün Cizre'de, kimi gün İstanbul'da, kimi gün Sivas'ta bulur kendini.

Türkiye'de kayıplarını arayanların bir gün “kayıp” olacağı bilgisi eski bir gerçektir. Meryem Ana da bu bilgiyle yollardadır daima.

Oğlu Ahmet'in yaşayıp yaşamadığını bilemeyen bir anne, torunu Çekdar'ı geçen yıl Kobani'de yitiren bir anneanne o.

Biliyorum, annelerin de vaktiyle çocuk olduğu bilgisi, tuhaf kaçıyor bazı zamanlarda. Oraya gidelim diyorum, Meryem Ana'nın çocuklarıyla, Meryem Ana'nın çocukluğuna. Dört kardeşlermiş, dördü de kız. Anne bir doğum esnasında

yitiriyor hayatını, baba da çok yaşamıyor, erken veda ediyor onlara. Dört kız kardeş, insanı her daim yutkündüran iki kelimeyle büyüyorlar sonra, hepsi: öksüz ve yetim.

Dayıları bakmaya başlıyor onlara. Meryem Ana'nın çocukluğu tarlada ekin ekerek, hayvanları otlatarak, süt sağıp yoğurt yaparak, işte böyle böyle, geçiyor. Evleniyor daha sonra, kendisinden yaşça büyük, fazlasıyla merhametli ve şefkatli bir adamla. Araları gayet iyidir. Üç erkek beş kız çocukları olur. Birinin adı Ahmet, Meryem Ana'yı yollara dökten Ahmet.

12 Eylül darbesinden sonra “dünyanın işi” için, ekonomik sebeplerle Batman'dan göç edip İskenderun'a yerleşirler. Yirmi beş yıl orada yaşarlar. Meryem Ana'nın kendini meydanlarda, eylemlerde, sokaklarda, derneklerde bulması da İskenderun dönemine denk gelir. Oğlu Ahmet İskenderun'da, Kürtlerin baharı karşıladığı Newroz bayramına katılmıştır. Sene 90'lar. Hâliyle evi gece polisler basar, ayak-kabılarıyla içeri dalarlar, Ahmet uyarır, “Ayakkabıyla içeri girmeyin, annem burada namaz kılıyor” der. “Bir saatliğine alıp bırakacağız Ahmet'i” derler.

Abi Şeyhmus dayanamaz, “Madem bir saat içinde bırakacaksınız, beni de götürün” der. Şeyhmus'u başka arabaya, Ahmet'i bir başka arabaya bindirip götürürler. Şeyhmus unutmamıştır hâlâ: “Her biri iki metre boyundaydı.”

Ahmet 12 gün işkencede, gözaltında kalır. Kolları patlamıştır orada. Mahkemeye çıkarılır sonra, dört ay ceza alır, Malatya cezaevine gönderilir. Meryem Ana sürekli ziyaretine gider. İlk tanışıklığıdır cezaevi kapısıyla. Ahmet cezaevinden çıktıktan sonra polisler rahat bırakmaz onu. Tehdit ve korkuyla yaşamaktansa çareyi dağa gitmekte bulur.

Bundan böyle ev, giden bir çocuğa açar kapılarını her akşam.

Meryem Ana, Ahmet'ten sonra cezaevlerine gitmeye başlar, İskenderun cezaevindeki çocuklara kendi yaptığı tandır ekmeğinden, bahçesinde yetiştirdiği domates, salatalık, biberlerden götürmeye başlar, ihmal etmez onları. Kendince mukayyet olur onlara, hepsini çocuğu gibi görür.

“İşte böyle başladı annemin hikâyesi” diyor Şeyhmus.

Meryem Bulut'un evi

İskendurun'daki eve ara ara baskınlar olsa da, yine "dünyanın işi" için, bu kez İstanbul'a göç ederler. "94'te babam öldü, Ahmet arayıp başsağlığı diledi, ondan sonra da hiçbir şekilde haber alamadık ondan" diyor Hikmet Abla. Şeyhmus devralıyor cümleyi sonra, "Babam iki metre boyundaydı, bir gün şuram ağrıyor dediğini duymadık, kolay kolay düşmezdi babam, Ahmet'in hasretinden gitti."

Ahmet, İstanbul'daki evde de bir yokluktur. Kanlı gömleği yıkanmamış, öteki odada saklı duruyordur hâlâ.

Diğer çocuklar büyümüş, herkes kendi yolunu bulmuştur usulca. Meryem Ana Cumartesi Anneleri'yle buluşmaya gider sonra, karar kendi kararıdır, kimsenin yönlendirmesiyle gitmemiştir Galatasaray Meydanı'na. Her hafta düzenli olarak gider, sadece şehir dışındaysa gitmezmiş oraya. Üstelik kimseyle de gitmez, tek başına gidermiş. Şimdilerde İkinci Kuşak Cumartesi Annesi olan kızı Behiye gidiyor oraya.

Aynı zamanda oğlu Çekdar'ı Kobani'de yitiren Hikmet Abla anlatıyor: "Annemin ciğeri yanıyordu, bunca eylemlerde oluşu da bundandı. Ahmet'i getirmek gibi bir kaygısı yoktu, oğlunun dağda olduğunu biliyordu, sadece haber alamıyordu ondan. Lice'ye de gitti, 40 gün kaldı orada canlı kalkan olarak. Lice'ye gitmeden önce 'Anne dedim, bak sen yaşlısın, orada düşersin, dedim. Niye hep biz ölüyoruz, niye benim oğlum, kardeşim, annem ölüyor, diye sordum.' 'Ölünecekse ben öleyim kızım, yeter ki gençler ölmesin' dedi. Oğlum Çekdar 22 yaşındayken öldü, cenazesini Kobani'den getirip Batman'da gömdük. Mezarı başında 'Kuzum, orası senin yerin değil, benim yerimdir' dedim."

Meryem Ana Lice'de 40 gün canlı kalkan olarak kalırken, orada kendisine çokça benzeyen Sakine Arat ile tanışır, sıkı bir dostlukları olur. Sakine Ana'yı bilen bilir, 10 çocuğundan ikisi hayatta olan, iki oğlu Diyarbakır cezaevinde yatan, bu oğullardan Cemal Arat açlık grevindeyken ölür, Cemal'in idamla yargılandığını duyan kız kardeş Semra da intihar eder. Sakine Ana gözyaşlarını kurutan, "bugüne kadar, oğluma söz vermiştim, hiç ağlamadım" diyen bir ka-

dın. Meryem Ana'nın Lice'deyken geceleri uyanıp ara ara, çocukları dağ bayır aradığını anlatır daha sonra.

Meryem Ana Şırnak'a da gider canlı kalkan olarak. Asker durdurur onu, "Bu yaşında ne arıyorsun sen burada" diye sorar. "Senin annen ağlamasın diye buradayım" diye yanıtlar Meryem Ana. Durmaz devam eder sonra "Senin güllen bana değsin, oğlum ağlamasın. Oğlumun güllesi de sana değil, bana değsin, senin annen ağlamasın."

Selahattin Demirtaş bir gün kendisine "Cezaevinde çocuğun var mı" diye sorar, Meryem Ana'nın yanıtı "Oradakilerin hepsi benim çocuğumdur" olur. Demirtaş daha sonra taziyede şöyle diyecektir: "Biz hangi barış eylemine gittiysek Meryem Ana bizden önce oradaydı, o ağır yarayı nasıl taşıyordu hep merak ettim."

"Meryem Ana, Ahmet'ten sonra hiç durmadı" diyor çocuklar hep bir ağızdan. Hrant'ın anmasına da gider, Sivas anmalarına da. Hattâ oruçluymuş Sivas'a giderken. Oradan Hz. Ali'nin bir kokartını getirir. O kokart evinin duvarında asılıdır hâlâ. Sivas'a da giderken durdurup sorarlar: "Senin kimin var burada, niye buradasın?" Meryem Ana'nın yanıtı hazırdır, "Benim kimsem yok burada, kimse ölmesin diye geldim." Dört defa da Kobani'ye gider, çatışmaların en yoğun olduğu zamandır. Üstelik torunu Çekdar'ın da orada olduğunun bilgisi yoktur onda.

İstanbul'a döndükten sonra da Kobani için çalışmaya devam eder. Kobani için düzenlenen bir kermes vardır. Evde hummalı bir çalışma başlar. Kızı Behiye'yi yardımına çağırır. Memleketinden yaprak istetir, tembihini unutmadan bir tencere yaprak sarması yaptırır Behiye'ye, "Sakin ola bir tanesini bile çıkarmayasın içinden" der, "Kobanidekiler aç, bir tabak da bir tabaktır, siz her halükârda kendinize yeniden yaparsınız, şimdilik onların ihtiyacı var." Bir tencere yaprak sarmasının yanında kurabiye ve pasta da götürür kermese. Eve sevinçle döner, kızına, "Bugünkü tenceden ne kadar gelir geldi, biliyor musun" diye sorar. Kızı merak eder, beş bin liradır o günün hasılatı. Kermes günü Meryem Ana'ya gösterilen ilgi büyüktür. Dersimli bir başka kadın Meryem Ana'ya gösterilen ilgiyi şöyle anlatacaktır daha sonra: "Biz

de yaprak sarması yapmıştık, bizimkine bir tabak doldurup beş-on lira bırakırlarken onunkinden birer ikişer tane alıp 50-100 lira bırakıyorlardı. Dayanamadım, takılayım dedim ona, dedim ‘Sen hem yaşlısın hem de bizimkinden daha çok paraya veriyorsun sarmalarını, ben de masamı senin masanın yanına getireceğim.’”

Kobanî için yaptıkları bununla da sınırlı değil, “Tek başına bir kamyon elbise topladı annem” diyor Şeyhmus. Mahallede girmediği ev, gitmediği tekstil kalmamıştır. Kapısını açmayan da olmuştur, tepki gösteren de. Buna rağmen yılmamıştır Meryem Ana. Eski elbise getirenlere de zarafetle tepkisini göstermiştir: “Bir parça olsun, temiz olsun!”

Meryem Ana’nın günlük rutini bellidir aslında, barış için yapılacak herhangi bir aktivite yoksa, evinin iki sokak arkasında yer alan derneğe gider. Zaten derneğin anahtarı da ondadır, o açar, o kapar orayı. Evi gibidir orası. “Derneğe mukayyet olduğu kadar evine mukayyet olmamıştır, eve gelir yemeğini yer, namazını kılar, yine derneğe giderdi” diyor çocukları. Derneği ziyarete gittiğimizde Meryem Ana’nın kocaman bir fotoğrafı karşılıyor bizi, “Unutmayacağız” alt notuyla. Unutmak ne mümkün! Mahallenin gençlerinin evinin duvarına yazdığı söz de unutulmazdır: “Meryem Ana’ya sözümüz barış olacak.”

Mahallede Meryem Ana’yı tanımayan yoktur, Meryem Ana hasta olanın ziyaretine de gider küskünleri buluşturmaya da, herkes onun barışın elçisi olduğunu bilir. Öyle ki, kavga eden eşler bile onu araya sokarmış tekrar barışa-bilmek için. Aslında Meryem Ana’nın tek bir derdi vardır: Asker de ölmesin, gerilla da ölmesin, sivil de ölmesin. “Hiç kimse ölmesin, annemin tek isteği buydu” diyor çocukları, “bizim de.”

Meryem Ana’nın takıştığı tek bir kişi vardır belki bu dünyada, o da torunu Deniz’dir. Takışma da televizyonda neyin izleneceğine ilişkindir. Deniz çizgi filmin açılmasını isterken, Meryem Ana *Jıyan TV*’nin haberlerinin açılmasını ister. Annesinin hamile olduğunu bilen Deniz, “Eğer kardeşim kız olursa adını Meryem koyacağız” diyor özlemle.

Meryem Ana, Barış Mitingi’ne gideceği akşam tüm aile bireylerini oğlu Şeyhmus’un lokantasına çağırır. “Sanki bir veda akşamıydı” diyor Şeyhmus, o akşam için. Balık yapılmıştır, sohbet edilir, gülüşülür, eğlenilir, çünkü uzundur tüm aile bireyleri bir araya gelmemiştir. Vedalaşma ânı gelince Meryem Ana, “Oğlum yiyecek bir şeyler kaldı mı, yoldaki arkadaşlara götürüyüm” der. Şeyhmus da onu pastanesine yönlendirir, pastaneden poşet dolusu poğaça ve kurabiyelerle yola çıkar Meryem Ana. “Ondan sonra da gözümüzün önünden kayboldu” diyor Şeyhmus. Devamında “Sabah da patlamayı duyduk, annemi arıyoruz arıyoruz, cevap veren yok. En sonunda bir polis cevap verdi telefona, ‘Gelin annenizi alın’ dedi.” Cesedi teşhis etmeye giden Hikmet Abla oradaki polislere, “Annem siz de ölmeyesiniz diye buradaydı, annem niye öldü” diye sorar. Yanıt sessizliktir.

Artık kalkıp gideceğimiz zaman Şeyhmus balkona çıkıyor bizi. Meryem Ana’nın balkonuna yaptığı sandıklardan olma bahçeyi gösteriyor: “Bakalım bu sene kim ekecek bu biberleri” diyerek yanıtı uzun bir soruyla acıtıyor hepimizi. Sonra, uzun bir ahla, onlarda kalan hikâyesini özetliyor: “Kim ne derse desin, biz anamızı özlüyoruz.” Abdestsiz hiçbir barış etkinliğine gitmeyen Meryem Ana ölmedi, öldürüldü. Yetmiş bir yaşında öldürüldü. Öldürüldü. Şimdi hepimiz öksüz kaldık.

**Adil Gür:
İsrail, Almanya,
İstanbul ve
nihayet Dersim**

CAFER SOLGUN

Adil Gür'ün yaşam hikâyesine vâkıf olmak kolay olmadı. Parçalanmış, zor bir yaşamı olmuş Adil'in. Büyüklerimizin "gün yüzü görmedi" dedikleri türden bir yaşamı. Yıllardır ülkesinden uzakta, gurbette, Almanya'da yaşamış. Bu yılları "küsün" yaşadığını düşünüyorum. Kendisiyle, geçmişle, hayatındaki zorluklarla yüzleşmesi, ülkesiyle, memleketi Dersim'le küskünlüğüne son vermesi, kendisini adadığı büyük barış ülküsüyle mümkün olmuş sanki.

Onun büyük suskunluğu: Dersim

Ömrünün son zamanlarında Dersim'i, doğup büyüdüğü toprakları âdeta yeniden keşfetmiş. İşçi olarak çalışmak üzere gurbete çıktığında, belki de kendisine bir daha bu ülkeye dönmeme sözü vermişti. Yıllarca Türkiye'ye gelmemesi bu tür bir "söz" nedeniyle olsa gerek. Ama son yıllarında bu sözünü esnettiği anlaşılıyor. 2000'li yıllardan itibaren izin, tatil zamanları amcasının bulunduğu İstanbul'a gelmeye başlamış. Belki Almanya'dan da umduğunu bulamadığı için. Fakat İstanbul'a gelen Adil, Dersim'e uzun süre daha gitmemiş, gitmek istememiş. Nedenini soranlara cevap da vermemiş. Suskun kalmış... O küskünlüğün cevabı, onun o derin suskunluklarında saklıydı belki de.

Adil, muhtemelen acılı bir iç muhasebeden sonra barışmış memleketiyle. Yıllar sonra memleketine ilk kez gittiğinde üç gün kalmış sadece. Ama izleyen zamanlarda günlerce, haftalarca, hattâ aylarca kalmış. Memleketiyle barıştığını bu tavrından anladım. Ölümünden bir hafta önce, hikâyesinin başladığı köye gitmiş mesela.

"Barış" hayatının anlamıymış

Adil'in yaşadığına inandığım derin iç muhasebesi sadece memleketine dair değil. Adil aynı zamanda bir barış insanı. Barış, onun zor, acılı yaşamının en büyük anlamıymış gibi geliyor bana. Onu anlatanlar, yakınları, "Barışla ilgili hiçbir eylemi, hiçbir etkinliği, toplantıyı kaçırmıyor, yetişebildiği kadarıyla hepsine katılıyordu" diyorlar. HDP'nin 7 Haziran 2015 seçimlerinden hemen önce, 5 Haziran'da IŞİD'in bombalı saldırısına uğrayan Diyarbakır mitingine de katılmış

Adil ve ölümden kıl payı kurtulmuş.

Adil, ömrünün son zamanlarında hem kendi gerçekleriyle barışmış hem de ülkesinin temel meselesinin "barış" olduğuna inanmış bir insan. Barış için uğraş veriyor, mücadele ediyor olması, öyle sanıyorum ki, kendi acılı hikâyesinden çıkardığı en önemli ders.

Dersim'in, Adil'in de içerisinde şekillendiği Alevilik inancı, insanlara birbirleriyle ve sonuçta bir parçası olduğumuz doğa ile barışık yaşamayı telkin eder. Adil'in ömrünün son yıllarında, yıllar önce çalışmak üzere gittiği, yerleştiği, evlendiği, baba olduğu Almanya'dan bulabildiği her fırsatta Dersim'e gelmesinin, bu inançtan beslenen "kişisel" nedenleri de var. En azından yakınlarından dinlediğim hikâyesinin bana düşündürdüğü bu.

Açıkçası, Adil'in taziyesi ve hikâyesini dinlemek için Dersim'deki yakınlarıyla görüşmeye gittiğimde, onun hayatının ayrıntılarına vâkıf olmanın güç olacağı aklımın ucundan dahi geçmemişti. Dersim, sonuçta bir avuç memleket; herkes tanır, bilir birbirini. "Gür" soyadını taşıyan birçok kişi vardır hem de.

Adil'in kuzeni Bedrettin Kırmızıtoprak, sağ olsun, soğuk, karlı bir kış günü benimle görüşmek için Nazmiye'den geldi. Daha sonra İstanbul'da yaşayan ve Adil'in uzun süre yanında kaldığı amcası Hüseyin Gür ile görüştüm. Yazışarak bilgi edinmeye çalıştığım başka yakınları da oldu; ama esas olarak Bedrettin Kırmızıtoprak ve Hüseyin Gür'ün anlatımlarından tanıdım Adil'i.

Zor, parçalanmış bir hayat

Adil 1962 yılında dünyaya gelmiş. Annesinin karnındayken annesiyle babası ayrılmışlar. Adil, aynı anneden ikisi erkek biri kız üç kardeşin en küçüğü. Üvey annesinden doğan üç kız kardeşi daha var.

Mazgirt'in Tezirge (Aşağı Torbalı) köyünde zor şartlarda yaşamını idame ettirmeye çalışan babası, şehir merkezindeki öğretmen okulunda hademe olarak iş bulunca merkeze yerleşmişler.

Üvey annenin psikolojik sorunları varmış. Bir gün baba-

sının kafasına sert bir cisimle vurarak ölümüne sebep olmuş. Üvey anne Elazığ'da, o yıllarda son derece kötü bir üne sahip olan Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'ne kapatılmış.

Adil henüz üç-dört yaşlarındayken kardeşleriyle birlikte yetim kalmış.

Haydar amcaları, erkek çocukları yanına almış, kızları ise Çocuk Esirgeme Kurumu'na vermiş. Erkekler ne de olsa "erkek" ve biraz büyüdüklerinde başlarının çaresine bakarlar diye düşünmüş olmalı Adil'in Haydar amcası. Bir de yoksulluk var tabii işin içinde.

Adil, amcasının bakkal dükkânında onun her işe koşturan çırağıymış artık.

Okul çağına geldiğinde ise Adil'i Yatılı Bölge Okulu'na vermişler. İlk ve ortaokulu orada okumuş. Liseye başladığında ise, o artık çevresine kendisini "devrimci" olarak tanıtan biri. Hayatın izah edemediği zorluklarına karşı bulduğu "çare"ydi belki de "devrimci" olmak.

Ne var ki, bu çare onu "devlet" ile de karşı karşıya getirecekti. Bunun ne demek olduğunu anlaması için çok zaman geçmesi gerekmemiş.

12 Eylül darbesi olduğunda, geride kalan yoldaşlarıyla birlikte muhtemelen darbeye karşı neler yapmaları gerektiğine kafa yoruyordu: Duvarlara yazdıkları darbe ve faşizm karşıtı sloganlarla darbeyi püskürtmeleri mümkün mü?

Değildi.

1981 yılında gözaltına alınmış. Halkın Kurtuluşu örgütünün gençlik sorumlularından biri olmakla suçlanmış. Tunceli ve Elazığ Emniyeti'nde ağır işkenceler gördüğünü anlatıyor yakınları. Onlardan dinlediğine göre, arkadaşlarını ele vermesi, "itirafçı" olması isteniyormuş Adil'in. İşkenceye direnmiş. "O zaman seni öldüreceğiz" deyip onu bir gün işkencehaneden çıkarıp açık bir araziye götürmüşler. Gözlerini bağlayıp kafasına silah dayamışlar, son sözlerini sormuşlar. Adil, sadece "Abime selam söyleyin" demiş.

Yaklaşık iki yıl tutuklu kaldıktan sonra 1983 yılında serbest bırakılmış.

Birkaç yılda, kahvehanelerinde "devrim stratejisi" tartışmaları yaptığı Dersim'den eser kalmamış. Görüşlerine, na-

sihatlerine ihtiyaç duyduğu devrimci ağabeyleri de yokmuş artık. Kimisi öldürülmüş, kimisi de cezaevinde...

Önceleri nerede ne iş bulduysa çalışarak hayatını idame ettirmiş. 1986'da Hüseyin amcası çalışmak için İstanbul'a gitmiş ve ardından ailesini de yanına almış. Amcasının evini taşımaya yardım etmiş. Böylece ilk defa İstanbul'u görmüş ve bu şehirde kalmaya karar vermiş.

Bir inşaat firmasında çalışan amcası ona da yanında iş bulmuş. 1989'a kadar inşaat işçisiymiş.

İsrail'de ne yaşadı

Aynı yıl Adil'in zor yaşamındaki karanlık noktalardan biri olan İsrail macerası gündeme geliyor. Amcasına çok da fazla izahat yapmadan, çalışmak için İsrail'e gideceğini söylemiş ve gitmiş.

Bir yıl kadar sonra İsrail'den dönmüş. Ancak zaten az konuşan Adil, İsrail'den İstanbul'a döndükten sonra neredeyse hiç konuşmaz olmuş. Amcasının meraklı sorularına asla cevap vermemiş.

Sessiz, suskun ve bir ses duyduğunda yerinden sıçrayan biri olup çıkmış.

Bir gün evin kapısına polisler dayanmış, Adil'i alıp götürmüşler. Amcası nedenini sorduğunda, pasaportuyla ilgili bir sorundan dolayı ifadesinin alınacağını söylemişler. Birkaç gün sonra Adil serbest bırakılmış. Amcası, bu tuhaf gözaltı olayının içyüzünü ancak polislerin anlattığı kadarıyla öğrenebilmiş. "Pasaportsuz yurt dışına giriş çıkış yaptığı için" demişler. Ancak amcası, Adil'in pasaportunun olduğunu söylüyor.

Adil, bu olaydan sonra iyiden iyiye içine kapanmış. Yemeden içmeden kesilmiş. Amcası onun bu durumundan endişeye kapılmış ve Adil'i Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'ne götürmüş. Müşahede altına alınmış. Ama orada da susmaya devam etmiş. Doktorlar, onun bu hâlinin sebebinin geçmişiyle, belki de gördüğü işkencelerle ilgili olduğunu söylemişler.

Bir gün Adil hastaneden üzerinde eşofmanı ve cebinde beş kuruş parası olmadığı hâlde kaçmış, amcasının evine

gelmiş. Bakırköy'den Küçükalyal'ya nasıl gelebildiğini amcası hâlâ bilmiyor ve ızah edemiyor...

Ender konuşmalarından birinde, hastanede kendisine vurulan iğnelerin onu daha da kötüleştirdiğini söylemiş Adil.

Almanya yılları

1991 yılında Adil, bu kez Almanya'ya gitmiş. Nasıl gittiğini bilen yok. Sadece evinde kaldığı amcasına Almanya'ya çalışmaya gideceğini söylemiş.

2000'li yıllara kadar kimseyi aramamış. Almanya'da çalıştığını, evlendiğini, çocukları olduğunu İngiltere'deki ağabeyi aracılığıyla öğrenmişler. Öldüğünde Adil'in kızları Saime 13, Elif 15 yaşındaydı.

Uzun süre sonra ilk defa İstanbul'a gelmiş. Bu arada evliliği de yürütememiş. Eşinden ayrılmış. Çok sevdiği iki kızını da annesinin yanında bırakarak.

2007-2008 itibariyle Adil bulabildiği her fırsatta İstanbul'a gelmiş ama Dersim'e gitmemiş. Gitmek istememiş. Nedenini sorana da hiçbir şey dememiş... Amcasının dikkatinden kaçmamış, İstanbul'a her geldiğinde "barış" konulu etkinliklere katılıyormuş.

Tahmin etmek zor değil; eşinden, çocuklarından ayrılmak Adil'i altüst etmiş olmalı. Çok sigara içtiğini söylüyor amcası, bir de hep yalnız kalmak istediğini ve bir başınayken kendi kendine söylendiğini.

Bunlar Adil'in bir derin muhasebe içerisinde olduğunu düşündürüyor bana.

Bedrettin Kırmızıtoprak da Hüseyin Gür de başka tanıyanlar da onun bu hallerini anlatırken durup belirtmek gereği duydular: "Aman yanlış anlama, psikolojisi bozuktu, evet, ama aslında çok akıllı, zeki biriydi. Konuştuğunda çok mantıklı ve bilgili laflar ediyordu."

Dersim'e dönüş

2013 yılı, Adil'in hayatında önemli bir dönüm noktası. Çünkü Adil 1986'da İstanbul'a gelerek terk ettiği Dersim'e yıllar sonra ilk defa 2013'te gitmeye karar vermiş.

Önceleri üç-dört gün kaldığı Dersim'de giderek daha

uzun süre kalmaya başlamış. Dersim'le, memleketiyle bu tarihte barışmış olmalı diye düşünmemin sebebi bu.

Ve yine aynı tarihlerde HDP'nin çalışmalarına katılmaya başlamış Adil. Dersim'deki seçim kampanyasına destek vermekle kalmamış, diğer illerdeki parti çalışmalarına da katılmış yapabildiğince, yetişebildiğince. 5 Haziran 2015 günü Diyarbakır mitinginde patlayan IŞİD bombalarından şans eseri yara almadan kurtulmuş.

Adil, ölmeden önceki son üç ayında hep Dersim'deymiş.

Öleceğini hissetmiş gibi...

Öleceğini hissetmiş gibi, 10 Ekim'den bir hafta önce doğduğu köye gitmiş. Ablasını ziyaret etmiş. Kırlarda dolaşmış. Munzur'a dalıp gitmiş gözleri...

Adil, Demananlı. Demanan, Dersim 38'de devletin hedefindeki aşiretlerin en büyüğü. Dolayısıyla 38'de en çok katliama uğrayan aşiret. Adil'in de ailesinden çok sayıda insan 38'de öldürülmüş. Dersim'in acılı hikâyesi kendi zor yaşamına karışmış olmalı Adil'in zihninde.

Ahmed Arif'in "Adiloş Bebe" şiirini çok severmiş Adil. Dinleyenler söylüyor, soyadı gibi gür sesiyle o şiiri çok güzel ve etkileyici okurmuş. "Doğdun üç gün aç tuttuk./ Üç gün meme vermedik sana" diye başlayan o şiiri okurken, Adil'in içinde hangi fırtınalar kopuyordu acaba?

Zorlu bir hayatı oldu Adil'in. Çok zorlu. "Barış" onun son ümidi, son sığınağı, haksızlığa karşı durmanın son bayrağıydı belki. Ona her ne anlam yüklediyse, çok bağlanmıştı çünkü. 10 Ekim 2015 günü başka acıların içerisinde "barış" diyerek gelen arkadaşlarıyla birlikte Ankara Garı'nın önünde verdi son nefesini. Umudunu geride kalanlara miras bırakarak.

**Muhammed Veysel Atılgan:
Kendime
kanat yapsam
uçabilir miyim anne**

CAN GÜRSES

İnanmazsanız anneme sorun, Zelal Ablama, Fatoş Ablama, Diloş Ablama, küçücük teyzem Emoş'a sorun; gizli mektuplar, ufak notlar yazıp, oraya buraya bırakmayı ne çok sevdiğimi size söyleyeceklerdir. Değil mi baba? İşte bu da o mektuplardan biri. İyi ki cebime kâğıt kalem koymuşum baba, senin gibi.

Size buraları anlatsam canınız sıkılır. Zaten canım anlatmak değil, hatırlamak istiyor. Hatırlayınca evimize giden mavi dolmuştaymışız gibi hissediyorum. Mektubum bitmeden eve dönmüş oluruz babamla. Çizgi film saatidir şimdi. Tamam tamam dokuzdan sonra televizyon senin baba. Televizyonun karşısındaki kanepeye yatıp çikolata istesem annemden, getirir mi? Yemek yemeyip tatlı yiyorum diye güzel gözlerini bana yaramazmışım gibi diker mi? Kan şekerim düştü ama anne, derim, kıyamaz getirir. Akşam da çaktırmadan söylerim, yemeği biraz az doldurur musun, derim. Böylece bol bol çikolata yiyebilirim.

Burda çok çocuk var. Hepsiyle hemen arkadaş oldum. Hepsi de eve dönmek için gün sayıyorlar. Burdaki tüm çocuklar en çok çikolatayı ve annelerini özleyiyorlar. Anneyi özleyince her şeyi özlemiş oluyor zaten insan. O sabah evden çıkarken annem beni öpmek isteyince, "Gerek yok. Bir gül yeter" demiştim. Babamla buraya geldiğimizden beri düşünüp duruyorum. Anneme öptürmeli miydim kendimi? Ama o zaman gülüşünü böyle resim gibi hatırlayamazdım ki... Eve döner dönmez cup cup öpeceğim annemi.

Seninle geldim diye annem bana kızmamıştır, değil mi baba? Bensiz gitme diye kapıyı kilitleyip, anahtarını sakıya saklayıp, çocuk gibi ağlamasaydım seninle gelmeme engel olur muydu annem? Ama ben gecedan plan yapmıştım. Annemin sesine uyandığımda gittin sanmıştım. Ödüm kopmuştu. Bırakamazdım ki seni yalnız başına. Televizyon hep kara haber veriyordu son zamanlarda. Eve geç döndüğün günlerde kötü kötü şeyler doluyordu aklıma. Annem ısrarla, "Git, yerine yat" diyordu. Sen gelmeden kalkamıyordum kanepeden. Hangi gün kucağında uyumadan yatağıma yatabildim ki ben? Seni beklemekten vazgeçsem kesin bir fenalık gelirdi başına.

Hatırlıyor musun baba, annemle Marmaris'e gittiğinizde bir not yazıp bırakmıştım odanıza: "Bir baba evlâdını bırakıp da gider mi baba? Peki ya sen anne? Sen nasıl gittin?" Hiç uyuyamamıştım siz yokken. Annem uyuyor mudur biz yokken? Annem uyurken gözleri gibi menekşe kokar, değil mi baba? Fatoş Ablamın yanına kıvrılıp uyumak vardı şimdi... Ama büyüdüm ben. Dokuz yaş az şey mi? Yalnız uyumaya alışmalıyım artık. İyi ki sen varsın yanımda.

Ablamların odasına kapıyı çalmadan giriyorum diye, "Sen artık büyüdün" demiştiniz bana, "Kapıyı çalmadan girmemelisin kızların odasına." Ben de kapıyı çalmadan ama gözümü yumarak giriyordum. Biz yokken Diloş Ablam çok süslenmiyordur, değil mi baba? Yürürken çok bakıyorlar ona. Zelal Ablam'la oynadığımız oyunları kimse bilmiyor burada. Zelal Ablam'ı buradan güldürebilir miyim baba? Ablamların geceleri mesajlaştıkları arkadaşlarının isimleri ne acaba? Ablamlar nasıl da güzeller ya... Ben en çok Diloş Ablama benziyorum bence ama herkes anneme benzediğimi söylüyor. Dünyayı mavi görmeyi annemden öğrenmişim. Ama ben hep sana benzemek istedim baba.

Sence senle birbirimize benziyor muyuz baba? Benze mesek burda yan yana olmazdık, değil mi ama... Buradaki yaşça daha büyük arkadaşlarım konuşurlarken duydum. Politik nedenlerle gelmişiz buraya. Ben hayır dedim onlara, biz babamla barış için çıkmıştık yola. Hem politik de ne demekmiş? Barış Mitingi değil miydi gittiğimiz? Davullar, zurnalar, türküler, halaylarla mı yapılıyor politika? Barış politik bir şey mi baba? Çantamda Tutku vardı, ondan yesek mi? En son simit yemiştik orda, çok zaman oldu. Acıktım galiba. Çantamı düşürmüşüz kalabalıkta. Eve döndüğümüzde annem yayla çorbası yapmış olsa...

Sanırım annemin yayla çorbasını çikolatadan daha çok çekiyor canım. Sonuçta çikolatayı annem yapmıyor. Biz yokken kim bakıyordur anneme? İyi ki dayım var, amcamlar var, Yunus Abiler var. Ablamlar da çok güçlü ama. Annemden bile güzeller çünkü. Bence güzel insanlar güçlü olurlar. Ama anne en güzeldir, değil mi baba? İlk tanıştığınızda daha da mı güzeldi annem? Kaç yaşındaydı? 18 mi? Şimdi

ablamlar bile büyük ondan. Dügünlerine yetişiriz mutlaka, değil mi? Çok üzürlürler yoksa.

Bizim evin bahçesinde yaparız ablamların dügünlerini. Bütün Batman gelir. Sınıf arkadaşlarım da gelsin. Beni oyuna almayan komşu çocuklarını bile çağırırım bana kalırsa. Sabahat öğretmenim en başta gelsin. Yoklamada var gösterebilir mi beni Sabahat öğretmenim? Okula gidemsem de yıldız verebilir mi bana, inci gibi dediği el yazımın hatırına? Bir teneffüs maçlarından bir de matematikten geri kaldığım için üzüliyorum. Küpün altı kareden oluştuğunu biliyordum tabii. Kâğıda yan yana ancak beş kare sığdırabildiğim için yanlış cevap vermişim o soruya. Yoksa biz ailece matematikte zekiyizdir, değil mi baba?

Derslerime çalışmadığımda, “Çalışmazsan çöpçü olursun” demiştin de karşı çıkmıştım sana: “Çöpçüler de insan ama!” En arkanın bir önündeki, cam kenarındaki sıraya benim yerime kim oturuyordur acaba? Kim oturuyorsa çok ballıymış. Kaleyi kapan oldu mu, annesi öğle yemeği getirdi mi ilk o görüyordur. Mendil kapmaca oyununda ben temsil edecektim bizim sınıfı. Arkadaşlarımı çok beklettim baba. Sen ne zaman dersin dönelim Ankara’ya. Annemin sözü var bana, bir kerecik de olsa tek başıma gideceğim okula. Sözüünü tutmazsa gider arka odaya, masayla pencere arasına saklanırım bak. Fatoş Ablam beni bulunca pır yapar. Uçmak ne güzel şey, değil mi baba?

Bir gün annemle beraber okula yürürken anneme ne sordum, biliyor musun? Büyüyünce bilim adamı olsam sence kendime kanat yapıp uçabilir miyim anne, dedim. Uçarsın tabii, dedi. Sanki buraya da uçarak geldik ama hiç hayal ettiğim gibi değildi. Kanadı olmadan uçabilir mi insan? Belki burada senle beraber kanat yaparız kendimize. Kanatlarımızla uçarız Ankara’ya. Diyarbakır’dan gelen arkadaşlarımızın otobüsünü karşılayacaktık daha. Ayıp oldu onlara da. Çok beklememişlerdir, değil mi?

Annemle Sabahat öğretmenim günlüğüme yazdığım mektupları bulmuşlar mıdır? “Annecim sen benim için her şeyi yaptın ama ben senin için hiçbir şey yapamadım. Niye hiç bilmiyorum çünkü benim elimden bir şey gelmedi.

N’olur beni affet anne artık senin için her şeyi yapacağım” yazmıştım anneme. Sana da bir not yazmıştım... Şimdi söyleyemem, utandım. Pembe kilitli günlük almış diye amma söylenmişim Fatoş Ablama. Kapağını hatırlıyor musun günlüğümün? Smiley World yazıyordu güle oynaya. Sayfaların çoğu boş kaldı. Dönünce bir sürü yazacağım. Yazar olsam beni beğenir misin baba? Annem gibi gizli bir şairim ben de aslında. Yazar da olayım avukat da bilim adamı da. Olamaz mıyım baba?

Çok susadım. Annemin elinden su içmek istiyorum. Ben gidip alamam. Çok uzağım suya. Hiç ayna asmazlar mı buraya? Evden çıkarken saçımı taramıştım. Sen de dur deyip arkasını düzeltmiştin ya, baksana, bozulmuş mu? Çok yakışıklı mıyım hâlâ? Beni kucığından hiç indirme, olur mu baba? Uyuyamam yoksa. Uyumazsam büyüyemem. Büyümezsem kanat yapamam sana bana. Ama bence büyüdüm. Yoksa nasıl giyinirdim sabah kendi başıma? Baba beni pır yapsana. Ama öyle bir yap ki uyandığımda Zelal Ablamı, Fatoş Ablamı, Diloş Ablamı, küçücük teyzem Emoş’u, en çok da annemi bulayım yanımda. Anneye kavuşunca her şeye kavuşmuş oluyor insan. Barışa bile. Değil mi? Bir şey desene be baba.

Not: Can Gürses, 10 Ekim 2015 Ankara Barış Mitingi katliamının en küçük kurbanı dokuz yaşındaki Muhammed Veysel Atılğan’ı, annesi Nezihe Atılğan, ablaları Fatma, Dilek, Zelal Atılğan, teyzesi Emine Doğan ve babasının dostu Yunus Akıl’dan, Ankara’da Veyseller’in Batıkent’teki evlerinde dinledi. Veysel için, öğretmenini Sabahat Yıldırım’la yine Batıkent’te bir araya geldi.

Umut Tan:
Her Şey yolunda baba,
beni merak etme!
SEZİN ÖNEY

Malatya'nın göğü karanlık, Malatya'nın göğü kurşunî.

Şehir geride kalırken, alacakaranlığı koyulaştıran bulutlara gözüm dalmış. Şu birkaç günde tanık olduklarımla, “kahpe felek” ne demek, neden böyle bir laf ortaya çıkmış anladım diye düşünüyorum.

O an, o gök, o uzayagiden yol; sonu gelmeyecek, biteviye bir yolculuk.

Yolun sonu bu.

Başlangıcı ise Malatya. Bir köye doğru uzanan bir yolculuk.

Dört kişiydik bir arabada... Tanışalı dakikalar olmuştu henüz...

Tan ailesinin anne-babası Zeliha Hanım ve Feramuz Bey, Feramuz Bey'in ablası Gülten Hanım ile Dilek Kasabası'nın az ilerisindeki Hilan köyüne doğru gidiyorduk. Küçük, sevimli, baharda yeşille donandığı belli bir köy Hilan; sıralı bir avuç köy evini az geçince bir tepeciğe geliyorsunuz. Tepeciğin başında bir demiryolu, rayların ardı ise köy mezarlığı. Köyün etrafında sıra sıra kavaklar...

Oraya varınca arabadan, bir buluşmaya yetişir gibi iniyor Zeliha Hanım. Verdiği söze gecikmek istemeyen, telaşını zarıflıkla bastıran bir hızla mezarlığa yöneliyor. Gözleri ile-riye kilitli. Akli buluşacağı kişide olanlar gibi o gözler sadece buluşma noktasına odaklı, hafif koşar adım, beklenen bir randevuya, bir merasime gider gibi bir heyecan.

O kibar ve sabırsız telaşla alınan yolun sonunda, iki taze mezar var. Biri Zeliha Hanım'ın oğlunun mezarı; Umut'un. Diğeri, Umut'un kuzeni Onur'un.

Umut, 17 Eylül'de 18 yaşına basmış.

Çocukluktan, “resmî olarak” çıktıktan sadece günler sonra, eve gelen lise diplomasının henüz mürekkebi bile kurumadan, o tomurcuk yaşam ondan alınmış.

Oğlunun mezarına varınca annesi, diz çöküyor. Toprağa yanağını dayayıp ağlamaya başlıyor.

Babası da çakıl taşları ile üzerine “Umut” yazılı mezarın diğer köşesine kapanıyor.

Mezarın üzerinde kırmızı çiçekler, yemyeşil yaprakları.

Onlar ağlıyor hıçkıra hıçkıra; ben ağlıyorum hıçkıra hıçkıra.

Umut'un o güzel, gencecik çehresine baktıkça, mezar taşına iliştilmiş, yaşlar iniyor iniyor.

Biri kırmızı, biri yeşil iki kurdelenin üzerindeki resimdeki Umut mütebessim; hayat çok güzelmişçesine, ta kalbinden gülüyor.

Annesi, Umut ile konuşa konuşa ağlıyor; onu sevip kok-luyor, bağına basıyor. Babası, onunla konuşa konuşa ağlıyor ağlıyor; ona sevdiği bir türküyü telefonda çalıyor, Sabahat Akkiraz'dan “Sesime ses verin dağlar..”

“Ses verin sesime dağlar,
Benim kuzum orda mıdır?
Hiçbir haber alamadım,
Yoksa başı darda mıdır?
Dağlar dağlar uzun dağlar,
Yüreğimde tozun dağlar.
Kurdu kuşu sen sakladın,
Nerde benim kuzum dağlar?
Ataş düşdü yakar yavrurum,
Bir gül gibi kokar yavrurum.
Yüzün gözümün önünde,
Yaş içime akar yavrurum.
Dağlar dağlar uzun dağlar,
Yüreğimde tozun dağlar.
Kurdu kuşu sen sakladın,
Nerde benim kuzum dağlar?”

Malatya'nın dağları bizi çerçevelemiş. Oğullarına, onu na-sıl özlediklerini fısıldıyorlar. Dört aylık müebbet hasretlerini anlatıyorlar.

Baba, henüz hiç karşılıklı sigara içmeden yitirdiği oğlu için bir sigara yakıyor, mezarının toprağına koyuyor. Bir sigara da yan mezara, Onur'a yakılıyor; sigaralar yana yana kül oluyor, biz kavruluyoruz.

Tan ailesinin diğer göçüp gitmiş bireylerinin mezarları çepeçevre; mermer taşlarının sessizliğinde sanki en zamansız, en zalim bu ölümlere isyan, kırgınlık çığılığı yankılanıyor.

Çanlar çalıyor; mezarlığın kapısından bir tren geçip gidi-yor, sanki bir ömür gibi akıp gidiyor ardımızdan.

Ağlıyoruz, ağlıyoruz; çok ağlıyoruz. Sanki, tüm geçmişe, geleceğe, bu toprakların öldürülen tüm çocukları, gençleri ile yitip giden Umut'una, Onur'una, onlarla beraber yok olan umuda, onura ağlıyoruz.

Malatya'da Paşaköşkü Mahallesi'ndeki evlerine varana kadar herkes sessiz. Sakız gibi tertemiz, pırıl pırıl, derli toplu olduğu kadar mütevazı apartman dairesinden içeri girince, Umut'un fotoğrafları karşılıyor bizi. Her odada onun resimleri; sabah ilk göz açıldığından akşam uyuyana kadar, evin kapısından adım atıp dışarı çıkana kadar, her yer Umut'un resimleri. Evin tek süsü bu fotoğraflar.

Umut'un, 12 yaşına hazıranda basacak kız kardeşi Sıla ile paylaştığı odasında, ders kitapları, kalemleri bıraktığı gibi duruyor. Sanki az sonra kapı çalınacak, gelecek ve selamlaştıktan sonra bizle, odasına kapanıp çalışmaya başlayacak. İlk denemesinde üniversiteye girememiş Umut; çok istiyormuş polis olmayı... "Yunuslar," motosikletleri, güçlü ve adalet dağıtan imgeleri ile Umut'u son birkaç yıldır çok etkiliyormuş.

Bu yıl çok sıkı tutuyormuş üniversite sınavı hazırlıklarını... Ailesi de arkadaşları da lise mezuniyeti sonrası Umut'un üzerine bir ağırbaşlılık geldiğini söylüyor. Gecenin geç saatlerine kadar mutfakta oturup, kitaplara gömülüyormuş. Gelecekle ilgili planları kafasında döndürüp duruyormuş; en sonunda, önce İktisat-Maliye okuyup, ardından polis olmayı kafasına koymuş.

Evin neşesi hâlâ Umut; bir yandan gözlerimiz hep dolu dolu oluyor, ailesi ile, arkadaşları ile onu anarak sohbet ederken, öte yandan da, muzipliğini, şakacı, neşeli kişiliğini anımsatan detaylar bizi güldürüyor.

Bir kaçak gözyaşı, bir tebessüm...

Arkadaşları Fırat, Ahmet ve Onur, en sıkıntılı zamanlarında Umut'un ne yapıp edip onları güldürmeyi başardığını anlatıyor. Aynı mahallenin çocuğu olan yedi-sekiz kişilik bu lise arkadaşları grubu, her günlerini beraber geçirir, yedikleri içtikleri ayrı gitmezmiş.

Mahallelerindeki parkta buluşur, evden çağrılar gelene kadar sohbet edip eğlenirlermiş. Umut, babası Feramuz'un gözünden sakındığı canı, oğlu olarak, hep en erken eve çağrılan olurmuş. Lise çağlarının en delikanlı dönemlerinde dahi Umut'un saat dokuzdan sonra eve girdiği nadirmiş.

"Çılgınlıkları," balkonda arada bir gizli gizli sigara içmek ve babasından şoförlük öğrendikten sonra mahallede bir tur atmak için araba kaçırmakla sınırlıymış Umut'un. Onlar da,

Feramuz Bey'in gözünden kaçmıyor da; bilmezden geliniyor.

Evde de okulda da hep gülüyor ve güldürüyor Umut. Sanki ona her gün 1 Nisan- küçük şakalar yapıp duruyor herkese. En çok komedi filmlerini seviyor; halay çekmeyi, şarkı söylemeyi de. Sesinin güzel olduğunu da söylüyorlar.

Kardeşi Sıla'yı hem kolluyor hem ona da muziplik yapmadan duramıyor. Sıla'nın doğmasını çok istemiş, yalnız kalmak istememiş ailede çocuk olarak. Çocukluk resimlerinde hep bebek Sıla kucagında.

Çok imkânsızlıklarla yetiştirmiş çocuklarını Feramuz Bey ile Zeliha Hanım. Para kazanmak için büyük emekler, didinmelerle geçmiş hayat. 1995'te evlenmişler, iki yıl sonra Umut doğmuş. Üçü beraber büyümüşler sanki.

Gene de, Feramuz Bey ile Zeliha Hanım'ınki, tam bir Anadolu tipi aşk hikâyesi. Her doğum günü, her evlilik yıl dönümü özenle kutlanmış; mumların yakıldığı, pastaların kesildiği kutlamalarda, anne baba sevgiyle sarılıp dans ediyorlar, resimlerde de birbirilerine çok sevgili bakışları var.

Umut'u da Sıla'yı da, tüm yoksunluklara rağmen, bu sevgiyle sarıp sarmalayıp büyütmişler. Dertleri, dişlerinden tırnaklarından arttırdıklarıyla kurdukları bu hayatta, çok çalışmak yüzünden evlâtlarının çocukluğuna doyamamak.

Ve tabii, beraber bir tatile dahi çıkamamış olmak.

O hayali kurulan tatile hiç çıkılamamış. Onun yerine, beraber geçen her an bu dört kişilik aile için bayram gibi olmuş.

"Çok hızlı geçti zaman" diyor Feramuz Bey. Güzel olan her zamanın akıp gitmesi gibi hızla, öyle geçmiş beraber anlar; göz açıp kapayana kadar.

Eğlenceli hatıralar, her yandan göz kırpmıyor sanki.

Baba-oğulun eğlencesine tutuştukları güreşler mesela. Çok güçlenmiş, serpilmiş son zamanlarda Umut; ama babası gene de onu yeniyormuş hep. Belki de, gücünü göstermek istemiyordu civan gibi büyüyüvermiş olsa da Umut. Bilemiyoruz ki.

Çok merhametli Umut; düşünceli. Bir bankada servis elemanı olarak çalışan annesi yorulmuş mu, eve eli yüklü mü geliyor- hiç sektirmeden her mesai çıkışı arıyor soruyor. Alışveriş yapmışsa Zeliha Hanım, elinde yük olacaksa onu muhakkak alıp geliyor eve.

Arkadaşları, parktaki son buluşmalarında, yavru bir köpek görünce hemen koşup ona süt alıp geldiğini anlatıyorlar. Oysa, Umut yavru bile olsalar köpeklerden korkarmış; küçükken bir köpek ısırması onu zira. Ama yardımseverlik, korkuyu yenmiş işte; çünkü Umut öyle, neşeli, eğlenceli, kin tutamaz, adaletsizliğe dayanamaz. Kızgınlığı en fazla bir saat sürer; öfkelenince de öyle kızmaz bağırır, sadece burnu kızarır, başı ağrır. Baş ağrırken da gelir, babasının kucasına yatar; “Ne olur baba, bir masaj yap; sen elini atmazsan geçmez” der.

Babayla tatlı tatlı çekişirler arada; Feramuz Bey, otoritesini belli etmek için öğüt verir, Umut’u denetler, kısıtlar. Umut da bazen itiraz eder ama hep sözünü dinler. Hiç ters davranmaz. On sekiz yaşına girdiği 17 Eylül’den sonra da, “Büyüdüm, 18 oldum; artık özgürüm” der babasına hep gülerken.

Ama bir aydan az sürer bu özgürlük. 10 Ekim’e kadar; zaten o özgürlüğü kullandığı an da, belki Ankara’ya gitmek için izin istediği zaman olur.

Babası da annesi de hiç istemezler gitmesini Ankara’ya. 9 Ekim akşamı birden çıkarır gitme fikri ortaya; başka gidenler vardır, kuzeni Onur gitmektedir. Umut da ilk kez göreceği başkent, hayatta Malatya’nın dışına ikinci kez çıkma şansı derken heveslenmiştir. Babasına, çok munisçe, âdeta yalvarır gibi sorar. Feramuz Bey, bu yumuşak başlılığın karşısında duramaz. Annesi de çok ısrar eder kalması için ama onun da yapacağı bir şey yoktur.

Pamuklara sarılıp yetiştirilmiş kelebek, kozasından uçmak istemektedir o gece. İlk gençlikte, evin dışına adım atmanın o çok heyecanlı, bir yandan da endişe verici, tedirgin edici, baş döndürücü deneyiminin çağrısı vardır; nasıl karşı koyabilir ki Umut? Nasıl karşı koyabilir ki anne babası, kanatlarını açma zamanı gelen oğullarına?

Birbirlerinin her şeyini bilen arkadaş grubu da bilmez Umut’un yola çıkacağını; son anda gelmiştir o karşı konulmaz heves. Atlar gider Umut.

Annesine dönüp dönüp sarılır giderken; “Seni çok seviyorum, bunu bil” der.

Sabah, Ankara’ya varduktan sonra, olaydan dakikalar önce babasıyla konuşurlar. “Her şey yolunda baba; kahvaltı

ettik, meydana gidiyoruz. Sonra Anıtkabir’e gideceğiz. Beni merak etme.”

O telefonda az sonra, Zeliha Hanım, bir karganın âdeta ağıt yakar gibi acı acı öttüğünü duyar. Birden içi yanar, kötü olur. “Patlamanın olduğu zamana denk geliyor olmalı” diyor Zeliha Hanım.

Sonra telefon gelir Onur’un annesinden; olayı haber veriyordur. İki anne de telaştadır, korkudadır. Oğulları ne hâldedir; arar haber alamazlar. Aileler, Ankara’ya doğru yola düşer. Ve orada, buz gibi soğukta hastane kapısında bekleyiş başlar.

O gece, Ankara’da patlayan havai fişekleri unutamıyor Tan ailesi; o umursamazlığı, vurdumduymazlığı. Onlar korku ve endişelerin en büyüğü ile, tir tir titreyerek beklerken, Ankara ayazında, hemen yanbaşlarında eğlencenin sürmesi ağır gelmiş.

Haberi alınca, çöküvermişler oldukları yere.

Ve hayat, orada bitivermiş onların ifadesine göre.

Her an, her dakika Umut. Yokluğunun sürekli varlığı...

Her hafta sonu, her cumartesi ve pazar, köy mezarlığının yolunu tutuyorlar.

Bazen öğle yemeği arasında da buluşup oğullarının mezarına gidiyor Feramuz Bey ile Zeliha Hanım. Aslında hep oradalar, o mezarın başında kalpleri ve zihinleri.

Sağken nazar olmasın diye fotoğraflarına gözünü dikip bakamadıkları oğulları, Umut’ları çalındı onlardan...

Şimdi hep sorular var; ya Umut’un yola çıkmasına engel olan bir şey olsaydı, ya o meydana giderken bir şekilde gecikseydi -mesela otobüsün tekerleği patlasaydı, ya Umut bir şekilde patlama yerinden uzaklaşsaydı- gidip bir su alsaydı mesela?

İşin aslı Umut’u alıp götüreren, Malatya’ya komşu Adıyaman’da bile palazlanan İŞİD zalimliğinin önüne geçilmemesi oldu. Ancak en masumlar kendini suçluyor Umut için... Kendini asıl suçlaması gerekenler ise, onun varlığından bile habersiz.

Köy mezarlığının yolunda kavaklar, bu bahar yeşerecek. Umut’un başında esmesi gereken kavak yelleri, mezarının üzerine dolanacak.

Yıllar geçecek, bizler yaşlanırken, Umut, o yakışıklı civan, 18 yaşında kalacak hep.

Abdülkadir Uyan:
Su akar gider ya,
öyleydi
SİBEL YÜKLER

“Muş-Tatvan yolunda güllere ve devlete inanırsan.” Karlı dağların yanından geçerken bu sözleri içimde döndüre döndüre varıyorum Bingöl’e. Abdulkadir Uyan’ın doğup büyüğü topraklardayım. Ağabeyi Yusuf ve kuzeni Şiyar’la buluşuyoruz. Oturduğumuz yerin penceresinden karlı dağları görüyoruz, bir de derenin yanına sıra sıra dizilmiş kavakları. Kadir’in yeşerdiği toprağa bakıyoruz.

Kadir 26 yaşındaydı. İstanbul Üniversitesi’nde Elektrik Elektronik Mühendisliği okuyordu. İstanbul’dan Ankara’ya yola çıktığında en son “Barışı getirmeye gidiyoruz” yazmıştı.

Ağabeyi Yusuf ondan iki yaş kadar büyük. Kadir’in çocukluğundan beri sakin, hiçbir zaman hükmetmeyen, haksızlığa asla tahammülü olmayan, her vakit âdil, karşı-sındakini kırmayan bir insan olduğunu anlatıyor: “Hiçbir zaman kendi nefsi için istekleri olmadı, merkezîyetçi bir kişiliği yoktu. Su gibiydi. Su akar gider ya, öyleydi.”

İsminin nereden geldiği de onun hayatının penceresi gibi.

“Biz doğduğumuzda hemen isim koyulmazdı. Kadir doğduğunda, ben yeni yeni konuşmayı sökerken ona hep ‘kadeş, kadeş’ diyormuşum. Dedem de o sebeple Kadir koymuş. İsmi kardeşten geliyor Kadir’in. Gerçekten de kardeşti... Herkese kardeşti. Abdulkadir’i bir tek babam derdi.”

1995 yılında sıkıyönetimde okullar kapanınca, köyden Bingöl’e göç ediyorlar. Kadir okula Bingöl merkezde başlıyor. O dönem köydeyken unu, şekeri bile karneyle aldıklarından bahsediyor Yusuf.

“Yediğin yemeği bile devlet belirliyordu. ‘Sen beş kişisin, sana ayda 50 kilo un yeter’ diyordu. Komple bir kırama benzer durum vardı. Aç kalıyorsun sonuçta. Mutluyduk ama, çünkü çocuktuk. Hayat bizim için asıl Bingöl’e geldikten sonra başladı, zırhımız burada kalktı. Geldiğimizde Türkçe bilmiyorduk. İlk başladığımda farklı bir sınıfa gitmiştim ve ‘Farklı bir sınıfa geldim’ diyemediğim için ağlayıp çıkmıştım. İlk tecrübeleri ben yaşadığım için, Kadir Türkiye’yle de Türkçeyle de tanışmakta daha şanslıydı. Bir gün okuldayız, köyde kantin yoktu tabii. Burada teneffüs oluyor, çocuklar bir yere koşturuyor, biz ikimiz izliyoruz. Cebimizde para da var, ama gidip o simidi almak, simidin adını söylemek... Dile

getiremiyoruz. Bu, buradaki ilk yaşantımızı özetliyor.”

Taşla, toprakla uğraşmayı çok sevmiş Kadir. Şiyar, “Kadir’e bakarsın, dolaşmış gelmiş tek başına” diyor. Babası un dağıtımını yaparmış, köye un getirdiği zaman Kadir ve Yusuf kamyonun arkasına yapışır, yüzleri gözleri un içinde kalana kadar dağıtım yaparlarmış. Sıkça böğürtlen toplamaya ve balık tutmaya giderlermiş. Kadir, Yusuf için yalnızca kardeşi değil, çok yakın arkadaşı da. Kardeşlikten ve kuzenlikten öte bir arkadaşlıktan söz ediyorlar: “Tam bir yoldaştı.”

O sırada diğer kuzeni Hakan yanımıza geliyor. İlkokulu, ortaokulu ve liseyi Kadir’le birlikte okumuşlar. Yalnızca kuzen değil, çok yakın arkadaşlar ve kardeş gibiler. “Kadir’le Hakan derelerden çıkmıyordu” diyor Yusuf. Çapakçur Deresi. Tam karşımızda, kavakların yanına sıra sıra dizildiği dere. “En büyük eğlencemizdi. Elimize çorap geçirip balık tutardık” diye söze başlıyor Hakan. Kadir’in kaçıp gittiği, hattâ bir keresinde ders çalıştıkları Çapakçur Deresi. “Dere olsun da bize yeter” diyen Hakan, gözleri ışıltı ışıltı, en güzel hikâyelerini anlatıyor:

“En çok yaptığımız iki şey, dereye balık tutmaya gitmek ve böğürtlen toplamaktı. Çok seviyordu böğürtleni. Şişelere doldurur, ağaç sapından kamışı basardık ve kimin daha kıvamlı hâle getireceği yarışması yapardık. Ortaokuldayız, bize yağmur suyu, dere suyu getirin dediler. Hoca daha dere suyu der demez biz kapının önünde belirdik. Yine aynı dereye gittik. Nisan ayı, suyun bol olduğu dönem. Dereye indiğimiz gibi bir arkadaş suya girdi, diğeri de. Benle Kadir tereddütte kaldık. Dereden su doldurup derse gittik. Balık tutmaya giderdik. Belki yüzlerce kez balık tutmaya gittik, ama tutmaktan yemeye odaklanamadığımız için yalnızca bir kere yiyebildik.”

Şelale kenarındaki üç taneli kocaman böğürtlenlerden toplayıp şişelere doldururlarmış. Yirmi yıllık dostluklarında bir kere bile tartıştıklarını hatırlamıyor; bir anıdan bir anıya yol alırken devam ediyor Hakan: “Kadir çok yardımseverdi. Sanırım altıncı sınıftaydık. Hastane durağında bir yaşlı kadın vardı, hep orada beklerdi. Öyle bir yağmur yağıyordu ki... Biz okula giderken Kadir ‘Nene ıslanıyor’

dedi. Dördümüz, Kadir'in vesilesiyle, nine ıslanmasın diye önüne siper olduk. Kadir ceketini ona vermişti. Öyle dualar etti ki kadın, ben ailemden öyle dua duymadım. Sırılsıklam olmuştuk, ama nineyi korumuştuk.”

Kadir lisenin ardından bir sene dershaneye gidiyor. Sınavda iyi bir puan alıyor ve elektrik elektronik mühendisliğini kazanıyor. Bilgisayar mühendisliğini kazanan kardeşiyle aynı üniversiteye gidiyorlar. Aslında mühendisliğe pek hevesi olmadığından, hayallerinin tiyatroyla ilgili olduğundan bahsediyorlar. “Kadir, değişimin sanatla geleceğini düşünmüştür. Sanatla kendini ifade etmeyi severdi, değişimin de sanatla geleceğine inanırdı” diyor Yusuf. Zaten üniversiteye gidince hemen tiyatroyla ilgileniyor. Arkadaşlarıyla, Zazaca oyun değirmeni anlamına gelen Arêya Kay isimli bir tiyatro grubu kuruyorlar. Dört yıla yakın Zazaca oyunlar oynuyorlar. Turneye çıktıklarında Erzincan'da okuyan Hakan'ın yanına da uğruyorlar.

Onun edebiyata, sanata olan ilgisini Şiyar anlatıyor: “Kadir sanata, edebiyata, şiire çok düşkündü. Buradan gittikten sonra gitar çalmayı öğrendi. Müzik kulağı ve sesi iyiydi. Edebiyat üzerine, sanat üzerine tartışırdık. Ama doyurucuydu. İnandığını sonuna kadar savunurdu.” *V for Vendetta* en sevdiği film, tişörtünü giyip afişini asacak kadar. Bir sevdiği de su bardağına yaslı iskeleti Çiko.

Basına yansıyan haberlerde okulu bitip yüksek lisansa başladığı söyleniyor. Oysa okulu bitiremedi Kadir. Bir ara Bingöl'e dönüyor ve bir yıla yakın ağabeyiyle mühendislik ofisinde çalışıyor. Okurken sevemediği mühendisliği Bingöl'de sevmeye başlıyor. Mart gibi İstanbul'a dönüp yeniden ev tutuyor. Bir binanın enkaza dönmüş görevli dairesini tek başına güzelleştiriyor. Derslerinin büyük bir kısmını verince, haziranda yaz tatili için yeniden Bingöl'e geliyor. Sonra bir temmuz günü Suruç yaşanıyor... Bir kısmı arkadaşı, hepsi yoldaşı. Yusuf, Suruç'taki patlamanın ardından Kadir'in İstanbul'a dönmesini pek istemiyor. Korkuyorlar. Elazığ'da devam etmesini teklif etse de İstanbul'a yeniden dönmeye karar veriyor Kadir. Şiyar, Bingöl'deki son günlerini anlatıyor:

“O, İstanbul'a dönmeden önce bayram için köye gitmiştik. Kurban Bayramı'nın ikinci günü pikniğe gitmiştik, ertesi gün zaten İstanbul'a gitti. Yorgun görünüyordu. Gece yarısı mutfak penceresini tıklattı. Sineklikten baktı. İçeri geldi, iki saate yakın oturduk. Giderken pencereden uzun uzun baktı bana. ‘Gidiyor musun’ dedim, ‘Gidiyorum’ dedi. Sabah yola çıktılar. Ertesi gün aradım, sonra da aradım, sonra bir daha aradım. Ama bir tek o gün aramadım.”

Yusuf, Kadir'in 10 Ekim gecesi Facebook'ta “Barışı getirmeye gidiyoruz” diye yazdığını görüyor. Gece arayacakken, yatıyordur diye kıyamayıp sabah aramaya karar veriyor: “Suskun duramıyordu. Biz dururuz, o duramıyordu.” Sabah kalktığında arkadaşları arıyor, ama Kadir'e ulaşamıyor: “O an anlıyorsun zaten.” O gün Yusuf'un üçüncü kattaki evinin balkonuna yüzlerce makas böceği doluyor. Ne alt komşusunun balkonuna, ne de yan komşusunun balkonuna... yalnızca kendi balkonuna. Hiç olmazmış, bir daha da hiç olmamış zaten.

Televizyondan izleyen ve haber almaya çalışan Şiyarlara, “Dicle'yle Kadir'i gördük, iyiydiler” diyenler olmuş. Sonra da kimse görmediğini söylemiş. Dicle, Kadir'in arkadaşı. İki de şimdi aynı göğün bulutu... En son paylaşılan fotoğrafı “Gençlik Parkı'ndayız” diye arkadaşının paylaştığı fotoğraf. Yaralı kurtulan arkadaşının paylaştığı o fotoğraf Kadir'in son fotoğrafı.

Ankara'ya nasıl gittiğini, nasıl yetiştiğini bilmiyor Yusuf: “Ankara dönüşü için akşam uçağına iki bilet almıştım. Gider getiririm, beraber geliriz diye. İner inmez söylediler bana. Direkt olay yerinde olmuş, adli tıptaydı. Dönüşe iki kişilik bilet almıştım. Gittik, farklı döndük.”

Galatasaray her galip olduğunda Yusuf'u sevinçle aramış: “Abisi, gördün mü ne olmuş?” Sürekli neşeli olan, hiçbir zaman derdiyle üzmeyen Kadir... Aksine derdi alan, nefes aldırın. Hasta olduğunu bile göstermeyen, bir sancısını, ağrısını dahi gündeme getirmeyen Kadir.

En sevdiği şair Seyyidhan Kömürcü. En sevdiği şiir, en sevdiği şairin yarasından: “Sinem.” Kendi sesinden bir kaydı bile var.

“anladım sanki: devlet neden şarap kullanmaz/ neden en uzun suya en sessiz uzanır yüzün/ neden en çok üzölmüş üzümün adı şaraba çıkar”

Ağabeyinin “Su gibiydi. Su akar gider ya, öyleydi” dediğince, en sevdiği şiirde de sessiz yüzü en uzun suya uzanıyor Kadir’in. “Şu dere,” Çapakçur Deresi... Bingöl’ün de eski ismi, Ermenilerden kalma. Metin Altıok’un, Bingöl Lisesi’nden bakıp da kızı Zeynep’e yazdığı şiirdeki kavaklar, Kadir’in soluğı aldığı Çapakçur Deresi’nin kıyısında dizili. O şiirdeki kavakların karşısında, “Bu, Kadir’in de deresiydi” diyor Yusuf.

Onun hayatında her yol suya çıkıyor. Bir su gibi akıp gitmiş “kardeş Kadir”in hayatı. Bingöl Lisesi’nden Çapakçur’a bakan göz, bu kez başka bir pencereden, kendi deresinden Kadir için kanıyor.

“Ah kavaklar/ Ardımdan ıslık çalar...”

**Erol Ekici:
Tek olmayalım,
çok olalım,
güçlü olalım**

ŞÜKRAN LİLEK YILMAZ

Evlâtlarının öyküsünü dinlemeye gittiğim evde atalarımın kaderini paylaşmış bir aile karşılıyor beni. Erzincan'ın Sürbahan (Beşsaray) köyünden, 1938 Dersim Katliamı'nda, Balıkesir'in Dursunbey ilçesine sürgüne gönderilen bir aile, Erol Ekici'nin ailesi...

Sürbahan, Alevi köyü. Kalender Çelebi Ocağı dedelerinden Murtaza Dede, eşi, beş çocuğu ve kız kardeşi ile birlikte kara vagona bindirilerek adını sanını duymadıkları bir şehre gönderilirler.

1947'de sürgün edilenlere geri dönüş izni çıkınca, eşi Fadime'nin "Köyümüze dönelim" ısrarıyla Murtaza Dede çocuklarını alıp doğduğu topraklara, bir kişi eksik döner. Kız kardeşi evlenmiş, Dursunbey'e yerleşmiştir. Dönerler dönmesine ancak 1939'da Erzincan'da taş üstünde taş bırakmayan depremde evleri de yok olmuştur.

Halil Dede, Murtaza Dede'nin beş çocuğunun ortancası, sürgün edildiklerinde 10 yaşındadır. Beş çocuğu olur: Murtaza, Muharrem, Hüseyin, Erol ve Arzu. Muharrem, köyleri Sürbahan'da yaşıyor, diğer dört kardeş İstanbul'da.

Yakacak'ta minibüsten inip Murtaza'nın tarif ettiği adrese doğru yürüyorum. Kapıda Murtaza, eşi Mahçem, 10 yaşındaki oğulları Toprak ve kardeşi Arzu karşılıyor beni. İçeri geçiyoruz. Koltukta oturan Halil Dede'ye doğru yürüyorum. Doğrulmaya çalışıyor, elini öpüyorum. Oturuyoruz.

"Ölecek bir insan değildi, merhametli, fakir dostuydu. Gelgelelim ki düşman okuna rastladı" diye başlıyor söze Halil Dede. Soru sormaya cesaret edemediğimi anlamış gibi başlıyor anlatmaya. Erol'un okul çağına gelmeden danaları otlatarak hayata başladığını, büyüdüğünde komşularının musluklarını tamir ettiğini, yıkılan duvarlarını onardığını anlatıyor. "Köye gelip Erol'un eserlerini kendin görmelisin" diyor ve ekliyor: "Köyün Cemevi'ne çadır kurdu, cenaze namazı rahat kılınsın diye." Derin bir iç çekiyor Halil Dede ve devam ediyor: "Annesine çok düşküdü, hastalığında hastaneye sırtında taşıyarak götürürdü." Susuyor. Murtaza ve Arzu anlatmaya devam ediyorlar. Halil Dede arada bir söze giriyor. Kimi zaman sessizlikle bölünen konuşmalara gözyaşları ekleniyor. Öne eğilen başlar, gözlerden süzülen

yaşlar, çaresizlik. İlerleyen dakikalarda abisi Hüseyin geliyor, selam verip sessizce oturuyor yanımızda.

Erol Ekici, 6 Ocak 1977'de Sürbahan'da dünyaya gelmiş. Sessiz sedasız bir bebekmiş. O kadar sessizmiş ki ağladığına tanık olan yok neredeyse. Hattâ babaannesini "Doktora götürün, bu çocuk sağır" dermiş. Annesi de "Sabah beşiğe koy, akşama kadar bir şey verme, sesi çıkmazdı" diye anlatmış Erol'un çocukluğunu.

İlk ve ortaokulu köyünde okur. "Dido çikolatasını çok sevdiği için arkadaşları 'Dido' diye çağırmaya başladılar" diyor Arzu, "Annem çok kızılıyordu. Sonraları 'Dido' şarkısı çıkınca, anneme, Kâzım Koyuncu Erol'a şarkı yapmış dedimizde dahi kızmıştı."

Mart 1992'de Erzincan'ın ikinci büyük depreminde lise binası yıkılınca İstanbul'a, Ali Rıza amcasının yanına gelir. Kartal Lisesi'nde devam eder eğitimine. "Partili" eniştesinden dolayı Erol da sosyalizme sempati duymaktadır. O sırada inşaat ustası Tekin Arslan'la tanışır. Henüz lise öğrencisi iken Tekin'in yanında amelelik yapmaya başlar. Örgütlü mücadeleye bir an önce katılmak ve üstüne düşeni yapmak istemektedir. Bu ısrar Rıza Arslan ile yollarının kesişmesine yol açar. Nice konuşmalardan sonra liseyi bitirmesi ve üniversite okuması yönünde ikna edilir Erol. Yaz gelince köyüne döner. Erzincan Lisesi yeniden inşa edildiğinden, son sınıfı Erzincan'da okur. Akli fikri örgütlü mücadeleye atılmaktadır Erol'un, 1994 yılında yeniden İstanbul yoluna düşer, bu kez yerleşmek için.

Tekin'le inşaatlarda çalışırken Rıza'nın ısrarıyla dershaneye gider. İlk sınavda Yıldız Teknik Üniversitesi Ulaştırma Bölümü'nü kazanır. Üniversiteye başlayınca partililerle irtibat kurar. On beş gün sonra, ev arkadaşı olacak olan Bülent Utku ile tanışır. "Öğrenciyken çok ev değiştirdik, paramız olmadığı için hep kötü evlerde kaldık. Öyle ki o evlerden birinde giysilerimiz küflenmişti. Para karşılığında benim bölümdeki zengin öğrencilerin projelerini, ödevlerini yapar, okul harçlığımızı çıkarırdık" diyerek başlıyor söze Bülent. "Erol ulaştırma bölümünde okuyordu, nasıl yapıyordu" diye soruyorum. "Çabuk kavrayan biriydi, kısa

zamanda öğrenmişti harita çizmeyi” diyor.

Bağlama kursuna gider, fakat kısa sürer. Kendi çabasıyla öğrenir bağlamayı. Bağlama konusunda biraz utangaçtır, daha iyi çalan birinin yanında eline almaz bağlamayı. İlk bağlamasını Ali Rıza amcası alır. “Kimseden bir şey isteye- mezdi ama elindeki ihtiyacı olana verirdi” diyor Arzu, “Üniversitede okurken okul harcını denkleştiremediği için bağlamasını satmak zorunda kaldı. Çok bağlama değiştirdi ama aklı hep o sattığı bağlamasında kaldı.”

Mezun olduktan sonra ulaştırma teknikeri olarak kısa sürelerle İSKİ’de, İSFALT’ta yol yapım işlerinde Bülent’le birlikte çalışır. Bir ara da gazoz fabrikasında. Irak Sava- şı’ndan sonra Rıza’yla iki buçuk yıl Irak’a gider, yine inşaat işçisidir. “Mesleğin var, daha iyi işlerde çalışıp çok para kazanabilirsin” dediğinde Arzu, “Her şey para demek değil, öncelikle insan mutlu olduğu işi yapmalı” diye cevap verir. Rıza’nın aktardığı “Mesleğimi yapmayacağım, işçi sınıfıyla olacağım” sözü, Erol’un hayata bakışını ve sınıf mücadelesi- ne verdiği önemi özetliyor.

Erol, Emek Partisi ile olan ilişkisini kuruluşundan, fikir uyuşmazlığına düşerek ayrılmak zorunda kaldığı 2000 yılına kadar sürdürür. “Sonrasında tatsız olaylar yaşandı ama hiçbir zaman kin gütmeydi.” Sadece “Benim gülüşümü, hayallerimi çaldılar” dediğini aktarıyor Rıza; “Gerçekten de çok güzel gülerdi Erol” derken gözleri doluyor.

Biri hastalandığında Erol’un mutlaka haberi olurmuş. Ziyarete ilk o gider ve herkese o haber verirmiş. “İnsan kay- betmekten çok korkardı, herkesi bir araya toplayan oydu, ‘Tek olmayalım, çok olalım, güçlü olalım’ derdi” diyor Rıza. Konuştuğum tüm arkadaşları sözleşmişçesine “Erol bizim çimentomuzdu” diyor. “Türkü dinlerken ağlayacak kadar duygusaldı ama bir o kadar da mücadele insanıydı” diyen Rıza’nın sohbet süresince ilk kez gülümsediğine tanık oluyorum. “Yaz ortasında kışlık çorap giyer, alacağı çorabın parasını ihtiyacı olana verirdi. Erol özel biriydi.” İç çekerek bitiriyor cümlesini.

Erol’un hayatında eylemler önemli yer tutar. Beş kişilik basın açıklamasına da mitinglere de aynı heyecanla gidermiş.

Katıldığı eylem ve protestolarda polisten dayak yediği de olurmuş. Fakat kafasının kırılmasına, kaşının yarılmasına, dudağının şişmesine değil de en çok Bülent’in aldığı atkıyı, Rıza’nın hediye ettiği montu polise kaptırdığına üzülürmüş.

Hayat arkadaşı Münevver Berk’le Uğur Mumcu’daki evlerinde buluşuyoruz. Salonun köşesinde Erol’un fotoğrafı, yanında da bağlaması duruyor. Sehpanın üzerindeki kâsede Erol’un köyünde kurutup getirdiği elma kurusu var. “Top- rakla, bahçeyle uğraşmayı çok severdi” diyor Münevver. Devam ediyor: “Erol için bir annesi, bir de Erzincan vardı. Annesinin adı Fatma’ydı ama Erol ‘Fadime Sultan’ diye hitap ederdi. Geçen yıl annesini kaybettik. Darmadağın oldu, uzun süre kendine gelememi.” Her fırsatta Erzincan’a gidermiş, tatil demek Erol için Erzincan’a gitmek demekmiş.

Sınıf mücadelesinin içinde inşaatlarda çalışırken yeniden üniversite sınavına girer ve dışarıdan Uluslararası İlişkiler okuyarak 2015’te mezun olur. Erol’un son işi 9 Ekim cuma günü HDP için Uğur Mumcu’da seçim çadırı kurmak olur. “Ne yazık ki, o çadır Erol ve Tekin’in taziye çadırı oldu” diyor hüznle Münevver.

İnşaat-İş Sendikası olarak Kobanî ziyaretini gerçek- leştirirler ve oradaki yıkımı yakından gözlemlerler. İŞİD çetelerinin yakıp yıktığı Kobanî için bir şeyler yapabilmek adına “Kobanî’ye Sağlık Ocağı Yapmak İçin Bir Tuğla Da Sen Koy” şiarıyla kampanya başlatırlar. Erol da Tekin de bu kampanyayı çok önemserler ve var güçleriyle uğraşırlar. Kampanya tanıtım videosu onlardan bize kalan, şahsiyetle- rini hafızamıza kazıyan en canlı görüntüler şimdi.

İnşaat-İş Sendikası’nın Ankara’ya gitme kararı Erol, Te- kin Arslan ve Serdar Ben’in ısrarıyla alınır. Yola çıkmadan önce arkadaşı İlker’i arar. “Açız, yemek hazırla, geliyoruz” der. “Birlikte yediğimiz son yemek oldu” diyor Münevver. İstanbul’dan beş arkadaş yola çıkarlar: Münevver, Bülent, Erol, Tekin ve Serdar. Yalnızca Münevver ve Bülent geri dönebilirler.

Sabah erken saatlerde varırlar Ankara’ya. Kahvaltıdan sonra toplanma alanı olan garın önüne giderler. Bülent’le Münevver başka kortejleri dolaşmak için bir ara ayrılırlar.

Erol, Tekin ve Serdar İnşaat-İş Sendikası'nın pankartının arkasında beklemektedirler.

TMMOB'un kortejindeyken patlamayı duyar Bülent. "Bomba olduğunu anladım ama insan kötü bir şey olacağını düşünmek istemiyor" diye anlatıyor o âna dair ilk tepkisini. Alana gitmeye çalışırken bir yandan da arkadaşlarını arıyor. Kimseye ulaşamıyor. Alana dönebildiğinde ise hiçbir arkadaşını bulamıyor. "Telefonlar cevap vermiyor, alanı görmüşsün ama yine de kötü bir şey olmamıştır diye umut ediyorsun" diyor Bülent ve ekliyor "Saat beşten sonra umudumu yitirdim. Münevver'le beraber hastaneleri gezdik. Bir ara birileri Erol'u gördüğünü söyledi, yine umutlandık. Fakat..."

Sonunda Erol'u bir hastanenin soğuk morgunda bulurlar. "Sakalından ve ayakkabısından tanıdım. Tanıdım ama emin olalım diye başka birinin de bakmasını istedim. Sonrasında çok düşündüm acı çekmiş midir diye, aldığı yarayı hatırlayınca en azından acı çekmemiş diye düşündüm" derken sesi titriyor Bülent'in.

Rıza, 10.20'de öğreniyor patlamayı. Kimseye ulaşamıyor. Bir ara İHD'den Erol'un yaşadığına dair haber geliyor. Umutlanıyor: "Ona bir şey olmamıştır, her zamanki gibi polisle kavga etmiştir, gözaltına alınmıştır diyorum içimden. Sanki gidersem Erol'u bulacağımı düşünüyorum. Tekin'in eşi Nebahat ve birkaç arkadaşla yola çıktık. Ankara'ya 30-40 kilometre kala Erol ve Tekin'in ölüm haberi geldi." Susuyor Rıza.

Bülent son olarak üniversite, ev, iş arkadaşı, dostu Erol için "Birbirimize doğru düzgün sarılmadık, en çok bunun için pişmanım. Son zamanlara ait birlikte çekilmiş fotoğrafımız yok, bu da üzüyor beni. Eski fotoğraflara bakıyorum bazen, benim kazağım onun üzerinde, onun montu benim..." diyerek bitiriyor konuşmasını.

Erol Ekici ve Tekin Arslan; inşaatlarda, sınıf mücadelesinde omuz omuza bir ömür geçirmiş iki can dostu. Ankara'ya birlikte gittiler, patlama olduğunda yan yanaydılar. Gecenin bir saatinde bir hastanenin morgunda arkadaşları tarafından teşhis edildiklerinde bile yine yan yanaydılar.

Arkadaşları iki yoldaşı ayırmamak için Erol'u da İstanbul'da defnetmeyi öneriyor Murtaza'ya. Murtaza aile kararıyla kardeşini Erzincan'a götüreceğini söylüyor. Israr etmiyorlar. Ne de olsa Erol çok sevdiği annesinin, Fadime Sultan'ının koynunda uyuyacak artık.

Halil Dede, sohbetin sonunda "Şu dizeleri de yaz, bitirelim artık" dedi. Yorulmuştu... Yorgun ve kederli sesiyle ezbere okumaya başladı:

*Bahtı kara bahtı kara
Yüreğimde açtı yara
Tabip yoktur yaram sara
Bahtı kara bahtı kara
Selam söyleyin o yara
Belki yaraları o sara
Gelenim yok gidenim yok
Hâl-i eskârımı soranım yok
Biçare Halil der ki söyleyin o yazara
Erol ile beni koysun bir mezara*

**Metin Kürklü:
Haykırışım
milyonlarca halkımın sesi**
ARİFE KÖSE

Bir cumartesi sabahı Metin Kürklü'nün hikâyesini dinleyip yazmak üzere çıktığım Merzifon yolculuğu boyunca kafamda içinde kardeşi Çetin Kürklü'nün telefonda kurduğu cümle dönüp durdu: "O benim abim değil, babamdı." Sesi titredi, ikimiz de sustuk.

Yol boyunca düşündüm; bir abi, bir baba, bir eş, bir evlât, bir arkadaş nasıl anlatılır? Bir insanın portresi kelimelerle nasıl çizilir?

Adı Metin Kürklü. Üç çocuğun babası, dört kardeşin en büyüğü, iki torunun da dedesiydi. Üç kardeşinin biri Edirne'de (Şenay), diğer ikisi (Birsnel ve Çetin) Merzifon'da yaşıyor. Kızları Gülçin, Gülersin ve Gülin onun kıymetlileriydi. Torunları Mertcan ve Yiğit ise tüm dünyası. *Evensel* gazetesini Merzifon'da dağıtmaya torunuyla giderdi. EMEP Merzifon yöneticisiydi.

Eski Çeltik'ten göç etmişlerdi Merzifon'a, 1981'de. Bir madencinin oğlu, Köy Hizmetleri'nden emekli bir işçiydi. Babası İsmail Bey'i 12 yaşındayken kaybetmişti. Elli üç yaşındaydı bir bombanın etrafa saçılan şarapnel parçalarıyla hayatını kaybettiğinde. O gün, yani 10 Ekim doğum günüydü.

Doğum gününü kutladım, öğlen cenazesini aldım

Merzifon otogarında kardeşi Çetin karşıladı beni. "Doğum gününde vefat etti. Sabah sekiz buçukta aradım kendisini. Doğum gününü kutladım. Öğlen 12'de cenazesini almaya gittim" dedi.

Onun üzerinde abisini kaybetmesinin üzerinden beş ay geçmiş olmasına rağmen boşluğunun, yokluğunun hâlâ dolmamış olmasının verdiği ağırlık, benim üzerimde nasıl konuşacağımı, nereden başlayacağımı bilememenin verdiği acemilik vardı.

Bahçeli küçük bir eve geldik. Metin Kürklü'nün annesi Şaziye Hanım, eşi Emine Hanım, küçük kızı Gülin ve kız kardeşi Birsnel bekliyordu bizi. Ve bir de bir eylemde çekilmiş, duvarda asılı fotoğrafı.

Fotoğrafın hemen yanındaki kitaplık ilişti gözüme. Ama raflarda kitaplar yerine ağaçtan oyma Amasya evleri, kuşlar,

kayıklar, bağlamalar var. Hepsi Metin Kürklü'nün el emeği göz nuru.

Eşi Emine Hanım: "Siyaset onun her şeyiydi. Ben o kadar parçası olamadım hayatının o kısmının ama hep destek oldum, yanında oldum. Çok okurdu, çok düşünürdü, yazardı. Ama bazen buralar dar gelirdi ona. Ülkede olup bitenlere canı sıkılırdı. Öyle zamanlarda en çok atölyesinde vakit geçirmeyi severdi. Sonra da yaptıklarını eşe dosta dağıtırdı hediyeler olarak."

Kızlarına doğum günü hediyelerini bile kendi elleriyle yapmış Metin Bey. Birisine bir dala konmuş iki kuş, diğerine iki öküzün çektiği bir araba. Arabanın içine koyduğu not hâlâ duruyor: "Doğum günün kutlu olsun. Öküzüz diye alınma, yükümüz sevgi yükü."

Ama işte o gün Metin Bey'in doğum gününü kutlamak kısmet olamamış ailesine. "Ankara'dan dönünce kutlayacaktık, Çetin en azından telefonda kutladı ama biz onu bile yapamadık" diyor eşi.

Ben ağaç oymalara bakarken, Emine Hanım içeriden Metin Bey'in içi içine sığmadığı, ne kadar anlatırsa anlatsın bir türlü tam anlatamadığı duygusuna kapıldığı zamanlarda yazdıklarını getiriyor. "Okuyun bunları" diyor. "Ben onun siyasetini tam anlatamam belki size ama hepsi burada var" diye ekliyor. Onun hayatının bir parçası olmadığı, olamadığı kısmını önüme seriyor. Düz yazılar da var getirdikleri arasında şiirler de ve bazen sadece Metin Bey'in belli ki o an aklına gelmiş bir cümle.

İsyân, hüznün, aşk, öfke, bazen çaresizlik bazen inanç, yani insana dair her şey var Metin Bey'in yazdıklarında.

"Başkaldırıp haykırmak istiyorum Bu dünyaya

Ve bu dünyanın sömüren insanlarına

Duyun beni eeyyy!

Kapitalizmin uşakları

Adi burjuvalar (emperyalistler)

Sanmayın ki yalnızım ben

Haykırışım milyonlarca halkımın sesi (...)"

Diyor bir yerde, bir başka yerde ise "İnsandaki kudret ve kuvvet içindeki merhametten gelir" diye yazıyor.

Yazdığı satırlarda bu dünyayı ve insanları anlama ve kendini anlatma çabasının, çırpınışının izleri görülüyor.

Madenci çocuğu olmak

Eski Çeltek'te madende elektrikçi olarak çalışan babasını kaybettiğinde 12 yaşındaymış Metin Kürklü. Çeltekli bir madencinin oğlu olmak sol düşünceye meyiletmesinde çok önemli bir dönüm noktası olmuş. Babasını kaybedince hem abi hem baba olmak ona kalmış ailede. Üç kardeşine, annesine o bakmış. Kardeşi Çetin sohbetimiz boyunca defalarca kuruyor aynı cümleyi, "O benim abim değil, babamdı."

Öyle ki oğlunun adını Metin koymuş tıpkı bir evlâdın doğan çocuğuna babasının ismini koyması gibi. Metin Bey de öyle sahiplenmiş zaten adaşı yeğenini. Doğar doğmaz hemen beşiğini almış. Çetin "Abim varken ben oğlum su sevmezdim bile. İşten eve gelirdim oğlum evde yok. Nerede? Amcası gelip almış. Hattâ oğlum bana amca, abime baba derdi" diyor. Hep beraber gülüyoruz. Sonra hep beraber gözlerimiz doluyor. Çetin Fenerbahçeli, abisi Galatasaraylıymış. Baba gibi gördüğü amcası Galatasaraylı olunca Çetin'in oğlu da Galatasaraylı olmuş hiç tartışmasız.

Bütün aileyi bir araya toplamayı çok sevmiş Metin Bey. "Mangalı yakar, hepimizi toplar, yemekleri pişirir, sonra da atölyesine çekilirdi. Bizim bir arada olmamız onun çok hoşuna giderdi ama kendisi çok kalabalıkta durmazdı" diyor eşi Emine Hanım. "Sanki şimdi atölyesinden çıkıp gelecek gibi" diye ekliyor ve ağlamaya başlıyor.

Ona dair her şeyi anlatmak istiyor. Gözlerini silip telaşla devam ediyor; "Ben eşimi çok sevdim, hâlâ da seviyorum. Ama onun sevgisini gösterme biçimi çok tuhaftı. Mesela bazen tartışsak, araya küçük bir kırgınlık girse asla doğrudan gelip özür dilemezdi. Bir hediyeye ya da çiçek alırdı ama onu da gelip bana vermezdi. Dolabın üzerine bırakırdı mesela. Sonra da kızlara haber verirdi bana söylesinler diye." Gülüyoruz yine.

En küçük kızı Gülin susuyor. Soruyorum, "Nasıldı Metin Kürklü'nün en küçük kızı olmak?" Bir gülümseme beliriyor yüzünde. "Biz babamla çok farklıydık ama çok yakındık, en

yakındık" diyor. Anlamaya çalışıyorum. "O hep eylemlere gelmemizi isterdi. Ama biz gitmezdik. Aynı dünya görüşünü paylaşmazdık. Ama çok yakındık, arkadaş gibiydik. Bana kitaplar verirdi okumam için sürekli" diyor. Sonra gözyaşlarına boğuluyor. Tıpkı babasının onu üniversite okuması için bıraktığı Burdur'dan geri döndüğünde kıymetlisinden ayrılmış olmanın verdiği üzüntüyle gözyaşlarına boğulduğu gibi.

Sohbeti ve rakı içmeyi severmiş en çok. Hele bu ikisi bir aradaysa değmeyin keyfine. Güzel içermiş.

Elinden her iş gelirmiş, yardımsevermiş; bu yüzden mahallede kimin bir şeyi tamir edilecek olsa Metin Bey'e koşarmış. Kimseyi de geri çevirmezmiş, herkesin işini yaparmış elinden geldiğince.

7 Haziran seçimleri ile 1 Kasım seçimleri arasında tüm Türkiye'de yükselen gerginlik Merzifon'u da etkilemiş. EMEP binasına saldırılar olmuş. "Bu yüzden tedirgindi. Bizim başımıza bir şey gelmesinden korkuyordu. Ankara'ya gitmeden önce 'Ben çok göz önündeyim, dikkatli olun' dedi" diye anlatıyor Emine Hanım.

Düdüklüden fırlayan tavuk

Evdeki herkesin hemfikir olduğu şey ise Metin Bey'i, neden o gün Ankara'da olduğunu, siyasete duyduğu ilgiyi gerçekten anlamak istiyorsak mutlaka arkadaşlarıyla konuşmamız gerektiği idi.

Eski Çeltek'te beraber büyüdükleri, aynı okula gidip aynı sırayı paylaştıkları, 1980 darbesinden hemen önce hem sağcılardan hem solculardan beraber dayak yedikleri, birlikte tavuk çaldıkları, çapkınlık yaptıkları Lütfü Sevindik ile buluşuyoruz önce. Metin Kürklü deyince gülüyor Lütfü Bey. O kadar çok anısı var ki nereden başlayacağını bilemiyor.

12 Eylül'ün işçi direnişlerini bilenlere hiç yabancı gelmeyecektir Çeltek. Amasya'nın Merzifon ilçesindeki Yeni Çeltek Madeni'nde 1970'lerin sonunda eşit ücret talebiyle başlayan ve madeni işgale kadar giden büyük bir direniş yaşanır. Bu direnişe katılan madenciler daha sonra işkence görür, yargılanır. Ancak o direniş o günlerde Çeltek'te yaşayan herkesin hayatını etkiler.

Eski Çelttek'te yaşayan Metin Bey'in babası gibi hemen hemen bütün arkadaşlarının babaları da madende işçidir. Yeni Çelttek'teki madende direniş başladığında onlar da bu direnişe dayanışma ziyaretlerine giderler.

İlk başlarda hem sağdan hem soldan arkadaşları olsa da madenci çocuğu olmak, direnişin içinde büyüme ister istemez Metin Bey ve arkadaşlarını sola yaklaştırır. "Bizim her kesimden arkadaşımız vardı. Ama sanmayın ki bu o kadar iyi bir şey. Biz okul çıkışlarında hem sağcı hem de solculardan dayak yerdik. Çünkü biz karışık bir gruptuk. En sonunda dayanamadık artık, içimizdeki sağcı arkadaşlara 'ya gidin sizinkilere söyleyin, bize saldırmazsınız artık' dedik; solcularla da biz konuştuk. Ama bunu yapınca kadar bayağı bir dayak yedik. Ha tabii dayak da attık, o ayrı" diye anlatıyor.

"Biz bir gruptuk. Yediğimiz içtiğimiz ayrı gitmezdi. Ama gerçekten" diyor. Gülerken devam ediyor: "Bizim Eski Çelttek'te yaşarken en büyük eğlencemiz tavuk çalmaktı. Ama yanlış anlamayın, başkalarının tavuğunu çalmazdık, birbirimizin tavuğunu çalardık. Bir gün yine bir tavuk çaldık. Metinlerin evine gittik hep beraber, tavuğu pişireceğiz. Evde düdüklü tencere var. Ona koyduk. Ama aslında hiçbirimiz düdüklü tencere nedir, nasıl çalışır bilmiyoruz. Neyse, bir zaman geçti. Tavuğu çıkaracağız artık tencereden. Ama ne bilelim biz önce tencerenin havasını almak gerektiğini. Kapağını açtık tak diye. Açar açmaz tencere patlamasını mı! Bütün tavuk ta fırladı tavana yapıştı. Bizim her tarafımız yandı, haşlandı. Sonra tabii her tarafımıza yoğurtlar, diş macunları... Neyse ki Metin'in annesi çok kızmadı bize!"

Öyle bir bağ varmış ki aralarında "Jandarmanın birimizi alsın diğerlerimiz de giderdik. 'Onu alacaksın bizi de al, bizi bırakacaksın onu da bırak' derdik" diye anlatıyor. Defalarca birbirlerinin arkasından nezarete sabahlamışlar böyle, diğerlerinin yaptığı hiçbir şey olmadığı hâlde sırf arkadaşlarını yalnız bırakmamak için.

Gençliğin olmazsa olmazı çapkınlık hikâyeleri tabii ki.. "O zamanlar şimdiki gibi sevgili olunmazdı" diyor Lütfü Bey. "Bir kız için 'ben bu kızını seviyorum' dedin mi o kız ar-

tık sevgilin olurdu. Ama kızın bundan haberi bile olmazdı. Ben çok utangaçtım. Bir gün yine Metin ile birlikteyiz, oturuyoruz karşılıklı. Metin başladı konuşmaya, sanki benim arkamda birisi varmış gibi. 'Bak, bu oğlan seni ne zamandır seviyor, açılmıyor' gibi şeyler söylüyor. Ben kız arkamda sanıyorum, yerin dibine giriyorum utancımından. Dakikalarca böyle kıvrandıktan sonra bir de baktım ki arkamda kız falan yok. Meğer Metin beni kandırıyormuş." Gülüyoruz hep beraber. "Metin çok şakacı, gülmeyi de güldürmeyi de çok seven birisiydi" diyor. Gülüşmelerin yerini bir hüznün alıyor, bir ağırlık çöküyor odaya. "Hâlâ inanmıyorum artık olmadığına" diyor.

Lise ikinci sınıfa geldiklerinde Metin Bey okulu bırakmaya karar vermiş. Lütfü Bey "Sen bırakırsan ben de bırakırım" demiş. "Oğlum, sen neden bırakıyorsun" diye itiraz etmiş Metin Bey ama yedikleri içtikleri ayrı gitmiyor ya, arkadaşının bıraktığı okula Lütfü Bey de devam etmemiş. Sonra Lütfü Bey madenci, Metin Bey de Köy Hizmetleri'nde işçi olmuş.

"Ciğerlerinden rahatsızdı son zamanlarda. Doktor içmeyi yasaklamıştı. Ankara'ya gitmeden bir gece önce bana gelip doktorun dediklerini anlattı. İçeyim mi diye sordu. Ben de 'Aman Metin, şurada en fazla 10 yıl zamanımız kaldı, nasıl olsa öleceğiz, iç kardeşim' dedim. O gece son rakı içişi olacakmış meğer. Nereden bilirdim" diyor.

"Onun bedeni parçalandı ve beni kurtardı"

Bu arkadaş ekibinin bir başka olmazsa olmaz üyesi de Nurettin Alkan. Kiminle konuştuysam Metin Bey hakkında, hepsi ağız birliği etmişçesine "Nurettin ile konuşman lazım, Metin'i en iyi o bilir" diyor. "Emmo" derlermiş birbirlerine. Nereden başlayacağını bilemiyor o da Lütfü Bey gibi. "O kadar çok şey var ki..." O da başlıyor tavuk çalma maceralarından, evde annelerinin pişirdiği yemeği kaçırıp hep birlikte dışarıda yiyip sonra boş tencereyi eve bırakmaktan, o yıllarda Eski Çelttek'e gelen filmleri bedava izleyebilmek için filmin afişini boyunlarına asıp ellerinde megafon mahalle mahalle film duyurusu yapmalarına kadar anlatması

saatlere sığmayacak anlarına. Zaten Nurettin Bey Metin Bey'in karısı Emine'ye "Sen Metin ile 30 yıllık evliysen ben 50 yıllık evliyim" dermiş.

1 Kasım seçimlerinde kimsenin milletvekili adayı olmaya ikna edemediği Nurettin Bey'i gecenin bir vakti ettiği bir telefonla milletvekili adayı olmaya da, sağlık sorunlarından dolayı gitmeye çok istekli olmadığı 10 Ekim mitingine birlikte gitmeye ikna eden de yine "Emmo"su olmuş. Seçim kampanyası boyunca hiç yanından ayrılmamış Emmo'sunun, defalarca saldırıya uğramışlar birlikte.

10 Ekim'de sabah Metin Bey'in evinde buluşup mitinge beraber gitmişler. Nurettin Bey'in kardeşi Erdal da onlarla birlikteymiş. Nurettin Bey'in o gün patlayan bombadan saçılarak bacağına saplanan şarapnel hâlâ duruyor, doktorlar tehlikeli buluyorlarmış çıkarmayı. Kardeşi Erdal'ın bacağı ise altı yerinden kırılmış, tedavisi devam ediyor.

Derin bir nefes alarak başlıyor o günü anlatmaya Nurettin Bey.

"Ben çok istemiyordum aslında gitmeyi. Suruç Katliamı beni çok korkutmuştu. Bu arada dükkânımız yakıldı. Sağlığım da çok iyi değildi artık zaten. Metin kabul etmedi ama, 'Eğer gelmezsen bir daha seninle konuşmam' dedi. Sanki Ankara bizi çağırıyordu. Sabah Metin'in evinde buluştuk. Kardeşim Erdal da geldi bizimle. Otobüste başımı omzuma koydu. Ankara'da askerlik yaptığı yeri anlattı. Kayaş'ta mola yerinde diğer yerlerden gelenlerin çokluğunu görünce içimizi bir heyecan kapladı. Ben de maden işçisiydim. Sonra Ankara'ya vardık. Hattâ Şerife diye bir arkadaşımız var, o da fotoğrafımızı çekti. O sırada bombanın patladığı yerden biraz uzaklaştık. Ben halay çekenleri izliyordum, onlar Erdal ile birlikteydi. Sonra bomba patladı, ben bir duman gördüm. Peşinden bir bomba daha patladı. Benim kardeşim de oradaydı ama inanın benim ilk aradığım Metin'di. Ulaşılamıyordum. Ben de yaralanmışım ama farkında bile değilim. Erdal ile Metin yan yana düşmüşler. İki kız vardı yerde yatan, ölmüşlerdi ve saçları yanıyordu. Onların saçlarını söndürdüm. Erdal'ı pankartlara sararak kenara taşıdık. O sırada polis saldırısı başladı, gaz yedim. Sanki içime

doğmuştu. Eşim de gelmek istemişti mitinge. Ben de 'Her eve bir ölü yeter' demiştim. İstemedim gelmelerini. Çünkü Suruç'tan sonra benim içim rahat değildi zaten. Ben şu anda yaşıyorsam namerdim. Gülüyorsam sırf düşmanlarım gülmesin diyedir. Bir yere iki kişi gidiyorsanız tek dönmeniz doğru değildir aslında. Ben hâlâ her gece Ankara Garı'na giderim, orada bir beş dakika yatarım."

Sonra? Sonrası derin bir sessizlik. Sonrası acı ve hüznün. Sonrası öfke.

Sonrası... Ben bu satırları yazarken 10 Ekim'in üzerine Ankara'da iki patlama daha oldu. İstanbul, Sur, Cizre, Nusaybin, Yüksekova oldu. Her birinden sağ çıkmak, üze-rimize yeni hikâyeler anlatmanın sorumluluğunu yükledi.

Bu hayatların arasında Merzifon'dan bir Metin Kürklü vardı. En yakın arkadaşlarından Lütfü Sevindik'in söylediği gibi, "Metin Ankara'da ölürek kahraman olmadı, o Merzifon'da zaten bir kahramandı."

**Gökmen Dalmaç:
İçinden geldiği gibi
yaşayan bir adam**

ŞENAY AYDEMİR

Nadiren rastlanan bir durumdur: Bir kişiyle, farklı zamanlarda, ortamlarda ilişki kurmuş insanların o kişiye dair benzer şeyler söylemeleri. Çünkü genelde insanlarla ilişki kurarken bizim hangi ihtiyacımıza karşılık geldiğine dair bir içgüdüyle hareket ederiz. Bir başkasının sınırlı bulduğunu, biz çok sakın olarak kodlayabiliriz; birisinin arkadaş canlısı dediği kişi için biz “aslında öyle olmadığı için seviyorum onu” diye aklımızdan geçirebiliriz.

10 Ekim’de Ankara’da gerçekleştirilen katliamın aramızdan aldıklarından birisi de Gökmen Dalmaç’tı. Gökmen Dalmaç hakkında bir yazı yazmak için kiminle görüştüysen herkes benzer şeyler söyledi: Arkadaşlarına düşkün, sevdiklerini koruyan, asla geriye bakmayan ve davasına inanmış bir adam!

Yetmişli yılların Trabzon’u bugün bildiğimiz hâlden epeyce farklıydı hiç kuşku yok ki. Bugün milliyetçi ve muhafazakâr olarak akıllarda yer eden kent, o dönem tüm Türkiye’de olduğu gibi devrimci hareketlerden etkilenen insanların hatırı sayılır bir güçte olduğu ve kentin dokusuna etki ettiği bir yerdi. 13 Şubat 1974 günü Trabzon’un Boztepe Mahallesi’nde yaşayan Dalmaç ailesinin 13 ay önce doğan kız çocuklarına erkek bir kardeş dünyaya geldi. Adını Gökmen koydular. Anne Sümerbank’ta memur, baba ise Ziraat Bankası’nda veznedar olarak çalışıyordu. Annesi hem çalıştığı hem de beynindeki tümör nedeniyle uzun süren bir tedavi gördüğü için Gökmen ve ablası Gökçen, anneanne ve dayılarının eşi Günay Hanım’a emanet ediliyordu daha çok. Anne tam bir emekçiydi. Baba gençliğinde futbol oynadığı için Dinamo Erkan olarak anılan bir memur. İkisi de Trabzonluydu. Anne Arsin, baba Sürmeneli.

Gökmen’in çocukluk anılarını dinlerken ele avuca sığmazlığını “çocukluk işte” diye geçiştirebilirdik belki ama ilerleyen yaşlarına dair hikâyeleri dinledikten sonra bu durumun arkasındaki kişilik özelliklerini anlamak zor olmuyor. Gökmen’in çocukluk enerjisinin ortalamanın biraz üzerinde olduğunu öğreniyoruz kiminle konuşsak. Kafanın yarılmaması, kaşın açılması vaka-i âdiyeden. Üç tekerlekli bisikletle ortadan kaybolup, herkes onu ararken bisikletle

birlikte bir inşaatın dördüncü katından aşağıya uçmak her çocuğun işi değil ne de olsa! Neyse ki, kumun üzerine düşüyor ve ucuz kurtuluyor. Dikkatli olsa da bu tür durumlar gelip buluyor onu. Bir keresinde annesinin sert uyarısından sonra yaramazlık yapmamaya karar veriyor ve mahallede top oynayan çocukları seyrediyor kenardan. O sırada çocuklardan birisinin ayakkabısı fırlıyor ve Gökmen’in kafasına çarpıyor. Kenarda dururken bile açılan bir kaşı annenize nasıl açıklarsınız ki...

İkiz gibi büyüdükları ablası Gökçen ile Cudibey İlkokulu’na gidiyorlar. Bir gün top oynarken camı kırıyor çocuklar; herkes kaçıyor, o yakalanıyor müdüre örneğin. Kanuni Ortaokulu’nda okurken babanın tayini çıkıyor Bursa’ya. Bursa Atatürk Lisesi’nin orta bölümü. Liseye geçince sınava giriyor ve Heybeliada Deniz Lisesi’ni kazanıyor. Üniforma üzerinde, havalar yerinde. Aile gururlu. Muhtemelen üniformadan ötürü kızların da gözdesi. Ama üç yıl sonra askerliğin kendisine göre olmadığını fark ediyor. Çünkü oradaki hiyerarşik yapı bünyesine ters. Bir gece sabaha kadar sınav çektiriyor üst sınıftakiler. Gerekece ise “En büyük Fenerbahçe” dememesi. En büyük Trabzonspor çünkü! Okuldan atılmak için birçok şey yapıyor ama atmıyorlar. Mecbur tazminat ödemeyi göze alıp ayrılıyor ve kısa bir süre İstanbul’da kaldıktan sonra yeniden Trabzon’a dönüyor.

Bir yandan Trabzon limanında puantörlük, hamallık dâhil çeşitli işler yapıp para kazanırken, dışarıdan lise bitirme sınavlarına giriyor. Bir tek ders hariç hepsini ilk seferde veriyor. O tek ders için de okuldan bir görevli arayıp ricacı oluyor ailesine “Bütün dersleri aynı anda verirse başımız belaya girer. Birini bıraksın bari” diye. O sırada Karadeniz Teknik Üniversitesi öğrencilerinden çevre ediniyor kendisine. Arkadaşlarından birisi de –sonradan ablasıyla evlenecek olan– İbrahim Kara. Kara, Trabzon’da tapu kadastro okuyor, ondan etkilenip Yıldız Teknik’in aynı bölümünü kazanıyor. Ama ne fayda. Bu sefer de “Ben dağ tepe dolaşamam” deyip, bir yıl sonra bırakıyor okulu yine. Zaten İstanbul’da okurken bile “Köye rakı içmeye gideceğiz” haberini alır almaz ertesi gün Trabzon’da alıyor soluğu. Rakı bahane tabii ki.

Trabzon'daki dostluklarını özliyor. Ama Yıldız'da okurken tekrar sınava girmeyi ihmal etmiyor. Bu kez memlekette bir bölüm: Karadeniz Teknik Üniversitesi Turizm Otelcilik. Bir yandan da otelde çalışıyor.

Tabii, bütün bu süreç boyunca Trabzon'daki arkadaş çevresiyle birlikte politik bir arayışın da içine giriyor. Seksenli yılların sonunda çeşitli gençlik hareketleriyle temas hâlinde başlayan politik serüven, ilerleyen dönemde Emek Partisi'nin kurulmasıyla kendi hattını da bulmuş oluyor böylece. Trabzon'da bu tür politik faaliyetler de giderek zorlaşmaya başlıyor o yıllarda. Hattâ, arkadaşları Gökmen'i her akşam eve bırakmak zorunda kalıyor. Çünkü önünden geçmek zorunda olduğu karakolun polislerinden dayak yeme ihtimali yüksek. Çünkü onlar kendisine bir laf söylediğinde ânında yapıyor cevabı. Onlar beş vurursa, bizimki de arada bir tane ekletmeye çalışıyor. Yani karakol polisleriyle aralarında bir tür "kan davası" var. Arkadaşlarının gözetiminde eve getiriliyor her akşam. Sevenleri onu "Geri vitesi yoktu" diye tanımlarken, bütün tehditlere rağmen 2002 seçimlerinde DEHAP'ın da içinde olduğu "Emek, Barış, Demokrasi Bloku"nun seçim aracını bir hafta boyunca Trabzon sokaklarında tek başına dolaştırmasını hatırlatıyorlar. Gökmen Dalmaç'ın bu tavrı bir gençlik heyecanı değil hiç kuşku yok ki. Aynı dönemde Emek Partisi'nin kuruluş çalışmaları, *Evrensel* gazetesinin şehir temsilciliği gibi görevler de üstleniyor.

Bir yandan da Ziraat Bankası'nın sınavına giriyor ve Trabzon'un Araklı ilçesindeki şubede memur olarak işe başlıyor. Dışarıdan Açık Öğretim Fakültesi'nde Kamu Yönetimi Bölümü'nü bitiriyor. Kentte memur hareketinin gelişiminde, sendikal örgütlenmenin yaygınlaşmasındaki çabaları herkesin dilinde. Ziraat Bankası'nın özelleştirilmesi gündeme gelip de çalışanları kamu emekçisi statüsünden çıkarıp sözleşmeli duruma sokan tasarı önlerinde bulunduğu, Artvin'den Samsun'a kadar bütün banka şubelerini tek tek dolaşıp mücadele örgütlenme girişiminin öncülerinden biri Gökmen. Sürecin sonunda bir yıl "havuz" denilen sistemde bekledikten sonra KTÜ'nün öğrenci işlerinde

göreve başlıyor, ki bu dönemi iş açısından hayatının en sıkıcı dönemi olarak anlatıyor herkese. Sonra bir arkadaşıyla iş yapmak için buradan da ayrılıyor. Ama işler planlandığı gibi gitmeyince, yeniden işsizlik. Önce Ankara'da ablasıyla eniştesinin yanında kalıyor. Bir şirkette işe başlıyor. İş için İstanbul'a gönderiliyor ve yeni bir dönemin kapıları aralanıyor. Hayatını birlikte geçirmek isteyeceği kadınla bu kentte tanışacak çünkü.

İstanbul'da işsizlik fazla uzun sürmüyor yine. Bu kez muhasebecilik yapmaya başlıyor. Bir yandan da Emek Partisi'nin çalışmalarına katılıyor. Partili yoldaşlarına göre aldığı her görevi layıkıyla yerine getiren ama gerektiğinde bazı politikaları da açıkça eleştirmekten geri durmayan birisi Gökmen.

Onun hakkında konuşanların ortak tanımı, kariyer, para pul, bunlarla fazla ilgilenmediği şeklinde. Kimseye borç para vermemiş örneğin. Yani borç olarak vermemiş. Cebinde para varsa herkesle paylaşmış. Bir de ilk kez tanıştığı insanları mutlaka evine davet edermiş sohbet etmek için. Balık tutmayı, briç oynamayı, Trabzonspor'u çok seviyor. Köfte yapmakta usta. Bir de rakıya çok düşkün. Ama rakının kendisine değil, muhabbetine...

İnsan, doğru gözle bakmayı bilirse aradığını her yerde görebilir. Gökmen Dalmaç'ın 41 yıllık hayatında bakıp da gördüğü, görüp de sevdiği kadınlar olmuştur nihayetinde. Ama işte insan "hayatımın geri kalanını onunla geçirmek istiyorum" duygusuna hayatta belki de bir kez sahip olur. 2014 baharında kendisinin yer almadığı bir arkadaş grubunun fotoğrafında gördüğü suret, Gökmen için bu duygunun oluşmaya başladığı an belli ki. Firdevs'in fotoğrafını gördükten sonra onunla tanışmak için arkadaşlarını sokuyor hemen devreye. Yanlış Facebook adresine arkadaşlık daveti gönderdiği için kabul gelmeyince, günlerce kafasında soru işaretleriyle dolaşıyor. Ve nihayetinde 6 Mayıs günü, Deniz Gezmiş anmasının ertesinde arkadaşlarının da organizasyonuyla Gökmen, Firdevs ile yüz yüze tanışma fırsatı buluyor. Firdevs hemşire. SES Şişli Şube'de Sosyal İşler Sekreteri. 12 Mayıs Hemşireler Günü'nde düzenlenecek gezi için bir ön

çalışma yapılması gerekiyor. Gökmen bu fırsatı kaçırmıyor ve Firdevs'i oraya götürmeyi teklif ediyor. Sonrası geliyor zaten. 6 Mayıs 2014'te başlayan tanışıklık, 6 Eylül 2014'te evlilikle taçlanıyor.

Dedik ya, Gökmen içinden geldiği gibi yaşayan, hissettiğini yaşamaktan çekinmeyen bir adam diye. Evlilik teklifi de öyle olmuş. Arkadaşlarıyla teklif için planlar yaparken, bir akşam yemeği sırasında öyle bir an geliyor ki, çıkarıp annesinden hatıra yüzüğü uzatıyor Firdevs'e. En doğru zaman, o an çünkü.

“Hayatıma girdiği andan itibaren hayatımı hep kolaylaştırmaya başladı” diye anlatıyor Firdevs âşık olduğu adamı. Evde yemekler Gökmen'den soruluyor. Arkadaşlarla sofralar kuruluyor. Memleket kurtarılıyor. Mesele politikaya geldiğinde zaman zaman birbirlerini eleştiriyor ama daha çok da cesaretlendiriyorlar. Evlendikten üç-dört ay sonra yaşanan bebek kaybı ikisini de derinden üzüyor. Firdevs, “Birinin çıkıp size isterse hiç çocuğumuz olmasın ama sen yanımda ol, demesi o kadar önemli bir şey ki bu ülkede, bu adam beni gerçekten sevdi” diye anlatıyor sonrasını.

10 Ekim 2015'teki Barış Mitingi'ne de birlikte gitmişlerdi. Alanda birbirlerinden ayrılmışlar, kendi arkadaşlarının yanındaydılar. Firdevs'in yeniden hamile olma ihtimali söz konusuydu ama henüz test yaptırılmamıştı ve kesin olarak ikisi de bilmiyordu. Gökmen, patlamada hayatını kaybettikten sonra Firdevs'in hamile olduğu kesinleşti. Gökmen bu bilgidен mahrum olarak ayrıldı aramızdan. Bir erkek bebek, annesinin karnında büyüyordu bu yazı kaleme alınırken. Adı Gökmen olacak, haziran ayında Gökmen'in sevdiklerine bıraktığı hatıraların yanına kanından bir parça da eklenecek. Gökmen büyüyecek, babasının annesine verdiği yüzüğü, aynı duyguları hissettiği bir kadının parmağına geçirecek belki de. Belki o zaman, Gökmen'in ve onunla birlikte kaybettiklerimizin özlediği barış da bu ülkeye gelmiş olacak.

Kırk bir yaşında hayata böyle veda etmek en basitinden haksızlık. Ama geride böyle bir iz bırakmak da herkesin harcı değil. Son sözü Firdevs'e verelim: “Bu kadar erken

kaybettiğim. Keşke daha uzun zaman birlikte olsaydık, çocuklarımızı büyütebilseydik. Her insana çok sevmek, sevilmek nasip değildir. Gökmen bir devrimci olarak en ön saflarda yer alan, arkadaş olarak herkesin değer verdiği birisiydi. Bir erkek olarak ben Gökmen'i çok sevdim, bir kadın olarak da o beni çok sevdi. Bunu yaşamak çok özel. Herkes bunu yaşayamayabiliyor maalesef.”

Not: Yazı, Gökmen Dalmaç'ın eşi Firdevs Dalmaç, ablası Gökçen Kara, eniştesi İbrahim Kara ve arkadaşları Ayla Eyüpoğlu, Esen Aktaş, Devrim Osmançelebioğlu ile Osman Zeki Erdoğan'ın anlattıklarından derlenmiştir.

**Gazi Güray:
“Gam gezdiren”
emekçinin mirası**

BARIŞ AVŞAR

Yoksulluk.

Çok boğuştuk, çok mücadele ettik biz yoksullukla.

10 Ekim Ankara Katliamı'nda kaybettiklerimizin arasında çok zenginlik içinde yaşamış kimse yoktu ama yoksullukla boğuşanlar çoktu. Gazi Güray gibi. Doğduğu andan itibaren hayatı mücadeleyle geçenlerdendi o. Karnını doyurmak için çalışmak en iyi bildiği iş olanlardan hani. O yüzden belki de “her iş” geldi elinden. Çobanlık, tamircilik, kantincilik, boyacılık... Bunların hepsini, hem de hakkını vere vere yıllarca yaptıktan sonra bir tek emekliliği “yapamadı.” Onu da yapardı yapmasına, kendi bildiğince, istediğince ama...

Amcaoğlu Doktor Zeki Sinan Doğan bu hayat mücadelesinin başlangıcını şöyle anlatıyor, “Gazi, amcamın ikinci çocuğuydu. Bizim köyde ‘marabalık’ derler, çiftçilikle geçinen bir aileydiler. Buğday, arpa yetiştirir, ufak çaplı hayvancılık yaparlardı ama kendi karınlarını doyuracak kadar. Gazi de diğer kardeşleri gibi küçükken hayvanların önüne giderdi. Sonra büyüdükçe harmana sap taşımak, bu sapları ‘gam gezdirmek’ işlerini yaptı. Köydeki her çocuk gibi.”

Sapla samanı birbirinden ayırmak

“Gam gezdirmek” gamlı iş! Buğdayın, arpanın sapıyla samanını birbirinden ayırma işi. İki tahtanın arasında altta olanın üzerine yerleştirilen keskin çakmak taşları yapıyor bu işi. Bu tahtalar hayvana bağlanıyor, çocuk da hayvanın üzerine oturtuluyor... Sonra sabahtan –ay ışığı da varsa– geceye dek sürecek bir mesaiyle aynı daire içinde saatlerce dön baba dönelim! Her çocuğun sırayla yaptığı günlük iş. Sonra daha da büyüyünce, orak biçme... Bir de köyde tütün yetiştirdiği için güneş battıktan sonra tütün dizme.

Dersim Mazgirt'in Kayacı (Qucıyan) köyünde böyle başlar Gazi Güray'ın hayat hikâyesi. Kış aylarında işler azalınca köy okuluna da gider yaşı gelince. Ortaokula Karakoçan'da devam eder. Bir sene de Tokat'ta, amcasının yanında. Zeki Sinan Doğan anlatıyor: “Liseyi bitirdikten sonra yine bizim yanımıza geldi. Bu kez çalışmaya. Ama artık Tarsus'taydık. Babam Toprak Su İşletmesi'nde mühendisti, onun yanında bir-iki yıl çalıştı, sonra da askere gitti, Kıbrıs'a...”

Askerlik dönüşü, 1986'da, dayı kızı Serpil Hanım'la seviz aylık evliyken Tarsus'tan Mersin'e göç ve bir özel okulda “teknik eleman” olarak 30 yıla yakın sürecek çalışma hayatı başlamış. Öyle bir mesai ki emekli olduktan sonra da devam edip gidecek! Ta ki Ankara'ya, Barış Mitingi'ne kadar. Kantincilik, matbaacılık, tiyatro salonunun bakımı ve 2010'daki emeklilikten sonra da boya, tamirat işleri...

Serpil Güray şöyle anlatıyor kaybettiği kocasıyla Mersin'deki ilk yıllarını: “Başta küçük bir ev kiraladık. İki oda bir salon ama bir oda bir salon desen de olur. Maaşı da çok düşüktü o zaman. Ancak üç yıl sonra biraz daha büyük bir eve geçebildik.” Ve üç çocuk peş peşe: Zeynep, Zine, Caner.

İkiyken beş olan nüfusu yaşatma çabası içinde Mersin'de kurulan hayat, akrabalarla, hemşerilerle dayanışma içerisinde devam eder. Serpil Hanım'ın demesiyle, “kızlar üniversiteyi bitirip de bir de ev alabilince ancak” biraz rahatlarlar.

Bu yıllar boyunca Türkiye'de olup bitenleri de hep izler Gazi Güray. Ama izler daha çok, mitinglere, protestolara pek katılmaz.

“Kendini dışarı attı Gazi”

Neredeyse ilk olarak Gezi eylemleriyle sokağa çıkar. Aynı zamanda Türk Tabipler Birliği Mersin şube yöneticisi olan Zeki Sinan Doğan, onun bu tepkisini şöyle anlatıyor: “Alevi, Kürt, Ermeni, solcu... Ötekileştirilmeye çalışılan herkes gibi kendini dışarı attı Gazi. Ben Gezi'de burada yapılan yürüyüşlerin yüzde 60'ına katıldıysam o yüzde 80'ine katılmıştır. Gezi ve Gezi'den sonra yaşananlar boyunca ötekileştirilen, yani ‘öteki’liği iyice hissettirilen insanların verdiği doğal bir tepkiyle sokaktaydı... Çocuklarının da böyle bir ötekileştirmeyi yaşamasını istemiyordu, böyle bir şeyi kabul etmiyordu.”

Serpil Güray ekliyor, “Gezi başladığında ancak dört-beş yıldır rahatlamıştık işte. Yeni yeni gezecekti, memleketine gidecekti, yapmak isteyip yapamadıklarını yapacaktı. Köyünde ev yapmayı, ufak tefek işler yapmayı düşünüyordu. ‘Ben köyde olsam hayvan yetiştiririm’ derdi. Kardeşlerine de oradaki işleri iyi yapamıyorlar diye kızardı.”

Köyde toprakta başlayan yoksullukla mücadelenin emekliliği, “gezmesi,” “rahatlaması” ne olacak işte? Köyüne gidip çocukken yaptığı işleri yapmak tekrar...

Çocukluğa, hayatın başlangıcına özlem belki, belki de büyük kızı Zeynep’in dediği gibi, yitip giden ebeveyne hasretlik: “Anne babasını da iki yıl önce kaybetmişti, biraz da o yüzden köyde olmak istiyordu. En çok bunlar üzüyor şimdi bizi. Ömür boyu çalışıp tam rahat edeceği, kendi istediklerini yapacağı zaman gitti.”

“O gazı yedi, öyle geldi”

Gezi; işten güçten emekli olursa da, göçüp gitmiş anne babaya ve geçmişe özlem büyüse de içinde, çocukları için yapacaklarının bitmediğini gördüğü zamanmış Gazi Güray’ın. Mersin’de de güçlü bir şekilde ve hemen her gün süren Gezi eylemleri döneminde, bir gece yemeğe oturacakları sırada, protestoların sıkça yapıldığı alandan, “havuzun başından” sesler duyar Serpil Güray. “Yine başladı” der kendi kendine. İşten gelen Gazi Güray balkona çıkıp bakar, “Bu ne gürültü, ne oluyor” diye. Sonra cevap verilmeden anlar ne olduğunu, hemen aşağı iner. Gerisini şöyle anlatıyor eşi: “O indikten sonra millet daha da kalabalıklaştı, ben de dama çıktım, oradan daha net görülüyordu her şey. Baktım gaz sıkıyorlar ama ne gaz... Aradım, ‘Gazi, ne bekliyorsun orada artık, gelsene’ diye. Bana sinirlendi telefonda, kızdı, kapattı. Görüyorum kendisini orada gaz içinde ama gelmedi. O gazı yedi herkesle birlikte, öyle geldi.”

Gezi ile başlayan duyarlılığı Sivas’ta Madımak anmasına, Hatay’da Ali İsmail Korkmaz davasına giderek sürer Gazi Güray’ın. Özgecan Aslan için Mersin’de yapılan bütün yürüyüşlerde yer alır.

7 Haziran seçim sonuçlarıyla ise ilk kez yüzü güler. Ülkenin içinde bulunduğu durumdan çıkabileceğini, kutuplaştıran, ayrıştıran egemen dilin yok edilebileceğini düşünerek umutlanır gelecek güzel günler adına. Ama sonra barışa savaş açılır. Gazi Güray ise bu kez barışı korumak için yola düşecektir. Ankara’ya gideceklerini üç hafta öncesinden

söylemeye başlar evdekilere. Her gün tekrarlar gideceğini ve çok mutludur.

“Gitmesini istemiyordum, uyandırmadım”

Serpil Güray şöyle anlatıyor yolculuk öncesini: “İşten geldi, ‘Bu gece Ankara’ya gidiyoruz’ dedi. Yemek yedik kızlarımızla. O, salonda haberleri izledi sonra. Bir hafta 10 gündür olaylar çok oluyordu, ben izlemek istemiyordum. Çayını getirdim ama bir bardağı bitirmedi, ‘Ben gidip uyuyacağım. Saat 11’de arabalar kalkıyor, beni 10’da uyandırın’ dedi, gitti. Kızımınla oturuyoruz, ‘Anne, saat 10 oldu, babamı uyandırmayacak mısın’ dedi. Gittim baktım, uyuyor. Sessizce yanına yaklaştım ama derin uykuda, uyandırmadım geri geldim. Beş-10 dakika sonra tekrar gittim, yine uyuyor, yine uyandırmadım. Aslında gitmesini istemiyordum ama ‘gitme’ diyemezdim, uyandırmadım ben de. Arabaları kaçırırsa da ‘unuttum’ diyecektim. Ama ben odadan geldikten 10 dakika sonra salonun kapısına dikildi, elini kaldırdı, ‘Hadi eyvallah, ben gidiyorum’ dedi. Giyinmiş, hazırlanmış, tıraş olmuş... Kızımınla ikimiz hemen kalktık, öptük onu. Zine üç defa dedi, ‘Baba, kendine iyi bak. Baba, kendine dikkat et. Baba, kendine iyi bak’ diye. Ondan önce de gitmişti dedik ya, Sivas’a da gitmişti, Hatay’a da gitmişti. Ama böyle göndermemiştik oralara. Merdivenden inene kadar ikimiz arkasından baktık.”

Her şey yarım kalınca...

İçi hiç rahat değildir Serpil Güray’ın, sabah dokuzda arar:

“Ne yaptınız, rahat vardınız mı?”

“Çok rahat gittik...”

Gitmesini istemediğinden mitingle ilgili hiçbir şey sormamıştır daha önce, telefonda sorar:

“Nerede olacak miting, Ankara’nın hangi semtindesiniz?”

“Gar’dayız, biraz önce indik.”

Konuşma biter, bir saat sonra Zine gelir sorar, “Anne, amcamın kızı mesaj yazmış; Ankara’da patlama olmuş. Babamla görüştün mü?”

“Televizyonu açtık. Halay çekilirken patlayan bombayı gösteriyordu.”

Sonrası sonuçsuz telefon aramaları uzun süre. Bir ara çalılıp umutlandırılan ama akşama doğru şarjı bitince tamamen kesilen bir telefon. Mitinge gittiği için Zeki Sinan Doğan da aranır ama onda da bilgi yoktur: “Biz de Gazi’yi arıyoruz.”

“O telefonun açılmamasından belliydi ne olduğu...”

Babasının öğretmenlik ısrarını desteğe dönüştürmeyi başarıp resim bölümünden mezun olan Zeynep, aynı yolu izleyip iç mimarlığı bitiren Zine ve hem hentbol oynayıp hem üniversiteye hazırlanan Caner, şimdi babalarının kendileri için ve ülkenin bütün çocukları için yaptıklarından sonra, onsuz kalmanın acısını yaşıyor. Zeynep evlenecek yakında. Zine işe yeni başlamış. Lise çağındaki Caner tesadüfen aynı gün maç için gittiği Ankara’dan babasının cenazesine dönmüş bir delikanlı artık.

“Anlayacağınız, her şeyimiz yarım kaldı” diyor anneleri, “Geçenlerde kızlarla hepimiz burada uzanmıştık, kanepeelerde televizyon izliyoruz. Caner dışarıda. Bir iki defa da aradım onu, ‘Hadi oğlum, ben uyumadan gel de rahat uyuyayım’ diye. Geldi gerçekten de erkenden ama Caner’in kapıyı açışını, patırtısını biliyoruz, paldır küldür girer, sesler gelir. Ama o günkü girişi... Sadece anahtar sesi geldi, açtı girdi. Ben bir irkildim. O an sanki hepimiz Gazi geldi gibi hissettik, çok kötü olduk. Sanki birkaç günlüğüne bir yere gitmiş de gelecekmiş gibi geliyor hâlâ...”

38 Dersim’i bilmeden...

Peki, neydi Gazi Güray’ı 50 yaşından, 30 yıllık çalışmadan, üç çocuktan sonra protestolara, mitinglere taşıyan, canı pahasına?

Onu da Zeki Sinan Doğan anlatıyor: “38 Dersim Katliamı’nı bize hiç anlatmadılar. Özellikle Gazi’nin babası, o geçmişi en iyi bilendi ama hiç anlatmadı. 12 Eylül ertesi, 1981 yazında bizim köye askerler geldi. Halamın oğlu Zeynel’i aldılar birkaç kişiyle birlikte. Nenemin ağladığını gördüm. Kendi kendine, ‘Bunlar yine bizi öldürecekler, katledecekler’ dedi. O bunu söylediğinde işte, benim aklım

erdi. O zaman henüz lise birdeydim. Neneme sordum, ‘Nedir bu anlatmadığınız’ diye ve ilk kez anlatmaya başladı. Babama hamileymiş, bizim sülaleden iki ailenin götürülüp bir ailenin tek bir çocuğu kalacak şekilde bırakıldığını, diğer hepsinin öldürüldüğünü tek tek anlattı. Kızdım o zaman, ‘Peki’ dedim ‘bunları bize niye anlatmadın?’ Cevabı, ‘Kin tutmayasınız diye’ oldu.”

Kin tutmasınlar insanlar birbirlerine, bölünüp düşman olmasınlar diye. Aynı acılar tekrar tekrar yaşanmasın, buna artık izin verilmesin diye.

**Vahdettin Ozđan:
Bizim başımıza
ne gelmiş,
siz nelerle
uğraşıyorsunuz**

EMEL GÜLCAN

Dokuz kişilik ailenin gülümsediği fotoğrafta, fonda bir orman ve karlı dağlar görünüyor. Çerçevdekiler birbirlerine usulca sokulmuş. Vahdettin Ozğan gururla bakıyor objektife. Çok geçmeden öğreniyorum o karenin hikâyesini. Hiç de düşündüğüm gibi, güle oynaya stüdyoya gitmemişler. Amcaoğlu Metin yaptırmış resmi sonradan. Belki de bir türlü toplu fotoğraf çektirecek fırsatları olmadığından.

“Onun barış isteği farklıydı. Çünkü bir çocuğu Diyarbakır Cezaevi’nde, diğeri hareketin içindeydi. Bu yüzden de Vahdettin için mitingin anlamı büyüktü. Barış gelirse çocuklarına kavuşabileceğini düşünüyordu.” Abisi İsa Bey, kardeşinin 10 Ekim Ankara Katliamı’nda barış için neden can verdiğini işte böyle anlatıyor.

İstanbul Dudullu’da ılık bir kış günü buluştuk İsa Ozğan ile. Altmış sekiz yaşındaki İsa Bey, daha evlerine varmadan kardeşini anlatmaya başladı. Az sonra Vahdettin Bey’in eşi, çocukları ve diğer akrabalar salonda bir aradaydık. Ben onları dinlerken sürekli kapı çaldı; her yeni gelen bir yer buldu ve birlikte dinledik Vahdettin Ozğan’ı.

“Dünyaya demokratik bilinçle doğmuştu”

Vahdettin dokuz kardeşin en ufağıydı. 1963’te Siirt’in Şirvan ilçesi, Zivzik köyünde doğmuştu. O üç yaşındayken babaları vefat edince, anneleri ve en büyük abileri Cemil büyütmişti onları. Yarı aç yarı tok yaşamışlardı. Köyde ilkokulu bitirince bağda, bahçede rençperlik yapmıştı. On beş yaşından itibaren de gurbete gidip inşaatlarda, boya badana işlerinde çalışmıştı.

İsa Bey buruk bir tebessümle anlatıyordu kardeşini: “Ben ondan 16 yaş büyüğüm. Bize diklenmezdi ama biraz haylazdı. Şimdi farkına varıyoruz, karşı çıktığı konularda haklıymış. Öyle biriydi ki, çocukken bile köydeki kavgalara müdahale ederdi. ‘Bizim başımıza ne gelmiş, siz nelerle uğraşıyorsunuz’ derdi. Biz feodal bir aileydik. Vahdettin bu feodal yapıya da karşıydı. Sanki dünyaya gelirken o demokratik bilinçle doğmuştu.”

Nizamettin Ariç’in yasaklı kaseti Ankara Garı’nda O demokratik bilinç, ömür boyu peşini bırakmadı Vahdettin Ozğan’ın. İlk gençliğinden itibaren politik meselelere ilgi duydu. Mesela 17 yaşındayken Ankara’ya çalışmaya gittiğinde, ağabeyine Nizamettin Ariç’in yasaklı kasetini hediye etmişti. Üstelik her yerde dinlememesini sıkıca tembihlerken, yıllar sonra katliamın yaşanacağı Ankara Garı’ndaydılar. Kaderin cilvesi işte!

1984’te köylerinde olaylar patladığında abisi muhtardı. “Ya silah alacaktık ya da köyü terk edip gidecektik. Formalitelerden de olsa silah aldık” diyor İsa Bey o günleri anlatırken ve ekliyor: “Bu yüzden her gün benle kavga etti, silah almamızı istememişti.”

Bir yıl sonra Zivzik’te HES inşaatındaki işçilerden Halil Öz, genç Vahdettin’in daha da politize olmasını sağlıyor. Birlikte sohbet ediyorlar. “Seninle konuştuklarımı ağabeylerimle konuşamıyorum” diyor genç adam heyecanla.

“40 yıl gece gündüz söylesem, yine de anlatılmaz”

Asker dönüşü artık yuva kurma zamanı Vahdettin için. 27 Kasım 1987’de Saime ile görücü usulü evleniyorlar. Ama Saime Hanım bu evlilikten hiç pişman olmuyor. “Birbirimizi görmeden, tanımadan evlendik. Sonradan gördüm, tanıdım onu. Kırk yıl gece gündüz söylesem, yine de anlatılmaz Vahdettin. O kadar sevecen, o kadar yoksulun babasıydı ki” diyor eşini anlatırken.

İlk çocukları Kerem’i dört yıllık evlilerken kucaklarına alıyorlar. 1996’da Ankara’ya taşınırlarken nüfus çoktan artmış, Dilan ve Mirhan (Mirhan) aileye katılmış bile.

“O şarkı söyleyince sanki hayat dururdu”

Yedi kardeşin en büyüğü Kerem’in çocukluk anıları biraz buruk. “Çok yakın bir baba-çocuk ilişkisi yaşamadık, sarılıp öpmezdi pek” diyor çocukluğunu hatırlayınca. Ama babasının bu huyu yıllar içinde değişmiş. Gençliğinde ilk çocuklarına gösteremediği baba sevgisini, yaşlanınca ufaklıklara göstermiş.

Yine de güzel anıları yok mu Kerem’in? Elbette var. “Onunla sohbet edebiliyorduk. Bize şakalar yapardı, özellik-

le keyfi yerindeyse veya elektrikler gittiğinde şarkı söylerdi. Eski Kürtçe şarkılara, dengbêjlere meraklıydı. Sesi de güzeldi. Biz de çok zevk alırdık şarkı söylemesinden. O şarkı söyleyince sanki hayat dururdu.” diyor.

“Ölürsünüz..”

2005’te İstanbul’a taşınmalarında İsa Bey’in rolü büyük. Göz kulak olmak istemiş kardeşine. Çünkü Ankara’da da siyasî meselelerle uğraşıyormuş. Bir-iki sene üst katında oturmuşlar abisininin. Karşı çıkmasına rağmen, kirayı günü gününe ödemiş hep. İsa Bey ancak kavga dövüş, birkaç sefer kirayı vermemesini sağlayabilmiş. “Yoksa, öyle hak gözeten biriydi ki gider borç alırdı, yine de ödemeye çalışırdı” diyor o günleri hatırlarken.

Peki, İstanbul’da yeni düzenleri nasıl? Vahdettin Ozğan, ilkin inşaatlarda çalışırken, kısa süre sonra iskeleden düşüyor ve ayağı kırılıyor. Bir ay hastanede kalması lazım. Fakat hem sosyal güvencesi yok hem maddî imkânlar kısıtlı hem de sabırsız biri. Bu yüzden de tam iyileşemiyor. O kazadan kronik nefes darlığı miras ona.

Biraz iyileşince mahallede bir çay ocağı açıyor. Hattâ çocukları da yardım ediyor babalarına. Ama bazı köylüleri semtte dernek açınca, işleri bozuluyor ve orayı devrediyor. En sonunda karısı Saime Hanım’ın deyimiyle partiye adıyor kendini.

Partiyle bağları yeni değil Vahdettin Bey’in. Ankara’dayken Halkın Demokrasi Partisi (HADEP) mahalle temsilciliği yapmış. 2009 yerel seçimlerinde Şirvan’da il encümenliğine adaymış. O dönemde orada Barış ve Demokrasi Partisi’nin (BDP) bürosu yokmuş. Abi-kardeş büro açmaya çalıştıklarında “Şimdiye kadar kimse burada çalışma yapmadı. Ölürsünüz” demişler. O, “Halkımız için basamak oluruz” diyerek savuşturmuş tehditleri. Yirmi-25 gün seçim çalışması yapmışlar. “O zamana kadar 100 civarında oy çıkardı. O çalışmadan sonra 800 oy aldık. Daha sonra önayak oldu. İstanbul’da para toplayarak BDP Şirvan bürosunun kurulmasını sağladı” diyor İsa Bey kardeşinin azmiyle gururlanırken.

Yaşlılık hayali köyüne dönmek

Yirmi sekiz senelik eşine göre hiçbir kötü alışkanlığı yokmuş kocasının. Yaşlılık hayali, ileride köyüne, toprağına dönmekmiş. Ama onları geçindirecek kadar toprakları yokmuş. İşte bu yüzden kimseye muhtaç olmak istemiyorlarmış yaşlanınca. Hattâ bir gün eşiyile hastanedeyken, yaşlı bir çiftle karşılaşıyorlar. Çiftin oğulları biraz acımasız, anne babasına kötü davranıyor. Bunun üzerine Vahdettin Bey “İnşallah elimiz, ayağımız tutarken hayırlı şekilde ölürüz” deyiveriyor karısına.

Partinin bir işi olduğunda erkenden kalkıyor, çay bile içmeden çıkıyor evden Vahdettin Bey. Zaten Dudullu HDP’nin kurucularından. Parti işleri yoksa da vaktini kahvede geçiriyor, arkadaşlarıyla sohbet ediyor, oyun oynuyor.

Yeğeni İzzet ile aralarında dokuz yaş var. Bu yüzden amcadan çok, abi onun için. İzzet Bey ne zaman başı sıkışsa ona koşarmış, amcası da ona yol gösterirmiş. Bu yüzden “O, Kürt özgürlük hareketinin yetiştirdiği en güzel beyinlendendi. Yeri geldiğinde duygusaldı yeri geldiğinde mücadeleci. Onunla konuşunca tek başıma dünyaları yıkabilirmişim gibi cesaret gelirdi bana” diyor yeğeni, ardından.

Saime Hanım da bir çırpıda anlatıyor kocasını: “Akşam yemeğini yer, çocuklarla sohbet ederdi. Sanki baba değil, arkadaş gibiydi. Hayri Durmuş, Kemal Pir ve Mazlum Doğan’ı anlatırdı. Üniversite bitirmiş pek çok insana göre çok bilgiliydi. Bana da sürekli ‘Sen okumuyorsun’ diye baskı yapıyordu. Onun için *Özgür Gündem* o kadar değerliydi ki, gazeteyle soba bile yaktırmazdı.”

“Kendiyle çalışmamak için ‘Geri durun’ diyemiyordu”

2012’de oğulları Mirzan, 2014’te kızı Dilan evden ayrılmış ve Kürt mücadelesine katılmış. Vahdettin Bey çocuklarını arayıp sormuş, merak etmiş. Ama ailesinden birkaç kişinin mücadeleye katılmasını da içten içe bekliyormuş. Eşi Saime Hanım çocuklarının gidişine neden şaşırmadığını sorunca, “Ne ekersen onu biçersin” demiş.

Kötü bir haber alacak diye TV’yi açarken eli titremiş. Yine de hiçbir şey söylememiş bu gidişlerin ardından. Sanki elinden bir şey gelmeyeceğini biliyormuş. Oğlu Kerem’e göre

bu duruşunun sebebi kendisiyle çelişmemek: “Mirxan’dan sonra bize ‘Geri durun’ demek istiyordu ama diyemiyordu. Çünkü o zaman kendisiyle çelişecekti. ‘Milleti mücadeleye katmak isterken kendi ailemi nasıl geride tutmaya çalışırım’ diye bir ikilem yaşıyordu.”

“Barış güvercini gibi olursun”

10 Ekim’deki Barış Mitingi’nin anlamı farklıydı Vahdettin Bey için. Çünkü barış gelirse, rahat bir uyku girecekti gözüne. Bu yüzden başı ağrımaya rağmen, gece yarısı Ankara’ya giden otobüslere bindi akrabalarıyla. Bir süredir sanki içine doğuyordu bir terslik olacağı. Karısını ve iki yaşındaki bebeğini götürmek istemedi. Son zamanlardaki eylemlere yalnız gitmeye çalışıyordu. Çocuklarına “Bana bir şey olursa evim aynı kalır. Anneniz size hem annelik hem babalık yapar. Ama annenize bir şey olursa yuvam yıkılır” diyordu.

9 Ekim günü, Ankara yolculuğu için ayakları hep geri gidiyordu aslında. Hattâ oğlu Kerem ikna etti onu. Değişiklik olur, babasının kafası dağılır diye düşündü. “Elbiselerini çıkardım ütiledim. ‘Beyaz gömlek giy, barış güvercini gibi olursun’ dedim. Resmen elimle ölüme hazırladım babamı” diye anlatıyor Kerem.

Ankara Garı’ndaki büyük coşku

O gece hakikaten beyaz barış güvercini gibi oluyor Vahdettin Bey. Gündüzden tıraş olmuş, karısı saçlarını yıkamasına yardım etmiş, oğlu giydirmiş. Yolda baş ağrısı devam etse de, yengesi Elife Hanım molada “Dışarıda iki binden fazla insan var” deyince dayanamıyor, sevinerek iniyor otobüsten.

Ankara’ya geldiklerinde de çok heyecanlı. Bir parça simit yiyor, bir çay içiyor ayaküstü. Hemen alanı görmek istiyor. Eşini arıyor, oradaki coşkuyu anlatıyor. Hattâ karısı sesleri duysun diye telefonu hoparlöre alıyor. İki yaşındaki bebeği ile konuşuyor. Yengesini ve gelinini bir yere yerleştirip etrafı gezecekken Sedat Peker’in bir gün önce Rize mitinginde sarf ettiği “Oluk oluk kanlarını akıtacağız” laflarını hatırlıyor. “Bak bu kadar millet gelmiş, yapabileceklerse yapsınlar bakalım” deyiveriyor.

Yapıyorlar... Sonrası kızılca kıyamet. Etrafta insan parçaları uçuşuyor, polisler kalabalığa gaz ve su sıkıyor, ambulansları, taksileri engelliyor.

“Bizden başka kim gerçekleri dile getirebilir ki?”

Abisi ve oğlu televizyon ve radyodan öğreniyorlar patlamayı, karısını Ankara’dan akrabaları arıyor. Aile yollara düşüyor. 12 Ekim’de HDP Dudullu temsilciliğinin karşısındaki Yavuz Selim Camii’nden beş cenaze kaldırılıyor. Vahdettin Özgan, Selim Örs, Azize Onat, Ahmet Karturlu ve Cemal Avşar son kez temsilciliğin önüne getiriliyor. Selahattin Demirtaş’ın da katıldığı bir törenden sonra defnediliyorlar.

Geride ailesinin kulaklarında çınlayan şu cümleler kalıyor Vahdettin Bey’den: “Ölüm vardır ama ben içinde olmayayım yapılmaz. Mücadele içindeyseniz ya onurlu şekilde öleceğiz ya da onursuz. Bu işten vazgeçemeyiz. Bizden başka kim bu gerçekleri dile getirebilir ki?”

**Ramazan Tunç:
Nerede düğün, cenaze,
miting olsa
koşa koşa giderdi**

BANU TUNA

Van'ın Bahçesaray ilçesinin Cevizlibelen (Kisor) köyü... Müküs Çayı'nın kollarından birinin kıyısında, merkezi 30 haneli, 1720 rakımlı, kışı uzun yazı kısa. Üç derslikli ilköğretim okulunun bahçesi mezarlığa bakıyor. O mezarlıktaki ceviz ağaçlarının altında, dedesinin yanında, Mehmet ile Zarife'nin oğlu, Hatice'nin kocası, Hızır, Hazret, Ayten ve Abdülvahap'ın babası Ramazan Tunç yatıyor. Bir mezar taşı olsaydı, üzerinde 1992-2015 yazacaktı.

Sekiz kardeşin en büyüğüdü Ramazan; beş erkek, üç kız kardeştiler. Köydeki evlerinin 100 metre ötesindeki ilkokula ancak iki yıl devam edebildi. Daha 12'sindeydi, Güneyamaç köyünden Hatice ile evlendirildi.

Babası Mehmet Tunç, yaşadığı toprağın yoğurduğu insanlardan. Van'ın kışları gibi sert, dağları gibi ulaşması zor. “Neden çocuk yaşında evlendirdin oğlunu” diye soruyorum. “Anası hastaydı, çocuklar küçüktü, gelin evi çekip çevirmeye yardım eder dedim” diye cevaplıyor. Ramazan'ın birlikte büyüdüğü kuzeni, en yakın arkadaşı, yanında can verdiği Ümran Tekdal, “Hiç çocuk olmadı ki Ramazan” diye anlatıyor: “Burada bir oğlunu evlendirmek vardır, bir de evini evlendirmek vardır. Dayım, evini evlendirdi.”

Ramazan 15'ine kadar hep köyde kaldı. Hatice'yle birlikte büyüdüler, sevdiler birbirlerini. Ailenin birkaç dönüm toprağı, birkaç ceviz ağacı ve hayvanları vardı. Çobanlık yaptı, tarlada babasına yardım etti. Tüm aile, dededen kalma evde bir arada yaşıyordu. Nüfusu giderek artan hanenin geçimi için para kazanmak lazımdı. 2007'de çalışmak için ilk kez İstanbul'a gitti, gençliğinde babası da ekmek parası için İstanbul'a gitmiş, inşaatlarda çalışmıştı.

Ramazan bir ekmek fırınında işe girdi önce. Sonraki adresi, babası ve pek çok köylüsü gibi inşaatlar oldu. Mesleği olmadığından daha çok duvar kırma gibi işler veriyorlardı. Çalıştığı inşaatta yatıp kalkar, birkaç ay para biriktirir, sonra hep köyüne dönerdi.

İznilik olduğu pazar günleri, İstanbul'daki akrabalarından hasta olan varsa ziyaretine gider, yoksa, Ümran'la şehri gezerlerdi. Böyle bir genç insandı Ramazan; cebindeki üç

kuruşu paylaşan, etrafını mutlu etmeye çalışan, kendinden önce ötekini düşünen, diğerkâm.

Ümran, ondan iki yıl evvel köyden çıkıp İstanbul'a gitmişti: “Bir keresinde futbol oynamayı bilmediği hâlde, sırf ben mutlu olayım diye halı saha maçına gelmişti. O maçta benim yüzümden bacağı kırılmıştı hattâ” diye hatırlıyor şimdi.

Ramazan'ın ilk çocuğu Hızır, 17 Ekim 2008'de dünyaya geldi. İkişer yıl arayla iki çocuğu daha oldu; Hazret ile Ayten. İstanbul'a son gidişinden birkaç ay evvel, 1 Mayıs'ta Abdülvahap dünyaya geldi. Ramazan, çocuklarından sadece Ayten'in adını kendisi koyabildi, diğerlerine babası isim verdi.

Ramazan'ın çocuksu neşesine, saflığına herkes şahit. Kime sorsanız, “Hep neşeliydi, kimsenin kalbini kırmadı, kimseye küsmedi, kimseyle kavga etmedi” diye anlatıyor onu. Bir de politik olarak ne kadar aktif, Bahçesaray ilçe teşkilatına üye olduğu HDP'ye ne kadar bağlı olduğunu hatırlatıyorlar. Ümran, “Herkes bir takım tutar, fanatiği olur ya, Ramazan futbolla filan ilgilenmezdi. Fanatik olduğu tek şey vardı, o da barış istemek” diyor.

Bahçesaray Belediyesi Eş başkanı Mehmet Galip Aykut da Ramazan'ın politik bir genç olduğunun altını çiziyor: “Bahçesaray'da olduğu zamanlar bizimle çalışırdı. Nerede düğün, cenaze ve bir de miting olsa koşa koşa giderdi. Çağrılmadıklarına bile giderdi. Halay çekmeyi sever, gördüğü yerde katılırdı.”

Seyit Tanrıverdi, Ramazan'ın çocukluk arkadaşı. 2014'teki belediye seçimleri öncesi, Ramazan'ın adak adadığını, parti seçimleri kazanınca iki koç kestiğini anlatıyor.

Bütün parasızlığına rağmen, her yıl mutlaka Newroz kutlamaları için İstanbul'dan kalkar Bahçesaray'a giderdi. 2015'teki Kobani direnişi sırasında Seyit ile Ramazan birlikte sınıra gittiler. Bir hafta boyunca destek nöbetine katıldılar. “Bir akşam jandarma, bizim grubu dağıtmak için gaz bombası attı. Ramazan, hayatında ilk kez gaz bombası görüyordu. O akşam çok korktu” diyor Seyit, evinin sahanlığında sohbet ederken. En son 9 Ekim 2015 saat 16.00'da

telefonda görüştüler. Ramazan “Ankara’ya gidiyorum” deyince Seyit “Hayırdır” diye sordu. Yine neşeli, yine heyecanlıydı Ramazan, “Barış Mitingi’ne katılacağım. Sen nasıl yurtseversin, gelmiyor musun” diye takıldı Seyit’e.

Van’a son gidişinde en büyük derdi, PKK’ye katılıp dağa giden amcasının oğluydu. Kuzeninın ailesi perişandı, oğullarından haber yoktu. Ramazan tanıdığı herkesten yardım istedi, bir haber almaya, amca oğluna uğrayıp onu geri getirmeye çalıştı. Ama olmadı.

Ramazan, Van’dan son kez 2015 yaz sonunda İstanbul’a gitti. Avcılar’da bir sitenin onarım inşaatında işe girdi. Barış Mitingi çağrısını duyunca Ümran’la Ankara’ya gitmeye karar verdiler. Ümran, HDP’nin Üsküdar teşkilatına üyeydi. Takvim 9 Ekim’den 10 Ekim’e dönerken, Üsküdar’dan HDP otobüsüne Ankara’ya doğru yola çıktılar.

Ramazan ömrünün son yılında çocuklarına, eşine her zamankinden fazla düşküdü. İstanbul’da ev bakmaya başlamıştı; karısını, çocuklarını yanına alacaktı. Hattâ Ümran’ın da yaşadığı Çamlıca’da bir evi çok beğenmiş, planlarını Hatice’ye anlatmıştı.

O son akşam da inşaattan çıkarken yine Hatice’yi aradı. “Hanım, bu gece müsait ol. Sabaha kadar senin ne derdin varsa, benim ne derdim varsa konuşalım, paylaşalım” dedi. Gerçekten de otobüste yol boyu karısıyla konuştu telefonda.

Üsküdar’dan kalkan otobüs Gebze’de mola verdi. Ramazan her zaman yaptığı gibi halaya katıldı. Yaklaşık bir saat şarkılar söyleyip halay çektiler, saat 02.00’de yeniden yola koyuldular. Ramazan, sesi pek de güzel olmadığı, şarkıların sözlerini de tam bilmediği hâlde yoldaşlarıyla birlikte şarkılar söyledi gece boyu. O otobüsten sekiz kişi, bir daha İstanbul’a geri dönemedi.

Sabahın erken saatlerinde Ankara Garı’na indiler. Üsküdar grubundaki kadınların hazırladığı kumanya yerine birer simit aldılar. “Sadece Ramazan’la ben kumanyadan yemedik. O kadınların kalbini kırdığıma, hazırladıkları yemeği yemediğime şimdi çok pişmanım” diyor Ümran.

İki arkadaş, kuzen, yol yorgunluğunu atmak için garın önündeki küçük çam ağacının altına oturup birer sigara

yaktı. Ramazan parası varsa Parliament, yoksa daha ucuz olduğundan Prestige içerdi. Sigaraları daha bitmeden “kor-tej oluşturacağız” çağrısı geldi. Ramazan o sırada telefonda, Bahçesaray’dan arkadaşlarıyla konuşuyordu. Onlar da garın önüne gelmiş, Ramazan’ı arıyorlardı. Ramazan son parasıyı-
la partili bir kadının aldığı düdüğün ücretini ödemişti.

Ümran, Ramazan’ın hayattaki son anlarını şöyle anlatıyor: “El ele tutuştuk, benim sağ elim, onun sol eli... Elimizde HDP bayrağı vardı, ellerimiz havada bayrağı sallıyorduk.”

Sonra, Ümran’ın sağ eli boşa kaldı.

“Yüzümde şimşek çaktı sanki, birisi çok şiddetli bir tokat attı sandım. Kelime-i Şehadet getirdim. Sonrasını hatırlamıyorum. Yerde çok kalmışım, öldüğümü sanıp hastaneye acil götürmemişler. Sonrasında 14 ameliyat geçirdim. Sol gözümde görme kaybı var. Ramazan’ın öldüğünü iki ay sonra öğrendim.”

Diğerleri ise, Ramazan’ın hayatını kaybedenler arasında olduğunu, patlamadan çok kısa bir süre sonra sosyal medyada yayınlanan fotoğraflardan öğrendi.

Hatice ve dört çocuğu şimdi Cevizlibelen’de, Ramazan’ın ailesiyle yaşamaya devam ediyor. Hızır sekiz, Hazret altı, Ayten dört yaşında. Babası öldüğünde beş aylık olan Abdül-vahap hâlâ beşikte. Ramazan’ın en küçük kardeşi Susun ise altı yaşında. Kardeşleri ve çocukları birlikte büyüyor. Hızır, babasının mezarına bakan okulun bahçesinde arkadaşlarıyla oyunlar oynuyor. Ramazan’ın babası ise, oğlunun sadece iki yıl gidebildiği ilkokulun bakımından sorumlu.

Ailesiyle tanıştıktan sonra Ümran’a, “Ramazan kime çekmiş, annesine mi babasına mı” diye sordum. Gözleri uzakta bir yere daldı: “Hiçbirine... Bizim köyde Ramazan gibi birini tanımadım ben, bambaşka bir insandı o.”

**Eren Akın:
Her Şeyde
hevesi kaldı**

LEYLA ALP

Kör ölür badem gözlü olur. Ama bazı insanlar gerçekten badem gözlüdür. Eren Akın da onlardan biri. Hiç kimsenin aklında onunla ilgili kötü bir anı yok. Hiç kimsenin Eren için bir gönül kırgınlığı yok. On dokuz yaşında bir insanla ne gönül kırgınlığı olur ki diyecek olursanız, olur bazen. Eren için yok... Hiç kimse ama hiç kimse Eren deyince “Benim kalbimi kırdı” demiyor. Eren deyince ilk akla gelen, gülen yüzü oluyor.

Kara oğlanın kocaman gülen yüzünü hatırlıyor herkes. Sonra artık onun gülemeyeceğinin karanlığı çöküyor yüzlere.

Eren ve arkadaşlarının şarkılarla, türkülerle ayrılıp tabutla döndükleri Malatya'dayım. Eren ve arkadaşları kendilerini Ankara'ya Barış Mitingi'ne götürecek otobüse bindiklerinde arkalarında kardeşlerini, yol arkadaşlarını, sevdiklerini, annelerini, babalarını bıraktılar. Ama sadece bir günlüğüne... Akşam aynı otobüse binip geri döneceklerdi. Kalplerinde bir sürü güzel anı ve barışa dair kocaman umutlarla.

Dönemediler... Malatya'dan Ankara'daki Barış Mitin- gi'ne gidenlerden tam 13'ü hayatını kaybetti.

O otobüse binip Ankara'ya giden ve ağır yaralanan ya da o otobüse son anda binmekten vazgeçmiş, aradan geçen altı ay içinde haddinden fazla büyümüş, olgunlaşmış gençler karşılıyor beni. Gençlerden Okan'ın dediği gibi, takvim onlar için 10 Ekim'de kalmış. Gözlerine hüznün oturmuş, gülümserken bile gitmiyor. Ankara'da yaralanan gençlerden Orçun, “Büyüklerimiz bize gençliklerinde yaşadıkları güzel günleri anlatırlardı. Ama bizim çocuklarımıza anlatacağımız neşeli gençlik anılarımız olmayacak” diyor.

Bir insanın 60 yıllık ömrüne bile fazla gelen acıları bu ülkenin gençleri iki yıl içinde yaşadı. CHP İl Başkanı Enver Kiraz, “Eren bir süre önce Berkin'in resmini taşıyordu. Onlar için eylemler yapıyordu. Birilerinin de onun, onların resmini taşıyacağı aklımızın ucundan geçmiyordu” diyor.

Eren'i “Neşeli, hayat dolu bir gençti” diye anlatıyor, “Biz bir aileydik” diyor Enver Kiraz. “Bizim çocuklardı. Genel başkanla fotoğraf çektirebilmek için bizimle pazarlık ya-

pan, burada şakalaştığımız, enerji dolu, hayat dolu, umutlu çocuklardı. Birbirimize takılırdık.”

Ankara'ya gitmekten son anda vazgeçen Berivan, “Eren'i yürürken hiç görmedim ben. Sürekli koştururdu” diyor. Sürekli gülümsemesinden bahsediyor Eren'in. Onunla ne kadar uğraşırlarsa, onu ne kadar kızdırmaya çalışırlarsa çalışsınlar onun hiç kızmadığından. “Dişleriniz varken gülün” dermiş Eren.

“Her gece uyumadan önce dua ediyorum. Rüyamda bir kez göreyim diye” diyor Berivan. “Görüyor musun” diye soruyorum. Dudaklarından acıyla çıkıyor cevap: “Hayır.” Gözünde kocaman yaş... Karşılıklı ağlıyoruz... Neredeyse günün tamamını birlikte geçirdikleri, birlikte büyüdüğü arkadaşlarını rüyasında görmek için dua eden gençler var artık Malatya'da.

Onlarla birlikte o otobüse binmediği için ne hissedeceğini bilmiyor Berivan. “O zaman gitmek istemedim. Herkes yenecek ekmeğin varmış diyor. Keşke onların da yiyecek ekmeği olsaydı.”

Eren'in evine gitmek için yola çıkıyoruz. Ahmet Kaya çalıyor: “Hani benim gençliğim nerde?” Arabada Ankara'da ağır yaralanan iki genç var. Boğazımda kocaman bir yumruk. Yutkunuyorum, geçmiyor.

Mehmet Hayta ile Eren'in çok yakın arkadaş olduğunu anlatıyor gençler, çirkin tabelalı bir parkın yanından geçerken. Heyula gibi bir tabelada “Rabia Parkı” yazıyor. Okan anlatıyor, Mehmet ve Eren bu parkta buluşurlarmış. Parkın adını değiştirmek için de “gizli” planları varmış. Parkın o koca tabelasını bir gün kaçırp “Hay Allah kaybolmuş” deyip yerine “Gençlik Parkı” tabelası koyacaklarmış. Çirkin tabela duruyor. Her akşam parkta yan yana oturan o iki genç artık yok.

Evlerinin kapısında Eren'in abisi Yusuf karşılıyor bizi. Gençlere sınıksık sarılıyor. Onun için her biri Eren olmuş. Gençler için ise Yusuf, Eren'den yadigâr.

“Ne unutuporum, ne aklımdan gidiyor.” Eren'in annesi Güli Teyze'nin ilk sözleri gözyaşıyla birlikte dökülüyor. “Ben çocuğumu methetmek için söylemiyorum. Kimseyi

üzmezdi, kimseyle küsmezdi.” Bu kadar iyi bir çocuğun ölümüne neden bulmaya çalışıyor annesi. Hani üzse, hani aksi olsa, hani geçimsiz olsa daha kolay katlanacak gibi. Oysa Eren hiçbiri değil... Boyacılık yapıyor Mahmut Amca. “Hiç çocukları yardıma götürdün mü” diye soruyorum. “Hayır, hiç götürmedim” diyor.

Yusuf, “Babam bizim okumamızı istedi” diyor. “Elin işi zor” diyor Mahmut Amca. “Kendi meslekleri olursa kendi ekmeklerini çıkarırlar dedim. Amacım onların hayatını kurtarmasıydı. O da bana nasip olmadı.” Derin bir sessizlik kaplıyor odayı. Mahmut Amca’nın gözleri yerde... O gözler yere inmese yaş durmayacak çünkü.

“Çat pat idare ediyorduk. Yavan ekmek yiyorduk belki ama gene de mutluyduk. Huzur vardı. Huzuru varsa insan zengindir. Huzur yoksa para ne işe yarar? Çocuğun olmasa sen fakirsin. İnsan çocuklarıyla zengindir. Şimdi ben parayı ne yapayım?” Ellerini çaresizce açıyor Mahmut Amca. Elllerinde yaptığı boyanın izleri.

Yusuf, tıp fakültesinde okuyor. “Eren hemşireliği bu yüzden mi yazmıştı” diye soruyorum. “Yok” diyor Yusuf. Eren ders çalışmayı pek sevmezmiş. Sınavlara hazırlanırken biraz çalışmış, gelen puanına bakmış ve hemşirelik yazmış. Sınava ikinci kez girecek bir akrabasına “Hayat kısa” demiş. Annesi de babası da Eren’in “Hayat kısa” sözlerini tekrarlıyor durmadan. “Onun için kısaymış” diyor babası.

Annesi önce istememiş oğlu hemşirelik okusun. “Erkeklerle yakışmıyor” demiş. Ama Eren sevmiş. Staj yapmış hattâ. Staj yaptığı yerdekiler de onun işini çok ciddiye aldığını söylüyormuş.

“Anne ben seviyorum, dedi. ‘Sen seviyorsan ben de severim’ dedim.” Böylece sevmiş annesi de oğlunun hemşire olması fikrini. Gömleklerini yıkamış, ütölemiş. O neyi severse annesi de onu sevmiş.

Annesi biraz derslerinden kalır diye, biraz da korkudan Ankara’ya gitmesini istememiş. Ama Eren “gideceğim” demiş. Yusuf “Annemler keşke göndermeseydik diyor ama Eren bir karar verdiyse mutlaka yapardı” diyor. O ne yapıp edip Ankara’ya giderdi. Her ne kadar gitme dediyse

de annesi harçlık vermek istemiş oğluna. “Param var, yeter bana” demiş. Her zamanki Eren işte, yetinen, yük olmak istemeyen...

Eren’in Ankara’ya gittiği gece annesi uyuyamamış. Sabah erkenden aramış oğlunu. “Biraz soğuktu. İnce giyinmişti. Üşümüştür diye düşündüm. Aradım konuştuk. Üşümedin mi dedim; yok anne, üşümedim, dedi. Kahvaltı yaptın mı diye sordum; yaptım, dedi.” Sonra çamaşır yıkamış. Önce beyazları, sonra renklileri... Eren’in elbiselerini asmış. Bir daha hiç giyemeyeceği elbiselerini. Yorulmuş. Az biraz dinleneyim deyip televizyonu açmış. Haberleri görünce elleri titremeye başlamış. “Mahmut’u aradım” diyor. “Geldi, ‘orada olmamış başka yerde olmuş’ dedi önce. Ama rengi sapsarıydı.” Kondurmamış yine de annesi. “Eren’e bir şey olmaz” diye düşünmüş. “Benim oğluma bir şey olmamıştır.”

“Telefonu açmadı” dedi Mahmut Amca. O ânı yaşıyor gibiydi. Elinde telefon, içinde kaygı, korku, merak... Telefon açılmazsa ne olur. Hani meşguldür, işi vardır dersiniz. Denemiş Mahmut Amca, tekrar tekrar denemiş. Ama Eren telefonu açmamış. Sonra Yusuf’u aramış. “Anladım o zaman” diyor. Git al, demiş oğluna, “kardeşini al.”

“Eren çok anlamlı bir çocuktu” diyor Yusuf. “10 Ekim’e kadar ben onun abisiydim, 10 Ekim’den sonra o bana ağabeylik yapıyor. Bana anlam katıyor. İnsanı üzen şey 19 yaşında bir insanın, yani benim kardeşimin ölmesi değil. İnsanı üzen şey kimseye zarar vermeyen, kimseyi kırmayan bir insanın, bu kadar hayatı seven bir insanın ölmesi. Ben hayatı onun kadar seven birisini tanımıyorum.”

“Benim dünyam çöktü” diyor Mahmut Amca. Gözünden sakındığı çocuklarından biri artık yok. Kimseye muhtaç olmasınlar diye gece gündüz çalışıp okuttuğu çocuklarından biri artık yok. Kader mi bu? “Kader, tamam olur, ama bu, kader işi değil. Ne için gitti; barış için... Ama barış istemiyorlar ki kavga istiyorlar.”

“Çocuğum olursa adını Deniz koyacağım” dermiş Eren. Annesi de “He kurban, ben de Deniz diye severim” dermiş. “Çocuğum hevesi kaldı... Her şeyde hevesi kaldı” diyor şimdi.

Ara ara odanın ağırlığını dağıtmak istiyor Mahmut Amca. Biliyor ki onlar anlattıkça Eren'in arkadaşları üzülüyor. "Yemek yiyelim" diyor laf arasında. "Yok" diyorum, "biz artık gidelim. Mezarlığa da gideceğiz." Yüzü aydınlanıyor. "Ziyarete de gidecek misin" diyor. "Evet, gideceğim" diyorum. "Git" diyor başını sallayarak.

Ayaklanıyoruz. Eren'in resmini gösteriyorlar. Yazın İzmir'e gitmiş. Orada çekilmiş bir fotoğraf. Eren yine ağız dolusu gülüyor. Gülmeyen fotoğrafı hiç yok, diyor annesi. Fotoğraf çekilirken hep gülerdi. İzmir'i çok sevmiş Eren, orada yaşamak istemiş.

Merdivenlerden inerken annesinin "her şeyde hevesi kaldı" sözlerini düşünüyorum.

Mezarlıktayız. Çocuklar yan yana. Ama hepsi aynı yerde değil. "Arkadaşları üzülüyor ama organize olmadık o zaman" diyor. Öyle dertli... Bir sigara yakıp Gözde'nin mezarına koyuyor Rutkay. "Niye o sigarayı oraya koydun" diyorum. "Çünkü" diyor yutkunup, "bizim genelde paramız olmazdı, bir sigarayı birlikte içerdik."

Eren'in mezarında Beşiktaş atkısı, forması... Eren Beşiktaş hastası. Orçun "iyi futbol oynardı" diye anlatıyor. Stat açılıyor diye geçiriyorum aklımdan. Eren orada maç izleyemeyecek.

Her şey yarım kalmış.

Eren hemşire olamayacak. İzmir'e yerleşemeyecek. Çocuğunun adı Deniz olmayacak. Her şeyde hevesi kaldı.

Her şey yarım.

Sadece Eren'in gülüşü tam.

**Kemal Tayfun Benol:
“Ben çocuk ölsem
olmaz mı Gülderen?”**

HAKKI ÖZDAL

“Ne ki ah! Öldü işte, ve kendisiyle birlikte gömüldü.”

İngiliz-İskoç şair Byron, umarsız acıyı büyük bir şairin sözleriyle dile getiriyor: “kendisiyle birlikte gömüldü..” Ölümün, öleni kalan her şey, her anı ve her güzellik korunsa bile, öleni alıp götürdüğünü ve geriye gerçek bir teselli bırakmadığını üzüntüyle hatırlatıyor Lord Byron: “Ne ki ah..”

10 Ekim faciasında, o kara katliamda ölenlerimiz, bir fotoğraf, binlerce anı, birer kavga geleneği, birer cesaret ve direniş figürü, birer masum barış şehidi olarak kişisel hafızalarımızda ve insanlığın ortak tarihinde yerini aldı. Klişeden korkmadan söyleyelim; her biri, sözcüğün gerçek anlamıyla ölümsüzdür: Unutmayacağız, ülkenin başkentinde, bu devletin gözlerinin en keskin, kulaklarının en uzun, burnunun en sivri olduğu sokaklarda, bir kalles vurgunla aramızdan alınmış olduklarını ve her birinin ismini kuşaklar boyu hatırlayacak, çocuklarımıza anlatacağız, onlar kendi çocuklarına anlatacaklar.

Ama işte, ya “kendileriyle birlikte gömülenler?” Onların söküldükleri evler... Kalpteki öfkeli üzüntünün yerini salt acıya bıraktığı, acının öfkeyi bile bastıracağı, açık yaraların kanadığı yürekler... Ölenlerimizin sevdikleri, sevenleri?

Kadıköy-Kartal minibüsündeyim. Çocukluğumun geçtiği ve çocukluğumun insanların oturduğu bir hat boyunca yolculuk ediyorum, Kemal Tayfun Benol’un evine gidiyorum. Bostancı, Küçükyalı, Maltepe, Cevizli... Ah, görmeden tanıdığım bir eve gidiyorum. “Ben çocuk ölsem olmaz mı” diyen bir büyük çocuğun evine. Kemal Tayfun Benol. Martıyla kahvaltı yapan, bir bebeğin ayağını vecd ile öpen adam.

Tayfun, Tayfun abi, Tayfun dayı, baba, Tayfun yoldaş... Önce Kartal’a, sonra İzmir’e onun insanlarıyla konuşmaya gidiyorum.

Tayfun Benol barış istemek için 10 Ekim’de Ankara’ya gitmiş. Dönmemiş. Şimdi onun yokluğunun, sökülmüş bir diş gibi boş bıraktığı yerlere gidiyorum. 11 Ekim 2015 günü, kara bombaların dumanı genizlerde, dev yumruları boğazlarda dururken gördüğüm iki fotoğrafın izindeyim. Martıyı ve Kaan’ı göreceğim ama martıya peynir veren, Kaan’ın ayağını bir kutsal emanet gibi öpen adamı göremeyeceğim. Yaşarken hiç görmediğim Kemal Tayfun Benol’u, Tayfun abimi,

yoldaşımı, geride bıraktığı hüznü boşluktan tanımaya ve size anlatmaya çalışacağım. Karnı ağrıyor insanın; üzüntüden, çaresizlikten, heyecandan, sevgiden.

1960’da başlıyor. Eskişehir’de altı çocuk sahibi öğretmen Sıtkı Benol ve eşi Namiye Benol’un yedinci çocuğunun dünyaya gelmesiyle.

İzmir’de Tayfun Benol’un, artık 78 yaşında olan en büyük ablası, yarı annesi anlatıyor:

“Babam öğretmendi, annem bir ev hanımı. Yedi kardeşlik. Tayfun en küçüğümüzdü. Altı kardeşin üstüne. O doğduğu zaman ben 23-24 yaşındaydım. Annem artık 40 yaşındaydı, hamile olduğunu bizden bile saklamış, utanarak. 1960’ta bu şekilde dünyaya geldi yavrum. Tabii, hepimiz onu çok sevdik. Fakat üç yaşındayken babamı kaybettik. O kadar da düşküdü ki babam ona, sabah erkenden yanına alır, ona şiirler okur. Tabii, babam ölünce çok bocaladı yavrum. Benim evlâdım gibiydi o. Annemin başında bir sürü çocuk. Ben daha çok ilgilenirdim onunla, çok düşküdü bana. Ben de onu evlât gibi severdim.”

Söze her başladığında acıyla inleyen bir kadın... Gözleri altı ay sonra hâlâ ıslak, küçük kardeşinin kendisinden haksızca koparılmasının gölgesiyle içinize doğru bakan bir abla.

“Sonra sıra sıra hepimizin okumaları, evlilikleri... Bizler evlendikten sonra en küçük iki kardeşimle birlikte Eskişehir’den İstanbul’a taşındı annem. Zaten bazı kardeşlerim de oraya yerleşmişti. Hepimizi okuttu annem. Babamdan kalma bir öğretmen maaşı, yedi çocuk. Tayfun da liseyi ve üniversiteyi İstanbul’da okudu. Büyük zorluklar, yokluklar içinde. Yine de okudu yavrum.”

Yetmişlerin sonunda, politik tansiyonun en yüksek, mücadelenin güçlü olduğu yıllarda, lisede devrimcilerle tanışmış Tayfun Benol. “Politik yaşantısını çok bilmedik biz” diyor ablası. Ve onu tanıyan herkesten duyduğum, duyacağım vurgularla anlatmaya devam ediyor kardeşini: “Ama o kadar iyi bir insandı ki, sineği incitmeyen... Cebinde 10 lirası olsun beşini çıkarır verir. Ceketini giyer gider, ihtiyacı olan birini görürse verir, ceketsiz dönerdi. Para onun için hiç mühim değildi, sadece insan.”

Kartal'da, Tayfun Benol'un 9 Ekim akşamı "ceketini giyip çıktığı" evin kapısında. Eşi, sevgilisi Gülderen abla karşımda. Tayfun abinin çok sevdiği terasında, o martının konuştuğu, onun elinden peynir yediği masada kahvaltı yapacağız, ondan konuşacağız: "Tayfun, ah sevgilim... Suruç'ta o çocukların öldürüldüğünü gördükten sonra günlerce ağladım, artık bir şeye ağlamam diyordum."

Salona alıyor beni, hava serin. Ben eve çıkana kadar kurşun rengiydi gökyüzü, şimdi güneş açıyor. Ve salonun, o terasa bakan penceresinin önüne, kanatlarını beni selamlar gibi iki yana açmış koca bir martı geliyor, pervaza konuyor. Gözü içeride. Mucize mi bu? Doğaya ve onun tüm mahlukatına karşı sevgi dolu bir adamın anısı, bir yırtıcı kuşu onunla ilgili toplantıya mı çağırıyor?

"Tayfun'dan sonra da hep burada" diyor Gülderen Hanım, "Elleriyle beslerdi onu. Kendi peyniri, kendi yumurtasıyla. 'Benim canım bugün yumurta istemiyor' der, ona verirdi. Üç yıldır bu evdeyiz. Bu terası çok severdi, hep burada zaman geçirirdi. Onlarca kuşu besledi burada." Terasın dört yanına dağılmış su ve yiyecek kaplarını gösteriyor. "Fotoğraftaki martı mı bu" diye soruyorum, "Evet" diyor, "Bu en cesurları. Omzuna çıkardı Tayfun'un. 'Bir gün bunun boynunu seveceğim' diyordu."

Tüm sözler, yitenlerin büyük boşluğunu hatırlatan buruk, boğaz yumrulu susuşlarla sona eriyor. Sevgili bir insanın, yılların dostluğunun, aşkının, yoldaşlığının anısı ve eksikliği de bizimle birlikte oturuyor.

"Tayfunların ailesi çok iyi bir aileydi. Kayınvalidem çok iyi bir insandı. Çok benzerdi Tayfun da annesine... Sonra Tayfun'un amcası ölmüş, iki oğlu kalmış geride. Kayınvalidem yanına alıp onlara da bakarken, kayınpeder de ölmüş. Dokuz çocukla kalmış kadın ve gıkını çıkarmadan bakmış hepsine."

Yoksunluklar içinde bir çocukluk ve gençlik geçiriyor Tayfun Benol. Ama maddî zenginliklere karşı, bazen çevresindekileri şaşkınlığa, hattâ kızgınlığa sürükleyecek bir kayıtsızlık içinde. Herkes aynı şeyleri anlatıyor onun için: "Neyi varsa paylaşırdı..."

"Kendi komünizmini yaşıyordu" diyor Gülderen Abla, "Öyle bir toplumda ne kadar mutlu olurdu. Kredi kartındaki limit onun cebindeki nakit paradır. Ama limit dolunca da hiç üzülmez. Olanı hemen dağıtan, başkalarıyla paylaşan, olmayınca da hiç sesini çıkarmayan bir adamdı. İki oğlumuz var, onları düşünerek biraz da kızardım ben bu kayıtsızlığına. İstanbul Üniversitesi'nde Uluslararası İlişkiler okumuştum. Öğrenciyken de okulda fotokopici çalıştırmış. Onu bile baktırmış. (Gülüyor.) 'Gülderen, gelenler hep arkadaşlarımdı, nasıl para isteseydim' derdi. Sürekli iş değiştirdi. Bir işte iki yıldan fazla çalışmazdı. Her işe şevkle başlardı ama uzadığı zaman sıkılırdı ve istemediği hiçbir şeyi hiç kimse yaptıramazdı ona; işverenleri de yaptıramazdı. Tam bir anarşistti o konuda..."

Çok yakın bir arkadaşının bebeği olmuş Tayfun Benol'un. Gönlünden geçtiği gibi "iyi bir hediye" alamamış. Gülderen Abla anlatıyor: " 'Ne aldın Tayfun, Yüce'nin bebeğine' diye sordum, bir baktı bana, bir üzgün baktı... Onca yıllık parasızlıklar, olaylar içinde en üzgün olduğu, hattâ tek üzgün olduğu andır. Bu olaydan sonra İzmir'de ablası ve eniştesiyle karşılaşılıyor. Ablası gülererek anlatıyordu, çok ciddi bir şekilde 'Bundan sonra para için çalışacağım abla' demiş. 'Tayfun, sen bugüne kadar ne için çalışıyordun' diye sormuşlar. Evet, garip ama parayı kazanmak için çalışmazdı, dağıtmak için çalışırdı."

Bir tatil anısı anlatıyor sonra: "Ben matematik öğretmeniyim o zaman. Yazın okullar tatil. Oğullarımız Deniz ve Özgür'le bir arkadaşımızın yazlığına tatile gideceğiz. 'Bekleyin, izin alayım ben de geleyim' dedi. Ama izin alamamış, hafta sonuna kadar bekletti bizi, cumadan birlikte gittik. Pazar günü oldu. 'Ben dönmüyorum, kalıp sizinle tatil yapacağım' dedi. 'Tayfun yapma ne olur' diyorum. 'Aman Gülderen, hiç mi gazete okumuyorsun, bir reçmeci, bir overlokçu, bir de muhasebeci ararlar. Gidince girerim bir işe.' Çocuklar küçük, paraya ihtiyacımız var, ağlıyorum. 'Gülderen ben gitmiyorum, istersen ağlarsın tatili kendine zehir edersin, istersen tadını çıkarırsın. Ben seninle ve çocuklarımla tatil yapacağım' dedi."

“Çocuklar çok severlerdi babalarını. Zaten sevgi dolu bir insan. İkisi birden babalarının kucağına tırmanırdı. ‘Oğlum biriniz bana gelin, babanız ikinizi birden taşıyamaz.’ Gelmezler. O kadar babacıydılar.”

“Hep neşeliydi. Tayfun’un bana en büyük cezası neydi biliyor musunuz; ‘Seni güldürmeyeceğim artık’ derdi. En büyük ceza buydu bana. Nasıl komik bir adamdı! Çok zekiydi, onun için esprileri de çok komik olurdu. Arkadaşları da arkasından hep öyle deyip durdu: ‘Onun anlattıklarına ağız dolusu gülemeyeceğiz artık.’ Komik, neşeli, hayat dolu, sevgi dolu bir insan.”

Onların en kötöleri, bizim en iyilerimizi çaldı, bunu biliyorduk. Ama hayat arkadaşı onu anlattıkça yokluğunun boşluğu büyüyor. İyileri bile kıskandıran bir iyilik, herkesten çalınmış bir mücevher.

“Çok yavaş, böyle sakın sakın konuşur, herkesle iletişim kurar. Bir keyif adamıydı. Çok da sevgi doluydu. Burada başının etini yiyeyim yarım saat boyunca, yarım saat sonra dünyanın en iyi eşi benmişim gibi davranırdı yine. Kendi de çocuktuk, çocuktuk yani. ‘Üç oğlum var, biri hiç büyümeyecek’ derdim, gülerdik. En son, ölmeden beş-altı ay önce, ‘Ya Gülderen, ben çocuk ölsem olmaz mı, büyütmesen beni’ demişti. Yine gülmüştük. Hep gülerdik. O ekimden önceki bütün yazı bu terasta geçirdik. Çocuklar, çocukların arkadaşları, bizim arkadaşlarımız. Terasın duvarına sinevizyon koymak ve burayı bir açık hava sinemasına çevirmek istiyordu. Çocuklarımız, misafirlerimiz, martılar..”

Her eylemde varmış Tayfun Benol. İnşaat İşçileri Sendikası’nın kurucusu. Eşitliğin, özgürlüğün, iyiliğin militanı.

“Birlikte gittik biz Ankara’ya. Yolda Berkin Elvan’ın babasıyla tanıştırdı beni. Herkesi tanır. Beyoğlu’nda beş adım yürüyemezdi. Son zamanlarda ‘Gülderen, çok yaşlandım herhalde, caddenin yarısını geçiyorum kimseye rastlamıyorum’ diye takılıyordu. Ankara’ya giderken de benim bir arkadaşımı bulmuş. ‘Bak, sana kimi getirdim’ diye Çiğdem’le geldi. Çiğdem’in de bir kardeşi var Bülent, o da her eylemedir. Tayfun, Sami ve Bülent birlikte her eyleme giderlerdi. O sabah otobüsten indikten sonra 10 dakika kadar yürüdük. Simit almış bize. İki kişiye 10 tane simit almış işte hep yaptığı gibi. ‘Yine saçmala-

mışsın bak Tayfun’ deyip güldük. ‘Aaa, ben onu sendika kortejine götürürüm’ dedi, ‘Ben inşaat işçileriyle yürüyeceğim, sizin muhabbetinizi de bölmeyeyim, kulağın telefonunda olsun ki birbirimizi bulalım.’ Ve gitti. Geçidin altındaydık. Geçidin çıkışına 100 metre kadar uzaktayız sadece. Sonra çok yüksek bir ses. Çiğdem’e dedim ki herhalde ses bombası. Yaralı görmemiştik henüz. Duman geldi çok fazla ama yaralı yok, ses bombası sandım. Biz bu kadar konuşabildik. Sonra ikinci patlama oldu. İnsanlar koşarak gelmeye başladı. Bağırmağa başladılar ‘oraya yaklaşmayın’ diye. Ama ne olduğunu anlayamadık. Alt geçidin çukurundayız, etrafi göremiyoruz ve hâlâ ‘olay çok büyümesin de yürüyelim’ derindeyiz.”

“Ne olmuş ki diye oturduk biraz kenarda. Sonra anladık dehşeti. Önce telefonlar çalışmadı tabii. Sonra ulaşamadı Tayfun’un telefonuna uzun süre. Ama bir süre sonra telefonu çaldı, duymuyor sandım. Kızdım hattâ, niye bakmıyor diye. Sonra meşgul çaldı. Tayfun yaşıyor, biriyle konuşuyor diye sevindim.”

İzmir’de, Tayfun Benol’un yeğeni, opera sanatçısı Hakan Uludemir ile konuşuyoruz: “Dayım benim hayatımı değiştirdi. Müziğe hep çok meraklıydım. Ama gençken 80’lerin o çarpık şeylerini dinliyordum, taverna müzikleri falan. Şilili ozan Victor Jara’nın bir kasetini verdi bana. Dünya müziklerine yönlendirdi beni. Ben Eskişehir’deyim, dayım İstanbul’da üniversite öğrencisi. Hayrandım ona. İstanbul’a her gittiğimde gezdirirdi beni. O parasızlıkta bunu nasıl yapıyordu bilmiyorum ama müzelere, tarihi eserlere götürürdü beni. Dünyaya bakışımı değiştirdi.”

Hakan Uludemir anlatmaya devam ediyor: “O cumartesi günü Kaan’a kahvaltı yaptırıyorum. Kaan’ı çok severdi Tayfun dayım. O resimdeki gibi kendinden geçerci, Kaan’ı oper koklarken. Televizyondan duydum patlama haberini. Aklıma hemen Özgür’le Deniz geldi. Dayım da gitmiş olabilir elbette, ama önce çocuklar geldi aklıma. Onların İstanbul’da olduğunu öğrendim, rahatladım. Dayıma da hiç konduramıyorum tabii. Gülderen yengemle konuştuk sonra. Telefonu da meşgul çalınca biraz rahatlar gibi olduk. Ama insan canını görmeden yaşadığına, cenazesini görmeden öldüğüne inanamıyor işte.”

**İbrahim Atılgan:
Abi bizi öldürdüler!**

CAN KARTOĞLU

Otuz beşindeki Fikret, bir gün boyunca “Bu mudur, değil midir” diye diye amcasını ararken defalarca ölüp ölüp dirilecekti. Yüz metre ötede olsa tanıyacağı dağ gibi adamı paramparça edilmiş 70 ceset içinden bir türlü tanıyamayacak, teşhis için ne babasının ne İbrahim’in karısı, incecik yengesi Nezihe’nin ne amcasının su gibi kızları Fatoş, Dilek ve Zelal’in içeri girmesine razı gelecekti. Ya Veysel? Çocuğun Adli Tıp’ta ne işi vardı? Veysel daha dokuzunda. Fikret, yanında olsa, istediği kadar sokmayacak olsun Veysel’i içeri, “Hadi, sen oyun oyna” diyecek olsun... O zaten içerde. Babasının kuyruklu yıldızı Veysel. Veysel o kadar küçüktü ki, onu teşhis edemeyecek, “Bu daha çocuk” diyemeyecek olan yoktu. Fikret, sonunda amcasını da teşhis etti edeceken içine bir kurt düşecek, babasına gidecek, “Baba, bu amcama benziyor ama sanki amcam değil, tereddütteyim. Başka bir çocuk da var, genç bir çocuk. O da geldi. O dedi, o benim babam” diyecektir. İbrahim’in abisi Mehmet Zeki, son aşamada katılıp kardeşini teşhis edecektir. Sen Dünya Barış Günü’nde doğ, hasretin, hasletin barış olsun, seni Barış Mitingi’nde oğlunla ve “Barış” diye haykıran sayamayacağın kadar insanla birlikte öldürsünler.

İbrahim, 1 Eylül 1963’te o zaman Mardin’e, şimdi Batman’a bağlı Gercüş ilçesinde doğar. Gercüş’ün ileri gelen, sözü geçen ailesinin anne baba sözünden çıkmamış ikisi kız, beşi erkek yedi çocuğunun üç numaralısı.

Batman Meslek Lisesi’nin Elektrik-Elektronik Bölümü’nü bitirip Devlet Demiryolları’nda göreve başlar. Emekliliğine iki yıl kala Dicle Üniversitesi’ne girer, iki yıllık Otomotiv Bölümü’nden mezun olur. 2008’de emekli olmasına rağmen ömür boyu çalışır. Bilginin, bileğinin gücü, alınının teriyle. Devlet Demiryolları’nın ne aç ne tok memuru... Birleşik Taşımacılık Sendikası’nın üyesi, aktif katılımcısı...

Ağlar demir, İbrahim insandır. İri yarı cüssesinin altında incecik, sevecen bir adam yatar. İnce ruhlu yaşama sevdalısı, herkesin derdini dert edinen, bu dertlerin dermanı olmandan huzur bulmayan merhametli vicdan... Hacca gidince büyük abisi Mehmet Zeki’nin “Hacı” demeye başladığı ama arkadaşlarınca hep İbrahim Abi kalan, yardımsever

“abi.” Beş vakit namazında, her vakit insan İbrahim. Tanıştıktan 10 gün sonra evlendiği güzeller güzeli amca kızı Nezihe’nin sadık, zarif eşi. Nezihe’ye erklik değil, eşlik eden adam. Kızları Fatoş, Dilek ve Zelal’e saygı ve nezaketle babalık eden erkek. Oğlu Veysel’in ayrı kalamadığı, tuttu mu kopartmayan, tuttu mu kocaman kucaklayan babası, yumuşak kalpli baba.

Kuş kadar kalmış Nezihe, İbrahim’le birlikte Malatya, Diyarbakır, Batman, tekrar Diyarbakır, derken altı yıl önce çocuklarının daha iyi okumaları için geldikleri Ankara’da dünyanın bunca kirine inat tertemiz kalmış evlerinde “Kıyamadı Veysel’e” diye anlatıyor. “Hiçbir zaman kıyamazdı ki” diyor; “O sabah Veysel babasının Barış Mitingi’ne gideceğini biliyordu. İbrahim nereye gitse birlikte gitmek isterdi. İbrahim, Veysel uyanmadan çıkacaktı. Kilidi daha açmadan Veysel yatağından fırlayıp kapıya geldi. İbrahim’in eli, kapı kolunda kaldı. ‘Nereye gidiyorsun baba? Ben de geleceğim seninle.’ ‘Oğlum, bak ben çıkıyorum şimdi. Hadi, sen git, biraz daha uyu.’” Veysel bu, kaşla göz arasında kapının anahtarını alır; “O zaman sen de gitme.” Yapma etme Veysel. “Ben de geleceğim.” Hadi anahtarı ver Veysel. Nezihe, salonunda pencere önündeki saksıyı göstererek hatırlıyor: “Anahtarı bu saksıya atıp sakladı. Babası da ben de ‘Yapma’ diyoruz.”

Veysel, ağlamaya başlar içini çeke çeke. “Tamam” der İbrahim, “Ağlama. Ver anahtarı. Birlikte gidiyoruz.”

Veysel’in gözünün yeşilinde kayıklar yüzer, balıklar oradan oraya atlar, ağaçlar dallarını yeşile sarkıtır. Bir göz ancak bu kadar şenlikli bakabilir. Barış gözlü Veysel iki dakikada hazırlanır. Veysel aynaya bakar. Ne kadar yakışıklıdır. Kendini beğenir. “Dur bakalım” der İbrahim. Veysel’in saçının arkasını düzeltir. Çıkarlarken, annesi Veysel’i öpmek ister. “Babamla gideceğim” diye tutturduğunda suratını asan annesine Veysel der ki: “Gerek yok. Bir gül yeter.” Nezihe güler. Bir insan ancak bu kadar güzel gülebilir. Annedir. O gülmeyecek de kim gülecektir? Veysel’in gözünün yeşiline annesinin gülüşü de konar. Kim bakarsa baksın, o ayna hâlâ Veysel’i gösterir. Arkasından babası da görülür. Annesinin gülüşü Veysel’in gözlerinde kalır.

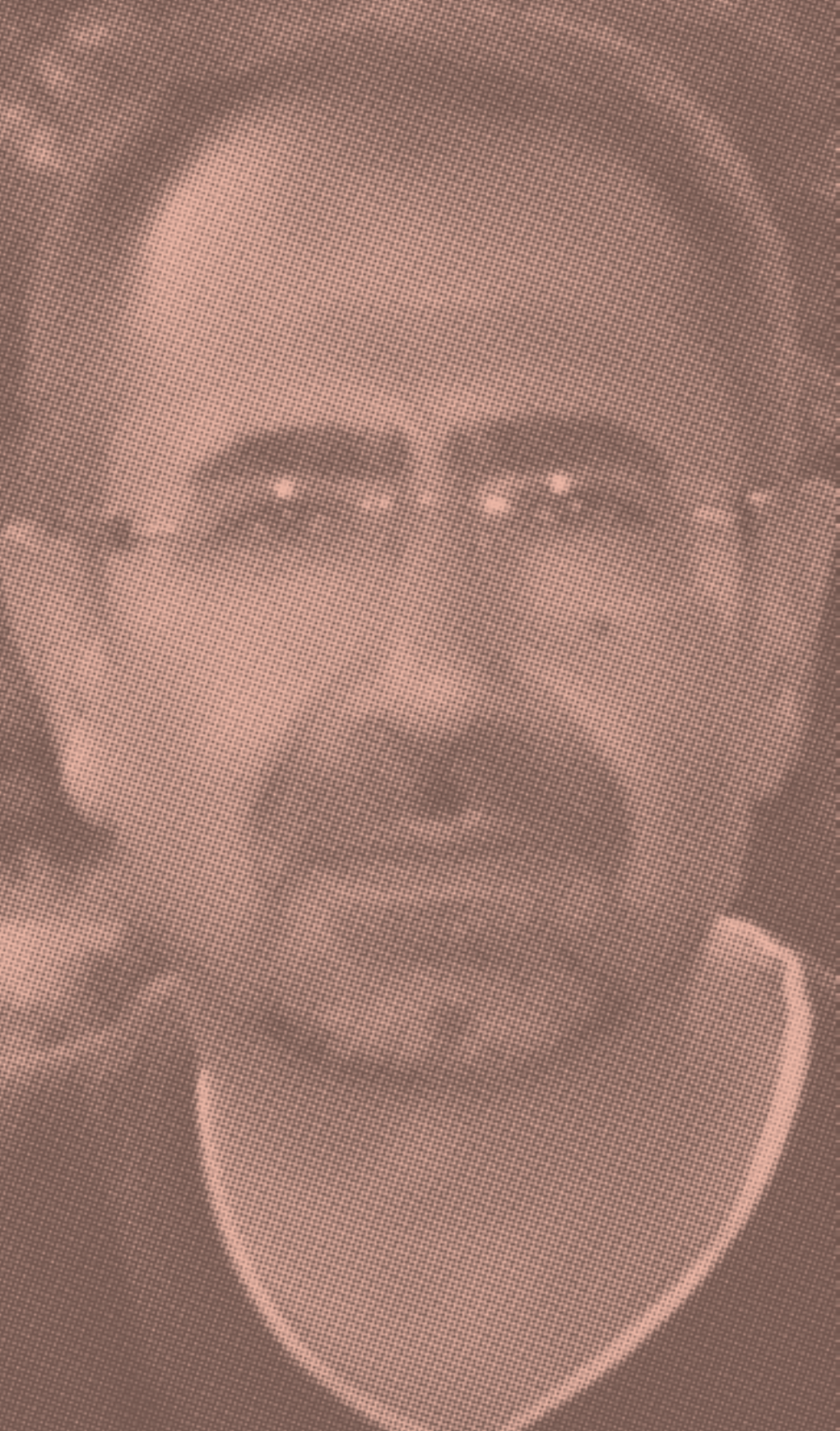
Telefon çalıp da Ankara Garı'nda olay olduğunu söylediklerinde, Nezihe televizyonu açar. Daha ne olduğunu anlamadan bir telefon daha... Aklının ucuna bile gelmez İbrahim. Kocaman adamdır, yapamayacağı şey yoktur ki İbrahim'in. Tek soru fır döner beyninde: "Küçük çocuk orda şimdi ne yapar?" Küçük çocuk ne yapar? Dışarı fırlar. Veysel'i bulacaktır. Barış dediğin bir kuştur, dünya dediğin bir keşmekeş, feryat dediğin canından canlar kopartıldıkça inletmek yeri göğü. İbrahim de Veysel de iliklerindedir, ama ikisi de yoktur.

İbrahim'in abisi Mehmet Zeki, 10 Ekim sabahı telefonu çaldığında Marmaris'tedir. Arayan İbrahim'in kayınpederi. "Haber var mı İbrahim'den?" der. Ne olmuş İbrahim'e? Daha dün telefonda görüşmüşler. Yirmi gün önce yüz yüze... Ankara Garı'nda bomba patlamış. Abinin içine bir hançer saplanır. Hemen İbrahimlerin evini arar. Telefon açılmaz. Kızları arar. Telefonlar açılmaz. İbrahim'in arkadaşını arar. Telefon açılır. İbrahim'in arkadaşı "Abi bizi öldürdüler" der. Mehmet Zeki sorar: "İbrahim ne durumda?" İbrahim'in arkadaşı bir kez daha: "Abi bizi öldürdüler!" Telefon kapanır. Mehmet Zeki başka bir ahbabı arar: "Selim Bey, İbrahim'den haber alamıyorum." Selim Bey "Biz de alamıyoruz" der demez kapatınca telefonu, Mehmet Zeki bu kez Sıddık'ı arar. Bir kadın açar telefonu. Sıddık'ı ister. "Sıddık konuşacak durumda değil" der kadın. İbrahim'in abisi, "İbrahim yaşıyor mu yaşamıyor mu" diye ısrar ederken, kadına arkadan birinin "Veysel'den haberi var mı" diye sorduğunu duyar. "Veysel de mi onunladır?" Cevap yok. "Yahu, ver şu telefonu Sıddık'a! Vermiyor. Başka bir sendikacı arkadaşımız telefonu aldı sonra. Bülent. Dedim, İbrahim'le Veysel sağ mıdır? Abi dedi, ikisi de ölmüş."

Sonrası Marmaris'ten altı saatte Ankara. Sonrası çoluk çocuk koşturma... Kargaşa, karmaşa... Hep feryat... 29 Eylül'de Yunuslar'a gidip Veysel'in dokuzuncu yaşını kutlamaları şunun şurasında 10 gün önce değil miydi? Babasının üniversite için başka şehre uçurduğu Zela'e gece boyu meraklanıp mesaj attığı en çok bir aydı. Büyük kızı Fatoş'un üniversite mezuniyetindeki mutluluk, ortanca kızı Dilek'in

iki yıl sonra üniversiteyi bitireceğinin heyecanı, sonra Veysel daha ödevini yapmamıştı ki. Pazar yapacaktı.

İbrahim'in abisi, "7 Haziran'dan sonra ne oldu ki böyle oldu" diyecekti. Kendi topraklarına savaş açar mıydı bir memleket? Veysel, babasıyla panayıra gidercesine, dağ gibi babalar, kuş kanatlı, aslan yürekli analar, el kadar çocuklar öldürülmesin, barışa barışa yaşayalım, yaşatalım diye Barış Mitingi'ne el ele gider. Diyarbakır'dan gelecek otobüsteki dostlarını karşılamak için neşeyle yürürlerken, gençler tam da Ruhi Su'nun "Bu meydan kanlı meydan" türküsüyle halay çekerlerken bomba patlayınca, Veysel'i korumak için kucağına aldığı İbrahim'i sol gözünden, Veysel'i sağ şakağından alır ölüm. İbrahim'in sırf avuç içi kadar cüzdanında tam sekiz bilye. Ve, eşinde dostunda, kızlarında, yüzünü bir kez bile görmemiş "Barış! Hemen şimdi!" diyen "uçsuz bucaksız azınlık"ta, aynada Veysel'in arkasında, hatıralarda, hafızalarda, hayatının son eylülünde okuduğu (Muammer Sünbül'ün) şiir kitabının şu sayfasında kalmıştır İbrahim Atılğan: "Ömrüm de son eylül mü, tufan koptu kopacak/ Düşecek bir gün elbet, bu daldan da bu yaprak..."

**Hakan Dursun Akalın:
Kızım,
senin için gittim ben
Ankara'ya**

GÖKÇER TAHİNCİOĞLU

Amasya dediğin, dört yanı dağ ve kaya, ortasında akan Yeşilirmak; bir küçük şehir.

Amasya Lisesi dediğin, dağın eteğinde bir küçük okul.

O kentin ortasında, o okulun hemen altında bir küçük çay ocağı.

Orada, güneşli bir Amasya gününün öğlen sıcağında, salatalık, domates, peynir.

Orada sıcak, ince belli çay, orada bol sigara, felsefe, umut, hikâye; o küçük çay ocağında.

İşte görüyoruz.

Büyük nutuklar, hamaset dolu bir dil, çatılmış kaşlar, kahramanlık öyküleri değil, vatan dediğin.

Cenazeler, kapılarını sonsuza kadar kalabalığa kapatmış gözyaşına söz geçirmeye çalışanlar, bir daha yeri doldurulamayacak o eksikliğin yerini nasıl dolduracaklarını bulmak için çare arayanlar değil.

Vatan dediğin, işte o çay ocağında o sıcak çayı içerken edilen sohbet, o domatesin yanına iliştirilen küçük bir parça peynirdir.

Birlikte gözyaşı dökülebilmek, elini omzuna şöyle bir koymak, bir yaz ikindisinde serinleyebilmektir.

Yaşamaktır, birlikte yaşayabilmek vatan dediğin.

İlk gelişim bu Amasya'ya, yol boyu o gün kente gelecek mühim kişiler için 10 metrede bir alınmış önlemler.

Mühim birinin ölmesi, her zaman daha fazla ses getirir değil mi, mümkünse hiç ölmemeleri gereklidir.

Kimse ölmesin?

“Onu öyle demek yanlış anlaşılabilir, suç bile sayılabilir.”

Ya da birilerinin o ülke için mühim kentlerde ölmesi de her zaman daha önemlidir.

Bu yüzden, taşra çaresizliği biraz da nasıl ölürsen öl, ölümünün bile pek bilinmemesidir.

Bir ölümün izini sürmek, bir hayatın hikâyesini dinlemek niyetim.

Kentin hâlâ birbirine sarılabildiğini gösteren anonslar yapıyor hoparlörden.

“Emekli öğretmenimiz vefat etmiştir,” “Şehit askerimiz için bu akşam mevlit okutulacaktır.”

Caddede hızlı bir Fatiha için açılan eller.

Caminin avlusundaki büyük çınar ağacının altında soluklanan dedeler, hayatın Yeşilirmak gibi akışını konuşuyor belki.

Ortasında büyükçe bir boşluk oluşmuş ağacın, etrafı korumada.

Kentin iki büyük caddesini birbirinden ayıran caminin avlusundan genç kızlar, öğrenciler, başörtülü, yemenili kadınlar, bebekler, ülkücüler, solcular, Aleviler, Kürtler.

Hakan Dursun Akalın'ın hikâyesi aradığımız.

10 Ekim Katliamı yaşanmadan, Ankara'ya yola çıkmadan bir gün önce, şu mesajı paylaşmış Hakan hoca sosyal medya hesabında:

“Gel demekle gelmiyor. Umut edip beklemek acizlere göre. Kaçıp saklanacak vakit değil. Sevgi emek ister ya. Ekmek ve huzur için de emek. Ankara'daymış barış, alıp getirmek gerek. Ben gidiyorum, kalanlara selam olsun. Getirebilirim barışı kızıma sefa olsun.”

Sonra “Aşk bitti”yi paylaşmış, aşk hiç biter mi?

Sonra Sennur Sezer'in ölümünün hüznünü yaşamış.

8 Ekim'de doğum gününü kutlamış.

Kırk altı yaşındaymış, ne kadar da az yaşamış.

Katliamın yaşandığı gün, patlamadan hemen önce bir anlığına yanından ayrıldığı arkadaşı ve kız kardeşi ile buluşacağım.

Okulun hemen altındaki çay ocağında; Hakan hocanın en sevdiği yermiş.

Nereye dönsen kaya, o kayalara oyulmuş mezarlar, ne yana baksan Yeşilirmak.

İncecik sokaklardan yukarıya doğru vurup yolu, Amasya Lisesi'ni buluyorum.

Hocanın okulu burası.

Kaya mezarlarının, minarelerin ve eskimişliğin gölgesi okula vurmuş.

Büyük kentlerden gelenler için, geçmişte kalmış bir zaman esrarında Amasya.

Öğretmen arkadaşı Rahmi Feroğlu anlatıyor Hakan hocayı:

“Gece 12’de otobüsle çıktık Amasya’dan. Merzifon’a kadar aralıksız polis kontrolü. Ankara’da ise hiç polis yoktu. Sabah 8’de Ankara’daydık. Saat 10’a çeyrek kalaya kadar güle oynaya geçti zaman. Kortejler oluşacaktı artık. Hakan hoca bir ara kayboldu. Gevrek satmayı öğretiyordu bir öğretmen arkadaşın oğluna, espriler yapıyordu. Biz parka yakındık, Merzifon’dan Metin Kürklü arkadaşla Gar’a yakın gitmişler, oradaki arkadaşlarla konuşmaya. Diğer arkadaşlar gara, tuvalete gitmiş. Metin Kürklü ile oradaki o küçük havuzun kenarına oturmuş Hakan hoca. Sonra...”

Sonra, sırtını dayayıp da o küçük havuzun duvarına, o halayları, o renkleri, o sonbahar güneşini, Ankara’nın o son güzelliğini birkaç dakika gülümseyerek izlerken, tam da o sırada patlamış bomba.

Kız kardeşi Vildan Akalın başlıyor anlatmaya:

“8 Ekim doğum günüydü. Bir gün sonra, 9 Ekim için organizasyon yapmıştım. Tek kardeşim. Kazak almıştım bir de. O gece onlarda kaldım. Sonraki gün yola çıkıyordu, sabah da aradım Ankara’ya ulaştı mı diye. Sesi ne güzel geliyordu. Kahvaltı yaparken, haberlerde patlamayı gördük. Açılmıyordu telefonu. Yola çıktık, resimlerini gönderiyordum oradaki arkadaşlara, hastanelere soruyorlar ya. Gittik. Gider gitmez Adli Tıp’a gönderdiler. Ensesinden bilye girmiş. Bomba, hani diyorlar ya, parça tesirli. O parça kardeşimin boynuna gelmiş, bir de ayağı kırıktı sadece.”

Muş’ta okumuş iki kardeş.

Sonra İstanbul. İstanbul Üniversitesi Felsefe bölümünden 94’te mezun olmuş Hakan hoca.

Öğretmen olmuş.

İlk tayin Aksaray Ağaçoören.

Sonra anne-babası, öğretmen oğullarına ziyarete giderken kaza yapmış.

Tam iki yıl yoğun bakımda kalmış babaları.

İki yıl sonra dayanamamış artık hayata.

Annesi memleketi Amasya’ya taşınmış.

Hakan hoca da arkasından tayinini aldırması 18 sene önce.

Bir yıl öncesine kadar hasta annesine bakmış, sonra kaybetmiş annesini de.

Sonra Aksaray’dan bu yana evli olduğu öğretmeni eşiyile, yaşamın her anını kucaklayarak kızlarını büyütüyorlarmış yakalanana kadar bombadan kopmuş o bilyeye.

Anons yapılmış cenazesi için belediyeden.

Herkes oradaymış, “Parayı önüme atmaz, elime sıkıştırdı” diyen dilenci de ağlıyormuş, o yıl Bilgi Kuramı dersini vereceği öğrencileri de.

Sonradan öğrenmişler yakınları masraflarını karşılayıp okuttuğu öğrencileri, sevdalıların derdini dinlediğini, adletsizliğe yakalananlara verdiği gizli destekleri.

Bitiyor sohbet.

“Resim yapıyordu, topladım bütün resimlerini” diyor kardeşi.

“Bir de şiir yazardı ama denemelerden oluşan bir kitap yazmaktı niyeti.”

Çevresindekilere güç veren, akıl veren, huzur veren, yorulsa da “of” demeyen insanlardan belli ki.

Notlarını alıp ayrılıyorum yanlarından.

Eşi katılamıyor dersi olduğu için çay ocağındaki sohbete. Sendikada buluşacağız.

Amasya’yı anlamaya çalışıyorum, Hakan hocanın neden buraya takılıp kaldığını.

Post bıyıklı, bin metreden Alevi bir amca oturuyor biraz aşağıdaki kahvehanede.

Sarkık bıyıklarıyla bin metreden ülkücü genç takılıyor amcaya.

Amca gülümsüyor, yanındakiler gence laf atıyor.

Birlikte yaşamak zorunda olduklarını biliyorlar.

Amasya’yı, görüşleri, yemekleri, acıları paylaşmak zorunda olduklarını biliyorlar.

İnsanlığın, güçlü ya da kalabalık olanın diğerinin kafasına vura vura inançlarını kabul ettirmek olmadığını biliyorlar.

Yaşıyorlar, bizden, yani diyorum ki griden, betondan, ranttan, büyük siyasetten daha çok, daha güçlü yaşıyorlar.

Hakan hocanın eşi Mürvet öğretmen geliyor, sendikanın Amasya’nın bütün kayalarını, bütün ara sokaklarını görebilen balkonuna.

Ürkek biraz, ne zamandır içinde biriktirdiklerini anlat-

maya karar vermiş, nereden bahsedeceğini bilmeyen bir hâli var.

Parmağındaki yüzüğü çıkartmamış.

Kocasının telefon numarası da duruyor telefonunda.

Silmezsek numaraları, belki yaşıyorlardır değil mi, hâlâ...

“Geçmişte kalanları özlemek değil de o kadar, o kadar şey vardı ki yaşanacak, onu düşünüyorum en çok.”

Uzağa bakıp konuşuyor, öylesine bakmıyor, anlıyorsunuz ki daha fazlasını uzağa söylüyor.

“Tıraş makinası duruyor, parfümleri; nasıl bakımlıydı” diyor, gülümsüyor.

“Yemek yaparken baharatlara bakıyorum, onu görüyorum, baharatlara bakıp ne olacak bunlar diyorum. Ben kullanmam ki, o kullanırdı yemeklerde. Ne olacak bunlar” diyor, yeniden dalıyor.

“Dolabı ben öyle dolduramıyorum, hep bir boş kalıyor, nasıl dolduruluyor dolap onu öğreniyorum” diyor, insanın kalbine kalbine bakıyor.

Ankara’ya bir kez gitmiş katliamdan sonra.

Gar Meydanı’nın temizliğini garipsemiş, hiç olmamış gibi, hiç patlamamış gibi, hiç iz kalmamış istenmiş gibi.

“Eşim” diyor; “Her şeye anlam katmak isterdi. Tatile mi gideceğiz, öyle denize gidelim yatalım değil, bir tarihî eser gezisi olsun ya da ne bileyim oranın bağ bozumu. Orada hayata anlam katan insanları öldürdüler. Hani güzel şeyleri planlamak isteyenleri, hayatımıza renk katmak isteyenleri, öyle laf olsun diye değil. Seçtiler öldürdüler.” Kızından endişeli, içine kapanıklığından, hiç konuşmamasından, olayı yok saymasından.

“Siz niye gitmediniz Ankara’ya” diye soruyorum.

Sıraya koymuşlar eylemleri Suruç’tan sonra.

“Birimize bir şey olursa, diğerimiz kalsın” demişler.

Kalan olmanın gönül yorgunluğu var Mürvet öğretmeninde ve hayat endişesi, en çok kızının hayatının endişesi.

Evden çıkarken “Kızıma barış getirmeye gidiyorum” demiş Hakan hoca.

Amasya’ya cenazesi geldi.

Bir şarkı bestelenmiş Hakan hocanın adına.

“Kızım senin için gittim ben Ankara’ya” diyor sözleri. Mürvet hoca, şiir yazarak konuşmuş geçen sürede sadece. Defterler en büyük dostu.

“Ankara’dan gelmez oldun/ gün geçti, hüznün geçti/ öğün geçti, sitem geçti/ yas geçti, güz geçti/ kış geldi.”

Ve Hakan hocanın 2001’de yazdığı şiirden bugüne gelen ses:

“Beni, gölgenmiş gibi hep seninle ama ayrı/ Çok yakınında ama uzak/ Görünür ve gerçek ama dokunulmaz sandın...”

“Getirebilirim barışı kızıma sefa olsun” diye yazıp çıktı evden Hakan hoca.

Aynı saatlerde birilerine ölüm getirip de büyük bir zafer kazanacağını sananlar çoktan yoldaydı.

Patlamadan birkaç saat önce konuştu yakınlarıyla.

Aynı saatlerde birileri Ankara Garı’na doğru geliyordu.

Öldü Hakan hoca.

Öldürenler de öldü.

Islıklayanlar, “zaten bölücüydüler” diyenler de öldü.

İçinde umut taşıyanlar, barışa inananlar da öldü.

Şimdi yeniden, Amasya’nın kayalarını oyup da küçük bir keskiyle, suyu kente taşıyabilmek gibi uzak.

Bunca yol, bunca taş, bunca emek, bunca gözyaşı.

Arkadaş Zekai Özger tamamlasın:

“Dağların başı yaslı/ Ferhat’ın sevdası kan ağlar/yüreğin sağlam, bileğin güçlü Ferhat/ istesen dağlar dağlar...”

**Ziya Saygın:
Cebinde beş lirası
bile kalsa
ihtiyacı olana verirdi**

YONCA POYRAZ DOĞAN

“Babamı gördüm, uyuyor gibiydi bağırdım bağırdım duymadı beni, duyarsa uyanacağından emindim sanki. Ama yok dokunacaktım öpecektim belki o zaman uyanır diye saçımı koklatacaktım uyanır diye ama ne yaptırısam uyanmadı. Kendime söz vermişim dik duracağım sarılacağım öpeceğim son kez diye, yapamadım, zoruma gitti çok zoruma gitti. Belki elimi sürseydim yüzüne, gözlerine, gözlerin kapanırdı baba özür dilerim dokunamadım, yapamadım.”

Facebook sayfasında 12 Ekim 2015’te yazdığı bu satırları, Dilan Saygın bir damla gözyaşı simgesiyle bitirmiş. Profil fotoğrafında Dilan çok mutlu ve mutluluktan dolayı çok daha güzel, çünkü babası Ziya Saygın, yanağına sıcacık bir buse konduruyor.

10 Ekim’deki patlamadan iki gün sonra arkadaşları yorumlar yapmış Dilan’ın sayfasında. Kimi “Allah sabır versin” diyor, kimi “Mekânı cennet olsun,” kimi de “Devrim şehitleri unutulmaz.” Dilan’dan hiç yanıt yok...

Dilan’dan önce bana da yanıt gelmedi. Arkadaşlık isteği gönderdim, araya araçlar koydum ama yok. Dilan, babası Ziya Saygın’a karşı hislerini o gün, Facebook’taki o altı satırlık küçük paylaşıma sığdırmış ama sözcükleri, babasının Dilan için oraya sığmayacak kadar büyük olduğunu anlatıyor. O yüzdendi bütün çabam; o yüzden ona ulaşmak ve Ziya Saygın’ı kızından dinlemek istedim.

Sonra bir gün Dilan Facebook’ta arkadaşlık teklifimi kabul etti. Oradan uzun uzun yazıştık ama telefonda ya da yüz yüze konuşamadık.

“Abla kusura bakma, psikolojim iyi değil bu aralar” dedi, yine de yazdıklarını paylaşabileceğini söyledi. Satırlarında yine gözyaşı vardı:

“Tarihini, yaşımı hatırlamıyorum. Mektup yazmıştım babama. Şu an ne yazdığımı hatırlamıyorum. Ama patlamadan sonra babamın gelen eşyaları içinde çıkmış mektup. Ben cesaretimi toplayıp hâlâ bakamadım o eşyalara. Hatırladığım ve annemin söylediği kadarıyla onu çok sevdiğimi, çok özlediğimi ve yine Antep Fıstığı getirmesini istemişim, ha bi de bisiklet istemişim. Geçen sene bu mektuptan konu açıldı. Babam bana hâlâ mektubumu sakladığını, hattâ bi ara beni

özlediğinde okuyup biraz da ağladığını söylemişti. Annem eşyalar geldiğinde görmüş, mektubumda gözyaşı izi varmış. Benim koca yürekli babam, her şeyim, benim için ağlamış...

“Ben öyle her geldiğinde hediye istemezdim, ufak tefek şeylerle de mutlu olurdum. Durumumuz belliydi, ne isteyebilirdim. Zaten benim için önemli olan babamın gelmesiydi. Bi aralar her yerde büyük oyuncak bebeklerden vardı, benim de olmasını çok istedim. Ve babama o bebeklerden istediğimi söyledim. O da geldiğinde getirmişti hediyemi, çifte mutluluktan benim için...”

“Babamdan en son Beşiktaş forması, Che Guevara resimli tişört ve Che Guevara şapkası istemişim. Yani bundan sekiz-dokuz ay önce falan. Evet, baya uzun bir süre. Patlamadan beş ay önce görüşmüştük. İşleri bu sefer biraz uzun sürmüştü. Abim askerdeydi, babam da işini ayarlamış abimin asker iznine denk getirip onunla beraber gelecektirdi Adana’ya. Sonra patlama oldu. Abim izine değil, babamın cenazesine geldi, çok acıydı bu bizim için. Hiç aklımıza dahi gelmezdi böyle bir araya geleceğimiz. Neyi hayal ediyorduk ne oldu.”

Zor bir hayattı Ziya Saygın’ın hayatı. On üç kardeşiler; eşi, iki çocuğu vardı ama taziyeye gidecek bir evi zor buldum. Arayıp sorduğum kimseler “Belli bir evi yoktu,” “Belirli bir işi yoktu,” “Arkadaşlarında kalıyordu” gibi yanıtlar verdiler.

Boyacılık yaparak ekmeğini kazanıyordu. Geçim sıkıntısı çektiğinden kiralık ev tutmuyor, Adana’da bıraktığı eşi, kızı ve oğluna para yolluyordu.

İstanbul’da kaldığı evin, halasının evi olduğunu öğrenip Kartal’a ziyarete gittim.

“Kışın inşaatlarda kalmasını istemezdim, burada kalırdı. Bir dilim ekmeği olsa birisiyle paylaşırdı. Kimseyle küs olmazdı. Oraya da barış için gittiler. Ankara’ya gitmeden üç gün önce bizdeydi. En son oturup sohbet ettik. Oğlu askerdeydi Şırnak’ta, onun için endişeleniyordu” diyor halası Hediye Hanım.

Ziya Saygın’dan halasına kalan, beş yıl önce boyadığı duvarlar, merdiveni ve malası... Yaşasaydı, halasının evindeki duvar boyasını yenileyecekti.

Ziya Saygın'ın diğer adresi ise Gebze'de yaşayan eski bir dostu, Bayram Ayyıldız. Bayram Bey için Ziya Saygın bir rol modeli, ağabey, arkadaşı, ondan etkilenecek bağlama çalmaya başladığı kişi. 1976'dan beri tanışıyorlar, ancak dostlukları yıllarca kesintiye uğradıktan sonra tekrar buluşmaları Bayram Bey'in anlatımıyla "film gibi" oluyor:

"Şimdi hatırlayınca gözlerim yaşarıyor. Film gibiydi. Gördüğüm her Sivaslıya Ziya abiyi soruyordum. Sivas'taki muhtar Adana'ya gittiğini söylemişti. 2004 yılıydı sanırım, Gebze'de 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü etkinliklerine giderken ona benzer birini gördüm, içim fıkır fıkır oldu ve yanaşıp birine çok benzettiğimi söyledim. Arkadaşım kimdi, nereden tanıyorsun gibi sorular sordu. 'Ayağı sakat olan Bayram mı' deyince, sağ ayağımı çıkardım gösterdim. Kucaklaştık, yarım saat sürdü. Tarif edilemez. Öylece donduk kaldık."

Ziya Saygın ve Bayram Bey daha sonra Ezilenlerin Sosyalist Partisi'nde (ESP) Gebze'de beraber yöneticilik yapıyorlar. Bayram Bey seramikçi, ortak işler alıyorlar. Beraber gitmedikleri etkinlik yok. Ancak 10 Ekim'de Ankara'da beraber değiller, çünkü Bayram Bey oğlunu yeni kaybetmiş, Ankara'ya gitmeyi ona teklif bile etmiyorlar.

"Bensiz bir yere gitmezdi ama acımdan dolayı beni çağırmadılar. Saldırıdan birkaç gün önceydi, beraberdik. O günlerde Kobani'de şehit olan ve Gebze'den tanıdığımız 76 yaşındaki Halo dayıyı imrenerek anlatıyordu hep. Sanki Ankara'ya gidecek, orada düşecekmiş gibi anlatıyordu onu. Bizden çıkıp giderken de bana geri geri bakmıştı" diyor Ayyıldız.

Yine aynı meslekten, 1984'ten beri Ziya Saygın'ı tanıyan arkadaşı Niyazi Göl ise Ziya Bey'in "profesör" yönünü ve insanlarla çabucak diyalog kurabilmesini vurguluyor:

"Çok uzun boyluydu. Bir de uzun pardösü giyerdi. Ziya'ya bakınca sadece bir inşaat işçisi görmezsiniz, aydın bir kişi olduğunu anlardınız. İnşaatta çalışanlar ona profesör derdi. Okumayı çok severdi. Her gün gazete okur, güncel gelişmeleri çok iyi takip ederdi... Bir merhaba ile yeni tanıştığı kişileri kendisine bağlardı."

Ankara'da oturan eniştesi Murat Yangın'ın anlattıklarına göre, Ziya Saygın 14-15 yaşlarında çıkmış Sivas'taki köylerinden ve İstanbul'a gelmiş. Köyün adı o zaman Sinekli, şimdi Düzova.

Düzova yoksul bir köymüş, ailesi çobanlık yaparmış Ziya Saygın'ın. Babasıyla anlaşamadığı için evden kaçmış ve İstanbul'da yaşamaya başlamış. Köye de arada sırada, yılda bir ya da iki kez ziyarete gidermiş, bazen düğünlere bazen de cenaze törenlerine...

Enişte Yangın devam ediyor:

"Köy fakir, insanların geliri az olunca herkes ekmek aramak için bir yerlere dağılmış. Kardeşleri de her yana dağılmıştı... Ankara'da olduğundan haberimiz yoktu. Mitinge yapılan saldırıdan sonra hastanelere koştuk, kan filan lazım olur diye. Sonra öldüğü haberi geldi."

Eniştesi Murat Yangın'la konuşurken, şu söylediklerinin de altı çizili notlarımda:

"Paylaşımçı, yardımsever, kimseyi incitmeyen bir insandı... Onurlu bir ölümdür onunki."

Ankara'ya coşku içinde ve güle oynaya gitmiş Ziya Saygın. Miting alanında halay çekmiş. Gebze'den beraber yola çıktıkları ESP'den arkadaşı Zafer Tektaş, ilk patlamada beraber olduklarını ve Ziya Saygın'ın "bir şey olmadı" dediğini duyduğunu, ancak patlamadan sonra çıkan arbedede ayrıldıklarını ve ikinci patlamada olay yerinde hayatını kaybettiğini anlatıyor.

Elli altı yaşındaki Ziya Saygın, Sivas Düzova Köyü Cememi'nden törenle uğurlanmış.

Ziya Saygın'ın yaşamı ve kişiliği hakkında bilgiye aç bir hâlde her şeyi öğrenmeye çalışırken, söylenen her cümleyi, hattâ ağızdan çıkan her sözcüğü kaydetmişim. Bu sayede ona dair pek çok özelliğin altı çizili notlarımda. Ve bütün bunlara dayanarak diyebilirim ki:

Ziya Saygın yaşasaydı yine boya yapacaktı; kızına okulda sürpriz ziyaretlere gidecekti ve sadece ona değil, arkadaşlarına da çikolatayla şekerler getirecekti; kimseyi aç görmeye dayanamayacak, cebinde beş lirası bile kalsa bir ihtiyacı olana verecek, yemeklerini ağır ağır, sindire sindire yiyecek,

bir dilim ekmeği olsa paylaşacaktı; bol bol okuyacaktı; kimseyle ks olmayacak, kimsenin kalbini kırmayacak, bir merhaba ile yeni arkadaşlar edinecekti ve bol bol espri yapıp herkesi gldrecekti.

Bir de sazla “Oy dere Kızıldere” şarkısını çalacak, eşi ise söyleyecekti

1 Mayıs’larda hem emekçilerin bayramını hem de kendi doğum gününü kutlayacak, Nâzım Hikmet’in o çok sevdiği “Hürriyet’e Dair” şiirini muhtemelen yine okuyacak, okutacaktı.

**Gülhan Elmascan:
GülüŖü
sardunya çoğaltıyor**
ÖZLEM AKCAN

Aşkı, yaşamın her ânına, her detayına sığdırabilen kadınlar vardır. Yalnızca sevdiklerinin gözlerinin içine bakınca havalanmaz yürekleri. Balkondaki sakız sardunyalara da sevdalıdır onlar. Yeni doğan güne de ağırlıktan dallarını eğen eriğe de yoldan geçen kediye de.... Bir telkâri ustasının özeniyle, ince ince işlerler misal en basit yemeği bile.

Az sevmek nedir bilmeyen, yaşama tutkuyla bağlı, gençcik bir kadındı Gülhan Elmascan da. Hikâyeler yarım kalmasın, küçücük hayaller büyük sözlerin altında ezilmesin, artık kimse ölmesin umuduyla gitmişti Ankara'ya. Çocukluğundan beri yakasını bırakmayan hastalığa aldırış dahi etmeden.

Bir yıl önce evlendiği, aşkla sevdiği eşi Yılmaz Elmascan, “Sen gelmesen...” demişti.

Dinlemedi.

Barıştı tek istediği.

“Ölürsek birlikte ölürüz” dedi.

El ele gittikleri meydanda yan yana düştü bedenleri. “Barış gelini” diye yazdı gazeteler ardından, oysa o, kâynvalidesinin narin gelini, annesinin nazenini, babasının kıymetlisiydi.

Tüm bunları Gülhan'ın memleketi, Mersin'in Silifke ilçesine bağlı Taşucu beldesinde öğreniyorum.

Babası Yusuf Can karşılıyor beni. Liman kenarındaki çay bahçelerinin arasından geçip eve yürüyoruz. Mayıs ayının kasvetli sıcağı altında, yaşam tüm sıradanlığıyla devam ediyor. Ölümlerden, çatışmalardan, ayrımcılıktan habersiz, denizde taş sektiren çocukları geride bırakıyoruz. Gösterişsiz, beyaz badanalı otel ve pansiyonlar yaza hazırlık yapıyor. Parkta oturan gençler, akşam oynanacak futbol maçı hakkında hararetle hararetle tartışıyor.

Yolun karşısına geçip eve yaklaştığımızda, bir inşaatın duvarına yazılmış, Kürtlere yönelik ırkçı bir yazıyı gösteriyor Yusuf Amca.

“Son aylarda iyice arttı bunlar, belediyeye şikâyet ediyorum gördükçe” diyor. Sonuç alamadığını söylemeye gerek duymuyor.

Aslen Dersimli Yusuf Amca. Erzincan Depremi'nden sonra, Konya'nın Ereğli ilçesine bağlı Zengen köyüne göç

ediyorlar ailece. Okul boykotu nedeniyle öğretmen okulundan atılınca inşaatlarda çalışmaya başlıyor. Yüzüne bakar bakmaz taşın, suyun dilinden anladığı anlaşılabilir bir adam. Sıva ustalığı yaparak büyütüyor 13 çocuğunu.

Eve girdikten kısa bir süre sonra Gülhan'ın annesi Yadiğâr Teyze geliyor yanımıza. “Kusura bakma kızım, karşılamadım seni” diyor, “evde çok sık duramıyorum artık.”

Yolculuğumun nasıl geçtiğinden, İstanbul'un kalabalığından, memleketin hâlinden ve Gülhan'dan konuşuyoruz. Evet, Yadiğâr Teyze gerçekten duramıyor. Sık sık yer değiştiriyor, perdeleri açıyor, camı aralıyor; ferahlanıyor.

On üç çocuğunun yedincisi Gülhan'ın doğumunu anlatmaya başlıyor sonra.

1 Mayıs 1990'da dünyaya geliyor Gülhan. Ne baharın gelişi ne de işçilerin bayramı coşkuyla kutlanıyor bu topraklarda. Gülhan doğduğu esnada da İstanbul toz duman. İşçi Bayramı'nı kutlamak isteyenlere polisin ateş açması sonucu 40 kişi yaralanmış, İTÜ öğrencisi Gülay Beceren de felç olmuş o gün. Gülay adını vermek istemişler bebeğe. Anne karşı çıkmış sadece.

“O yıl, kardeşim askerdeyken ölmüştü. Eğer erkek olsaydı onun adını verecektim, Veysel olacaktı. Kız doğunca Gülhan olsun istedim” diyor ve devam ediyor: “Çok zor doğdu. Dört kiloya yakın dünyaya geldi. Normal doğum yaptırıldılar bir de... Göbek kordonu boynuna dolanmış meğerse. Kafası şişti doğduğunda. Doktorlar sağlıklı olduğunu söylediler. İlk zamanlar bir şeyi yoktu, dokuz yaşından sonra hastalandı. Beyni su toplamaya başlamış. Doğumdan önce rüyamda görmüştüm zaten, kafasında bere vardı. Meğer hastalığı malûm olmuş.”

Öyledir, malûm olur annelere. Bir de ana yüreği hep telaşlıdır, hep kuş kalbi... Büyük büyük hadiseler de ihtiyaç yoktur öyle; çocuğunun yürürken sendelemesinden, koşarken düşmesinden bile korkar.

Gülhan dokuz yaşına geldikten sonra hastane süreci ve ameliyatlar dizisi başlıyor. Bir annenin de korkuları çoğalıyor. Yedi kez beyin ameliyatı oluyor Gülhan. Annesinin nazenin kızı oluveriyor böylelikle.

“Kardeşleri kıskanırdı bazen, ‘Senin bir kızın var’ derlerdi. Ayrım yapmam evlâtlarımın arasında, ama onun üstüne çok düşüyordum. Hastalıklı büyüttük diye öyleydi. Hep kaybetme korkusu vardı içimizde... Acaba bir şey olur mu diye... Hastalıktan olmadı, ama oldu işte!”

Susuyoruz.

Salonun orta yerine derin bir boşluk açılıyor sanki ve hepimiz, uzunca bir süre oraya bakıyoruz.

Sessizliği Yusuf Amca bölüyor.

Onca ameliyata, ortaokul ve lise yılları boyunca girmediği onca derse rağmen, kızının nasıl da başarılı bir öğrenci olduğunu anlatmaya başlıyor. Gözleri ışıltılı ışıltılı o esnada... Ne kadar güzel bir kız babası olduğunu düşünüyorum; ses etmiyorum.

“Çok zeki bir çocuktur. Evlâtlarımın hepsi başarılı, hepsi zeki ama o bir başkaydı. Lise birinci sınıftayken üçüncü ameliyatını olmuştu. Üç ay geç başladı okula. Ona rağmen sınıf birincisi oldu. Liseyi de okul birincisi olarak bitirdi. Telekom, ona bilgisayar hediye etmişti hattâ.”

Üniversite sınavlarına girdiği ilk sene İstanbul’da hukuk fakültesini kazanıyor Gülhan. O kadar uzağa gitmesine ailesinin içi elvermiyor.

“N’olur n’olmaz, gözümüzün önünde olsun istedik. Yine olmadı, yine olmadı...”

Salonun orta yerindeki boşluğa düştük; konuşmaya orada devam ediyoruz artık.

“İkinci senesinde Çukurova Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü’nü kazandı. Ona o kadar uygun bir meslekti ki... Eğitimini almadan önce de evde hepimizi dinlerdi. Sorunları çözmeye, her birimizi anlamaya çalışırdı. Öfkelenmediğini görmedim ben hiç. Kimseyi kırıp incitmezdi. Çok hoşgörülüydü.”

Üniversite yılları aşkı da beraberinde getiriyor Gülhan’a. TCDD’de görev yapan abisinin düğününde Yılmaz’la tanışıyor. Sarı sıcak bir seveda başlıyor Adana’da. Bir kentin çıkmaz sokakları şiiere, şarkıya açılıyor usulca.

Okul biter bitmez evlilik hazırlıklarına başlıyorlar. Öyle eminler ki birbirlerinden; bir ömür birlikte yaşanacak.

Nişanlı olduğu yıl son ameliyatını oluyor Gülhan. Saçları kazındığı için düğünde peruk takmak zorunda kalıyor. Ama Yılmaz varken yanında, hiçbir şey neşesini kaçırmaya yetmiyor. Gözlerinden hüznün bile geçmiyor. Bir gülüyor, dünya gülüyor...

Neşeli tavırlarının yanı sıra bir o kadar da duygusal biri aslında. Hayatı, insanları anlamaya çabalamış ömrü boyunca. Edebiyata merakı da biraz bundan. Başkasının derdini kendi derdi bilenlerden... Suruç’ta katledilen gençlere günlerce gözyaşı dökmüş mesela. “Birbirimize sarılıp sarılıp ağladık” diyor Sultan Teyze. Duygusallığından ve hastalığından ötürü kayınvalidesi “narin gelin” diye seslenirmiş. İçerliyormuş sanki bu işe: “Bana öyle deme.”

Yadigâr Teyze elinde bir defterle çıkageliyor. Katliamın ardından Gülhan’ın öğrencileri bir anı defteri hazırlamışlar. Küçücük yürekler koskocaman sevgilerini sözcüklere dökmüş.

“Hiç bakamıyorum buna. Okumadım bir kez bile. Yüreğim kaldırmıyor. Gülhan’ın fotoğrafları da yok ortalıkta. Ben mi topladım, başkası mı kaldırdı; hatırlamıyorum. Ama bakamıyorum zaten” diyor.

Öğrencilerinin kızını nasıl sevdiklerini anlatıyor:

“Öğretmen gibi değildi ki. Dert ortağıydı. Öğrencileri de aileleri de evine gelirdi sık sık. Çok severdi zaten misafir ağırlamayı. Evi boş kalmayın, sevdikleri gelsin gitsin, onlara yemekler yapsın isterdi. Çocukları da çok severdi. Yoldan geçen çocukları bile severdi. Bu sene kendisi de çocuk sahibi olmayı planlıyordu. Bir kız çocuğu olsun çok istiyordu.”

Rüyada bile kızını göremeyişine hayıflanıyor sonra.

“Kardeşleri çok görüyor ama ben bir kez gördüm. Çok istiyorum, olmuyor. Babası daha şanslı yine, kızını gördü ölmeden önce.”

Yadigâr Teyze’nin şans diye nitelendirdiği hafızadan kazanamayacak bir tanıklık esasen. Yusuf Amca da Ankara’ya barış umuduyla gidenlerden. Kızı ve damadı Adana’dan, o da Mersin’den yola çıkıyor. Otobüslerin mola verdiği yerde karşılaşıyorlar. Son olduğunu bilmeden sarılıyor. Sonrası can havli, sonrası...

“Katliam ânı, sonrası, polisin gaz sıkması hep gözümün önüne geliyor. Patlama noktasıyla aramda 30 metre vardı. Gülhanların orada olduğunu bildiğim için hemen koştum. Telefon meşgul tonu verince, ‘hayatta ve biriyle konuşuyor’ diye düşündüm. Gece yaralarına kadar aradık. Önce Yılmaz’ı, sonra Gülhan’ımı bulduk. Ölüm raporlarında 10.06 yazıyor. Ânında ölmüşler.”

“Bir hatamız oldu” diyor Yadigâr Teyze, “yan yana gömmedik. Ne bileyim... O zamanlar ben hiçbir şeyin farkında da değildim zaten.” Yusuf Amca giriyor söze, “Yılmaz Suruç’ta defnedildi. Oraya götürsem senede bir sefer göremeyeceğim. Bu çocukların ruhlarının beraber olduğuna inanıyorum. Bedenlerini de biz ayırmadık. Ayıranlar utansın.”

Duvarlar üstüne üstüne geliyor Yadigâr Teyze’nin. Duramıyor yine. “Hadi” diyor, “hadi, balkona çıkalım.”

Yeni diktiği sardunyalарını gösteriyor çocuksu bir sevinçle. “Gülhan çiçekleri çok severdi. Onun için ektim bunları.” Bir anne, evlâdını özledikçe sardunyalara su veriyor.

Nevzat Özbilgi:
Abi, Şu işleri halledeyim,
beni evlendir
ZEHRA ONAT

“Aslında sessiz kalmayı çok seven biriyim. Yeri gelince ses çıkardığım zamanlarda da çok konuşuluyor.” Böyle yazmış Nevzat, sosyal medyadaki hesabına; şimdi onu konuşacağız.

“Mesleği dekorasyon. Ağrı Eleşkirtli, liseyi Malatya’da okudu. Sonra işte, İstanbul’a geldi, 10-12 senedir burada çalışıyordu.” Osman Özbilgi anlatıyor bunları, Nevzat’ın amcasının oğlu. İstanbul’a geldiğinde ona kol kanat gerekcek, yol yordam gösterecek, işine, aşına ortak edecek olan Osman Özbilgi.

Hazin olaydan yaklaşık bir ay sonra arıyorum Osman’ı. Nevzat’ın adı geçince telefonda bir sessizlik oluyor. Kanayan bir yara Nevzat. Nasıl olmasın? Bütün çocukların sevgilisi, annesinin gözbebeği, Osman’ın deyişiyle “dört dörtlük bir insan.”

“Peki,” diyor sonra, “pazar günü Yenidoğan’a gelin. Burada görüşelim.”

Buluştuğumuzda içimde bir burukluk, yüzümde nereye oturacağını bilemediğim bir ifade. Hemen en yakındaki kafeteryaya geçip üst kata çıkıyoruz, müziğin sesini kapattırıp birer çay söylüyoruz. Şimdi ne soracağım. Nasıl soracağım. Peki, elimi ayağımı... Onları nereye koyacağım? Her şey bir anlığına donuyor sanki. Osman’ın yüzünde Nevzat’ı arıyorum. Hayatımda hiç karşılaşmadığım, birilerinin kahramanı, birilerinin abisi, kardeşi, iş arkadaşı, komşusu, bir başkasının sevgilisi Nevzat’ı.

“Eve buyur etmek isterdim ama çocuklar çok etkileniyor” diyor Osman. Çünkü sülalede kimsenin Nevzat’ın olduğu gibi ilişkisi yok çocuklarla. Yeğenlerine öyle düşünün ki, büyük küçük demez hepsine hediyeler alır, kendi götüremezse gidenlerle gönderir, okula başlayanların çanta, kalem, defter ihtiyaçlarını karşılar, harçlıklarını eksik etmez. İstanbul’daki yeğenleriyle parka gitmesi, dondurma yemesi, onların türlü oyunlarına eşlik etmesi de cabası: “Çocuklar o kadar çok seviyordu ki onu, ölümüne en çok onlar üzüldü. Abisinin oğlu var. O çocuk öyle bir üzülüyordu ki, diyebilirim ki babasından daha çok amcasını severdi. Adı Muhammet, 12-13 yaşında. Cenazeye gelen insanlarla hep o ilgilendi.”

“Kendi temizlikçimi çıkaracağım, seni alacağım” Eleşkirt’te çiftçilikle geçinen bir aile Özbilgi’ler. Durumları iyi. Traktörleri bile var. Köy yerlerinde bu çok şey ifade eder. Traktörü olanın tarlaları, o tarlalarda çalışacak oğulları vardır; biraz da bolluk, bereket demektir bu yüzden traktör. Babaları Yusuf, dört oğlunu, iki kızını ele güne muhtaç etmemek için didinir durur. Çok da sigara içer. Ve Nevzat daha 10 yaşındayken altı çocuğunu, karısı Piruze’yi, Piruze’nin karnındaki yedinci çocuğu Yedigâr’ı geride bırakıp göçer bu dünyadan. Akciğer kanserinden.

Babasını küçük yaşta kaybetmek Nevzat’ı daha bir düşkün yapar ailesine. Bir gün bile yoktur ki annesini, kardeşlerini aramasın. Liseyi bitirir bitirmez eve para göndermek için çalışmaya başlar. Üniversiteye gidemez ama biricik annesinin eksikliğini gediğini giderir, babasının açtığı boşluğu diğer kardeşleriyle birlikte doldurmaya çalışır.

Önce bir iki farklı iş dener, sonra Osman’ın yanına geçer Nevzat. İşini de öyle temiz yapar ki etrafındaki herkesi çalışkanlığı, titizliğiyle kendine hayran bırakır. Hattâ bir başkası temiz çalışmasa, birazcık işten kaytarsa kızar. Müşteri bekliyor, müşteri rahatsız olmasın diye.

“Mimarî iş yapıyoruz. Bizimki çok temiz, titiz iştir. İster başkasının ister kendisinin işi olsun, canı gönülden çalışıyordu. O kadar insan çalıştırdık, Nevzat kadar temizini görmedik” diyor Osman.

Bir de küçük bir hikâyeye anlatıyor: “Bağdat Caddesi’nde bir dubleks vardı, oranın boyasını almıştık. İşimizi bitirdik. Pratik örtüsünü söktük, ortalığı topladık, temizledik. Nevzat öyle bir temizledi ki, ev sahibi kadın, ‘Nevzat,’ dedi, ‘sen öyle bir temizlik yapıyorsun ki, ben kendi temizlikçimi çıkaracağım, seni alacağım.’ Biz de, ‘İstersen gelsin yapsın senin temizliğini’ dedik.”

Kimseyi kötületmezdi

Osman’ın anlattığı Nevzat, beni ona adım adım yaklaştırıyor. Hayat dolu, sevgi dolu bir insan buluyorum karşımda. Yemek yapmayı gurbette öğrenen biri mesela. Dışarıdan yemediği gibi, şantiyede çalışırken kimseye güvenip de bu işi emanet

etmiyor. Pilav, türlü, aklınıza artık hangi tencere yemeği gelirse. “Bir pilav yapıyordu, kadınlar bile o kadar güzel yapamaz” diyor Osman.

Halı sahaya gider, maçları kaçırmaz, bazı günler iş çıkışı İstinye’deki kahvehaneye gidip pişti, 51 oynar, “Kurtlar Vadisi”, “Karadayı” ve “Muhteşem Yüzyıl”ı izlemiş.

Her şeyi bilen, ailenin en akli başında kişisi olduğunu düşünüyor Osman, Nevzat’ın. Vicdanına da en fazla güvendiği insanlardan biri aynı zamanda: “Sen onun yanında insanlara bir şey diyemezdin, kimseyi kötületmezdi. Yanlış bir şey söylediğin zaman kim olursa olsun -Kürtlere ya da Türklere yanlış bir şey de- hemen tepki verirdi.”

Belki de bu yüzden, bütün sessizlik anlarını “Halkımı, dilini, ırkını severdi. Barışı severdi” sözüyle bölüyor Osman. Bir ara sormuş Nevzat’a: “Sevgilin var mı?” “Var” demiş Nevzat, “Alevi bir kız var, konuşuyoruz.”

Son bayramında herkesle vedalaştı

Annesini, kardeşlerini, yeğenlerini, yakın uzak tüm akrabalarını... Onları hep özleyen biri Nevzat. Fırsat buldukça da Ağrı’ya, baba toprağına gidiyor bu yüzden. Son gidişi bayramı bayram yapıyor. Kurbanlar kesiliyor. Çoluk çocuk Nevzat amcalarını, dayılarını görmekten mutlu. Anne mutlu, kardeşler mutlu. Abisi diyor ki, “Gitme Nevzat, yaşım 30’a geldi, seni evlendirelim artık.”

O da, “Tamam abi, İstanbul’da biraz işlerim var. Onları halledip geleyim, beni evlendir,” diyor. Kurban Bayramı bitince İstanbul’a dönüyor. Çok değil, üç dört gün sonra atlayıp arkadaşlarıyla birlikte Ankara’ya gidiyor.

O günü Osman anlatıyor: “Sabah işe gittik, Kilyos tarafında bir villanın dekorasyonunu yapıyorduk. Aşağıda hazırlık sürüyordu. Evin sahibi geldi, ‘Ankara’da patlama oldu, 30 ölü var.’ Sonra gitti geldi, ‘Ölülerin sayısı yükseldi’ dedi. Sonra bana telefon geldi.”

Aynı saatlerde Ruken Rençberler, Nevzat’ın bir başka kuzeni, sosyal medya hesabından sesini duyurmaya çalışıyor:

“Kuzenim patlama ânında oradaydı, ulaşamıyoruz. Telefonu alanda bulundu, yaralılar arasında yok, Allahım

sabır sabır...”

“Kuzenimin telefonu alanda bulunmuş, yaralılar içinde yok, Allah rızası için yardımcı olabilecek var mı...”

“Ailemizden altı kişi Ankara’da farklı hastanelerde arıyor, şu saat itibarıyla haber alamadık.”

“Nevzat’ı kaybettik:((((”

Bundan sonrası trajik. Nevzat’ın hayatını kaybettiği kesinleşince, sedyelerin üstündeki paramparça cesetlerin arasından Nevzat’ı teşhis etmek gerekiyor. Bombadan çıkan demir bilyeler, somunlar tanınmaz hâle getirmiş yakın mesafedekileri. O kadar zorlu bir süreç ki, ancak DNA testiyle sonuca ulaşılabilir. Önce kardeşinden alınıyor kan örneği, doktor “Kesin sonuç alabilmemiz için ya anne-babasından ya da çocuğundan kan alınması gerekiyor” diyor.

Çocuğu yok, babası yok. Annesine de söylemiyorlar. “Sonradan ‘yakalanmış, kimliği üstünde değil, kan tahlili alınacak’ dedik. Öyle kandırdık. Bir iki gün Ankara’da tuttuk. Zaten sonra sonuç çıktı.” Annesine Ağrı’ya dönünce söylüyorlar Nevzat’ın öldüğünü. Aniden söylenince de bel-den aşağısı tutmaz hâle geliyor kadının.

Bu yaz mezarını yaptıracak aile. “Onu hiç unutmayacağız” diyor Osman.

Ben de Nevzat’ı aylarca gittiğim her yere kendimle birlikte götürüyorum. Aşağı yukarı aynı yaşlardayız. Artık göremeyeceklerine onun gözleriyle, işitemeyeceklerine onun kulaklarıyla, dokunamayacaklarına onun elleriyle... Aylardır her gün kulağımda aynı şarkı, Nevzat’ın da en sevdiğilerinden, Ahmet Kaya’dan:

*Gecenin kıyısında durmuşum
Kefenin cebi yok cebime yıldız doldurmuşum
Koşun çocuklar koşun
Sabah üstüme üstüme geliyor
Kısacası güzel annem
Bir çiçeği düşünürken ürpermek yok
Gülmek ümit etmek özlemek
Ya da mektup beklemek
Gözleri yatırıp traklara
Ölmek ne garip şey anne...*

**Kasım Otur:
Ya Songül,
hiç de gitmek
istemiyorum**

LEYLA ALP

Ayrılık hazin bir kelimedir. Kimse sevmez. Ama herkes birini terk eder. Bazen isteyerek bazen zorunluluktan, bazen ölümden. Siz ölmeyin...

Ölmeyin, çünkü bunun çaresi yoktur. Ölmeyin, çünkü umut etmek artık yoktur, beklemek, “belki” demek yoktur. Bütün ihtimaller tükenmiştir. O kapı bir daha asla açılmayacak, o telefon bir daha asla çalmayacaktır. O adımlar yoktur artık, o ses, o bakış. Yani asıl ayrılık ölümdür.

10 Ekim Ankara Katliamı’nda hayatını kaybeden Kasım Otur’un eşi Songül gözyaşlarıyla yüzünü yıkaya yıkaya anlattı tek aşkını. Hatırladıklarını anlattı demiyorum, çünkü onunla yaşadığı her an, onun bakışı, onun gülüşü Songül’ün mih gibi aklıdaydı. Ben gördüm. Yüzünde gördüm Songül’ün, Kasım derken titreyen sesinde. Böyle bir sevmek var. Bilin istedim. Böyle bir sevmek var... Ama artık Kasım yok.

“Ben onu nasıl anlatayım... Kasım nasıl anlatılır? Bu evde, bu odada her yerde onun izi var. Biz akrabayız, biliyor musunuz? Birlikte büyüdük. O benim çocukluk aşkımdı. Hiç unutmam, yedi yaşında var yoktum. Duvarın dibinde arkadaşlarla oturuyoruz. Oyun işte, herkes kiminle evleneceğini söylüyor. ‘Ben Kasım’la evlenirim’ demiştim. O benim hayatımın her döneminde vardı. O benim hayatımdı. Hayatım... Anlıyor musunuz? Biz birbirimizin ilk aşkıydık...”

Yirmi beş yıllık evlilik ve tam 40 yıllık aşk, anlattığı Songül Otur’un. Hani, dile kolay dediklerimizden. Kırk sekiz yaşında toprağa bıraktığı ilk aşkıyla hatıraları hiç büyümemiş, hiç eskimemiş. Bir sandıktan özenle çıkarıp anlatıyor hatıralarını. Sırasını şaşırmadan. “Nasıl anlatırım” dediği sevdasını su gibi anlatıyor. Sözüne kesip soru sormaya çekiniyorum. Öyle güzel, öyle derin.

“Eskişehir’de okudu, ben de Erzincan’daydım. Birbirimize mektuplar yazardık. Şiirler yazardı bana. Okul bittikten sonra çalışmaya başladı. O kadar küçüktü ki ilk maaşını bile babası aldı.

“1990 yılında evlendik. 91’de de oğlum oldu. Çok küçük bir bebektir Birkan. Elimize almaya korkardık. Kasım’la birbirimize bakar ‘Bunu biz mi yaptık, bu bizim mi’ derdik.

Oğluna çok düşküdü. İçi titrerdi oğlunun canı acıyacak diye. Çok düşküdü oğluna, çok... Bana da düşküdü.

“Altı kardeştiler. Kasım ikinci çocuktu. Ama o hepsine baba oldu, abi oldu. Onları okuttu, evlendirdi. Her zaman onların yanında oldu. İlgisini, desteğini hiç eksik etmedi. Şaşardım ben; herkese, her şeye nasıl yetişiyor şaşardım. Bitmek tükenmek bilmeyen bir enerjisi vardı. Babası Alzheimer oldu. Annesi yorulmasın diye her gün giderdi. Babasıyla ilgilenir, onu tıraş eder annesine temizlikte yardım ederdi. ‘Annem çok yorulmasın’ derdi.

“Çok yoğun çalışıyordu. Sendika başkanlığı yapıyordu. Dernek başkanlığı da yaptı. Çok aktifti. Her şeyle ilgilenirdi. Herkesin yükü onun sırtındaymış gibi çalışırdı.”

Songül Otur konuşurken aklıma Ankara’daki patlamada yaralanan Orçun’un anlattıkları geliyor. Kasım Otur yol boyunca ağabeylik yapmış hepsine. Gençleri kendine emanet bilmiş. Ankara’ya indiklerinde de yanlarından ayrılmamış. Gençleri yalnız bırakmamış. Dünyanın yükü sırtında...

“Gözümüzün içine bakıyordu” diyor Songül. Gözümün içine bakarak. Sanki o değil bana bakan, Kasım Otur. Songül sevdiğinin gözüyle bakıyor her yere, her şeye. Olur öyle... İnsan böyle koyu sevdi mi her yere sevdiğini götürür. Sadece kalbinde değil, gözlerinde de. Onun gibi bakar, o da görsün diye bakar. Onunla konuşur, ona anlatır. Sanırsın ki seninle konuşuyor. Seni görmez, duymaz bile; o, sevdiğine anlatır, ona ağlar. İnsan böyle koyu severse gözlerine sevdiği oturur.

“Çok güzel türkü söylerdi. Neşet Ertaş türkülerini söylerdi. Musa Eroğlu’nu severdi. Arkadaşlar toplanırdık. Kasım çığköfte yapar, türkü söylerdi. Türkü söylerken benim gözümün içine bakardı. Arkadaşları başını çevirirlerdi. O gene bana bakardı. Çok güzel bakardı. Kasım bana çok güzel bakardı.”

İşte diyorum, bu kadın o yüzden bu kadar güzel bakıyor... Çünkü o bize değil, sevdiğine bakıyor. Songül ağır ama hayat dolu bir adamı anlatıyor. Her yaşta insanla hemen iletişim kurabilen. Dertten anlayan, dinleyen, çare bulan. Herkesin sevdiği.

“Çok geniş bir çevresi vardı. Çok arkadaşı, dostu vardı. Herkes onu çok severdi. Kasım’ı sevmeyen yoktu. Ama en çok ben severdim.”

Ankara’daki KESK’in düzenlediği bütün eylemlere katılmış Kasım Otur. Songül televizyonlarda müdahale haberlerini izleyince endişelenip ararmış onu. “Biz hiç onları görmüyoruz” der, rahatlatmış. “Bu olay olduğunda da onu düşündüm. Belki Kasım olanları hiç görmemiştir dedim.” Yutkunuyor Songül. Gözündeki yaşları siliyor. Hepimizin başı önde. Susuyoruz.

“Kasım varken hayat kolaydı” diyor. “Çocuğumun geleceği için endişelenmiyordum. Kasım vardı. O hallederdi. Şimdi çok korkuyorum. O bana güvenirdi. Yapacağımı bilirdi. Ama şimdi yapamazsam diye korkuyorum. Ya yapamazsam... Ya güçlü olamazsam... İşte o zaman Kasım beni sevmez. Şimdi böyle ağladığımı görse... Böyle ağladığımı görüyorsa çok kızıyor bana. Bazen ona çok kızıyorum biliyor musunuz?”

“Bizi bırakıp...” Bu iki kelime zorlukla dökülüyor Songül’ün ağzından. Sanki söylemese böyle bir gerçek olmayacak. Sanki “bizi bırakıp” dememiş olsa, Kasım arka odadan gelecek. Songül’ün yanındaki koltuğa oturacak. “Gönül Dağı”nı söyleyiverecek bize. Yine Songül’ün gözlerinin içine bakacak. Songül ve Kasım bizi, hepimizi unutacak, birbirlerine takılı gözleriyle türkü söyleyecek.

Neden sonra “gittiği için...” diyor Songül. Gittiği için... Sadece onun değil, hepimizin genzi yanıyor. Tavana bakıyoruz olmuyor, yere bakıyoruz, ayaklarımıza bakıyoruz olmuyor, ellerimizle oynuyoruz olmuyor. Gözyaşlarımız artık yerinde duramıyor. “Bizi bıraktı” diyor Songül, öyle inanmadan ama öyle içten bir kırgınlıkla, öyle büyük bir hasretle.

Ankara’ya gidecekleri gün erkenden kalmış yine. Zaten hep erken kalkarmış. Kahvaltı hazırlayıp yola çıkmadan anne babasını görmeye gitmiş. Babasını tıraş etmiş. Sonra Songül’ü nöbete götürmüş. Songül’ün aklında o son an mıh gibi duruyor.

“Hastanenin önünde durduk. ‘Ya Songül, hiç de gitmek istemiyorum’ dedi. Ben de yüzünü okşadım, ‘Kasım, şimdi

bana ayak yapma’ dedim. Gülüştük. Ben nöbete gittim. Saat dokuz gibi beni aradı. ‘Ben gidiyorum Songül’ dedi. ‘Tamam’ dedim. Gece de oğlumuzu aramış. ‘Oğlum ne yapıyorsun, eve geldin mi’ diye sormuş. Birkan otobüsten gelen müzik seslerini duymuş. ‘Baba, hadi iyisin’ demiş. Gülüşmüşler.

“Sabah sekizdi. Beni aradı. ‘Nöbetin bitti mi’ diye sordu. ‘Bitti’ dedim, ‘arkadaşı bekliyorum.’ ‘Sen beni arama, telefonu duymam; ben seni ararım’ dedi. Hep öyle yapardık. Mitinglere gittiğinde o beni arardı. Merak etmeyeyim diye, aklım onda kalmasın diye. Kasım beni arardı. O gün bir daha aramadı. Kasım beni o günden sonra bir daha aramadı.

“Eve geldim. Birkan uyuyordu. Kahvaltıyı hazırladım. Birkan yemedi, odada kanepeye uzandı. Televizyonu açtım. Mitingi gösterirler diye bakayım, dedim. Reklamlar vardı. Altyazı geçiyordu mesela ama son dakika haberleri falan yoktu. Başka kanallara bakayım, dedim. Sonra bütün kanallar gitti. Oğlum güzel uyuyordu, ben de ses olmasın diye televizyonu kapattım. Nöbetten gelmişim, yorgundum. Bir battaniye de ben alıp uzanayım, diye düşündüm. O arada kaynım aradı. ‘Yenge, ne yapıyorsun, evde misin’ dedi. ‘Evdeyim’ dedim. ‘Geliyorum’ dedi. Ben de ‘Tamam, gel’ dedim. Kaynım ara sıra benimle dertleşmeye gelirdi. Öyle bir şey sandım. Geldi. ‘Ankara’da patlama olmuş’ dedi. ‘Nasıl yani’ dedim. Televizyonu açtım. Televizyonu açtım ama bir şey gördün mü diye sorarsanız, hayır, hiçbir şey görmedim.”

Hani, dünya dönüyor derler ya... Bazen dünya dönmez. “Hayat devam ediyor” derler ya... Etmez. Kalbinizin yarısını beklediğinizde, haber almak istediğinizde, korktuğunuzda, telaşlandığınızda hayat devam etmez. Sizi sakinleştirmek, teselli etmek için kurulan her cümleye düşman kesilirsiniz, kendinize bile. Dünya dönmez. Zaman geçmez. Her şey donar kalır. Ve kahrolası şu dünya insanın üzerine üzerine yıkılır.

“Hastanede” dediler. BTS (Birleşik Taşımacılık Çalışanları Sendikası) Başkanı’nın ayakları kırılmış, hastaneye kaldırılmış. Hastanede olsun, dedim. Ayakları kırılsın. Üç beş gün sonra gelir. Nasıl olsa iyileşir, dedim. Sonra, gözaltında dediler. Gözaltında olsun, dedim. Benim eşim yanlış

bir şey yapmadı. Üç gün gözaltında kalır, sonra çıkar gelir, dedim. Beni sakinleştirmek için 'yaralıdır, seni o yüzden arayamıyordur' diyorlardı. Ya, Kasım beni nasıl aramaz. O benim bu olayı duyunca nasıl korkacağıma düşünür, arardı. Beni asla merakta bırakmazdı. O gün, o gece ilk kez Kasım beni aramadı. Yoktu Kasım. Hastanede yoktu... Gözaltında kimsenin olmadığını öğrendik. Kasım karakolda da yoktu."

Gece yarısı gelen haberden sonra ne yaptığını hatırlamıyor Songül. Ne kadar ağladığını, ne kadar sustuğunu, ne söylediğini. Ve sonra geçen günleri...

Katliamdan sonra emekli ikramiyesi gelmiş Kasım Otur'un. Otuz iki yıllık çalışma hayatının hediyesi. Otuz iki yıl çalışıp alamadığı, göremediği ikramiye. "O paraya ben nasıl dokunayım" diye soruyor Songül. Verecek bir yanıtımız yok.

Songül anlatıyor, biz ağlıyoruz. Songül ağlıyor, biz susuyoruz... Tüm samimiyetiyle anlatıyor. İnsanlar, onu teselli etmek için çok genç insanların da öldüğünü söylediğinde, kızdığını anlatıyor mesela. "Bana ne" dediğini anlatıyor.

"Bana ne onlardan, diyordum. Bana ne... Sonra Gözde'nin (10 Ekim Katliamı'nda ölen Gözde Aslan) annesi geldi. Gözde'nin annesini gördüğüm zaman kendimden utandım. O bir anneydi ve buraya benim yanıma gelmişti. Çok utandım."

Rakel Dink'in "Bizi acılara akraba ettiler" sözü aklıma geliyor. Kırk yıllık sevdiğini yitiren Songül Otur, 23 yaşındaki evlâdını toprağa veren Gözde'nin annesinden utanıyor. Onun acısı karşısında kendi acısına ket vurmaya, onunla acısını yaşamayı öğreniyor.

"Bazı akrabalarımız, arkadaşlarımız 'Size gelmeyi, eve girmeyi yüreğimiz almıyor' diyorlar. 'Biz manyak mıyız' diyorum. Biz bu evde yaşıyoruz. O, burada oturmuştu. Burada yemişti. Yatmıştı... Şakalaşmıştık."

Evin her yanında o var. Vitrinde fotoğrafı, buzdolabında yarım rakısı, banyoda diş fırçası, oğlunun dolabında kazağı. Oturduğum koltukta oturmuş, çayımı koyduğum sehpaye bardağını koymuştu. Şu kanepeye sırtını dayayıp dinlenmişti, kapı ağzında oğluna takılmıştı. Kasım Otur bu evde yaşamıştı. 10 Ekim 2015'ten sonra bu eve bir daha gelemedi.

Songül anlatıyor. Gözleri ağlamaktan şişti artık. Onu yordum diye üzülüyorum. Anlamış gibi bakıyor yüzüme. "Bunları anlatmak çok acı vermiyor, biliyor musunuz" diyor. "Bana acı veren şeyler farklı. Ben onun nefesini hissetmiyorum. Ben onun kokusunu duymuyorum. Bana bunlar acı veriyor."

Tam çıkacakken kapının önünde "Kasım'ı güzel anlat" diyor Songül. Sımsıkı sarılıyoruz birbirimize. Kulağıma fısıldıyor. "Ben anlatamadım ama sen güzel yaz. O çok güzel bir insandı. Adam gibi adamdı." Biliyorum diyorum, bir kez daha göz göze gelmekten kaçınarak. Hızla iniyorum merdivenlerden.

Aklımda Kasım Otur'un sevdiğinden emin olduğum Neşet Ertaş türküsü.

*Bakılmaz mı gözden dökülen yaşa
Gör ki neler geldi o garip başa
Hasret etti bizi gama gardaşa
Bir ayrılık bir yoksulluk biri de ölüm*

**Bedriye Batur:
Evlendiğimiz gün
hayatımızın
en güzel günüydü**

JÎNDA ZEKİOĞLU

Alanya'ya iki kadının öyküsünü dinlemek için yola çıktığımda, böylesine kocaman bir aileyle karşılaşacağımı tahmin etmemiştim. Filiz ve Bedriye Batur, hala ile yeğen. Birlikte çıktıkları yolda, birlikte kaybettiler hayatlarını. Biri hayatta kalsa, diğerine emanet edecekti çocuklarını. Emanet edecek kimseleri yok değil, ama bu yüzdendir Sabri ile İbrahim'in her daim dalıp gitmesi.

Ertesi sabah, çarşıda eliyle koymuş gibi buldu bizi Sabri arkadaş. Aldı bizi, yola koyulduk. Van Kahvaltı Evi'ni görünce gözlerim parıladı. Hemen buyur ettiler içeri. Sahibi İsmail, HDP Alanya eş başkanımış. O güne, 10 Ekim'e kadar. Kendisi yoğun bakımdayken yönetimin boş kalmaması için başka bir arkadaş seçilmiş. O da çalışmalara desteğini sunmaya devam ediyor.

Biz kahvaltıya oturmuş, bir yandan İsmail arkadaş ile sağlığı konuşurken, içeri iki kadın bir erkek girdi. Hemen ayağa kalkıp sarıldılar. Gelen 30 yıllık öğretmen Niyazi Büyüksütçü'nün kendisi de öğretmen olan karısıydı. "Tertemiz giydirdim, helalleştim, 80 darbesinin işkencelerine dayanmıştı benim kocam, bombayla yıktılar..." diyerek başlayan bir merhabadan nasıl son beklersin ki zaten?

Yüksel öğretmen aldı sözü, Emine öğretmenin ellerini ovalayarak. "Daha iyi artık, biraz daha alıştı." Böyle birlik ve beraberliğin olduğu bir ortamda iyileşmemesi mümkün mü?

Yüksel öğretmen doğrudan söze girdi. Zaten hemen herkes, benim hiçbir soru sormama gerek kalmadan dile getirmek istediklerini bir bir sıralıyordu. O sabahı dinlemeye başladık Yüksel öğretmenden:

"Yol boyu çok eğlendik. Filiz başkan şarkılar söyledi. Niyazi öğretmen fıkralar anlattı. Bedriye, elleriyle besledi hepimizi. Sabah miting alanına vardığımızda doğruca kendi kortej alanımıza gittik. Biz en ön sıradaydık. Ancak miting alanına varmadan önceki boş bölgede dikkatimi çeken bir şey oldu. Hattâ bunu arkadaşlarla da paylaştım ama üzerinde çok durmadık. Miting için toplanma alanına girişte hiçbir polis aramasından geçmedik. Çevremizde tek bir polis dahi yoktu. Kortej alanına, yani bombanın patla-

dığı meydana varmadan, hemen ön tarafta birçok seyyar satıcı vardı. Ama seyyar değillerdi. O an şunu düşündüm 'Biz yürüyüşe geçince, bu satıcılar seyyar olmadıkları için bizimle gelemeyecekler ki!' Gerek de kalmadı zaten. Biz hiç yürüyüşe geçemedik. Arkadaşlara, sahnenin oradan fotoğraf çekip geri geleceğimi söyledikten sonra yanlarımdan ayrıldım. 'Kaybolma bir yere, bir şey olur falan, polis saldırır, bir arada olalım' dediler. İçim hep bu yüzden acıyor. Onlarla bir arada olamadım! Sahnenin kenarına çıkmıştım. Elimdeki fotoğraf makinesiyle meydana toplanmış binlerce insanın halaylarını, pankartlarını çekiyordum. Hemen yanımdaki arkadaşım da öyle. Bir ara dönüp 'Umarım kötü bir şey olmaz da, güzel güzel döneriz' dedim. Kastım, polis saldırısı olmamasıydı. Böylesini nasıl tahmin eder insan? Bunu söyledikten saniyeler sonra gözümü vizöre dayayıp, son bir kare daha çekmek için elimi deklanşöre bastım ki, vizörden gördüğüm herkesin havaya uçtuğuydu. Müthiş bir sesle savrulduk. Gerisi çok bulanık bende. Kendime geldiğimde, bütün arkadaşlarım ölmüştü..."

Yüksel öğretmen bir bardak su aldı eline. "10 Ekim'den bugüne, uyku uyuyamıyorum. Arkadaşlarımı yalnız bıraktığım için kendime kızgınım..." Yüksel öğretmeni, Emine öğretmen teselli ediyordu bu kez. O ovalıyordu genç öğretmenin arkadaşının ellerini.

İsmail arkadaş aldı sözü:

"Ben biraz daha uzak bir noktadaydım. Diğer şehirlerden arkadaşlarımı görmüş, hasret gideriyordum. Ne olduğunu anlamadım bile. Patlayan bombayla yuvarlandım. Bir an kendimi kaybetmişim. Kendime geldiğimde bombanın patlaması üzerinden henüz dakikalar geçmiş, etraf toz duman ve kan içindeydi. Müthiş bir yanık kokusu hatırlıyorum. Güç bela kendimi zorladım ve sürükledim. Birileri beni yoldan geçen bir taksiye bindirdi. O esnada hep yarı baygın hâldeydim. En son sedyeye yatırıldığımı hatırlıyorum. Tam 15 gün sonra uyandım. Komada olduğum sürede Ankara Katliamı gündemden düşmüştü bile. Uyandığında ilk şöyle düşündüm; arkadaşlarımdan en kötü durumda olan bendim. Ben de tehlikeyi atlattım. Oradaki arkadaşlarla ben

ilgilenememiştim, en azından diğer eş başkanımız Filiz arkadaş ilgilenmiştir diye içim rahattı. Hastaneden çıkacağım gün bana söylediler, bütün arkadaşları kaybettiğimizi...”

İsmail arkadaşın vücudunun sol tarafı patlamada büyük darbe almış. Boynundan başlayarak ayaklarına kadar devam eden sağlık sorunları nedeniyle hâlâ tedavisine devam ediyor. Eş başkanlığı başka bir arkadaşına devretmiş. Ama kendi tabiriyle; “Pes etmek yok, mücadeleye devam.”

Masamız da büyümüştü bu esnada. Hemen herkesin duygusu aynı olduğu için, sessiz bir gürültünün içinde yuvarlanıyorduk. Bir eksiğe takıldım o sırada. Bedriye Batur’un eşi yoktu. Sabri arkadaşına sordum. “Kalabalık içine girmek istemiyor pek. İsterseniz biz yanına gidelim” dedi.

İbrahim’le kordonda bir çay bahçesinde buluştuk. Yüzünü yerden kaldırmayan, kibar, sessiz bir genç adamdı karşımda oturan. Kabullenmek diyemeyiz belki ama devam eden hayatı, evinin direği olmadan nasıl yürüteceğini bilemeyiş yansıyordu yüzüne, eline, gözlerine...

Herekol’dan Toroslara

1980’lerin ortası, Eruh’un bir köyünde çıkan kan davasıyla, köylerini geride bırakıp yolunu Batı’ya çeviriyor Batur ailesi. Az buz değil, 100’e yakın bir nüfus. Göçebe oluyorlar yollarda, bir damla suya hasret, kursaklarına girecek iki lokma ekmeğe muhtaç hâle düşüyorlar. Oysa, Botan’ın gürdalgaları, Herekol’un yemyeşil tepeleri, o tepelere yayılmış binlerce hayvan, ekili araziler, büyük ve güçlü akrabalık bağları? Nasıl oluyordu da, şimdi “Başımızı nereye soksak” diye düşünen, hiçbir kentin misafir almak istemediği bir kalabalığa dönüşüyor?

İbrahim genç bir adam. Ailesi göç ettiğinde ufacık bir çocuk. Ama aktarılan hikâyeleri unutmamış, bize taşıyor:

“Bizden yıllar evvelinde de, yine bizim bölgeden yaşanan göçle Alanya’nın şimdiki adıyla Çavuşoğlu köyüne Kürtler gelip yerleşmiş. Herkes bizimkilerin köyüne Kürtler diye seslenince, bizim amcalar da köyün adını ‘Kürtler’ koymuş, hattâ tabelasını bile asmış. Yıllar sonra hasbelkader Süleyman Demirel köyün yakınından geçerken arabayı durdurup

sormuş ‘Nedir bu Kürtler’ diye. Anlatmışlar. ‘Olmaz öyle şey, Türkler köyü olarak değiştirin o köyün adını’ demiş. İsim değişse ne fayda, herkes biliyor o köyün aslında Kürt köyü olduğunu. Hattâ AKP’li Bakan Çavuşoğlu’nun köyüdür. Ona sormak lazım tarihini. Neyse, o köyden de güç olarak göç etmişiz meğer biz...”

Alanya’nın Toroslara uzanan dağlarına bakarak, Herekol’u, Besta’yu düşleyen yaşlı neneler, dedeler gurbet acısına uzun süre dayanamayıp göçüyor bu diyardan. Ecel diyorlar, yaşlı neticede. Ecelse, tatlıdır, huzurludur kimi zaman!

Bedriye, Alanya’nın çeperlerinde hayata tutunmaya çalışan küçük bir kız çocuğu o yıllarda. Akrabası İbrahim’le sokakta oyun oynayan, akıllı, yardımsever, sakin bir kız. “Çocuktan beri severdim Bedriye’yi. Evlendiğimiz gün hayatımızın en güzel günüydü. Hemen çocuk yaptık...”

Ara ara kaldırdığı başını yanibaşımızda uzanan denize çevirip, Bedriye’yi görür gibi anlatıyordu İbrahim. Nasıl bir çocukluk geçirdiğini sordum.

“Hep çalıştık. Hatırladığım bu. Bir gün bile nefes almadan, çalıştık. İlk zamanlar demircilik yapıyordum. Sokaklarda demir topluyor, onları satarak eve para götürüyordum. Sonra, turizmin yükseldiği yıllardı, restoranlarda çalışmaya başladım. Meslek öğreneyim dedim. Aşçı oldum. Yazın güzel geçiyor, iyi kazanıyoruz. Ama çocuk var, kışın da çalışmak lazım. İnşaatlara gidiyorum. Çıkarıyorum ekmeğimi bir şekilde. En büyüğü 10 yaşında olan üç çocuğumuz var. Bedriye, her şeylerini biliyor. Düzenleri ondan soruluyordu. Babayız ama işte bir anne gibi olmuyor, olamaz da! Yıllardır partinin içinde çalışırdı. Son dönemde daha aktif olmuştu. Sürecin iyi gidiyor olması da bizi ümitlendiriyordu sonuçta. Hepimiz partide çalışan insanlardık. Yabancı bir memlekette dayanışmak için bir arada olmaya ihtiyacımız var. Yoksa dağılırız.”

“İlk anda, ümit etmekten başka çaren yok”

“Ankara’da Barış Mitingi düzenleneceği haberi gelince, ‘Ben de gitmek istiyorum’ dedi. ‘Git tabii’ dedim. Sonuçta partinin yöneticisi. Çarşıdan kalktı otobüsleri. Uğurladık

hep birlikte. Bildik cümleler: ‘Dikkat et, polis saldırır belki, limon al yanına’ falan filan. Limon ne yapabilir bu devletin bombalarına? İnsanın hiç aklına gelmiyor. Nasıl gelmiyor, neden gelmiyor anlayamıyorum. Sonuçta benzeri onlarca katliam yaşanmış bir ülke. Barış Mitingi diyorsun, burada olmaz diyorsun. Bahaneler üretmek istersen hep üretiyorsun işte.

“Ertesi sabah evdeydim, telefon geldi. Anlamadım ilk anda. Aradım birkaç kez, telefonu kapalıydı. Televizyona bakmakla Çarşı’ya gitmek arasında kaldım. Elim gitmedi kumandaya. Atladım, Çarşı’ya gittim. Sabri abiyi buldum. Gözü kimseyi görmüyordu. Eşi Filiz yengem ve Bedriye birlikte gitmişlerdi Ankara’ya. Hala-yeğen olunca, içim rahattı. Birbirlerini korurlar diye düşünüyordum. Ümidi kesmiyorsun, hep ümit ediyorsun ilk anda.”

“Demek ki insan değiliz!”

“İlk gün, ilk saatler acı çok tatlı. Sana sarılıyor herkes. Teselli etmeye çalışıyor. Sanki birinin kolundan, diğerine düşüyorsun. Bırakmıyor, kaldırıyor. Taşıyorlar seni. Yük gibisin. Bir kamyonun arkasındaki kum çuvalı gibisin. Sonra, hayat işte, sorular soruyorsun kendine: acı çekmiş midir, bedeni sağlam mıdır, yardım beklemiş midir? Tanık arıyorsun, o anları dinlemek istiyorsun. Yetmiyor, hiçbir şey yetmiyor. Hâlâ o anlarla ilgili bir ânı hatırlayınca arkadaşlar, kulak kabartırken sanki bu açığa çıkan bilgiyle Bedriye geri dönecek umuduna sarılıyor gibiyim. Deliye bağlıyorsun yani bir yerden sonra... Morgdan beşinci gün, yani en son çıktı Bedriye. Filiz yengem, Hasan abi, Niyazi hoca ile birlikte. Karımın yüzü yoktu. Son kez bakabileceğim gözleri yoktu. Ben hayal ettim. Var gibi sarıldım ona son kez. Onurla yaşadım onunla, onur duyarak yolculadım toprağa.”

Devam ediyor İbrahim:

“Öfkeye dönüşen bilincimiz yerine gelmişti günler sonra. Ben, Sabri abi, diğer yoldaşlar. Yerimizde duramıyorduk. Geceler boyu uyku uyumuyor, volta atıyorduk sabahlara kadar. Bu devlettir sorumlu! Ölen tüm insanların kanına girdiler. İŞİD elini kolunu sallayarak insan öldürüyor ve öldürmeye

devam edecek. Sonuçta, miting olacağını biliyorlardı. Bir tane polis yok. Güvenlik yok. Bombayla parçalanmış insanların üzerine gaz sıkıyorlar. Alanya’ya Devlet Bahçeli geldi, beş sokak ötesine kadar polis tutmuş yolunu. Zaten Alanya kendi yandaşlarının memleketi, kimden korkuyorsa artık! Ona rağmen metrelerce güvenlikle yürüyor. E, bu insansa biz neyiz? Demek ki, biz insan değiliz! Katilleri yargılanır ya da yargılanmaz, biz Erdoğan’ın bu işte parmağı, desteği olduğunu biliyoruz. Bu işin ucunu bırakmayacağız. Karım ve diğer tüm yoldaşlar barış için mücadele ettiler ve barışa kendilerini feda ettiler. Barışın ahı yerde kalmaz!”

**Gözde Aslan:
Bensiz bir eksiğiz**
PELİN BAŞARAN

Doğduğu ve büyüdüğü Malatya'nın Paşaköşkü mahallesi Gözde'nin dünyasıydı. Evini ve mahalleyi o kadar seviyordu ki ev sahibi evi satmaya kalktığında çok üzülmüş, günlerce ağlamıştı. Bunun üzerine ailesi ne yapıp edip evi satın aldı. Gözde şehirde özgür yaşamak isteyenler için kurtarılmış bir yer olarak tarif edilen bu Alevi mahallesinde, beraber büyüdüğü arkadaşlarıyla, ailesi ve komşularıyla mutlu bir yaşam kurdu.

Gözde'yi anlatmaları için Malatya'da ailesini ve arkadaşlarını ziyaret etmek istedim. Garda CHP Gençlik Kolları'ndan Barış ve Mustafa beni karşıladı. İkisi için de son sekiz ay çok zor geçmişti. Katliamda hem yoldaşlarını hem de en yakın arkadaşlarını kaybetmişlerdi. Gözde bunlardan biriydi. Gözde'nin hayatlarındaki özel yerini "Gözde bambaşkaydı, herkesten farklıydı" diye ifade ediyorlar. Zira bunu evde beni bekleyen arkadaşlarından ve komşularından da duyacaktım. Barış seçim çalışmaları sebebiyle Ankara'ya gitmekten son anda vazgeçmişti. Otobüs kalkmadan bunu arkadaşlarına aktarmış, eğer aralarından biri bile itiraz ederse geleceğini söylemişti. Gözde, Barış'ı teselli etmiş, içinin rahat olmasını söylemişti. Mustafa'nın hayatında Gözde çok büyük yer kaplıyordu. Her gün haberleşiyorlar, birbirlerini hayatlarında ne olup bittiğinden haberdar ediyorlardı. Barış, şimdi onun anısına, Gözde Ankara'ya gidene kadar kolundan hiç çıkarmadığı saatini takıyordu.

Aile evinde annesi, babası, kardeşi ve arkadaşları ile Gözde'yi, bir türlü hafiflemeyen acılarını ve Gözde'ye gittikçe artan özlemlerini konuştuk. Günleri Gözde ile dolu dolu geçmişti.

Gözde herkesin iyi ve kötü gününde yanında olmaya çalışır, zor zamanlarında destek olurmuş. Barış'ın deyimiyle "ihtiyaç duyduğunda aramak isteyeceğin biri." Hep güler yüzlüymüş. En büyük tutkularından biri olan Fenerbahçe'nin yenildiği zamanlar dışında bir kere bile Gözde'nin suratının asıldığını görmemişler. Benim de kayıtlardan dinleyeceğim kahkahalarıyla ünlenmiş. Gözde bir şekilde herkese kendini özel hissettirmeyi başarmış.

Mutlu bir ailede büyümüş. Annesi Mevhibe ile babası Hüseyin'in iki kızı var. Gözde'nin kendisinden üç yaş küçük

kız kardeşi Özge bu yıl liseyi yeni bitirdi. Özge katliamda sadece kardeş kaybı yaşamadı, aynı zamanda katliama tanıklık etti, saldırıda yüzü yaralandı. İkisi ilk defa beraber Ankara'ya gidiyorlardı. Gözde, Özge'ye Ankara'yı gezdirmek istemişti. Özge'nin dediğine göre ise, Gözde Ankara'ya gitmeye çoktan karar vermişti ve Özge'yi bahane ediyordu. Her ikisi de bu yolculuğu yapacakları için mutlulardı ve böyle biteceğini hiç akıllarına getirmemişlerdi.

Annesi Mevhibe evde sadece kendi kızlarına değil, çalıştığı için gündüzleri kardeşinin iki küçük çocuğuna da bakıyordu. Çocuklar iç içe büyümüş ve büyük bir aile olmuşlardı. Gözde aynı zamanda teyzesi Hatice'nin sırdaşı, Özlem'in ahretliği, Yeşim'in, Gülçin'in, Rutkay'ın, İlke'nin kankası, büyüğü olsalar da Makbule'nin, Kudret'in, Ayfer'in arkadaşlarıydı. Hepsinin hayatına nüfuz etmiş, mutluluk katmış ve onları kendi tutkularına ortak etmişti. Bazı geceler, kız arkadaşlarıyla mahalledeki çardakta uyurlardı. Gözde'ye göre bu özgürlüğü ancak bu mahallede yaşayabilirdi.

Sigara içmek Gözde'nin en büyük keyfiymiş. Ailesine sigara içtiğini söylememiş. Annesi Mevhibe tabii ki biliyor-muş ama anlamazlıktan gelirmiş. Arkadaşlarından sigara otlanıyor ve bin bir numara ile içiyormuş Gözde. En büyük hayali, çok sevdiği Atatürk ile karşılıklı sigara tütürmek... Bazen sigarasını Atatürk'ün resminin karşısında yakıyor ve kendince onunla dertleşiyormuş hattâ. Yazları komşuları toplayıp akşam yürüyüşlerine çıkarlarmış. Bu yürüyüşler şen şakrak geçermiş. Yeşim'in deyişiyle, "Gözde çok eğlence-li biri." Onunla yapılan en küçük bir şey büyük bir eğlenceye dönüşüyor...

Sabahları Gözde'nin gönderdiği ses kayıtlarıyla güne başlıyorlarmış. Bu, gün içinde devam edermiş. Bana dinlettikleri ses kaydında Gözde Özlem'e gördüğü rüyayı anlatıyor. Rüyada, Gözde ve Özlem bir dağın tepesinde yanlılıkla DH-KPC'lilerin arasına düşüyor. Öldürülmekten korkmuşlar, kaçmaya çalışıyorlar. Rüyanın sonunda bunu başarıyorlar. Rünyayı anlatırken hem şaşkın hem de heyecanlı.

Yeşim'i eşiyile tanıştıran Gözde. Katliamdan bir ay önce yapılan düğünün hazırlıklarına da Gözde yardım

etmiş. Sonunda havaya fırlatılan gelin çiçeğini de o kapmış. Aslında Gözde'nin illâ da evlenmek gibi bir isteği yokmuş ama evlenirse kına gecesini kesinlikle mahallede yapacaktı.

Arkadaşları küçüklüklerinden beri Gözde'nin evinde yatıya kalır, sabaha kadar sohbet ederler ve sonra uyuyakalırlarmış. Bu sabahlamaların birinde, yakın zamanda Özlem ile ölüm üzerine konuşmuşlar. Gözde şakayla "Ölürsem sana görüneyim mi" diye sormuş.

Apartmandan her aşağı indiğinde ve yukarı çıktığında komşusu Makbule'nin ziline basar, bir şeye ihtiyacı olup olmadığını sorarmış. Makbule'nin sağlık sorunları olduğundan, yorulmasını istemezmiş. Kimi zaman alışverişini yapar, evini temizlermiş.

Telefonda oyun oynamayı çok severmiş bir de. Bazen oyunda takılınca, gece teyzesine mesaj atar, uykusundan uyandırır. Teyzesi yatağından kalkar, içeri girer ve sabaha kadar Gözde ile oyun oynarmış.

Bayram sabahlarında önce teyzesinin eşini ararmış. Eniştesi mezhep ayrılığından dolayı yapılan baskılara direnmiş ve teyzesiyle evlenmişti. Her bayramda "bu bayramı en çok sen hak ediyorsun" diye eniştesinin bayramını kutlardı.

Gözde hayatla, kendisiyle barışık ve arkadaşlarının tabiriyle, çok sevdiği mahallesinin tadı tuzu, açan çiçeği...

Fotoğraf çekmeyi çok seviyormuş. Kimi zaman para kazanmak için bir fotoğrafçının yanında çalışmış. Ankara'ya giden otobüste çektiği selfie de hepimizin aklına kazındı işte.

Gözde, ailesine, özellikle annesine çok düşkünmüş. En büyük korkusu annesinin ölmesi... Nüfus kâğıdında doğum yeri olarak babasının köyünün yazmasına çok içerliyormuş. Doğum yerini annesinin köyü olan Bayramuşağı köyü ile değiştirmek istiyormuş. Bir koluna nazar boncuğu, diğer koluna ise aile üyelerinin isimlerinin baş harflerinin olduğu bir dövme yaptırmış.

Annesinin köyüne sık sık gidiyor, köydeki dedesi ile anneannesini ziyaret ediyormuş. Özellikle dedesiyle sohbet etmeyi çok severmiş. Hayvanlara da çok düşkün... Köpeklerle köyde uzun yürüyüşler yaparmış.

İnönü Üniversitesi Kale Meslek Yüksekokulu'nu bitirmiş. Tekrar üniversiteye gitmek ve öğretmen olmak istiyormuş. Arkadaşı Özlem, Batman'da öğretmen. Yaz tatillerinde mahalleye dönüyor. Bu yüzden de Gözde için en ideal iş bu. Bir yandan da okumaya hevesi çok yokmuş. Çalışkanmış, fakat üniversiteden çok çalışma hayatına heyecan duymuş. En büyük tutkusu ise CHP. 2014'ten beri aktif bir şekilde CHP Gençlik Kolları'nda çalışmış. Partide beraber eylem yaptıkları arkadaşları sosyal hayatının önemli bir parçası... Parti il örgütünün sosyal medya hesaplarını o yönetiyor ve gündemle ilgili kampanyaları ve protestoları düzenliyormuş.

Mersin'de üniversite öğrencisi Özgecan'ın öldürülmesi sonrasında "Kadına Bunu Yapma" başlıklı bir video yapma fikrini ortaya atmış ve birçok kadınla bu videoyu çekmişler. Berkin Elvan'ın öldürülmesi, Suruç Katliamı gibi her olayda Gençlik Kolu olarak tepki vermeleri gerektiğini söylüyor ve arkadaşlarını örgütlüyormuş. Sloganları Gözde attırmış. Sesi çıkmayana içerlermiş. Afişlemeye çıkıyor ve duvar yazılamaları yapıyormuş. Korkusuz, gözü kara, cesur. Evinin duvarına yazı yazılmasından şikâyet edenlere aldırılmaz, "Burası Paşaköşkü, istediğimi yaparım. İstemiyorlarsa oturmasınlar burada" dermiş.

Olanlara sessiz kalınmasına tahammülü yok. Aynı sebeple, Ankara'ya gitmemesini isteyen Özlem'e de "Bensiz bir eksiğiz" diye yanıt vermiş.

Bomba Ankara'da arkadaşlarıyla en sevdikleri halay şarkısı olan "Kanlı Meydan" söylenmeye başladığında halayı izlemek için caddeye yöneldikleri sırada patladı. Gözde'nin mezarı şimdi yıllardır beraber halay çektiği ve çok sevdiği arkadaşlarının arasına gömülü.

Zülfikâr kolyesini, saatini, çakmağını, küpelerini, yıllardır çıkarmadığı eşyalarını ilk defa Ankara'ya giderken çıkarmış ve evde bırakmış. Böylece sevdiklerine geride birer hatıra bırakabildi.

Nevzat Sayan:
Bana özgürlüğümü
veren kişi
BEHÇET ÇELİK

10 Ekim’de katledilen Nevzat Sayan hakkında konuşmak için eşi Rabia ve oğlu Berkay’la buluşmamızın (kızı Meliha Ankara’da avukatlık stajı yaptığı için onunla sohbet etme şansım olmadı) daha ilk dakikalarında, Nevzat’ın yanı sıra aynı patlamada katledilen bir başka demiryolu emekçisi, Bilgen Parlak hakkında da konuşmaya başladık. Çok yakınlarımız. Eskişehir’de Demiryolu Meslek Lisesi’nde başlayan dostlukları katledildikleri güne kadar sürmüştü. “Kardeşten öte” olduklarını söylüyor Berkay, “herkesin dilindeydi arkadaşlıkları, örnek gösterilirdi, ben de örnek almışımdır.” Liseden sonra atamaları Adana’ya yapınca hem iş arkadaşı olmuşlar, hem dert ortağı, can yoldaşı. Rabia Sayan, Nevzat’la Bilgen arasındaki güven ilişkisinin sağlamlığını şöyle özetliyor: “Bir sorun olduğunda, para meselesi dâhil, birlikte çözerlerdi, ne yaparlardı, nasıl yaparlardı, eşleri, aileleri bilmezdi, haberimiz bile olmazdı çok zaman. İki hallederdi.”

Eşiyle oğlundan Nevzat’ın hayat hikâyesinin belli başlı uğraklarını dinlerken, aklım sıklıkla Bilgen’le olan dostluklarına gitti. İkisinin bir araya geldiklerinde neler yaptıklarını, neler konuştuklarını merak ettim. Konuşmadan anlaştıklarına kanaat getirdim sonra. Berkay’ın babası için “Kapalı kutuydu, içeri pek açmazdı, duygularını saklardı” demesi etkili oldu bunda. Can dostuna da muhtemelen içeri açmıyordu Nevzat, ama onun kendisini anladığından emindi, buna gerek duymuyordu. Sağlam dostluklar böyle değil midir? Sessizce anlaşır, konuşmadan dertleşirler. Daha yeni yetmeyken tanışmış, yıllar boyunca aynı iş yerinde, aynı sendikada, Birleşik Taşımacılık Sendikası’nda çalışmışlar, eylemlere, grevlere, gösterilere birlikte katılmışlar. Siyasî parti tercihleri aynı olmadığı hâlde, bu hiç sorun olmamış aralarında. Adıyaman, Kâhtalı bir Kürt olan Bilgen HDP’ye oy veriyormuş, Nevzat ise –Berkay’ın deyişiyle– “Başka seçenek olmadığı için” CHP’ye; ama milliyetçi değilmiş, Kürtlerin hak ve özgürlüklerini öteden beri savunmuş. Yıllar boyunca başka iş arkadaşlarının da aralarında olduğu kalabalık bir grup olarak ailecek görüşmüşler, (10 Ekim günü bu grubun gençlerinden Yılmaz Elmascan ve eşi Gülhan da katledilmişler, bu gruptan birkaç arkadaşları

da yaralanmış), hemen her hafta sonunu birlikte geçirmişler; çocukları beraber büyümüş. Bu arkadaş grubu içinde Bilgen’le dostluklarının yeri ayrıymış ama. Dostlukları konusunda fazla söze gerek yok; Berkay’ın, “Babama bir şey olursa Bilgen Amca bize bakar, diye düşünürdüm, ama ikisini aynı patlamada kaybettik” dediğini aktarmak yeterli.

Kalabalık bir ailede büyümüş Nevzat. Annesiyle babasının ikinci evliliklerinden 1970’te, Karaman’da dünyaya gelmiş. Babasının önceki eşinden yedi, annesinin iki çocuğu varmış; iki de öz kardeşi olmuş: Bir ağabey ve bir kız kardeş. Nevzat dört yaşındayken Hollanda’ya gitmişler, babası demiryolcuymuş. On yıl sonra kesin dönüş yapmışlar. Hollanda yıllarına ilişkin iki olaydan söz edermiş Nevzat. Nehir kenarında uzandığı bir gün genç bir Hollandalı motosikletiyle Nevzat’ın kafasının üzerinden geçmiş. Ağır yaralanmış, kafatasına platin takılmış. Aynı zamanda komşuları olan bu ırkçı Hollandalıyı Nevzat’ın ağabeyleri döverek cezalandırmışlar. Hollanda’dan söz açıldığında anlattığı ikinci olay ise Ajax’ın kalecisinin Nevzatların okuluna gelmiş olmasımı. Ona penaltı atmış olduğunu coşkuyla anlatırmış. Sıkı bir futbol meraklısıymış Nevzat, koyu Beşiktaşlıymış. Demiryolcu olduğu için Demirspor’la ilişkisini sorduğumda Berkay, “Demirspor’u da severdi, ama Beşiktaş’ın yeri ayrıydı” dedi. Sporla ilgisi futboldan ibaret değilmiş. Lisede hentbol oynamış, millî takıma çağrılacak kadar iyiymiş, ama lise bitip Adana’ya tayin olunca millî takıma gidememiş. Adana’da birinci lig takımlarından Çukobirlik’le idmana çıkmış, ama mesai saatleriyle idmanlar çakışınca hentbolu bırakmak zorunda kalmış. Bir başka tutkusu da, çocukken kafasının üzerinden faşistin birinin motosikletle geçmiş olmasına rağmen motosiklet olmuş Nevzat’ın.

Demiryolcu olmak istememiş. Askerî okulu düşünmüş, ama Hollanda dönüşü ortaokul birden başlamak zorunda kalınca yıl kaybetmiş, yaşı askerî okul için tutmamış. Babası ağabeyini koleje gönderdiği hâlde, Nevzat’ın meslek lisesine gitmesini istemesinin esas nedeni onun ailenin ılımlı, zor anlarında yetişen çocuğu olmasımı. Nitekim öbür kardeşler Türkiye’de yapamayıp Hollanda’ya dönmelerine rağmen Türkiye’de kalmış. Sonraları ailesiyle fikren anlaşamama-

sına rağmen aile içinde toparlayıcı rol ona düşmüş, daha doğrusu o üstlenmiş bu rolü.

Geçen sene bayramda neredeyse bütün ailenin Karaman'da bir araya gelmesini sağlamış. Ailenin en büyüğü olan halasının evinde kardeşlerinin, yeğenlerinin bir araya gelmesine ön ayak olmuş. Büyük keyif almış bu beraberlikten. "Son bayramı olduğunu bilirmiş, veda edermiş gibi" diyor Rabia. Yıllardır gitmediği köye gitmiş, dedesinin mezarını ziyaret etmiş.

"Babam kendisini Adana'da çalışmaya başladıktan sonra bulmuş" diyor Berkay. Okumaya merak salmış. Bir yandan çalışırken Ceyhan'da Elektrik Yüksekokulu'nda okumuş, mezun olmuş; kitaplar okumuş, merak ettiği konuları, güncel siyaseti araştırmış, kendisini yetiştirmiş. Öğrenme tutkusu hep sürmüştü. Katledilmese DGS'ye hazırlanıp fakülte de okumayı planlıyormuş.

Karaman'daki aile bireyleri hayli mütebedeyyin ve muhafazakâr oldukları hâlde, Nevzat bu yıllarda okuduklarının etkisiyle sol düşünceyle tanışmış. Bu yüzden ailesiyle bir araya geldiğinde tartışmalar eksik olmazmış. Siyasî, dinî konular değilmiş sadece tartıştıkları, öbür kardeşlerine, özellikle kız kardeşine karşı büyüklerin tutumlarını eleştirmiş. Bunlara rağmen her zaman toparlayıcı olmuş, ailesinden kopmamış. Üvey ağabeylerinden biri ailenin tamamına küsüp uzaklaştığında ağabeyinin kızını bulup sonra da ağabeyine ulaşan ve onu yeniden ailesiyle barıştıran Nevzat olmuş.

Adana'da çalışmaya başladıktan sonra ailesi evlenmesini istemiş. Komşularının kızı Rabia'yı uygun görmüşler. Rabia, gülererek anlatıyor o zamanları. "Bugün kızımın böyle bir evlilik yapmasını, görücü usulü evlenmesini asla istemem" diyor. Birbirlerini hiç tanımadan nişanlanmışlar. Nişanlıyken aileleri görüşmelerine, tanışmalarına müsaade etmemiş, Nevzat Adana'da çalıştığı için buna imkânları da olmamış zaten. Nişandan kısa süre sonra Nevzat askere gitmiş. Askerdeyken mektuplaşmış mektuplaşmadıklarını sorduğumda, "Mektuplaştık mektuplaşmasına ya, birbirimize nasıl hitap edeceğimizi bile bilmiyorduk" dedi Rabia, "askere gitmeden önce elimi bile tutmamıştı."

Yurt dışından gelen akrabaların izinleri nedeniyle terhis olduktan üç gün sonra evlenmiş, üç ay sonra da Adana'da

birlikte yaşamaya başlamışlar. İlk yıllar zor olmuş. Nevzat genç yaşta evlendiğinden, arkadaşları hep bekârmış. Kapalı bir hayat sürmek zorunda kalmış Rabia, kızları Meliha doğunca arkadaşı o olmuş.

"Aşk nedir bilmeden evlendim Nevzat'la ama onu çok sevdim" diyor Rabia evliliklerinden konuşurken, "birbirimize hep saygı duyduk, çok iyi arkadaş olduk, onunla gezmeyi, zaman geçirmeyi, sohbet etmeyi hep sevdim, sevdiğimi de hep hissettim, önemsendiğimi bildim." Berkay da katılıyor annesinin sözlerine. "Babam, annemi hiç kırmazdı, bizim isteklerimize karşı çıktığı olurdu, ama annemin isteklerini mutlaka yerine getirirdi."

İki çocuk yapmaya karar vermişler. Çocuklardan ilkinin ismini Nevzat'ın, ikincisinin ismini Rabia'nın koymasını kararlaştırmışlar. Kızlarına, Nevzat annesinin adını vermiş. Berkay'ın doğumu yaklaştığında Nevzat'ın babası vefat edince ailenin büyükleri dedenin isminin konması için baskı yapmışlar. Nevzat verdiği sözden dönmemiş, oğullarının ismini Rabia'nın koymasında ısrar etmiş. Esas olarak başka bir konuda eşine arka çıkmış Nevzat. Rabia, Berkay altı yaşına geldiğinde üniversitede okumaya karar vermiş, Çukurova Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü'nü kazanmış. O sıralarda 33 yaşında, iki çocuk annesi olan Rabia'nın fakülteye gitmesine kendi babası bile karşı çıkmış, ama Nevzat, "Hallederiz, madem okumak istiyorsun" diyerek desteklemiş eşini. "Akşamları eve geldiğinde, üçümüzü ödev yaparken bulurdu" diye gülererek anlattı Rabia o günleri. "Hep destek oldu bana. Sergilerime geldi, keyif almadığını biliyordum ama katıldı buna rağmen."

Peşinden ekledi: "Nevzat'ı hayatımda nasıl bir yere koyuyorum? Bana özgürlüğümü veren kişi olduğunu düşünüyorum. Hiçbir zaman unutamam desteğini." Halk Eğitim Merkezi'nde çini dersi veren Rabia, şu sıralarda Nevzat'ın ve kendi annesinin çok istedikleri bir şeyi yapmaya, atölyesini açmaya çalışıyormuş.

Nevzat'ın başkalarının arzuları ve özgürlükleri konusunda gösterdiği hassasiyetle ilgili olarak Berkay'ın anlattıkları da annesininkilerden farksız.

“Babam hiçbir zaman bir şeyi empoze etmeye çalışmadı bana. Yolları açıkladı, anlattı, seçim yapmayı bana bıraktı. Siyaset olur, din olur, her konuda yol gösterdi, hiçbir şeye zorlamadı. Hayatımın hiçbir döneminde aile baskısı görmedim. Yalan söyleme ihtiyacı duymadım. Özgürce dilediğimi yapabildim. Çoğu insan, arkadaşlarım bu konuda bana imreniyorlardı.”

İlk gençlik yıllarında babasıyla tartışıp tartışmadıklarını sorduğumdaysa şunları söyledi Berkay:

“Baba-oğul çatışması oluyordu tabii, ama büyük kavga olmazdı. Bir-iki kez olmuştur belki. Babama bağırabilirdim, benimle böyle konuşamazsın demezdi asla, onun da bana bağırdığı olurdu. Sonra geri çekilirdik, ama ilk adımı hep babam atardı, arayı hemen bulurdu, uzun süreli küslük olmazdı. Onunla en yakın olduğumuz dönem son yıllar. Lisede çok okudum, araştırdım, sorguladım. O yıllara kadar babamın bu kadar donanımlı olduğunu bilmiyordum. Babam kapalı kutudur, çok konuşmaz, karışmaz. Genel kültürü yüksekti oysa. Çok da zekiydi. Kavrayışı güçlüydü, çok hızla kavrarı meseleleri, konuları. Bunları fark ettikten sonra her konuda onunla sohbet etmeye çalıştım. Yeni bir şey öğreniyordum, bakıyordum babamın da bilgisi var, oturup konuşurduk. Bu dönemde çok yakınlaştık. Baba-kız ilişkisi farklıdır, ablama ayrı bir düşkünlüğü vardı, ama biz de bu son yıllarda çok yakın olduk.”

Rabia, Nevzat’ın maddiyatçı biri olmadığından söz ederken, “Hattâ vurdumduymazdı bu konuda biraz” diyor. Bir sorun olduğunda önce “Hallederiz” deyip rahatlatırmış yakınlarını. Ölümünden bu yana belki de en çok onun bu yaklaşımını özlüyor, ihtiyaç duyuyormuş. Bununla beraber vurdumduymaz olmadığı konular da az değilmiş. İş yerindeki ilişkiler, işçilerin, emekçilerin hakları, haksızlıklar, adam kayırmalar, yolsuzluklar... Bunlara ses çıkaranlardan biri olmuş her zaman.

Nevzat revizör olarak başlamış çalışmaya, daha sonra Adana-Mersin arasındaki raybüslere şef olmuş, ama orada çalışırken müdürlerden biriyle çatışınca kendi isteğiyle depoya geçmiş. Ne var ki, orada mutlu olmamış, “Duvarlar üzerime geliyor” demiş bir keresinde Rabia’ya, “ben sahada

olmalıyım.” Haksızlıklara hiçbir zaman tahammül edememiş. Berkay, babasının çok yüksek makamlardaki müdürler haksızlık yaptıklarında onların odalarına kadar çıkıp eleştirilerini doğrudan ifade ettiğini anlattı. İşçi eylemlerinde de hep ön safta olmuş, grevlere, iş bırakmalara katılmış. Hâliyle mimlenmiş. Müdürlük sınavına girmek için başvurduğunda müdürlük hakkı olduğu hâlde onun ismini listeden silmişler. BTS’de bir dönem yöneticilik yapmış, sendikada iç tartışmalar olduğunda uzak durmuş, sonra yeniden dönmüş. Yardımsever biri olarak tanınmış çevresinde, duyarlı biriymiş. Bir işçisinin yol parası verecek gücü olmadığını öğrenince onu motosikletiyle işe götürüp getirmeye başlamış. Bundan hiç söz etmemiş ailesine, sabahları alıştıklarından erken çıkmaya başlaması üzerine sorduklarında anlatmış. Bir keresinde peşine takılan bir köpeği alıp gara götürmüş, bakmış ona, arkadaş olmuş. Köpekten rahatsız olanların o yokken köpeği oradan uzaklaştırdığını öğrenince çok üzülmüş.

9 Ekim akşamı Ankara’ya gideceğini söylediğinde Rabia, gitmesini istememiş önce, “Gitme” demiş, “beraber zaman geçirelim.” Onunla gezmeyi çok sevdiği hâlde epeydir buna zaman bulamadıklarından ötürü böyle söylemiş, ama Nevzat, “Arkadaşlar gidiyor, onları yalnız bırakmayayım, hem Ankara’da Meliş’i de görürüm” deyince, “Peki” demiş. Nevzat’ın kızına olan düşkünlüğünü bildiği için, ama aynı zamanda birbirlerinin isteklerine, özgürlüklerine gösterdikleri özenden. Sonradan çok üzülmüş, ısrar etse onu kırmayıp gitmeyeceğini biliyormuş. O akşam Nevzat, oğlunun da Ankara’ya gelmesini istemiş. Berkay ertesi gün dersi olduğunu söyleyince, “Boş ver dersi, kırarsın” demiş. “Otobüsün kalkmasına az kalmıştı, biraz daha erken, 10-15 dakika önce söylese hazırlanır giderdim mutlaka” diyor Berkay.

Ankara’ya inince ilk iş Meliş’i görmek için kızının staj yaptığı büroya gitmiş. Sürpriz yapmak istiyormuş, ama Rabia önceden arayıp babasının yanına geleceğini haber vermiş. Baba-kız Rabia’yı aramışlar, saat 9.30 gibi, “Gene dayanamamış, Meliş’e söylemişsin” diye gülerken sitem etmiş Nevzat.

Bu, son konuşmaları olmuş. Sonra kızından ayrılıp arkadaşlarının yanına, Ankara Garı’na gitmiş.

**İsmail Kızılçay:
Sağ kurtulsaydı,
garın önüne
çadır kurardı**

BANU TUNA

10 Ekim günü Ankara'da, Barış için yürünmüştü alana,
İsyan vardı savaş ile talana, Lanet olsun bu canlara kıyan-
lara.

Canlı bomba yüz can aldı,
İçlerinde İsmail de vardı. Kaldırımlar kanla boyandı,
Cesetler hep ortada kaldı.
Bu ilk değil, yas tutayım,
Yaş mı kaldı akıtayım,
Yiğit bir insandı Kızılçay'ım,
Başın sağolsun Aşağıkayı'm.

Kastamonu Tosya'nın Aşağıkayı köyünden öğretmen Saffet Sarıkaya'nın kaleme aldığı yukarıdaki dizeler, Ankara Yenimahalle'deki bir evin salonunun duvarında, huzur dolu bir sonbahar manzarasını yansıtan resmin çerçevesinin köşesine iliştirilmiş duruyor. Çerçevenin diğer köşesinde yine Aşağıkayı'dan, 1983'te İstanbul Sefaköy'de polisle girdiği çatışmada öldürülen, devrimci Aslan Tel'in siyah-beyaz, yakışıklı bir fotoğrafı var. Yan duvarda, Gezi Direnişi sırasında hayatını kaybeden gençlerimizi neşe dolu yürürken gösteren o ünlü illüstrasyon asılı. İki çerçeveye de karşıdan bakan sehpanın üzerindeki çerçevede ise İsmail Kızılçay'ın gülümseyen yüzü duruyor. 10 Ekim sabahına kadar, neşesiyle bu evin için ısıtan, Serpil'in 31 yıllık kocası, Doğuş, Barış ve Selma'nın babası İsmail Kızılçay'ın fotoğrafı... O gittiğinde, bu mütevazı evde hayat durmuş gibi, o gittiğinden beri odalarında kahkaha çınlamıyor.

Zihni ile Sündüz'ün ikinci oğulları İsmail Kızılçay, 10 Aralık 1964'te Ankara'da dünyaya geldiğinde, kaderi belirlenmişti aslında. Cebeci'de büyüdü. Askerî memur olan baba, geleceklerini garanti altına almak, dönemin siyasî çatışmalarından korumak için üç oğlunu da askerî okula gönderdi. Hattâ İsmail'i bir an evvel okula sokabilmek için yaşını iki yaş büyüttürdü.

Dört kardeşin içinde tek kız Zeliha'ydı. Ağabeylerinden hiçbirinin mesleğini severek yapmadığını anlatıyor. Adem ile İsmail, annelerinin yeğeni Aslan Tel'in ideallerine yakın hissediyordu kendilerini. Adem henüz ortaokul öğrencisiyken kardeşi Zeliha'ya, Mitka Gribçeva'nın *Seni Halk*

Adına Ölüme Mahkûm Ediyorum isimli romanını hediye etmişti de telaşa kapılan anneleri kitabı kızının elinden alıp sobada yakmıştı. Babaları sorumluluk sahibi olsunlar diye oğullarını yaz tatillerinde çalıştırırdı. Adem, çalıştığı inşaatın boyalarından gizlice alır, geceleri yazılamaya çıkardı. Kuzenleri Aslan Tel'in 24 Mart 1983'teki ölümü, aile ve özellikle Adem ile İsmail için belirleyici oldu.

İsmail evcimendi. Evden pek çıkmaz, sürekli okurdu. Zaten Mamak Jandarma Okulu'na yatılı başlayınca, eve sadece hafta sonları gidebilir olmuştu. Ailenin ilk televizyonunu, kazandığı parayla o satın aldı.

Okul bitince ilk tayini Bursa'ya çıktı, ardından Malatya'ya gitti. O sıralar, kuzeni Serpil ile nişanlanmıştı. 25 Ağustos 1984'te evlendiler. İsmail 20, Serpil 18 yaşındaydı. Yeni evli çift, İsmail'in görevi nedeniyle Kayseri'ye yerleşti. Burada ilk çocukları Mustafa Aslan dünyaya geldi. Adını Aslan Tel ile onun ölümüne dayanamayıp birkaç gün sonra kalp krizi geçirerek ölen ağabeyi Mustafa'dan alıyordu. Mustafa Aslan'ın da ömrü uzun olmadı. Altı buçuk aylıkken aniden hastalandı. Kızılçay çifti ilk oğullarını Kayseri'de toprağa verdi. Ardından ikişer yıllık Şırnak ve İstanbul görevleri geldi, ikinci oğulları Doğuş 1985'te doğdu. Ancak İsmail mesleğinde mutlu değildi. Kalp ve tansiyon hastası olması nedeniyle, 1990'da, meslekteki sekizinci yılında, Jandarma Astsubay Üstçavuş rütbesiyle malulen emekliliğini istedi.

Emeklilik sonrası Ankara'ya yerleştiler. Barış 1991'de, Selma 1994'te dünyaya geldi. İsmail, emekli olduktan sonra vaktinin büyük kısmını mensubu olduğu örgüt ve derneklere ayırmaya başladı, bir yandan da ek gelir getirecek kısa süreli işlerde çalıştı. Pazarlamacılık yaptı, inşaat ve restorasyon işlerinde çalıştı. Elektrik, boya badana, her iş gelirdi elinden. Evdeki tüm tamiratları da o yapardı. Eşi Serpil, "Ben olmasam siz ne yapacaksınız" dediğini hatırlarken bugün gözyaşlarına boğuluyor.

Evde kitap okuyarak büyüyen o çocuk, emeklilik günlerinde tam bir eylem adamına dönüştü. Mücadele neredeyse, kimlerle dayanışmak gerekiyorsa üye olur, onlar için çalışırdı. Alevi arkadaşları için Demokratik Alevi Dernekleri'ne,

Kürt arkadaşları için İHD'ye üye olmuştu. Yıllarca Emekli-Sen için çalıştı, sonra İnşaat-İş'e üye oldu. İnsanlarla çok kolay kaynaşırđı.

Nerede eylem var, hepsine katılırdı. Serpil Kızılçay anlatıyor: "Bak görürsün, ben eylemlerde ölürüm, derdi. Son zamanlarda polis çok fazla gaz kullandığından, endişe ederdim. Kalp hastası olduğu için. Ya da kalbine cop gelir diye korkardım."

Kızılçay'daki Gezi eylemleri sırasında polis kurşunuyla hayatını kaybeden Ethem Sarısülük, *Alnteri* gazetesinden yakın arkadaşıydı. Vurulduğu sırada da yanındaydı. Ethem hastanede yaşam savaşı verirken düzenlenen eylemlerde, polis müdahalesi sırasında iki kez başı yarıldı ama hep meydanlara geri döndü. Ethem vurulunca günlerce hastaneden eve gitmedi. Serpil Hanım, "Hayatımda eşimin o kadar üzüldüğünü görmedim" diyor.

Eşiyile Kayseri'ye Ali İsmail Korkmaz'ın davasına, Ethem Sarısülük davalarına gitti. Berkin Elvan'ın İstanbul'daki cenazesine, Hatay'da Ali İsmail Korkmaz'ın kırkına katıldı. Soma Katliamı'ndan sonra kasabaya desteğe gitti.

Meydanlarda arkadaşı Rahmi Yılmaz'la birlikteydi. İkili, 2009'da Ankara'daki büyük TEKEL direnişisi sırasında tanıştı. Yılmaz, arkadaşını şöyle anlatıyor: "Sakarya Caddesi'ndeki TEKEL eyleminin sonunda kalan birkaç kişiden ikisiydik. Polis herkesi dağıtmıştı, bize de çok şiddetli müdahale ediliyordu. Ardından kaldırım kenarına oturup sohbet etmeye başladık. Benim de çok iyi tanıdığım, gençlik yıllarımdan arkadaşım Aslan Tel'in akrabası çıktı. Gece 03.00'te hâlâ devrimi tartışıyorduk. *Alnteri* çizgisinde birlikte mücadele verdik. Eylemlerde zarar görme ihtimali varsa, İsmail hep kendi öne çıkardı diğerlerini korumak için. Gençle genç, yaşlıyla yaşlı olurdu. Ankara'daki Gezi Direnişisi'nde hep ön saflardaydı. Ankara'da tepkisini dile getirmek için, protesto için alana çıkan herkesin tanıdığı bir isimdi. Hep en öndeydi. Ambulansla Ethem'i hastaneye getiren oydu."

İsmail 10 Ekim'den önce en son Kurban Bayramı'nda köyüne gitti. Anne babası, emeklilik sonrası köyelerine dö-

nüp yerleşmişti. Son ziyaretinde yakınlarına, Aslan Tel'in yanına gömülmeyi vasiyet etti.

Ekim'in 5'inde Ankara'ya döndü. Eşi ameliyat olmuştu, kendisi de sağlığından endişe ediyordu, hayli durgundu. İçinde bir huzursuzluk vardı.

Patlamadan iki gün önce Rahmi'yi aradı, buluştular: "Veda eder gibi anlatmaya başladı birden. İçini döküyordu her konuda. Sonra çıktık, Yüksel Caddesi'nde yürümeye başladık. Suruç Katliamı'nda ölen Yunus Emre Şen'in güleç bir resmi yapıştırılmıştı duvara, onu gördü. 'Ölmeseydi Yunus'la şu köşede karşılaşırdık' dedi, ardından 'Bombayla ölüm nasıl bir ölümdür acaba' dedi. 'Ne hissediyorsun acaba. Hiç acı hissediyor musun acaba?' 10 Ekim'de buluşmak üzere sözleşip ayrıldık."

TV'de son zamanlarda en sevdiği dizilerden biri "Karağöl"dü. İzlerken dayanamaz ağlardı. Son gecesinde de o diziyi izledi. Karısı ameliyatlı olduğu için ayrı yattılar.

Serpil'in ablası, kardeşine yardımcı olmak için onlarla kalıyordu. Cumartesi sabahı İsmail mitinge gecikmesin diye abla erken kalktı, kahvaltı hazırladı. Patlamadan sonra, bu yüzden kendini çok suçladı. "Keşke kaldırmasaydım, keşke kahvaltı hazırlamasaydım. Oyalanır, geç giderdi" diyerek...

İsmail o sabah eşinin en sevdiği lacivert çizgili gömleğini giydi. Evdeki herkes, alışılmadık biçimde kahvaltı için kalktı, birlikte yediler. Tam keyif çayının yanına tütün sarıp içmeye başlamıştı ki, Rahmi aradı, "Neredesin, gelmiyor musun" diye sordu. Çok sigara içtiği için son zamanlarda ucuz olsun diye tütün sarmaya başlamıştı.

Serpil Kızılçay, eşiyile göz göze geldiği son anları şöyle anlatıyor: "Evden çıktı ama kapıyı ardına kadar açık bıraktı. Şimdi ben bir şey unuttur, geri dönerim, dedi. O gün gerçekten de telefonunu unutmuş, geri döndü. Ama ikinci çıkışında da ardından kapıyı kapatmadı. Merdivenlerden inerken başını kaldırıp bana baktı, son kez göz göze geldik."

İsmail Kızılçay tam vaktinde Ankara Garı'nın önüne vardı. Önce *Alnteri*'ndeki arkadaşlarının yanına, oradan temsilcisi olduğu İnşaat-İş sendikası'ndan arkadaşlarının yanına geçti. Patlamaya onlarla birlikte yakalandı.

O günden sonra Kızılçayların evinde hayat durdu. Eşi, “O gitti, evimiz sessiz kaldı. Herkes odasına çekiliyor. Herkes durgun” diyor. Her ayın 10’unda, diğer ailelerle birlikte Ankara Garı’nın önünde buluşup seslerini duyurmaya çalışıyor, sorumluların yakalanıp hesap vermesini istiyorlar.

Çok düşkün olduğu kızı Selma, “Babam patlamadan sağ kurtulsaydı, gider garın önüne çadır kurar, sorumlular bulunana kadar nöbet tutar ve eve dönmezdi” diyor. “Herkesin babası kıymetlidir ama benim babam çok farklıydı, birbirimize çok düşkündük. Eylemlere katılmasına çok kızardım çünkü kalbi vardı. Bazen bu yüzden küstüğümüz bile olurdu. Sürekli evimize birileri gelip kalırdı. Bazen onlara bu kadar kucak açtığı için kıskanırdım. Patlamadan sonra hastanelerde aramaya giderken bile birilerine yardım ettiğine ve bu yüzden bizi aramayı unuttuğuna o kadar emindim ki. Ne zaman garın önüne gitsem, acaba nereye düştü diye bakmıyorum. Canı yandı mı? Ben babamın cenazesini görmedim, Barış abim gördü ve hâlâ atlatamıyor. Onun için daha zor. Gün içinde, haberleri izlerken, şehit haberlerini, diğer patlamaları izlerken bir tek biz değiliz, başkaları da babasını kaybediyor diyorum kendime. Ama gece kendimle kaldığımda herkesi siliyorum. Benim babam öldü” diyerek tarif ediyor hislerini.

Selma’ya babasından kalan en kıymetli miras, paranın kıymeti olmadığını, yardım etmenin önemini öğrenmek olmuş. “Onun sayesinde, hep nasıl daha yararlı olabilirim diye düşünüyorum. Altıncı sınıftayken bana araba çarpıp kaçmıştı. Adam sonra bulundu, dava açacaktık. Babam kıyamadı, şoför köyden yeni gelmiş. Davacı olmadı, sonra gitti, ona bir iş buldu. Hâlâ bizi arar o adam. Bir ihtiyacımız var mı sorar. Kızılay’da bir inşaatta çalışıyordu bir ara. Bir kediye köpekler saldırmış. Kediye alıp eve getirmişti, sana arkadaş getirdim diye. Öldüğünden beri babamı herkese soruyorum, acaba birine bir yanlış yaptı mı diye. Ama herkes aynı şeyi anlatıyor. En büyük mirası bize bıraktığı insanlar oldu. Neredeyse her akşam rüyamda görüyorum, rüyamda hasret gideriyorum.”

İsmail Kızılçay, çocuklarını evlendirdikten sonra dönme-yi planladığı köyünün mezarlığında, Aslan Tel’in 10 metre ötesinde yatıyor.

Kız kardeşi Zeliha, “Kendi için hayatı boyunca bir şey istemedi. Şikâyet ettiğini de hiç duymadım hayatından” diyor.

Emine Ercan:
Renk renk ışık saçılıyor
büyüttüğü sardunyadan
GÖKÇER TAHİNCİOĞLU

Elime kâğıdı tutuşturuverdi: “Eşimi yazmaya çalıştım.” Hiç yazmaya çalıştınız mı bir daha göremeyeceğiniz en yakınızdakini? Çorum burası, Ercan ailesinin memleketi.

Uzun yol tariflerinden sonra “yeni kentleşmiş” bir mahallede, kaldırımda karşılıyor beni Cuma Ercan. Eşi Emine Ercan’ı 10 Ekim Katliamı’nda kaybetti. Söylediği yaştan çok daha genç gözüküyor, torun sahibi olduğunu söyleyen kimse inanmaz. “Beni böyle dimdik torunum tutuyor hayatta” diyor.

Anahtarı çevirdiğimizde havası değişmiş bir eve girdiğimi anlıyorum hemen. Bazı evlerin bazen havası değişir. Bazen dağılmayan gri bir kasvet çöker bir eve, cam önlerinde sardunyalılar açmaz, salondaki çiçek büyümmez. Hiçbir aydınlık aydınlatamaz küçücük salonu. Bazen ise hüznün çöker. Reklamları izlerken, bin kere izlediğin filmi izlerken, kocaman kocaman gülerken ağlayıverirsin. Gözlerinin dolu dolu olduğunu, gözleri dolmaya hazır diğerlerinden saklaya saklaya gülmeye devam edersin. Bazen hüznün çöker bir eve.

Hüznün çökmüş kasvete direnilen bir ev burası. Yeni yapılmış çay, hazırlanmış atıştırma malzemeleri yerleştiriliyor özenle küçük sehpanın üzerine.

Bir kadının büyüğü gölgesinde büyümüş erkekler için incelikler sıradandır. Salonun vitrinindeki ince nakışlar, koltuktaki yastığın kılıfı, çay bardaklarının hep aynı ışıltıda olması, yemeğin en yokluk hâlinde bile tam zamanında ve mutlaka herkese yeteceğinden fazla bulunması, gömleğin gıcır gıcır ütüsü, pantolondaki tek çizgi, yatakların örtüleri, sakız çarşafı sıradandır.

O erkekler sanki normali buymuş gibi, sanki herkesin hayatı böyle incelikliymiş gibi, incelikler gözlerine, nefeslerine sinmiş büyürler. Bu yüzden, bir kadın gittiğinde o büyük bocalamaları. Bir erkek gittiğinde kadın, bırakıp da kalbindeki bütün yoklukları akşam yorgunluğuna, hayatı ince ince işlemeye devam eder. O kadınların gölgesinde yaşamış erkeklerin ise yalnız kaldıklarında yoktur öyle bir şans.

Sadece kadının öyle büyüğü bir şey değilmiş gibi yaptıklarını öğrenen erkekler, sadece o kutsal emeğe hak ettiği değeri verenler, işte onlar biraz şanslı.

Cuma Ercan, o erkeklerden.

Hüznün çökmüş bir evi çekip çevirmek kolay mı? Kolay mı gündüzleri toruna bakıp, yemeği yapıp, çalışıp bir yandan, oğullarının çektiği acıyı göğsüne alıp, kendi yasını tutmayı da sürekli erteleyerek sürdürmek hayatı.

Çorum’da, gözlerin sıkça dolduğunun anlaşıldığı o evde, bin yıllık hayat arkadaşından öğrendiklerini büyük bir özenle uyguladığı hemen anlaşılıyor Cuma Ercan’ın. Ve elinde karşılaştığımız anda gösterdiği kâğıtlar: “Eşimi yazmaya çalıştım.”

1964’te Çorum Boğazönü köyünde doğmuş Emine Ercan. Öldüğünde 51 yaşındaymış daha. 1981’de görücü usulüyle evlenmiş Cuma Ercan’la, bazen, işte, her şey birbirine tam denk gelir ya, öyle bir karşılaşma.

On sekiz yaşında ilk kez anne olmuş, 19’unda ikinci kez. Elektrikçilik bilen Cuma Ercan, köyde geçen yıllardan sonra almış ailesini; ver elini Merzifon, oradaki maden ocağına.

Dört yıl sonra Çorum’un Laçın ilçesinde TEDAŞ’ta daha iyi bir iş bulunmuş. Çocuklar büyüyünce iyi eğitim alsınlar diye Çorum merkeze taşınmış aile, Cuma Ercan ise işi için her gün gidip gelmeye devam etmiş Laçın’da.

Sadece okuma yazma bilen, okula gitme fırsatı bulamayan Emine Ercan yüklenmiş çocuklarının eğitimini. Çocuk büyütenler bilir, bir çocuğun ödevlerine her akşam yardım etmek, okuluna gidip gelmek, eksik bırakmamak, doğruyu göstermek en zor iştir. Emine Ercan, okulun kıymetini bildiğinden belki de öğretmen kadar öğretmen olmuş iki erkek çocuğuna.

Yıllar böyle geçmiş, tam istediği gibi okumuş iki oğlu da. Doktor olmak istermiş Emine Ercan, oğulları da doktor olsun istermiş. O yüzden sevinç ve gururla dolmuş kalbi birer yıl arayla doğan oğulları birer yıl arayla Samsun’da tıp fakültesini kazandığında.

Emine Ercan, oğullarıyla Samsun’a gitmiş. Gece gündüz ailesi için çalışan Cuma Ercan da Laçın’da dört yıl daha çalışıp, emekli olunca Samsun’a ailesinin yanına gidebilmiş.

Cuma Ercan, gittiğinde görmüş karısının kurduğu düzene. Çocuklarının ailelerinden uzak okuyan arkadaşlarının da Emine Ercan’ın sofrasını anne sofrası bildiğini, Emine

Ercan'ın her hafta barıştan, dayanışmadan yana etkinliklere gittiğini, o bitmeyen enerjisiyle her mazluma kol kanat gerdiğini. Okul okuyamadığına bunca hayıflanana eşine herkesin nasıl "hocam" dediğini.

Okul bitip de oğlanlar mezun olduğunda Ercan ailesi yine ilk atama yerlerine peşlerinden gitmiş. Biri Şırnak, diğeri Batman. Emine Ercan, mekik dokuduğu her iki kentte de bitmeyen enerjisi ve sıcak yüreğiyle kısa sürede yine "hocam" unvanını elde etmiş.

İki yıl sonra yine Çorum. Çocuklardan biri evlenmiş ve gelen ilk torun. Artık sakin ve durağan bir hayatın vakti gelmiş.

Sararmış üç kâğıda dökülen elli bir yıllık hayat 10 Ekim'de bitmiş.

Kâğıda döktüklerini okumayı bitirip, çayı tazelemeye koşuşturan Cuma Ercan'a dönüyorum. Kapı çalıyor bu sırada. Doktor oğullardan biri giriyor içeriye. Babasına yardıma koşuşturuyor hemen, sadece dışarıda değil, evde de yardımlaşmayı, eşitliği öğrenmiş annesinden.

Yazdıklarının içinde Emine Ercan'ın ölümünü anlatmamış Cuma Ercan, belli ki yakıştıramadığından. "Nasıl öğrendiniz, mitinglere hep gider miydi, ne yaptınız" diye soruyorum ardı ardına. Yanıtıyor sabırla:

"Emine, daha Çorum'daki köyünde solcuymuş. Kızlar, oğlanlar toplanır, konuşmuş. Hep duyarlı bir insandı. Sonra benim okuduğum romanlar vardı, evlendiğimizde onları okurdu sürekli, çok etkilenirdi. Sonra arkadaş çevreleri; kimin yardıma ihtiyacı varsa koşardı, gelirdi. Eğitim-Sen, üyesi olduğu EMEP, diğer organizasyonlar, hepsine giderdi. Kim destek istese Emine koşardı işte. Çorum'da da Samsun'da da böyleydi. 'Barış Mitingi'ne gideceğim' dedi. Suruç'taki patlamadan sonra çok yanmıştı, çok üzülmüştü olanlara. Her asker, her çocuk, her ölüm onu çok etkilerdi. Benim işim vardı o hafta sonu. 'Ben gideceğim' dedi. Alışığız zaten, gider hep. Gitti."

10 Ekim sabahı, Gar Meydanı kana bulandığında Samsun'da bir evde, Malatya'da bir evde, Amasya'da bir evde, Çorum'da bir evde, yani Türkiye'nin hemen her tarafındaki

evlerde "son dakika" haberleri zulüm gibi düştü ömürlere. Cuma Ercan da "son dakika" altyazısıyla öğrenmiş bombalı saldırıyı:

"Aradım hemen, ulaşamadım. Sakinleştirdim kendimi, her taraf ana baba günü, açamamıştır telefonu. Bekledim. 12'ye kadar bekledim. Arkadaşlarımı arıyordum, Emine'yi onlar da bulamıyordu. Daha bekleyemedim. Aldım oğlum, hemen Ankara'ya gittim. En kötüsünü getirmiyordum aklıma. Yaralanmıştır, belki bir organını kaybetmiştir, belki yoğun bakımdadır ama en kötüsü değildir. Hastaneleri tek tek gezmeye başladık Ankara'ya varınca. Yoğun bakımlarda bulamayınca morglara indik. 'Var' dediler bir hastanede. Gittim baktım Emine'nin yüzüne. Bozulmamıştı yüzü, işte bildiğim Emine. Kalbine isabet etmiş bombadan kopan bilye. Ayrılmış Çorum'dan birlikte gittiği gruptan, Samsun'dan gelen arkadaşların yanına gideceğim diye. Öfkelenim, ne yapacaktım ki, kaldım öylece."

Emine Ercan'ın hayatına dokunduğu her görüşten kim varsa bir ay boyunca eve gelmiş taziyeye. Kalabalık dağılınca anlamış Cuma Ercan hayatının nasıl eksildiğini.

İki buçuk yaşındaki Çağan anlam verememiş başta kendisine bakan babaannenin yokluğuna. Cuma Ercan bakıyor şimdi torununa. Torunu, gelini ve oğluyla yemeklerini yiyor artık Cuma Ercan.

Karısıyla yaşadığı evi kapatmıyor, orada yaşıyor bir yandan. Oğulları, torunu, Emine Ercan'ın anıları.

Beyaz bir ışık salonu aydınlatıyor. Emine Ercan'ın incelelikle dokuduğu evin üstündeki hüznün yine gözlere vuruyor. "Bir çay daha?"

Belki saldırının dehşetini anlatmaktan, hiç anlatma fırsatları olmamış hayatlarını güzelleştiren kadını. Çorum'daki küçük bahçesi, her mevsim o bahçeden ettiklerini komşularına ikram etmesi, Hacıbektaş Cemevi'nden kadınların omzundan uğurlanışı, paylaştıkları, oğullarına öğrettikleri, torunuyla oynadığı oyunlar. Bir çay daha...

Çorum'daki evin kapısı kapanıyor.

Mahalle bakkalı köşede, artık yeni yapılmış binalarda oturanların çok azı eski tanıdıklar. Üniversiteye doğru çıkan

sokaklar. Kalabalık, çok kalabalık, aldırmayan kaldırımlar. Yol üzerinde simitçi, sokağın başında ayakkabıcı. Akşam iniyor kente.

Emine Ercan yaşıyordu bu kentte. İnsan sanıyor ki yaşam her hâliyle duracak, kendi yaşamı bir yerde durduğunda bazen işte. Durmuyor. Bazı coğrafyalarda hiçbir acı da yaşamın umarsızlığını durdurmuyor.

Sanıyor ki insan büyük bir bomba patladığında bir başkentte, o bomba savurduğunda hayatları bir büyük bilinmezliğe, acıdan kendine gelemeyen bir ülke. Öyle olmuyor bazı kanlı iklimlerde. İşte Çorum, yine hiçbir şey olmamış gibi geceye kapanıyor. Yanan ışıklardan birinde hüznün var, zaten bilmesi gerekenlerden başka kimse bilmiyor.

Ankara'da, Gar Meydanı'nda, bomba daha fazla kişiyi öldürsün diye yerleştirilmiş bilyenin kalbine girmesiyle ölüverdi Emine Ercan.

Niyet o ki, sonucu belli soruşturmalar, soruşturmamalar, ânı geçiştiren koşuşturmalar, tanıdıklarının da gözlerini kapatmasıyla bitecek, herkesin alıştığı bir hikâye. Bitmesin diye bütün çaba. Yanlarına kalmasın diye bütün mücadele.

Değil mi ki hâlâ renk renk ışıklar saçılıyor Emine Ercan'ın büyüttüğü sardunyadan. Oğullarının gözleri doluyor, göğsü daralıyor ışığından.

ateşi üfle Ferhat körüğü iyi kullan

bu can bunca hasrete dayanır

soludukça içimde sevdan.

Arkadaş Zekai Özger

**Feyyat Deniz:
Gerçek bir baba**
SEZİN ÖNEY

“Baba...” Bir gün bu sözü söylediğinizde cevap veren olmuyor. Yok... Yok... Yok... Sessizlik... Bir gün, babanızı kaybediyorsunuz. Babayı kaybetmenin kolay alışılır bir nedeni yok ama bazı sebepler diğerlerinden daha beter.

Sekiz çocuğun babası Feyyat Deniz. Onu Ferhat olarak bilen çok. Liceli. Kulp’un Düzce (Pasur, Lice’nin; Milika ise köyün Kürtçe isimleri) köyünden. Ömrünün çoğunu Diyarbakır’da geçirmiş. Elektrikçilik yapmış.

İmkânsızlıklara rağmen, çocukları, kendilerini çok ayrıcalıklı ve zengin bir ailenin çocuğu bilmişler. Öyle özenle, hiçbir şey esirgenmeden, hiçbir şeyin eksikliği hissettirilmeden; olabilecek en iyi okullarda okutulmuş, olabilecek en iyi şartlarda yetiştirilmişler. Bu kadar özene, işlenmiş gibi çok da pırıl pırıl çocuklar olmuş hepsi.

En büyükleri Yazgül, sonra Türkan ve Şükran. Yazgül dört çocuk sahibi, kendi ayakları üzerinde durmaya çalışan bir anne. Türkan, bir devlet şirketinde çalışıyor. Tuttuğunu koparan bir iş kadını. Şükran, bir devlet hastanesinde hemşire; tıp bilgisi ve tıbbı olan yeteneği, bence kendisini imkân olsa çok iyi bir doktor yapabilecek denli üst düzeyde.

Dördüncü çocuk Mehmet Emin, öğretmen; şu an Silvan’da. Sokağa çıkma yasaklarının en zor şartlarını yaşamış son aylarda. Hamile eşi, çok riskli bir doğumu, bu yasaklar sırasında, bütün ailenin seferber olmasıyla zor atlatmış. Diğer kardeşler daha küçük: Gülistan Songül, Gülderen Berivan, Veysi Rohat, Gökçe Senem.

Gülderen Berivan’ın isminin konma hikâyesi, belki Feyyat Bey’in çelebiliğini, sayfalarca yorumdan daha iyi anlatacaktır. Altıncı çocuğu doğduğunda adını Berivan koymak ister Deniz ailesi; baba Feyyat da, kayıt için nüfus müdürlüğüne gider. Ve Berivan ismine itiraz gelir. Neden? Çünkü “Kürt ismi.” Ve izin verilmez küçük bebeğin ismine kavuşmasına. Nüfus memuru, “benim kızımın adı Gülderen, onun adını koy” deyiverir. Feyyat Bey de kendi kırılan kalbine rağmen, karşısındakini kıramaz. “Gülderen yaz, tamam” diye yanıt verir. Böylece, ailenin hep “Berivan” diye çağıracağı altıncı bebeğin ismi, resmî olarak “Gülderen” diye kayıtlara geçer.

Çocukluk aşkından aile çınarına

Feyyat Bey ile eşi Asya Hanım -ki onun da adı Asiye olarak geçmiş kayıtlara- sevgiyle yetiştirmişler tam sekiz bebeği, çocuğu, genç hanım ve beyleri...

Aynı köyden çocuk yaştan beri âşık olup, evlenecek yaşı bekleyip birbirine gençliğinde yemyeşil bir sarmaşık gibi dolanan bir çiftin, en beklenmedik kıraç köşede bir aile olarak, bir koca çınar gibi boy verdiği bir yaşamları var.

Sonra bir gün, Feyyat Bey, akciğer kanseri olmuş. Çocuklar seferber. Diyarbakır’daki tıbbî imkânlar, bir yandan mesai bir yandan uzaktan kumanda tedavi derken, çekmiş almışlar babalarını Ankara’ya yanlarına. Öyle kolay bir kanserden bahsetmiyoruz. Çok ağır ve zor mücadele edilebilecek bir kanser.

Yıl 2014. Teşhis konmuş. Babaya üç ay ömür biçilmiş en fazla. Küçük kardeşler, Asya Hanım, Feyyat Bey... Kalkmış gelmişler Diyarbakır’dan yabancı bir diyara, Ankara’ya. Koca çınarın, serpilip güçlenen ailenin dallarının hemen hepsi başkentte, Ankara’da birleşmiş. Kızlar bir dairede, anne-baba ve küçükler bir dairede.

Feyyat Bey kanseri yenilgiye uğratmak için pamuklara sarılmış. Eve meyve-sebzenin en doğal alınmış. Türkan ve Şükran başta, çocuklar onkolog gibi altını üstüne getirmişler internetin, olabilecek her kaynağı tarayıp babalarını uyarmaya başlamışlar: “Baba, şeker asla...” “Baba, koyu renkli meyveler...” “Baba, onu yeme...” “Baba, stres asla... Üzülme...”

Hemşire Şükran diyor ki, kanserli hastaların hep bir “kanser sonrası hayatı” olur. Kanserle mücadele ile yeni yaşama başlar çoğu; yeni meraklara sarılır, yeni ilgiler edinir. Feyyat Bey de ömrünün yarım asrını sadece ve sadece yaşam galesi ve aile ile geçirdikten sonra, Türkiye resminin büyüğüne bakar olmuş. İstemiş ki, ülkedeki toplumsal ve siyasî yanlışlar doğru, kopukluklar bağ olsun. En politize ortam Diyarbakır’da değil, 50 yaşının ortalarını devirirken başkent Ankara’da, Silvan’daki oğlunun canından endişe duyarken, hasta yatağında barışa sevdalanmış.

Olağanüstü Hâl ailesinin barış tutkusu

Feyyat Bey ve Asya Hanım da, kızlar Yazgül, Türkan ve Şükran da, Diyarbakır'ın 1990'larını yaşamışlar. "Olağanüstü Hâl Ailesi" onlar. Kızlar, Hizbullah'ın satırlı, bıçaklı, sırttan hançerleyen karanlık figürlerini, çocukluk anıları olarak anımsıyor. Feyyat Bey, 1990'ları, aileye kol kanat gererek, belli etmemeye çalıştığı bir endişeyle kazasız belasız atlatmaya çalışmış. Politikaya, tüm zararlardan feragat edip sakınması gereken bir kanserli hayat esnasında bir umut olarak sarılmış.

Bir ömrün geçtiği yerlerden farklı, alışılan Diyarbakır'dan uzak, yabancı bir ortam.

Mesleği elektrikçiliği bırakıp evde oturması, onlarca yıl yüklenen geçim derdini çocuklara devretmesi gereken bir zaman. En ağırından bir kemoterapi süreci... Her kemoterapiden sonra "Tır çarpmış gibiyim" dediği zor bir dönem. İşte bu zaman zarfında, kendi vücudu içinde, sağlıklı ve iyi hücreler, habis ve kötü hücrelere karşı savaş verirken, "politika yoluyla barış nasıl mümkün olabilir" idealinin peşine düşmüş Feyyat Bey. Kızları, ilk kemoterapiden sonra evlerinin yakınında oturdukları parkın adına da "Barış" isminin verildiğini acı bir tebessümle aktarıyor.

Kızlar, 1990'lardaki çocukluktan sonra, Ankara'da üniversite okurken öyle kolay zamanlar yaşamamışlar; üniversitede tarih dersinde bir hocanın Güneydoğu doğumluları dersten sonra bir kenara çekip, "Ne yapmanız, siz bu dersten geçemeyeceksiniz" demesin mi? Tarihçi "hoca"nın bu tokat gibi sözleri sonrası, babasının üzerine titrediği "Deniz kızı" üniversite bahçesinde bir köşede ağlarken, başka bir öğrenci de gelip duvara, "Ya Türk ya hiç" damgasını basmış üstelik.

Kendi ailelerinde sadece sevgi gören bu Deniz çocukları, yaşadıklarına rağmen hep barış arzusuna sahip olmuş.

Kirpinin yumuşacık olmasının sırrı

Oysa, sorunları çözmek çok da zor değil. İşin sırrı, adil olmakta, sergilenen tavırlarda, üslupta. Çocukken Şükran'a "Juji" dermiş Feyyat Bey. "Kirpi" yani Kürtçe. "Kızım, kirpiler, sevildikleri zaman yumuşacık olurlar; tüm o dikenler

iniverir. Ama hakları yenir, üzerlerine gidilirse de, ok gibi olur o dikenler."

Girişkenliği, cana yakınlığıyla Ankara'da soyadı gibi bir "Deniz" çevre edinmiş Feyyat Bey. Herkesle konuşur, herkesin hatırını sorar, arkadaşı oluverir. Hep söylediği gibi: "Boş verrr!" Çok kızınca da: "z"si bol bir "Zzzikkım!"

Bir gün Şükran hemşirenin çok sıkıntılı bir günü; "Gel kızım, çıkıyoruz." "Baba, nereye?" "Kızım, çıkıyoruz, arkadaşlarımız bizi alacak." Daha kısa süre evvel tanışılmış arkadaşlar, ak saçlı bir grup, minibüsle sükün ediyor. Ver elini Beypazarı... Şarkı türkü, hoşbeş bir gün geçiyor, Şükran'ın aklında derdin esamisi kalmıyor. "Boş verrr... boşveer!"

Diyarbakır'da 1990'lar... Kıt kanaat ama el bebek gül bebek büyüyen kızlar, evcilik oynarken babalarının alacak-verecek defterini dantela gibi kesip biçiyor. Baba, yorgun argın eve gelince bir bakıyor; tüm hesapları olmuş kedi merdiveni. "Zıkkım! Akşama yemek yok kızlar!"

Yemek yok ha! Hem de, dolma yapılmış... Gece Şükran kalkıyor; kalan dolmaları hapur hupur yiyor- yetmedi kalanını da yatağına taşıyor. Sabah, Asya Anne kalkınca, saç başı, yatağı döşegi dolma bir kız buluyor. Tam kızacak; Feyyat Baba, "Dur" diyor. "Suç bizim, bir şeyi yasak edince tatlı olur."

Sonra bir gün, Feyyat Bey, kanseri yendi. Kanser yenildi. Akciğerde tek bir kanserli hücre kalmadı. Mucize bu. Kötüler yenildi, iyi hücrelerin zamanı.

9 Ekim 2015 Ekim gecesi, Şükran hemşire nöbetçi... Baba evinden işe gidecek; "görüşürüz" deyip çıkıyor. İçinde bir huzursuzluk, geri dönüyor: "Baba, görüşürüz..." Baba koltuğunda oturan Feyyat Bey, gülümsüyor: "Tabii görüşürüz kızım. Annen halıya ayakkabıyla bastığını görmesin."

10 Ekim sabahı, her sabah olduğu gibi, evin hastasına, eşine çorba pişirmek için erkenden kalkan Asya Hanım, kahvaltı zamanı, Feyyat Bey'e, "Gitmeyeceksin" diyor. "Tamam" diyor Feyyat Bey... Klasik; üzmemek için kavga etmeden doğru bildiğini yapacak. Tiryakilik bu ya, şimdi de barış tiryakisi olmuş. Yaptığı işin hakkını verecek ya... Tıpkı eşliğin, babalığın hakkını verdiği gibi, şimdi de barış-severliğin hakkını verecek.

10 Ekim... Telefonlar çalmaya başlıyor ailede. Baba, dimdik arkada ya... Baba, kanseri yendi ya... Kondurmuyorlar. Ama ara ara cevap yok. Babaya ulaşamıyorlar. Hastanelere apar topar. Dizlerin bağı çözülerek... Telaştan sokağa fırlarken, Türkan yanına para almamış; dolmuşa verecek para zar zor çıkıyor, yollar kapalı... Bir yandan da, "Bugün hava güneşli, pırıl pırıl; böyle güzel havada kötü bir şey olmaz."

Hastaneye gelince, kan revan yaralılar, cenazeler... Kan kan kan... Kızlar, çığlık çığlığa...

Kanser zamanı dokunulmayan, bir şey olur, enfeksiyon kapar diye öpülüp kucaklanmamış, çocukların kendinden sakındığı baba yok ortada. Baba yok.

Hemşire Şükran hastanede kanlar ve karmaşa içinde, doğru düzgün müdahale edilmeyen sıra sıra, dizi dizi yaralılar arasından babayı buluyor. Hastalığa alışkın, acil servise de. Bakamıyor babaya baştan aşağı... Gözü, seruma takılı beyindeki ödemi için verilen serum.

Acıya hiç dayanamazmış Feyyat Bey. Başkalarınınkine de kendininkine de... Hayat, hep tatlı olacak. Bir gün doktordan gelirken, taksi şoförü ballarını pazarlamak istemiş. Kızı Türkan uyarılmış; "Babam hasta, bal dâhil şekerli her şey zararlı" diye... Taksiden indikten sonra arayıp bulmuş Feyyat Bey şoförü, gönlü kalmasın diye almış baldan.

Bal gibi baba, öyle uzanmış. Kızı Şükran elini tutmuş; hâlâ sıcak. Solunum cihazına bağlı baba. Her yer pis, kirli; ya enfeksiyon kaparsa baba? Sonra itivermişler Şükran'ı dışarı... Baba... Baba... Dışarıda çocuklar seferber, babayı alıp bir başka hastaneye gidecekler. En iyi beyin cerrahı aranıyor, bulunuyor. Nakil ayarlanıyor. Bu çocuklar yapar. Yapıyorlar da. Ve biri sesleniyor; "Feyyat Bey'in yakını mısınız? Durumu iyi değil." Baba gitti. Baba yok. Baba... Baba... Yanıt gelmeyecek artık. Baba koltuğu boş.

Sabah çorbaları pişiyor bayağı bir. Sonra bir gün Asya Hanım, "Ben kime yapıyorum bu çorbaları" diyor. Veysi Rohat ve Gökçe Senem, "Yaşımız büyüdü, okula yalnız gidelim" dediklerine pişman; "Keşke babam bizi biraz daha götürseydi" diyorlar. Türkan'ın hep aklında, "Babam olsa ne derdi," arayıp, yanına gidip soracak baba yok. Şükran hem-

şire gece kalkıp nefesleri sayıyor. Kimin nefesi? Baba yok ki. Babasının nefes almadığını düşünmek istemiyor Şükran; bir yerlerde yaşadığını ve mutlu olduğunu düşünerek avunuyor.

Çocuklar, 10 Ekim'in öğle üzeri, o hastane bahçesinden ötekine sürülüyor; saatlerce bekliyorlar. O gece, "Cenazeniz oraya gelecek" denildiğinden Diyarbakır'a gidiyorlar eve dahi uğrayamadan. İki gün bekleniyor cenaze Diyarbakır'da; hiç ses yok. Bir arayıp haber veren yok. Soğuğu hiç sevmeyen, soğuğa dayanamayan babanın, morgda beklediği düşüncesi aileyi öyle üzüyor ki. Neden sonra, cenaze geliyor... Diyarbakır omuzlarda taşıyor baba Feyyat'ı. Barış gibi duru akıyor cenaze kalabalığı. Devletten arayan soran yok. Ne cenaze öncesi ne cenaze teslim edilirken ne de sonra... Ta ki aylar sonra bir gün, kızlardan birinin telefonu çalana kadar. Polis arıyormuş meğer; aileden birinin ifadesini almayı unutmuşlar. İfade alınırken de sorulan sorulardan biri: "Saldırganlardan şikâyetçi misiniz?"

Hunhar bir soru bu. Yas tutması gereken de böyle bir evlâdını kaybeden ve üzerine böyle bir sorunun sorulmasına izin veren Türkiye.

Azize Onat:
Sen uğraşmazsan,
ben uğraşmazsam
barış nasıl gelecek
bu ülkeye
NEVİN SUNGUR

“Bir gece öncesinde hazırlıklarımızı yapmış, beraber yemek yemiştik. Şenliğe, bayrama gider gibi hazırlanmıştık Ankara’ya yola çıkarken. Bu insanlar türküler söylemeye, halay çekmeye gittikleri Barış Mitingi’nde öldürüldüler, silahlı çatışmada değil. İşte, en çok da o canımı yakıyor.”

HDP Üsküdar İlçe Merkezi’nde Eş başkan Ayfer Çelik anlatıyor. 29 kişi, güle oynaya gittikleri Ankara’dan yedi cenaze ile dönmüşler. Bombalar hemen onların yanı başında patlamış, kayıplarının çok olması da bu yüzden.

“Ben, patlamadan beş dakika önce tesadüfen tuvalet kuyruğuna girmek için gruptan ayrılmıştım. Bombaların sesini duyar duymaz bizimkilerin yanına koştum. Herkes yere düşmüş, ayakta kimse kalmamıştı. Arkadaşlarım, dostlarım, yoldaşlarım gözümün önünde can verdiler” derken, kim bilir ne kadar zamandır içinde tuttuğu gözyaşları süzülüyor yanaklarından.

“Bu insanların umutları, hayalleri vardı. Hepsini evlerine dönecek, yaşamlarına devam edecekti, bırakmadılar.” Aradan dokuz ay geçmiş, ellerinden kayıp giden dostlarının acısı dün gibi taze.

“Azize Onat da o arkadaşlardan biriydi. Kocasını ve kayınpederi ile beraber gelmişti Ankara’ya. Hatırlıyorum, o sabah kırmızı bir perdesi vardı üstünde, çok da yakışmıştı. O güzel, hep gülen yüzü pırıl pırıl neşe saçıyordu herkese. Patlamadan sonra ise yerde gördüm en son, giysileri lime lime olmuş, örtüsü fırlayıp gitmişti başından. Melek gibi yatıyordu, kırmızı perdesi kana bulanmıştı.”

HDP Üsküdar’ın en çalışkan isimlerinden biri olmuş Azize Onat. Yaşadığı mahalle Kirazlıtepe’de seçim çalışması mı yapılacak, milletvekilleri mi ağırlanacak; hepsini bir çırpıda organize eder, çalmadık kapı bırakmazmış. Çoğunluğu AKP’li olan mahallede kimse onu kıramaz, Azize Onat her toplantıya 50-60 kadını rahatlıkla toplar getirirmiş.

İlçe Yönetim Kurulu’nda yer alan kocası Gaffar Bey ile her eylemde, her parti faaliyetinde yan yana, bıkmadan usanmadan çalışırlarmış. Çalışkanlıkları kadar, birbirlerine olan sevdaları da herkesçe bilinirmiş.

“Birbirlerini bu kadar çok seven iki insan çok az görmüşümdür. Aralarında öyle bir sevdada vardı ve o kadar saklama-

dan yaşarlardı ki, aşkın somut hâli böyle bir şey olsa gerek diye düşünmüşümdür onlara bakarken. Azize’nin gidişi en çok Gaffar’ı etkiledi tabii. ‘Ayfer Başkan’ dedi bana bir gün, ‘Evet, çocuklarımın annesini, evimin direğini kaybettim ama en çok da âşık olduğum kadını yitirdim ben’ diye devam etti. İçim yandı bu sözlerini duyunca.”

Hayatının aşkını yitiren bu insanın ağzından eşi, yoldaşı, arkadaşı Azize’yi dinlemek için Gaffar Onat’ı arıyorum. Bir gün sonrasına randevulaşıyoruz. Hem evlerini ziyaret edeceğim hem de ailenin diğer fertleriyle tanışacağım.

En sevdiklerini korkunç bir katliamda kaybeden bir aileye, üstelik de yitirdikleri insanı anlattırmak üzere ziyarete gitmek ne zor iş. Üsküdar’dan bindiğim minibüste giderken aklımdan bir sürü şey geçiyor; nereden başlanır, ne sorulur? Ona dair edilecek her kelimenin acıları katmerlendireceğini bile bile nasıl cümle kurulur?

Çengelköy’ün hemen üstünde Kirazlıtepe’de oturuyor Onat ailesi. Gecekondu mahallesinden evrilip, son 30 yılda İstanbul haritasına eklenen semtlerden biri burası.

Dolmuştan indigimde Zehra karşılıyor beni. Kocaman, sıcacık bir gülümsemeyle geliyor yanıma, sarılıp yanaklarından öpüyor.

Zehra, Azize Onat’ın iki çocuğundan büyük olanı. 26 yaşında, Açıköğretim’de İşletme okuyor. Kardeşi Mesut ise kendinden dört yaş küçük. O da ablası gibi Açıköğretim İşletme Fakültesi öğrencisi. Aynı zamanda bir muhasebe bürosunda çalışıyor. İş saatine denk geldiği için Mesut’un evde olmayacağını söylüyor Zehra. “Aranız iyi mi” diye soruyorum. Küçükken kavga ettiklerini ama şimdi çok iyi anlaştıklarını anlatıyor. “Annenden sonra nasıl oldu peki” diyorum, “Hepimiz gibi iyi olmaya çalışıyor ama o konuları pek konuşmuyoruz onunla” derken gözlerini indiriyor. Susup eve doğru yürümeye başlıyoruz.

Annesizliği bilirim. Anne kokusunun yerini hiçbir şeyin doldurmayacağını; onun ağzından çıkan her kelimenin azar bile olsa yokluğunda nasıl özlemediğini; her aklına geldiğinde burun direğimin gerçekten de sızlayabildiğini öğretti hayat bana. Ama insanın annesinin bir bombayla hayatını

kaybetmesi ne demek bilmiyorum. O öfkeyle nasıl yaşanır, o acıyla nasıl baş edilir aklım almıyor, tarif edemiyorum. Yol boyunca Zehra'ya bunların hiçbirini soramıyorum.

Evleri, 72 metrelik dev kubbesi ve altı minaresiyle İstanbul'un silüetine "Yeni Türkiye"nin yeni simgelerinden biri olarak eklenen, Çamlıca Camii'nin yakınlarında bir sokakta. Üç katlı bir binanın bahçesine giriyoruz. En üstte babaannesi, orta katta kendileri, girişte ise amcası ve ailesinin yaşadığını anlatıyor Zehra. "Annem bizi bırakıp gidene kadar 15 kişilik, kocaman, mutlu bir aileydik biz" diyor. Onun gidişiyle her şey yarım, her şey eksik kalmış.

Kapıdan içeri adımımı atarken daha, duvarda Azize Onat'ın fotoğrafları çarpıyor gözüme. Yüzünde, az önce Zehra'da gördüğüm gülümsemenin aynısı. Bu kadar mı güzel güler bir insan?

Evin her köşesine sinmiş o karanlık boşluğu doldurmak istercesine, bütün duvarlarda, sehparın, şifonyerin üstünde Azize'nin resimleri var. Dügünde, tatilde, televizyon seyredirken, gezerken, arkadaşlarıyla, ailesiyle ve hep o güzel gülüşüyle...

Salona geçiyoruz. Gaffar Bey, her gün olduğu gibi yine mezarlığa gittiği için evde yok ama kayınvalide, görünce, elti, ailenin bütün kadınları orada. Hepsi Azize hakkında konuşmak istiyor. Her birinin ona dair anlatacak o kadar çok şeyi var ki. Laf olsun diye değil, yüreklerinden koparak çıkıyor cümleleri, Azize'yi çok sevdikleri her hallerinden belli. "Onu herkes severdi" diyor kayınvalidesi Kadriye Hanım: "İçtenliğiyle, yardımseverliği ve iyiliğiyle herkesin gözünü kamaştıran parlak bir ışık gibiydi ama acımadan söndürdüler."

"Sadece bizim evimiz değil, mahalle boşaldı Azize gittikten sonra" diyor elti Hatice Onat: "Çıkmın sorun bütün komşulara, herkes aynı şeyi söyleyecektir."

Kenarda sessizce konuşmaları dinleyen görünce Gülbeyaz Hanım içinse Azize, yengeden çok, ablası gibi olmuş: "Her sabah balkondan bahçeye bakınca, aşağıda çalışırken görürdüm yengemi. Hiç boş durmaz, her şeye yetişirdi. Şimdi bahçeye bakıp onu göremeyince içim yanıyor."

Hepsinin ağzından dolu dolu Azize akıyor. Ne kadar çok anlatsalar o kadar eksik kalıyor söylemek istedikleri. Sadece acılardan değil, neşeli hatıralardan da bahsediyorlar, gülerken içimiz yanıyor.

Aile, Siirt'in Şirvan ilçesine bağlı, eski adıyla Zivzik yeni adıyla Dişlipınar köyünden. Bir kısmı 70'lerin sonunda ekonomik sebeplerden İstanbul'a göç etmiş, Azize'nin babası ise memlekette kalmayı seçmiş. Altı çocuğun en büyüğü Azize; altı yaşına kadar köyde büyümüş, daha sonra da Siirt'e taşınmışlar.

Nüfus memurluğunda çalışan amcası, nedendir bilinmez, ailedeki bazı çocukları iki yıl büyük yazdırmış nüfusa. Azize de o çocuklardan biri. Kimliğinde 44 yazsa da Ankara'da patlayan bombalar canını aldığı anda aslında 42 yaşındaymış.

Daha sonra evleneceklerini bilmeden beraber geçirmişler çocukluklarını Gaffar ile Azize. İlerde birbirlerine çok âşık olacaklarını akıllarına bile getirmeyen iki amca çocuğu, hep kavga ederlermiş küçükken. Hele bir keresinde Gaffar, Azize'nin ayağına kocaman bir taş atmış. Öyle yarılmış ki minicik ayağı, taş kadar büyük izi kalmış. Büyüyüp evlendikten sonra bile aralarında hep şaka konusu olmuş bu taş meselesi.

Büyük oğlu ile eltişinin en büyük kızı Azize'yi evlendirmek kayınvalidenin fikriymiş. Gaffar askerden geldikten sonra konuyu ona da açınca "Peki anne" demiş, "Sen bilirsin." 16 yaşında, gencecik bir kızken gelin gelmiş İstanbul'a Azize. "Yirmi beş gün düğün yaptım ona, evime gelen ilk gelinimdi, kızım gibi oldu sonra" diyor Kadriye Hanım.

O yıllarda Kirazlıtepe, şehre yeni göçenlerin yaşadığı, tozu toprağı, çilesi bol, suyu, yolu olmayan bir gecekondu mahallesi. Gelin-kayınvalide, çok cefa çekmişler birlikte: "Sıkıntı yaşadık ama her şeyi de beraber yaptık. O rahmete gittikten sonra çarşıya, pazara bile gidemez oldum, gözümdeki yaş hiç kurumadı."

İlkokula gidememiş Azize, ama zehir gibi zekâsıyla okumayı kendi başına öğrenmiş. Çocuklarını doğurduktan sonra mahalledeki kursa gidip yazmasını geliştirmiş. İlkokul diplomasını da yine kendi çabalarıyla Bağlarbaşı Halk Eğitim Merkezi'nden almış.

Evde her şeye yetişen, bozulan buzdolabını tamir eden, bahçede hamur açıp sac ekmeği yapan, reçel kuran, ağaca çıkıp incir toplayan hep Azize olmuş.

Herkesten erken kalkıp ortalığı toplar, kahvaltıyı hazırlar, ailedeki çocukların hepsiyle o ilgilenirmiş. Ah, o çocuklara hiç doyamazmış. Öyle ki evini çocukların özgürlük alanı ilan etmiş. Çok şımarsalar bile kimseye laf söyletmez, onların da bir dedigini iki etmezmiş. Sadece kendi çevresindekilere değil, eli uzanabildiği her yerde çocuklara yardım etmek için uğraşmış.

“Ankara’ya gitmeden önceki son gece apartmanın bodrumunda buldum annemi” diye anlatıyor Zehra. Kobani’deki çocuklara göndermek için topladığı oyuncakları düzenli yormuş: “Ben dönünce bunları kolileyip gönderelim, dedi. O akşam bile onlarla ilgilendi.”

Evin kadınlarıyla Azize’yi konuşmaya devam ederken, Gaffar Bey geliyor. Fotoğraflarından farklı, çok kilo vermiş. Gözlerinin ferisi sönmüş derler ya, onun gözünün ışığı da Azize ile uçmuş gitmiş Ankara’da.

“Annemin yanından mı geliyorsun” diye soruyor Zehra, babasına. Her gün İhlamurkuyu Mezarlığı’na gidiyormuş, elinde çiçeklerle. “İyi geliyor bana orada olmak” diyor: “Sanki yakınımdaymış gibi hissediyorum, rahatlıyorum biraz olsun.” Başka zamanlarda kimseyle konuşmak gelmiyormuş içinden. Annesi Kadriye Hanım, oğlunun bu hâline çok üzülüyor. Eskiden şakalar yapan, kendisine takılan oğlu şimdilerde sessiz, içine kapanmış. “Hiç yemek yemiyor” diye şikâyet ediyor.

“Boğazımdan geçen lokmanın bana hayrı yok ki, yemeği zevkle yemediğin zaman vücuda da yaramıyor” diyor. Onca yıl, Azize ile beraberken su gibi akıp geçmiş ama şimdi değil günler, saniyeler bile geçmek bilmiyor. Dile kolay, 28 yıl boyunca hayat arkadaşlığı yaptığı yoldaşı, gözlerinin önünde, birkaç saniye içinde yok olup gidince insana yemek yemek de gülmek de artık zül geliyor.

Gaffar Bey’in siyasete olan ilgisi askerdeyken başlamış. Döndükten sonra da hep bir şekilde siyasî mücadelenin içinde yer almış. “Azize de evlendikten sonra takip etmeye başladı

olan biteni. Her gün hiç aksatmadan gazete okurdu. *Özgür Gündem* alırdık ama o en çok Hasan Cemal’i sever, yazılarını hiç kaçırmadan takip ederdi. Malûm, *Özgür Gündem* belli bir kesim tarafından alınan bir gazete, yani bizim derdimizi bize anlatıyor ama Hasan Cemal’in yazdıklarını başka insanların da okuyacağını düşünür, en çok da ona sevinirdi. *Delila: Bir Genç Kadın Gerillanın Dağ Günlükleri* isimli kitabını almak istiyordu ama o koşturma içinde kısmet olmadı.”

En büyük üzüntüsü memlekette devam eden savaş, en büyük hayali ise bu ülkeye barışın bir an önce gelmesi olduğu için, 7 Haziran seçimleri öncesinde çok çalışmış Azize. İstermiş ki sadece Kürtler değil, Türkler de çıksın sokaklara, haykırınsınlar barış istediklerini. Halkların kardeşliği ancak o zaman mümkün olur diye düşünürmüş. Gecesini gündüzüne katmış, dur durak bilmemiş kampanyalar sırasında. “Çok emeği var o süreçte, benden daha çok çalışmıştır” diyor Gaffar Bey: “Hattâ HDP Üsküdar ilçe yönetiminde ben değil, o olsun istedim ama o bana ‘Sen gir’ dedi: Ben seni destekleyeceğim, beraber çalışacağız.”

Öyle de olmuş. Eşit şartlarda yaşayan insanların olduğu, kimsenin katledilmediği bir ülkenin hayalini beraber kurmuşlar, gerçekleşmesi için hep birlikte mücadele etmişler. Suruç’a, Kobani’ye gitmişler.

“Özellikle Suruç’taki patlamaya çok üzülmüştü.” Televizyonun hemen karşısındaki koltuğu işaret ediyor Gaffar Onat. “Her zamanki gibi elinde kumanda, tam şurada oturuyordu. Haberi duyunca ağlamaya başladı. Ben de dayanamadım, bütün gece beraber ağladık.”

Barış Mitingi düzenleneceğini öğrenince de hemen hazırlıklara başlamış. Kadriye Hanım, gelinine Ankara seyahati öncesinde, sanki olacakları hissetmiş gibi, şaka yollu takılmış: “Hep sen gidiyorsun böyle yerlere, bu sefer olsun bari gitme” demiş. Azize’yi durdurmak, inandığı yoldan vazgeçirmek ne mümkün: “Ben uğraşmazsam, sen uğraşmazsan bu ülkeye barış nasıl gelecek.”

Bir gece önceden poğaçalar pişirmiş, yolda yemek için. “O kadar çok yapmıştı ki hepsini yanına alamadı, bir kısmını da buzdolabına koydu daha sonra kahvaltıda çıkarırız

diye, hâlâ buzlukta duruyorlar, dokunamıyorum” diyor kayınvalidesi.

Kendisi, kocası ve kayınpederi; üç kişi gitmişler Ankara’ya. Gaffar Bey, yolculuk boyunca eşi rahat etsin diye yanındaki koltuğu boş bırakmış. Her anlarında birlikte olmak isteyen iki sevgili, o son gecelerinde ayrı düşmüşler, bir daha hiç kavuşamayacaklarını bilmeden.

Ankara’ya vardıklarında ise Azize çoğunlukla gruptaki diğer kadınların yanındaymış. “Bana ekmek arası sandviç yapmıştı, onu verdi. Öylece kahvaltı yaptım. Yanında son durduğum zaman da o oldu. Sonra arkadaşımınla çay içmek için gara doğru yürüdük.” İşte o an patlamış bombalar, ortalık kıyamet yerine dönmüş. “Savrulup yere düşmüşüm patlamanın şiddetiyle. Baktım, alev topu gibi bir şey yükseliyor bizim grubun olduğu taraftan, daha ayağa kalkmadan ikinci bomba patladı. Ardından koşmaya başladım, Azize’ye doğru. Kollar, bacaklar etrafa saçılmıştı. Onu da öyle bulacağım diye düşündüm ama olduğu gibi yere düşmüştü. Babam benden önce varmıştı yanına. Başını kucağıma aldım, kan vardı ama nereden geldiğini göremedim önce. Kafasını çevirdim, baktım boynu kanıyor. Şah damarına bilye denk gelmişti.”

Sonrasında gelen dakikalar, saatler ise hiç bitmeyecek bir kâbusun ayrıntıları gibi. Çığlıklar, ağlamalar, polis müdahalesi derken, bir arkadaşları Azize’nin hafif de olsa nabzının attığını söylüyor. “Ambulanslar gelemiyordu, biz de bulabildiğimiz ilk taksiyle Numune Hastanesi’ne götürdük, hemen acil servise aldılar.” En son, kapının önünde bir sedyede bulmuş Azize’yi. Başında doktorlar varmış, “Maa-lesef” demişler, “Kurtaramadık eşinizi.” Bu üç kısa, soğuk kelimeyle hiç hesapta olmayan bir yol ayrımında bulmuş kendini Gaffar Bey. “Kâzım Koyuncu’nun ‘Gidiyorum’ diye bir şarkısı vardır, bilir misiniz?” diye soruyor bana.

İşte gidiyorum Bir şey demeden

Arkamı dönmeden

Şikayet etmeden

Hiçbir şey almadan

Bir şey vermeden

Yol ayrılmış, görmeden gidiyorum...

Şarkıdaki gibi, o yol ayrımını görmeden, böylesi bir ayrılığı hiç düşünmeden yaşamışlar, çocuklarını büyütmüş, geleceğe dair planlar yapmışlar birbirine âşık her çift gibi. Sonunda veda bile edemedi kopmuşlar ya birbirlerinden, işte en çok da o zoruna gitmiş.

Şimdi bütün akrabaları, dostları kendisine dikkat etmesini söylüyormuş. “Diyorlar ki üzüntün zamanla hafifler. Nasıl hafiflesin, ülkede vahşet bitmiyor ki. Her yaşanan katliamla Azize’nin acısı tazeleniyor. Her ölüm haberiyle içimi yakan kor yeniden alevleniyor.”

**Yunus Delice:
Kafasına bir Şey koydu mu,
vazgeçirene aşkolsun!**

EMİNE ALGAN

“Onun olduğu ortamda hep gülerdik.”

“Suratsız hâlini hiç görmedim...”

“Haksızlığa karşı sessiz kalamaz. Doğru bildiği bir şey oldu mu, tartışmak zorunda.”

Arkadaşlarıyla görüşüp bunları duymadan çok önce, Yunus’u tanımak için çıktığım yolun başından beri, kulağımda hep aynı şarkı dönüp duruyor. Kâzım Koyuncu’nun sesinden Attilâ İlhan’ın dizeleri: “Boynuna o yeşil fuları sarma çocuk/ Gece trenlerine binme, binme kaybolursun/ Sokaklarda mızıkla çalma çocuk/ Vurulursun...”

Sanki ille de bu şarkı tarif ediyor bu çocuğu. İçimde öyle bir his.

Hayatın hiçbir ânını ıskalamadan yaşamaya ant içmiş gibi, çok sevdiği soyadının hakkını vere vere yaşayan, ele avuca sığmaz bir genç. Yunus Delice. Meraklı, coşkulu, tezcanlı. Okumayı, tartışmayı seven, tartışırken haksız çıkmayı daha da çok seven bir delikanlı.

Tütüncü bir ailenin yedi çocuğundan ikincisi. Adıyaman Sağlık Meslek Yüksekokulu Yaşlı Bakımı Bölümü’nde okurken, Kömür beldesindeki köyünden ayrılıp öğrenci evinde yaşamaya başlıyor. Kendi ifadesiyle Yunus’un “aydınlanma zamanı.” İki yıllık okul kesmiyor. Yeniden sınav. Bu defa Celal Bayar Üniversitesi Hemsirelik. Doğduğu topraklardan uzak, yeni bir hayat; farklı ortamlar, yeni arkadaşlar. Çabuk uyum sağlıyor, her yerde faal. Derslerde, dışarıda, yurttaki, öğrenci derneğinde, 7 Haziran ve 1 Kasım seçimleri öncesi HDP’de, yaz tatilinde çalıştığı fabrikada Yunus hep odak noktası. Bir-iki arkadaşıyla konuşmayı umarak gittiğim Manisa’da onlarca gencin toplanmasından belli... Çoğunu birbiriyle tanıştıran Yunus olmuş.

2015 yazında Yunus ve arkadaşı Ferhat eve çıkalım diyorlar. Yunus’un kardeşi Tahir, Ferhat’ın kardeşi İbrahim de aynı üniversiteyi kazanınca hızlanıyor iş. Ferhat’ın İzmir’de çalışan abisi Veli de katılacak aralarına, beşi bir yerde yaşayacaklar. Olamıyor...

“Yurttan çıkmayı yeni bir hayat olarak görüyordu Yunus. Çok heyecanlıydı. Kaç seri kitap aldı. Dünya klasikleri, Mehmed Uzun, Yaşar Kemal, Freud, Nietzsche, özellikle felsefe kitapları. Kendinde bir şeyleri oturtmaya çalışıyordu.”

Her satırı heyecanla okunurken yarım kalan o kitaplar şimdi Adıyaman’da. Tıbbi Sekreterlik Bölümü’nü kazanıp Manisa’ya giden ve hepi topu 14 gün sonra, abisini toprağa vermek üzere köye dönen Tahir’e emanet. Yunus’un Barış Mitingi’ne katılacağını ailede bilen tek kişi o. Abisi sıkı sıkı tembihlemiş, kimseye söyleme diye. Sözüünü tuttuğu için hâlâ kendini suçluyor. Sanki söylese, o bomba patlamayacaktı.

Tahir o günden beri köyde. Manisa’daki arkadaşlarından Mehmet, “Yunus barış için oraya gitti” diyor. “Belki kopması muhtemel iki coğrafyayı bir araya getirmek için. Ama öyle bir şey yaptılar ki, kardeşi batıdan koptu. Kazandığı okuldan geçti. Bundan sonra bu devlete nasıl ısınacak, neye inanacak? Manisa’yı, Ankara’yı nasıl sevdireceksin?”

Yunus hem Kürt hem Alevi; azınlığın azınlığı. Şansına yurttaki odası tamamen ülkücü. Arkadaşları soruyor; nasıl yapıyorsun, zor olmuyor mu? “Madem hayat böyle bir şey; okumak, yaşamak, çevre edinmek istiyorsun, o zaman herkesi anlamak zorundasın” diyor Yunus.

Yazın memlekete gitmek yerine, Manisa’da bir fabrikada çalışıyorlar. Ev tutmak için para lazım. Yunus buluyor işi. Elektrikli ev aletleri üreten bir fabrika. O günlerden Yunus’u tarif eden bir olay:

“Gece vardiyasındayız. Makineler hiç durmaz; sırayla yemeğe gidiliyor. Biz ilk grup gittik. Pide ekmek, un çorbası, bir de salata. Yiyip döndük, öbür ekip gitti. Yunus demiş ki o kadar çalışıyoruz bize bunları mı veriyorlar, bir çorba bir salata! Bir baktık Yunus şalteri indirmiş, greve gidiyor adam! Bütün arkadaşları gaza getirmiş, orada Kürt olarak sadece biz varız, diğerleri hep Manisalı, milliyetçi arkadaşlar. Onlar da bir atarlanmış. Âmir geldi, şokta. Yunus dedi ki, biz yemek yemeden bu makineler çalışmayacak! Âmir gidip bir şeyler hazırlattı, doğru düzgün yemek yendi. Sonraki hafta firmayı değiştirdiler, düzeldi yemekler.”

Yirmi bir yaşında bir genç kız, 23’ündeki delikanlı için “Geç buldum, çabuk kaybettim” diyebiliyor zorlukla. Boğazım düğümleniyor. Saatlerdir sessizce dinleyen, nadiren söze karışan, Yunus’un kız arkadaşı. Öğrenci derneğinde tanıştıkları gün etkilenmiş.

“Kadınlar birey diyordu, erkeğin bir üstünlüğü yok... Ağrılıyım ben, genelde yetiştirme tarzımız öyle, erkekler daha baskın. Yunus diyor, eşitiz, kadın yemek yapmak zorunda değil. Fabrikada çalışan kadın arkadaşlarımıza ders verip sınavları kazanmalarına yardım ediyordu. Kız kardeşini de okutmak istiyordu; onu da yanıma alacağım, diyordu.”

Genelde dış görünüşüne pek dikkat etmeyen Yunus, son aylarda kendine özen göstermeye başlayınca arkadaşları takılmış: “Hayırdır, ne iş?” İbrahim anlatıyor. “Saçlarını uzatmaya başladı, saç kremi falan aldı. Şöyle tarıyor, böyle bırakıyor, telefonu alıp selfie çekiyor. Yunus bir de yakışıklı adamdı.”

Kız arkadaşı ekliyor: “Güneş gözlüğünü çok severdi, genelde onunla poz verirdi. Bir de göz rengine hayrandı. Maviydi ya... Gözlerime âşığım, derdi.”

Açık havada gezmeyi, futbol oynamayı, koşmayı, uykuyu, güzel yemekleri, özellikle de balık-salata ikilisini, “Büka barane” şarkısını (Kürtçede yağmurun gelini demek, gökkuşağı anlamına geliyor), film izlemeyi - ille de Bahman Ghobadi'nin *Kaplumbağalar da Uçar* filmi-, bir de Mustafa'yı çok severmiş Yunus.

Cümle bile kurmadan anlaşıyorlardı, diyor Mustafa'nın abisi Mehmet. “Hiç ayrılmıyorlardı. Saatlerce muhabbet eder, hiç sıkılmazlardı. Birbirlerinin küpüydüler.”

Yunus'un küpü olan Mustafa askerde, görüşemiyoruz. Ankara'dan kara haber gelince birliğinden izin istemiş cenazeye katılmak için, vermemişler. O da kaçmış. Otobüsle Adıyaman'a gitmeye çalışırken yakalanmış, cenazeye gidemediği gibi üstüne bir de ceza.

Ankara'ya giderken yanında kimler vardı diye soruyorum. Neredeyse hepsi. En gençleri Mahir giriyor söze. “Otobüse bindim, bir yere oturdum. Baktım, kimse yanıma gelmiyor. Çorum'dan yeni gelmişim, kimseyi tanımıyorum. Sonra Yunus gelip yanıma oturdu. Bir kadın vardı otobüste, acıkır diye Yunus ona bisküvi almış. Günler sonra burada gördüm kadını, hâlâ o bisküviyi saklıyordu.”

Otobüsün öncesini Mehmet'ten öğreniyoruz. “Biz aslında beraber oturacaktık Yunus'la, konuşacaklarımız vardı. Otobüse bindik. Yunus baktı, yalnız oturan bir

genç. Arkadaş aramıza yeni katılmış, kendini dışlanmış hissetmesin, dedi. Hayat öyküsünün bir kısmını da bu anlatır. Yunus tek bir koltuğa sığmadı. Mahir'in yanında oturuyordu ama o otobüste boşalan her koltuğa, her birinin yanına gidip muhabbet etmişliği, şarkı söylemişliği vardır.”

“Drama Köprüsü”nü söylemiş o gece Yunus. Sabaha kadar güle oynaya, barış şarkıları söyleyerek gidilen Ankara'dan eksilerle dönülüyor. Hiçbiri 9 Ekim gecesi olduğu kişi değil artık. Hepsi yaralı. Kimi Aynur gibi, Tuba gibi, peşe geçirdikleri ameliyatların izini taşıyor, kimi içlerinde asla dolmayacak bir boşlukla yaşıyor. İki ay yoğun bakımda yaşam savaşı veren Aynur, “Çok yandık” diyor, “Çok eksildik. Ama sinip bir köşeye çekilmeyeceğiz. İnadına güleceğiz, inadına yaşayacağız.”

Yunus da böyle olsun isterdi herhalde. Kız arkadaşı gözleri dolarak onaylıyor. Suruç'taki patlamadan sonra çok fena olmuş Yunus. “Kahroldu. Başka hiçbir şey konuşmuyordu. Şu sözü aklımdan çıkmıyor: Bir gün öleceksem de böyle bir ölümüm olsun, dedi. Her türlü öleceğiz, en azından ölümüm bir işe yarasin.”

Arkadaşlarıyla yaptığımız görüşmeden bir ay önce. Adıyaman'ın merkez ilçesine bağlı Kömür beldesinde, Yunus'un ailesinin evindeyiz. Sırtını kayalara yaslamış, tütün tarlalarını tepeden gören evin balkonunda. Kızıl bir akşam iniyor. Kıvrıla kıvrıla ilerleyen toprak yola, tek tük evlerin olduğu uçsuz bucaksız vadiye dalıp gitmişken evin tek kızı Sevgi geliyor usulca. “Abim de buraya bakmayı çok severdi. Güneş'in batışını seyrederdi.” Boynundaki altın kolyeyi gösterip “Abim almıştı” diyor, “bununla avunuyorum işte.” İncecik bir zincirin ucunda, bir yüzünde “canım abim,” öbür yüzünde “Yunus” yazan kolyeye okşar gibi dokunurken, gözlerini kaçırıyor.

Gece yarısına doğru, komşular, akrabalar çekildikten, gündelik hayat konuşmaları tükendikten sonra, kimsenin dilinin varmadığı o yere geliyoruz.

“Bizim bu çocuk hep nazardan oldu” diyor baba. Başını eline dayamış, dalıp giden anne sayıklar gibi katılıyor, “nazar...” Kepçenin altına girmesi de nazardı.

2012 yaz tatili. Kömür'e kanalizasyon yapılacak. Köylüler yevmiyeyle çalışıyor, Yunus da. Operatör fark etmiyor, iki gencin üzerine iniyor kepçe. Yunus'un ayağı tonlarca ağırlığın altında. Ankara'da 22 gün hastanede yatıyor. Kangren olunca başparmağı kesiliyor. O günden sonra, yaz-kış evin içinde bile çorapsız gezmiyor Yunus.

Oğullarının Ankara'da olduğundan habersiz, 10 Ekim günü akşama kadar televizyondan haberleri izliyor Mahmut ve Nazlı Delice. "Ah, nasıl kıydılar bu insanlara" diye diye. Gece gelen telefon üzerine baba Mahmut, köyden akrabalarla yola düşüyor.

"Kendi ölümümüzü bilirdik, ama onu... Bu dereceye geleceğini bilmezdik. Ankara'ya gidene kadar da söylemediler, dediler yoğun bakımda. Allah'ım dedim, bu sefer de kurtarabilir miyiz acaba? Olmadı."

Anne Nazlı'nın hâli daha da fena. Bir akrabaları hastalandı, kocası Adıyaman'a gitti sanırken, o güne kadar görülmemiş bir kalabalık köyün içinden geçip eve doğru geliyor. Omuzlarda taşınanın kendi oğlu olduğundan haberi yok. Ama iki gündür hasta gibi, kolları tutmuyor, gözüne uyku değmemiş. "Diyordum bu kalbimde ne var, durmuyor." Çoğunu tanımadığı o kalabalık içinde büyük oğlu Engin'i seçiyor gözleri. Geline Mine'yi. Ama onlar İstanbul'da, burada ne işleri var... Tahir? Ne zaman geldi Manisa'dan... Sabahdan beri ortalarda gözükmeyen Erkan, Sedat, Aziz... Bütün çocuklar... Bir tek Yunus yok. Kimin tabutunu omuzlamışlar böyle? Kızı Sevgi ağlayarak koşuyor aralarına. Bir Yunus eksik... Yunus? Yunuuuus!..

"Hiçbir şey bilmedim, nasıl oldu bilmedim. Sanki ben dünyada yokum."

Mahmut Delice, düşünüp düşünüp tekrarlıyor: "Kimseye karşı herhangi bir yanlış yoktur. Hiç kimseye ne bir hakaret ne kavga ne bir şey..."

Sanki oğlunun bir kabahatini bulurse, acısı hafifleyecek. Bulamıyor. Kendinde arıyor bu defa. "Bazen sabaha kadar uyumuyorum, kendi aklımla düşünüyorum. Diyorum nasıl oldu bu? Kime karşı ne hata yaptık... Tek bizim çocuk değil, 38 milletten insan oraya gitti. İnsanlar ne hata yap-

tılar? Kimsenin elinde silah da yoktu. Nasıl kalkıp da canlı bomba oluyor, insanları patlatıyor!"

"Hiçbir kötü huyu yoktu" diyor anne, "Bana kıyamazdı, süpürge yapardı, bulaşık yıkardı, ekmek pişirirdi. Yazın da çalışırdı."

Küçüklüğü de çalışarak geçmiş Yunus'un. İstanbul'da bulduğumuz abisi Engin anlatmıştı. "Bahardan çıkardık, ailece. Kayseri, Yozgat, Malatya, Niğde, Giresun... Şeker pancarı eker, mercimek, nohut yolardık. Sonra çapa yaptığımız pancarı sökerdik. Kışa kadar, altı ay çalışırdık."

Engin, İstanbul'da inşaatlarda demir ustası. 10 Ekim günü de akşam geç saate kadar inşaat tepesinde. Çalışırken geliyor haber. Sonra Ankara. Ertesi gün akşama kadar hastanede bekleyiş. Çadırlarda tanınmayacak hâlde insanlar. Aylar sonra o günü anlatırken boğazı düğüm düğüm. "Ama gene çok şükür, Yunus'un bedeni sağlamdı" diyor. "Darbeyi herhalde ensesinden almıştı."

Mahmut Delice, oğlunu en son yılbaşında İstanbul'da görmüş. İçindeki isyanı bastırmaya çalışarak anlatıyor oğlunu. "Biz öyle bir ağaç yetiştirdik... ağacımızı söktüler. Allah kimsenin ağacını sökmesin. Dünya herkesin, bu aydınlık herkesin, bu toprak herkesin."

Artık kimsenin konuşacak gücü yok. Yataklar seriliyor.

Sabah bütün eve gündelik telaş hâkim. Ekmek pişiyor, patates kızarıyor, Tahir'le babası tarladan dönüyor. İlkokula giden Aziz ve Sedat çoktan hazır. Sedat çantasını sırtından indirmiyor. Dört yıldır sadece bir kere geç kalmış okula. Yunus'a çekmiş belli ki.

Sevgi, sofrayı kurarken fısıldar gibi konuşuyor. "Okumamı çok istedi. Açıköğretime gireyim diye sınava götürürdü. Bambaşka biriydi. Her zaman sözünü tutardı. Sanki abi değil, arkadaştı. Şimdi koca bir boşluk."

İstanbul'da abi-yenge, Adıyaman'da bütün aile ve akrabalar, Manisa'da arkadaşlarına misafir olup, her birinden uzun uzun Yunus'u dinledikten sonra, benim içimde de o boşluk var şimdi. Çocuğum yaşında bir arkadaşımı kaybetmiş gibiyim.

Kâzım Koyuncu'nun sesi kulağımda, gitgide yükseliyor. Boynuna o yeşil fuları sarmaaa çocuk...

**Seyhan Yaylagül:
Neredeyse bütün aileyi
çekip çeviriyordu**

ARİFE KÖSE

Hâlâ Maraş Katliamı'nın izlerini, hafızasını dünmüş gibi taşıyan bu Kürt-Alevi yerleşim yerlerinde, çok sevilen, çok özlenen Seyhan Yaylagül'ün izini sürmek üzere Elbistan otogarına indiğimde Seyhan'ın kendisinden 10 yaş büyük ablası Meryem Yıldız'ın eşi İsmail Bey karşılıyor beni. Meryem Hanım'ın evine gidiyoruz.

Hakkındaki detaylara geçmeden önce, Seyhan hakkında ne öğrendin, iki kelimeyle anlat deseniz hiç düşünmeden "ailenin direğiymiş" derim. Neden diye sorarsanız, işte hikâyesi!

Kahvaltıdan sonra salona geçiyoruz Seyhan Yaylagül'ün ablası Meryem Hanım, eşi İsmail Bey, kızı Sidar ve Seyhan'ın eşi Hasan Bey, namıdiğer Hoca ile birlikte. Önce ablası Meryem Hanım anlatmaya başlıyor.

1974 yılında doğmuş Seyhan. Beş kız, iki erkekten oluşan yedi kardeşin en küçüğüymüş. Aslında sekiz kardeşlermiş, bir abileri daha varmış ama o, hayatını genç yaşta trafik kazasında kaybetmiş. En küçük olunca tabii daha el bebek gül bebek büyümüş Seyhan, diğer çocuklardan sakınılan bütün sevgi gösterileri ona kalmış. Aile üyelerinin geri kalanı kara lastik giyerken ilk kundura ve hattâ ilk oyuncak ona alınmış. İlkokulu Toprakhisar köyünde, sonra lise ikinci sınıfa kadar Mersin'de okumuş, orada avukatlık yapan abisinin yanında kalarak. Kırmızı yanaklı, gür saçlı, çok güzel bir çocukmuş. "Onu süslemek Türkan abla ile benim en sevdiğimiz şeydi" diyor Meryem Hanım, sanki bir oyuncak bebekten bahsediyor gibi.

Ancak köyüne, evine, özellikle annesine çok bağlıymış Seyhan. Lise ikinci sınıftan sonra Mersin'de dayanamamış, okulu bırakıp köye dönmüş.

Seyhan herkesin sevdiği, cıvıl cıvıl, dolu dolu bir insanmış. "Kardeşim, yoldaşım, can yoldaşımdı. Bizim aramızdaki, kardeşlikten de öteydi. Üç yıldır iş yerimde de birlikte çalışıyorduk. Dolayısıyla hayatımız bir bütün olmuştu artık, her şeyimiz birlikteydi. Ailemizin en küçüğüydü ama hiç öyle gibi değildi aslında. Mesela ben birisine bir şey söyleyeceksem onun aracılığıyla söyletirdim. Ben ondan 10 yaş büyüğüm ama her şeyi ona danışırdım" diyor Meryem Hanım.

Meryem Hanım'ın eşi İsmail Bey giriyor araya: "Seyhan çok anaç bir insandı. Bizim evi idare ediyordu, ablasını idare ediyordu, diğer ablasını idare ediyordu, babasının evini idare ediyordu; yani neredeyse bütün aileyi o çekip çeviriyordu. İki oğlu var. Seyhan hem babasına bakıyordu, hem çocuklarını yetiştiriyordu. Çok siyasi bir insan değildi ama duyarlı birisiydi, hep iyi şeyler yapmak isterdi. Aslında Seyhan'ın barış isteği çocuklarının geleceği için duyduğu endişeden kaynaklıydı. Yoksa böyle çok fazla siyasetin içinde olan bir insan değildi. Ankara'ya da birlikte gittik."

Bir gün olsun bırakmamışlar birbirlerinin ellerini Meryem Hanım, İsmail Bey, Sidar âdeta birbirlerinin sözünü keserek anlatırken, Seyhan'ın eşi, yani "Hoca" aralarında en sessiz olanı. Kelimeler en çok ona yetmediğinden sanırım. Çok ama çok âşıkarmış birbirlerine. Seyhan öldükten sonra Hoca'nın ailesi onu memleketine, Malatya'nın Kürecik Dumuklu köyüne çağırılmış ama gitmek istememiş, Elbistan'da Seyhan'ın ailesiyle birlikte yaşamaya devam etmiş. Boşuna Hoca demiyorlar ona, gerçekten de mesleği öğretmenlik.

Nasıl evlendiklerini merak ediyorum. Odadaki hüznü dağılıyor biraz, yerini gülüşmelere bırakıyor. Meryem Hanım, "Çoğumuz karşıydık evlenmelerine" diyor. Gerisini Hoca yavaş yavaş anlatmaya başlıyor: "1991 yılında Kars'tan buraya tayinim çıktı. Önce Maraş merkeze çıktı, oradan Toprakhisar köyüne. Önce buraya, Elbistan'a geldim, sordum köyün arabası hangisi diye. Köyün ortasına indim. İndim ki köyün her tarafı yıkılmış, binalar yok, yaşlılar sağlık ocağının yanındaki elektrik direğinin üzerine sıralanmış öyle oturuyor, laflıyorlar. Şimdi, onlar kendi aralarında Kürtçe konuşuyorlar, ben de yeni gelmişim ya, benim Kürtçe bildiğimi bilmiyorlar. Ben de bilmezlikten geldim. Onlar da konuşuyorlar, espriler falan yapıyorlar. Öğretmen olduğumu söyledim. İçlerinden birisi de Kürtçe 'Pek öğretmene de benzemiyor ama' falan diyor. Ben hiç belli etmiyorum. Muhtarın evini sordum. Mavi kapılı ev muhtarın evidir dediler. Muhtar da Seyhan'ın abisi."

Böylece başlıyor Hoca ile Seyhan'ın serüveni. Hoca, zaten zenginler, muhtarın kardeşinin talibi çok olur diye düşünerek pek ihtimal vermiyor evleneceklerine. En sonunda Seyhan'la doğrudan konuşmaya karar veriyor. Bakıyor ki Seyhan'ın da gönlü var.

Öyle evlenmişler. Bir gün olsun bırakmamışlar birbirlerinin ellerini. Herkes gıptayla bakarmış onların birbirlerine olan aşklarına.

İki çocukları olmuş. Birinin adı Umut Baran, 19 yaşında şimdi, diğeri Barış, o da 16'sında. Sidar, "Çocuklarına koyduğu isimden bile belli değil mi nasıl birisi olduğu" diyor.

Umut Baran geçen yıl hukuk fakültesini kazanmış. Seyhan'ın en büyük hayalimiş oğlunun hukuk okuması.

Şimdi bu büyük aşk Hoca'nın eşine yazdığı dizelerde yaşıyor:

"Savaş çılgınlıkları atanlara karşı 'Barış' diye haykırdılar/ Meydanlarda el ele, omuz omuza halaylar çektiler/ İnadına barış, inadına özgürlük, inadına kardeşlik diye haykırdılar/ Bir gün ansızın gel yine/ Elinde sevgi çiçekleriyle/ Sensiz kalan dünyama/ Işık oluver SEYHAN!..."

İçimiz hiç rahat değildi

Sidar 10 Ekim mitingine aileden altı kişi gittiklerini anlatıyor: "Ben, annem, babam, teyzem, Hoca ve kuzenim Hüroş." Hüroş, Seyhan ve diğer yol arkadaşlarının arasında tedirgin olduklarına dair konuşmalar geçmiş ve alandaki pek çok kişiden bombacı olduklarını düşünerek şüphelenmişler. "Neden" diye soruyorum, aslında cevabını bile bile. Meryem Hanım yanıtıyor: "Diyarbakır'da seçimden hemen önce HDP mitinginde ve Suruç'ta patlayan bombadan sonra içimiz hiç rahat değildi."

Ankara'ya vardıklarında Seyhan HDP kortejinde olmak istemiş. Hoca Eğitim-Sen kortejine bakmaya gitmiş. İşte, ne olduysa o zaman olmuş... Bir patlama.. Ardından bir tane daha.

Sendikalar önce anlamamışlar olayın boyutunu. Hoca, "Biz yürüyüşe devam ettik ama köprüye geldiğimizde kortejin gerisinin gelmediğini fark ettik. Geri döndük" diyor:

"Ben yanımdaki herkesi kaybettim. Sonra, çok yaralı ve ölü olduğunu öğrendik. En sonunda Seyhan'ı Hacettepe'de bulduk."

Bu arada Meryem Hanım eşini ve yeğeni Hüroş'u bulduktan sonra alandaki tüm kayıp ve yaralıların içinden tek tek bakıp Seyhan'ı bulmuş. Defalarca sunî teneffüs yapmaya çalışmışlar ama nafile.

İsmail Bey isyanla acı karışımı bir ses tonuyla ekliyor: "Sidar Ankara'daki arkadaşının evine gittiği için kurtuldu, Hoca akrabasını gördüğü için kurtuldu, beni fotoğraf çekme sevdam kurtardı."

Meryem Hanım giriyor araya hemen: "Ben de 'Adaylar bir metre öne çıksın' dedikleri için kurtuldum." Kastı, HDP'nin milletvekili adayları. Kendisi de adaymış o seçimde.

Seyhan kurtulamayanlardan oldu. Bir kez daha hayatta kalanlardan olmanın ağırlığı çöküyor omuzlara.

Bir sonraki durağımız Seyhan'ın doğup büyüdüğü, uğruna Mersin'i terk edip geldiği, gelin olduğu köyü. Köyde patlama sırasında Seyhan'la arasında sadece iki kişi duran yeğeni Hüroş, ablası Berfin, anneleri Songül Doğan karşılıyor bizi. Evlerinin direğini anlatıyorlar onlar da. Ağızlarından dökülen her bir kelime göz yaşlarını da getiriyor.

Sadece Berfin konuşabiliyor: "Annem evlendiğinde halam küçükmüş daha zaten. Bize çok emek vermişti. Biz onu ikinci anne olarak görürdük. Çok evcimendi, evde vakit geçirmeyi severdi. Çok titizdi, işlerine çok sadıktı. Keşke daha çok vakit geçirebilseydik" diyor. Her birinin gözüne baktığımda, insanların yarasını kanatmakla Barış Mitingi'nde hayatını kaybetmiş bir insanın hatırasını canlı tutmak arasındaki o ince çizgide buluyorum kendimi.

Seyhan'ın en az kendi köyü kadar sevdiği, o köyde yaşayanların da Seyhan'ı gelinleri gibi değil de evlâtları gibi bğırllarına bastıkları, eşinin Malatya'daki Dumuklu köyüne geçiyoruz sonra.

Evindeki eşyalar olduğu gibi duruyor

Köyde bizi Hoca'nın, yüzündeki her bir çizgide hayatın tecrübesinin izi olduğu çok belli olan, sırtlanmak zorunda

kaldıklarıyla omuzları artık biraz çökmüş annesi Döndü Yaylagül karşılıyor. Türkçe bilmiyor ama Seyhan'ın adını duyunca başlıyor ağlamaya. O gözyaşları öyle derin bir özlemi anlatıyor ki sözlere gerek yok.

Köyün sakinleriyle tanışıyoruz, Seyhan'ın yüzü dağlara bakan mezarına doğru ilerlerken hep birlikte. Çiçeklerle kaplı mezarı. İsmail Bey bir sigara yakıp bırakıyor mezarın üzerine Seyhan'ın içmesi için.

Sonra hep birlikte önce Seyhan'ın evini geziyoruz. Aradan geçen zamana rağmen tek bir eşyasının yerini değiştirmemiş kimse. Bütün ev sanki Seyhan her an çıkıp gelecekmış gibi duruyor. Çaylar yapılıyor, balkonda yaklaşık 20 kişi toplanıyor. Bir insan her yerde ve herkes tarafından bu kadar mı sevilir!

Komşuları anlatıyor bu sefer Seyhan'ı. Hüsnüye Hanım'la karşılıklıymış evleri. Birinin evinde bir yemek pişerse, diğerine haber vermiş hemen, hep beraber yenirmiş yemekler. "O benim komşum değil, sırdaşım, kardeşimdi" diyor Hüsnüye Hanım.

O gün aramızda olmasalar da Seyhan'ın eşi Hasan Bey'in yeğenleri Cem ve Pınar Yaylagül, yengeleri için yazdıkları mesajları iletiyorlar. Bu mesajlarda sadece yengelerine duydukları özlem değil, başka bir dünya var.

"Yengem bizim aileye geldiğinde ben dokuz yaşındaydım, ilkokul üçüncü sınıftaydım. Amcam yengemin köyünde görev yapıyordu ve iki ya da üç haftada bir köyüne gelebiliyordu. Arabaları olmadığı için gelince birkaç kilometre yaya yürümek zorunda kalıyorlardı. Ben hafta sonunu sabırsızlıkla bekliyordum ki amcam ve yengem gelecek. Daha çocuktum ben, hiç peşinden ayrılmıyordum. Dedem kalp hastası bir insandı ve gürültüden rahatsız oluyordu amcamlar gelince biz arka odanın sobasını yakıyorduk ve gece yarısına kadar orada oturuyorduk. Onu anlatmaya ne kelimeler yeter ne de cümleler... Biz hayatta ondan çok şey öğrendik. Bunu bir bayrak gibi düşünelim, o bize verdi, biz de bizden sonrakilere..." Bunlar Pınar'ın cümleleri.

Cem ise, "Seyhan yenge diyorum fakat 'yenge' kelimesi o güzel insanı betimlemek için fazla resmî kalıyor. Bizim için

anne, kardeş, sırdaş, dost... Her şeydi. Hepimizin geleceğe dair kurduğu güzel hayallerde muhakkak yeri vardı. Kendisi de aynı duygulara sahip olduğundan olacak ki, hepimiz için kurduğu ve hayallerin en güzeli olan barışı isterken bedenlen aramızdan ayrıldı. Beni ve ablamı, Baran ve Barış'tan asla ayırmadı. Biz de onu sevdiğimiz arasında en önlere koyduk ve yeri artık asla değişmeyecek. Bu dünyanın güzelleşmesi için, barış için çabalayanların herkesten uzun bir ömür yaşamaları dileğiyle..." diye yazmış.

Seyhan'ın büyük ablasının, kendisiyle akran olan kızının dizeleri bizim de son sözümüz olsun: "*SEYHAN,/ Yüzündeki son tebessümün,/ Elâ gözlerindeki son bakışının,/ Bombadan sonra cevap veremediğin/ yirmi dört cevapsız aramanın,/ Baran'ı cüppe ile göremeyişinin,/ Barış'ın geleceğine yön veremeden gidişinin,/ Baran'ın, Barış'ın bir daha 'anne' diyemeyecek olmalarının,/*

Daha sevdiklerinle geçirebileceğin otuz yıllık yaşanmamışlıkların,/ Yarım kalan hayallerin,/

Yaşayamadığın tüm güzelliklerin,/ HESABI SORULACAK BİR GÜN."

**Ebru Mavi:
Hiç arkasını dönüp
gitmezdi**
RENGİN ARSLAN

Masanın üzerinde duran ses kayıt cihazının dalgaları bir inip bir alçalıyor. Bazen dümdüz, dalgasız bir deniz gibi uzanıp gidiyor. Büyük sessizlikler giriyor yüksek dalgaların arasına.

Yirmi yaşında, 10 Ekim günü hayatları parçalayan o büyük sesin götürdüğü canlardan biri olan Ebru Mavi'yi, o koca meydanda, onun yanı başındayken sağ kurtulan dayısı İsmail İşli anlatıyor.

Bir yükselip bir alçalan, bir susup bir ağlayan sesiyle Ebru'nun sesinden dem vuruyor.

“Ebru bizdeki her Alevi Kürt gibi türkü söylerdi. Sesi çok güzeldi. ‘Kum Gibi’yi çok güzel söylerdi. Bu çardağın altında söylemişti bir. Bir de, orada ben yoktum ama anlattılar, bir kına gecesinde Kürtçe kına türküsünü söylemiş. Yaşı gereği ilk kez öyle giyinip süslenmiş, gitmiş. Herkes oradaki türkü söyleyişini hatırlıyor.”

Bir de bir yetenek yarışmasının elemelerine katılmış Ebru. Videosu var. Adını söylediği anda başlıyor kayıt. Gözlerinin içi gülerken “Ebru Mavi” diyor. Çok heyecanlı. Dillere destan gamzesi her zamanki gibi yanağında. Yaşını, telefon numarasını soruyorlar. Mikrofonu nefesi vuruyor. Baştan aşağı telaş.

Birazdan türküsünü söylemeye başlıyor. Gözlerini kapatıyor. Telaş da heyecan da ağırbaşlı bir türkünün satırları arasında kayboluyor: “İşte gidiyorum çeşm-i siyahım...”

Gözleri kapalı devam ediyor bir süre, sanki gerçekten bizden çok uzaklara gitmiş gibi. Sonra birden geri dönüyor. Gözlerini açıyor. Söylemeyi sürdürüyor; türkünün sözlerinin ağırlığı yerleşmiş yüzüne. Gelen dize, giden kadar ağır:

“Ötmek istiyorum viran bağlarda, ayağıma cennet kiransa da.”

Ebru'nun sesi orada kalıyor. Gelişip güzelleşemeyecek; katıldığı bu yetenek yarışmasının elemelerinin sonuçlarını bilemeyecek; Elbistan'da onun cenazesini kaldıran kadınların sesleri, zilgıtlar yeryüzünün altına gömülmeden ona eşlik eden son ses olacak.

Yazılıp çizildi. Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi'nde Kimya Bölümü'nde ikinci sınıftaydı. Beyaz önlüklü, ağır

başlı, hafif tebessüm eder hâliyle bir fotoğrafı vardı stajı sırasında bir laboratuvarda çekilmiş. 10 Ekim Barış Mitingi'ne dayısını görmeye gelmişti dediler. Peki, Ebru o gün sadece dayısını görmeye mi gelmişti?

Hayır, diyor dayısı. Sivas Katliamı'nı, Turgut Özal'ın ölümünü, Ahmet Kaya'nın hayatını araştırmaya başlamış; meraklı, sorgulayan, bu ülke neresi diye soran, öğrenen bir genç kadın Ebru.

Dayısı şöyle özetliyor: “Yeni yeni politik kimliğini kazanmaya çalışan bir genç kadın olduğu için orada hayatını kaybetti. Aktif, toplantılara katılan, bir siyasî hareketin içinde bulunan biri değildi. Türkiye'de onun yaşındaki pek çok kişinin sorguladığı gibi ‘Niye böyle, biz kimiz’ diye soran ve araştıran bir çocuktur. Ben gitmesem o yine gidecekti. Programın afişini bulup bana gönderdi bir gece önceden. ‘Orada buluşuruz’ diye yazdı. Ben gitmesem de Ebru oraya gidecekti zaten, ki ben varmadan o, alana gelmiş.”

Üstelik dayısı istemese de...

Böyle bir tereddüt, böyle bir “o gün kapıdan çıkmasını hiç istemedim,” “o gün o buluşmaya gitmesin diye ikna etmeye çalıştım” hissiyatı her buruk hikâyenin içinde vardır belki. Buradan da eksik değil. Çünkü dayısı hiç gelmesini istememiş alana.

Tek bir kaygısı var. O da Ebru'yu alanda bulamamak. Ankara'yı bilmiyor dayı çünkü.

Bir de kaygıya ek, elinde Ebru'nun gelmeyeceğine ilişkin güçlü deliller var. O delil, Ebru'nun sabah uykusuna düşkünlüğü: “Kalkmaz öyle sabah uykusunu bırakıp kolay kolay. Çok önemli bir şey olması lazım.”

Öyle ya, küçük kara gözleri, yüzünden eksik etmediği gülümsemesi, türkülerle çağlayan sesi, heybetli duruşu, ikinci sınıfını okuduğu bir üniversitesi olsa da, daha uykularına kıyılamayacak yaşta Ebru. Ben uyanmayacağım dese bir pazar sabahı, kim tutup kaldırabilir onu kollarından?

Uyandı Ebru uykusundan o sabah. Erkenden alana gitti. Alanya'dan HDP ekibiyle birlikte gelen, ilçenin eş başkanı dayısını buldu. Bulmaya çalışırken uzun uzun telefonda konuştular.

Sen hangi pankartın önündesin? Sağında ne var? Hangi bayrakların yanındasın?

O sırada dayısı bulunduğu yeri tarif etmeye çalışırken önündeki havuzdaki kuşların adını söyleyecek olmuş, bilememiş; bilemeyip kuğu demiş de, unutulmayacak bir kahkaha atmış Ebru. Kulaklarda çınliyormuş hâlâ.

Sora sora, konuşa konuşa, düğün alanı gibiydi, bayram günü gibiydi diye tarif edilen alanın, bomba patlayacak yerinde kavuştular.

Buluştuklarında bir cümle de kalmış aralarında, öyle gü-lücükler arasında. Dayı demiş ki: “Seni bulmak için ne kadar uğraştım. Niye geldin. Gelmeseydin.” Sonrası kucaklaşma.

Bir de ses çıkarmak için alınan rengârenk düdüklere. Bir de “öğrencidir ne de olsa” diye pantolonun bir cebine Ebru için ayrılan ama verilemeyen harçlık.

Ebru öyle giyime kuşama, alışverişe, paraya düşkün olduğundan değil. Zira, hiçbir ay sonrasını hesaplayarak yaşamamış Ebru. O gün ne lazımsa o, o gün bir şey lazım değilse, ne gerek var!

Hızlı yaşadı diye özetliyorlar onun bu hâllerini.

“Hayatında her şeyi çok hızlı yaptı, çok çabuk yaptı. Daha yaşı dolmadan motor sürdü. Boyu arkadaşlarından uzundu. Okullarını hemen bitirdi. Hiç boşluk vermeden üniversiteyi kazandı. Üniversitede yine yaşlılarının çok üzerinde hareket eden bir genç kadındı. Çok yüksek bir karakteri vardı. Bir ay sonrasına yetecek bir şeyi olmadı. Hep küçük bir gardırobu, az kıyafeti, az bakım malzemesi oldu. Hızlı bir yaşamı oldu yani.”

Arkadaşlıklara, dostluklara gelince yavaşlıyor bu deli gibi akan ruhu. Kimse gelsin geçsin istemiyor, tutuyor insanları, kırgınlık nedir bilmiyor. Herkesi kazanmaya çalışıyor. “Hiç arkasını dönüp gitmezdi” diyor dayısı.

Her kesimden arkadaşları olduğunu anlatıyor. “Okulda artık yavaş yavaş oturan politik kimliği gereği, bölgeden insanlarla yakındı ama herkesle arkadaş olabilecek biriydi. Ayırmazdı kimseyi.”

Alanya’da bir kahvaltılık salonu var İsmail İşli’nin. Ebru da burada çalışmış Ankara’da üniversiteyi kazanmadan önce.

Üzerlerinde bir örnek tişörtler, servis yaparken fotoğrafları var. Saçları daha uzun, henüz büyümemiş bir çocuğun yüzü, ellerinde hafif de acemilik seziliyor sanki.

Ama her şeyi çabuk öğreniyor Ebru. Servise, temizliğe yardım ediyor. Mutfağa giriyor.

Buraya gelip gidenler ise onu en çok gülümsemesiyle hatırlıyor.

Dayı İsmail İşli, 14 gün komada kalıp 23 gün sonra Ankara Dışkapı Hastanesi’nden Alanya’ya işinin başına döndüğü zaman komşuları Ebru’yu şöyle soruyorlar ona:

“İsminden emin olamadık ama biz gülen bir yüz hatırlıyoruz. Gamzeli, birini gördüğünde hemencecik gülen, merhaba derken gülen... O mu öldü? O gülen kız mı?”

Güler yüzlü olduğu kadar güçlü bir karakter, güçlü olduğu kadar baskın, sözünü dinletiyor.

Üç kardeşin en küçüğü. Evde, o bir şey yapılacak diyorsa yapılıyor. Canı bir yemek istiyorsa, bulunup getiriliyor, alınıyor, pişiriliyor.

10 Ekim’de ölenlerin isimlerini ezberlemek, içimize çekip unutmak istemediğimiz anlar oldu. Onlardan birinde Ebru’nun soyadına dikkat etmişim.

Biraz da o yüzden konuşuyoruz şimdi Ebru’nun yüzmeyi ne kadar çok sevdiğini. Denizde uzaklara açılmaya bayıldığını, dayısıyla birlikte ara ara daldıklarını...

Sıralı ölümlere edilen duaların her geçen gün beyhude kaldığı bir çağda 20 yaşındaki bir genç kadının dalıp gittiği uzakları ise artık hiç bilemeyeceğiz.

Ölüm listelerinde bir isim, karanfillerden bir karanfil, posterlerde bir resim olmayı ister miydi hiç?

“Ötmek istiyorum viran bağlarda, ayağıma cennet kiralansa da” derkenki gözleri, sesi dinleyen kimsenin kulağından gitmiyor.

Viran bağlar bâki, Ebru Mavi’nin sesi eksik.

**Mehmet Hayta:
Göreceksin bak abi,
tüm Türkiye
beni tanıyacak**

HATİCE KAPUSUZ

10 Ekim Katliamı sonrasında #SayıDeğilİnsan diyerek kayıpların hayatlarından kesitleri paylaşmaya başladığımızda, tanımadan sevdiğim gencecik bir insan Mehmet Hayta. Onu daha yakından tanımak ve kimse unutmamasın, tarihe not düşebilelim diye Malatya'ya doğru yola çıkıyorum. Geç ve eksik bir tanışıklık olacak bu. Malatya'da oturup sohbet ettiğim her hayat değişmiş, gidenlerin ardından simsiyah saçlara aklar düşmüş. Bir gecede yaşlanmak, yiyip içemez olmak var Malatya'da. Bayramda, kar yağdığında önce mezarlığa gidiliyor. Mezar taşları öpülüyor, mezardakiyle sohbet ediliyor, sigara içenin mezarına bir sigara yakılıp konuyor. Gitmekle kalmak arasında, zamanın durduğu bir anda kalmış Malatya. Gördüğümü, hissettiğimi yazacak kadar güçlü değil kalemim maalesef. Katliamın ardında bıraktığı yıkımı anlatacak kuvvette sözcükler bulamıyorum. Ondan, ne yazsam eksik, ne yazsam yetersiz!

Gidenin ardından hayat durur, gülüşler yarım kalır!

Mehmet Hayta, dost, kardeş, evlât, yoldaş. Öyle zor ki Hayta'yı ve geride kalanlardaki yansımayı anlatmak. Giden öylece gitmiyor; gülüşleri, akşam muhabbetlerini, sabah kahvaltılarının tadını, bir babanın oğlu için elma alma keyfini de alıp gidiyor yanında. Hayta ile birlikte yapılan, birlikte sevilen ne varsa artık yok veya yarım.

Hayta dört kardeşin en küçüğü, küçüklüğünden beri vicdaniyla, adalet duygusuyla yer etmiş herkesin hayatında. Annesinin “nazarım değer” diye sarılmaya kıyamadığı yavrusu... Hayta oryantring millî takımına girdiğini öğrenememiş idealist bir sporcu.

Hayta sadece 19 yaşında. On dokuz yaşından beklenmeyecek kadar çok anıyla doldurmuş hayatını. Hayali oryantring alanında Türkiye'de herkesin onu tanimasıymış. Biz onu bambaşka biçimde tanıyoruz, seviyoruz ama 20'lerinde nasıl müthiş bir sporcu olduğuna tanıklık edemiyoruz.

Hayta, ailesinin, arkadaş ortamlarının gülüşü; ne zaman göz göze gelse biriyle, gülümsetirmiş muhakkak. Birlikte izlenen videolar, Malatya delilerinin taklitleri ve niceleri, yaşamın ve gençliğin enerjisi dolu her ânı.

Herkesin Hayta'yla ilgili tekrar ettiği meşhur sözü: “Bunlar nasıl insan ya!” Hayta çocukluğundan gençliğine bir yandan adaletsiz insanlara şaşırılmış, öte yandan hep bu haksızlığa karşı çıkmış. Çoğunlukla boyundan büyüklere başkaldırmış. Daha dördüncü sınıfta okul müdürüne gidip bu sorunu çözmezseniz millî eğitim müdürüne giderim diye tavrını koymuş. Haksızlık kime yönelirse onun yanında durmuş, dik duranı sevmiş. Bu anılarından birini, 11 yıllık ekmeğine, suyuna, gecesine, gündüzüne ortak olmuş, aynı zamanda 10 Ekim'de yaralanmış ve o gün 10 arkadaşını gözünün önünde yitirmiş, can yoldaşı Okan Aladağ şöyle anlatıyor:

“Okula ilk geldiğimde müdür akrabamız olduğundan beni dışladılar. O zaman Hayta bunu doğru bulmadı, kaç yıllık arkadaşlarının karşısında durdu. Beni tanı mıyordu ama benimle bir oldu, arkadaşlarına karşı durdu, beni korudu. Sonra onlarla da dost olduk elbette. Ben o zaman çok çekingendim, ses çıkaramazdım, ama Hayta bana hep arka çıkardı.”

Mehmet Hayta'yla Okan'ın kurdukları dostluk güne ve geceye yayılır ondan sonra. Günün 20 saatini birlikte geçirirler. Aynı zamanda anne-babalarının diğer çocukları hâline gelirler. Öyle ki Okan ve Hayta küs olsa bile Okan'ın annesiyle Okan'ı ufaktan çekiştirir Hayta. Kimi zaman kız arkadaşını beğenmez; “Bunları ayıracağım, Okan'a zarar veriyor” der. Okan pek sevmediği basketbolu Hayta ile sever, birlikte basketbol oynarlar her gün. 10 Ekim'den sonra ise basketbol Okan'ın hayatından çıkar.

Hayta'nın hayatının bazı kesitleri bu yazıda eksik kalıyor. Çünkü yedikleri içtikleri ayrı gitmezmiş Eren Akın'la. Onu da 10 Ekim'de yitirdik. Eren'i Hayta'dan, Hayta'yı Eren'den dinleyemiyoruz. Eren'in kocaman gülüşü ve “Dişleriniz varken gülün” sözleri, gerideki herkese miras kalıyor. Gülüşleri ise buruk... Eren ve Hayta'nın akşam yürüyüşleri ve sohbetleri gök kubbede yayılıp kalıyor.

Yahya en büyük abisi Hayta'nın. “O büyüdükçe bana bir sırt büyüyordu, onu yitirdim” diyor ve Hayta'yı en iyi anlatacak anılardan birini şöyle aktarıyor: “Param yok diye

benden para isteyince kenara çektim; oğlum, sen bursunu ne yapıyorsun diye sordum. Önce cevap vermek istemedi. Sonra 'Abi, ben bursumu beş arkadaşıma pay ediyorum. Benim nasılsa evim var, bir şekilde karnımı doyururum. Onlar ailelerinden uzakta okuyor' dedi. Ben de bunu öğrenince ne zaman istese, destek vermeye çalıştım."

Bu anı, Hayta'nın hayatının her köşesinde göreceğiniz anılardan biri. Kime sorsanız benzeri bir anıya sahip Hayta'yla ilgili. Hayta bir gün evdeki halıyı toplar, öteki gün abisinin dolabındaki fazla kıyafetleri alır, "İnsanların giyecek bir şeyi yokken sen bu kadar kıyafeti ne yapacaksın" diye abisine kızar. Bir gün kornişteki perdeyi indirir. Malatya'ya dışarıdan okumaya gelmiş arkadaşlarının ihtiyaçlarını gidermeye çalışır. Bunu yaparken de geceleri usul usul yapar ki kimse görmesin.

Hayta'nın bu inceliğini Barış Yıldız şöyle aktarıyor: "O yaz söz verdiği için, hem de turnuvalarda el harçlığını çıkarmak için çim sulama işine başladı. O zaman seçim çalışmaları yapıyorduk. Toplanıyoruz, sabaha kadar afişleme yapıyoruz, muhabbet ediyoruz. Hayta gelmeyi çok istedi, 'Birine devredip gel' dedim. Hayta, 'Abi iş çok ağır, kimseye devredemem' dedi."

Kendi inceliği ve insanların kötülüklerine şaşırıldığındandır ki Hayta'nın düşü âdil bir dünyadır. CHP Malatya Gençlik Kolları'na Okan ile birlikte gelmeye başlaması da bunun ve Okan ile yaptığı tartışmaların bir sonucu. Gençlik kollarında hemen sıkı bir arkadaşlık kurarlar. Arkadaşlarıyla birçok hayalleri ve planları vardır. Sabaha kadar afişleme yapar, yazılar yazar, uzun uzun sohbet ederler. Muhabbetlerine katıkları veya yakıtları, çekirdek ve koladır her zaman. Kimi zaman yaya, kimi zaman kamyonet kasa-sında çalışırlar. Birlikte plan yaptıklarından biri Cemo'dur. Cemo, bu hayallerden birini şöyle aktarıyor: "Eren, Hayta ve ben sırtımıza çantalarımızı alıp köyleri dolaşacaktık, oralardaki çocuklara hem kitap okuyacak hem de çocukları eğlendirecektik ama olmadı."

Hayta arkadaşlarını, yoldaşlıklarını, onlarla bir şeyler paylaşmayı çok sever. Dostluk Hayta'nın tasvirinin temel

unsurlarından biridir. O yıl üniversite tercihlerini birlikte yaparlar. Berivan'ın Kırklareli'ndeki üniversitesini de birlikte tercih ederler. 10 Ekim sonrası Berivan üniversiteyi bırakır ve geri dönemez.

Hayta arkadaşları için tek tek burs başvurusu yapar. Ancak iş kendisine gelince daha fazla ihtiyacı olanlar var diye, başvuru yapmayı haksızlık görür, kendi başvurusunu geri çeker.

Merhametiyle, adalet duygusuyla tanınır, ancak her zaman açık sözlü ve cesurdur. Gerektiğinde, haksızlıkla karşılaşınca kavgadan da kaçınmaz. Haksızlığı kim yapsa ona karşı çıkar, mevkiine bakmadan. Babası bunu şöyle aktarıyor: "Hiç harçlığımı alıyorum, harçlığımı keser mi demezdi, beğenmediği bir şey oldu mu 'Baba, uzaktan yürü' derdi. Ama nazik olduğundan, çoğunlukla aile içinde kızdığı şeyleri espriyle anlatırdı." Ablası ise "Birkaç kelimeyle, bakışarak anlaşırız, karşısındakinin hâlini sözsüz anlardı" diye ekliyor.

Mehmet Hayta günü 24 saat yaşarmış. Gözünün kestiği, gücünün yeteceği hiçbir şeyden geri durmamış. Örneğin, zaman buldukça araştırma hastanesine gidip hasta tiyatrosuna dâhil olup asistanlara destek olurmuş, oradan oraya koşarken yemeği sofrada bırakıp arkadaşlarıyla bir simidi paylaşmayı tercih edermiş. Annesi "Sen nasıl sporcusun? Hiç yemiyorsun, dinlenmiyorsun" diye kızarmış, kıyamamış oğluna. Hayta da "Sen benim önümü kesiyorsun" diye annesine takılmış çoğu zaman. Ama annesi aynı zamanda dert ortağıymış, her şeyini annesiyle paylaşmış.

Hayta'yı çok dertlendiren bir anı ise şöyle: Bir gün arkadaşlarıyla uzunca otururlar, çoğunda para kalmaz, hesabı Hayta öder. Parası bittiği için de arkadaşlarından bilet için 1 lira alır. Akbile yükler ama bilet 1,15 olduğundan 1 lira yetmez otobüs parasına. Tabana kuvvet eve yürürken, bebeği için süt parası isteyen bir kadınla karşılaşır. Hayta o gün yürüdüğü için değil, kadına süt parası veremediği için çok üzülür.

Hayta aynı zamanda idealist bir sporcudur, elini atmadığı spor dalı kalmaz. Bu yüzden eşzamanlı iki üniversite okur ve

oryantring yapar. Arkadaşı Deniz Umut Ulutaş ile birlikte okulda oryantring kulübü kurmak için başvuruda bulunurlar. Şehir şehir dolaşıp oryantring turnuvalarına katılırlar, derece alırlar, antrenörlük yaparlar. Turnuvalara giderken de kıt kanaat masraflarını çıkarırlar. Bu yolculukların birini Deniz Umut şöyle anlatıyor: “Hayta’nın akşam için bir paket bisküvisi vardı. Yarı yarıya saydık, bir tane fazla geldi. Sen ye, olmaz, sen ye, derken o fazla bisküvi sebebiyle ikimiz de hiç bisküvi yemedik. Aç yattık.”

Mehmet Hayta bir yön bulma ve strateji oyunu olan oryantringde pusula kullanmadan galibiyetler alır. Dünyayı tanımak, görmek, bilmek ister ama aynı zamanda oryantring branşında da dünya onu tanısin ister. Bunun için hayaller kurar. Yahya abisiyle plan yaparlar, oryantring alanında daha gelişmiş olan Norveç’e gidecektir abisinin desteğiyle. Bu alanda tanınacak, aynı zamanda oryantringin Türkiye’de tanınmasını sağlayacaktır. Sık sık abisine “Göreceksin bak, günün birinde tüm Türkiye beni tanıyacak” der. 2015’te Deniz Umut’la millî takıma başvururlar, millî takıma kabul yazıları ise 10 Ekim’den aylar sonra gelir. 10 Ekim’den sonra Deniz Umut oryantringi bırakır. Üniversite ise kulübün açılmasını 14 Ekim’de onaylar, ancak arkadaşları Hayta olmayınca kulübü kapamaya karar verir.

Ankara’ya gidişler çok heyecan vericidir gençlik kollarındaki gençler için. 9 Ekim gününü hep birlikte geçirirler, miting sonrası planları yapılır ve yola çıkarken de 11 Ekim’de kahvaltıda buluşmak için sözleşilir. Barışa giderler ama bir yandan da kaygılıdırlar. Müdahale olursa nasıl korunacaklarını da konuşurlar, başlarına bir şey gelirse unutulmamayı da.

O gün Hayta akşam alelacele bir tas çorba içer, ablası aç gitmesin diye bir elma soyar, bir dilim eline verir, diğer dilimleri ise poşete koyar. Elma Hayta’nın en sevdiği meyvedir. Eve elma Hayta için alınır ve o günden sonra da bir daha alınmaz.

Hayta o gün Latif’i, Barış’ı defalarca arayıp ‘Beni unutmayın’ demesine rağmen, unutulur Hayta’yı. Otobüs Hayta’sız hareket eder, zar zor yetişir. Azcık oyalansa belki de bırakıp gideceklerdir Hayta’yı.

Ankara artık “Kara şehir” CHP Malatya Gençlik Kolları’ndaki gençler için. Berivan “Bir daha Ankara’ya gitmem” diyor, Latif ise “Meclis kürsüsüne Hayta ile çıkacağım, barış siyaseti yapacağım” diyor. Okan “Çocuğuma Hayta’nın adını vereceğim” diyor. Giden, giderken yalnız gitmiyor. Kayıpların ardından hayat hem altüst oluyor hem de geride bırakılan mirasla yeniden kuruluyor. Acıyla kardeşlikler kuruluyor, akraba olunuyor. Hayatlar bambaşka bir hâl alıyor. Hayatı altüst eden de yeniden kuran da 19-20 yaşlarındaki gencecik çocuklar. Tekrar aynı soru: 19 yaşa bunca güzelliği nasıl sığdırmış bir gencecik can?

Bilgen Parlak:
Hayat tune
HAZAL ÖZVARIŞ

1900'lerin başında doğan Abuzer, Adıyaman Sincik'in Yarpuzlu köyünden bir numaralı adamı olacağı Kâhta'ya taşındı. Otuz yıl muhtarlık yaptığı Kâhta'da adı ağalardan önce bilindi; evi, Kâhta'dan yolu geçenlerin durağı, kıtlıkta yiyecek bulamayanların sofrası, memurların misafirhanesi oldu.

Abuzer'in dokuz çocuğundan eski postacı Hasan Parlak, Kâhta'nın Ofis durağına yakın beklerken bir arabayla geldi. İçinden çıktığı arabayı küçülten haşmeti, çat kapı gelmenin tedirginliğini büyüttü.

Oğlunun mezarına gittik.

Hasan Parlak, Nemrut heykellerinin seçildiği evinin bahçesinde gömleğinin cebinden önceden sardığı Adıyaman tütününü çıkardı, ikram etti, "Diğer çocuklarımı bu kadar bilmem ama Bilgen'in doğumunu saatine kadar bilirim. 20 Nisan 1972, sabah 7.30."

Anne Azzet'in 10 yaşından beri kurduğu ilk çocuğuna Bilgen ismini verme hayali, amcasının adı takvimde görme- siyle gerçek oldu. O isim, "Ankara Katliamı'nda hayatını kaybedenler" listesinin 65'inci sırasında yer aldı. "Ölenlerin hikâyeleri" içerikli haberlerde Bilgen Parlak'ın mesleğinin makinist, yaşının 45 ve o gün izinli olduğu yazıldı.

Yolunun, 1989'da revizör olarak mezun olacağı Eskişehir'deki Türkiye'nin tek Demiryolu Meslek Lisesi'ne nasıl düştüğünü babası anlattı: "Ben yokken, abim oğluyla beraber Bilgen'i de yazdırmış, bu yüzden okula erken başladı." Okulu, eve yakın ama yatılı. "Bir gün öğretmeni 'Bu çocuk en akıllı altı öğrenciden biri, form versek, bir yer çıksa yollar mısın' diye sordu. Neden yollamayayım, dedim."

Okula son kayıt günü, okuldan gelen zarfı açtığı gün olunca, apar topar oğluyla Eskişehir'e yola çıkan Hasan Parlak'ın gösterdiği fotoğraflardan biri lise günlerinden. Arkadan bantlanmış fotoğrafta, Bilgen Parlak'ın sonraki fotoğraflarında burnuyla birlikte başrolleri üstlenecek bıyıkları henüz çıkıyor. Önünde poz verdiği okul dolabının kapağında Sylvester Stallone, Barış Manço, Tom Cruise, Orhan Gencebay ve Fenerbahçe futbolcuları yan yana. En altta Duru sabun paketi, içinde saç fırçası.

Tayin mekânı Adana Garı'nın pencere pervazları beyaz, kendisi sarı. Tene yapışan Adana sığacağına inat serin. Yollar, üçlü kemerin ortasından girdikleri garın peronunda 9.32-10.03 gibi yuvarlanmamış sefer saatlerinin yanıp söndüğü panoya sırtlarını dönmüş, bir sonraki treni bekliyor.

Makinist Hüseyin Erdem anlatıyor, "Soyunma dolaplarımız yan yanaydı. Yedek anahtarlarımız birbirimizdeydi. Yol için çay, şeker koyardık dolaplarımıza. Bilgen eskiydi ama makinistliği sonradan olduğu için yardımcı makinistliği yanımda yaptı. Yirmi saati bulan yolculuklarımız olurdu. Ne maceralar yaşadık. Önüne insan atlayan trenler mi dersin, uyumamak için türkü söylemek mi..."

Erdem, Parlak'la beraber sürdükleri kırmızı yük treninin markizini gösteriyor. Trenin düdüğünün, ikili fren sisteminin nasıl çalıştığını anlatıyor. Sonra soyunma dolaplarını gösteriyor. Dolabının üstünde Bilgen Parlak'ın ismi artık yok.

Sendikada, Saadet Hanım "Onun için 'pilavı bulan adam' diyenler vardı" diyor. Parlak'ın pilava düşkünlüğü istisna değil. Makastaki kulübede pilav yaptığı arkadaşlarına Adıyaman'dan Osman Saray Kahvesi taşıyor, baba evine gittiğinde her sabah bahçeden topladığı acur, salatalık, roka ve kuru soğanla salata yapıyor; kızı Zelal, menemeninin güzelliğini, demiryolcu Sema Tartaroğlu arkadaşlarına gece yarısı verdiği çiğ köfte ziyafetini anıyor.

Raybüs Depo Müdürlüğü'nde "Siz bir isim takmıştınız Bilgen'e, neydi o" diye sorulunca Özgür Can, "Abuzer François" diyor, "Hem Adıyamanlıydı hem saçlarını jöleyle yatırırdı." Özgür Can, Ankara Katliamı'nda ölenlerden Gülhan Elmascan'ın abisi. Anlatılana göre, kardeşini, Ankara'da hayatını beraber kaybettiği bir yıllık eşi makinist Yılmaz Elmascan'la o tanıştırmış.

Gözlerdeki parlaklık yavaşça yerini kayba bırakıyor. "Magazinleştiriyorlar" diyerek öfkeleniyor Hüseyin Erdem. "Yeni evlilerdi, doğum olacaktı vs. Kimse, neden oraya git-tiler, sormuyor. Oraya zorla gitmediler! Hayalleri, talepleri vardı. Asıl anlatılması gereken hikâye ne, biliyor musun? Bilgen'le Nevzat'ın dostluğu. Böylesi yoktu."

Nevzat Sayan ve Bilgen Parlak birbirlerine emanet iki dost. “Liseden öldükleri güne kadar beraberlerdi” diyor Hüseyin Bey, “Genel Başkan Nazım Abi ‘Bilgen’le Nevzat kol kola öldü” demiş.” Behçet Çelik, Barış Portreleri için Sayan’ın hayatını yazarken Parlak’la dostluğunu da kalemine katıyor:

“... Daha yeni yetmeyken tanışmış, yıllar boyunca aynı iş yerinde, aynı sendikada, Birleşik Taşımacılık Sendikası’nda çalışmışlar, eylemlere, grevlere, gösterilere birlikte katılmışlar. Siyasî parti tercihleri aynı olmadığı hâlde, bu hiç sorun olmamış aralarında. Adıyaman, Kâhtalı bir Kürt olan Bilgen HDP’ye oy veriyormuş, Nevzat ise –Berkay’ın deyişiyle– ‘Başka seçenek olmadığı için’ CHP’ye; ama milliyetçi değilmiş, Kürtlerin hak ve özgürlüklerini öteden beri savunmuş. Yıllar boyunca başka iş arkadaşlarının da aralarında olduğu kalabalık bir grup olarak ailecek görüşmüşler. (...) Bu arkadaş grubu içinde Bilgen’le dostluklarının yeri ayırmış ama. Dostlukları konusunda fazla söze gerek yok; Berkay’ın, ‘Babama bir şey olursa Bilgen Amca bize bakar, diye düşünürdüm, ama ikisini aynı patlamada kaybettik’ dediğini aktarmak yeterli.”

Serüven Kültür’den barış şehitlerine

Ankara Katliamı’nda ciğerine saplanan bilyeyle konuşuyor Tonguç Özkan, dörtlü dostluklarını anlatıyor: “Başta Bilgen, Nevzat, Halil ve bendik. Doksanlarda başladı dostluğumuz. Çok aktiftik, aynı okul mezunu, KESK üyesiydik. Sabahlara kadar okey, kâğıt oynardık. Gittiğimiz evde kalırdık. Yazları kamplara giderdik. Ben bir süre sonra sürgün edildim. Zonguldak’a. Sendikal faaliyetlerden dolayı. Halil müdür yardımcısı, Nevzat tekniker oldu. Grup biraz dağıldı. Bilgen, biraz bu kopukluğun, biraz ekonomik sıkıntıların etkisiyle makinistlik için çalıştı. Kurslara gitti. Sonra gruba Yılmaz eklendi.”

Grup, olası bir grevin ilk eylemcilerinden. İş bırakmaya gece 12.00’de başladıklarını, bir trenin önüne oturduklarını söylüyorlar. Saat 4.00 olunca keyif biraları açılıyor. Çoğul eki tüm ekibi kapsayıcı değil, zira durumdan greve leke

sürülebilir diye endişe edenler oluyor. Ama Sayan açılışı yapmasına karşı çıkışları püskürtüyor.

Tonguç Özkan anlatıyor, “Bilgen yurtseverdi. Bir ara ÖDP’de de çalıştı. Hoşgörülüydü, çok fedakârdı. Ekonomik olarak da. Ailesine hep yardımcı oldu.”

Yardımsızlık ve fedakârlık, Bilgen Parlak’ın adı geçince en sık dile gelen kelimeler. Sol elin görmedikleri dışında; 10 bin lirayı cebinde yokken kardeşine aynı gün ulaştıran, babasına “Beni mirasçı sayma” diyen, mülkiyetle çok işi olmayan biri.

“Siyasî görüşünü nasıl tarif ederdi, sosyalistim der miydi” diye sorunca babası “Tabii” diyor. Oğlu Mehmet Parlak konuşmamıza ikinci şerhini düşüyor. İlki, Bilgen Parlak portresinin yazılmasını uygun görmediği üzerineydi. İkincisi, sosyalistliğin tarifi üzerine. “Sosyalist ne demek” diye soruyor. Baba Parlak, “Sosyalist olmak demokrat olmaktır” derken, Mehmet Parlak bir gün abisine “Senin görüşün ne” diye sorduğunu söylüyor. Aldığı yanıtı aktarıyor, “İnsanlar muhtaç olmasın, devlet kimseyi maddî, sosyal sıkıntıya koymasın istiyordu. Sermaye bir yerde toplansın, ülkenin en ucundaki insana kadar gitsin, eşit dağılım olsun diyordu. Düzenleyenlerin niyetini bilemezsin ama Ankara’ya gidenler temizdi. İçlerinden gelen güzelliği göstermek için oradaydılar.”

Aile içindeki solcu-muhafazakâr ayrımının kaynağını sorunca, Mehmet Parlak, “Babam da muhafazakârdır” diyor. Baba Parlak not düşüyor, “Dürüst muhafazakâr olmaya çalışıyorum, hırsız muhafazakâr değil.”

Gece, Kâhta’da uyumaya hazırlanıyoruz. Odada anne Azzet, gelinlerden Nesrin ve iki çocuğu var. Nesrin Parlak telefonda bir kayıt açıyor. Bir ses “Hacı, peynir var, az zeytin al gel” diyor, karşısındaki “Reçel de getireyim mi” diye soruyor. Anlamıyorum. Azzet Hanım ağlamaya başlıyor. Nesrin Hanım, bunun Bilgen Parlak’ın ellerindeki tek kaydı olduğunu söylüyor, bir kez daha dinlettikten sonra odadan çıkıyor. Azzet Hanım Kürtçe ağıt yakıyor, “Hayat tune.”

“Ölenleri konuşuyoruz ama geride kalanların dünyası nasıl değişti?” Makinist Erdem’in bu sorusuna Parlak’ın

kızının ne yanıt vereceğini öğrenmek için Mersin trenine biniyorum. Trene binmeden telefonla ayarlamaları yapan demiryolcu ekibine yardımcıları için teşekkür edince Özgür Can “Ne yaptık ki” diyor, “Onlar öldü, biz arıyoruz.”

Parlak’ın her gün treniyle geçtiği yolda pek çok “Makinist düdüğü çal” tabelası var, tren rayları arasında dereye atlamaya çalışan çocuklar, tarlalarda çapa yapan kadınlar...

Yolculuğun sonunda “Onu bul” dedikleri, Bilgen Parlak’ın treninin düdüğüyle gelişini haber verdiği Mersin gar şeflerinden Alattin Sağlam. Götürdüğü ev, gar emeklisi Sema Tataroğlu’nun. Sema Hanım, duvara asılı 10 Ekim 2015 takvimini gösteriyor, “Kaldırıyorum” diyor, “Kaldırırsam unutulacak gibi geliyor.”

İçeride Zelal’le birlikte kız kardeşleri Zarem ve Elya ile anneleri Fatoş Hanım da var. Fatoş Hanım, Bilgen Parlak’ın halasının kızı. 1996’da evleniyorlar, 2012’de boşanıyorlar. Fatoş Hanım, konuşmak istemediğini söylüyor. Zarem ve Elya yüzmeye gidiyor. On dokuz yaşındaki Zelal anlatıyor:

“Hatırladığım en eski anılar, mitingler. Eylemlere beni de götürürdü. 1 Mayıs yürüyüşlerine, sendika mitinglerine... Omzunda taşırdı. Mimar Sinan Kültür Merkezi’nde Kürtçe bir konsere de götürmüştü. Demirspor’un maçlarına giderdi. İki haftada bir arkadaşlarıyla halı saha maçı yaparlardı.”

Zelal tane tane konuşuyor.

“Dertlerini anlatmazdı. Kapalı kutuydu.”

“Ben hâlâ inanmıyorum. Sık sık mesaj atardı, arardı. Hâlâ aramasını bekliyorum.”

En küçük kardeşinin sokakta babasının resmini görünce öpmek istediğini, bir gece gizlice annesinin telefonundan babasına “Seni çok özledim” diye mesaj attığını söylüyor.

Zelal’in 10 Ekim’den sonra her önünden geçtiklerinde durup izlediklerini söylediği evden Bilgen Parlak, 9 Ekim 2015 günü çıktı. Adana’dan Ankara’ya gitmek için ayarlanan 23 otobüsten birine bindi. Ankara sonrası İzlanda’yla oynanacak millî maça gitmekten bahsettiği yolda, dostlarıyla selfie çekti.

Tonguç Özkan: “Varınca garda kahvaltı yaptık. 9.30’da Genel Başkan ‘Gidelim’ dedi. Toplanma yerine geldik.

‘BTS’nin yeri KESK kortejinin sonunda’ denilince yer değiştirdik. İzmir ve İstanbul BTS daha gelmemişti, 30 kişi vardık. Sonra ilk patlama oldu. Gördüm ama anlamadım. Konfeti gibiydi. Sonra ikinci patlama oldu. Onu da anlamadık. Kendimizi yerde bulduk.”

Saat 10.04’te Ankara Garı önünde kendini patlatan canlı bombalardan Yunus Emre Alagöz, Adıyamanlı. Açtığı IŞİD’lilerin buluşma noktası olarak ünlenecek İslam Çay Ocağı, Parlak ailesinin evinden 40 dakika uzaklıkta. Hasan Parlak, Alagöz’ün dedesini tanıdığını söylüyor, “Adı İğneci Hacı’ydı.”

“O gün oğlum Hamza ‘Çarşıya gidek’ dedi. Bakkala gitti, döndü, ‘Garın önünde patlama olmuş’ dedi. ‘Bilgen orada olmasın’ dedim. Telefonu meşgul çaldı. Hamza ‘Ben de arıyorum, iki kişi arayınca meşgul çalar’ dedi. Eve gidelim, dedim. Yolda titreme geldi. Can çekişiyordu. Yine aradık. Kimin telefonu olmaz? Ölünün telefonu olmaz.”

“Oğlum Yusuf’a ‘Ankara’ya git’ dedim. Gece 2.30’da alabildiler. ‘Cenaze burada baba’ dediler.”

Zelal: “Ben babamı gördüm. Gösterdiler. Sağ kulağı, sağ kolu ve sağ ayağında yaralar vardı. Kardeşlerime de göstermek istediler. Engel oldum.”

Bilgen Parlak’ın iki mezarı var. Biri Kâhta’da, biri Adana Garı’nda. İlkinde bedeni, ikincisinde kıyafetleri yatıyor. İlkinde büyükbabası Abuzer ve büyükannesinin yanında, diğerinde dostları Nevzat, Yılmaz ve Gülhan’ın kıyafetlerinin. İki için ayrı tören yapıldı. Birine eşi çağrılmadı, diğerine annesi ve babası. Birinde fesleğen ve nane, diğerinde dört filiz ekili.

**Leyla iek:
Çocukken
belediye başkanı
olmak istiyormuş**

ERTAN ALTAN

Üç yaşında bir kızım var; adı Leyla. Annesi Mardinli bir Kürt... İnsan soyunun anneden devam ettiğine inandığım için, Leyla benim küçük Kürt kızım.

Neredeyse bütün hayatımı Kürtlerle birlikte geçirdim. Onların bu ülkede yaşadığı acılara yakından tanıklık ettim. Şimdi yeni bir acıya, bu kez kızımın aynı adı taşıyan genç bir Kürt kızının arkasında bıraktığı acıya tanıklık etmek için Tarsus'a doğru yola çıkıyordum.

Leylaların oturduğu yoksul mahallesi Mithatpaşa, Tarsus'un antik kalıntılar ve müzelerle dolu şehir merkezine genişçe bir düzlük ve bir kanalın arkasından bakan bir göçmen yerleşimi. Tuhafiye dükkânı işleten babası Hüseyin Çiçek'in evi mahallenin, yoksul Türklerle Kürtlerin bir arada yaşadığı girişinde. Daha ötelerde sadece Kürt mahalleleri varmış.

Çiçek ailesi, Diyarbakır Kulp'tan Tarsus'a 1987 yılında göç etmiş. Henüz köy boşaltmaların başlamadığı o yıllarda işsizlik ve fakirlik nedeniyle Çukurova'nın yolunu tutmuşlar. Kemal Tahir'den, Orhan Kemal'den defalarca okuduğumuz, bildik hikâye... Göç ettikleri ilk yıllarda tarım işçiliği de dâhil pek çok işte çalışan aile, Tarsus'ta tutunmak için büyük çaba harcamış.

Baba Hüseyin Çiçek'le, mahalleye adını veren Mithatpaşa Kanalı'nın başında buluştuk. Ara sokakların yolunu tutarken, çoluk çocukla dolu kalabalık bir Kürt evine gideceğimizi düşünüyordum ama kederli bir anayla, içine kapanmış bir ağabey karşıladı beni. Bir de, iki katlı evin merdiveninin altına yapılmış kümesteki keklükler...

Ne zamandır keklük beslediklerini sordum. Daha bir yıl olmamış. Hüseyin Çiçek, evden ayrılırken keklüklerin fotoğrafını çekmemi istedi. Bu garip istek beni şaşırtmadı. Leyla gitmiş, ev boşalmıştı. İki ablası yıllar önce evden ayrılmış. Leyla da Ankara'dan dönemeyince, kalabalık Kürt evi tenhalaşmıştı. Hüseyin Çiçek evi keklikle doldurmaya karar vermiş.

Leyla'nın evi bahçe içinde. Sokak kapısından girişte dar bir koridor, arkaya doğru genişleyen bir bahçe...

Leyla bu evde dünyaya gelmiş. Ailesi Kulp'tan göç ettikten altı yıl sonra... 1993, Kulp'u da içine alan yangının

bütün bir coğrafyayı yuttuğu yıl. Dağlarda kentlerde 20'li yaşlarda gençlerin ölüp gittiği, "90'lar" diye adlandırılan döneme rengini veren esas tarih...

Çiçek ailesi 90'ların cehenneminde Tarsus'ta olsa da ilçelerinin, köylerinin dağıldığına, akrabalarının ocaklarının söndüğüne tanık olmuş.

Leyla'nın ilk adımlarını attığı, ilkokula başladığı evi işte böyle bir atmosferle kaplıydı... Yılda bir kez gördüğü Diyarbakır, Kulp yani bölge, akrabalarından, tanıdıklardan, televizyondan gelen haberlerle Tarsus'un Mithatpaşa mahallesini baştan başa çevreliyordu.

Leyla, göçle geldiği bir Türkiye kentinde yaşasa da, Kürtçeyi çarşıda pazarda değil, sadece evinin içinde konuşsa da memleketinde olanlar onu kuşatıvermiş. Hem de bütün ailesinde en çok onu.

Liseyi bitirdikten sonra hem üniversiteye hazırlanmaya hem de babasına dükkânda yardım etmeye başlamış. Makaralar, düğmeler, dantel ipleri arasında hukuk fakültesi hayalleri kuruyormuş. Ama yalnızca iki kez sınava girme fırsatı bulabilmiş.

Çiçek ailesinin küçük kızı, Tarsus'un Diyarbakırlı Leyla'sı, sessiz sedasız büyüüvermiş. Ülkesini yangın yerine çeviren felaketler evini ve mahallesini de etkisi altına aldığı için ergenlik, genç kızlık gibi büyüme çağlarının fırtınalarına hiç yakalanmamış. Diyarbakır'daki akranlarıyla birlikte Leyla'nın kaderi de ailesinin kopup geldiği coğrafyayla erkenden birleşmiş.

İlkokul, ortaokul, lise sıraları, sınavlar, arkadaşlar, tuhafiyeye gelen müşteriler, sıcak Tarsus gecelerinde kapı önünde sohbetler... Leyla'nın sıradan hayatı, bir çırpıda geçip gidivermiş. Türkiye'nin diğer kentlerindeki yaşıtı milyonlarca genç kıza göre hiç de sıradan olmayan 22 yıllık hayatı şimdi tarihte iz bırakan bir trajedinin konusu...

Çiçek ailesinin evde yapayalnız kalan üyeleriyle, Leyla'nın anne babası ve ağabeyiyle evin girişindeki küçük odada oturduk. Odada iki duvarının önüne çekilmiş, üzerleri örtülü birer kanepeler, ortada bir halı ve perdeler vardı. Leyla'nın bıraktığı boşluğu belirginleştiren bu sadelik içinde anneyle

karşı karşıya geçtik. Türkçe bilmediği için Leyla'yı daha çok babası ve ağabeyiyle konuştuk. Ama gözlerim hep annenin yüzünde.

Neden Leyla için orada olduğumu tam olarak bilmiyordu. Oğlu ile kocasının yaptığı Kürtçe açıklamadan sonra, kaybettiği kızının geride bıraktığı anılarının konuşulacağını anladı. Yüzündeki hüznün bir kat daha arttı.

Türkçe sohbetimizden yakaladığı kelimeler olduğunda araya giriyor, söyledikleri bana tercüme edilirken, acıyla başını sallıyordu.

Ben, Leyla çocukken ne olmak istiyordu diye sorunca atıldı; belediye başkanı olmak istiyormuş. Diyarbakır, Şırnak, Cizre, Hakkâri... Bu illerden biri olabilirmiş. Babası, Diyarbakır'dan başka yere gitsin istemezdim, diyor.

Annesinin gözünde Leyla bütün hayallerini gerçekleştirebilecek bir kız. Hukuk kazanacağına da belediye başkanı olacağına da emin. Babası içinse Leyla'nın çocukluktan genç kızlığa geçtiği, sonra da siyasi parti yöneticisi olduğu evre bir parça belirsiz. O hâlâ babasının küçük kızı.

Leyla ne tür müzik severdi, en sevdiği şarkıcı kimdi? Tarsus'ta kimlerin konserine gitmişti? Onu ne duygulandırır, ne öfkelenirirdi? En sevmediği ders hangisiydi? Hiç okuldan kaçmış mıydı? Hiç âşık olmuş muydu, evlenmek istiyor muydu?

Hayatının son yıllarında politik kimliğiyle özdeşleşen Leyla Çiçek ile ilgili bu soruların cevaplarını, ne ailesinde ne de partideki arkadaşlarında bulabildim. Onu tanıyan herkese göre en belirgin özelliği inatçı olmasıymış. İnat ve kararlılıkla barış için hayatının sonuna kadar çalışmış. Onları Ankara'ya götürecek otobüslerin önü polis tarafından kesilince, yolu açmak için ilçeyi ayağa kaldırmış.

Bir de partinin en çalışkan yöneticisi oymuş. Yüz kişiyle birlikte hayatını kaybettiği o mitingin Tarsus'taki hazırlık çalışmalarına kadar, hiç yorulmadan oradan oraya koşturup durmuş.

Hiç kimse, "barış şehidi" Leyla'yı partili kimliğinin dışındaki özellikleriyle anlatmak istemedi. Ya da bu özelliklerini kimse bilmiyordu.

O korkunç terör eyleminin olduğu Barış Mitingi'nden bir hafta önce Leyla'nın annesi Keziban Dilber Çiçek'in Ankara'da guatr ameliyatı olması gerekiyormuş. Ankara'ya partiyle birlikte gitmek için ameliyatı bir hafta ertelemişler. Leyla annesiyle birlikte binmiş parti otobüsüne... Mitingden bir gün sonra ameliyat varmış. O sabah annesini hastaneye yerleştirmiş, Ankara Gari'nin yolunu tutmuş. Ağır yaralanan Leyla'nın haberi akşam gelmiş. Hastanedeki yaşam mücadelesini kaybetmiş.

Hüseyin Çiçek ne yaşadığının farkına bir süre varmamış. Bir görevi de annesine refakat etmek olan küçük Leyla'sının bir barış aktivisti olarak can vermesi, hastanede kalan karısının çaresizliği, onu derinden etkilemiş.

Ama Hüseyin Çiçek'i en çok Leyla'nın Tarsus'taki cenazesi şaşırtmış. On binden fazla insan Leyla'yı uğurlamak için Tarsus'u doldurmuş o gün. Sağın egemen olduğu ilçede bu kadar büyük bir kalabalık hiç kimse için toplanmamış.

"Leyla için dünya yıkıldı" dedi babası. Galiba küçük Leyla'sının büyüdüğünü o miting gibi cenazede anladı.

Fotoğrafını istedim, getirdiler. Aile resimleri yoktu. Kim bilir hangi resmi iş için çektirdiği bir vesikalık fotoğraf. Gözlerinin üstüne doğru rengi solmuş. Hafif tebessüm etmiş bir dudak, siyah gözler, arkada toplanmış siyah saçlar, açık bir yüz... Diyarbakırlı genç bir kız. Kürtlerin partilerinde, sivil toplum örgütlerinde, evlerinde duvarlara asılan kayıp yüzlerden biri. Ailesi bu fotoğrafı hayatlarının sonuna kadar saklayacak. Onlardan da Leyla'nın doğmuş ya da doğacak akrabalarına geçecek.

Fotoğraftı verip kalktım. Vedalaştık. Kapıdan çıkarken son bir kez keklıklere baktım.

**Niyazi Büyüksütçü:
Yatakta değil,
mücadele içinde
ölmek isterdi**

ÖZLEM ERTAN

Masanın iki ucunda karşılıklı oturuyoruz. Eylül ayında olmamıza rağmen hava sıcak. Akdeniz ikliminin hüküm sürdüğü Antalya Gazipaşa'dayız ne de olsa. Terliyorum. Hem sıcaktan hem de bir insana hayatının en büyük acısını anlattırmanın getirdiği mahcubiyetten.

Ankara Katliamı'nda kaybettiğimiz emekli öğretmen ve HDP Gazipaşa İlçe Eş başkanı Niyazi Büyüksütçü'nün eşi Emine Hanım'ın acısı hâlâ taze. Nasıl olmasın ki? Ülkesine barış, adalet gelsin diye mücadele eden eşini, yoldaşını yitirdi o. Üzerinden değil bir, 100 yıl bile geçse unutulur mu bu kaybın acısı?

Emine Hanım tıpkı eşi gibi emekli ilköğretmeni. 1970'li yılların başında Zonguldak Devrek'in bir köyünde Niyazi Büyüksütçü'yle tanışmış. "Niyazi o zaman motosikletiyle okulun önünden geçirdi. Favoriliydi, uzun saçlıydı. 1973'te evlendik" diyor.

Niyazi Büyüksütçü'nün gençlik yıllarından beri toplumsal sorunlara duyarlı olduğunu öğreniyorum eşinden. 12 Eylül darbesinden evvel faaliyet gösteren TÖB-DER'de (Tüm Eğitim ve Öğretim Emekçileri Birleşme ve Dayanışma Derneği) görev alan Niyazi Büyüksütçü, bu derneğin Devrek ilçe başkanlığını da yapmış.

1977'de, Taksim Meydanı'ndaki "Kanlı 1 Mayıs"a eşiyile birlikte tanıklık eden Niyazi Büyüksütçü, 70'li yılların sonunda sürgüne gönderildiği Şanlıurfa'da bir yıl kalmış. Devrek'e dönmesinden kısa süre sonra darbe olmuş. O da tutuklananlar arasındaymış. Eşini, kaldığı cezaevinde ziyaret eden Emine Hanım, "Kötü günlerdi" diyerek başlıyor sözlerine: "TÖB-DER'deki faaliyetlerinden dolayı hapse girdi. Gölcük'te cezaevinde kaldı. Bir Kurban Bayramı'nda ziyaretine gittim. Ortada bir tel örgü vardı. Bir yanında mahkûmlar, diğer yanında ziyaretçiler... Herkes aynı anda konuşuyor, hiçbir şey anlamıyorsun."

1980'den sonra ikisi birden Devrek'ten Adıyaman'a sürgün edilmiş. Niyazi Bey sevmiş o kentin insanlarını. Adıyaman'dan söz ederken Emine Hanım'ın yüzüne kırgınlık ve sorgulama dolu bir ifade yayılıyor. Nedenini şu sözlerini duyduktan sonra idrak edebiliyorum: "Ankara Garı'nda

kendini patlatan İŞİD'li canlı bomba Adıyamanlıymış. Biz orada 10 yıl çalıştık, hizmet verdik. Niyazi'nin bir Adıyamanlının eliyle ölmesi çok acı."

Büyüksütçü çiftinin sonraki durağı İzmit'in Gebze ilçesi olmuş. Niyazi Bey, emekli olana dek orada Eğitim-Sen (Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası) İlçe Başkanı olarak görev yapmış.

"Gebze'de de aktiftik. Cumartesi Anneleri'ne desteğe giderdik, İstanbul'daki eylemlere katılırdık. Niyazi 31 yıllık meslek hayatından sonra benim zorumla emekli oldu. Sevliyordum çalışmayı" diyen Emine Hanım da bir dönem Gebze ÖDP'de sekreter olarak çalışmış.

1999'daki Marmara depremi pek çok insan gibi Niyazi ve Emine Büyüksütçü çifti için de dönüm noktası olmuş. Emine Hanım, o günlerden bahsederken "Tüm arkadaşlarımız Gebze'den ayrıldı. Yalnız kaldık orada" diyor. "Eskiden arkadaşlarla tiyatroya, konsere, yemeğe giderdik. Depremden sonra kimse kapalı yere giremez oldu. Zemini sağlam bir bölgeye yerleşmek istedik. On beş yıl evvel Antalya Gazipaşa'ya taşınmamız bu şekilde oldu. Burada bir arazi satın aldık. Siyasî hayatımız da devam ediyordu. Buradaki ÖDP'de biraz çalıştık. Sonrasında partiden ayrılan grubun içinde yer aldık. Ardından ise önce Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi'ne, sonra da HDP'ye girdik."

Emine Hanım ile konuşurken gözüm sehpa, çerçevesinin içinde duran bir fotoğrafa takılıyor. Bahar ya da yaz günü çekildiği belli olan karede, Büyüksütçü çifti ağaçlarla dolu bir bahçede objektife gülümsüyor. Arkalarında ise prefabrik bir ev var. Emine Hanım, o evin öyküsünü çok geçmeden anlatmaya başlıyor: "Niyazi, Bolu depreminden sonra kullanılan ve ardından sökülen prefabrik evlerden birini aldı. Sonra da o evi Gazipaşa'daki arsamıza yeniden kurdu. Bir yıl tek başına uğraştı bunun için. Biz o sırada deniz kenarında kirada oturuyorduk. Niyazi evi bitirince oraya taşındık. Bahçemiz de genişti. Sebze, meyve yetiştirdik orada."

Emine Hanım, Gazipaşa merkezinden biraz uzakta bulunan prefabrik evde yaşamıyor artık. Orada eşinin

anlarıyla iç içe bulunmak acısını daha da artırıyor belli ki. Niyazi Bey'in sağlığında satın aldıkları ama birlikte hiç oturmadıkları site içindeki daireye taşınmış. Arada sırada gidiyor prefabrik eve. Niyazi Bey'in emek verdiği bahçeyi ise onu çok seven eski komşuları suluyor.

Büyüksütçü çiftinin çocuğu yok ama yetiştirdikleri öğrencileri evlâtları gibi görmüşler. "İlkokul öğretmeni olduğumuz için eksikliğini duymadık" diyor Emine Hanım ve ekliyor: "Niyazi çok severdi çocukları. Onlarla devamlı iletişim hâlindeydi. Pek çoğu cenaze törenine geldi."

"Niyazi Bey en çok ne yapmaktan hoşlanırdı" diye soruyorum Emine Hanım'a. Şöyle cevap veriyor: "Marangozluk işleriyle ve bahçesiyle ilgilenmeyi, kitap okumayı severdi. Bahçede bir ahşap atölyesi yapmıştı kendine. Bolu Mudurnu'nun Sarıyar köyünde doğmuş Niyazi. Oranın orman köyü olması da marangozluk merakında etkili. Tamirattan da anlardı. Bizim eve tamirci gelmezdi hiç. Muhalefet etmeyi; bir şeyleri değiştirmek, güzelleştirmek için uğraşmayı severdi. Hiç sinirlenmez, karşısındakiyle sabırla konuşurdu. İnternette ilgisini çeken yazıları, makaleleri çıkarır, dosyalardı. Arşiv yapmayı çok severdi. Sendikayla ilgili belgeleri, konuşma metinlerini, tutanakları saklardı. Liderlik yanı vardı. Topluluğun karşısında mikrofonu eline alır ve doğaçlama konuşurdu. Etkili bir hitabeti vardı. Motosiklet ve araba kullanmayı severdi. Gezmeyi de... En son geçen yıl Giresun'a gittik. On gün kaldık orada. Sonra da Bolu'ya gittik. Son gezimiz o oldu. Hayvanlara da düşküdü. Köpek görse oturur, onun kenelerini ayıklardı. Bahçeye kedi ve köpekler için yiyecek bırakırdı."

PKK lideri Abdullah Öcalan'ın mektubunun okunduğu 2013 Newroz'unda Diyarbakır'daymış Niyazi Büyüksütçü. "Bıraksaydım Kobani'ye de gidecekti. Tam bir mücadele insanıydı" diyen Emine Hanım'ın şu sözleri Niyazi Bey'in 60 küsur yıllık hayatının anlamı sanki: "Niyazi'ye nasıl ölmek istediğini sorsalardı, 'Mücadele içinde' cevabını verirdi. Yatakta değil, mücadele içinde ölmek isterdi. Öyle de oldu."

Aslında Barış Mitingi'nden bir gün evvel rahatsızmış Niyazi Bey. Muayene için gittiği doktor ona karaciğer

yağlanması teşhisi koymuş, ilaç vermiş. Şeker hastalığından mustarip olduğu için Ankara'ya gitmeme kararı alan Emine Hanım, Niyazi Bey'i de yolculuktan vazgeçirmeye çalışmış. "Hastasın, gitme" demiş ama ikna edememiş.

İzinli miting olduğu için eşinin kötü bir olayla karşı karşıya geleceğini düşünmemiş Emine Hanım. "En fazla gazlarlar, su sıkarlar" demiş. Ama ne yazık ki, hiçbir şey tahmin ettiği gibi olmamış. "O gün ben televizyonu açmamıştım. Kardeşim telefon etti. Miting başlamadan evvel Ankara Garı'nın önünde patlama olduğunu ondan öğrendim. Daha sonra can havliyle oradaki arkadaşları aradım. Bulamadılar Niyazi'yi. Telefonu da cevap vermiyor. O akşam yola çıktım, sabah Ankara'daydım. Sonra ölüm haberi geldi. Keçiören Adli Tıp'a gittik. Çok kötüydü her şey. Cenaze arabalarının biri geliyordu, biri gidiyordu. Niyazi, 7 Haziran seçimlerinden evvel Alanya HDP İlçe Eş başkanı'ydı. Daha sonra, Gazipaşa'da yaşadığımız için burada eş başkan oldu. Ankara'ya Eğitim-Sen'den arkadaşlarıyla gitti. Onlarda kayıp yok. Otobüsten inince Alanya'dan HDP'li arkadaşlarını görüp onların yanına gidiyor. Canlı bomba tam da o sırada Alanya grubunun yanibaşında kendini patlatıyor."

Emine Hanım biraz durup nefes alıyor. Ben de susuyorum onunla birlikte. Artık soru sormuyorum. Kendini hazır hissettiğinde oturduğumuz masayı kuşatan sessizlik duvarını cümleleriyle yıkıyor. "Niyazi'yi buraya değil, memleketine defnettik. Bolu Mudurnu'nun Sarıyar köyüne... Çünkü Alanya ve çevresinde 7 Haziran seçiminden sonra milliyetçi saldırılar arttı. Kürtlere ait dükkânlar yakıldı. Doğu'ya giden arabalar taşlandı. Mezarları da yıkarlar diye düşündüm. Sen olsan dükkân yakanların olduğu yere cenazeni gömer misin? Orası en azından kendi köyü. Kendi insanları saygı duyarlar Niyazi'ye. Geçenlerde mezarını yaptırdım. 10 Ekim'de yeniden gideceğim."

Konuşmamızın ardından Emine Hanım ile birlikte balkonda oturuyoruz. Erkek kardeşi de bize katılıyor. Dalından yeni koparılmış meyveleri dişlerken düşüncelere dalıyoruz. Biraz sohbet ediyor, biraz susuyoruz.

Sonra ben Niyazi Bey'in arkadaşlarıyla buluşmak için Gazipaşa'dan Alanya'ya doğru yola çıkıyorum. Hava karardığında varıyorum oraya. Ertesi gün ilk olarak Ankara Garı saldırısından yaralı kurtulan HDP Alanya İlçe Eş başkanı İsmail İşli'nin kapısını çalıyorum. İsmail İşli'nin Van Kahvaltı Bahçesi adlı bir mekânı var. Günün en sıcak saatlerini oranın serin çardağında sohbet ederek geçiriyoruz. Elimizden kayıp giden barış umudundan ve elbette Niyazi Büyüksütçü'den konuşuyoruz.

“Niyazi ağabeyi parti çalışmalarından, mitinglerden tanıyorum” diyen İsmail İşli, şöyle devam ediyor sözlerine: “Ne zaman Alanya'ya yolu düşse yanıma gelirdi, konuşurduk. Fikir alışverişinde bulunurduk. Çok pozitif bir insandı. Diyelim ki miting yapacağız. Katılım fazla oldu mu çok heyecanlanıyordu, mutlu oluyordu.”

Öğleden sonra Alanya Eğitim-Sen Şube Başkanı Ali Koca ile sendika üyesi öğretmenlerden Kemal Göl de bize katılıyor. Kemal Göl, Niyazi Bey'in mitinglerde bazen ortamın heyecanına kapılıp program dışına çıktığından ve planlanmamış konuşmalar yaptığından söz ediyor. Ancak eleştiriye açık biriymiş Niyazi Büyüksütçü. Kendisini bu konuda tenkit eden Kemal Göl'e, “Haklısın Kemal'im. Bazen sol yanım tutuyor işte” dermiş.

Ali Koca, “O bizim için sıra dışı bir insandı” diyor. “Bizim çocuğumuz var ve onun geleceği için mücadele ediyoruz. Onun çocuğu yoktu. Evi, arabası, parası, teknesi vardı. Ömrü boyunca rahat bir emeklilik geçirebilirdi. Ama emekçiydi aynı zamanda. Toplum rahat olmazsa biz de rahat yaşayamayız diyen bir adamdı.”

Gün akşama dönerken İsmail İşli'ye veda edip Ali Koca ve Kemal Göl ile birlikte Niyazi Bey'in diğer öğretmen arkadaşlarıyla tanışmaya gidiyorum. Hep birlikte bir café'de oturuyoruz.

Hepsi de Ankara'daki mitinge katılan ve patlamadan yara almadan kurtulan öğretmenlerin yüzünden hüznün ve özlem akıyor. Belli ki Niyazi Büyüksütçü'yü çok seviyorlar. Yüksel Okyay, “Her işten anlardı. O yaşında hiç yorulmazdı” diyor. Ardından Ayşe Koca şunları anlatıyor: “Maddî du-

rumu iyiydi. İstese eşiyile birlikte dünya turuna çıkabilirdi. Hiçbir şey yapmadan, ömrünün sonuna kadar refah içinde yaşayabilirdi. Ama o, mücadele içinde bir yaşam sürmeyi tercih etti.” Hüsniye Bektaş ise Niyazi Büyüksütçü'nün son anlarını aktarıyor bizlere: “Patlamadan kısa süre önce garın önünde gördüm onu. Kalabalığa bakıp gülümsedi.”

Alanya'ya karanlık çöktüğünde Niyazi Büyüksütçü'nün fotoğraflardan tanıdığım yüzü beliriyor gözlerimin önünde. Ağarmış saçları, kalın bıyığı, kararlı bakışları ve gülümsemesi... “Gerçek bir devrimciymiş” diyorum içimden.

**Erhan Avcı:
İnatçı, mert,
romantik bir “at”,
güleryüzlü
“sıra neferi”**
ŞİAR RIŞVANOĞLU

Bu göç, ayrılık, kan, gözyaşı, sürgün, yoksulluk, dram ama bir o kadar da sevda, tutku, neşe ve mücadele kokan netameli satırları yazan kişi; kirli savaştan, işkenceden, iş cinayetinden, trafik kazasından nice sevdiğini, dostunu, yoldaşını kaybetmiştir. Şu anda da bütün isimsiz kahramanları kadar muazzam hikâyesini nasıl anlatacağını bilemediği dostu, kardeşi, yoldaşı Erhan Avcı'nın kendisinden bir küçük kardeşi Burhan Avcı'yı sadece iki gün önce, yani abisinin ölümünden tam bir yıl bir gün sonra, henüz 34 yaşında kaybetmiş olmanın (sadece kendi adına değil, bütün bir aile ve Kürt halkı adına duyduğu) acısı ile yazmaya çalışmaktadır. Bütün bu hâlde Erhan Avcı'nın ailesi, yoldaşları ve dostlarıyla yaptığı görüşmelerde onların anadilini konuşamamanın burukluğu ve utancı da yüreğindedir. Zira o görüşmelerde çeviride kaybolan birçok ayrıntıyı, espriyi kaçırdığının farkındadır, okuyucudan özür diler. Kendi anadili olan Türkçede, Nâzım Hikmet'in ta yıllar ötesinden, 1930'da (835 *Satır* kitabında) sanki tam da Erhan Avcı ve onun muadilleri için, ama ilginç bir rastlantıyla bazı dizelerini sanki sadece Erhan Avcı için yazdığı şiirle başlamak ister. (Vurgular yazana ait.)

SIRADAKİNİN ÖLÜMÜ

"Başladı işte

Bitirdi işi...

Başlarken avaz avaz bağırmadı.

Bitirdi ve:

-Gelin seyredin, diye dört yanı çağırmadı.

O milyonların milyonda biridir.

O bir sıra neferidir.

Damarlarındaki bilmem hangi soyun kanı değil..

O bir yarış atı değil.

Yüzü herkesin yüzüne benzer.

Su içer ağızıyla

ayaklarıyla gezer...

Onun için; başlayan, biten, başlayan iş var,

sorgu soruş yok...

Gidiş var.

Duruş yok...

O milyonların milyonda biridir.

O bir sıra neferidir... -

O, ne önde

ne arkada

sırada

sıramızdaydı...

Ve yanındakinin kanlı başı onun omzuna eğilince

ona sıra gelince

sayısını saydı...

Söz istemez

Yaşlı göz istemez.

Çelenk melenk lazım değil.. SUSUN.

SIRA NEFERİ UYUSUN..."

Bu şiiri okurken basında ve sanal âlemde ne yazık ki ölümünden sonra en çok gündeme gelen fotoğrafına dikkatle bir kez daha baksın lütfen okuyucu. (Aslında o fotoğraf o yaşarken görülüp, fark edilip dikkate alınmayı, takdir edilmeyi fazlasıyla hak ediyordu.)

Zira o fotoğraftan daha iyi bir kare yoktur onun bütün bir hayatını, mücadelesini baştan başa, boydan boya anlatan. Fotoğrafın çekildiği yer Adana Kürdistan'ının kalbi, kendisinin de oturduğu yer olan Gülbahçesi mahallesinin merkezi, tarih 2014'ün Eylül ayıdır. Erhan, Yılmaz Güney'in *Umut* filmindeki başkahraman Cabbar'ın arabasına benzer eski, kırık dökük bir at arabasını çekmektedir. Sabırlı, kararlı, inatçı bir at gibi! (Belki, daha doğrusu, bir katır gibi!) Arabadaki torbaların içinde, henüz birkaç hafta önce IŞİD zulmünden kaçan Êzidiler için Amed'de (Diyarbakır) oluşturulan kampa gönderilmek üzere mahalle mahalle, kapı kapı dolaşıp elleriyle topladığı, kimilerini torbalara elleriyle yerleştirdiği yardım malzemeleri vardır. Giysiler, battaniyeler, çadırlar, Êzidilerin göçünü, sürgünü, acısını en iyi anlayan halklardan biri olan yoksul Kürt halkının gönlünden kopan ne varsa gönderilebilecek olan. Fonda kirli savaşın bütün vahşetine rağmen yıkılmamış, ayakta kalmış evler, ağaçlar. Yanlarda Erhan kadar, belki de ondan da fazla coşkuyla, umutla mücadeleye katılacak

(muhtemelen farklı biçimlerde hâlihazırda katılmış) olan, Erhan'ın enerjisini yansıtan gençler. Tam arkada özgürlük ve devrim mücadelesinin en öndeki sembolü Kürt kadınının genç bir örneği ve kucagında geleceğimizi simgeleyen bir bebek. Erhan'ın yüzündeki ta köyünden, Çangês'ten taşıdığı fotoğrafın tam da odağı olan o hınzır gülüş ne çok anlam barındırıyor kim bilir? Çocukluğundan beri hep şakacı bilinen kimliğinin doğal duruşu, çektiği arabanın "at"ı pozisyonunda olduğunun tuhaf, ironik farkındalığı, hemen yanı başında ona müstehzi gülüşlerle bakan bisikletli çocukların bakışlarının Erhan'ın yüreğindeki yansıması, muhtemelen onların ya da çevredeki başkalarının sadece o sahnede değil, o arabayı çektiği her sahnede şaka yollu attıkları laflara içinden ya da dışından verdiği cevapların esprisi... Hepsıyla birlikte ama hepsinin üstünde; yaşadığı onca göçe, sürgüne, yoksulluğa, kayba, acıya, gördüğü nice baskıya, işkenceye rağmen, kapitalizmin, sömürgeciliğin bireyci, bencil, yabancılaşmış aşağılık kültürüne ve ahlakına karşı, Rosa Luxemburg'un devrim için kullandığı tarihe geçen o harika ifadesiyle "Vardım, varım, var olacağım!" diye istihza ile haykırıyor âdeta.

1978 yılında Kürdistan'ın en ilginç yerlerinden birinde başlar Erhan'ın hayatı. Tatvan'ın Çangês (Dönertaş) köyünde. İlginçtir, zira köyün âdeta doğasında bir direniş geleneği vardır. Çoğunluğu Kürt olan (elbette o dönem Ermeni coğrafyası olduğundan bir grup Ermeni dışında) köy halkı, 1915'te Rus milisleri tarafından kuşatılmak istendiğinde, buna direnişle karşılık vermiş, işgalcileri püskürtmüştür. Daha sonra sömürgeciliğe ve devlet terörüne karşı da büyük direniş göstermiş, bu yüzden de hep yakılmış, yıkılmış, halkı göçe zorlanmıştır. Tam bu yıllarda, 1988 yılında göç eder Erhan'ın ailesi Adana'ya. Onlardan sonra ise son olarak 1992 yılında köyde, deyim yerindeyse taş taş üstünde kalmamış, halkın hemen hemen tamamı zorunlu olarak göç etmiştir.

Fazilet ve İsa'nın dördü kız, dördü erkek sekiz çocuklarından biri olan Erhan, Adana'ya geldiği tarihten itibaren çalışmaya başlar. İlk işi ayakkabı boyacılığıdır. Zekidir, esprilidir, doğaya ve insanlara tutkuyla bağlıdır ama çalış-

mayı pek sevmez. (Çalışmayla ilgili tutumu politikayla, özgürlük mücadelesiyle tanışınca tamamıyla değişecek, ilerleyen yıllarda o konuda bir an olsun en küçük bir taviz vermeyecektir.) O kadar ki, "ayrılmaz ikili" olduğu kardeşi Burhan ile boyaya çıktıklarında çalışmak yerine -10 yaşındaki bir çocuğun yapması gerektiği gibi- insanlarla sohbet etmeyi, oynamayı tercih eder.

Daha o günlerden itibaren abisine olağanüstü bir biçimde bağlı olan Burhan, kazandığı paranın yarısını "Annemlere ben kazandım dersin" diye tembihleyerek Erhan'a verir. Burhan'ın bu bağlılığı son ânına kadar sürecek, hattâ bir anlamda -deyim yerindeyse- hayatına mal olacaktır. Zira Erhan'ın ölümünden dört ay sonra, çok büyük oranda yaşadığı kaybın yarattığı korkunç travmanın etkisiyle kansere yakalanacak ve ne yazık ki, yalnızca sekiz ay bir gün sürdürebilecektir yaşam mücadelesini. Bütün kardeşlerin birbiriyle ilişkisi çok iyi olmakla birlikte, bu olağanüstü bağlılık ilişkisinde kardeşler arasında bir üçüncü kişi daha vardır; bir kadın kahraman: ablaları Sabuha.

Bu bağlılığın Burhan-Sabuha hattında doruğu Burhan'ın son nefesidir. Son cümlesi şu olacaktır Burhan'ın: "Abla geldin mi?" Yaşarken de ablasına "Evinamin" ("Aşkım") diye hitap eder. Erhan da esprili kişiliğiyle başka bir hitap seçecektir her gün sabah 9.00'da iki eli kanda olsa aradığı, hatırını sorduğu Sabuha'ya "Şêxêmin," yani "Şeyhim."

Sabuha'nın ifadeleriyle; "Şeyhinin" bir dediğini iki etmez, başı ağrısa yaklaşık 20 yıldır yaşadığı Mersin'e atlar gider, sevdiği şeyleri borç harç da olsa alır götürür. Sabuha Adana'ya geldiğinde istasyona gider, karşılar, o yoksulluğun içinde ablası fazla zaman kaybetmesin, bir an önce evine, çocuklarına kavuşsun diye taksi tutar, alır, bırakır. Erhan'ın ölümünden sonra Sabuha'nın bütün saçları dökülecek, onu her gören kemoterapi gördüğünü düşünecektir. (Ben gördüğümde de saçları aynı durumdaydı.) Erhan'ı anlatırken hâlâ bir yandan ağlayıp bir yandan gözlerinin içi gülüyordu Sabuha'nın. Söz vermiş, Ankara'dan dönebilse ertesi gün kahvaltıya gidecekmiş ona. Çocukluklarının, ilk gençlik yıllarının hep Erhan'ın şakaları, esprili oyunları

ile geçtiğini anlattı. Hattâ, bu şakalardan birinde Erhan'ın elindeki bıçak Sabuha'nın sağ bileğinde küçük bir iz bırakmış. Kardeşi gibi esprili olan Sabuha şöyle ifade ediyor bu durumu: "Sadece yüreğimde değil, bileğimde de izi var kardeşimin."

On altı yaşındayken teyze kızı, 14 yaşındaki Mihrinaz'a âşık olur Erhan, Mihrinaz da ona. Erhan ilkokulu ancak bitirmiştir yoksulluktan. Mihrinaz, ne yazık ki, okula bile gidememiştir. Aşkları kadar onları birleştiren bir şey daha vardır: özgürlük mücadelesi tutkusu. Erhan için "Biraz fazla duygusaldı" (Bunu "romantik" olarak okuyun lütfen!) diyen Mihrinaz da, en az Erhan kadar gönülden bağlıdır mücadeleye. Erhan'a destek olmaktan öte, kendisi de (elbette çocuklardan ve geleneksel rollerden fırsat kaldığı ölçüde) eylemleri, siyasî faaliyetleri yakından takip eder ve hâlen de etmektedir. Mihrinaz, Erhan'ın ölümünden bahsederken bir tek hayıflanma, sızlanma sözcüğü sarf etmez. Hattâ, şöyle bir cümle kurar: "Uğrunda her şeyini verdiği mücadele yolunda şehit oldu; onunla gurur duyuyorum."

Katliam sabahı saat 9.00 gibi, Mihrinaz Erhan'ı arar ve "Nasılsın iyi misin? Bir sorun yok değil mi" (Suruç sonrası herkes kadar tedirgin olduğu için) diye sorar, Erhan hayatının son cümlesiyle cevap verir: "Çok iyiyim, biz buraya barış için geldik, ölmeye gelmedik. Keşke sen de burada olsaydın!" Kendi adımı bu hikâyedeki ikinci isimlessiz kahramanım Mihrinaz, biz bu söyleşiyi yaparken –başka bir olağanüstü bağlılık ve siyasî olgunluk sembolü olacak biçimde- şöyle bağlıyor bu aktarımı: "Evet, keşke ben de orada olsaydım!"

Mihrinaz, Erhan ile 22 yılı paylaşmıştır. Evlendikleri günden beş yıl sonrasında itibaren birkaç sene aralarla hepsi birbirinden güzel, zeki ve her iki taraftan aldıkları özellikle, esprili kızlar doğar: Havva, Gamze, Rabia, Rojin, Rojda. Erhan hepsiyle tek tek ilgilenir, ödevlerini takip eder, onlara hediyeler alır. "Gamzecan" diye çağırıldığı Gamze, babasının istisnasız her gün akşam okulda ne yaptığını sorduğunu ve kendisini en çok mutlu eden şeyin bu olduğunu söylüyor. En büyük kızı, her zaman "Yekanamin" ("Bitanem") diye hitap

ettiği Havva'yı okutamamıştır ama, diğerlerini okutmayı planlar, bunu herkese söyler. Havva, babasının kaybını şöyle ifade ediyor: "Bana her akşam iş dönüşü sokağın başında 'Çay koy' diyemeyecek artık. Babam bizim evin neşesiydi. O gittikten sonra evimizin neşesi de gitti." (Tabii, bana sorarsanız "gitmemiş," zira anneleri başta olmak üzere hepsinde yukarıda sözünü ettiğim espri özelliğiyle birlikte doğuştan bir "neşe" de var.)

On beş yıl tek göz odada yaşamıştır aile. Eskicilik, hurdacılık yapar Erhan. Sadece son zamanlarda çalışmakta çok zorlanmaktadır, zira ölmeden önce 10 yılı aşkın bir süredir eklem romatizması, son bir yıldır da KOAH hastalığı vardır. Ama hiçbir eylem, hiçbir siyasî çalışmayı aksatmaz, kaçırmaz. HEP, DEP, HADEP geleneğinden beri inandığı siyasî çizgisinde mahalle temsilciliğinden ilçe, il yöneticiliğine, delegeliğe kadar birçok görevde bulunur. 2008 yılında yaklaşık beş ay cezaevlerinde kalır. Sayısını bilmediği kerelerce gözaltına alınır, işkencelerden geçer ama bir an olsun tereddüt etmez, geri adım atmaz, duraklamaz özgürlük mücadelesinde. Tanıdığım, görüştüğüm bütün mücadele arkadaşları neredeyse söz birliği etmişçesine iki kelimeyi seçti onu tanımlamak için: "mert" ve "inatçı." Bizim Erhan ile kişisel tarihimiz ise yaklaşık 17 yıllık. Özellikle bir seçim döneminde birlikte çok mesai yapmıştık. "Mertliğine," "inatçılığına" çok kereler bizzat ben de şahit oldum. Beni en çok etkileyen şeyin ne olduğunu düşündüğümde ise şu diyalog geldi aklıma. Suruç Katliamı sonrası bir eylemden sonra, Karasu'da bir çay ocağında sohbet ederken bana da tabakasından bir tütün sardı, önce benimkini, sonra kendininkini yaktı ve Suruç şehitlerinden yakınmayla söz eden birisine cevaben şöyle dedi: "Heval, şu tütünü görüyor musun? Bitlis tütünüdür. Susuz, çorak toprakta yetişir ama çok güzeldir, serttir. Biz daha ne gençler yetiştireceğiz bu tütün gibi."

Birkaç cümlede ne derinlik! Nâzım'ın deyişiyle "nikbinlik" ile bezenmiş bir siyasî bilinç, romantizm, umut, inat...

Sen de, tıpkı senin eşsiz kumaşından dokunmuş olan diğer "isimsiz kahramanlar," "sıra neferleri" gibi: "Vardın, varsın, var olacaksın!" Erhan!

Savaşsız, sınıfsız, sömürsüz dünya mücadelemizin, “özgür ülke” mücadelesinin, hayallerimizin inatçı, romantik, güler yüzlü, fedakâr atı! Sadece o dünya güzeli kızlarının hayat dolu gözlerinde, sevgi dolu kalplerinde değil, güneşin her doğuşunda, her Newroz ateşinde, her barış simgesinde, her “özgürlük çiçeği”nde! Tıpkı en çok sevdiğin ve söylediğin/ mırıldandığın, kızlarının ne de güzel söylediği o şarkının sözlerindeki gibi:

Sen doğunun güneşini

Sen Newroz'un ateşini

Sen barışın simgesi

Özgürlük Çiçeği

**Metin Peşmen:
Ülkede daha güzel şeylerin
olacağına inanıyordu**

TAYFUN ERTAN

1962 doğumlu, aslen Malatyalı, Dedeyazı köyünden çoban Rıza'nın oğlu, 20 yıl önce Tarsus'a göç etmiş, esnaf, tipik bir mahalle bakkalı, Tarsus Pir Sultan Abdal Kültür Derneği yöneticisi, Alevi, Kürt, evli, üç çocuk babası.

1978 yılında, Malatya'da 17 Nisan günü Belediye Başkanı Hamido'ya yapılan bombalı suikast, kentte kan dondurucu olaylara yol açtı. Kent üç gün süreyle, “intikam,” “kahrolsun komünistler” ve “din elden gidiyor” diye bağrışan kalabalıkların saldırılarına sahne oldu, sekiz kişi öldü, yüzlerce kişi yaralandı, Alevilere ait dükkânlar ve evler yakıldı yıkıldı, kent merkezi enkaza döndü. Bundan iki ay sonra, Alevilere bundan da kötü saldırılar Kahramanmaraş'ta yaşandı. Sanki birilerinin bilerek mezhep çatışması çıkarmaya çalıştığı, korku dolu günlerdi bunlar. Bu olaylar iki yıl sonra darbeye gerekçe olarak gösterildi.

Metin Peşmen, bu olaylar sırasında hepsi hepsi 16 yaşındaydı ve 14 yaşındaki kardeşi Hasan ile köyde çobanlık yapıyordu. İlkokulu bitirmiş, okulu bırakmıştı; kendisinin ve ailesinin geçim mücadelesine omuz veriyordu. Malatya ve Kahramanmaraş olaylarının manâsını ne kadar kavramıştı bilmek zor ama özellikle abisi Mehmet'in hayatı, onun ve küçük kardeşi Hasan'ın hayatını da etkisi altına aldı. Mehmet Peşmen, kardeşlerinin aksine okuyordu, o sıralarda öğrenciydi ve sol görüşlüydü.

Darbeden sonra dört buçuk yıl hapse girdi, eşi Seher Peşmen de bir buçuk yıl hapis cezasına çarptırılmıştı. İşte o yıllarda, Metin ve Hasan kardeşler, abilerine ve yengelerine olabildiğince yardımcı olmaya çalıştılar. Bir yandan evin sorumluluğu vardı üstlerine binen, diğer yanda hapis yaşamının masraflarını karşılamak ve avukatlar için para bulunması gerekiyordu. Bunu bazen bir koyun, bazen bir kuzu satarak karşılamaya çalışıyorlardı. Abiden dolayı, bulunduğu köyden ve çevreden dolayı hiçbir zaman siyasetten kopuk değildi tabii ama ilgisi hep uzak bir ilgi olarak kaldı, herhangi bir kişinin belli görüşlere yakınlık duymasının ötesine geçmedi. Metin için o sıralarda birincil öncelik kendisi ve yakın çevresinin geçimini sağlamaktı.

Abi Mehmet Peşmen 1988 yılında hapisten çıktığında işsizdi, yeni bir hayata başlamak üzere Tarsus'a göç etti. Bir dükkân açtı, Metin'i çağırdı yanına ve ona da bir dükkân açtı borç harç. Hasan da askerden döndüğünde aralarına katıldı, ona da bir dükkân açtılar. Birbirlerine kenetlendiler, barınacak evleri bile yoktu o zaman, dükkânın arkasındaki ardiyede yaşadılar bir süre. Metin için yeni bir hayat başladı, abisinin peşinde.

Geliş o geliş, 20 yıl ayrılmadı Yeşilyurt mahallesinden. Her gün sabah altı, gece 12 mesai yaparak, küçük bir bakkal dükkânı ve Tekel bayisini işletti. Kendi gücüyle üç çocuğunun geçimini sağladı, onları büyüttü ve okuttu. Kızı evlendi, bir oğlu hâlen okuyor, diğer oğlu ise dükkâna bakıyor. Başlarını sokabilecekleri bir evleri var, kredi taksitleri de bir iki yıla bitiyor. Eşi ve çocukları dükkândan kazandıkları ve yakınlarının desteği ile geçinecekler, bir de onlara bıraktığı 800-900 liralık bir BAĞ-KUR emekliliği var.

Hemen anlıyorum, baştan sona çok zorlu bir hayat mücadelesi verdiğini ama bu zorlukların öfkelenmediği bir kişi hâline dönüşmediğini. Fotoğraftaki yumuşacık gülüşüyle kendini ele veriyor. Seher Peşmen, “Yıllardır Yeşilyurt mahallesinde yaşıyor, herhangi bir kapıyı çalın ve sorun Metin nasıl bir insandı diye, hiç kimse olumsuz bir laf etmez. Metin çiçek sever, böcek sever, insan sever. Metin kendisine anlatılan sorunların çözümünü bulur. Hep arabulucu bir insan olmuştur. Babacandır. Akıl veren insandır ama hiçbir zaman üstten bakan bir kişi olmamıştır. İnsan sevgisi vardı ruhunda. Mahallede çok sevilen bir insandı, muhtar gibi herkesi tanırdı dükkân nedeniyle. Borç para almak isteyen Metin'den alır, çocuğunun servis parasını bir araya getiremeyenlerin parasını tamamlardı” diye anlatıyor. Aynı mahallede bakkal dükkânı işleten kardeşi Hasan da, “Eşi ve çocuklarına karşı iyi bir babaydı. Sorumluluklarını biliyordu. Yumuşak ve çok sevecen bir kişiydi, kimseye bir fiske vurmışluğu yoktu. Ama yeri geldiğinde, bir bakışla ağırlığını koyan bir babaydı. Çocuklarının ihtiyacını gören, bir dediklerini iki etmeyen bir kişiydi. Onun için çalışıyordu zaten. Bakkallık kolay değildir. Açık hapisane gibi, sabahın altısında gider gece yarısı çıkarısın” diyor.

Besbelli sağlam kişilikli, etrafında sevgi ve saygı uyandıran, çalışkan bir kişiydi. “Sakin bir insandı. Sükûneti seviyordu ama her şeyi olduğu gibi kabul eden, kadercı biri değildi. Tam tersine, insanların hayatlarını kendilerinin şekillendirmesi gerektiğine inanırdı. Pozitif bir bakış açısına sahip olduğu için de hep daha iyisinin gerçekleştirilebileceğine inanırdı. Çıkarıcı ve menfaatçi değildi. Kendi öyle görmüştü, çocuklarına da aynısını veriyordu. Hayatta kimseyi incitmemiştir, kimseyle kavga etmemiştir, kendi üzülse bile karşıya sıkıntı vermemiştir” diyor Hasan Peşmen.

Bana anlatılanlardan, Metin Peşmen’i, tüm hayatı günbegün yaşam mücadelesiyle geçmiş olmasına rağmen, kendi kendisine sanki “Metin iyi kötü bir düzen kurabildin bu dünyada ve ailenle ayaktasın. O imkânsızlıklardan buraya geldin, çocuklar daha iyisini görecek” diyen bir insan olarak hayal ettim. Hayatı sindirmiş, geniş kalpli bir insan çıktı karşıma hep. Seher Peşmen, “Hayata kadercı bir bakışı yoktu. Hayata güzel ve hoş bakardı. Güzel şeyler olacak diye umutla bakardı. Ülkede daha güzel şeylerin olacağına inanıyordu. İnsanların daha çağdaş ve barış içinde yaşamasını isterdi. Bizden sonra gelenler daha hoşgörülü, daha kenetlenmiş yaşasın derdi. Hayata karamsar bakmazdı.” Ve Hasan Peşmen hemen ekliyor: “Günlük hayattan zevk almayı da bilirdi. Ehlikeyifti. Yedirmeyi ve içirmeyi seven bir insandı. Ortam olduğu zaman çok keyif alırdı. Kendi de şarkı söylerdi; Malatya havalalarını, köy mahalle havalalarını söylerdi. Çocukları, kardeşi, yeğenleri bir araya geldiğinde değmeyin keyfine gitsin.”

Metin Peşmen’in, son yıllarında, günlük mücadeleden biraz olsun başını kaldırabilmesi ve kendisine iyi kötü bir yol çizmişliği ona belki de hep ilgi duyduğu ama bir türlü zaman ayıramadığı alanlara yönelme fırsatı verdi sanki. Her zaman günlük gazeteleri okurdu, günlük siyasete hep ilgi duymuştu ve televizyonlardaki tartışma programlarını takip ediyordu ama ilk kez o kadar da meraklısı olmadığı kitaplara da el atmaya başlamıştı. Bu ilgi besbelli çevresinde olup bitenleri ve kendisinin de dâhil olduğu toplumu daha iyi anlama arzusundan geliyordu. “Kur’an okumaya başlamıştı mesela ama bunu, bize anlatılanları sorgulamak için

yapıyordu. Türkçesini almıştı. İslam bize anlatıldığı gibi mi diye okurdu. Genel olarak okumayı pek sevmezdi ama araştırmayı çok severdi. Bu tür şeyleri araştırmasını çok severdi” diye anlatıyor Hasan Peşmen.

Bir de Alevilik ile yakından ilgilenmeye başlar ileri yıllarda. Tarsus Pir Sultan Abdal Kültür Derneği’ne üye olur, yöneticilik yapar. Bir yaşam biçimi olarak Aleviliği anlamaya çalışır. Kardeşi Hasan, “Kendisi Aleviydi ama çok da meraklı değildi. Ama son zamanlarda Pir Sultan’da yönetici olması, CHP’ye üye olup siyasete girmesi ve hayata bakışı Aleviliğe olan ilgisini arttırdı ve daha çok araştırmaya başladı” diyor. Seher Peşmen, “Metin Kürt Alevisiydi. Aleviliğin tarihçesini okumaya merak salmıştı. Son zamanlarda geliştirmişti bu ilgiyi. Hep Alevi olarak doğulduğunu ama Sünni olarak öldüğünü söyler, acaba cenazeler usulüne uygun olarak cemevlerinden kaldırılamaz mı diye düşünür ve acaba bunu ben yapabilir miyim diye araştırırdı” diye anlatıyor.

Derneğe uğramaya başlaması günlük davranışlarını da etkiledi. Her gün düşünüyüp, tıraşını olan bir insandı ama şimdi giyimine de dikkat ediyordu. Kardeşi Hasan, “Öyle lüks bir giyim kuşam düşkünlüğü yoktu. Ama kendine bakardı. Temiz giyinirdi. Bir yere gittiğinde daha şık olmaya çalışıyordu. Özellikle Pir Sultan’a uğramaya başladıktan sonra giyimine daha özen göstermeye başladı. Yaşam onu o kadar çok yormuştu ki, o kadar sıkıştırmıştı ki, mutlu olacak, bir takım elbise alıp giyecek, lüks bir ayakkabı alabilecek durumda değildi. Her şey kısıtlı şartlar altında oluyordu” diye anlatıyor.

Metin Peşmen’in iki büyük hayali vardı. Biri, yılların yorgunluğunu atmak, doğa ile baş başa yaşamak için köye dönme hayaliydi. İkinci büyük hayali ise onu o kapkara günde Ankara’ya götürmüştü.

Hasan Peşmen, “Doğa sevgisi bir başkaydı” diyor ve devam ediyor: “Kedi sever, böcek sever, doğa sever, süs biberi yetiştirirdi. Bir köşede bir zeytin ağacı vardı, bir de şeftali. Onlara bakar, onları budardı. Yıllarca dağlarda çobanlık yaptığı için hayvan sevgisi vardı. Köy hayatı hep aklındaydı. Artık kendine iyi kötü bir yol çizmişti. Yarın öbür gün

emekli olduğunda ve çocukları bir yere getirdiğinde, köye dönüp küçük bir ev yapıp, bir iki hayvan bakmak, iki tane çan kaval çalmak gibi hayalleri vardı.”

İkinci hayali, toplumsal barışa ulaşılmasıydı. Daha 16 yaşındayken, Malatya’da bir Alevi olarak tanık olduğu toplumsal çatışma ve düşmanlıkları, 50’li yaşlara geldiğinde bu sefer de bir Kürt olarak yaşıyordu. Ama bir umut ışığı vardı o günlerde, “Barış Süreci” sanki olumlu sonuç verecekti, sanki barışa çok yaklaşılmıştı. İşte, Ankara’ya bu nedenle gitti, ikinci büyük hayalinin gerçekleşmesi için bir şeyler yapmaya. Dernekten arkadaşlarıyla birlikte gitti Ankara’ya. “O gün çok heyecanlıydı. İşten erken dönmüştü, duşunu almış, çok sevdiği mavi gömleğini giymişti. Erkenden gidip derneği açayım, gelenleri karşılayayım, bir çay ikram edeyim diyerek gitti. O gün akşam geri döneceklerdi” diye anlattı Seher Peşmen.

Metin’in Ankara’ya gidiş amacı barış girişimlerini desteklemektir. Buna gerçekten inanmıştı. Yoksa, toplantıdan toplantıya, mitingden mitinge giden bir aktivist değildi, hiçbir zaman öyle olmamıştı. “Kürt açılımını” yakından takip etmiş ve destek olmak istemişti. O korkunç sabah, dernekten arkadaşlarıyla birlikte Ankara Garı’na gittiler. Orada gençler şarkılar söyleyip halay çekiyordu. Bayılırdı türkülere ve halay çekmeye. Oynayanları seyre daldı, arkadaşlarından uzaklaştı bir süre. Olan da o an oldu işte.

Tarsus’a gidip Metin’in kardeşi ve yengesiyle buluştum, Pir Sultan Kültür Derneği’nde arkadaşlarıyla konuştum. Olağanüstü insanlarla karşılaştım. Öğretmen Seher Peşmen onlardan biri: “Kara bir gündü. Çok acı bir gün. Ama ölen canların hepsi bir Metin’dir. Hepsine çok üzüldük. Çok öfkeliyiz. Şu can şu yürekte olduğu sürece affetmeyeceğiz. Bu olayın peşini de bırakmayacağız. Ama acıları ayrıştırmamalıyız. Bu, ırkçılık olur. Acı hepimizin, diyoruz. Hep halkların kardeşliğini dile getirdik. İyi ki bizler varız, halklar birbirine düşman değil. Şu ülkeye barış gelene kadar elimizden geleni yapacağız. Önce barışı istiyorduk, şimdi barışın dilencisi olacağız.”

Resul Yanar:
Çocukla çocuk,
büyükle büyük olurdu
EVİN BARIŞ ALTINTAŞ

11 Ekim 2015 tarihli, genellikle muhalif medyada basılan vesikalığında dalgalı kısa saçları, sanki olan bitene biraz şaşırmış gibi bakan koyu elâ gözleri, kalın kaşlarının üzerindeki çizgiler dışında neredeyse hiç kırışmamış yüzü, mavi-lacivert çizgili gömleğiyle gencecik, yakışıklı bir adam Resul Yanar.

Resul, Manisa'nın Saruhanlı ilçesine bağlı Azimli mahallesinde yaşıyordu. Azimli, yaklaşık bin nüfuslu, neredeyse tamamını zorunlu göç etmiş Kürtlerin oluşturduğu; kötü asfaltlı dar yolu ağaççıklar, fundalar, çitlembikler, ardıçlar ve bin bir ufak çalıyla çevrili, herkesin daimi gurbette olduğu bir küçük köy.

Bahçesinde Resul'ün Ziraat Bankası'ndan teşvik kredisi çekip hayvancılığa atıldığı zamandan kalma, derme çatma ağılın hâlâ durduğu tek katlı mavi badanalı evin çıplak balkonunda eşi Ördek Hanım, oğlu Önder ve kızı Aslınur karşılıyor beni. Hikâyesini, Azimli'ye komşu Mütevelli kasabasında yaşayan ve gene katliamda kaybettiğimiz Nizamettin Bağcı'nın oğlu Ersin Bağcı'dan biraz dinleyebildim. Aynı babası gibi, 22 yaşından bile genç gösteren Önder, Kürtçe eklemelerle kendisine hatırlatmalar yapan annesiyle birlikte anlatıyor babasının hikâyesini:

Resul'ün İranlı Kürt isyancılarından olan dedeleri cumhuriyetin erken yıllarında Türkiye'ye kaçtı. Aile Edirne'nin Keşan ilçesine yerleştirildiyse de, bir kısmı sonradan akrabalarının olduğu Ağrı Doğubeyazıt'a taşındı. Resul, nüfus cüzdanına göre 1974 yılında Ağrı Doğubayazıt'ta Esnemez köyünde doğdu. On altı-17 yaşlarındayken, iş bulabilmek için Manisa'ya, Azimli'ye geldi. Resul ve Ördek Hanım'ın düğünü Manisa'da yapıldı; çocukları Ömer, Önder, Yusuf ve Aslınur da burada dünyaya geldi. Çok genç evlenmişlerdi. Resul, 17-18 yaşlarında baba olmuştu. "Askere gittiğinde iki çocuğu vardı" diyor Önder.

Çocukluk döneminde hayvancılıkla uğraşan Resul, gurbette hayatını inşaat ustası olarak kazanıyordu. Çoğu zaman Manisa'da olamıyordu. Üstlendiği işler, genellikle bazı akrabalarının hâlâ yaşadığı ve çok sevdiği Edirne Keşan'daydı. "Açıkçası, büyürken babamı çok göremezdik. Altı ay giderdi

mesela, evde olmazdı uzun süre" diyor Aslınur. Çocukları, babalarının sevecenliğini Azimli'de yerleşik yaşadığı son altı yılda yakından görebildiklerini söylüyor.

Ailesini şaşırtmayı severdi

Her zaman neşeli, çok gülyüzlüydü. Aileye sık sık sürprizler yapan, çocuk ruhlu biriydi. "Mesela bize hiç söylemeden birden çıkıp eve gelirdi" diyor Aslınur. Hayat dolu enerjisi, vesikalık fotoğrafında görüldüğü gibi yüzüne de yansımıştı. "Çok genç gösterirdi. Babamla beni abi-kardeş sanırlardı. Bir kere Balıkesir'de bir kahvede otururken polis kimlik kontrolü yapıyordu. Beni, babamı bir de iki kişiyi daha aldılar. Hiç başımıza böyle bir şey gelmemişti, çok korkmuştuk. Benim kimliğim arabada kalmıştı. 'Bu benim oğlum' deyince babama inanmadılar. 'Sen kaç yaşında evlendin' dediler. Kimlik numaramı verip bilgilerime baktıklarında anca inandılar."

Önder, babasıyla birlikte çalışırdı inşaatlarda. Tıpkı, gene Azimli'den Ankara Katliamı'nda ölen Emin Aydemir ve oğlu Oktay Aydemir gibi, baba-oğul ilişkisi, usta-çıraklıkla harmanlanmıştı. "Evde babaydı, inşaatta baba-oğul ilişkisi yoktu." İnşaatlarda beraber yatıp kalkar, birlikte harç karar, iskeleye tırmanıp iner, duvar örer, gezmeye birlikte giderlerdi. "Gençlerle takılırdı. Bir yere gidersek, ben de gencim, ben de geleceğim, derdi. Birlikte denize girerdik. Topluluklara girmeyi çok severdi."

Neşeli, eğlenceliydi Resul. "Çok doğal bir insandı" diyor Ördek Hanım; Önder Türkçeye çeviriyor. "Çok komik biriydi, her zaman bizi güldürürdü. Çocukla çocuk olurdu, büyükle büyük" diye ekliyor Aslınur.

Yemek yapmayı çok severdi Resul. "Hayatı gurbette geçtiği için aşçılığı çok iyiydi ama tarif falan bilmezdi. Öyle her şeyi içine atar, karıştırdı" diyor Önder. "İyi yemek yapardı ama evde yemek yapmazdı" diyor Ördek Hanım. "Anne, mutfakta senle bana hep karışırdı" diyor annesine bakıp gülümseyerek Aslınur; Ördek Hanım da gülümsüyor. Devam ediyor Aslınur: "Ben salata yaparken hep elimi keserdim. Babam gösterdi bana bıçak nasıl tutulur, soğan nasıl doğranır, domates nasıl küp küp kesilir, elini kesmeden."

Bir kere, Balıkesir’de çalıştığı bir otelde patronuna yemek yapmış, yemeğin tadına bakan adam neredeyse parmaklarını yemişti. Daha sonra aynı lezzeti tekrar aramış, kendi hanımına Resul’ün yaptığı yemeği anlatmış, fakat kadıncağızın pişirdiği hiç de Resul’ünkine benzememişti. Patron Resul’ü aramış, “Senin verdiğin tat olmuyor, karım yapamıyor. Tarifini versen ne iyi olur” demişti. Resul de, “Tariflik bir şey yok, ne bulursan içine katıp pişiriyorsun işte” diye cevap vermişti.

Yemek yemeyi de severdi Resul. En sevdiği yemek musakka, en sevdiği tatlı kalburabastıydı.

Sakin, uyumlu biriydi. “Kavga gürültüyü hiç sevmezdi rahmetli babam” diyor Önder. “Birisi gelir örneğin, bela arayan, kavga etmek isteyen biri. Rahmetli babam hep yumuşak konuşurdu, sonra o kişi özür dileyerek giderdi. Alttan alırdı, kimsenin kalbini kırmak istemezdi.”

Kavgalarını, tartışmalarını pek hatırlamıyor Ördek Hanım. Yalnızca bir kere, Tarım Bakanlığı hayvancılığı teşvik etmek için kapsamlı bir hibe kampanyası başlattığında, o işe girdiği için kızmıştı kocasına. Kredi çekip çok sayıda büyükbaş almışlar ama o dönemde hayvancılık hibelerinden yararlanan birçokları gibi karşılığını alamamış ve hayvanları dörtte bir fiyata satmak zorunda kalmışlardı. Karısını dinlemeyen Resul dikbaşlılık etmiş, bu işe razı olmayan Ördek Hanım sonunda haklı çıkmıştı. Bugün, o günlerden kalma bir iki süt ineği hâlâ duruyor. “Bütün gün onlarla oyalanıyorum. Onlar da olmasa ne yapardım bilmiyorum” diyor Ördek Hanım.

Tüm hayatı çalışmakla geçen Resul, siyasetle fazla ilgilenmezdi. Katliamın Manisa’dan onunla beraber alıp götürdüğü yoldaşları Nizamettin Bağcı ve gene Azimli’den Emin Aydemir’in aksine, dava adamı değildi. Edirne’den sonra en sık çalıştığı il, Balıkesir’di. Gençlik zamanında Balıkesir’de çalıştığı bir otelde çevresinin etkisiyle, 2002 yılında Cem Uzan’ın kurduğu Genç Parti’nin gençlik kolunda başkanlık yapmıştı örneğin. “Şehitler geliyordu o zamanlar, çok üzülürdü mesela. İnşaattan başka bir yere gitmezdi. Mesela pazar günü evde oturup ne yapacağız, hadi gidip çalışalım derdi” diyor Önder.

Resul, Manisa’ya temelli döndükten sonra uzun süre ailesini Edirne’ye veya Balıkesir’e taşımayı ummuş ama evdeki nüfusun muhalefetiyle bundan vazgeçmiş, sonra da Azimli’deki çevrelerini terk etmemekle iyi ettiklerini düşünmüş, “En iyisi gitmedik” demişti. “İnşaata bırakıp tavuk çiftliği açmak istiyordu” diyor Önder, karşiki tepede tam da anlatmak istediği yeri eliyle gösterip güzelce tarif ederek. Orada Resul’ün kümes yapmak için uygun bir arsası, bu iş için detaylı planları vardı; belki gene devletten hibe alacaktı.

10 Ekim 2015

Önder katliam gününü hiç unutmuyor: “Cuma günü yola çıktık rahmetli babam. 10.04’te patlama oldu. Babam kendi hâlinde, geziyor dedim. Aradım, açmadı. Telefonuna bakmazdı, onu bırakır, unutturdu. Önce endişelenmedim. En son aradığımda biri yüzüme kapattı. Sonra tekrar aradım, gene aynı şey. Sonra bir daha... O zaman anladım. Anneme, ‘Babam öldü’ dedim. Ağladım.”

Resul’ün abisi, İdris Yanar da patlama günü oradaydı. Patlamada bir gözünü kaybetmiş, neredeyse bir yıl hastanede kalmıştı. Biz Resul’ü konuşurken, hikâyesini Önder’den ve Ersin Bağcı’dan dinlemiş olduğum İdris Yanar geliyor kardeşinin evine. İncecik, dimdik, uzun boylu, ağırbaşlı, mesafeli bir adam. Elimi sıkıyor ama konuşmuyor hiç. Oturuyor balkonda, hiçbir şey söylemiyor. Sessizce bizi dinleyen Ersin’le konuşuyor ara sıra, alçak sesle.

Evindeki herkesin babası Nizamettin Bağcı, kitaplara ve çocuklara bayılan Emin Aydemir ve evinin neşesi, güler yüzlü ve çalışkan Resul Yanar. Ömürlerini Ege’de gurbette yan yana geçirmiş bu üç yoldaşı medyaya düşen ilk patlama resminde gene yan yana, yerde cansız gördü aileleri. “Sanki özellikle çekilmiş gibi” diyor Ersin, fotoğraftaki bedenleri göstererek, “Bu Emin Amca, bu babam...”

Ersin ve Önder, patlamadan sonraki kargaşayı, babalarının cenazelerini alamadıklarını anlatıyorlar. Aynı Mütevelli’de olduğu gibi, Azimli’de de güvenlik güçleri hem cenazelerin sevkinde hem cenazede engel çıkardı. İlk aşamada Ankara’da klimasız bir ambulansa koymuşlardı

Resul'ün naaşını. Zorla, tehditle, kavgayla klimalı bir ambulansa neden sonra almışlardı. Resul'ün zaten geciken cenazesi Azimli'ye getirilirken, köyün çevresini jandarma sarmış; Azimli halkı askerleri içeri koymamıştı.

“Hayat acımasız” diyor Önder. “Olan gidene oluyor.”

11 Ekim'de, çoğu aynı haber ajansından gelen metni kullanan yayınlarda şöyle yazdılar: “Manisa Saruhanlı ilçesinden inşaat işçisi Resul Yanar evliydi ve dört çocuğu vardı. Cenazesi 11 Ekim'de Manisa'da toprağa verildi.”

Resul Yanar'ın babası Cafer Yanar, “Biz barış için bağıyoruz, çağırıyoruz. Ne diyeyim, yalvarıyoruz. Peşimizi yine bırakmıyorlar, yine bırakmıyorlar. Ne yapacağız. Biz barış istiyoruz, savaş istemiyoruz. Savaştan kimse bir şey anlamaz ki. Kimsenin kârı yoktur. Barıştan, kardeşlikten güzel ne var” dedi.

Güler yüzlü Resul'ün evinde kimse öfkeli değil. Aslınur'un babasına özleminde, Önder'in ustasız kalmasında, okulu bıraktığı için takıldıkları küçük Yusuf'un babasızlığında, Ördek Hanım'ın kederinde bile öfke yok. Her şeye rağmen, “barış ve kardeşliğe” inanç var. Saruhanlı'nın Hacırahmanlı Beldesi Azimli köyünde Resul Yanar'ın evinde iklim hâlâ ve inadına barış.

**Yılmaz Elmascan:
Birlikte
oradaydılar!**
HALİL TÜRKDEN

Bir isim seçtim: Yılmaz Elmascan. Barış Portreleri'ni kaleme alan herkes gibi, listeden bir isme parmağımı koydum. Liste... Ne aşağılık, ne acımasız, ne kadar kâğıt. Ne kadar kolay, ne kadar ağır. Suruç, uzak. Yılmaz da uzakta olanı seçerdi, eminim. İnsanın birbirine uzaklığı ve bambaşkalığı, farklı tepkimeler doğuran ebedi bir aynılıktan gelmez miydi?

Urfa'ya iner inmez, otogarda beni karşılayan Mazlum oldu. Yılmaz'ın yeğeni, 16 yaşında daha. Üniversite hayalinden lafladık. Sanki sırf bunun için, onun gelecek planlarını konuşmak için gitmişim gibi o kente. Öylesine doğaldı sohbetimiz. Öyledir insan, yaşadığı anın hikâyesini yazmak, karakterine sarılmak ister. Mazlum, tıp fakültesine gitmek istediğinden söz etti; ben de ona, uzak bir kentten, İzmir'den ve İzmir'in tıp fakültelerinden söz ettim eve giden yolda.

Eve vardığımızda, kesif bir sessizlik karşıladı bizi. Yılmaz'ın kardeşlerinden Mehmet, ablası Meral, yol arkadaşım Mazlum ve ailenin diğer üyeleri... Ve Anzilha Anne. Yanıbaşına oturdum onun. Hikâyesi var adının. Hz. İbrahim'in yakılmasına çok üzülen Zeliha'nın gözlerinden gelen yaşlar getirmiş bu adı. Anzilha Anne'nin ağzından ilk dökülen cümle: "Zalimler yedi onu."

"Nasıl bir çocuktuk Yılmaz?"

İlk soru, havada dans eden bir ıslık sesi gibiydi. Kıvrak, hızlı ve deli bir ıslık. Anzilha Anne başladı ilkin. Yılmaz, Suruç'taki çocukluk yıllarında kendi parasını kazanmak için pek çok işte çalışmış. Ama en çok terziliği dolanıyor dillerde. Öğretmen bir babanın beş çocuğundan ortancası. Çalışmak zorunda olduğu için ya da okul okumak istemediği için değil, emeğiyle ve ilk gençlik inadıyla ürettiği şeyin, önce kumaşı, sonra kendini, sonra da kanatlarını onaracağını bildiği için. Çalıştığı terzi dükkânına, her gün pırpırlı eteğiyle oynamaya gelen bir kız çocuğu varmış. Onu anlatırmış ablasına her gün aynı heyecanla.

Ortaokul bitince, liseyi parasız yatılı okumak üzere Eskişehir'e gitmiş. Daha 14'ünde, heyecanı ve dur durak bilmeyen coşkusu bir kuşun pençesine tutturmuş, salmış gökyüzüne. Ablası bu süreci anlatırken, "Suruç'ta kalsa

hayallerini gerçekleştiremeyecekti, o yüzden gitti" diyerek araya girdi. Meslek lisesini bitirdiğinde makinist çıkmış çıkmamasına, ama yine de iki üniversite daha bitirmeyi başarmış.

Bazıları uzakta olmayı seçer. Ama bilirler ki, uzakta bıraktıklarına iki kat daha bağlı olurlar. Yılmaz da öyle, ailesiyle hep omuz omuza, hep can cana yürümüş. Makinist olarak ilk ataması İstanbul'a çıkmasına rağmen, istediğinde bir köşuda ailesinin yanında olmak, çok uzaklara uçmamak için Adana'yı istemiş. Zamanla Adana'da yeni bir çevre, sonra Birleşik Taşımacılık Çalışanları Sendikası (BTS) ve KESK'e üyelik süreci. "Sendikayı evi gibi görürdü" diyor Mehmet. Kobani'den Van Depremi'ne kadar, her yere ilk koşan isimlerdenmiş Yılmaz.

Erken yaşlarda üretmeye başlayan, yerine sığamayan insanların tek bir gayesi vardır: Kendini bulmak. Yazgısını ele geçirip yola çıkmayı, üretmeyi, kendini bulmayı başaranlar yazgılarını sonuna dek yaşarlar. Veyahut tek bir yaşamı, tek bir yazgıyı kabul etmeyerek, içlerindeki sayısız yaşamın farkına varabilirler.

Bu kadar üreten, bu kadar düşünen Yılmaz'ın mutlaka cebinde yeni hayalleri vardır diye düşündüm. Abla Meral'e ve kardeşi Mehmet'e sormuş bulundum. Kardeşleri Mehmet ve Reşat'la eski vagonları birleştirip café açmak gibi, Suruç'ta botanik bahçesi kurmak gibi hayalleri, girişimleri olmuş meğer.

Urfa yolculuğu öncesi Yılmaz'ın hikâyesini dinlemek için, ilkin, kardeşi Mehmet'le tanışmıştık. Altı yaş var aralarında. Mehmet, abisinin, arkadaşlarıyla hep mutlu olduğunu şöyle ifade ediyor: "Biz buradaydık, onu hep özlüyorduk, ama o orada arkadaşlarıyla mutlu diye, biz de mutlu hissediyorduk."

Mehmet, abisi Yılmaz'la bir anısını anlatıyor, yüzünde Yılmaz'ın gülüşü saklı. Kardeştir, gülmek de hüznün de aynı yüze düşüyor. Mehmet, Kıbrıs'taki üniversite yıllarında birkaç gün aileden kimse tarafından aranmamış, hâlini hatırını soran olmamış. O da ilk iş abisi Yılmaz'ı aramış.

- İnsan hiç aramaz mı kardeşini, hiç mi merak etmedin?
- Ben şu an sadece İnce Mehmed'i ve Kel Abdi'yi düşünüyorum.

- İnsan kardeşini de düşünür.
- Bugün bunun özeleştirisini yapıp seni geri arayacağım.
- Biz birbirimizi neden arayıp sormuyoruz abi?
- Haklısın, seni her gün aramam lazım, sen okuyorsun.

Gülhan'la Yılmaz'ın düğün organizasyonunu da o yapmış. Bir türlü yer beğendirememiş Yılmaz'a, "Sonunda Urfa'nın tarihi, çok güzel bir yerini ayarladım" diyor. Düğün öncesi Yılmaz'a, "Dans müziği ne istersin" diye sormuş. Yılmaz, "Biz gelmeden önce Rojda'nın 'Lê Bûke' şarkısı çalsın" istemiş. Dans müziği için de Şahê Bedo'dan "Çavreşamın"ı kararlaştırmışlar.

Ankara'dan üç ay önce, 20 Temmuz'daki Suruç Amara Kültür Merkezi'ndeki patlamayı duyunca yıkılmış Yılmaz. Anzilha Anne, "Tanımadığımız insanlar için ağlıyorduk. Hiçbiriyle kahvaltı etmedik, dertleşmedik, isimlerini ya da yüzlerini bilmiyorduk. Ama hepsi için tek tek ağladık" diyor. "Sizin de mi" diyenlere, "Hayır, ama hepsi benim çocuğum, ondan ağlıyorum" demiş.

Anzilha Anne, "Yılmaz her bayramda, neden mezarlığa gidiyorsunuz, diye sitem ederdi" diyor. 10 Ekim'den iki hafta önce, yani ailenin Yılmaz'ı son gördüğü Kurban Bayramı'nda, herkesten önce köye, mezarlığa gitmek istemiş Yılmaz. Bir sebebi varmış elbet. Kobani ve Suruç'taki kayıpların mezarını ziyaret etmek için, Amara Kültür Merkezi'ni görmek için. Mezarlığın tepe noktalarından birinde, boş bir mezarın başında durarak, "Kobani'de, Suruç'ta kaybettiğimiz canlar burada yatıyorlar" diyerek bir fotoğraf çekiyor ve paylaşıyor.

Yılmaz bir kuş olmayı seçti, ama sanki o boş mezarın yanında durarak, o fotoğraf karesini kalbine ve zihnine kaydetmek için oracığa konmuştu. Keşfettiği yazgıya bir çentik atar gibi. İki hafta sonra, o fotoğrafı çekmek için durduğu noktaya kanatlarıyla geldi. Çok sevdiği, onu her daim özleyen ailesinin gözyaşlarıyla oracığa yerleşti.

İki hafta öncesinde, bayram için Urfa'ya gittiklerinde, "Anne, ben Barış Mitingi'ne gideceğim" demiş Yılmaz.

Anzilha Anne, kocaman kalbinden çıkarıp hatırasını, Yılmaz'ıyla son diyalogunu anlattı: "Gitme oğul, bir şey

olur, bu ülkede barış isteyenlere terörist damgası vururlar, gitme, desem de, 'Sen nasıl annesin. Savaşa gitmiyorum. Elimizde çiçeklerle, barış için gideceğim' cevabını verdi."

Bir yıl önce evlendiği, yanında gerçek anlamda kendini bulduğu Gülhan, Yılmaz'ın elini Ankara'ya giderken de bırakmadı. Yılmaz'ın en çok da Gülhan'la birlikteyken çırpılmaktan keyif aldığı kanatlar ilk kez iki yanına düştü ve Gülhan'a ilk ve son kez "Sen gelmesen" dedi. O bayram ziyaretinde ailesine de fısıldamış: "Söyleyin, o gelmesin." Gülhan dinlememiş: "Birlikte" demiş. Evrenin en haylaz sözcüğü "aşk" için nasıl birleştiyse bu iki kalp, yine öyle birleştiler. "Oradaydık" demek için, "Birlikte oradaydılar" dememiz için.

Cumartesi sabahı televizyonda izliyor aile haberi. Haber mi? Katran döküldükten sonra silindirin altında kalmak gibidir bazı haberler. Ya sonrası? Cevapsız çağrılar, kapanan telefon, Urfa-İstanbul arası giderek uzayan yol, giderek kararan yol, karanlık, Ankara, başkent, listeler, bir ümit.

Abla Meral, kente girerken içinde kurduğu cümleyi haykırıyor: "Karanlık bir tünel gibiydi gidişimiz. Ankara'ya girerken, ne kadar kötü bir şehir, dedim. Daha önce Ankara'yı hiç görmemiştim."

"Yılmaz'dan sonra hayat" diyorum. "Sanki dünya kapkaranlık, nasıl yaşadığımızı bilmiyoruz" diyor Anzilha Anne.

Abisi Yılmaz'ı ilk teşhis eden Mehmet olmuş. "Dayanamam lafı yalan, dayanıyorsun. O gerçekliğe inanmak, mecburen sindirebilmek için. Tamam, dünyanın sonu bu, diyorsun. Bu, en büyük acı; bunu yaşadktan sonra öleceğim diyorsun, ama dayanıyorsun."

Mehmet, gülüşüyle, abisiyle biriktirdiği anılarla, umduyla, sabrıyla, Yılmaz'ın edebiyat sevdasıyla, şiirleriyle dayanıyor. Elle tutulur hiçbir sebebi olmasa da, Yılmaz'ın inandığı değerler uğruna.

**Canberk Bakış:
Okulu, sazi,
her şeyi yarım kaldı**
RABİA ÇETİN

Sert bakışlarına rağmen, 20 yaşında bir güzel esmer çocuk Canberk.

Malatya Mamurek köyünde yaşayan Alevi Kürt bir ailenin çocuğu olarak, Ankara'ya, "barışı getirmeye" gittiğinde, üniversiteye başlayalı henüz 15 gün bile olmamıştı.

Babasıyla dedesinden aldığı müzik sevgisi ve kabiliyetiyle konservatuara girmek istemiş, ancak heyecanlanıp sınavı geçemeyince şansını Aydın'daki Adnan Menderes Üniversitesi'nin Maliye Bölümü'nde kullanmıştı. Zaten Ankara'ya da Aydın'dan gitmişti.

Malatya'ya inince CHP İl Gençlik Kolları'ndan Berivan Durmuş'u arıyorum. Berivan, 9 Ekim'de Malatya'dan Ankara'ya giden otobüsten son anda inerek hayatta kalanlardan. Gidenlerin ardında kalmanın dayanılmaz ağırlığıyla anlatıyor Canberk'i ve o günü. 10 Ekim sabahı patlamayı haber veren bir telefonla uyanmış. İnanamamış:

"Evet, birileri ölmüştür ama bu, bizimkiler değildir. Biz o insanların da acısını hissederiz ama bu kadar kanadımızın kırılacağını, yürekte hissedeceğimizi hiç düşünmemiştim. Biz kendi aramızda hep çocuktuk, böyle olacağını düşünemedim."

Sonra Berivan'la, Malatya CHP il binası önünde Canberk'in babası Abdullah Bakış ve katliamdan yaralı kurtulan CHP Malatya Gençlik Kolları Başkanı Murat Orçun Çalı ile buluşup Canberk'in evine, Mamurek'e doğru yol alıyoruz.

Bir dağ eteğindeki köye ulaştığımızda, Canberk'in evine giden yol üzerindeki mezarlığa ilişiyor gözüm. Berivan, Abdullah Amca'nın duymayacağı şekilde kulağıma eğilip "Canberk de burada yatıyor" diyor.

Evde bizi Canberk'in annesi Naime Bakış karşılıyor. Naime Anne ve Abdullah Amca'yla göz göze gelmemeye çalışıyoruz. Sanki Canberk'i dinlemeye gitmemişim de uzaktan yıllar sonra gelen bir akrabamışım gibi ağırlıyorlar beni. Bu duyguyla kahvaltı sofrasını kuruyoruz. Ben de, onlar da bir saat boyunca buluşmanın asıl nedenini yok sayarcasına havanın bir anda soğumasından, ülkenin gündeminden konuşuyoruz.

Sonunda soruyorum: "Başlayalım mı?"

Naime Anne eşine dönüp, "Benim az işim var, önce sen konuş istersen" diyor ve bizi yalnız bırakıyor.

10 Ekim sonrası Canberk'in medyada yer alan kocaman fotoğrafının başköşede durduğu salona geçiyoruz.

"Çok dürüst bir çocuktuk, haksızlığı asla kabul etmezdi" diye başlıyor Abdullah Amca: "Çok güzel bir çocuktuk. İlkokulda da ortaokulda da, her zaman, başarılıydı. O, diğer iki çocuğumdan hep daha farklıydı. Ben müzikle ilgilendiğim için o da çok seviyordu müziği. Önce kaval çalmayı öğrendi, sonra bağlamayı. Canı sıkıldıkça balkona çıkar kaval çalardı. Hattâ bazen komşular sorardı, 'Canberk evde değil mi? Yine bize kaval çalsa ya' derlerdi. Bir de boks yapıyordu. Maraş ve Antep'te turnuvalardan dereceyle dönmüştü."

"Ben sırtımı ona dayamıştım" diyor burada ve boğazında düğümleniyor kelimeler. Abdullah Amca, bir süre durduktan sonra toparlanıp devam ediyor: "Ankara'ya gittiğinde üniversiteye başlayalı 15 gün bile olmamıştı."

"Kitap parası göndermene gerek yok baba"

10 Ekim'den birkaç gün önce görüşmüş oğluyla, ders kitaplarını alıp almadığını sormuş Abdullah Bakış. Canberk de "Kitapları taksitlendirdim. Kitaplar için günlük bir lira koyacağım bir kenara. Ayda 30 lira olur. Senin kitap için para göndermene gerek yok baba" demiş. Bu diyalogu anlatırken, kelimeleri gözyaşlarına karışıyor Abdullah Amca'nın.

Sonra, kırgın bir sesle ekliyor:

"Ankara'ya gittiğinden haberim yoktu. Malatya'dan arkadaşlarıyla görüşmüş, onların gideceğini öğrenince, Canberk de gitmeye karar vermiş. Buradan gidecek olan bir arkadaşına da 'Montumu getir' demiş. Bizi de aradı; 'Arkadaşım Aydın'a gelecek, montumu ona verin' dedi. Arkadaşı da bize Ankara'ya gideceklerini söylemedi. 'Gideceğim' deseydi izin vermezdim. Ama o yine de, ne yapar eder, 'Baba arkadaşlarım da gidiyor, ben de gideyim' der, beni razı ederdi, biliyorum."

Haberi, düğüne hazırlanırken almış

Patlama haberini bir düğünde aldığını söylüyor Abdullah Bakış: "Akrabamızın düğünü var, onun hazırlığını yapıyoruz. Tıraş olurken, haberlerden duydum patlamayı. Bir anda aklıma düştü: Ya Canberk de gittiye... Hemen aradım. Telefonu

kapalı, ulaşılmıyor. Diğer oğlumu aradım. ‘Burak, Canberk cevap vermiyor’ dedim. O da aramış. Sonra başladık Aydın’daki tüm akrabaları, dostlarımızı aramaya... Ama herkes ‘Bilmiyoruz’ diyor. Meğer biliyorlarmış gittiğini. Bize söylememişler.”

“Akşam karanlık çökerken öğrendik Canberk’in de o patlamada...” diyor Abdullah Bakış, devamını getiremiyor sözlerinin... Derin bir sessizlik çöküyor salona. Gözlerini silerek devam ediyor neden sonra:

“Her gün ağlıyoruz. Dünyamızdı o bizim. Ailenin en küçüğü, en tatlıydı. Diğerlerinin canı sağ olsun. Ama onun yeri farklıydı. Allah kimseye böyle dert vermesin. Hak etmedi! Oraya gidenlerin hiçbiri hak etmedi! Savaş için değil, ülkenin barışı için, kardeşlik için gittiler. 10 Ekim’in birinci yıl dönümünde aynı yerde yine coplarla, biber gazıyla, taziyikli suyla üstümüze geldiler. Demek ki bu ülkenin barışını isteyen herkese böyle yapacaklar.”

Bu kez gözyaşlarını silmeye gerek duymadan ekliyor: “Ama yine de, her şeye inat, barış gelecek bir gün...”

“Cemevine de camiye de giderdi”

“Onda anneliğimi yaşadım” diyor Naime Bakış. Onu anlatırken hangi kelimeyi kullanacağını, hangi anıyı hatırlayacağını telâşını yaşayarak başlıyor söze.

Canberk’in çocukken istediği bateriyi alamamanın pişmanlığını paylaşıyor bizimle: “Apartmanda gürültü olmasın diye almamıştım ona bateri. Ama Canberk bu, durur mu, mutfakta ne kadar tencere, leğen varsa onlara vurarak müzik yapmaya çalışıyordu. Değişik bir çocuktü. Daha ana sınıfındayken Atatürk’ün hayatının tamamını öğrenmişti. Her zaman sorumluluğunu bilirdi, sessiz ve uysaldı.”

Lisede okurken bir gün annesine camiye gittiğini söylemiş Canberk. Annesi “Neden” diye sorunca, “Cemevine gidiyorum, camiye de gitmek istedim” diye cevap vermiş.

Canberk’in Malatya’da yaşarken aslında eylemlere, mitinglere hiç gitmediğini hatırlayarak salonda duran koca fotoğrafın çekildiği günü anlatıyor Naime Anne:

“Sadece bir defa EMEP’in yaz şenliğine katılmıştı. Şenlikte saz çalmaya gittiğini söylemişti çok sonraları. O fotoğrafı

da orada çekmiş.”

Bazen şaka olsun diye ismiyle seslenirmiş annesine. Yine bir gün öyle hitap ederek sormuş: “Naime, siz Kürtünüz, niye Kürtlüğünüzü inkâr ediyorsunuz?”

“Özgürlüğüne çok düşkündü” diyor annesi biraz gururla, biraz hüznle: “El bebek yetiştirmiştim, onu asla yalnız göndermezdim bir yere. Yalnız bırakmazdım asla. Nerede olursam olayım, Canberk’in eve geleceği saatte muhakkak evde olurum. Eve geldiğinde muhakkak yemeği hazır olurdu. Ben yemeğini yetiştiremediğim zamanlar hemen makarna yapardı. Çok severdi çünkü. Canberk gittiğinden beri bir daha makarna pişirmedim kimseye.”

Katliamdan önceki akşam görüşmüş annesiyle son kez. Kırmızı montunu ondan da istemiş, Annesi de, “Hava daha sıcak, ben zaten geleceğim evini yerleştirmek için. Bekle, ben getireyim” demiş. Ama Canberk ısrarla montun gönderilmesini istemiş annesinden. “Verdim kırmızı montunu Uğur Mumcu’ya” diyor Naime Anne.

Montu Ankara’ya götüren Uğur Mumcu da patlamada yaralanmış. Naime Bakış, onu görmeye dayanmadığı için bir daha görüşmediğini söylüyor. Tıpkı eşi gibi, “ölüm” kelimesini unutmak istercesine, boğazındaki düğümlele boğuşarak hatırlamaya çalışıyor o günü:

“O gün evdeydim. Haberleri izliyorduk ‘Ankara’da patlama’ diye veriyordu televizyonlar. Ben nereden bileyim Canberk’in de orada olduğunu. Babası aradı ‘Canberk’e ulaşamıyoruz’ dedi.

“Bugün cumartesi. Hâlâ uyuyordur, telefon çekmiyordur yeni evinde” diyerek ihtimal vermemiş Ankara’ya gittiğine. Saatler geçtikçe her aradıklarında ulaşmadığı oğlu için dualar etmiş: “Gitmişse bile yaşıyor olsun...” Akşama haberi gelmiş!

Canberk’in fotoğrafının yanında, ilk günkü acısıyla, uzun bir sessizliğin ardından, haberi yeni almış gibi feryat ediyor Naime Bakış:

“Ne istediler yavrularımızdan!... O gittikten sonra ben yaşamıyorum sanki. İki çocuğum daha var ama onunla can bulmuştum, Can’ımla canım gitti.”

Ankara’ya ailesinden habersiz gittiği için korkarak soru-

yorum: “Kızgın mısınız size söylemeden gittiği için?”

“Hem de çok” diye yanıtıyor annesi: “Kabrine her gittiğimde soruyorum: ‘Niye gittin oğlum, niye bana bunu yaptın, niye annem nasıl dayanacak diye düşünmedin?’ Kitapları, okulu, sazi, her şeyi yarım kaldı..”

Oğlunu toprağa vermeden önceki ânı hatırlıyor sonra: “Kabristanda son kez gördüm Canberk’i, yüzünde neye uğradığını anlamamış, şaşkın bir ifade vardı.”

Ağır bir sessizliğin ardından yeniden “Keşke” diye başlıyor: “Çocuğumu şehir mezarlığına getirdiklerinde, keşke gidip yanında kalsaydım, kapısında bekleyseydim. Sarılamasam da yanında dururdum, ama gidemedim. Oysa ben onu hiç yalnız bırakmazdım..”

Sessiz bir ağıdın hâkim olduğu salonda otururken, Naime Anne’ye “Canberk’in odasına girebilir miyim” diye soruyorum. “Tabii” diyor.

Hiç dokunulmamış, temiz, düzenli, küçük bir oda... Duvarlarında fotoğrafları, boks turnuvalarında kazandığı madalyaları, yatağının üzerinde Beşiktaş forması, boks eldivenleri ve bağlaması yan yana duruyor.

Çalışma masasında ise Ahmed Arif’in *Hasretinden Prangalar Eskittim* kitabı duruyor tek başına. Alıp bakıyorum, annesinin ve babasının eksik bıraktığı bir izi ararcasına. Onu anlatırcasına bazı dizelerin altını çizmiş Canberk “Hani kurşun sıksan geçmez geceden” şirinden:

*Gelgelelim,
Beter, bize kismetmiş.
Ölüm, böyle altı okka koymaz adama,
Susmak ve beklemek, müthiş
Genciz, namlu gibi,
Ve çatal yürek,
Barışa, bayrama hasret
Uykulara, derin, kaygısız, rahat,
Otuziki dişimizle gülmeğe,
Doyasıya sevişmeğe, yemeğe...
Kaç yol, ağlamaklı olmuşum geceleri,
Asıl, bizim aramızda güzeldir hasret
Ve asıl biz biliriz kederi.”*

**Ali Kitapçı:
İnsanlar onun arkasından
trenin önüne atıldılar**
ARİFE KÖSE

Tanıdığınız tanımadığınız herkesi düşünün; bu insanların arasından kim harekete geçmek üzere olan bir trenin önüne atlar? Ya da soruyu başka türlü soralım; insanların hareket etmek üzere olan bir trenin önüne, onunla birlikte atlacağı insan, nasıl bir insandır sizce? Ali Kitapçı, insanların, arkasından trenlerin önüne atlacağı bir adam.

27 Nisan 1958'de Sivas'ta, hâkim bir babanın oğlu olarak doğar Ali Kitapçı. Babasının mesleği gereği farklı yerlerde geçen çocukluğu ve ilk gençliği 12 Eylül günlerine takılır. Okuduğu lisede aşırı sağ görüştekilerle çatışmalar zaman zaman. Bir gün böyle bir tartışmada sıkı bir dayak yer. Zincirlerle yediği dayığın izlerini ömrü boyunca taşır kafasında. Eğitimden çok siyasetin egemen olduğu bir dönemde, bir grup arkadaşıyla birlikte Diyarbakır'a gider liseyi bitirmek için. O günlerde solcu bir devrimcidir. Yoldaşlarıyla birlikte aynı evde kalır.

Kız kaçıрма

Yakın arkadaşı Kasım Güner Yavuz, o günlere dair Ali'nin anlattıklarından kesitler aktarıyor bize: Evi paylaştığı yoldaşlarından biri, bir gün bir komiserin kızını kaçıtır. Baba, kızının bir solcuyla evlenmesine razı gelmez. Birden evin önüne polisler doluşur. Komiser de aralarında. Her odadan kızılı erkekli devrimciler çıkar. Kimisi kızını kaçıran çocuğun halasının oğlu, kimisi dayısının kızı olur. Ancak bir süre sonra işler karışır, beş dakika önce halasının oğlu olan, beş dakika sonra kendisine dayısının oğlu deyince, komisere renk vermeden işin içinden çıkmaları bayağı zorlaşır.

Şiddetin iyice tırmandığı süreçte 12 Eylül darbesi yapılır. Ali Kitapçı önce Libya'ya amcasının şirketinde çalışmaya gider, bir süre sonra diğer işçileri örgütlemeye başlar. Bir süre kaldıktan sonra Avrupa'ya geçişte bir ara durak olan Fas'a gider. Ardından İngiltere'ye geçer. Önce dil okuluna gider, sonra Oxford'da okur. İngiltere günleri Ali Kitapçı'nın hayatının dönüm noktasıdır.

Anarşizm ile tanışma

Ali, klasik bir Türkiyeli devrimci. Darbeyle birlikte üyesi olduğu örgüt dağılır. İngiltere'de Türkiyeli solcuları ararken

bir fabrikada çalışmaya başlar. İngiltere'de dönem Thatcher'a karşı madenci grevlerinin başladığı dönem. Fabrikasının eylemlerinde anarkosendikalistlerle tanışır. Önce uzak durur, ancak anarşistlerin polise nasıl direndiğini görünce çok etkilenir. O zamandan sonra kendisine anarşist demeye başlar ve bir daha hiç bırakmaz anarşizmi.

Parası bitince, 1987'de sıkı bir anarşist olarak Türkiye'ye döner. Önce İstanbul'da yaşar. Tekstil işçileri arasında anarşist bir sendika kurmaya çalışır. Ancak sendika yasasının çıkmasıyla bu sendika kapanır. İstanbul'da yapacak bir şey kalmayınca Ankara'ya döner. Ankara'da TCDD Genel Müdürlüğü'nün Bilgi İşlem Dairesi'nde çalışmaya başlar. Tam da işçiden sayılmayan memurların grevli toplu sözleşmeli sendika mücadelesi verdiği günlerdir... O günlerden itibaren sendikal mücadele hayatının varoluşsal bir parçası, sendikal yapı üzerinden anarşist bir yapı ortaya çıkarmak da en büyük amacı hâline gelir. Yine aynı günlerde eşi Emel ile tanışır.

Sendika bürosu aramaktan yuva kurmaya

Kendisiyle yüz yüze görüşemedik, ancak bize 10 Ekim'in yıl dönümünde eşi için yazdığı yazıyı gönderdi. Emel Kitapçı o günlerdeki hâllerini şöyle anlatmış yazıda:

“Ali'nin BTS'de, Emel'in Tarım Orkam-Sen'de (O zamanlarda Tarım-Sen) sendikacılık yapmaya çalıştığı, sendikalarda paranın olmadığı bir dönemde, iki sendika için ortak bir büro ararken ortak bir ev noktasına hızla geliverirler. BTS ve Tarım Orkam-Sen tarihinde ortak bir büro hiçbir zaman olmamışsa da 1998 Ağustos itibarıyla Ali ve Emel için ortak bir hayata, ortak bir mücadeleye imza atılmıştır. Ali'yle aramızda kalan neredeyse 20 yıl.”

Sonrası hep mücadeledir. Çünkü siyaset Ali Kitapçı'nın hayatının vazgeçilmez bir parçasıdır. Kâh Gazi Mahallesi davasından hapis cezası alır, kâh 1 Mayıs sonrası evlerini polis basar; kâh Kızılay'ı işgal eder, kâh elinde uyku tulumuyla Tekel Direnişi'nde sabahlar; kâh trenleri durdurur, kâh 10 Ekim'de barış sloganları atar, bir elinde sendika bayrağı, bir elinde anarşizmin siyah bayrağıyla... Mücadele etmeyi bir gün bile bırakmaz.

O günleri şöyle anlatıyor Emel Kitapçı: “Kimi zaman Kızılay’ı işgal edişimiz, kimi zaman işgal edemeden polis barikatları önünde direnişimiz. Türkiye’de atılan ilk gaz bombasını birlikte tadışımız. Kızılay’da, Güvenpark’ta, Sakarya’da yatma eylemlerimiz. Evlerden taşınan battaniyeler. KESK’in tarihi bizim de tarihimizdir aynı zamanda. Zonguldak’ta madencilerin eylemine, Susurluk’ta devlet, siyaset, mafya üçgeni protestosuna, İstanbul’da su eylemine birlikte gidişlerimiz...”

Artun Siyah’ın doğduğu sene “Sahte sendika yasası istemiyoruz” dedikleri bir eylemden 18 ay hapis cezası almışlar da son anda paçayı kurtarmışlar bu cezadan.

Eylem yaratıcı bir pratiktir

Yakın arkadaşı Kasım Güner Yavuz’un ifadesiyle, Ali Kitapçı için eylem yaratıcı bir pratiktir.

Ancak hayatı sadece siyasetten ibaret değildir. Emel şöyle anlatıyor eşinin renkliliğini, farklılığını, kimseye benzemezliğini yazısında: “Hep bizimle olan ama bizden başka olan bir devrimciydi Ali. Hayata sarılmaktan, yaşamı sevmekten, mücadele etmekten geri durmadığı gibi, yemekten, içmekten, gezmekten de geri durmadı. Tekel eyleminde kimimiz oturup kimimiz dolaşırken, uyku tulumunu getirip ‘Ohhhh, ne güzel’ diyerek Sakarya’daki meydanın orta yerinde uyuyan Ali. Greve, trenleri durdurmaya giderken coşkusu. Ve ben başta olmak üzere, hayata kasvetle bakan bizler, bizlere rağmen, onun kaybolmayan neşesi.”

Trenleri durduran adam

Yine bir grev günüdür Ankara Garı’nda. Yıl 2009 diye hatırlıyor 26 yıllık arkadaşı İshak Kocabıyık:

“Hızlı tren var o zaman. Ve bir grevde hızlı treni durdurmak bizim için çok önemli, prestij meselesi. Ancak trenin makinisti bir türlü ikna olmadı. İllâ gideceğim diye tutturdu. Bir süre sonra yolcular da şikâyet etmeye başlayınca, makinist iyice sabırsızlanmaya başladı. Biz, yolu kesmekle tehdit ettik. Makinist de bizi treni üzerimize sürmekle tehdit etti. Ali trenin önüne atladı. Sonra başka bir arkadaş daha atladı. Ma-

kinist treni çalıştırdı. Ama tren dediğiniz de öyle bir kez çalıştı mı kolay duran bir şey değil ki! O arada polis geldi, çıkardı raylara atlayan arkadaşları yukarı. Tren de hareket etti.”

O gün Ali Kitapçı ile birlikte kendini raylara atanlardan biri olan, yakın arkadaşı Kasım Güner Yavuz, onu hatırlarken “Neşelidir” diyor: “Ali çok nevi şahsına münhasır bir kişilikti. Onu hiçbir kalıba sokmak mümkün değil. Hayatı tamamen siyasetti. Ama siyasetin yanı sıra tam bir insandı. Yemek yemeyi çok severdi. Hangi yemeğin en güzeli nerede yapılır bilirdi. Onun yanına gelen aç dönmezdi. İçki içmeyi çok severdi ama içmeyi pek beceremezdi. Dayanışma Ali’nin hayatında çok önemli bir yere sahipti. Ama bunu dayanışmanın gerekli olduğunu düşünerek değil, yaşamının çok doğal bir parçası olarak yapardı. Parası olmayan hiç kimse Ali’ye gidip parasız dönmezdi. Verdiği paranın da arkasını aramazdı. Para o kadar anlamsızdı onun hayatında.”

Sıkıntıya hiç gelemezmiş Ali Kitapçı. Ama bu sıkıntıya gelmeme hâlini ondan kaçarak değil, sıkıldığı şeyde eğlenecek bir yan bularak çözermiş. Bazı eylemler sıkıcı, cansız olsa bile Ali hemen orada kendisine bir eğlence yaratmış. Bunu bazen polislere, bazen etrafındakilere sataşarak yapmış ama mutlaka o can sıkıntısından kurtulmuş.

Hayatını mücadeleye adanmıştı

Kasım Güner Yavuz devam ediyor anlatmaya: “Ben Ali’yi 1998’den beri tanıyorum. Ali bir sendikacıydı. Bir elinde sendika bayrağı, bir elinde kara bayrak vardı. Ali bütün anarşistler arasında bağ kurmaya çalışırdı. Anarşizme dair bir teorisi vardı; bütün anarşistlerin damlacıklar hâlinde bir göl oluşturacağı ve bunların birleşip sel olup tüm dünyayı anarşizme doğru evrilteceğini düşünürdü. Anarşistler arasında yöntem farklılığı doğası gereği hep vardır, ancak onun açısından hiçbir anarşist grup arasında fark yoktu. Bütün anarşist gruplarla görüşürdü. Sadece politika konuşmazdı, hayata dair her şeyi paylaşırdı. Türkiye’de anarşizm deyince akla gelen iki şey vardır; birincisi anarşist demek terörist demektir, ikincisi anarşist demek topluma ve kendisine faydası olmayan boş insan demektir. Ali bunu değiştirmek

istiyordu, başka bir şey yaratmak istiyordu. Ali'nin bütün hayatı eylem, sendika ve grevdi.”

Ali Kitapçı'nın sendika ile olan ilişkisi hayatının merkeziymiş gerçekten de. Okula ilk başladığında oğlu Artun Siyah, öğretmeninin “Baban ne iş yapıyor” sorusuna “Benim babam trenleri durduruyor” diye yanıt vermiş. Çünkü evde sürekli konuşulan konu grev ve trenlerin durmasıdır.

Sendika hayatında yoldaşı İshak Kocabıyık, Ali'nin sendikaya, mücadele adanmış hayatını şöyle anlatıyor:

“Birlikte 12 saat yolculuk yaparak ve sadece peynir-ekmek yiyerek Zonguldak'a işçileri örgütlemeye gittiğimizi hatırlarım. En büyük hayallerinden biri uluslararası taşımacılık sendikasının yönetimine girmek, onun eğitici olmaktı.”

Sendikada uluslararası ilişkilere hep çok önem vermiş Ali Kitapçı. Uluslararası sendikal hareketin Türkiye'de iyice cansızlaşan sendikal mücadeleye bir can suyu olabileceğini düşünmüş. Sürekli projeler üretmiş. Uluslararası toplantılara katılmaya çok önem verirmiş.

10 Ekim'den bir gün önce yine böyle bir toplantıdan dönmüş Brüksel'den. İshak, “Yorgunsundur, gelme eyleme, yarın sendikada görüşürüz, solcuların eylemi bitmez nasıl olsa” demiş. Dinlememiş Ali, illâ orada olmak istemiş.

Sonrası malûm.

“Bugün burada bunları konuşabiliyorsak, ben o gün Ali'nin arkasında durduğum, Ali'nin bedeni bana siper olduğu için” diyor İshak. 10 Ekim'de o gün alanda olanlar için ne kadar tanıdık bir cümle!

Başkaydı, kimseye benzemezdi

Başkadır, farklıdır Ali Kitapçı. Oğluna anarşizmin simgesi olan Kara ismini koymak ister. En sonunda Artun Siyah'ta karar kılınır. Oğluyla ilişkisi sıra dışıdır; eşittir. Bazen bir çikolata için saatlerce tartışacak kadar eşit. İshak'ın deyimiyle Ali de bir nevi koca çocuktur zaten. Oğlunu yüzme kursuna, dövüş sporları kursuna göndermek, onu fiziksel olarak güçlendirmek ve aynı zamanda siyaseten de yetişmesini, yetkin bir insan olmasını sağlamak gibi planları vardır.

Hayatını kaybetmeden kısa süre önce arkadaşı Kasım Güner Yavuz'a emeklilik ikramiyesini anarşist arkadaşlarına bir mekân açmaları için vermek istediğinden de bahseder. Tek isteği bütün anarşistlerin buluşma, çeşitli etkinlikler düzenleme yeri olacak bir mekânın açılmasıdır. Bunun karşılığında hiçbir beklentisi yoktur. Sadece “Ben de bazen oraya oğlumla gelirim. Eğer çok sıkışırsam da arada sizden para alırım, ama ancak sıkışırsam. Yoksa hiçbir karşılık beklemiyorum” der.

10 Ekim birçok “iyi” insanı alıp götürdü aramızdan. Ali Kitapçı bunlardan biriydi. Ondan geriye sevdikleri için onlarca anı ile birlikte hepimiz için farklı bir yaşam nasıl yaşanır sorusunun yanıtı kaldı. O, herkes gibi yaşamayı reddetti.

10 Ekim'den bu yana ne yazık ki hayat bizi defalarca bombalarla sınıadı. Her seferinde sığındığımız en önemli şey birbirimizle dayanışmak, birbirimizin varlığına sığınmak oldu. Tıpkı Emel Kitapçı gibi.

Şöyle diyor Emel eşinin ardından: “Bugüne kadar savunduğum, son bir yılda ise yaşadığım tek gerçek var: Dayanışma. Ayakta, güçlü durabilmemi sağlayan. Koşullarımız ne kadar ağır olursa olsun dayanışmanın ve sevginin önüne geçebilecek hiçbir güç yok. Onun için tam da bugün her zamankinden daha çok sevmeye, daha çok paylaşmaya ihtiyacımız var. Hâlâ birbirimizle bölüşeceğimiz ekmeğimiz, emeğimiz var.”

**Mehmet Ali Kılıç:
12 Eylül'de
ölen amcasının
adını taşıyordu**

SEÇİL EPİK

10 Ekim Katliamı'nın en şiddetli hissedildiği şehirlerden biri Malatya. Bu şehirde, o gün barış için bir araya gelen hiç kimsenin, bir sayı ya da sadece bir isim olmadığını bilerek, Mehmet Ali'nin hikâyesini dinleyeceğim ailesinden ve arkadaşlarından. Mehmet Ali memleketlim, aramızda biraz daha az yaş farkı olsa, belki de aynı liseye gideceğim, arkadaşlarımın komşusu, arkadaşlarımın arkadaşı, bir zaman aynı sokaklardan geçtiğim biri. Onun hikâyesini dinlemek, onu tanımak için, çocukluğumun geçtiği şehirde, hiç de yabancı olmadiğim Paşaköşkü mahallesindeki evine gidiyorum. Babası Kemal başlıyor anlatmaya, daha birkaç dakika geçmeden, 26 yaşında yaşam hakkı elinden alınan oğlu Mehmet Ali'nin hayallerinden bahsederken sözler boğazına düğümleniyor, "Hepsini ama hepsini o gün 10 Ekim Katliamı'nda elinden aldılar" diyor.

Mehmet Ali, ablası Müge'nin deyimiyle ailenin Memoş'u, hayatının gidişatını değiştiren korkusuyla burun buruna geldiğinde henüz 26 yaşındaydı. Korkusu: kan. Ablası, babası, arkadaşları bunu düşünmeden edemediklerinden mi bilinmez, hepsi mutlaka "Kandan korkardı" diyor Mehmet Ali için. İnadına barış diyenlerden biri olmasının da, Barış Mitingi'ne gitmeyi en çok isteyenlerden biri olmasının sebebi de bu korkusuydu belki, kim bilir. Dönemin CHP Malatya Gençlik Kolları Başkanı hepsini bir araya toplayıp, böyle bir miting çağrısı var, gidelim mi ne dersiniz, diye sorduğunda "Barış için gitmeyeceğiz de ne için gideceğiz" diyenlerden biri Mehmet Ali. Babasının "Kandan korkan çocuğum kanlar içinde öldü" sözleri üzerine odadaki herkesin boğazında bir düğüm.

"Amcasından aldığı ismin kaderini taşıdı demeyeceğim" Mehmet Ali'nin hikâyesi kendisi daha doğmadan önce ismiyle başlamış. İsmi aldığı amcası, babasının çok sevdiği ağabeyi, bir diğer Mehmet Ali, 12 Eylül döneminde "kaybedilen" gençlerden. Babası, ağabeyinden bahsederken ölen, öldürülen değil de, "kaybedilen" diyor. Devlet eliyle kaybedilmenin ne demek olduğunu bildiğimiz gibi, artık barış için yola çıkan Mehmet Ali'nin en büyük korkusuyla yüz yüze gelmesinin ne demek olduğunu da biliyoruz. Belki

bu amca-yeğen arasındaki isim tesadüfü karşısında kader diyenler olacaktır ama "Ben kadere inanmıyorum, bu kader değil; benim çocuğumun kaderinde Barış Mitingi'nde ölmek nasıl olabilir" diyen babasının sözleri üzerine böyle bir şey söylemek mümkün değil.

Hep kırmızı yanaklı bir bebek...

Bir kış günü, üstelik de Sevgililer Günü'nde, 14 Şubat'ta ailenin ikinci çocuğu olarak Malatya'da Hekimhan'a bağlı Akmağara köyünde doğan Mehmet Ali'yi, "Tombul, kırmızı yanaklı bir bebektir" diye anlatıyor babası. Hem fotoğraflarından gördüğüm kadarıyla hem arkadaşlarının gülümseyerek tarif ettiklerine bakılırsa, büyürken de o kırmızı yanakları hiç değişmemiş Mehmet Ali'nin ve ona hep çocuksu bir iyi niyet katmış o yanaklar. Ablası Müge "Ailemizin Oburix'iydi" diyor Mehmet Ali için. Etrafındaki herkesin karışmasına, "Zayıfla biraz" demesine rağmen, yemeğe olan düşkünlüğünden hiçbir zaman vazgeçmemiş. Hem yemek yemeyi hem yemek yapmayı hep sevmiş.

Mehmet Ali'nin doğumundan iki yıl sonra Malatya'ya taşınıyor ailesi. Mehmet Ali, henüz altı yaşındayken annesine kanser teşhisi konuyor ve iki kardeşin hayatı da böylece değişiyor. Annesine teşhisin konulmasından dört yıl sonraki ölümüne kadar, Mehmet Ali ve kendisinden dört buçuk yaş büyük ablası Müge'nin hayatı hastanelerde, teyzelerinin evinde geçiyor. Henüz 10 yaşında, üstelik dört yıllık zor bir hastalık süreci sonunda annesini kaybetmiş bir çocuk. Ağlamasını, annesini istemesini, geride kalanlara hayatı zehir etmesini beklersiniz değil mi?

"Mehmet Ali başka bir çocuktu" diyor ablası. Ne ağlıyor ne isyan ediyor. Teyzesinin, ablasına anlattığı bir anıysa onun her şeyi nasıl da içinde yaşayan bir çocuk olduğunu kanıtlar cinsten. Annesinin öldüğü yaz, köyde gördüğü civcivlerin yanına gidiyor Mehmet Ali, sonra da eğilip "Civcivler sizin de mi anneniz öldü? Benim gibi yetim mi kaldınız" diyor onlara şefkatle. Annesinin vefatı üstüne babasının ikinci evliliğini yapmasına da ne bir tepki veriyor ne de babasının yeni eşine karşı bir tavır alıyor.

Mehmet Ali için tüm ailesinin ağız birliği etmişçesine söylediği bir şey var, ev işlerine yardım etmeyi hiç sevmezdi. Bunun sebebini ise şöyle açıklıyor ablası: “Annemin hastalık süreci boyunca, ben de ev işlerini tek başıma yapacak yaşta olmadığım için, Mehmet Ali hep bana yardım ederdi. Daha küçücükken ayağının altına tabure koyup birlikte bulaşık yıkadığımızı, iş konusunda ne zaman şikâyet etsek bize hatırlatır; zamanında çok iş yaptım, artık yapmam, derdi.”

Başkalarının sözlerine değil, kendi zevklerine, doğrularına göre bir hayat yaşamış belli ki Mehmet Ali, diye düşünüyorum. Ablası Müge de aynı şeyi söylüyor, üstüne de ekliyor: “Oh, iyi ki öyle yapmış, iyi ki de gezmiş tozmuş üniversite hayatı boyunca, iyi ki bizi dinlememiş, yemiştir her istediğini.” Bu sözleri kulağıma küpe yapıp döneceğimi, Mehmet Ali’yle hayattayken kesişmeyen yollarımızın onun yokluğuna rağmen kesişmesinden bana kalanın, ablasının “İyi ki yaşamış istediği gibi” sözleri olacağını o an anlıyorum.

Kendi bildiğini yapmadığı, ailenin okumuşlarının ısrarıyla, yönlendirmesiyle hareket ettiği de olmuş Mehmet Ali’nin elbette. Pek çok genç gibi ne yapacağını bilmez hâlde üniversite sınavına girmiş; sonuçlara göre tercihler aileden birilerinin yönlendirmesiyle belirlenmiş. Mezun olunca kesin iş bulursun laflarına karşı çıkmayıp, “Öyle olsun” diyerek gittiği üniversiteyi okuması mümkün olmamış, çünkü yönlendirildiği bölüm Sağlık Meslek Yüksekokulu olmuş. Dolayısıyla Mehmet Ali, sağlık görevlisi olmak için gittiği okulu, kan korkusu sebebiyle yarıda bırakmış. Yarıda bırakmış demek yanlış olur gerçi. Dört yıl boyunca Çorum’da yaşamaya devam etse de üniversiteye ikinci yılından sonra neredeyse hiç gitmemiş. Ablasının “Çok gezdi o zamanlar” dediği dönem de, tam olarak bu zamanlara denk geliyor. Karadeniz turları, Ege turları derken, Türkiye’de gitmediği yer kalmamış. Dört yılın ardından Malatya’ya dönmüş; ailesinin haberi yok okulu bitirmediğinden. Sonradan söylemiş ama kimse de bir şey diyememiş, “kan tutan” bir çocuktan nasıl beklesinler ki sağlık memuru olmasını...

Söz konusu askerliğe gelince, yine bir düğüm babasının boğazında. Askerliğini Hakkâri Şemdinli’de yapmış Meh-

met Ali. Hakkâri’de askerlik yaptığı sırada babasını arıyor bir gün, “Ne olacağı belli olmaz, kendinizi en kötüsüne hazırlayın” diyor ve fakat askerden sağ salım dönen Mehmet Ali, barış için çıktığı Ankara yolundan sağ salım dönemiyor.

Kendisinden 10 yaş küçük erkek kardeşi Mertcan ve CHP Malatya Gençlik Kolları’ndan en yakın arkadaşı Berivan ile evden çıkıyoruz. Biraz da onlardan dinleyeceğiz Mehmet Ali’yi. Mertcan’ın boynunda ağabeyinin atkısı var. “Hiç çıkarmıyorum atkıyı. Hayattayken özel eşyalarını paylaşmayı hiç sevmez, jilet gibi giyinmeye de bayılırdı” diyor. Bir etkinlik mi yapılacak, seçim dönemi bir konuşma mı var, pankart mı hazırlamak gerek. Her zaman öne atılan, sorumluluk alan kişi Mehmet Ali oluyor. Söz konusu iş yapmak olunca, güvenilecek kişinin Mehmet Ali olmadığını söylüyor ailedeki herkes ama arkadaşları bu konuda aynı fikirde değil. Gençlik kollarının en aktif isimlerinden biri olduğunu söylüyor tüm arkadaşları; sanki iki farklı insan dinliyorum arkadaşlarından ve ailesinden. Berivan, Mehmet Ali’nin en yakın arkadaşlarından. Telefonunun ekranında hâlâ ikisinin birlikte fotoğrafı var. En mutsuz olduğu zamanlarda Mehmet Ali’nin onu mutlu etmek için nasıl çabaladığını, herkesi kendisinden düşünen biri olduğunu söylüyor. Arkadaşlarından en çok Mehmet Ali’nin çalışkanlığını, her işe nasıl da en önde koştuğunu dinliyorum en çok.

Söylerdi ama inanmazdık...

Ailenin tembel, elinde kumanda, saatlerce televizyon başında oturan, sakın, yemek düşkünü Memoş’u ile gençlik kollarının çalışkan, sosyal, sanatçı menajeri olma hayalleri kuran, sadece partinin politikası için değil, kadın haklarından çocuk haklarına kadar hangi proje olsa canla başla çalışan Mehmet Ali’si birleşip herkesin özlediği bir resme dönüşüyor.

Bitmeyen okula rağmen, askerliği bittiğinde herkes kendi parasını kazanmasını bekliyor Mehmet Ali’den. Ailesi kadar onun da kendinden beklentisi bu oluyor. Menajer olmak istediğini söylüyor Mehmet Ali, belli ki organizasyon işinde yetenekli. Her etkinliğin en aktif isimlerinden.

Arkadařlarının řüphesi yok başarabileceęinden. Ama ailesi çok řařırıyor onun bu kararına, ne ara bu kadar sosyal bir çocuk oldu da böyle bir iř yapacak diye dűřünüyorlar iten içe... Arkadařlarından Barıř, “Belki de hayatı daha yeni bařlıyordu, okul yok, askerlik yok, ne yapmak istiyorsa bundan sonra yapacak, en bűyűk ařklarını řimdi yařayacaktı belki de” diyor. Haksız da deęil, hayallerinin peřinden gitmeye karar vermiř, daha ilk adımlarını atmıř Mehmet Ali'nin hayalleri de bir sűrű arkadařı ve kendisi gibi, barıř dűřűnűn peřinde dűřenler gibi, elinden alınveriyor.

**Selim Örs:
Toprağına dönemedi**

İRFAN AKTAN

10 Ekim 2015 tarihinde IŞİD'in Ankara'da gerçekleştirdiği canlı bombalı saldırıda hayatını kaybeden Selim Örs'ün İstanbul-Üsküdar'daki aile apartmanının kapısında bizi Yakup karşılıyor. Apartmanın ikinci katına çıkıp perdeleri kapalı loş salona giriyoruz. Selim'le birlikte mitinge gitmiş olan Ayhan bizi orada bekliyor.

Yan odadan salona giren anne Zeliha Örs, "Gözüm sürekli kapıda" diye başlıyor söze ve konuşmasına Kürtçe, kesik kesik devam ediyor: "Sürekli gözlerimin önünde. Gülüşü, üzümlüğü gözümün önünden geçmiyor. İki kız iki de erkek, dört çocuğu var. Karısı gencecik. Selim'den bize o ve çocukları kaldı. Alt katımızda oturuyor. Selim çok rezillik gördü. Yoksulluk, sahipsizlik gördü. Büyük ezayla çocuklarını büyüttü ve onları evlendirmeden gitti. Miting için Ankara'ya gideceğini söyleyince, ben de istedim gitmeyi. Gitmeyin demedim. Çünkü ben de gitmek istiyordum. Çünkü dünya için, Türkiye için barış istemeye gitmişlerdi. Yanlarında ne bir silah vardı ne bir taş vardı. Sadece barış istediler. Kimse ölmesin istediler ama onlar öldü. Doktorlar yaralarını iyileştiremedi. Onunla birlikte biz de öldük."

Salonun bir köşesinde, başı öne eğik oğlu Ayhan'ı işaret ederek devam ediyor Zeliha: "Ayhan bizden daha kötü durumda. Çünkü nasıl öldüğünü gördü. Oradakilerin parçalarını gördü. Kanları gördü. Keşke onun yerinde olsaydım. Bizim varlığımızın, hayatımızın bir anlamı kalmadı. Yaşıyormuşuz gibi yapıyoruz."

Şirvan'dan Üsküdar'a uzun bir göç hikâyesi

Selim'den önce dört çocuğunu daha kaybetmiş 11 çocuk annesi Zeliha. Yoksulluktan, çaresizlikten, hastalıktan...

Ayhan anlatıyor: "Celalettin abim dört-beş yaşlarındayken, köyde kızamıktan öldü. Orhan ise dört yaşındayken üstüne kaynar su döküldü. Hastanede yanlış ilaç verdiler herhalde, o da öyle gitti. Bayram bir yaşında, Kadir de doğum sırasında öldü. Selim abimin acısı hepsinden daha ağır geldi. Çünkü o, sırtımızı yasladığımız dağ gibiydi."

Selim Siirt-Şirvan'a bağlı Yolbaşı köyünde, 1971 yılında doğmuş. Henüz ilkokul ikinci sınıftayken, yoksulluk aileyi

1978 yılında Adana-Seyhan'ın kenar mahallesi Yenibey'e sürmüş.

"Bundan sonra istersen yan odada konuşalım" diyor annesinin acısını tazelemek istemeyen Ayhan. Yan odaya geçince kısık sesle devam ediyor söze: "Babam sıvacılık yapıyordu. Selim de okul çıkışında simite gidiyordu. Sonra okulu bıraktı. Bizim için bıraktı. Kendi hayatını bizim için feda etti. Konfeksiyon işinde çalışmaya başladı."

Ailenin yükünü çocukluğunda simit satarak sırtlanan Selim, 10 Ekim 2015 tarihine kadar hiç durmadan çalışmış. Sadece ailesi ve çocukları için değil, akrabaları, dostları, komşuları için de elinden ne gelmişse yapmış.

Aile 1991'de diğer akrabaların izini sürerek İstanbul'da bir gecekonduya taşınmış. Selim o yıl Aydın'da yaptığı zorunlu askerliği bitirmiş ve düğününü de İstanbul'da yapmış. 1997'de baba olan Selim'in büyük oğlu Ferhat bu sene üniversiteye başlamış. Fırat lisede, Esra ilkokulda. Büşra da bu sene okula başlayacak.

Ayhan'ın tabiriyle, "Aileye siyaset İstanbul'da girdi." Konfeksiyon işinden arta kalan zamanlarını Üsküdar'daki politik faaliyetlere ayıran Selim, kardeşi Ayhan'ı yanından hiç ayırmamış. "Beraber takıldığı iki arkadaşı daha vardı" diyor gözyaşları içinde Ayhan ve devam ediyor: "Onlar HDP'nin Üsküdar ilçe yönetimine girdikten sonra mahallede çok şey yaptılar. Gençler için çok çalıştılar. Uyuşturucuyla mücadele ettiler. Herkesin derdine koşarlardı. Mahalle için iyi olan ne varsa yapmaya çalışırdı. Selim abi çocuklarıyla arkadaş gibiydi. Demokrat bir adamdı. Çocuklarıyla top oynamaya giderdi. Biz Adana'dayken babam gurbetçiydi sürekli. Yazın ya İstanbul ya Ankara veya Nevşehir'e gider, sıvacılık yapardı. Selim de okuldan gelir, simite giderdi. Ayakkabı boyacılığı yapardı. Babam yokken, o bize babalık yaptı. Selim abim cesurdu, mertti. Bizim ailenin sırtını yasladığı dağdı. Mahallede kimin derdi varsa koşardı. Yirmi dört saat boyunca insanlar ona ulaşabiliyordu. İstanbul'da çalışan sayısının 60'a çıktığı bir atölye kurduk. Sonra zorluklar çıktı ve sürekli küçültmek zorunda kaldık. Şu anda sekiz-on kişiyle çalışıyoruz. Abim yokken her şey çok zor geliyor. Kolumuz-kanadımız kırıldı."

Yurtsever olacağı çocukluğunda belliydi

Ayhan'la sohbetimize daha sonra babası Mehmet Örs de dâhil oluyor ve sözü alarak sürdürüyor: “Selim’in daha çocuk yaşta, 10-12 yaşlardayken yurtsever olacağı belliydi. Halkını seviyordu. Babadan bir mesleği yoktu. Daha Adana’dayken ‘Baba, ben başkasının eline bakmak istemiyorum’ dedi. Ona o zamanın parasıyla 1800 liraya bir dikiş makinesi aldım. İki-üç yıl evde, bir odada çocuk kıyafetleri dikti. Çalışkan bir çocuktü. Yardımseverdi. Herkesin yardımına koşardı. Deprem sırasında Van’a yardım toplamak için çok çalışıyordu. Kendi yaşadığı ezayı başkası yaşamasını istiyordu.”

Ayhan, konunun 10 Ekim sabahına gelmemesi için sohbeti döne dolaşa mahalleye getiriyor: “Kırk sene boyunca Selim abimden bir an bile ayrılmadım. Yediğimiz-içtiğimiz aynı, aynı arkadaş çevresindeydik. Aynı eylemlere beraber giderdik. Zaten halkımızın zulüm içinde olduğunu biliyorduk. Sadece dışındaydık. İstanbul’a geldikten sonra daha iyi fark ettik ki, Kürt halkının meselesi başkalarının değil, bizim kendi sorunumuz. Selim abim Üsküdar’da bir süre sonra siyasetin içine girdi. Evet, çalışıyorduk, para kazanıyorduk. Ama bu bizi Kürt meselesinden kurtarmıyor ki.”

7 Haziran seçimlerinden sonra HDP’nin seçim bürosunda herkesin ortasında çıkıp hüngür hüngür ağlamış Selim. Hattâ mahallenin hiç unutmadığı şu sözler dökülmüş ağzından: “Ben bunu gördüm ya, artık ölsem de gözüm arkada kalmaz. Ben gördüm bu günleri, bu bana yeter.”

Fakat aradan birkaç gün geçtikten sonra Selim, etrafında “Devlet, bu yüzde 13’ü hazmetmez” demeye de başlamış. “O sıralar herkesin gözü Rojava’da olduğu için, savaşın burada çıkacağını kimse düşünmüyordu” diyor Ayhan ve ekliyor: “Suruç’ta, Ankara’da bunların olacağını tahmin etmiyorduk. Ama Selim abi devletin bir şeyler yapmasından korkuyordu.”

Barış istemediklerini biliyorduk

20 Temmuz 2015’teki Suruç Katliamı’ndan sonra hızlanan çatışmalar karşısında, Selim de pek çok insan gibi bir şeyler yapılması gerektiğini düşünüyor. 7 Haziran seçiminin

geçersiz kılınıp 1 Kasım’da seçimin yenileneceği netleşince, Üsküdar’daki seçim çalışmalarına işinden vakit buldukça devam eden Selim, 10 Ekim’de Ankara’da gerçekleştirilecek olan mitingin hazırlıklarına da katılmış. 9 Ekim akşamı, Ayhan’la beraber arkadaşlarıyla buluşup otobüse atıyorlar. Yol boyunca şarkılar, türküler, şiirler söylüyorlar.

Ayhan 10 Ekim sabahını anlatırken hiçbir ayrıntıyı kaçırmıyor: “Eğlene eğlene gittik. Sonuçta bu Barış Mitinği’ydi. Sadece Kürtler için değil, bütün halklar için gittik. Sabah saat 7.00 gibi Ankara Garı’nın önüne geldik. Beraber kahvaltı yaptık. Halaylar çekiyorduk. Sonra ben tuvalete gittim. Rahmetli Ahmet Karturlu arkadaşımız da tuvalet kuyruğundaydı. ‘Ben bu uzun kuyruğu beklemeyeceğim’ deyip kortej alanına gitti. Ben tuvaletten döndüğümde bizim grubu göremedim, kortej alanına gitmişlerdi. Şehit arkadaşımız Azize Onat’ın kayınpederini gördüm, onun yanına gittim. Patlamanın etki alanından yedi-sekiz metre gerisindeydik. İlk patlamayla birlikte kendimizi yere attık. Hemen sonra ikinci patlama oldu. Şehit olan arkadaşların çoğu ikinci patlamadan etkilenenlerdi.”

Kapı eşğinde bizi dinleyen Yakup giriyor söze: “Selim abi mitinge gideceği akşam ‘Barış için gidiyoruz ama bunlar yine bizi rahat bırakmayacak’ dedi. Çünkü her gittiğimiz eylemde gaz bombası, cop, tazyikli su oluyordu. Ama katliam olacağını beklemiyordu.”

Yakup’u başıyla onaylıyor Ayhan: “Ne zaman barış için bir umut olsa, önümüze engel konacağını, barış istemediklerini biliyorduk. Ama yine de başımıza bunların geleceğini tahmin etmiyorduk. Gaza-bibere alışmıştık, onlar sıradandı. Ama devletin göbeğinde başımıza bunun geleceğini düşünemezdik. Her ne kadar iyi niyetimle ‘Devletin bununla ilgisi yok’ desem de, yaralı insanların üstüne gaz bombası atılmasını affedemiyorum. Orada yaralılar doğru-dürüst nefes alamıyor ve sen üzerlerine gaz atıyorsun. Belki birçok insan o gazdan dolayı öldü.”

Patlamadan hemen sonra, yaklaşık 45 dakikadır ayrı kaldığı ağabeyi Selim’i aramaya koyulan Ayhan, o anları şöyle anlatıyor: “Patlama ânında alana ilk giren bizdik. Aziz Onat

arkadaşı yerde gördüm, şehit düşmüştü. Hepsi canımızdı tabii ama ağabeyimi aradım. Kalabalıkta 40-45 dakikadır görmemiştim onu. Ama patlamadan sonra alana girdiğimde elimle koymuş gibi buldum. Paramparça olmuştu insanlar. Cesetler üst üste yığılmıştı. Selim'i çıkarttım. Soğukkanlıydım. Selim bana göre daha ateşliydi. Bir olay yaşandığında oraya atılırdı, önde olmaktan korkmazdı. Bazen kavgalarımız olduğunda da önde hep o olurdu. Parçalanmış cesetler Selim'in üstüne düşmüştü. Çıkarttım. O sırada nabızı atıyor ama gözleri kapalıydı. 'Abi, abi konuş' dedim. Gözleri açılmıyordu. Sağ tarafında şarapnel parçaları vardı. Ambulanlar geç geldi. Polis havaya ateş açtı. O esnada bir tane sağlıkçı geldi. 'Suni teneffüs' yap dedi. Bunu yaparken içim yandı. Üzüntüden sandım önce. Meğer üstümüze gaz sıkıyorlarmış. Bir ambulandan sedye alıp koyduk. Caddede sedyeye koşturuyorduk. Allah razı olsun, bir taksici durdu, bindirip hastaneye götürdük. Devletin o gün yaptığını asla unutmayacağım. Selim ve Aziz Onat mahallenin önderleriydiler. Halk için emek vermişlerdi. Bu mahallede kimse onların iyiliklerini unutamayacak. Keşke ben de onun gibi olsaydım, insanlar benim için de onun için söylediklerini söyleselerdi. Hayatı boyunca üç-dört defa tatile çıktı. Her seferinde sadece kendi topraklarına gitti. Oraları gördü. Gözü hep oradaydı. Özlemi orasıydı. Bu sorun çözülsün gideceğim diyordu. Sorun çözülmedi. Selim abim toprağına dönemedi."

Merhameti olan herkes direnmeli

Ayhan konuşurken içeriye annesi de giriyor. Çaylar geliyor. Baba Mehmet Örs, çay bardağını parmakları arasında çevirip arada bir yutkunarak konuşmaya çalışıyor. "Artık tüm dünyayı bize verseler, şu bardak kadar önemi yok bizim için" diyor ve devam ediyor: "Mitinge gidecekleri akşam, ikisine de 'Dikkat edin kendinize' dedim. Bir provokasyon olursa, kimsenin arabasına, camına zarar vermeyin, dedim. 'Baba, biz barış istemeye gidiyoruz. Kürtler, Türkler, Lazlar, Çerkesler... Herkes için barış istiyoruz. Savaşa gitmiyoruz ki' dediler."

Çocuklarını Barış Mitingi'ne yollayan Mehmet Örs, 10 Ekim sabahı onlara telefonla ulaşamayınca mahalle kahvehanesine gitmiş. "Sanırım 25 defa aradım, cevap vermediler. Kahveye birkaç arkadaş geldi. 'Ankara'da patlama oldu' dediler. Selim'in telefonu hiç çalmıyordu. Orada Kemal diye bir arkadaş vardı, onu aradım. 'Ayhan ağır yaralı, Selim ise hastaneye götürüldü' dedi. Soğukkanlıydım. Tekrar aradığımda 'Ayhan iyi, Selim hastaneye götürüldü' dedi. İki arabaya atlayıp Ankara'ya doğru yola çıktık. Yoldayken Yakup aradı. 'Baba, Selim abiyi kaybettik' dedi. Annesini, kardeşlerini teselli ediyordum. Ankara'ya ulaşınca, hastanenin önünde Ayhan'ı gördüm. Ayakta durmakta zorluk çekiyordu. Yüzüne birkaç tokat attım, 'Kendine gel' dedim. Bir-iki ay boyunca herkese teselli ben veriyordum. Mülahaza ediyordum ve diyordum ki, birkaç ay sonra bu kayıp içimizde soğur. Maalesef öyle değil. Gün geçtikçe içimdeki ateş büyüdü. Allah bana öyle bir güç vermişti ki, kendimi de başkalarını da teselli ediyordum. Ama maalesef şu an kim ölürse, kendimi tutamıyorum." Çocuklarının, karısının yanında ağlamamak için zor tutuyor kendini. Elindeki bardağı yere bırakıyor, tekrar alıyor. Tekrar bırakıyor, tekrar alıyor...

Derin birkaç nefes aldıktan sonra dizine vurup sözünü sürdürüyor: "Bazı insanları görüyorum, kendilerini dünya malına satmışlar. Bazıları kendilerine hiçbir mal verilmediği hâlde kendilerini satıyorlar. Oğlum öldüğü için bunu söylemiyorum. Cumhuriyet tarihi boyunca çok katliam oldu ama böylesi hiç olmadı. Tanklarla, toplarla şehirlere girilmemişti. Hâlen bazı Kürtlerimiz var, bu iktidarı destekliyorlar. Acımız biraz da bundan. Bizim başımıza gelen başkasının başına gelmesin. 'Biz iktidarı destekliyoruz, başımıza bir şey gelmesin' demesin kimse. Müslümana, Hristiyan, Yahudiye, Ermeniye, Kürde, Türke, Araba, kimseye zulüm yapılınsın istiyoruz. Allahın yaşam hakkı verdiği bu hakkını sadece Allah almalı. Kimse kimseyi zorbalıkla öldürmemeli. Giden gelmez. Ama oğlum kimseye zulmetmeye gitmedi. Kimsenin malında, mülkünde, namusunda gözü yoktu. Bu uğurda ölmedi. Benim oğlum barış için gitmişti. Tüm

dünya için barış istiyordu. Türk, Laz, Çerkes, Arap... Kim zulüm altındaysa, hepsi için barış istemeye gitmişti. Onu öldürdüler. O güzel insanları öldürdüler. Zalimle oturup kalkan da zalimdir. Âlemlerin Rabbi bunu söylemiştir. Biz devletin bölünmesini istemiyoruz. Ama herkes eşit olmalı. Hakkaniyet neyse o. Zulüm ve zorbalıkta, valla biz onu kabul etmeyeceğiz. Bedenimizde ruhumuz olduğu sürece asla zulme boyun eğmeyeceğiz, direneceğiz. Vicdanı, merhameti, imanı olan herkes direnmeli. Zulme boyun eğeni çocuğumdan, kardeşimden, akrabamdan saymam.”

Mehmet Örs'ün bu sözlerini Yakup, Ayhan ve anne Zeliha onaylıyor. Çaylardan sonra Selim'in aile albümündeki hepi topu dört-beş fotoğrafına bakıyoruz. Bir de Yakup'un telefonunda, Selim'in çoğunda zafer işareti yaptığı birkaç fotoğrafın kopyasını alıyoruz.

Sıcak yaz gününde otobüs durağına kadar bana eşlik eden Ayhan ve Yakup, mahalledeki apartman duvarlarına yazılmış cümleleri gösteriyor. “Türk'ün gücünü göreceksiniz.” “Aşk bodrumda yaşanır güzelim.” “Direne direne kazanacağız.” “Meğer seni özlemek, yanında olmaktan daha güzelmiş.” Yakup, “Mahallenin bu kısmı bunların elinde” diyor. Ayhan, başını sallayarak “Selim abiyle yürürdük bu sokaklardan. Yoldaki bir çukur bile onu hatırlatıyor bana. Bizi her yerimizden vurdular” diyor. İki kardeş beni otobüse bindirdikten sonra bir süre durakta öylece bekliyor. Arkalarından el sallıyorum, görmüyorlar. Ayhan başını sallamaya devam ediyor.

**Cemal Avşar:
Benim cenazem
çok kalabalık olur**

YONCA POYRAZ DOĞAN

Cemal Avşar 1959'da Ardahan'da doğdu. Küçük yaşta İstanbul'a geldi. Zor şartlarda kendini yetiştirdi. Emekçiydi. Babaydı. Eşti. Okumayı, düşünmeyi severdi. Ülkesi için çok kafa yorardı.

Ailesiyle buluşmamız çok kolay olmadı. Eşi Gülşen Hanım'ın önce tereddüt etmesi, sonra oğluyla konuşması, 10 Ekim davasının ilk duruşmasına katılmak için Ankara'ya gitmesi, kızları Ayşegül'ün önemli bir sınava girip çıkması gibi nedenler yüzünden bir araya gelmemiz, buluşmamızı gerçekleştirmemiz zaman aldı.

Bir pazar günü Çengelköy sırtlarında bir durakta buluşacaktık. Gülşen Hanım tepeden tırnağa siyahlar içinde, yanında kızı Ayşegül'le geldi. Hızlıca merhabalaşma, hatır sorma ve Ayşegül anlamasın diye dikkatli bir konuşmadan sonra, annesi Ayşegül'ü dershaneye gitmek üzere minibüse bindirdi. Ayşegül, bir sekizinci sınıf öğrencisi olarak Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) sınavına hazırlanıyor. Babasının ölümü onu çok sarsmış, annesi biz konuşurken onun yanımızda olmasını istemedi. O nedenle buluşmamızı Ayşegül'ün dershanede olacağı saatlerde ayarladık.

Gülşen Hanım'la yokuş aşağı iniyoruz. Eşiyle tanışmalarını konuşuyoruz. Sözlendiklerinde Gülşen Hanım 13 yaşında, akrabası, Ardahan'dan memleketlisi Cemal Bey de askerden yeni gelmiş. Gülşen Hanım babasıyla o zamanki konuşmalarını şöyle anlatıyor, "Cemal, babama 'Amca, bir kızını bana verir misin' demiş. Babam da şaka olarak 'Verdim gitti' demiş. Ama gerçek oldu. Eve gelince babam bana 'Seni verdim' dedi. Ben de babama 'Olur mu, ben ona abi dedim, askere giderken elini öptüm' dedim. Babam da 'Sen bana karşı gelemesin' dedi."

O zamanlar Cemal Bey Kavacık'ta oturuyormuş ve askerden gelince söz takılmış. Gülşen Hanım'ın babası kızının küçük olduğunu söyleyip başlık parası istemiş. Gülşen Hanım, "Eşimin de durumu olmadığı için beni kaçırdı. İyi ki de kaçmışım" derken eve varıyoruz.

Dar ve yokuşlu sokağa bakan ilk kattaki kapıdan küçük bir aralığa giriyoruz, oradan da daireye. Holde soba kurulu, çıtır çıtır yanıyor, üzerinde de çaydanlık var. Bizi Gülşen

Hanım'ın en büyük çocuğu, 34 yaşındaki Ahmet, gelini Zekiye ve kucağında dört aylık torunu Özgür karşılıyor. Bu odada beraber oturup kalkıyor, beraber yiyip içiyorlar ki fazla masraf olmasın. Ahmet ve Zekiye'nin de daha sonra göreceğim, onların "kutu gibi" dediği, benimse "çiçek gibi" bulduğum bir evleri var. Cemal Bey ve Gülşen Hanım çalışmış didinmişler, kendi evlerinin kömürlüğünü onlar için bir daireye dönüştürmüşler, "Yeter ki kira olmasın" diye.

Aramıza Cemal Bey de fotoğraflarıyla katılıyor. Oturduğum çekyat üzerine dizili, özenle çerçevelenmiş birkaç fotoğrafı var. Cemal Bey fotoğraf çekilmeyi hiç sevmezmiş. Fotoğraflardan ikisi iş başvuruları için "mecburen" çektiği vesikalıkların büyütülmüş halleri. Diğer ikisinden birinde Cemal Bey, o 10 Ekim günü Ankara'da, garın önünde, elindeki HDP bayrağını havaya kaldırmış. Öteki fotoğrafı da Ankara'ya giderken otobüsteki koltuğunda, pencereden dışarı bakarken çekilmiş.

HDP'nin, 7 Haziran 2015'teki genel seçim öncesinde 5 Haziran'da Diyarbakır'da düzenlediği mitingde meydana gelen patlama ve hayatını kaybedenlerle ilgili haberleri izleyen Cemal Bey, bir gün eşini de yanına çağırarak "Bak, insanlar ölmüş, cenazeleri alınamıyor, sen mutfağa girmiş temizlik yapıyorsun" diye çıkmış.

"Evet, üzülüyordum, gerçekten çok üzülüyordum ama sabah olunca kalkıyor, hayata devam ediyordum, kahkaha da atabiliyordum. O insanların cenazelerine gitmiyordum, yakınlarını ziyarete de gitmiyordum. Cemal'in böyle olmasından sonra çok cenazeye gittim, çok aileyle tanıştım" diyor Gülşen Hanım.

Gülşen Hanım'dan Cemal Bey'le hayat mücadelelerini dinlemeye devam ediyorum:

"İlk iki sene kaynanamla oturdum Kavacık'ta. Sonra anlayamadık. Çok baskı yapıyordu. Eşim oto parçacısında çalışıyordu, Bayrampaşa'da. Askerden önce orada çalışmaya başlamış. Ancak hastalandı, tüberküloz oldu. Dört ay Süreyyapaşa'da yattı. Sonra iyileşti. Çok iyi bakım yaptım ona. Ev işlerine gidiyordum. Sorarak öğrendim, hasta nasıl bakılacak. Eve de baktım. On üç sene çalışmadı. Ancak

toparlandı. Doktor, ağır iş yapmayacaksın, dedi. Zaten ağır bir iş yapsa tıkanıyordu.”

Cemal Bey bir ara pantolon alım satımıyla uğraşmış ama olmamış. Sonra kendi çocuklarına olmayan kıyafetleri iş-portada satmış. “Emekçi bir insan, tutumlu bir insan” diyor Gülşen Hanım ve eşinin Üsküdar’a gidip geldiğini, HDP binasında çaycı olarak çalışmaya başladığını ekliyor.

Okumayı çok sever, çok kitap okur, haberleri ve tartışma programlarını kaçırmaz, sabahlara kadar izlemiş Cemal Bey. Etrafındakiler de okusun, hiç olmazsa bilmece çözümler istermiş.

“Ahmet Kaya, Cem Karaca hayranıydı. Bana çok yol gösterdi. Ben okuma yazma bilmiyorum. Kendisi ortaokul mezunuydu. Zor şartlarda okumuş, babası babalık yapmamış. Bir süre amcasının yanında kalmış, amcası okula göndermiş. İmkânları olsa mutlaka daha iyi yerlerde olurdu” diyor Gülşen Hanım.

Oğlu Ahmet’e döndüğümde, “Nereden başlayacağımı bilemiyorum” diyor. Bir süre suskunluk oluyor. Sadece çayımızı içiyoruz, Gülşen Hanım’ın yaptığı keteden minik parçalar kopartıp yemeye çalışıyoruz ama sanki boğazımızda kalıyor. Sonra anlatıyor Ahmet:

“Beşi bitirince babam bana ‘Daha oku’ dedi ama ben ‘Okumak bana göre değil, çalışmayı tercih ediyorum’ dedim. O da ‘Sen bilirsin, okusan da okumasan da kendine’ dedi. Bana da okumak için kitaplar verirdi. Boş olmayın, derdi.”

Ahmet, bir süredir Eğitim-Sen’in bir şubesinde çaycılık yaptığını, işinden memnun olduğunu söylüyor.

Peki, başka neler yapardı, çocuklarıyla nasıl zaman geçirirdi diye soruyorum. Cemal Bey’in tek başına gezmeyi daha çok sevdiğini, en çok Sultanahmet’e gittiğini, Ahmet küçükken pişti oynadıklarını öğreniyorum.

Gülşen Hanım, oğlunun düğümlendiği yerde söze giriyor ve “En çok Ayşegül ona benziyor. Ayşegül okuyor. Ahmet de Aycan da [ortanca çocukları] okumadı. Ayşegül’ü doğarken hiç istemedi eşim. Bir oğlan bir kızımız var nasılsa, dedi ama ben diğerlerini yokluk içinde nasıl büyüttüm anlamadım, anneliği hiç olmazsa bunda tadayım dedim. Doğunca

benden daha çok sevdi. Her gün okula Ayşegül’e yemeğini götürüyordu. Kantinden bir şey alıp midesi bozulmasın, temiz yemek yesin diye. ‘Ben giymeyeyim Ayşegül giysin, ben yemeyeyim Ayşegül yesin’ derdi. ‘Ahmet okumadı, Aycan okumadı, Ayşegül okusun’ derdi. Ama ‘İçine alarak oku’ derdi.”

Bu arada gelin Zekiye, Özgür bebeği uyutuyor, geliyor. Kayınpederi için onun da söyleyecekleri var:

“Çok temizdi. El yüz yıkamadan hiç yemek yemezdi. Hiç bana ‘Şunu yap’ demezdi. Bazen ‘Gelin, çayın var mı’ derdi. Bir çay yapardım, o kadar. Başka bir şey istemezdi. Bir gün gelmiş eve, gömleklerini kendi yıkayıp asmış. Keşke benden yapmamı isteseydi. Bize çok güzel bir ev yaptı. Kömürlüktü orası, ev oldu.”

Kömürlükten “kutu gibi daire” olan ev için Cemal Bey kiracı istememiş, “Gariban bir kişiden gelecek 100-200 eksik olsun. Ben o parayı yiyemem” demiş.

“Ahırda da oturduk, samanlıkta da. Kuru ekmek de yedik. Ama hep beraber el ele, başkasının malına el uzatmadan. Çocuklarına da tembihlerdi, ‘Yerde bir kalem bile görseniz almayın’ diye. Çok dürüsttü” diyor Gülşen Hanım.

Ahmet daha fazla konuşamıyor, belli ki içi el vermiyor. Gülşen Hanım daha dirayetli, ancak o da psikiyatristten yardım almasa başa çıkamayacak durumda olduğunu anlatıyor.

10 Ekim’de ve hattâ daha önceki günlerde olanlar, aile için gerçekten başa çıkılması zor. Gülşen Hanım 10 Ekim’i ve önceki günü metanetle anlatıyor, 9 Ekim günü eşine “Gitme, gideceksek beraber gidelim” dediğini söylüyor.

Ahmet de dayanamıyor, “Bize kendisi diyordu, kalabalık yerlere gitmeyin, kötü olaylar oluyor diye. Sonra Ankara’ya gideceğini duydum, ona ‘Sen bize gitme derken, kendin gidiyorsun’ dedim. Biraz tartıştık. Bana kızdı ‘Sen babam mısın ki bana karışıyorsun’ dedi.”

Sonra yine Gülşen Hanım söze giriyor, “Yemekten sonra çay demledim. Haberleri izliyordu, beni çağırdı. ‘Bir şey söyleyeceğim ama darılma, sen gelme’ dedi. Ben de ‘Sen niye

gidiyorsun, sen de gitme. Bak, astım hastasıysın, bir şey olur dokunur' dedim. 'Sen gelme, Ayşegül var, yalnız kalmasın' dedi."

Ve hıçkırıklara boğuluyor Gülşen Hanım, "Ben ağlayamıyordum hiç, içimi dökeyim biraz ne olur" diyor, susuyoruz...

Eşinin koyduğu engeli aşamıyor, Ankara'ya gidemiyor Gülşen Hanım. 10 Ekim öncesinde ve 10 Ekim sonrasında yaşadıkları olayları, hattâ kendini sorgulayıp duruyor. Sanki hayatı ikiye ayrılmış: 10 Ekim öncesi ve 10 Ekim sonrası. Cemal Bey'in dedikleri hep kulaklarında.

Dökülen kan ve yitip giden canlar nereden olursa olsun hep yas tutarmış Cemal Bey. 10 Ekim öncesindeki farklı saldırı ve patlamalar üzerine de bir gün Gülşen Hanım'a "Bak, insanlar günlerce cenazelerini alamıyorlar, bana bir şey olsa gelip cenazemi alır mısın" demiş. Hattâ bir de şunu eklemiş: "Ahmet'i de evlendirdim. Aycan da geldi artık, bizi sen barıştırdın. Ben Ankara'ya gidiyorum, artık gelmeyeceğim."

Ankara'ya gitmeden önceki gece Cemal Bey'in hiç olmadığı kadar çok terlediğini, üstünü değiştirdiklerini, gece geç vakit hiç yapmadığı hâlde eşinin çay içtiğini anlatıyor Gülşen Hanım, "Ankara'dan laf açıldı. 'İnsanlar ölüyor, çok üzülüyorum' dedi. Ben de 'Buna mı stres yaptın, hastalandın' dedim. 'Ben çok yoruldu' dedi. 'Borçları mı kafaya takıyorsun' dedim. 'Benim ölümüm önce olsun, sen toparlarsın ama ben öyle yapamam, satar savar giderim' dedi. Benim içime bir ateş düştü kavuruyor, ağlamak istiyorum ağlayamıyorum. Ama ateşin Cemal'den ötürü olduğunu bilemedim. Allah hayırlara çıkarsın, dedim. Kız kardeşim aramıştı, 'Eniştenin ölümü gelmiş' demişim kız kardeşime telefonda ama bunu dediğimi hatırlamıyorum. Acaba ölümü içine mi doğmuştun?"

Ne kadar çok alışveriş yapmıştı o hafta Cemal Bey. Mandalına yeni çıkmış olduğu hâlde bol bol aldırmaştı Gülşen Hanım'a. Yirmi kilo patates, 15 kilo soğan yetmemiş, gitmiş biraz daha almıştı. Öyle fazla çay, öyle fazla şeker almıştı ki, Gülşen Hanım en sonunda "Ne oluyor, kıtlıktan mı çıktık" demişti. Cemal Bey de "Olsun bulunsun, belki hastalık olur,

bir şey olur gidip alamam, sen nasıl gidip alacaksın" diye yanıt vermişti. Cemal Bey, Ayşegül'ün okul ihtiyaçlarını da karşılamış, hattâ 200 lira da harçlık bırakmıştı.

Cemal Bey evden en son Ayşegül'le beraber çıkmış, onu okula bırakmış. Ayşegül okula biraz gecikmiş olduğundan acele etmiş ve bu sefer babasını öpmemişti. Bunu annesine anlatmıştı sonra "İçimde kaldı" diye.

Telefonunu, gözlüğünü, ilaçlarını evde unutmuştu Cemal Bey. Evde bir çekmecesi vardı bunların durduğu, o çekmeceyi hiç bozmuyor Gülşen Hanım. Cemal Bey'in giymeyi sevdiği gömleği, montu, pantolonu, kazağı da itinayla katlayıp saklıyor dolapta.

Cemal Bey o sabah Üsküdar'daki HDP binasına gitmiş, yolluk yiyecekler hazırlamış. Gülşen Hanım aradığıdaysa yola çıkmışlardı. Otobüsten konuşma ve şarkı sesleri geliyordu. Mutluydu Cemal Bey.

10 Ekim cumartesi sabahı yataktan sıkıntı içinde kalktı Gülşen Hanım. Ev telefonu çaldı. Arayan damadıydı. Cemal Bey'in Ankara'dan arayıp aramadığını soruyordu. "Bir şey mi var" diye bağırdı Gülşen Hanım. Ayşegül'ün orada olduğu aklına gelince, "Nasıl bağırdım" diye düşündü ve sakinleşti. Sanki hiçbir şey olmamış gibi davranmaya başlayıp, tanıdıklarını aradı. Gülşen Hanım hatırlıyor: "Dedim herhalde Cemal parçalandı, bir şeyisi kalmadı."

O sabah Ankara'da Cemal Bey'in yanında arkadaşı, Diyarbakır'da muhtarlık yaptığından dolayı "muhtar" olarak da bilinen Abdurrahman Çiçek vardı. Kendisine o günü sorduğum Çiçek, kahvaltı etmek için Cemal Bey'in yanından ayrıldığını söylüyor, "10 metre öteye gitmiştim ki patlama oldu. Çok muteber bir insandı. Kumardan, ahlaksızlıktan nefret ederdi. Ailesini gördünüz. Ülkemiz bir nimettir der, kardeş kavgası bitsin isterdi."

Oğluyla Ankara'ya gitmiş Gülşen Hanım. Cenazeyi almak için iki gün beklemişler. Cemal Bey'in sağ tarafına şarapnel parçaları rastladığını ama vücudunun sağlam olduğunu görmüşler. "Burnu ve sağ gözü şişmişti. Bir kere bakabildim. Sanki kavgaya etmiş, yumruk atmışsın, uyuyor Cemal. Öyleydi" diyor Gülşen Hanım.

Gülşen Hanım'ın annesi, Cemal Bey pek kimseyle görüşmediği, kimsenin cenazesine, düğününe gitmediği için "Sen ölürsen senin cenazene kim gelecek" dermiş. Cemal Bey de "Benim cenazem çok kalabalık olur, binlerce insan katılır" diye cevap verirmiş.

Cemal Bey'in cenazesi, Üsküdar'dan 10 Ekim Barış Mitingi'ne katılan dört diğer kişiyle beraber kaldırılmış. Çok kalabalık bir cenaze töreni olmuş.

Gülşen Hanım'a hep dermiş Cemal Bey "Sana villa alacağım, sen çok çalıştın, çabaladın."

Elli altı yaşındaki Cemal Bey, Ümraniye yakınlarında, villaların karşısındaki bir mezarlıkta yatıyor.

**Necla Duran:
Hayatın bütün yükünü
sırtlanan kadın**
NİLGÜN YILMAZ

İlkokuldan itibaren ezberletilen bilgilerdendir: Başka bir ülkenin sınırlarında doğup Türkiye’den denize dökülen ye-gâne nehir Asi’dir. Asi, her yıl biriktirdiği odun parçalarını Hatay’ın yoksul mahallelerinde yaşayanlara yakıt olarak hediye eder. Odunları toplama ve yukarı taşıma işini genelde erkekler yapar ya da Necla gibi güçlü kadınlar.

Bu, Necla Duran’ın küçük yaşlarından itibaren bir saniye yüksünmeden sırtlandığı yüklerden yalnız biriydi. Yunanlılar Atlas’ı bir erkek olarak hayal ettiklerinde Necla ve onun gibi nice kadına haksızlık ettiler.

10 Ekim Katliamı’nda henüz 30 yaşındayken Ankara’da hayatını yitiren Necla’nın hikâyesini anlatmaya, ağabeyi Mehmet’in tabiriyle günler yetmez. Ama hikâyenin sürekli tekrar eden bir yanı var: Necla çalışıyor, Necla didiniyor, Necla kendini ve kardeşlerini hayata tutundurmak için dişini tırnağına takıyor ve bundan ne utanıyor, ne de şikâyet ediyor.

Lazkiye’den Hatay’a uzanan kader

Hatay’ın Defne ilçesi Aşağı Okçular mahallesindeki aile evinin yerinde bundan yıllar evvel tek göz odalı, ev demeye bin şahit ister bir hane vardı.

Necla’nın annesi ve babası Suriye, Lazkiyeliydi. Baba Türk vatandaşıydı, ama anne Münire Hanım babanın ikinci karısıydı ve resmî nikâhları yoktu. 1989’da Türkiye’ye göçtüler.

1997 yılında, Necla’nın doğumundan 12, büyük kardeş Mehmet’in doğumundan 14 ve küçük kardeş Ahmet’in doğumundan üç yıl sonra baba hastalandı. Tedavisi sürerken birileri Türk vatandaşı olmayan anneyi ihbar etti, anne sınır dışı edildi. Çok geçmeden baba rahmetli oldu. Üç kardeş artık kimsesiz, yapayalnız, sahipsizdi.

Ne dayı ne hala ne teyze... Babanın eski eşinden olma üvey kardeşler de sahip çıkmadı. Yetim kalmış, annesinden ayrı düşmüş üç çocuk kendi kendini büyütme zorundaydı. Çalıştılar, birbirlerine tutundular. Tek göz evi büyüttüler, evlerinin inşaatında bile kendileri çalıştılar. Toparlandılar.

“Küçük anne” Necla

Büyük ağabey Mehmet “Biz birbirimize sarılarak büyüdük” diye tarif ediyor. Özellikle küçük kardeşi Ahmet’i, kendisi de henüz bir çocuk olmasına rağmen Necla büyüttü. Henüz ilkokul dördüncü sınıfa gidiyordu, okulu bıraktı.

Münire annenin Türkiye’ye gelebilmesi için, takvimlerin 2002 yılını göstermesi gerekecekti. İşte, o arada geçen 11 yıl Necla’nın kahramanca çabası sonucu aile dağılmadı, küçük bir kız çocuğu bir aileyi hayatta tuttu; giydirdi, yedirdi, yıkadı, ısıttı, geçindirdi.

Küçükken henüz para kazanacak işlerde çalışmıyordu, Mehmet kazandığı üç beş kuruşla aileyi geçindiriyor, Necla da kalan tüm yükü sırtlanıyordu. Yük sırtlanmak Necla’nın hayatının kalanının da hep merkezi olacaktı. Yıllar sonra ortaya çıkan ve sebebi anlaşılamayan bacak ağrıları belki de küçük yaşta aldığı bu insan üstü yük yüzündendi.

Yaşı reşit olduktan sonra bir sigorta şirketine girdi. Sonrasında da bulduğu her işte çalıştı. Evlere temizliğe gider, fabrikada çalışır, bahçe eker, pazarda portakal satar, ailesine gün yüzü göstermek için her fırsatı değerlendirirdi.

“Bir kız hayal edin, başından geçmeyen kalmamış. On iki yaşında, annesi yok, babası yok, kardeşleri küçük. İnsanlık ölmüştü, kimse gelip demez mi aç mısınız, ekmeğiniz var mı? O olmasaydı biz temel ihtiyaçlarımızı karşılayamazdık. Bir karı koca düşünün, adam geliyor, yemeği var, yatağı açılmış, sobası yakılmış. Bunun küçük versiyonu. Biri 12, diğeri 14 yaşında bir aile.” Komşuların anlattığına göre, Necla o kadar küçükmüş ki, ekmek yaparken boyu tandıra yetişemez, altına sandalye koyarmış.

Tandırda ekmek ve taze balık

Peki, bir anne nasıl anlatır kızını? Güzeldir, iyi huyludur, akıllıdır, iyi niyetlidir... Münire anne konuşmaya başladığında gözyaşlarına eşlik eden ilk sıfatlar bunlar değil. Yine Necla’nın gayreti, emeği, mücadeleciliği. Arapça konuşuyor, ağlıyor, heyecanla anlatıyor. Necla’nın tuttuğu balıklarla bir resmini gösteriyor ve çocuk bakıcılığından si-gortacılığa uzanan meziyetlere biri daha ekleniyor. Balıklar

Asi'de tutulmuş: "İki üç saat temizler, pişirir, komşulara da dağıtırdı. Elektrikli testereyle değil, el testeresiyle keserdi ağaçları. Küçükken evde su olmadığı için bulaşıkları dışarda yıkardı. Tam genişledik, evimizi yaptık, onu aldılar. Tadını çıkaramadı. Ama görevini yerine getirdi, ailesini refaha kavuşturdu." Necla'nın çekilmiş son karelerini gösteriyor. Bir akıllı telefonun ekranını öpüyor, kokluyor: "Necla, gitti Necla." Mehmet "Bu kadar ömür biçilmiş" diyor. Necla olsa kendi biçer, kimselerin dokunmasına izin vermezdi.

"Başladığı işi kendi bitirirdi"

"Dünyadaki diğer kızlar gibi büyümedi. Bu yaşa gelene kadar bir kez bile makyaj yapmadı. Çalıştı, kardeşini büyüttü. Kendisi okuyamadı, ama istedi ki kardeşi okuyabilsin. Bütün gayreti buydu. İzin vermediler kardeşinin mezuniyetine sevinmesine... Yolda bir ihtiyar ağır taşıyor olsa gider, yükünü alırdı. Kimse Necla gibi olamaz, ama bırakmadılar."

Necla yaşını aldığı anda da arkasına yaslanıp bir soluk alayım demedi. Asi'den odun taşımaya devam etti. Mehmet "Vefatından sonra kestiği odunları ben taşıyamadım. Aşağı indireceğim indiremiyorum, dedim kız sen nasıl taşıdın bunları yokuş yukarı? Yol da yok, patika. Erkeklerden bile güçlüydü. Yardıma gelsen kızardı. İşine karışılmasını sevmezdi. Başladığı işi kendi bitirirdi" diyor.

Geceleri televizyon izlemeyi, Arapça şarkılar dinlemeyi, yemek yapmayı severdi. "Her yemeği yapardı" diyor annesi, "Hem Suriye hem Türkiye yemeklerini..." Tandırda kendi ekmeğini pişirmiş. Evde birkaç gün önce bir domatesli bulgur pilavı pişmiş. Ahmet dönüp demiş ki "Siz yemek yapmayı bilmiyorsunuz, Necla'dan hiçbir şey öğrenmediniz mi?"

"Bir şeylerin değişmesine ihtiyacım var"

Bir insan ki kendine ait küçük bir dünyası bile yok, bütün çabası diğerleri için. Giyinmeyi, süslenmeyi sevmeyen, kendine hiçbir şey almayan, alınca huzursuz olan, kendine dair hayaller kurmamış, kurduysa da bundan en yakınlarına dahi bahsetmemiş bir kadın.

Annenin anlattığına göre evlenmek, çocuk sahibi olmak da istememiş. Hattâ, istemeye gelenleri kovmakla tehdit edermiş. Çocukların da kendi kaderini paylaşması en büyük korkusuymuş. Mehmet diyor ki, onların iyi yaşaması, sıkıntı çekmemesiymiş yegâne dileği: "Bir kadın ne ister? Giysi ister, evlenmek ister, bir şeyler yapmak ister... Ama Necla'da öyle bir şey yoktu."

Düğüne gidecekleri bir gün, Mehmet'in karısı zorla bir bluz vermiş. Kolsuz bir bluz. Kendini iyi hissetmemiş içinde, uzun ısrarların sonucu gitmiş o düğüne. Anne "Sana elbiselerini göstereyim, ağlarsın" diyor ve odaya gidip bir sepete sığacak giysileri getiriyor. Birkaç tişört, birkaç pantolon. Hepsisi sade, dümdüz. Hiçbiri yeni değil. Annesinin aldığı bir elbiseyi üzerinde pullar var diye giymemiş. En son giydiği tişörtü gösteriyor annesi. Üzerinde yazan yazıya kayıtsız kalmak güç: "I need some change in my life" (Bir şeylerin değişmesine ihtiyacım var).

Arkadaşlarıyla, çevresiyle iyi geçinen yardımsever bir insan, ama çabalamaktan onlara vakit ayırabildiğini söylemek de zor.

Amennası olmayan kadın

Sırtlanan yük, çekilen cefa, baş edilen zorluklar çetin olunca insanın kabuğu sertleşiyor, bir meyveden farksızca. Necla da müdanasız, haşin bir kadın olup çıkmış. "Necla'da öyle böyle yoktu. Siz kötü bir insan mısınız, yüzünüze söylerdi, açık sözlüydü, dürüsttü. Arkanızdan konuşmazdı. Elli kişi oturmuş olalım, yanlış bir kelime mi kullandınız, açık ederdi. Hiçbir şeyden korkmazdı. Haksızlığa mı uğradı, alttan almaz. Yanıt mı verdiniz, dayanamaz, öfkelenir. Çalışmaktan utanmaz. El arabasını öteberiyle yükler, çarşıda satardı. Diyelim o topladığım portakallar 20 lira edecek, 50 lira vereyim götür deseler çarşının içinden el arabasıyla geçemem. O çekinmezdi."

Necla'nın okusun diye çırpındığı üniversite öğrencisi Ahmet de ablasını böyle yâd ediyor: "Bir ara kiremit atölyesinde çalıştı. Erkek işi denen ne varsa hepsini yaptı. Hiçbir şeyden çekinmez, korkmazdı. Yılanlardan bile. Bir

keresinde bir yılan bulmuş burada. Tutmuş kuyruğundan, bir kavanoza koymuş, sonra da götürüp bırakmış. Ona zararı yok ki, neden öldürsün? Bir tek köpeklerden korkardı, severdi ama korkardı. Bir ara burada ona haksızlık eden iki erkeği dövdü.”

Necla’yı herkes çok severmiş; beyhude de değil üstelik bu sevgi. Mahallenin muhtarı gibiymiş. En azından komşuları yakıştırmış ona muhtarlığı. Mahallede bir kanalizasyon patladığında kimse kılını kıpırdatmazken, belediyeden dozer getirip tamir edilmesini o sağlamış. Bir komşunun evi yıkılmaya kalkıldığında, iş makinelerinin karşısına o çıkmış. Mahalleliye de cesaret vermiş; “Neden korkuyorsunuz, çıksanıza!”

“Bir kediye kıyamazdı”

Bizi Necla’nın bir zamanlar yaşadığı eve götüren yoldaki parke taşları geçen yıla kadar yokmuş. Necla Ankara’ya gitmeden önce, akşama kadar el arabasıyla çakıl taşları taşıyarak çamur yolu adam etmiş, küçük bir patika yapmış. Kış gelecek, kardeşleri, annesi eve girerken çamura basmasınlar diye.

Sonra, dışarda ateşin üstünde dolma pişirmiş. Akşam 8.00 gibi, Ankara’ya giden bir arkadaşı aramış, gelmek isteyip istemeyeceğini sormuş. Annesinden izin almış, ona yemeğini yedirmiş. Onca yıl tek göz bir odadan bir yuvaya çevirdiği evde en son yaptığı bu olmuş, son akşam yemeği.

Ailesinin mutluluğundan gayrı çabası olmayan bir kadın neden gider Ankara’ya? Mehmet giriyor söze: “Burada her patlama olduğunda terörü lanetliyordu. Bir kediye kıyamazdı. Onun için fark etmezdi, burada, Suriye’de, İngiltere’de ya da Amerika’da, bir şey olduğunda gönlü yanardı. Gönlünden barış geçtiği için oradaydı. O mitinge Türkiye’yi ya da hükümeti protesto etmek için gitmedi. Oradaki herkes niçin gitti? Barış istedikleri için ve ne yazık ki, katledildiler...”

Mahir, Necla ile uzaktan akraba. Uzun yıllar şehir dışında yaşamış, Necla’yı kısa süre tanıma fırsatı bulmuş, ama son ânında yanında o varmış. Necla’yı Ankara’ya neyin götürdüğünü anlatırken o da en çok “barış” diyor: “Necla

savaşa ve insanların katledilmesine sonuna kadar karşıydı. Kim olursa olsun. Haksız yere edilen zulme karşıydı. Vatanseverdi, hem Türkiye vatanını, hem Suriye vatanını severdi. Bir tarafı Suriye’deydi, orada bir ailesi vardı. Savaş karşıtı bütün eylemlere katılırdı. Sözüünü esirgemezdi. Ankara’daki miting için otobüsler kalkacağı zaman karşılaştık. Geleceğini bilmiyordum. Sabah indiğimizde hipodromun orada sofraya kurduk, kahvaltı ettik. Yürüyüşe başladık, Suriye marşlarıyla ilerliyorduk. Tam bir Arap kızıydı, mizacı da öyleydi. Yanımızda, kaybettiğimiz Filistinli Ahmet de vardı. Üzerinde Suriye yazan atkıyı çıkarıp taşımasının bir mahsuru olup olmayacağını sordu. Miting boyunca o atkı hep boynundaydı. Yaralandığında da ilk müdahalede tampon olarak onu kullandık. Cenazesinde iki binden fazla insan yürüdü. O bizim değerimizi, Antakya’nın Ankara’da çınlayan sesiydi.”

Aile o kış da Necla’nın kesip yığıldığı odunlarla ısındı. Ölmeden önce bahçeye bir sürü sebze ekmişti, onlarla kaynattılar tencerelerini. Necla o odunların çıtırtısını duyamadı, o fasulyelerin tadına bakamadı ve ölümünün birinci yıl dönümünde adı verilen parkta oturup ağrıyan bacaklarını dinlendiremedi. Necla 30 yıl boyunca bu dünyanın bütün yükünü sırtlandı ama sefasını süremedi.

**Nizamettin Bağcı:
Buzdolabındaki çocuğu
görmedin mi?**
EVİN BARIŞ ALTINTAŞ

Nizamettin Bağcı 1959'da Muş'un Bulanık ilçesi Çaygeldi (Alibonciya) köyünde 11 kardeşin en büyüğü olarak dünyaya geldi.

Barış Mitingi'nde aramızdan ayrılmasından bir yıl sonra, ailesi hayatlarında ilk defa gördükleri bana, dışarıdan gelen bir yabancıya, tek katlı evlerinin geniş salonunda hep birlikte oturup anlattılar babalarının hikâyesini:

Nizamettin Bağcı'nın çocukluğu 12 Eylül'ün getirdiği kargaşa ve baskılar sonrasında nüfusu iyice cılızlaşan Çaygeldi'nin uçsuz bucaksız düzlüklerinde koşarak geçti. İlkokulu da burada bitirdi. Yirmi yaşlarında, köylüsü Yadi-gâr Hanım'la evlendi. Beş çocuğundan üçü, Ersin, Ergin ve Heybet burada doğdu.

12 Eylül'den sonra başlayan zorunlu göç dalgasıyla Bağcı ailesi de yerini yurdunu terk etmek zorunda kaldı.

İlk gençlik yıllarından beri "yurtsever" biriydi. Genç yaşlarında dahi siyasî farkındalığı yüksekti. Onlarca yıldır süren baskı, vahşet ve kıyımların ileride artacağını öngörüyordu. Abisi Nevzat Bağcı ve kayınbiraderi Dilaver Çayın'ın hatırladığı gibi, daha 1980 öncesinde aileyi uyarır, "Mutlaka bizim batıya taşınmamız lazım" derdi.

Çaygeldi'nin birçok sakini gibi onlar da memleketlerinde fazla kalamadı. 1986'da Manisa'ya geldiler. Manisa'nın çeşitli yerlerinde yaşadıkten sonra Saruhanlı ilçesinin Mütevelli kasabasına yerleştiler. Kızları Gurbet ve oğulları Özgür burada doğdu. Muş'tayken hayvancılıkla uğraşan Nizamettin Bağcı, Manisa'da bir süre her işi yaptı. En sonunda hayatının sonuna dek yapacağı inşaat işine başladı.

Yurtseverlik duygularının topluma katkı sunması gerektiğine inanırdı. Aktif olarak siyasette çalışmaya başladı. Doksanların başında, Kürt siyasetinin yasallaşması döneminde HEP'in kurucuları arasındaydı. Partinin bütün kademelerinde yer aldı. Birkaç defa gözaltına alındıysa da cezaevinde hiç yatmadı.

Kendini Kürt siyasetine bu kadar adanmış olan Nizamettin Bağcı farklı kimliklere ve kültürlere karşı hoşgörüsüz, yobaz bir milliyetçi değildi. Kayınbiraderi Dilaver Bey'in deyişle, "Milliyetçiliği vardı ama ırkçı değildi. Türkmüş

Kürtmüş, öyle şeyleri yoktu." Oğlu Ersin'in ifadesiyle, "Kendi hâlindeydi, yapıcı bir insandı. Bozucu bir yanı yoktu."

Pek dostâne olmayan bir deniz

Sonu gelmeyecekmiş gibi görünen pamuk, mısır tarlaları ve üzüm bağlarının arasında yer alan Mütevelli, cumhuriyetin ilk yıllarında çoğunluğu Balkanlardan gelen göçmenlerden ve biraz da yurt içinden, Kürt illerinden göç alarak hızla gelişmiş bir kasaba.

Ailenin anlattığı tarihe göre, Nizamettin Bağcı gelinceye kadar kasabadaki Kürtler kendilerini belli etmemeye çalışırdı. Aile kasabaya ilk yerleştiğinde küçük bir kahvehane işletmeye başladı. "Sabah jandarmayla açıp, jandarmayla kapatırdı" diye hatırlıyor Ersin. Dilaver Bey ekliyor: "Nizamettin'in buraya gelmesiyle başladı Kürtler burada aktif olmaya. Daha önce kimse Kürtçe bile konuşmazdı. Burada böyle onun gibi organizatörlük yapacak kimse yok. Yokluğuyla her şey yok oldu. Birçok insan onun varlığıyla mücadeleye dâhil olmuştu."

Ege'nin Kürtlere çok da sıcak davranmayan bu göçmen kasabasında Nizamettin Bağcı iki yanıyla tanınırdı: güçlü bir adalet duygusu vardı ve barışı sağlamakta ustaydı. Mütevelli'de arazi veya toprak kavgası olarak başlayan ama sonunda Türk-Kürt ihtilafına dönüşen anlaşmazlıklar pek nadir olaylar değildi. Bu tür tartışmaların sonlandırılmasında genellikle Nizamettin Bağcı arabulucu olurdu. Mütevelli'nin dışında, çevre köylerde kız kaçırma, kan davası, toprak kavgası gibi bir olay olduğunda da gene onu çağırırlardı. "Yapıcı, barışçıl bir insandı," oğlu Ersin Bağcı'nın ifadesiyle.

Kavgaları sonlandıran, Mütevelli'deki ürkek Kürtleri dönüştüren Nizamettin Bağcı, anlaşılabilirliği gibi kendinden emin biriydi. Çok yüksek sesle konuşurdu örneğin, evin dışından geçerken bile sesini duyardınız. Kardeşi Nevzat Bağcı anlatıyor: "Bazen telefonda o kadar bağırırdı ki, telefonu kapat istersen Nizamettin, boşa yazmasın, ben senin sesini zaten buradan duyuyorum derdim."

Tüm ailenin babası

Kültürünü, terk ettiği topraklarını ve ana dilini seven, adalet duygusu yüksek ve çalışkan bir inşaat ustası olmasının ötesinde Nizamettin Bağcı bir babaydı.

Çocuklarına göre “tatlısert” bir yanı vardı. Kızı Gurbet, babasını anlatırken “Sevdiğini belli etmezdi” diyor yeşil gözleriyle gülümseyerek.

Hem de yalnızca çocuklarının değil, kardeşlerinin, amcaoğullarının, gelinlerinin, Yedigâr Hanım’ın kardeşlerinin de babasıydı. Nizamettin Bağcı gibi yüksek sesle ve kararlı konuşan kardeşi Nevzat Bağcı, abisinin yerini anlatırken “Abimiz ikinci babamızdı” diyor. Babaları hakkında anlatılanlara genelde yorumlar yapan bu kalabalık ailenin tüm fertleri, hiçbir ekleme yapmadan amcalarını onaylıyor.

Çocuklarının okumasını isterdi ama baskı kurmazdı. “Okumamızı, saygın bir yere varmamızı isterdi. Önüne bir yol koyardı, kendin karar verirdin. İllâ da okuyup şöyle böyle olacaksın diye bir dayatması yoktu” diyor oğlu Ersin Bağcı.

“Gelinlerini, yeğenlerini de kendi çocuğu gibi görürdü” diye ekliyor Dilaver Bey. Nizamettin Bağcı’nın küçük oğlu Özgür’ün eşi Şehriban “Evet, öyleydi” diyerek onaylıyor.

Adalet duygusu ve arabuluculuğu ile yerleştiği itibarı, babacanlığıyla birleşmişti. Herkes “Nizamettin Bağcı” deyince iki kere düşünürdü; başınız belaya girdiğinde onun oğlu olduğunu söylemeniz saniyeler içinde konunun kapanmasını sağlayabilirdi. Okulda kavgaya karışınca, komşunun köpeğini taşıladığımızda, türlü haylazlık yaptığımızda sizden “Senin baban kim evlâdım” diye hesap soran bir yetişkine, “Kürt Nizamettin” dediğinizde, mesele çoğunlukla orada noktalanırdı. Bu, Nizamettin Bey’in yeğenlerinin de sık sık başvurduğu bir yöntemdi.

Bir de ihtiyacı olanı asla geri çevirmezdi. Gerek demografik yapısı, gerek zorlu maiyet koşulları yüzünden Mütellâ’de Doğu ve Güneydoğu’dan yeni göç etmiş insanlara pek yardım eden çıkmazdı. Maddî desteğe veya işe ihtiyacı olanlara yalnızca Nizamettin Bağcı el uzatırdı. “Kürt olsun Türk olsun, ayırt etmezdi. Gidip köy kahvesinde yabancı

köylüye ‘Nasıl bir insandı’ diye sorduğunda da bu cevabı alırsın” diyor Nevzat Bağcı.

Nizamettin Bağcı uyumlu biriydi. “Hiç yemek seçmezdi, her şeyi yerdi” diyor, onu anlatırken eşi Yedigâr Hanım. Çok nadir anlaşmazlıkları olsa da, bunlar çoğunlukla Yedigâr Hanım’ın onaylamadığı birine yardım etmek istemesinden kaynaklanırdı. Başının dertte olduğunu gördüğü yabancıları, daha adını bile bilmediği garipleri kendi ailesine yaptığı gibi korumak kollamak isteyen bu adam, kimseyi geri çevirmek istemezdi çünkü.

Neden Ankara’ya gitti?

Nizamettin Bağcı’nın ölümünden bir yıl sonra, Barış Mitingi öncesinin ve o gün gerçekleşen kıyımın anıları Bağcı ailesinin zihninde hâlâ taze. Mitinge gitmesine neden karşı olduğunu hatırlıyor eşi: “Akşam Ankara’ya gideceğim, dedi. ‘Bu sefer gitme’ dedim, hastaydım. Eve geldi, yemek yedi, namaz kıldı.” Mitinglere, Newroz’lara genellikle eşiyle giden Yedigâr Hanım hasta olduğu için evde kalacak, Ankara’ya gitmeyecekti. Kocasının gitmesini de istememişti. “‘Neden gidiyorsun’ diye sordum. ‘Ne için gideyim, barış için gidiyorum’ dedi. Sonra bana baktı, sordu: ‘Buzdolabındaki çocuğu görmedin mi?’” Nizamettin Bağcı, Barış Mitingi’nden yaklaşık bir ay önce Şırnak’ın Cizre ilçesinde güvenlik güçlerince yapılan operasyonlarda öldürülen 13 yaşındaki Cemile Çağırğa’dan bahsediyordu. Abluka altındaki mahalleye ambulans giremediği için annesi, Cemile’nin bedenini evin dondurucusunda saklamak zorunda kalmıştı.

Ölümünün üzerinden bir yıl geçtikten sonra, ömrü sevdiklerine devletten gelebilecek tehlikeleri kestirmeye çalışmakla ve önlem almakla geçmiş olan Nizamettin Bağcı’nın öleceğini belki de önceden hissettiğini düşünüyor ailesi.

“Perşembe günü aradı beni” dedi Ersin, mitingin iki gün öncesinden bahsederek. “Sen gel, iki metre fayans var. Beni kurtar. Gümürçeli’de amca kızları var, çocukları onlara bıraktım. Gittiğimde, üstü başı boya sıva içinde. Böyle kıyafetlerinden hiç utanmazdı. Ben böyle deyince kızdı. ‘Al eşşoğuleşsek al, kendin yap. Benim iki günüm kaldı zaten’

dedi.” Daha sonra konuştuklarında, Yedigâr Hanım’a da benzeri sözler söylediğini öğrenen Ersin, o zaman babasının belki inşaatı bırakma planları yaptığını düşünmüştü.

Barış Mitingi’nden 18 gün önce kendi babasını kaybeden Nizamettin Bağcı, Ankara’ya gitmeden önce hasta yakınlarını ziyarete gitmişti. “Herkesi gezmiş. Sanki bir vedalaşma..” diye hatırlıyor Yedigâr Bağcı.

Emin Aydemir ve Resul Yanar

Yokluğuyla koca bir aileyi yetim bırakan ve belki de öleceğini müphem bir şekilde önceden sezen Nizamettin Bağcı, Ankara’ya gittiğinde yalnız değildi. Gene Saruhanlı’dan, Mütevellî’den fazlaca uzak olmayan Azimli köyünden kitapları çok seven ve belki de onun gibi ölümünü önceden hissetmiş olan Emin Aydemir ve genç görünümü, tasasız mizacıyla çocuklarının ve evinin neşesi olan Resul Yanar’la birlikte gitmişti.

Telefonda onlara ulaşamayan aileleri, belki de katliamın tüm kurbanlarından önce öğrendi onların kaderini. Zira patlamadan sonra medyaya düşen ve bulanıklaştırılmamış ilk fotoğrafta görünen yan yana üç beden, onların bedenleriydi. Gurbette birlikte yaşamış, cenazelerde ve zorlukta birlikte ağlamış, düğünlerde ve rahatta birlikte gülmüş, aynı yerde aynı zamanda düşmüşlerdi.

Üçünün cenazesinde de güvenlik güçleri zorluk çıkardı. Mütevellî’de defnedildikten birkaç gün sonra polis, Nizamettin Bağcı’nın Kêsk û Sor û Zêr’in örttüğü tabutunu taşıdığını fotoğraflardan tespit ettiği 27 kişiyi gözaltına aldı. Katliamdan bir yıl sonra, çoğu ailelerinin direği olan bu kişiler hâlâ demir parmaklıklar ardındaydı.

Oğlu Ersin, Nizamettin Bağcı’nın bıraktığı mirası şöyle açıklıyor: “Saruhanlı’da bizi herkes bilir, bizim burada çizgimiz belli. Hükümetin yalakalığını yapmayacağımız belli. Safımız belli. Barıştan, kardeşlikten yana tarafız.”

“Buzdolabındaki çocuğu görmedin mi?” diyerek Barış Mitingi’ne giden Nizamettin Bağcı’nın Saruhanlı’nın Mütevellî kasabasındaki evinde iklim hâlâ ve inadına barış.

**Orhan Işıktaş:
Oğlum da olsa
kızım da olsa,
adını Deniz koyacağım**

SERKAN AYAZOĞLU

Orhan Işıktaş kendinden sonraki zamana ve insanlara, ırgatlık ettiği tarlalardan toplayıp elleriyle toprağa işlediği fidelerden bir orman bırakmış... Çukurova'nın uçsuz bucaksız düzlüklerinde, bahar müjdecisi çiçeklerini saatlerce seyrettiği, yaz geldiğinde meyvelerini tek tek saydığı incir, portakal, kayısı, ceviz ve nar ağaçlarından bir küçük orman. Mersin'e Maraş yönünden otobüsle giriyorum. Otogarda buluşuyoruz Ankara Katliamı'nda hayatını kaybeden Orhan Işıktaş'ın ağabeyi İhsan ile. İstanbul'dan aradığımda "Yatıya da kalmalısın, senin için yatacak yerimiz var" demişti. Sıcak bir sesti; el sıkışırken hissediyorum kendisi de öyle. Sırtımda uzaklardaki bir dosta götürdüğüm bağlamayı görünce "Meslektaş mıyız yoksa" diye soruyor, arabaya çantalarımı yerleştirirken.

Arabada koyu bir sohbete tutuşuyoruz. İhsan müzisyenmiş, sahne alır, türkü söylemiş. Kanlı saldırıda kardeşi Orhan'ı kaybedince çalamaz, söyleyemez olmuş; "Belki bir gün..." diyor, "ama şimdi değil." Bir ehliyet kursunda öğretmenlik yaptığını anlatıyor. Otuzlu yaşlarda, evli, dört çocuk babası İhsan. En büyük oğlu Muhammet de bizimle arabada. Sekiz yaşında, kelimeleri tane tane konuşan, dünyalar güzeli bir çocuk. İstanbul'dan geldiğimi öğrenince Vefa Lisesi'ni, Galata Kulesi'ni ve Boğaz Köprüsü'nü soruyor bana, şaşıyorum. Meğer çizgi filmlerden öğrenmiş buraları. "Orhan'ın ölümünü ona söylerken çok zorlandık" diyor İhsan, küçük dostumla sohbetimizi bölerek.

"Cennete gitti" demişler, Muhammet ise soruyla karşılık vermiş: "Peki, biz niye gitmiyoruz?" Avlusu ağaçlarla dolu bir apartmanın önünde duruyor araba; eve girdiğimizde "Önce yemeğe oturalım" diyorlar, "Olur" diyorum. Kahvaltılıklar diziliyor siniye; anne Müzeyyen "Sana ağır gelebilir diye bizim yemeklerden hazırlamadık" diyor, baba Abdülkadir ise pek konuşmuyor. Evde bir de Orhan'ın ablası Mizgin var, iri mavi gözlü; sıklıkla başörtüsünü düzeltiyor, o da pek konuşmuyor. Mizgin "müjde" demekmiş Kürtçe, üç erkeğin ardından gelen kız çocuğu müjde olmuş Işıktaş ailesine.

Orhan bu evde hiç kalmamış, şimdi duvarlarında fotoğrafları asılı. Bir tanesiyle sık sık göz göze geliyorum. Yarı

arkası dönük Orhan'ın; eli veda selamı verir gibi alnında, önünde kıvrımlı bir yol uzanıyor. Henüz gitmiş değil de gitmek üzere gibi...

Orhan, Diyarbakır Lice'nin Kabakaya köyünde 91'de doğmuş, beş kardeşin en küçüğü. O doğduğu sene köyleri yakılmış. "Öyle bir yere gidelim ki" demişler "bu olaylar hiç olmasın." "En doğuda böyle ise biz de en batıya gidelim, kargaşa yoktur, Batı iyidir" diye düşünmüşler.

Balıkesir'de karar kılmış Işıktaş ailesi. Manyas ilçesinin Kızıksa kasabasına göç etmişler. Bağ bahçeyi, evi damı geride bırakmışlar, hayvanlarını yarı fiyatına satıp bir kamyonun kasasına dolmuşlar ya da "doldurulmuşlar" ve en sonunda varmışlar Balıkesir'e. Anne ve baba tarım işçisi olmuş. Çocuklar henüz küçükmüş, en büyükleri İhsan henüz 11 yaşında o zamanlar.

"Orhan süt emiyordu o vakit" diye başlıyor anlatmaya İhsan o günlerden aklında kalanları, "Akşam olunca annemle babam ırgatları taşıyan traktör römorklarıyla eve gelirdi. Annem koşarak Orhan'ı emzirirdi. Orhan'ın annemin memelerine saldırdığı zaman hâlâ gözümün önündedir" diyor. Çaprazımda oturan anne Müzeyyen ağlamaya başlıyor, sanki o sahne onun da gözünün önüne geliyor. İhsan'ın da gözleri doluyor; ben "Ara verelim" diyorum, "Sigara içeyim" diyorum, "Yormayayım sizleri" diyorum, bir şeyler geveliyorum işte...

Balıkesir'de beş sene tarım işçiliğinin ardından kendi tarlalarını ekmeye karar vermişler. Domates ekmişler ama o sene domatese hastalık vurmuş; satılmamış domatesler. İflas gelmiş, bozulmuş işler, yol görünmüş başka diyarlara. Bursa'ya varmışlar, orada geçen altı ayda hayatta kalmanın çarelerini ararlarken, Çukurova'da kalan akrabalarından bir haber gelmiş. Çukurova'nın iklimi ılımanmış, kışın da yazın da sebzeler ekiliyormuş, dört mevsim iş, ekmek varmış. Yeniden dolmuşlar kamyonun kasasına, varmışlar Çukurova'ya.

Orhan altı yaşındaymış, Tarsus'ta başlamış ilkokula. Liseyi de Tarsus'ta bitirmiş. Hafta içi okula gider, hafta sonu da tarlalarda yevmiyeli çalışmış. Toprak kazar, taşıyıcılık yapar, meyve, sebze toplar, zehir atarmış.

Üniversite seçiminde, hangi bölümü seçersem iş bulabilirim diye düşünmüş. Hayaller kurmamış; kurmuşsa da ben kimseden öğrenemedim. Lojistik bölümünde açık varmış, Konya Selçuk Üniversitesi'ni düşünmeden yazmış. İki yılda bitirmiş okulu. Diplomasını annesine getirdiğinde “Sanki ülkenin tapusunu almış gibiyim” demiş.

Bir ara devlet, postacı alımı için kadro açınca koşmuş sınavlara, mülakatlara... Olumlu da geçmiş, ama Orhan postacı olamamış. Olabilseymiş aslında Hakkâri'ye gitmek, oralara hizmet etmek istermiş. “Hakkâri sembol” diyor ağabeyi, “kimse gitmek istemez oralara, kimsenin gitmek istemediği yer Edirne olsaydı, oraya giderdi Orhan” diye de ekliyor.

Okul bittikten sonra ehliyet almış, mesleği için gerekiyormuş ehliyet. Okuduğu bölümle ilgili iş ararken tarlalarda çalışmaya devam etmiş, aile bütçesine katkı yapmış.

Kewe'nin “Koçber” şarkısı en çok dinlediği şarkı Orhan'ın, “göçebe” demekmiş Koçber.

Lisede Kur'an okumayı öğreniyor Orhan, iki tane de Kur'an'ı var. Çokça Bediüzzaman okuyor, Elif Şafak'ın *Aşk* romanı ise onun başucu kitabı. Ablasına da tavsiye etmiş; Mevlânâ ve Şems'i anlatmış...

Deniz Gezmiş'i çok seviyor Orhan. Kardeşlerine tembihlemiş, demiş ki, “Bakın, benden önce evleniyorsunuz, sakın ismimi çalmayın; oğlum da olsa kızım da olsa, adını Deniz koyacağım.”

Tüm bunları Orhan'ın annesi ve ağabeyinden dinliyorum. Ablası bize çaylar, kahveler getiriyor; babası Türkçe bilmiyor ama yine de kulak veriyor konuştuklarımıza. “Ben oğlumdan çok memnunum” diyor, köyde berber olmadığını, her cuma namazından önce Orhan'ın onu tıraş ettiğini anlatıyor sadece.

Evden çıkıp Orhan'ın ilkokul arkadaşıyla buluşmaya Tarsus'un Bahçe mahallesine gidiyoruz. Bir sedire oturup sohbet ettiğimiz Ferdi, çobanlık yapıyor, tarlalarda çalışıyor. “Orhan kişilik olarak karşısındakini üzmemekten, kırmaktan kaçınırdı” diye başlıyor söze ve diyor ki, “Okuldan geldikten sonra müzik açardık, Selda Bağcan'ı çok dinlerdik, ağabeyi

İhsan'ın Kürtçe şarkılarını dinlerdik; ders çalışmazdık ama çalışıyor gibi yapardık. Ben ilkokulda kolumdan sakatlandım, üç ay boyunca defterlerimi taşıdı, notlarımı tuttu, yemeğimi yedirdi. Orhan sanki ölmemiş gibi.”

Orhan'ın yaşadığı yere, Tarsus'un Akarsu köyüne doğru yola koyulurken annenin gelmemesinin iyi olacağını düşünüyoruz ama anne geliyor, söz geçmez bir kararlılıkla geliyor. Anne Müzeyyen oğluyla birlikte Akarsu köyünde yaşıyormuş, ancak Orhan'ın vefatının ardından mezarı başından ayrılmadığı, bayıldığı, sıklıkla ağladığı, psikolojisi bozulduğu için köyden yanına almış annesini İhsan.

Buğday tarlalarını ortadan ikiye yaran bir yoldan ilerliyor arabamız; marul, biber, portakal, greyfurt seralarını izliyorum camdan. Suriyeli ırgatlar kendilerine derme çatma çadır kentler kurmuş. Tentelerden çıkan soba bacaları, bacalara gerili ipelerde asılı, kurumaya çalışan çamaşırlar, halılarla örtülü naylon çadırların yanlarında toprağa saplı uydu alıcılar yoksulluk ve uzaklara savrulmanın güçlü işaretleri.

Akarsu köyünde Orhan'ın lise arkadaşı Cihan'ın evine varıyoruz. Orhan'ın iyi futbol oynadığını, Beşiktaş'ı tuttuğunu öğreniyorum Cihan'dan. Katliamın olduğu mitinge de beraber gitmişler. Cihan, kanın içinden ağır yaralı dönmüş. İnternette görmüş mitingin olduğunu, arabaların kalkacağını okumuş. “Ankara'da hem mitinge katılırız hem de do-laşırız, değişiklik olur” diye düşünmüş. Bu fikrini Orhan'a söylemiş. Orhan da kabul etmiş.

“Barışa her daim umudu vardı” diyor ve ekliyor Cihan, “Ankara'ya gelmesinin amacı buydu.”

Miting sabahı otobüsler çorbacıda durduğu zaman Orhan namaza gidiyormuş. “Hava soğuktur, vakit de geçti, Güneş doğdu” demiş Cihan. “Biz kılalım da bizden gitsin, boynumuzdan atalım borcumuzu” diye cevap vermiş Orhan.

Annesi en çok da o uğursuz olayın olduğu vakitte oğlunun karnının aç olup olmadığını merak edermiş, herkese sorarmış; Cihan'a da sormuş...

Orhan'ın benim tanışmadığım iki de öğretmen ağabeyi var. Bir tanesi de kanlı mitingdeymiş, ancak Orhan'ın da

mitingde olduğundan haberi yokmuş. Patlama haberini alır almaz, telefona sarılıp aramış annesini. “Merak etmeyin, iyiyim” demiş. Annesi Orhan’ı sormuş. Ağabeyi “Orhan da mı burada? Orhan da mı burada” demiş. Oradaymış.

Mitingden üç gün önce şöyle yazmış sosyal medya sayfasına: “Elçiler, gamsızlar ülkesine haber salın. Geliyorum yanıma ölüm; kılıç, kalkan alıp.”

Geniş bir düzlükte yatıyor Orhan. Annesi mezarındaki birkaç küçük yaban otunu ayıklarken ağlıyor; “Nergisler, güller ekdim; yazın açıyorlar” diyor, yine ağlıyor; zamanın sağaltamadığı, üstesinden gelemediği, iyileştirmeye gücünün yetmediği bir acıyla ağlıyor.

Biraz ileriye yürüyünce geniş tarlaların ortasında tıfıl ağaçlardan örülü küçük bir ormana dalıyoruz. İncir ağacı, portakal ağacı, kayısı ağacı ve başka ağaçlar var. Hepsini Orhan dikmiş, ırgatlık ettiği tarlalardan toplamış fidelerini, meyvelerini sayarmış tek tek, ağaçları sularken “Anne, bu sene üç nar verdi, bu sene altı portakal var, çokça kayısı yiyeceğiz bu yaz” dermiş. Bir de gül ekmiş. Ağaçların büyüyüp ormanın genişlediğini ve Orhan’ın mezarını gölgesine aldığı hayal ediyorum. Buraya bir yaz günü yeniden gelmek, bir ağacın serin gölgesine sığınıp topraktan bir okyanus gibi uzanan Çukurova’yı saatlerce seyretmek, meyveleri sayıp ve belki bir gül koparmak için kendime tarihsiz bir randevu veriyorum.

**Ata Önder Atabay:
Çocuklarla birlikte
büyük başarılar kazandı**

HAKKI ÖZDAL

Özgür ve Önder, yıldızsız bir gecede göğe bakıyor. Bütün çocuklar gibi büyümeyi düşünüyorlar. Büyüdüklerinde ne olacaklarını. Önder, kendisinden üç yaş büyük ablasının yanında onun derslerine gidiyor gündüzleri. Okuldan, okullardan ve sonrasında konuşuyorlar.

1982 yılı, polis babalarının görevi nedeniyle Diyarbakır'dalar. Sonra silah sesleri kaplıyor göğü. Kentin her yerinden geliyor sesler. Korkuyla eve girip divanın altına saklanıyorlar. Düşlerinde yine yarınlar, önlerinde kanlı bir askerî darbeye kaderi korkunç şekilde değiştirilmiş bir ülke var. Korkuyla birbirlerine sarılıyorlar.

Beden Eğitimi öğretmeni Ata Önder Atabay, 10 Ekim Katliamı'nın kopardığı son can. Kara katillerin "daha çok öldürmek" için bombalı çantalara istifledikleri çelik bilyelerden dördü hayatî organlarına saplanmış olarak altı gün boyunca direndi. 16 Ekim günü bir canımız daha yitti.

Ata Önder Atabay'ın ablasının evindeyiz. Ablası Özgür, eniştesi Savaş ve annesi Önder'le birlikte. Annenin yaptığı kıymalı kömbeyle kahvaltı yapıyoruz. Daha kapıdayken bir boşluk karşılıyor bu evlerde sizi. Sonsuz bir özlem ve tekrarsız, yaşlanmaya mahkûm, yenilenemeyecek anılarla dolu evler...

Annesi doğumunu anlatıyor Önder'in: "Sivas'ta doğdu. Babası polis. Ablasıyla arasında iki buçuk yaş var. 1979 doğumlu. Nasıl mı doğdu? O zaman her evde televizyon yok. Komşular bizdeydi. Zeki Alasya-Metin Akpınar'ın filmini izledik. Gece 02.00 gibi film bitti. Komşular gitti. 02.30 gibi doğum sancılarım başladı. Hemen bir taksiyle hastaneye gittik. Hastane önünde daha sedyeyi getirmeleriyle Önder doğdu. Sabah beşte, güneşten evvel doğdu yavrum."

Babası Pol-Der üyesi Önder'in. "Solcu polis" diye sürülüyor sık sık. "Şark görevi gelmişti" diyor anne, "Tayinimizi yaptırdık, Diyarbakır'a gittik. 1980 Temmuz'unda. İki ay sonra darbe oldu. Her köşede bir insan ölüyordu, sabaha kadar silah sesleri hiç susmaz. Özgür'le Önder, silah seslerinin korkusundan divanın altına saklanırdı."

1983'te İstanbul'a gelip Küçükçekmece'ye yerleşiyorlar. Özgür okula başlıyor burada... "Ablasına çok özenirdi. Ab-

lasının yanında okula giderdi. Önlük aldırır bana. Ertesi yıl beş buçuk yaşında kendi de okula başladı. Sonra çok pişman oldum, keşke almasaydım, engel olsaydım. Ablasının elinden tutup okula gider ve ikiye giden ablasının yanında otururdu. Çok istekli diye ertesi sene okula gönderdik. Çok zararını gördü. Küçüktü, okumayı sökemedi, sonra hevesi kalmadı."

Abla Özgür giriyor söze, mutlu bir rüyayı hatırlar gibi gülümseyerek anlatıyor: "Sonra da Seyrantepe'ye taşındık. Hep top oynardı, sporu hep çok sevdi. Polis lojmanlarında otururduk. En çok tercih edilen oyuncuydu polis lojmanlarında. Kendinden büyüklerle oynardı hep. Boyu çok kısaydı küçükken. Ama o boyla kaleci olurdu ve panter gibi yakalardı topları."

Çok küçük yaşta başlayınca okulla arası bozuluyor Önder'in. Fen liseleri sınavını kazanamayınca Şişli Endüstri Meslek Lisesi'nin Elektrik Bölümü'ne gönderiyorlar. Yedeklerde aslında, babası gidip okul yönetimiyle konuşuyor. "Keşke almasalarmış" diyor annesi. "Hiç sevmedi o bölümü. Bir priz takmasını bile bilmez... Sevmedi ki öğrensin. Kimse de bize yol göstermedi o zaman..."

Lise yıllarında sol düşünceye meylediyor Önder... "Ailede zaten sol bir gelenek var" diye başlıyor ablası anlatmaya: "Deri işleri yapan bir tanıdığımız vardı. Fehmi. Devrimci bir genç... Hukuk Fakültesi'nden atılmıştı. Onun yanına çalışmaya gitti. Babamın emekli maaşıyla aldığımız evin borcuna destek olmak için çalışıyordu. Fehim abisinden aldığı derileri eve getiriyordu, akşam bileklik örüyor, sabah o dükkânın önünde bir tablada satıyordu onları."

"Solculuğa, insanları sevmeye, kimseye zarar vermemeye yitti kendini" diye araya giriyor annesi, "İnsanlığına insan yetmez yani bunun. Çocukluğu da öyle... Doğu, Mehmet, Halil, Önder, Murat, bu beşi kardeş olsalar bu kadar olmaz. Ne yapsalar birlikte yaptılar. Hâlâ da ayrılmadılar."

Gazeteci Metin Göktepe'nin öldürüldüğü yıl Önder liseden mezun oluyordu. Ve gazeteci olmaya karar verdi. "Gazeteci olmak için ne gerekirse yapacağım" diyordu. Ama meslek lisesi mezunuydu ve Türkiye'nin gerilimli siyasî ortamında meslek liseleri de çekiştirilen bir enstrümandı.

Ömrünün bundan sonraki yılları, eğitim ve sınav sistemine karşı mücadeleyle, onun yol açtığı zorluklara karşı direnmekle geçecekti.

Ablasına kulak verelim: “İlk sene kazanamadı. İkinci sene dershaneye gitti. Aslında gayet iyi bir puan almıştı ama o yıl (1997) meslek liselerinin puan katsayısı 0,8’den 0,2’ye düşürüldü. Yine kazanamadı. Çok üzülmüyordu, kahroluyordu. ‘Bu böyle olmayacak Önder, sen gel spor akademisi sınavına gir’ dedim. Böylelikle üçüncü denemesinde spor akademisinde şansını denedi. Ama şanssızlık orada da yakasını bırakmadı. İlk denemesinde elinden bir top kaçtı ve yine kazanamadı. Fakat, bir başkasının pes edebileceği, vazgeçebileceği bir noktada o yılmıyordu. Dördüncü denemesinde hem yetenekle spor akademisini hem de bilgiyle Turizm Otelcilik Bölümü’nü kazandı. Beden Eğitimi öğretmenliğini tercih etti ve dört yılda bitirdi okulunu.”

Ama “sistem”in zorluklarıyla mücadelesi devam edecekti. Bu kez de KPSS çıktı karşısına. “Tam da bu, soruların çalışıldığı yıllar” diyor annesi, “KPSS’ye de altı yıl çalıştı ve altıncı yılında kazandı. Dört yıl üniversite, altı yıl KPSS sınavı... Ömrünün 10 yılında sınavla boğuştu yavrum.”

Bu çileli KPSS yıllarında ücretli öğretmenlik yapıyordu Önder ve o okulların spor takımlarını çalıştırıp önemli başarılar kazandı. Odası kupalar, madalyalarla doluydu. KPSS’ye hazırlandığı yılların dördünde otistik öğrencilerle çalıştı. Özel bir eğitim almadığı hâlde çok başarılı oldu. 10 Ekim mitingi için Ankara’ya birlikte gittiği arkadaşı Çiğdem, “Ben eğitimini aldım ama Önder kadar hakkını veremedim” diyecekti.

KPSS belasını atlattıktan sonra bu kez de “atanma” sorunu çıktı karşısına. Zorluklar karşısında geri durmayan, baş eğmeyen bir ruh... Birkaç arkadaşıyla birlikte, sonra binlerce öğretmeni kapsayacak olan Atanamayan Öğretmenler Platformu’nu kurdu. Tüm ülkede ses getiren eylemler yaptılar. Onlarca yıl okuyarak elde ettikleri mesleklerini yapma hakkını sökerek aldılar.

Sonra ilk ataması gerçekleşti. Gaziantep Şehit Kamil’e çıktı ilk tayini. Can verdiği 10 Ekim Katliamı davasında yargılanan

10 İŞİD zanlısı bu mahalledendi! Orada tanıştığı eşi Duru, duruşma salonunda sanıkların soyadını duyunca “Bunlar bizim okuttuğumuz çocukların soyadları” diyecekti dehşet içinde.

Kendisi de öğretmen olan ve Önder’in sadece ablasının kocası, eniştesi değil, belli ki arkadaşı, dostu, yoldaşı olan Savaş Acun anlatıyor: “Öğretmenliği seviyordu. Halkla, halkın çocuklarıyla beraber bir şeyler yapmayı, onları geliştirmeyi, pozitif şeyler aşılamayı çok seviyordu. İlk gittiği okul bir kenar mahalle okuluydu. Öğrenci sayısının çok fazla olduğu bir okul. Orada çocuklarla beraber büyük başarılar kazandı. Göreve başladıktan sonra okul müdürü Önder’i çağırıyor ve ‘Ata hocam, bizim okul olarak hiç madalyamız olmadı, senden tek istediğimiz bir madalya’ diyor. Okuldan eve yürürken bunu kuruyor kafasında ve Bocce oyununa karar veriyor. Küçük toplarla oynanan, az bilinen bir oyun. Hazırda malzeme yok. Ama eve giderken portakal alıyor, hemen ertesi gün çocuklarla çalışmaya başlayabilmek için. Aklına bir şey koydu ya, onu hemen yapmalı. Bekleyemez malzemelerin gelmesini. Portakallardan Bocce topuna benzer malzeme üretiyor. Ertesi gün hemen grubu kuruyor. Bu çocuklar daha o mahalleden bile dışarı çıkmamış. Portakalla başlıyorlar çalışmaya. Sonra internetten, hep kendi cebinden ödeyerek aldığı esas malzemeler geliyor. Önce Gaziantep il birincisi oluyorlar Bocce’de. Sonra bölge şampiyonası için Mersin’e gidiyorlar. Devletin verdiği çok az bir ödenek var. Çocukları arabasına atıyor ve teyzesinin evinde kalıyor onlarla. Orada da Türkiye ikincisi oluyorlar. Çocukları denize götürüyor, hiç gitmemiş birçoğu.”

Bariş Mitingi’nde katliam yapan çetenin zanlılarıyla aynı mahalleden bu çocuklar. Yaşamdaki tesadüflerin garip bir cilvesi. “Önder’le vakit geçiren birinin öyle bir şey yapması imkânsız. O İŞİD’lilerin Önder gibi bir öğretmenleri olsaydı o katliamı yapmaz, yapamazlardı. Söylenmesi gerekiyorsa önce o söyler, koşulması gerekirse önce o koşar. Cenaze törenine her kesimden, her görüşten insanlar katıldılar. Bir ilçe hep beraber yas tuttu. Müftüsünden imamına kadar, MHP İlçe Başkanı’na kadar herkes geldiler. Bunlar mahcup şekilde geldiler. İzin alarak, gelebilir miyiz, diyerek.”

Ablası atılıyor söze: “Çanakkale’den, Ankara’dan, Mardin’den, İstanbul’dan, bizim tanımadığımız onlarca insan geldi Hekimhan’a cenazeye. ‘Ben sadece 1.5 saat tanıdım ama gelmek istedim’ diyenler vardı. Bir ağ oluşturmuş, insan sevgisi ve insanlıktan bir ağ oluşturmuştu.”

“Herkes sevgisini vermiş” diye iç geçiriyor annesi, “Anlatmak çok zor da bunları, yine dirençli olmaya bakıyorum.” Ankara’ya nasıl gittiğini, o kahır dolu altı günü anlatıyorlar. Dört küçük hain bilyeyle koparılan bir yaşam...

Annesi kabullenemiyor elbette. “Sadece bir evlât gibi değil, arkadaştan da öte, her şeyimizi paylaşırdık. Önder’le başkaydık biz. Önder’in yerini dünyalar da gelse tutamaz. Beni çok yakıyor, çok bitiriyor. Ama çaresizim. Gelinmeyen bir yere gitti ki hiçbir çaresi yok.”

Düşünceli olduğu zamanlardaki gibi bıyığını çekiştirerek bizi, annesinin üzüntüsünü izliyor sanki o “gelinmeyen yer”den. Ablasının onun için yazdığı şiiri okuyor belki de.

*Göndermeseydim seni,
Tutsaydım ellerini...
Bilemedik KARDEŞİM
Barış diyen dilleri yok edeceklerini*

**Tekin Arslan:
Çetin zamanlarda
hep ön saftaydı**

AYTÜL FIRAT

Başka başka şehirlere, mahallelerden, evlerden geldikleri hâlde, yürekleri aynı coşku ve umutla yüklü binlerce insan, bir sonbahar sabahının aydınlığı altında toplanmışlardı. Alçaklığın pusuda beklediğinden habersiz...

Barış umuduyla ışılan bir günü daha acının karasına bulayan kalleşlik, ne yazık ki Suruç'un ardından bu kez Ankara'da karşımıza çıkmıştı. Katıksız kötülük, barış yoluna baş koymuş nice insanımızı 10 Ekim 2015 günü aramızdan aldı.

Başkalarının acılarına ortak olan, dertlerini kendinmişçesine duyumsayan, işte tam da bu sebepten Barış Mitingi'ne katılmak için o gün yollara düşen güzel insanlardan biri de Tekin Arslan'dı. Dostlarından, sevdiklerinden, hayat arkadaşı Nebahat'ten, evlâtları Suna ve Berfin'den koparıldığında 51 yaşındaydı.

Birkaç sene evvel, ortak bir dostumuz vesilesiyle tesadüfen tanışmıştık Tekin ile. Başka zamanlarda ve yerlerde, dost meclislerinde birkaç kez karşılaştığımızda da selamlaşmıştık. Samimi, sıcacık bir gülümsemesi olduğunu anımsıyorum.

Pek çoğumuz için ilham kaynağı olacak nitelikte bir yaşam örmüş Tekin Arslan kendisine. Elleriyle, emeğiyle ördüğü bu onurlu yaşamın harcını kararken iyilik, dostluk ve dürüstlüğü esirgememiş.

Yirmi senelik hayat arkadaşı Nebahat'le bir araya geliyoruz. Senelerce yan yana, omuz omuza yaşamın güçlüklerini ve güzelliklerini birlikte karşılamışlar, sevgi ve güven sunmuşlar birbirlerine. Tekin, bir eş ve dost olarak hiç hayal kırıklığına uğratmamış Nebahat'i. İki de güzel çocuk getirmişler dünyaya. Babaları ve anneleri gibi becerikli, çalışkan, adalet duygusu yüksek iki genç bugün onlar; Suna 18, Berfin ise 12 yaşında. Çocuklarıyla vakit geçirmeyi çok severmiş Tekin; oyunlar oynar, hikâyeler anlatırmış onlara.

Yola çıktıklarını yarı yolda asla bırakmayan vefakâr, hakikatli bir dost o. Yakın arkadaşı ve yoldaşı Hüseyin, Tekin abisiyle geçirdikleri zamanlardan özlemle bahsediyor. Zor zamanlarda dertleri nasıl paylaştıklarını ve güzelliklerde nasıl ortaklaştıklarını anlatıyor. Tekin'in muzipliğinden

bahsederken gülümsüyor... Dostlarına takılma, şakalaşma fırsatlarını kaçırmayan birisiymiş Tekin. Gülmeyi de güldürmeyi de pek severmiş. Halayların başını da bırakmamış kimselere. Kâh neşeli kâh efkârlı bir türkü tutturduğu da olurmuş, kafasının üzerindeki koca karpuzu düşürmeden uzun uzun oynadığı da. Şaşkın bakışlar altında...

Bu "tekinsiz" dünyada, yokluğu giderek daha fazla hissedilen sevgi dolu bir baba ve eş Tekin Arslan.

Sözünün eri, çalışkan bir emekçi, yılmaz bir devrimci aynı zamanda, gözü pek bir işçi önderi!

Gözlerini dünyaya 1964 senesinde, Erzurum'un bir Alevi mahallesinde açmış. Yedi çocuklu bir ailenin oğlu. Çocuk yaşlarda başlamış çalışmaya; boyacılıktan fırıncı çıraklığına kadar pek çok iş yapmış. Gayretli ve becerikliymiş de, el attığı işleri hakkını vererek tamamlamayı henüz çok gençken öğrenmiş. Yıllar içinde elinden her iş gelen, ekmeğini taştan çıkaran bir inşaat ustası olmuş. Yirmili yaşlarını ise Ege Bölgesi'nde inşaat işlerinde çalışarak geçirmiş.

Bu yıllar aynı zamanda Tekin'in devrimci düşünceye yönelerek örgütlü siyasette aktif şekilde yer almaya başladığı döneme denk düşmekte. Çalıştığı alanlarda doğal bir işçi önderi olarak, başta inşaat işçileri olmak üzere işçileri kendi sorunları etrafında örgütlemiş, mahalle gençlerini kültür-sanat faaliyetlerine yönlendirerek kültür merkezlerinin oluşumunda öncülük etmiş. Uzun yıllar, kendisinin de bir parçası olduğu işçi sınıfı içerisinde örgütlü mücadeleyi sürdüren Tekin, 90'lı yılların ortasında Emek Partisi'nin kuruluş süreci içinde de yer alarak, ilkeli ve kararlı mücadelesini burada da sürdürmüştü. Doksanların sonunda bu siyasi çevreyle yolunu ayırmaya karar verdikten sonra ise, acı-tatlı deneyimlerle beslenmiş, biriktirdikleriyle güçlenmiş mücadele anlayışını, işçi sınıfı saflarının farklı mecralarına taşımaktan geri durmamış. Dışarıda Deli Dalgalar İnişiyatifi, Toplumsal-Der (Toplumsal Birlik ve Dayanışma Derneği), *İşçinin Sesi Gazetesi* gibi oluşumların kuruluşunda da yer almış. Diğer taraftan mücadele anlayışının kapsayıcı ve bütünleştirici tarafları, özgün bir siyasal dünya kurma olanağı sağlamış Tekin'e. Öyle ki yaşamı boyunca siyasi örgütlerin,

kişilerin isimlerine bakmaksızın işçileri bir araya getirmeye yönelik, sınıf yararına olduğuna inandığı her türden faaliyete destek verip, emek harcamaktan kaçınmamış.

Tekin Arslan bizzat bir inşaat işçisi ve bir işçi önderi olarak, inşaat işçilerinin çetrefil ve uzun sendikalaşma sürecinin de öncüleri arasında yer alıyor. 2014 yılında faaliyete geçen İnşaat İşçileri Sendikası'nın kurucu üyelerinden birisi. Taşeron sisteminin, güvencesizliğin en ağır sonuçlarının yaşandığı, iş kazalarına/ cinayetlerine yol açan emniyetsiz koşulların en çok dayatıldığı sektörlerden biri inşaat sektörü. Amansız çalışma koşullarının yanı sıra, örgütlenme ve sendikalaşma olanaklarının kısıtlandığı bir sektör aynı zamanda. Bu zorlu koşullara rağmen Tekin ve yoldaşları, hem eylem süreçlerinde dayanışmayı hem de bu süreçler içinde örgütlenmenin yollarını, geçmiş deneyimlerden dersler çıkararak azimle arayıp bulmuşlar. Önce bir sendika girişimi, ardından bağımsız bir sendika olarak İnşaat-İş'i kurmalarıyla birlikte nihayet meslektaşlarına "İnşaat işçisi arkadaş! Sendikana ve mücadeleye sahip çık! Emegin ve onurun için İnşaat-İş'te örgütlen!" diye seslendikleri zamanlara adım adım bu şekilde ulaşmışlar.

Haksızlıklara karşı durmak, sahiplendiği, paylaştığı dertlerin peşini bırakmamak, yapılacak işleri yüklenmek, ancak bunları yaparken kendini ön plana çıkarmamak Tekin'in belirgin hasletleri arasında yer alıyor. Yani, aslında doğası gereği bir devrimci o. Âdeta başka bir zamanın insanı... Pos bıyıkları, gür sesiyle değil sadece, hayatın her alanına sirayet eden azmi, dürüstlüğü ve mütevazılığı ile yaşam öykülerini kitaplarda okuduğumuz eski dönem devrimcilerinin bizim zamanımızda yaşamış örneklerinden birisi.

Üstelik vefakârlığıyla göçüp giden yoldaşlarının hatıralarını yaşatmak, mücadelelerini sürdürmek için hep gayret gösteriyor. 1991'de, henüz 28 yaşındayken gözaltında işkencede hayatını kaybeden İmran Aydın yoldaşını hiç unutmuyor. Tekin'in idolü oluyor İmran, bir ömür boyu. Ne acı tesadüftür ki, bu iki devrimcinin Erzurum'da başlamış yaşamları Ankara'da sona eriyor. Farklı zamanlarda da olsa, aynı zalimlikle güdülenmiş birbirine çok benzeyen

katil eller tarafından alınıyor yaşamları.

1960'lar ve 70'lerde pek çok direnişi örgütleyen, yapı işçilerinin önder sendikacısı, 1979'da vefat eden İsmet Demir için 2015 Mart'ında Kıvılcımlı Enstitüsü ve inşaat işçilerinin birlikte düzenledikleri anma etkinliklerinin organizasyonunda karşımıza yine Tekin Arslan çıkıyor.

Sosyalist hareketin emektarlarından Sırrı Öztürk'ün Ocak 2015'teki cenazesinde Tekin, o dokunaklı ve gür sesiy-le Nâzım'ın "Güneşi İçenlerin Türküsü" şiirini okuyor.

Alanlarda, meydanlarda ve çetin zamanlarda hep ön saflarda görüyoruz onu. Yeri geldiğinde barikatları en çok zorlayanlar arasında; gerektiğinde ise gerilimleri yatıştıran sağduyulu bir arabulucu. Bir bakıyoruz ki cesareti kırılmış, umutsuzluğa kapılmış kitleyi yeniden diriltmenin bir yolunu bulmuş.

Her daim ezilenin yanında durmayı ve yılmadan ihtiyaç duyanın yanına koşmayı bilen bir aslan yürekli. Dışarıda Deli Dalgalar İnisyatifi olarak, "Tutsaklara Özgürlük!" diye haykırdıklarında da yumruğu sımsıkı havada, "İş cinayetlerine dur!" demek için Boğaz Köprüsü'nde trafiği kestiklerinde de!

Kobani'ye Sağlık Ocağı yapmak için "Bir Tuğla Da Sen Koy!" kampanyasını tanıtmak, yaygınlaştırmak için seslenmiş bizlere: "Kobani'de dünya halklarının kardeşliğini yeniden inşa etmek için, IŞİD çetelerinin yakıp yıktığı yerleri kardeşçe, elbirliği ile emeğimizle örmek için, bir tuğla da sen koy!" demiş.

7 Haziran seçimleri ve Suruç Katliamı sonrasında ortaya çıkan siyasal iklimde memleketin sürüklendiği kaotik ortamda Barış Bloku tarafından düzenlenen, Emek, Barış ve Demokrasi Mitingi'ne elbet gidecekti Tekin Arslan!

10 Ekim günü İnşaat-İş Sendikası'ndan beş yoldaş, Tekin, Serdar, Erol, Münevver, Bülent Ankara'ya vardılar. Nebahat'in de söylediği gibi "Onlar barış için oradaydılar. Başkalarını yaşatmak için..." Güzel yürekli binlerce insan gibi, onlar da alanlara koşular. Fakat ne yazık ki, Tekin, Erol ve Serdar da Türkiye tarihinin en kanlı katliamının kurbanı olan 100 kişi arasındaydılar. Senelerdir ayrılmayan

iki yoldaştılar Erol ve Tekin; ölümü de omuz omuza karşıladılar.

Kartal Cemevi'nde yapılan cenaze töreninde, birçok kesimden, çevreden, belki de başka türlü bir araya gelmesi pek de mümkün olmayan yüzlerce insan Tekin'i uğurlamak üzere toplandılar. Çeşitli vesilelerle bu insanlardan her birinin yaşamına dokunmuş, her birinin dünyasında bir iz bırakmıştı belli ki... Bu toprakların insanına, halklarına dair hiçbir şeyin yabancıı değildi ki o; yüreğinde hepsine yer vermiş, hepsinin yüreğinde kendine yer açmış birisiydi.

Şerefli adı ve varlığını sonsuza dek hatırlanacak insanlardan birisi için daha dostları, "Tekin Yoldaş Ölümsüzdür!" yazdılar. Ve çok haklıydılar!

Onları sevdiklerinden ayırmış ve hâlâ karşımıza arsızca dikilen, iyice semirtilmiş bir sefil zihniyetten arınmanın, bu karanlık sele kapılmadan mücadeleyi sürdürmenin yolları ise bu ölümsüzlükte saklı!

Mücadeleyi onların aziz hatırasından alınan güçle geleceğe taşımak ve bunu yaparken özgürlük, hak, barış mücadelesinin uzun bir yol olduğunu hep hatırlamak gerek. Umutsuzluğa geçit vermemeli!

Tekin Arslan'ın o gür sesiyle okuduğu 'Güneşi İçenlerin Türküsü'nün dizeleri düşmeli akıllara... Bir kez daha ve sonsuza dek yankılanmalı...

Ölenler

döğüşerek öldüler;

güneşe gömüldüler.

Vaktimiz yok onların matemini tutmaya!

Akın var

güneşe akın!

Güneşi zaaptedeceğiz

güneşin zaptı yakın!

**Aycan Kaya:
İstediği her Şeyi
yapabileceğini
düşünüyordu**

ÖZLEM ALTUNOK

Memleket İsterim

Memleket isterim

Gök mavi, dal yeşil, tarla sarı olsun;

Kuşların çiçeklerin diyarı olsun.

Memleket isterim

Ne başta dert, ne gönülde hasret olsun;

Kardeş kavgasına bir nihayet olsun.

Memleket isterim

Ne zengin fakir, ne sen ben farkı olsun;

Kış günü herkesin evi barkı olsun.

Memleket isterim

Yaşamak, sevmek gibi gönülden olsun;

Olursa bir şikâyet ölümden olsun.

Koşulsuz, şartsız bir varoluş mücadelesi, gönülden bir yaşam hikâyesi Aycan Kaya'nın 42 yıllık kısa hayatı. Tam da okuma yazmayı öğrendikten sonra günlüğüne kendi elleriyle geçirdiği, bir toplantıda kürsüye çıkıp coşkuyla okuduğu Cahit Sıtkı'nın "Memleket İsterim" şiiri gibi. Refaha da barışa da aç, susuz; kısa ama keskin ve yoğun, içinde birden çok yaşamın ağırlığı olan bir hayat. Kapkara ve kararlı gülen gözlerine bakınca da anlamak mümkün ama hikâyesini dinleyince daha iyi anlayacaksınız.

Yetmişlerin başında Siirt'te doğdu Aycan Kaya, dokuz kardeşlerdi, henüz 14 yaşındayken berdelde evlendi. Doksanlarda yakıp yıkılan Kürt köylerinden biri de onlarınkiydi. Önce köyden Siirt merkeze, ardından da 1996'da İstanbul'a göç ettiler. Yanlarında iki çocukları; Sevgi ve Zafer vardı. En küçük kızları Sevda'ya ise hamileydi Aycan Kaya, İstanbul'a geldikleri yıl.

İlk yıllar düzen kurmakla, alışmakla geçecekti. Eşinin çalışmasına pek de sıcak bakmıyordu Hakim Kaya, "Eşine bakamıyor, eşini çalıştırıyor" denmesini istemiyordu, o kadar. O, çocuklarla ilgilenmeli, evi idare etmeliydi ama önce yoksulluk, sonra da Aycan Kaya'nın yaşam coşkusu buna izin vermeyecekti. Başlarda evde el işi yaparak katkıda bulundu aileye, sonra bir süre bir tekstil atölyesinde çalıştı. Gündelik hayatındaki yoksunlukları siyasetle ilişkilendirdiğindeyse artık tüm vaktini ve enerjisini barış yolunda yapılacak çalışmalara ayıracaktı.

Aycan Kaya'nın küçük kızı Sevda Kaya ile annesinin de çalıştığı o tekstil atölyelerinden birinde buluştuk. Geçim sıkıntısı yüzünden çalışmaya ve büyümeye erken başlayanlardan o da. Boş ve soğuk atölyelerinde ortağıyla birlikte iş gelmesini bekliyorlar uzun süredir. "Boşuna çalışıyorum aslında. Dolar kaç lira olmuş, iş gelmiyor ki çalışalım. Ben lise biri bitirince okulu bıraktım, meslek lisesinde okuyordum, her ay ödevlerden dolayı ekstra masraf çıkıyordu. Annemlere de söylemiyordum bu masrafları. Zaten son yıl hem çalışıp hem okuyordum. Bırakacağımı söylediğimde de bir şey demedi annem, istemediğimi görüyordu çünkü. Yine de liseyi açıktan bitirdim. Sonra Başak Kültür'e gittim bir yıl boyunca, orada biraz açıldım, içine kapanık bir tiptim çünkü. Sonrası hep aileye destek olmak, para kazanmaya çalışmakla geçti" diyor.

Henüz 20 yaşına girmiş bir genç kız ama hayat ona ceval ve çalışkan olmayı çoktan öğretmiş. Belki biraz da bu yüzden annesinden hayranlıkla bahsediyor: "Yaptıklarıyla herkesi şaşırtan, güçlü bir kadındı annem. Canım çok sıkıldığında hemen gider, ona sarılırdım. Özellikle son dönemde, annemi öpmeden uyumuyordum. Nasıl bir his ise, yorgun olduğumda ya da kendimi kötü hissettiğimde güç alıyordum ondan. Değişik bir enerjisi vardı, onunla konuşunca hafiflerdim. Ama öyle canım cicimli konuşan biri de değildi, başka türlü bir candanlığı vardı, dobraydı. Kızardı yani bol bol, tembel insan sevmezdi... Okulu bıraktıktan sonra her sabah 6.30'da evden çıkıp karşıya staja gidiyor, sonra Anadolu yakasına dönüp işe gidiyordum. Böyle olmak zorundaydı. Çünkü önümde annem vardı, onu görüyordum; iki gözünde de bez parçası vardı, ekmek alabilmek için öyle oldu o gözleri, el işi yüzünden. Annemi kaybedince 'Benim gücüm gitti' dedim. O varken her yere yetişiyordum, şimdi zorlanıyorum."

Aycan Kaya'nın 28 yaşındaki oğlu Zafer internet cafe işletiyor ama annesini kaybettiğinden bu yana evden pek dışarı çıkmıyor. Kızı Sevgi Kaya ise 23 yaşında bir anaokulu öğretmeni. Annesini Ankara'daki Barış Mitingi'nde kaybettiğinde henüz bir buçuk aylık evliymiş. "İkisi de

annemin kaybını kabullenmiş görünüyorlar ama aslında öyle değil, ben biliyorum” diyor Sevda: “Annemle ağabeyim ailedeki baskın karakterlerdir. Zafer ağabeyim çalışkan ve sorumluluk sahibidir, sabah inşaatta çalışır, akşam 5.00 gibi paydos eder, oradan da internet cafeye geçerdi, mesaisi gece yarısına kadar sürerdi eskiden. Askerdeyken bir aylığına izne geldiğinde bile çalışmıştı. Şimdi eve kapatmış durumda kendisini. Borç içindeyiz ama ‘Şimdi yapamam, nasıl yapayım ki’ diyor.”

Baba Hakim Kaya ise pazar yerlerini temizleyen bir şirkette çalışıyormuş bir süre öncesine kadar. Temizlikten sorumlu olduğu hâlde, pazar yerinde taşıtılan ağır yükler yüzünden bel fitiği olmuş ve çalışamaz duruma gelmiş. Şirkete tazminat davası açmış, şimdi ailece mahkemenin sonuçlanmasını bekliyorlar.

İşte bu beş kişilik çekirdek ailede herkes ama en çok da Aycan Kaya içine doğduğu koşullarla hep mücadele içinde olmuş. Onun için el işi yapmak ya da tekstil atölyesinde çalışmak maddi sıkıntılara az da olsa çare bulmanın, siyaset de toplumsal bir iç rahatlığının, huzurun mekânı olmuş istemiş belli ki. Özellikle hayatının son iki yılında aktif olarak eylemlere giden, seçimlerde sandık görevlisi olan, Kobani’de de Türkiye’de de kimse ölmesin diye sokak sokak dolaşan bir kadına dönüşmüş. Kızı Sevda, annesinin HDP Kadın Kolları’nda başlayan ve Üsküdar İlçe Eş Başkanlığı’na uzanan politik eylemliliğinin hızlı ve yoğun olduğunu söylüyor:

“Annemin kendini ifade edebilme yeteneği vardı. İsteddiği her şeyi yapabileceğini düşünüyordu. Sadece kendisinin değil, herkesin... Bu yüzden bize de, evde, kahvede oturanlara da kızardı hep. Kaç kere kahvedeki amcaların yanına gidip ‘Bütün gün niye buradasınız, neden hiçbir şey yapmıyorsunuz, işe yaramıyorsunuz’ diye söylendiğini bilirim. Önce HDP’nin kadın grubundaydı, sonra bir yıl kadar eş başkanlık yaptı. Biz çalışmaktan eylemlere gidemiyorduk ama annemin gitmesini sağlıyorduk. Bazen beş-altı yere gidiyordu bir gün içinde. Kimse ölmesin, kimseye bir şey olmasın istiyordu. Kobani’ye de üzülüyordu, ölen askerlere de... Herkesi şaşırtıyordu yaptıklarıyla. Annemin mutlu

olduğunu görüyordum bu yaptıklarıyla, işe yaradığı için mutlu oluyordu esasında. On dört yaşında evlenmiş, hiç okumamış bir kadındı ama okuma yazmayı kurslara giderek öğrenmişti. Heceleyerek de olsa kitap okurdu evde. Bir keresinde Cahit Sıtkı’nın ‘Memleket İsterim’ şiirini okumuştukürsüye çıkıp topluluk içerisinde, öncesinde evde günlerce provasını yapmıştı. İnsan gururlanıyor.”

Aycan Kaya’nın hem söylediği hem de sahiplendiği, kızı gibi sevdiği isimlerden biri de komşusu Azize. “Manevi kızım” dermiş Azize’ye, koruyup kollar, derdini paylaştığı gibi, cesaret de aşılamış; Azize anlatıyor: “Onun içinde bastırılmış duygular vardı aslında. Bir açıldı tam açıldı ama ben hiç şaşırmadım. Girişkendi, girdiği her ortamı hemen şenlendirirdi. Konuşmayı da çok severdi zaten ya, apartmana girince o gür sesi yankılanırdı, onun sesini duyunca bile bana güven gelirdi.”

Komşulukla başlayan dostlukları 10 yıl öncesine dayanıyor. “On sekiz yaşındaydım o zaman. Komşuluk seven, insanlarla çok görüşen biri değilimdir ama güler yüzlü, cana yakın bir insan olduğu için onunla hemen kaynaşmıştım. Tanıştıktan altı ay sonra evlendim ve taşındım ama bağımız kopmadı. Bir süre sonra bizim yanımızdaki daire boşalınca onlara haber verdim, onlar da ev arıyordu o süreçte, yine komşu olduk. İki evdi ama bir ev gibiydik. “Hamileliğimde, çocukların büyüme sürecinde hep yanımdaydı. Kızım Hilal ilk ona anne dedi. O derece... Evi kredi çekerek almışlardı, oğlu da o zamanlar askerde olduğu için eşinin kazandığı para direkt krediye gidiyordu. Aycan Abla’yı eşi çalıştırmamıştı o zamana kadar, evde el işi yapıyordu. Zor durumda olduğunu dışarı yansıtmıyordu. Bir kış günüydü, sobanın başında oturuyorduk, ‘Soban ne güzel içinde ekmek, börek yaparsın’ demiştim de, ‘Yok ki yapayım’ demişti, içime dokunmuştu. Çalıştığım tekstil atölyesinde iş ayarladık ona, önce bir ay kadar gizli gizli gitti, sonra eşini de ikna etti. Zaten baskın karakterli, güçlü bir kadındı. Bunda da mizacı kadar, yaşadıklarının da etkisi vardı.”

Aycan Kaya’nın mücadeleye geçen hayatı Siirt’te başlıyor. O, Siirt merkez doğumlu, eşi Hakim Kaya ise o zaman-

lar Siirt'in ilçesi olan Şırnak'tan. İki ailenin büyüklerinin Siirt'te tanışmasının ardından Aycan Kaya'nın abisi, Hakim Kaya'nın kız kardeşine âşık oluyor önce. Kız isteniyor, nişan yapılıyor derken, müstakbel gelinin annesi nişanda Aycan Kaya'yı görüyor ve onun babasına "Bu düğün ancak kızını oğluma verirsen olur, yoksa ben de sana kızımı vermem" diyor. Bu koşulla birden ikiye çıkan düğünle evlilikler de başka bir boyuta, berdel evliliğine taşınıyor. Fakat Aycan Kaya'nın babası Süleyman Ergin, henüz 14 yaşında olan kızını evlendirmemek için çok direniyor. Gelin görün ki ısrarlara dayanamıyor ve istemeye istemeye kızını erken yaşta gelin veriyor. Sevda, annesinden ve dedesinden çok dinlemiş o günleri: "Dedem anneme ayrı düşküdü, hattâ anneme oğlum diye hitap ederdi sorumluluk sahibi olduğu için. Annem de dedem de o günleri üzümlere anlatırlardı. Annem babamı evlendikten iki gün sonra görmüş, perdeyi aralamışlar, eşin şu demişler. Sonra sonra alışmışlar birbirlerine. Babaannem sert bir kaynanaymış, çok çekmiş annem. O yüzden hiç sevmezdi kaynanalık müessesesini. Her şeyi sabırla, güler yüzle alt ederdi. Babam da zaten hep 'Ben Aycan'dan başkasıyla yapamazdım' der, annemi her konuda da desteklerdi. Politika konusunda da destekliyordu ama 'Kendini çok kaptırma, kaptıranlar hep gidiyor' diyordu anneme."

Ve Ankara'ya gitti Aycan Kaya... Azize ise bir gün sonra ailesiyle birlikte onu uğurlamaya Batman'a.

"Her gün uğrardı bana, o gün pencereden bakarken tesadüfen gördüm uzaktan ama seslenmedim. Neden çıkıp bir el sallamadım, seslenmedim bilmem, niyeyse o gün öyle oldum. Ankara'ya gittiğini de bilmiyordum zaten, bir otobüsün önündeydi, civarda bir çalışma yapacaklarını düşündüm. Cumartesi patlama haberi geldiğinde de inanmadık hiçbirimiz duyduklarımıza, olanların gerçek olduğuna... Ne olup bittiğini, durumunu öğrenmek kolay olmadı. Ben sabah olana kadar her şey normalmiş gibi davrandım ama sabah anlayınca, hemen Batman'a doğru yola çıkmaya karar verdim. İlk kez bir cenaze törenine gittim. Benim başım ağrısa bile yanıma gelen Aycan Abla'ya son görevimi yapmasam ömür boyu kendimi affetmezdim.

"Onun en sevdiğim özelliklerinden biri kimseyi yargılamamasıydı. Ben kendi hâlinde ve içine kapanık biriyimdir. O, benim bu hâllerimi anlar, yapımın böyle olduğunu söylerdi. Nasihat verir, dert paylaşır, tecrübesini aktarırdı. Onun sözü de, tavrı da önemliydi benim için. Hâlâ da öyle, içimden 'O şimdi burada olsaydı şöyle derdi' diyor, ona göre hareket ediyorum."

Herkesin acıyı yaşama biçimi ayrı, acının zamanla ilişkisi de kişiye göre değişken. Aycan Kaya'nın kızı Sevda anlatıyor bir de o son günü: "İnsanlara faydalı olmak istiyordu annem. 'Barış için, insanlar ölmesin diye gidiyorum. İnşallah bu yaptıklarımız barışa vesile olur' diyerek çok mutlu gitmişti Ankara'ya. Yola çıkacağı gün beni aradı, 'Montumu çıkar ben Ankara'ya gidiyorum' dedi. Eve, kapının önüne kadar çıktı, montunu hemen kapıdan alıp kaçacaktı. Hemen vermedim montunu, maaşımı almıştım ona para vermek istedim, almadı. Kapıyı tam kapatıyordu, geri açtım, yine sınıksık sarıldım. 'Kızım yeter, bırak' dedi. Öptüm, sarıldım sıkı sıkı, beş dakika bırakmadım, sonra 'Tamam, artık gidebilirsin' dedim. Koştur koştur, gülererek gitmişti. O kadar çok insan arayıp ulaştı ki bize cenazeden sonra. Gururlandık."

"Cenazeye giderken bir yanımda ablam, bir yanımda babam; onlara destek olmaya çalıştım. Ben bir hafta sonra kendime geldim, acımı sonra hissettim. Annemin mezarının Batman'da olmasını dedem istedi. Bir oğlunu da dağda kaybettiği için, bari kızımın mezarı yanımda olsun, dedi. Bizim de içimiz rahat. Orada herkes sahip çıkıyor anneme, her gün birileri ziyaret ediyor annemin mezarını."

Ne Sevda ne de Azize inanyor barışa artık. Siyasetle pek ilgilenmemişler ya, yanlarında yükselen, güç aldıkları o "dağ" yıkıldığında zulmün ne olduğunu umutsuzca bir kez daha anlamışlar. İki genç kadın öyle dediler, öyle hüznle bakıp, öyle usul usul anlattılar Aycan Kaya'nın hikâyesini.

**Güney Doğan:
Yoksul çocukları
okutacaktı**

YONCA POYRAZ DOĞAN

28 Temmuz 1992’de, İstanbul’da Şişli Etfal Hastanesi’nde, sağanak yağmurlu bir günde doğdu Güney Doğan. Mustafa Bey ve Derman Hanım’ın ilk çocuklarıydı. Mustafa Bey, Yılmaz Güney’den esinlenerek, ilk çocuğunun ismi Güney, sonra geleninki de Yılmaz olsun istiyordu. Ancak anne Derman Hanım bu ismi hiç istememişti, çünkü Yılmaz Güney fazla yaşamadı, oğlunun kaderi ona benzer diye korkuyordu. Mustafa Bey çok ısrar edince, Güney ismini kabul etti ancak bir şartı vardı, sonra olacak çocuklarının ismini kendisi koyacaktı.

“Adım Derman ama kendi derdime derman olamıyorum. Çok iyi bir çocuk yetiştirdim, onu biliyorum. Çocukları okutmak istiyordu, çocuk hastasıydı. Farklı bir insandı; duygusu olsun, yaşaması olsun. Yirmi üç yıl benimle yaşadı. Yirmi üç yıl bir gün beni bırakıp bir yere gitmedi. Zor şartlarda okudu. O kadar ki hep mezun olacağı günün hayalini kurdum. Benim hayalimi yıktılar. Güney’im pırıl pırıldı. Şiddet için gitmedi, barış için gitti. Güzel bir dünya istedi. Barış istedi. Bir bomba yetmiyormuş gibi iki bomba koydular. İki bomba yetmedi bir de gaz sıktılar. Astımı vardı. Belki de saatlerce yerde kaldı. Yardım eden olmadı.”

Bu sözlerin sahibi Derman Doğan, bir zamanlar Tunceli’de ilk kadın kuaförünü açan kişi. İşine daha sonra İstanbul’da da devam etmiş ama önceliği hep evine ve çocuklarına vermiş. Şimdi ise o, artık yıkılmış, yaşama sevincini, heyecanını, hayatta kalma isteğini yitirmiş bir anne. Her dakika oğlu Güney aklında. Öyle ki, gece uykuya dalamıyor, oğlunun okuduğu Tolstoy, Gogol, Balzac, Goethe veya Ömer Hayyam, Rezaizade Mahmut Ekrem, Faik Bulut, Yunus Emre kitaplarından medet umuyor, onlara dokunuyor, kokluyor ve sonunda kendinden geçip uyuyakalıyor. Sabah oluyor, uyandığında “Allahım, beni neden uyandırdın” diye soruyor. Bazen de sabah kapı çalıyor diye uyanıyor, “Hah, Güney geldi” diyor ama bakıyorlar kapıda kimse yok. Sonra hatırlıyor ki ilacını alma zamanı gelmiş de geçiyor. Bu sefer diyor ki “Güney beni uyandırmış.”

Bunları Sarıgazi’deki evlerinde, Güney’in neredeyse bütün gününü geçirdiği oturma odasında konuşuyoruz.

Güney burada dizüstü bilgisayarını, kitapları ve notlarıyla çalışmış. Bilgisayarı herhangi bir oyun ya da yarışma için kullandığı görülmemiş. Son zamanlarda bilgisayarını en çok Dersim’le ilgili araştırmalar için kullanıyormuş.

Güney’in yatak odasının bir duvarı şimdi onun çocukluk ve gençlik fotoğraflarıyla dolu. Bir fotoğrafta iki yaşından daha büyük olmasa gerek. Simsiyah ve kıvrıkcık gür saçları, kapkara iri zeytinleri andıran gözleri dikkat çekiyor. Bir fotoğraf stüdyosunda ayakta duruyor. Gömleğinin yakasında da papyonu var.

Başka bir fotoğrafta kardeşi Onur’la sünnet kıyafetleri giymişler, kameraya muzip muzip gülümsüyorlar. Diğer bir fotoğrafta Güney annesiyle dans eden bir genç. Öteki fotoğraflarda ya kampüste halay çekiyor ya da arkadaşlarıyla takılıyor.

Duvarında bir çerçeve içinde, altında İTÜ rektörünün imzası bulunan bir yazı var: “Üniversitemiz İnşaat Fakültesi İnşaat Mühendisliği Bölümü Öğrencimiz Güney Doğan daima kalbimizde yer alacaktır.”

Başka bir odadaki Güney’in kütüphanesinde Türkiye ve dünya klasiklerinden hemen hemen her kitap var. Babası Mustafa Bey, “Düşünsenize, bunların hepsini okumuştum” diyor.

Güney’in Ankara’ya gittiğinden ailesinin haberi yokmuş. Onu İstanbul’da, üniversiteden arkadaşının evinde kalıyor sanıyorlarmış. Babası Mustafa Bey diyor ki:

“Ankara ile ilgili hiçbir şey söylemedi bize. Arkadaşlarıyla beraber karar vermiş. Siyasî duruşunu bize hiç yansıtmadı. Evde güncel politika konuşurduk ama onun siyasî duruşunu hiç anlamadık, çünkü hiç konuşmazdı. Arkadaşlarının hepsini ölümünden sonra tanıdık. Aktif bir politika hayatının olduğunu sonradan öğrendik. Okuldaki bazı eylemleriyle ilgili hakkında soruşturma varmış, hiç bilmiyorduk. Ermeni Soykırımı’nı protesto etmek için okulda yürüyüş yapmışlar, afişler asmışlar. Bilmiş olsaydık farklı davranırdık. Annesi karşı çıkardı. Ben onu korumak amacıyla tenkitlerde bulunurdum. Öncelik olarak okulu gelirdi. Çünkü onun bir hedefi vardı, yoksul çocukları okutmak. Lüks aracım ya da

evim olsun diye bir düşüncesi yoktu, hattâ hiç sevmez, karşı çıkardı. Böyle bir ideali olan kişi o yolda olmalıydı.”

Zaten Güney çocukluğundan beri hep o yolda olduğunu gösteren davranışlar sergiliyordu. Çok güzel bir bebektir, gören sevmeden geçemezdi. Bir yaşında düzgün Türkçe konuşuyordu. İyi bir gözlemci, meraklı bir çocuktur. Sokakta oynayan çocuklar kavga edip küfür ettikleri için sokağa çıkıp oynamayı pek sevmezdi. Öyle sorular soruyordu ki bazen ailesi yanıt vermekte zorlanıyordu. İlkokulu Sarıyer’de, ortaokulu Sarıgazi’de okudu. Annesi ilkokul üçüncü sınıftan sonra artık ona ders çalıştırmayı bırakmıştı, çünkü Güney her konuyu kendisi halledebiliyordu.

Sarıyer’den taşınma sebepleri havanın çok nemli olması ve bu nedenle hem Güney’in hem de küçük kardeşi Onur’un astımlarının tetiklenmesiydi. Üsküdar Anadolu Lisesi’ni kazandıktan sonra oraya devam etti. Sarıgazi’den Üsküdar’a ulaşımın iyi olmadığı zamanlarda bin bir eziyetle okula gidip geldi. Başarılı bir öğrenciydi. Öğretmenleri yarışmalara Güney’i sokardı.

Küçükken polis olmak isterdi Güney, ancak sonra bundan vazgeçti, diyor babası Mustafa Bey: “Televizyonda polis şiddetini gördü ve nefret etti. Kardeşimin eşi polistir, bize gelmişti. Güney’in doğum günüydü. Güney onun silahını fark etmiş. Mumları üfleyecekti, birdenbire seni istemiyorum, bu eve neden geldin, sen kötü polissin diye bağırdı. Ne dedikse dinletemedik. Adam çaresiz kaldı, mecbur kalktı gitti. Güney sonra mumları söndürdü. Hâlbuki biz Güney’e onun polis olduğunu söylememiştik. Güney kendisi gözleyerek anlamış.”

Güney, üniversitede Sarıyer Belediyesi vasıtasıyla Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği’nden burs aldı. Hem İstanbul Teknik Üniversitesi’nde (İTÜ) İnşaat Fakültesi İnşaat Mühendisliği hem de Anadolu Üniversitesi Açıköğretim İşletme Fakültesi’nde okuyordu.

Kendisinden beş yaş küçük kardeşinin de İTÜ’de onunla beraber okumasını istiyor, mezuniyetten sonra beraber iş yapma hayalleri kuruyordu. Onur, üniversite için Kocaeli’ne gidince Güney büyük üzüntü yaşamıştı.

Mustafa Bey ve Derman Hanım, oğulları Güney’in çok saygılı bir genç olduğunu, eşofmanla kimsenin karşısına oturmadığını, eve çocuk bile gelse pantolon giymeden karşısına çıkmadığını anlatıyorlar.

Bir Ramazan Bayramı günüyümüştü. Derman Hanım duygulanmış, keşke annem babam sağ olsaydı da kapısını çalsaydım diye ağlarken, Güney kalkmış, yanına gelmiş annesinin ve “Senin baban benim” diye sarılmış, teselli etmiş.

Bir keresinde de Antalya’ya deniz kenarına tatile gitmişler, Güney “Buralar bize göre değil” demiş, bir daha böyle bir tatile gitmek istememiş.

Oysa Güney sadece bir, 11 ve 21 yaşlarında gittiği Dersim’i o kadar çok sevmişti ki, ailesi borç harç kentte 1+1 bir daire almışlardı. Güney, Grup Yorum’un “Şu Dersim’in Dağlarında” parçasını çok sever, sık sık dinler ve söylerdi. Hattâ, son zamanlarda Kürtçe öğrenmişti. Dersim’in tarihini o kadar çok okumuş, araştırmıştı ki babası, “Yaşasaydı, Dersim üzerine bir kitap yazabilirdi” diyor.

Güney bir de televizyondaki yarışma programlarını izlemeyi çok severdi. Özellikle de Kenan Işık’ın sunduğu programı. Annesi onun yarışmada sorulan tüm soruları hemen hemen yanıtlaması nedeniyle programa katılmaya teşvik etmiş, “Katilsana, herkes seni görsün” demiş ama o hep “Yok anne” demişti.

Ailesi doğum günlerini kutlarmış Güney’in. Ancak üniversiteye girdikten sonra Güney pastaya mum koymak istememiş. Bu davranışı annesi Derman Hanım şöyle açıklıyor:

“Üniversiteye girdikten sonra doğudan gelenlerin yaşantısını gördü, imkânları çok kısıtlı olanları gördü ve fazla harcamalardan kaçındı. Masaya yemekleri hep ayrı tabaklara koyardım ama artık öyle ayrı tabaklar istememeye başladı. Arada bir evinde kaldığı arkadaşı Mehmet sonra bize dedi ki ‘O benim kardeşim gibiydi, evde bir tabaktan domates, peynir yerdik.’”

Sarıgazi’de aynı sokakta oturan komşuları Songül Hanım da Güney için “Sadece ders çalışırdı. Ben işe giderken o da okula gittiği zaman, ilk durağa kadar gider, bana otobüste yer tutardı. Onur kardeşine de benim oğluma da bakardı” diyor.

Peki, yakışıklılığı, çalışkanlığı ve pozitif tavırlarıyla hayranlık uyandıran Güney'in kız arkadaşı yok muydu?

“Keşke olsaydı, keşke bir kıza takılmış olsaydı” diyor Derman Hanım ve ekliyor:

“Koca İTÜ’de bir kız mı yok bana getiresin, derdim. Yok, derdi. Ya sen bul ya da ben bulacağım, diyordum artık. Sen bul, derdi. Son dönemlerde bana ne dedi, biliyor musun? Sen bul, seni seven kız beni de sever. Ben de beni sevmesin, isterse bana hiç bakmasın ama seni sevsin, derdim.”

Güney, insanlarla konuşup tartışırken sesini asla yükseltmezmiş. Herkesi sonuna kadar dinlermiş. Çoğu kişi onun sabrına hayranmış. Büyüğü de küçüğü de Güney’e “hocam” diye hitap edermiş. Bu huylarını test etmek isteyenler de olmuş. Örneğin okuldan karşıt görüşlü bir arkadaşı kavga etmek amacıyla Güney’e yaklaşmış, epey hararetli ve muhalif bir tarzda konuşmuş. Ancak Güney konuşurken sürekli onun omzunu okşamış, sinirlerini yatıştırmış. O da kalkıp gitmişti ama sonra “Ben ne yaptım? Güney’le kavga etmeden geri döndüm” diye içerlemiş. Hattâ, bir kez daha aynı niyetle Güney’in yanına gitmiş, yine kavga edememiş. Sonradan Güney için İTÜ’de açılan taziye defterine aşağı yukarı şöyle yazmış: “Güney, ben seninle kavga edemedim sen gittin, geri dön gel ki kavga edelim.”

Güney’in İTÜ Ayazağa kampüsünde derslerden sonra en çok takıldığı yer ya orta bahçe ya da Yapısal Tasarım ve Yarışma Kulübü odasıymış.

Arkadaşları ile tanışmak ve bulunduğu ortamı görmek için oraya gidiyorum. Kulüp odasına girer girmez, karşı duvara dayalı bir fotoğrafta Güney’in orta bahçede bir bankta otururken çekilmiş ve sonradan büyütülmüş afili bir fotoğrafı var, fotoğrafın önünde de kurumuş karanfiller.

“Bu kapıdan içeriye girişi hep aklımda. Havalıydı, deri ceketini omzundan sallanırdı. Tanınan biriydi. Aramızda en çok Türk arkadaşı olandı. Hitabı ve insanlarla iletişimi çok iyiydi. Eksikliğini çok hissediyorum. Okulda ders dışında konuşabilirdim tek kişiydi” diyor Güney’in sınıf arkadaşı Mahir Budak.

Güney’in üniversiteden bir başka arkadaşı, Harun Elma ise Güney’in mutlaka derslere girdiğini, diğer zamanlar-

daysa hep birileriyle konuştuğunu ve doğru bildiklerini aktarmaya çalıştığını söylüyor.

Mahir’le beraber orta bahçeye çıkıyoruz. Orada da Güney’in en çok oturduğu bank ve arkadaşlarının onun adını verdikleri ağaç bulunuyor. Mahir, bölümdeki isimsiz bir konferans salonuna ‘Güney Doğan Amfisi’ ismini koymak istediklerini, bunun için dekanla konuştuklarını ancak olmadığını anlatıyor.

Güney’in defninden sonra kampüste bir taziye çadırı kuruluyor. İçeriden, dışarıdan öyle çok gelen oluyor ki, taziye üç gün sürüyor.

10 Ekim 2015 Cumartesi günü Ankara tren garı önündeki patlamadan sonra, ailesi Güney’in başına gelenlerden habersiz günlük hayatına devam ediyormuş, ta ki akşam saatlerine kadar. Birisi televizyonda geçen altyazılarda Güney’in ismini görmüş ve aileye haber vermiş. Cenazeyi pazar gecesi almışlar.

Vücudunda parçalanma yokmuş Güney’in. Tertemizmiş ancak bir boynunda, bir de kalbinde bilye varmış. Otopsiye göre aldığı iki bilye yarasıyla ölmüş. İTÜ’den iki arkadaşı daha varmış yanında. İlk bombada onlar yere yatmış, Güney ayaktaymış ve kaçmaya çalışırken ikinci patlamada vurulmuş.

“Allah kimseyi, düşmanım dahi olsa, o duruma sokmasın” diyor Derman Hanım. Mustafa Bey alıyor sözü, “Bölgenin en kalabalık cenazesiydi. Sarıgazi Cemevi’nden kalktı.”

Ailesi ve arkadaşları, Güney’in Dersim aşkı ve orada yaşama hayali nedeniyle Dersim’e gömülmek isteyeceğini düşünüyor ve patlama sonrasında yaşadıkları şokun etkisiyle bunu yapamadıkları için üzüntü duyuyorlar.

Anlatmak, paylaşmak istedikleri başka neler var?

“Yirmi üç yıl. Güney o yıllara çok şey sığdırdı. Dolu dolu bir yaşam öyküsü. O, hayatını en çok okula ve insan sevgisine vermiş, Dersim’in asi çocuğu” diyor Mustafa Bey.

Şimdi yapabildikleri yas tutmak ve unutmamak. 10 Ekim Barış ve Dayanışma Derneği’nin kurucu üyelerinden olan Mustafa Bey, her ayın 10’unda Ankara’da eski garın önünde, oraya gelebilen diğer kayıp yakınlarıyla beraber anma etkinliğine katılıyor:

“Cumartesi Anneleri nasıl o mücadeleyi götürdülerse, biz de ömrümüzün vefa ettiği kadar gideceğiz. Hiç kimse gelmese bile, tek başıma da kalsam ben karanfilimi alıp onların kanlarının döküldüğü yere bırakacağım. Biz anmamızı yapıp karanfil bırakıyoruz. Hep kesintisiz gittim. Hasta da olsam, sürünerek gideceğim. Beni orada kurşun öldürecek bilsem bile gider oğlumun öldüğü yerde ölürüm.”

Güney Doğan anısına İTÜ'den arkadaşları da taziyeleri kabul etmiş, anmalar düzenlemiş, fakülteye giden merdivenleri “barışa boyamış.” Onun için bir de video klip derlemişler. Bu klipte Güney'in kampüste ve dışarıda arkadaşlarıyla çekilmiş pek çok fotoğrafının yanı sıra bir de şiir* okurken çekilmiş videosu yer alıyor. Belki de Güney kendini en iyi şekilde o mısralarda ifade ediyor:

...

Yasamızda

Kilit vurulmuş

yasak kapıları

kırmak yok

Açmak var

Suları

gürül gürül

akıtmak var

Ve tüm insanları

İnsanca yaşatmak var. Yasamızda

Kan

barut

ateş

ölüm Yok

O l m a y a c a k

Özgürlük ve kardeşlik var. ...

(*) “Nataşa”, Necati Siyahkan

**Dilan Sarıkaya:
Güvercinleri
uçuracağız**
ÖZLEM AKCAN

“Bak, Dilan gibi karşıladım seni.”

Başında kızının yemenisi; hiç yıkamamış. Kokusu gitmesin istiyor. Kat izini dahi bozmamış; en son nasıl kullanıldıysa öyle. Üzerinde de Dilan’ın kocaman gülümsediği fotoğrafının basılı olduğu bir tişört.

10 Ekim Ankara Katliamı yaşandıktan sonra binlerce fotoğraf gördük. Arkadaşının başında bekleyenler, kızına siper olan babalar, annesine sarılan evlâtlar, biber gazı dumanından kaçan yaralılar...

Yirmi iki yaşındaki Dilan Sarıkaya ise sevgilisinin kucağında yatıyordu, boylu boyunca.

Kalplerinde büyüttükleri sevgiyle, barış güvercinleri uçurmaya gitmişlerdi Ankara’ya.

Yol bölündü o gün; Alican tek döndü Adana’ya. Hastanede tedavi gördüğü süre boyunca kimse demedi, diyemedi Dilan’ı kaybettiklerini. Taburcu olunca öğrendi yitirdiklerini.

Aşk biter mi?

Ne barıştan ne de diğer hayallerinden vazgeçti Alican. Ertesi yıl, yaz boyunca tek başına dolaştı tüm Karadeniz’i. Birlikte kurulan hayali gerçeğe dönüştürdü, bir sevdayı yaşatır gibi. Döndüğünde, “Tek başına değildim, Dilan da yanımdaydı” dedi Dilan’ın annesine.

Öyledir, kayıpların ardından iki kişilik devam eder geriye kalanların ömürleri.

Hafızalara kazınan o fotoğraftan sonra, Çukurova Üniversitesi Arkeoloji Bölümü öğrencisi Dilan’ın hikâyesini öğrenmek, kocaman gülümsediği fotoğraflarını görmek için memleketi Adana’dayım.

Gök yarılmışçasına yağmur yağıyor. Ana caddede buluştuğumuz baba İzzet Sarıkaya ile koşar adım eve ilerliyoruz.

Avluya açılan sokak kapısından içeriye girer girmez, akşam karanlığında Dilan’ın poster büyüklüğünde fotoğrafını görüyorum. Dilan sanki oradan çiçeklerine, köpeği Alex’e, annesiyle kahve içip fal baktıkları avluya bakıyor.

İki çocuklu, işçi bir ailenin ilk göz ağrısı Dilan. Ne istediğini bilen, ailesiyle gönülden bağ kurmuş, güleç bir genç kız.

Önce doğumunu anlatıyor annesi. Korkup hastaneden

kaçışını, evde doğum yaptığını... Sonra, hayallerinden konuşuyoruz Dilan’ın. Okuduğu bölümü ne çok sevdiğini, üniversite sınavında ilk dört tercihinin de arkeoloji olduğunu, hiçbir şeyi mesleğinden üstün tutmadığını öğreniyorum.

“En büyük hayali kral mezarı bulmaktı” diyor annesi, “para kazanmaya başladığında beni Karadeniz’e götürecekti. Ağaç evde bir ay tatil yapacaktık.”

Salonun dört bir yanı Dilan’ın fotoğraflarıyla dolu.

“Duvarlarımı hep Dilan yapmışım. Bak, her yer Dilan. Hani, kimi insanın değeri gittikten sonra anlaşılır ya, biz kızımızın değerini hep biliyorduk. Ona, o değeri de hissettiriyorduk. Kızımızın hayallerine asla engel olmadık. Nasıl istiyorsa, nasıl mutluysa öyle yaşasın istedik.”

Bir duvarda da aynı katliamda hayatını kaybeden yakın arkadaşı Şebnem Yurtman’ın fotoğrafı asılı.

Şebnem’le karşılaştıkları an patlama olduğunu söylüyor Nesligül Anne.

“Gitmeden yanındaki beş-altı arkadaşının numarasını vermişti bana. ‘Anne bak, arayıp da ulaşamama ihtimalin yok’ demişti. Sarıldık, öpüştük, öyle uğurladım ve o an o kadar güzel, o kadar güzel geldi ki gözüme. Nazarım değmesin diye yüzüne bakmadım... Keşke baksaydım.”

Gözü, duvardaki fotoğraflara dalıyor bir süre. Derin bir nefes alıp devam ediyor:

“Bizim çocuklarımız oraya çok yüce bir duyguyla gittiler. Kavgaya, dövüşe değil, barışı getirmeye gittiler. Bir insan nasıl olur da barış istemez? Barış istemeyen nasıl biridir? Nasıl bir hırstır bu? Sabah 9.30’da aradı beni Dilan. ‘Anne yeni geldik, miting alanındayız’ dedi. Yarım saat sonra babası aradı, haberi verdi. Barış getirmeye gidiyordu. ‘Güvercinleri uçuracağız’ diyordu. Uçtular işte.”

Hakikaten, bir insan nasıl olur da barış istemez?

Sessizliği, kızından “yoldaşım” diye bahseden babası İzzet Sarıkaya bölüyor. Eskiden Dilan’ı “İzzet’in kızı” diye tanıdıklarını, Dilan büyüdükten sonra da kendisinin “Dilan’ın babası” diye tanındığını anlatıyor gururla.

“Biz aile içinde halkların kardeşliğini çok güzel yaşıyoruz. Anne Sünnî, ben Aleviyim, kızımın adı Kürtçe. Bu ai-

leyi büyütsek, Türkiye'ye uyarlayabilirsek sorun olmayacak. Biz bunun mücadelesini veriyoruz.”

Dilan'ın adının hikâyesini annesi anlatıyor:

“Lisedeyken bir hocam vardı. Ömer Polat'ın *Dilan* adlı kitabını okutmuştu. Dilan karakteri çok hoşuma gitmişti. O zaman, ‘Bir gün evlenirsem, çocuğum olursa adını Dilan koyacağım’ demiştim. Hattâ, yıllar sonra, Ömer Polat buraya fuara geldiğinde, Dilan gidip hem adının hikâyesini anlatmıştı hem de kitabı imzalatmıştı.”

“Okumaya başladığı zamanlarda, ‘Kızım çok kitap oku, öyle çok oku ki ben sana kitap almaya yetişemeyeyim’ derdim. Öyle de oldu. Çok kitap okurdu. İşe gidip gelirken haftada bir kitap bitiriyordum ben de. Bir zaman sonra kitaplarımı Dilan seçmeye başladı. ‘Anne bunu oku, seversin’ derdi. Küçük yaşlarda bir şey sorduğunda uzun uzun açıklardım ona, anlatırdım. Bir yaştan sonra anlattıklarım yeterli gelmemeye başladı. Karşı çıkıp uzun uzun o bana anlatır oldu. ‘Sen olmuşsun kızım’ derdim, ‘yeter okuma daha.’ Gülüşürdük.”

Kocaman gülümsüyor Nesligül Anne de. Dilan'ın gülüşünün annesine benzediğini o zaman fark ediyorum. Anne kız olmanın çetrefil yollarını başarıyla geçmişler belli ki. Dilan'ın ona “dostum” demesini, kahve içip fal bakmasını, örgü örmeyi öğrenmeye çalışmasını yüzünde aynı gülümsemeyle anlatıyor.

“Bir zaman sonra o benim annem gibi oldu. En ufak bir şeyi alırken bile, mesela şampuan, ona danışırdım. Her şeyi birlikte yapardık” diyor.

Babasıyla da aynı yakınlığa sahipmiş Dilan.

“Beni bir gün arkadaşlarının yanına çağırdı. Baraj yoluna gitmişti arkadaşlarıyla, ‘Baba ortam çok güzel, gelsene’ dedi. Kalktım gittim, arkadaşları afalladı. ‘Babanı nasıl çağırdın’ demişler. Sohbet ettik hep birlikte. Hayran kaldılar. Benim kızım yoz kültürle yetişmedi.”

“Dilan kendine nereden zarar geleceğini bilirdi. Biz hiçbir zaman namus peşine düşmedik. Saklısı gizlisi yoktu. Beni hiç merakta bırakmazdı. Arayıp ulaşamadığım hiç olmazdı. En geç 10, bilemedin 15 dakika sonra geri dönerdi,

‘Dersteyim, açamadım’ diye. Geç kalacağı zaman haber verirdi. Bilirdim ki Dilan gelecek. Bir kere merakta bıraktı işte, bir kere aradım da ulaşamadım.”

Dilan'ın erkek kardeşi Cengiz, gece boyunca yanımızda olmasına rağmen hiç katılmıyorsa söze.

Gülümsemekle yetiniyor sadece.

Söyleyeceğini katliamın yaşandığı gün, ablasının sosyal medya hesabından yazdığı mesajla söylemiş:

“Ben DİLÂN'IN kardeşi ve diyorum ki biz barış diyenler siz savaş diyenlere asla izin vermeyecek. Davasına omuz vercem ama önce burda düşüp de yükselenlerin bıraktıkları kavgayı bizler alacağız. Sıra bizde.”

Konuşmasa da Cengiz, barıştan vazgeçmiş değil. Kimsenin kimseyi can kulağıyla dinlemediği, sadece haklılığını belirttiği, hattâ dayattığı bu topraklarda, sessiz sedasız barış umudunu büyütenlerden sadece biri.

Tıpkı, intikam yeminleri içenlere karşı adalet talep edenler gibi.

Tıpkı, Nesligül Anne'nin, “Ben o davanın peşini asla bırakmayacağım. Adalet mücadelemden asla vazgeçmeyeceğim. Gerekirse beş kuruş versinler, o parayı çerçeveletip duvara asacağım. Diyeceğim ki işte devletten aldığım bu. Hiç değilse bir ceza kesilmiş olacak” demesi gibi.

Bir buçuk yıldır Dilan'ın mezarına hiç gitmemiş babası. Yüreği kaldırmıyor.

Annesi ise her cumartesi gidiyor. Başucunda duran güvercinlere yem veriyor, kızıyla dertleşiyor. “Dilan'ın evi” diyor anlatırken, “anladın sen; öteki adını söyleyemiyorum” diye ekliyor.

Ve o “evin” başında, Dilan'a kalp masajı yapan doktorları bulup, “Kızımın canı çok yandı mı” diye sormuş bir annenin dizeleri kazılı duruyor:

*“10 Ekim'de Ankara'ya Barış için gitmiştik
Halaylar çekip türküler söylerken
Dediler ki canlı bombaymış
Yarım kaldı hayallerim
Yarım kaldı umutlarım.”*

Sezen Vurmaz Babatürk:

**İlk kez
bu kadar güzel bir
kalabalığın
içindeydim**

SEÇİL EPİK

Sezen Vuramaz Babatürk, Ankara'ya kızı Özden'le birlikte "barış" demek için gittiği mitingde, bombaların hedefi olacağından habersiz binlerce kişiden sadece biriydi. Biriydi ama dedik ya, Sezen sadece bir sayıdan ibaret değildi; tıpkı o gün yaşamını yitiren diğerleri gibi. Sezen, anneydi, evlattı, eşti, kardeşti, arkadaştı... Sezen'in ne uğruna olduğunu bile bilmediğimiz bir kurbandan daha fazlası olduğuna inanarak, onu bir de ailesinden dinlemek için Malatya'ya annesinin evine gittiğimde beni gülen yüzü, sıcacık sarılmasıyla kızı Özden karşıladı.

Özden, henüz 15 yaşında. Patlama sırasında annesi Sezen'i kaybeden Özden de ağır yaralanmış ve günler süren yoğun bakımla birlikte 41 gün hastanede kalmış. O bekleyişin ne kadar zor olduğunu kızını kaybeden, günlerce, bari torunu kurtulsun diye bekleyen Sultan Hanım'dan dinliyorum. O uzun bekleyiş, edilen dualar, geçen günler sonrasında Özden'in hayata dönmesi sadece anneannesi için değil, abisi Onur ve babası Latif için de tek teselli olmuş. Özden'in hayata dönüşü, Sezen'i kaybettikten sonra tüm aileyi hayata bağlayan en güçlü şey. Malatya Vergi Dairesi'nde memur olan Sezen'in henüz 52 yaşında yaşam hakkı elinden alınmışken, onu sevenler için hatırası, barış için birlikte yola çıktıkları kızı Özden'de yaşamaya devam ediyor.

Hayatımda en mutlu hissettiğim an

Sezen, CHP Gençlik Kolları'nın Barış Mitingi için otobüs kaldıracağını duyunca, Ankara'ya gitmek isteyen kızını yalnız bırakmak istemiyor. Kendisi de KESK üyesi olan Sezen, kızının CHP Gençlik Kolları'nda yaptıklarını her zaman desteklemiş, onun yanında olmuş. Sezen ve kızı Özden, hem mitinge gitmek hem de o sırada Ankara'da olan Sultan Hanım'a sürpriz yapmak istiyorlar. Ama hiçbir şey düşündükleri gibi olmuyor. Özden'in sözleriyle, türküler eşliğinde geçen Malatya-Ankara yolu hayatlarının en güzel gecelerinden biri. O gecenin sabahına Türkiye'nin her yerinden gelen binlerle birlikte "barış" diyecek, ardından Ankara'daki anneannesini ve dayısını görecekler.

Gençlik kollarının diğer üyeleriyle birlikte garın önüne geldiklerinde, Sezen kızına dönüp, "Ben ilk kez bu kadar güzel bir kalabalığın içindeyim" diyor. Sezen'in bir mitingde ilk kez yer alışı değil bu. Ancak kızıyla ve "Ben hepinizden daha gencim" diye takıldığı kızının arkadaşı gençlerle birlikte farklı görüşten birçok insanın sadece "barış" için bir araya geldiğini gördüğü ilk mitingdi.

Özden, "Hayatımda kendimi en umutlu hissettiğim an" diyor o 10 Ekim sabahı için ve ardından ekliyor: "Umudu parçalamaları akıl alır gibi değildi."

Sezen'in kızı Özden, hastane sürecinin uzun bir bölümünde annesinin ölümünden habersizmiş. Hattâ, yoğun bakımdan çıkıp gözlerini hastanede açtığında neden orada olduğunu bile bilmiyormuş. Futbolcu olan, aynı zamanda yüksek lisans yapan abisi Onur'dan patlama olduğunu, bu yüzden hastanede olduğunu öğrenmiş önce. "Şimdiye kadar gördüğüm en büyük patlama 20 Temmuz'da Suruç'ta yaşanan katliamdı" diyor Özden. Daha 15 yaşında bunu görmüş olması, bunu bilmesi bile yeterince sarsıcı değilmiş gibi kendisini de benzer bir saldırının içinde buluyor. Üstelik, her zaman arkadaşı gibi olan, onu dinleyen, onu destekleyen annesi Sezen'i bu saldırıda kaybettiğini öğreniyor. Annesinin ve gençlik kollarından bir sürü arkadaşının ölümünü öğrendiği gün içinse, "Bir şeyler tanıdıklarınıza değene kadar gerçekten ne kadar acı olduğunu bilmiyorsunuz" diyor.

Doktorlar Özden'in kurtulmasına mucize demişler. O da bu "mucize çocuk" lafının hakkını vermek ister gibi annesini kaybettiği için hiçbir zaman yasa bürünüp hayata küsmemiş. "Annem olsa arkasından yas tutmamı istemezdi" diyor Özden.

Kızını yalnız bırakmamak için, barış isteklerinde ikisi de ısrarcı oldukları için yola birlikte çıktıklarını bildiğimden, evlerine gidip Özden'le karşılaşmadan önce, ne yalan söyleyeyim, sadece annesini değil, en yakın arkadaşını da kaybetmiş biriyle karşılaşmanın ağırlığına hazırlamıştım kendimi. Oysa Özden, herkes gibi beni de şaşırttı. Annesinin kahkahası, iyi niyeti, güler yüzü onda yaşıyordu. Hayatlarının en güzel yolculuklarından birinin ardından yitirdiği annesini böyle yaşatmaya kararlıydı Özden.

“Tuttuğunu koparırdı”

Sezen’in hayatına girdiği herkesi etkileyen, herkeste silinmez izler bırakan biri olduğunu daha Malatya’ya gitmeden önce, patlamanın yaşandığı dönem CHP Gençlik Kolları Başkanı olan arkadaşım Barış Yıldız ile yaptığım konuşmalardan biliyorum. “Sezen Abla sadece Özden’in değil, hepimizin annesi gibiydi” demişti Barış. Ama anne gibi d diyse, aklınıza öyle despot, kurallar, sınırlar koyan bir anne gelmesin. “Sezen Abla, gençlik kollarındaki en genç isimden bile hayata daha bağlıydı, hepimizin derdini dinlemeyi de bizi hep neşelendirmeyi de en iyi o bilirdi” diyordu Barış.

Sezen’i önce annesinden ve kızından dinliyorum. Annesi Sultan Hanım, “Her şeyden önce evlâdımdı benim, ciğerimdi. O yüzden o gittiğinden beri içim yanıyor böyle” diyor. Anlatmak kolay değil. Bir insanı tanımanın en iyi yollarından biri de belki onun hayallerini bilmek. “Sezen’in hayalleri neydi” diye sorduğumda, annesi Sultan Hanım, “Bir sürü hayali vardı. En çok da çocuklarının okuduğunu, meslek sahibi olduğunu görmek istiyordu. Emekli olmak istiyordu. Emekli olduktan sonra rahat edecekti belki de, daha başka bir hayatı olacaktı. Hiçbirini de görmedi” diyor. Kızı Özden o sırada lafa giriyor, “Ama yaşayabileceği en güzel hayatı yaşadı” diyor Özden. Sultan Hanım da onaylıyor bunu, iyi bir hayatı olduğunu, Sezen’in en iyi şekilde yaşamayı da mücadele etmeyi de bildiğini bir kez daha tekrarlıyorlar.

Sezen, dört kardeşin en küçüğü. Biri doktor, diğeri inşaat mühendisi iki abisi ve öğretmen bir ablası var. Ziraat mühendisi olan babaları, çocuklarını okutmaya hep çok hevesliymiş. İsteddiği de olmuş; bütün çocukları okumuş, meslek sahibi olmuş. Bir tek Sezen, iki yıllık üniversite mezunu olmuş. Belki de bu kadar başarılı bir ailenin en küçük çocuğu olmanın verdiği şımarıklıkla, belki de abilerine, ablasına yetişememenin kaygısıyla, başta okumaya o kadar da hevesli değilmiş Sezen.

Elli iki yaşında birinden bahsederken hep bugününe gidiyor insanın aklı, annesinden onun çocukluğunu dinlediğimdeyse iki çocuk annesi Sezen’in de bir gün çocuk olduğunu, genç olduğunu, o kara günde ölenin bir zamanlar

annesinin minik kuzusu olduğunu hissediyorum. Sultan Hanım çocuklarından bahsederken, vitrinde duran fotoğrafları gösteriyor bana. Sezen’in bir gençlik fotoğrafı var vitrinde. Özden annesine o kadar benziyor ki, onun ölümüyle insanların Özden’e neden bu derece tutunduğunu o an daha iyi anlıyorum.

Sezen de Özden kadar pozitif bir insan mıydı diye sorduğumda, Sezen’in hem annesi hem eşi aynı anda söze giriyor, “Çok olumlu bir insandı, kimsenin kötülüğünü istemez, haksızlığa tahammül etmez, herkesin yardımına koşardı” diye. Eşi Latif aynı zamanda iş arkadaşımımış Sezen’in, ikisi de Malatya Vergi Daireleri’nde memur, öyle tanışıp evlenmişler. “Kim gelirse gelsin, tanıdık tanımadık herkesin işi hallolsun diye koştururdu” diyor eşi. “Altmış beşlik, maaşı için gelen yaşlılarla en çok o ilgilenirdi” diye de ekliyor.

Babası, ziraat mühendisi olduğundan, tayinle değişen şehirlerden, okullardan, öğretmenlerden, hiçbir zaman istediği gibi olmamış Sezen’in dersleri. Öyle ki, ilkokulu üç farklı okulda okudu, diyor annesi Sultan Hanım. Okumayı da pek sevmiyor Sezen açıkçası, hem kızının hem annesinin dediğine bakılırsa. Liseyi Burdur’da Kız Meslek Lisesi’nde bitiriyor, ardından memurluğa başlıyor. Memuriyeti sırasında da iki yıllık üniversite okumaya karar veriyor. Bunun üzerine, “Tuttuğunu koparırdı” diyor annesi. Çalıştığı departmanda ondan sonra çok zorlanmışlar, onun tek başına yaptığı işi birçok kişi uzun süre yapamamış. Yokluğu öyle belli olan biri Sezen.

Çocukluğu boyunca babası bir ay izin alır, çocukları da arabaya doldurur, oradan oraya tatil yaptırırmış her sene. “Gezmeyi çok sever, özellikle Hakkâri’yi görmeyi çok isterdi” diyor kızı Özden. Doğuyu görmeyi çok istermiş. Eşiyle birlikte Urfa’yı, Gaziantep’i, Diyarbakır’ı gezmişler örneğin, ama Hakkâri’ye gitmek kısmet olmamış. “Ne çok yer gezmiş ama yine de” dediğimde, annesi Sultan Hanım, “İyi ki de gezmiş, iyi ki de görmüş” diyor.

Yemek yapmak, ev temizlemek her zaman sıkıcı gelirmiş Sezen’e. Geriye dönüp baktıklarında, annesi de kızı da gülümseyerek hatırlıyorlar Sezen’in bu özelliklerini. Bir süre

sessizlikten sonra, ikisi de yine “İyi ki” diyor; Özden “İyi ki ona her an sarılmışım, onu sevdiğimi söylemişim, onu kırdığımda özür dilemişim” diyor. “Herkesin annesi kendisine iyidir elbette ama annem diye demiyorum, kahkahasıyla çevresine neşe saçan, herkesin mutluluğunu isteyen biriydi” diyor Özden.

Sezen Vurmaz Babatürk’ün emekli olup annesiyle, emekli olan ablasıyla yazlıkta geçirmeyi hayal ettiği günleri, kızının üniversiteyi, oğlunun yüksek lisansı bitirdiğini görme hayalleri, 10 Ekim 2015 sabahı bir bombalı saldırıyla elinden öylece alınıyor. Bu düşünceyle baş etmek zor. Hele ardında bu kadar çok “iyi ki” bırakan, “yaşayabileceği en iyi hayatı yaşadı” denilen birinin, o güzel hayatı daha 10 yıllar sürdürme şansı olacağını, hayallerini, hep yaptığı gibi, bir bir gerçekleştirileceğini bilince, daha da zor.

**Abdülbari Şenci:
Kürt sorununun
çözüleceğine inanıyordu**

RABİA ÇETİN

Onun hikâyesini dinlemeden önce internette fotoğraflarını arıyorum. Karşıma hafif kırılmış saçları, zamanın izlerini gözlerinin altında, alnında, bir ömür çalışmışlığın getirdiği yorgunluğunu ince kollarında taşıyan biri çıkıyor.

Ailesi görüşmeyi güvenlik gerekçesiyle kabul etmediği için, onu gecesini gündüzünü geçirdiği HDP Şişli İlçe Teşkilatı'ndaki arkadaşlarından dinliyorum.

Beş çocuk babası Abdülbari Şenci.

Seksenlerin, 1990'ların göçüyle İstanbul'a gelenlerden.

1980'lerin sonunda Siirt'in Pervari ilçesinden çıkıp çalışmak için İstanbul'un yolunu tutuyor. Daha sonraları ise ailesini yanına alıyor.

İnşaatlarda çalışmış uzun yıllar. Ankara'ya gitmeden önce yeni başlamış bir parkta bekçilik yapmaya. Gece çalışıyorsa gündüz parti çalışmalarına katılıyor, gündüz çalışıyorsa da akşamları parti binasına uğramadan gitmiyor evine.

Arkadaşlarıyla da Abdülbari Şenci'nin gecesini gündüzünü geçirdiği parti binasında görüşüyoruz.

İçeriye girer girmez 10 Ekim'in aldığı Meryem Bulut, Nurullah Erdoğan ve Abdülbari Şenci'nin fotoğraflarının asılı olduğu bir duvarla karşı karşıya duruyorsunuz.

Akşam saati olmasına rağmen biraz kalabalık var. Daha önce telefonla görüştüğüm arkadaşlarından birine Abdülbari Şenci için geldiğimi söyleyince, hepsinin yüzünde buruk bir ifade beliriyor. Ve duvardaki fotoğrafa takılıyor gözleri...

“Türkiye’de birlikte yaşamaya inananlardan biriydi...”

İlk olarak HDP Şişli İlçe Teşkilatı'ndan Fahrettin Filiz anlatıyor Abdülbari'yi; 2014 yılında yerel seçim dönemine denk geliyor tanışmaları:

“Yerel seçim hengâmesinde HDP Şişli İlçe Teşkilatı'na geldiğimde, ilk tanıdığım insanlardan biriydi Abdülbari. Seçim çalışmaları içerisinde birçok insanla çalıştığımız için, kimseyi iyi tanımaya fırsatınız olmuyor. Ama Abdülbari her işe koşturan, her şeyi yapan ve yeni gelen birisinin de buraya kolay adapte olmasını sağlayan bir arkadaştı. Feriköy ve Kurtuluş bölgelerinde beraber seçim çalışması yürüttük bir

süre sonra. Ben Kürtçe bilmediğim için Kürtlerin yaşadığı mahallelere gittiğimizde çokça yardımını görmüştüm.”

Abdülbari Şenci'nin çalışkanlığını vurguluyor Fahrettin Filiz: “İş konusunda her türlü fedakârlığı yapmaya hazır, kendi gücünün yettiği her işin ucundan tutan biriydi. Bir yandan evini geçindirmek için çalışıyordu, diğer yandan parti çalışmalarına tüm gücüyle destek veriyordu. Bu yorgunluğun arasında sürekli okumaya, kendisini geliştirmeye de zaman ayırıyordu.”

9 Ekim akşamı hep beraber uğurluyorlar Ankara'ya gidecek heyeti. Fahrettin Filiz gitmeyenlerden. Biraz duraklıyor. Haberi nasıl aldığını çekinerek soruyorum.

Anlatıyor:

“Abdülbari son anda listeye eklenen arkadaşlardan biriydi. Aslında o akşam, yani 9 Ekim akşamı çalışacaktı. İş ertelenince gitmeye karar vermiş. Ben o sabah evdeydim. Bir arkadaşım Ankara'da patlama olduğunu söyledi. Televizyonu açtık ama net bilgiler alamayınca parti binasına geldim. Haberi alan birçok arkadaş gelmişti. Keyifsiz, acı haberler gelmeye başladı... 10 Ekim günü kesinleşmemişti henüz isimler. 10 Ekim akşamı Ankara'ya ailelerin gitmesi istenmişti HDP Genel Merkezi'nden. Abdülbari Şenci'den haber alamayınca, ailesine Ankara'ya gitmesini söylemek zorunda kaldık. Ancak bunu söylemek dahi zordu. 11 Ekim'de kesinleşmişti onu kaybettiğimiz... Sonrasında buraya gelmedi zaten cenazesi. Ailesinin isteği üzerine, Siirt'te toprağa verildi.”

Sonra Abdülbari'ye dair bir şey eksik bırakmamak istemesine ekliyor:

“Bir şeyi göstermelik değil, inandığı için yaptı. Türkiye’de birlikte yaşama fikrine, Kürt sorununun çözüleceğine inanıyordu, bunun için yapabileceği ne varsa onu yapmaya uğraşıyordu.”

Bir süre sessizce oturuyoruz Fahrettin Filiz ile... Sonra Mazlum geliyor. Mazlum ile Abdülbari'nin arkadaşlığı daha eskiye dayanıyor. Bir süre konuya girmekte zorlanıyor Mazlum. Hangi anıyı anlatacağını, neyi kelimelere dökeceğini bilemeden duruyor.

Mazlum da Ankara'ya giden ekipte yer almış. Patlamadan kıl payı kurtulanlardan. Şarkılarla, türkülerle gittiği Ankara'dan, yanında arkadaşları olmadan, bir ömür “unutamamanın” acısıyla dönmüş...

Abdülbari'ye “Küba devrimcisi” diyormuş Mazlum, “Her seferinde ona böyle seslendiğimde keyiflenirdi, hoşuna giderdi” diyor.

“Dört yıl önce tanışmıştık” diye başlıyor söze. O da Fahrettin Filiz'le aynı şeyi söylüyor: “İşten geriye kalan tüm zamanını parti çalışmalarında geçirirdi. Çok değerli biriydi.”

“Biz olmadan gidemezsiniz...”

Mazlum, “Burada çok güzel zamanlarımız geçti. Mükemmel bir insandı; çocukla çocuk, büyükle büyük, herkesle arkadaş olabilecek biriydi. Ne desem eksik kalır” diyor. Sonra 9 Ekim gecesini anlatıyor: “O gece Ankara'ya gidecekler olarak Mecidiyeköy'de bir alışveriş merkezi önünde buluştuk. O da Nurullah da gelmeyecekti aslında. Ama son anda geldiler otobüslerin kalkacağı alana. ‘Biz olmadan gidemezsiniz’ dediler. Böylece hep beraber gittik Ankara'ya. Şarkılar eşliğinde gittik. Yanımda Meryem Ana oturuyordu. Sabah orada indiğimizde, Gar'ın önüne doğru beraber yürüdük. Bir arkadaş puşi almıştı. Büyük olduğu için bana vermişti. Biraz taşıdım sonra Abdülbari abiye verdim: ‘Küba devrimcisi bu sana yakışır, al tak’ dedim.”

Patlamadan sonra Abdülbari'yi az önce kendi elleriyle boynuna taktığı puşiden tanıyacaktı Mazlum.

“Yüzü tanınmayacak hâldeydi...”

O anları yeniden yaşıyormuşçasına duruyor Mazlum. Çok sonra toparlanıp devam ediyor anlatmaya o kıyamet gibi günü:

“Sonra yürüyüş başladı, ancak biraz ilerledikten sonra durduk. Hep beraber durduğumuz yerden 10 metre öteye gidip sigara içmeye başladım. Daha sonra Abdulbari Abi ve Nurullah, birkaç arkadaşla durduğumuz yere doğru geldiler. Onlar da sigara içmek için gelmişti. Sigaraları bitince onlar ‘Gidelim’ dediler. ‘Bekleyin’ dedim. Ama onlar yürü-

meye başladı. Biz de oturduğumuz yerden kalktık, onlara doğru yürümeye başladık. Tam o anda bir ses duyduk ama anlayamadım önce; sonra cam parçaları üstümüze gelmeye başladı. Koşmaya başladık. Arkadaşımın kızı oturduğumuz yerde kalmıştı. Onu almak için geri döndüm. O anda ikinci patlama sesi geldi. Aklımda sadece o kız çocuğu vardı, onu arıyordum ama her yanda insan parçaları. Bir anda Abdülbari'yi gördüm yerde. Boynunda az önce verdiğim puşi vardı. Yaralılara yardım etmeye başladık. Bir yandan polisin biber gazı, diğer yandan geç gelen ambulanslar... Çok acıydı. Dile getirmesi dahi zor bir durum. Unutulmayacak bir şey... O akşam hastaneye gittik. Hastanenin önünde beklemeye başladık. Ardından HDP İl Teşkilatı'na gittik. O an önce Meryem Ana'nın haberi geldi, “Yaralı bir şekilde hastanede” diye. Oradan tekrar ayrıldık. Kaç tane morg varsa hepsini dolaştık. Ama onu göremedik. Çöp poşetleri içerisinde hayatını kaybedenleri gösteriyorlardı kimlik tespiti için... Sabaha kadar bulamadık Abdülbari'yi. Her morga gittik onu bulmak için. 11 Ekim'de oğlu gelmişti. Onunla beraber bulduk. Yüzü tanınmayacak durumdaydı.”

10 Ekim Katliamı'ndan bir yıl önce Kobani'de yaşanan savaş sırasında Urfa'nın Suruç ilçesinde Kobani halkına destek eylemleri sürmüştü günlerce. Abdülbari de sınıra gitmeyi istemiş. Ancak tam gideceği hafta Siirt'te bir akrabasının taziyesine gitmek zorunda kalmış. Yine de, hep gitmek istediğini söylemiş Mazlum'a: “Kobani döneminde Urfa sınırındaki eylemlere destek vermek için tam yola çıkacakken Siirt'e gitmek zorunda kalmıştı. Oradaki insanlara destek olmak istiyordu ama bir türlü gidememişti. Buna çok üzülüyordu.”

Onu anlatmakta zorlanan Mazlum'la birlikte ben de susuyorum bu kez. Öyle sessiz otururken Mazlum son bir söz daha söylüyor:

“Doksanlı yılların çocuğu olduğumuz için birçok şeye alışmıştık. Ama bu çok ağır gelmişti. Bizi acıya alıştırdılar. Onu morgda gördüm. Unutmak istiyorum o ânı...”

**Osman Turan Bozacı:
Beni ağaçlarımlın
meyvesini yerken
hatırlasınlar**

EYLEM YILMAZ

Gökyüzünün koyu grisiyle kapladığı yeşil, hırçın dalgaları durgun Karadeniz'in... Sanki gidenin yitikliği doğaya dökmüş.

Yeşilin ve mavinin heyecanı hiç dinmeyen çocuğuydu o. Öğrencilerini seven bir öğretmen, iyi bir dost, sıkı bir devrimci, tutkulu bir Beşiktaş taraftarı, eşine şiirler yazan bir âşık, dert ve suç ortağı bir baba...

Dostlarını, ailesini dinlerken, akla Nâzım Hikmet'in dizeleri geliyor: "O, topraktan öğrenip, kitapsız bilendir."

Bariş için başlayan yolculuğunun ilk durağı, son yolculuğuna uğurlandığı yer olmuş. Sevenleri sığmamış Pazar Meydanı'na... Hep bir ağızdan, en sevdiği dizelerle uğurlamışlar onu:

"Akın var akın

Güneşe akın,

Güneşi zapt edeceğiz

Güneşin zaptı yakın..."

Oğlu Çağlayan'la bu meydanda buluşuyoruz. 33 yaşında, edebiyat mezunu, babası gibi sıkı bir devrimci; sazıyla, futboluyla ve de en büyük zevki tahtalara hayat veren marangozluğuyla çok yetenekli bu genç adam, babası için "şehit" ifadesi kullanılmasından rahatsız: "Devrim şehidi, şahadet... Babamı öldüren de kendine şehit diyor. Bu yüzden çok rahatsız oluyorum. O, birileri için devrimci, birileri için hoca olabilir ama benim babamdı. Ve şimdi yok..."

Evin yolunu tutuyoruz. Kapıyı, masmavi gözlü, kıvrıkcık saçlı, ıslıl ıslıl, 25 yaşında bir edebiyat öğretmeni, kızı Gamze açıyor. Arkasında annesi... Sarılıyoruz. Ardından esprili, futbol tutkunu, beden eğitimi öğretmeni, Gamze'nin ikizi Doğuş geliyor. Salona geçiyoruz. Başköşedeki konsolun üzerinde, kucağına aldığı kızının alınına öpücük kondururken çekilmiş bir fotoğrafı duruyor. Bir süre sessizce oturuyoruz.

Hayatın iki yıl önce durduğu evde, önce eşi Aysel Hanım'la sohbet ediyoruz.

29 Mayıs 1957 yılında dünyaya gelen Osman Turan Bozacı, zor bir çocukluğun ardından, 1980 darbesinde gözaltı merkezine çevrilen, mezunu olduğu okulda üç ay işkence görmüş. Babası, okulun önünde yatmış aylarca ve oğlunu öyle kurtarmış.

Aysel Hanım, onu kırmızı kaşkolü, yeşil parkasıyla lisede, bir eylemde görmüş ilk kez: "Daha o zaman çok sevdim. O devrimci ruhunu çok seviyordum. O kaşkolü yıllarca sakladım..."

Evliliklerinin ardından, oğlu daha dört yaşındayken yeniden tutuklanmış: "12 Eylül'de açılmamış dernek üyeliği davasını dokuz yıl sonra açtılar. Öğretmenlik görevinden de uzaklaştırıldı. Maaşının üçte ikisi verildi. 1988 yılında tutuklanıp 20 ay cezaevinde kaldı."

"Bana mesleğimi yaptırmadılar"

Turan Bozacı, önce Rize'de, sonra Bursa Mudanya'da, ardından Eskişehir'de ve son olarak da İmralı Cezaevi'nde kalmış. Aysel Hanım, "Eskişehir'deki Özel Kapalı Cezaevi'nin şartları çok kötüydü. Yerin üç kat altında kalıyorlardı. Her taraf demir, buz gibiydi. Tek tip elbiseye karşı açlık grevi yaptılar, giymediler. Çok şey yasaktı ama yaptıkları eylemlerle haklarını aldılar" diye anlatıyor.

Cezaevinden ona yazıp gönderdiği şiirlerden bahsederken gözleri doluyor Aysel Hanım'ın. "Tahtaları yakarak resim yapardı" diyor; hemen o resmi bulup getiriyor. Demir parmaklıkların ardından dışarıya bakarken resmetmiş kendini Turan Bozacı, eşine yazdığı "Gelecek o gün" şiirini de resme eklemiş:

"Ben

Dört duvar arasında

Sensiz ve yalnız

Seni yaşıyorum sadece

Umut dolu yüreğimle

Ve biliyorum canım

O gün gelecek

Seninle

Senin dünyanda olacağım"

Cezaevi yıllarının ardından âşık olduğu öğretmenliğe bir daha geri dönememiş, en büyük üzüntüsü de bu olmuş. Eşi, "Bana mesleğimi yaptırmadılar" diye yakınmasını unutmuyor.

"Hak nerede aranıyorsa, oradaydı"

Öğretmenlik yapamayan Turan Bozacı, sırasıyla köfteci, kahvehane ve bilardo salonu açıyor ama hiçbirinde umdu-

ğunu bulamıyor. Pazarda patates, soğan satıyor ve sonunda ekonomik sıkıntıları onu verem ediyor. Yoğun bir tedavi ve bakımın ardından hastalığını atlatıyor. Aysel Hanım, bu dönemde Turan Bozacı'nın politikaya ilgisinin arttığını söylüyor: "Hak nerede aranıyorsa, Turan oradadır. Haksızlığa tahammülü yoktu. Gezi olayları zamanında Pazar'da sokağa çıktıklarında Turan en baştaydı. Metin Lokumcu öldürüldü, Turan yine sokaktaydı. Hiçbir miting kaçırılmazdı."

Gençliğinden bu yana ne heyecanı ne mücadelesi değişmiş. 7 Haziran seçimlerinde HDP barajı geçtiğinde çok umutlanmış. Çağlayan, "Çok mutlu olmuştu. O, Kürt hareketiyle sol hareketin birleşmesini çok istiyordu, değişimin o zaman olacağına inanıyordu. Buna karşı çıkan olunca çok kızılıyordu. En çok eski solcu arkadaşlarına kızardı" diyor.

Kızının suç ortağı, oğullarının dert ortağıydı

O, okumayı yeni öğrenen oğluna Samed Behrengi'nin *Bir Şeftali, Bin Şeftali, Küçük Karabalık* kitaplarını alan; kızının suç ortağı, bir oğlunun dert ortağı olan bir baba aynı zamanda. Kendi inanmasa da dindar eşi için iftar sofrası hazırlayan bir eş...

Bir sanat müziği tutkunu... "Bir Kızıl Goncaya Benzer Dudağın" şarkısı dilinden düşmezmiş. Sabah akşam fark etmez, evde şarkıyı açıp söylediğinde, herkes onun keyifli bir günü olduğunu anlarmış.

Gamze'yle tartışmaları, Turan Bozacı'nın, kızının masasına muz bırakmasıyla bitermiş. "Muz, bir barış çubuğuydu" diyor Gamze: "Suç ortağımdı. Anneme söyleyemediklerimi ona söyledim. Odamdan çıkmadığımda kapıyı yavaşça açıp, 'Gel de yüzünü göreyim' derdi. O odadan çıkmadığım için çok pişmanım. Öğretmen olduğumu görmesini çok isterdim..."

Doğuş devam ediyor: "Birlikte kâğıt oynamaya giderdik. Kulak tiki vardı, dokunduğun zaman çıldırırdı. Sıkıntılı olduğu zaman, kasveti dağıtmak için kulağını tutardım hemen. Bir dert anlatacağı olursa bana anlatırdı. Dert ortağıydım. Birlikte Beşiktaş maçına giderdik. Beşiktaş en büyük tutkumuz. Onu, bize kızdığı zamanlar dışında ilk kez o kadar bağırırken görmüştüm."

Turan Bozacı, içinde bulunduğu şartlar ne kadar zor, ne kadar ağır olursa olsun gülmeyi, güldürmeyi bilenlerden. Üç çocuğu da 12 Eylül'de gördüğü işkenceleri anlatırken, onları çok güldürdüğünü anlatıyor. O kadar ki, "Gülmekten ölürdük" diyorlar.

"Babamı teşhis ettim, ömrümün üçte ikisi gitti"

Dört yaşındayken babasını tutuklamak için eve gelen polislerden birine saldıran Çağlayan, "Çocukken 'Baba' diye ağlarımışım" diye anlatmaya başlıyor: "Birlikte içer, altılı oynar, halı sahada maç yapardık. Çok iyi kaleciydi. Çok iyi kâğıt oynardı. İçince çok duygusallaşır. Genelde de duygusal bir insandı. Sevgisini göstermekten çekinmezdi." Bir gün, babasının barış için gittiği bir mitingin bombalanacağını, onu orada kaybedeceğini, teşhisini de ona yaptıracaklarını bilmiyordu...

"İstanbul'daydım. Uzunca bir zaman babamdan haber alamadık. Telefonunu kaybettiğini düşündük. Kardeşlerim hastaneleri dolaşıyordu. Ankara'ya gittiğimde, onları Adli Tıp'ın önünde battaniyeye sarılmış, yerde uyuklarken buldum. Bir ara kendimi kaybettim. Orada en sağlıklı insan bile kendini kaybederdi, poşetler içinde ceset teslim ediliyordu" diyor Çağlayan, "Kardeşlerimi eve gönderdikten sonra, teşhis için içeri girmem söylendi. Umarım o değildir, diyordum, umarım bir yerlerde kaybolmuştur... Oysa niye kendimi kandırıyorsam, Adli Tıp önündesin, her şey bitmiş... Bir aile dostumuz oradaydı, 'Neyle karşılayacağım, bilmiyorum ağabey' dedim. 'Merak etme, çiçek gibi, temiz' dedi... Ankara'dan Pazar'a kadar yol boyunca aralıksız ağlamıştım. Defin sırasında ömrümün üçte ikisi gitti, daha da gelmedi."

Doğuş ise 10 Ekim için Edirne'den kız arkadaşıyla düşmüş Ankara yollarına. Babasıyla miting alanında buluşacaklarmış: "Gittiğimizde, babamı patlamanın olduğu yerde bekliyorduk, sonra gölge bir yerde beklemek için uzaklaştık. Beş dakika sonra patlama oldu. Sonra ikinci patlama... Günlerce duyamadım. Babamdan hiç haber alamadım. Hastaneleri dolaştık, yoktu. Gözaltına alınmıştır o zaman dedik, yine yoktu. İnsan konduramıyor, çıldırarak gibi oluyor. Hiçbir şey eskisi gibi değil artık..."

Gamze, “Babam ‘Kızım, sen de gel, bak Barış Mitingi’ diye aradığında, ‘Ne barışı baba; barış yok, savaş var’ demiştim. Israr etmemiş, ‘Yemek yapacak mısın’ diye sormuştu. ‘Yok baba, sen daha güzel yapıyorsun’ demiştim” diye anlatıyor son konuşmasını. “Acısı sonradan daha ağır çöktü... Hep, ‘Ölümsüz olacağım, hiç unutulmayacağım’ derdi, dediği gibi de öldü... Her şeyiyle eksikliğini hissediyorum” diyor.

“Sırt çantamıza barışı yüklemiştik, katlettiler”

Turan Bozacı, uzun yıllar sonra büyük bir mitinge katılacağı ve oğluyla kızını da orada göreceği için çok heyecanlıymış. Eşiyle birlikte evden çıktıklarında, Aysel Hanım elini sıkıp, “Hadi, gazamız mübarek olsun, inşallah iyi haberlerinizi alacağız” dediğinde, gülümseyerek “Alacaksınız tabii” diye yanıtlayıp binmiş otobüsüne...

“Yeşilin ve mavinin çocukları” pankartıyla yürüyecektik diyor arkadaşları... İndikten sonra arkadaşlarına, “EMEP’li arkadaşlarımı görüp geleceğim” demiş. Hemen ardından ilk patlama, sonra bir patlama daha...

Nehir Birben, anlatırken o ânı hâlâ yaşıyor: “Yolda, ‘Birimize bir şey olursa, kalanlar gidenlerin arkasından şiir yazsın’ demiştim. Gülmüştü. Yanımızdan ayrılalı 10 dakika olmuştu. Birden patlama oldu. Ardından ikinci patlama... Üzerimize et parçaları dökülmeye başladı. Sırt çantamıza barışı yüklemiştik ama ne yazık ki katlettiler... O harika bir insandı...”

Hatice Özgürbüz, “Biz bir mitinge gideceksek 50 kere durdurulur, aranırdık; o gün bir tek polis yoktu” diyor ve devam ediyor: “Babamın lafıdır: İnandığı dava uğruna görevinden oldu. İnandığı dava uğruna mücadele etti. İnandığı dava uğruna öldü...”

45 yıllık arkadaşı Recep Memişoğlu, yol boyunca Suruç Katliamı ve ardından hâkim olan siyasî atmosferi konuştuklarını, bir benzerinin kapılarını çalabileceğini düşündüklerini söylüyor: “Devlet ihmali olmadığını, her şeyin devletin kıskırtması ve bilgisi dâhilinde olduğunu Turan sürekli söylerdi.” Devam ediyor: “Bazı şeyler anlatılmaz, yaşanır denir ya, Turan yaşanması gereken bir insandı. Özülle, sözüyle,

nasıl yaşıyor, nasıl düşünüyorsa öyle yaşayan bir insandı. İnsan gibi bir insandı.”

Öğrencilerine önce özgüven sahibi olmayı öğretirdi Arkadaşlarının yanından öğrencisi Seval Yüksel’in yanına gidiyoruz. Çağlayan, babasının ellerini arkasında kavuşturup Pazar’ı boydan boya dolaşmasını göstererek anlatıyor.

Seval Yüksel, “Tembel-çalışkan diye bir ayırım yapmazdı” diyip, Turan Bozacı’nın öğrencilerine önce özgüven sahibi olmayı öğrettiğini söylüyor.

Ailesinin ve dostlarının şimdi tek istekleri vasiyetini yerine getirmek, mezarına Kara Kartal’ının heykelini dikmek...

Son üç yılını, doğduğu evin bahçesine meyve ağaçları dikerek, çeşme yaparak ve gelip geçen insanlar dinlensin diye bir kulübe inşa ederek geçirmiş Turan Bozacı. “Beni bu kulübede dinlenip, ağaçlarımın meyvelerini yerken, suyu içerken hatırlasınlar” dermiş. Ne ki, onlardan da geriye bir şey kalmamış... Önce, doğduğu ev yıllara dayanamayıp yıkılmış. Ardından, yolu düzeltmek isteyen köylüsünün topraklarının bahçesine yığılmasıyla çeşmesi, kulübesi yıkılmış, meyve ağaçları da toprak altında kalmış... İncir, elma, armut ağaçları ise yok olmamış, meyvelerini vermişler. “Bir tanesini yiyemedi” diyor Aysel Hanım...

Ölümünün yarattığı yıkımın üzerine bir de elleriyle yaptığı bahçesinin yıkılışı Aysel Hanım’ı hem kızdırmış hem üzmüş...

Hayatını barışa, devrime adanmış Turan Bozacı’nın gezdiği yollarda gezip, dostlarını, öğrencisini, ailesini dinlerken, her gün yürüdüğü pazarın kaldırımları, ağaçları, çay tarlaları, çimenleri, herkes, her şey sanki onu Mayakovski’nin dizeleriyle anlatıyordu:

“Tüm yeryüzünün
Kardeş insanları,
Haykırım
Savaş olmayacağını!”

**Muhammet Zakir Karabulut:
Ankara'da,
mecliste göreceksiniz
beni**

ÖZLEM ALTUNOK

Bitlis'in Küllüce köyünde, her gece 3.30'da kalkıyor Mehmet Zeki Karabulut. Camiye ev arası 500 metre. Önce camiye gidiyor, sonra iki kilometre yürüyor karanlıkta, çiftliğe ulaşıp hayvanları yemlemek için. Sabah 7.00 gibi köye dönüyor, bahçeyi suluyor. 17.00'de tekrar hayvanlar için çiftliğe doğru yola çıkıyor. Her gün bu rutinle geçerken, köyle bahçe yolu arasında oğlunun mezarına da uğruyor. Ankara Katliamı'nda kaybettiğimiz Muhammet Zakir Karabulut'un babası o. 57 yaşında; "Genç yaşımda yapmadığım işleri yapıyorum" diyor. Çiftlikteki hayvanlara yevmiyeyle, ipotek altındaki bahçesinde yetiştirdiği meyve ağaçlarına ise canını dişine takarak bakıyor.

Umudunu Zakir'e ve onun hayallerine bağlayan dar gelirli, beş çocuklu bir aile, Karabulutlar. Mehmet Zeki Karabulut'un diğer dört çocuğu İstanbul'da yaşıyor. Onların ısrarına rağmen, eşiyle köyden ayrılmaya hiç niyeti yok: "Hayatımız burada geçti, zaten çocuklar İstanbul'da zor geçiniyor; hem orada ne yapalım, buraya alıştık biz" diyor.

Ailenin en büyük oğlu Mensur Karabulut, İstanbul'da taksicilik yapıyor. 2013'te çektikleri krediyi ödeyemeyince yüklü bir borca giriyor aile. Çocuklara mecburen göç yolu açılıyor. Mensur Karabulut ise değil Bitlis'e dönmek, başka topraklarda yaşamının planlarını yapıyor: "Ben Zakir'le birlikte annemi, babamı da kaybetmişim gibi hissediyorum. İçlerine kapanmışlar, her Allah'ın günü ağlıyorlar. Hayat o kadar zor ki; bir umut olur, barış gelir, güneşli günleri görürüz, başkalarının canı yanmaz diyoruz ama..."

Ama'dan sonrası bir süre sessizlik...

"Her zaman farklı biriydi Zakir" diyor abisi, "Bitlis'te çiftçilikle uğraşıyorduk ama Zakir hiçbir zaman aile işiyle ilgilenmedi. Kendini okumaktan başka bir şeye vermedi. Köyde okul olmadığı için Bitlis'te okudu. Öğrencilik yılları boyunca da bizden uzaktı, köye tatillerde gelirdi. Bedel olarak da ondan küçük iki kardeşimizi okutamadık. Annemin de ona zaafı vardı; 'Okuyacak, büyük adam olacak Zakir' derdi."

Zakir öldüğünde henüz 24 yaşındaydı. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nde harita mühendisliğinden mezun olmasına az kalmış ama mesleğini yapmak yerine siyasete

atılmak istiyormuş. "Ankara'da, mecliste göreceksiniz beni" diyormuş. Annesi de o milletvekili olmuşçasına övünürmüş...

"Bu gidişin hayırlı olmadığını biliyordum."

"İnsan gibi insandı oğlum" diyor babası, "Bitlis'in şartları zor, köy okulu yoktu. Bir gün köyden şehre iniyordum. Zakir yedi yaşındaydı o zaman. Kestirme yoldan koşarak önüme çıktı birden. Oğlum hayırdır, dedim. 'Baba, beni okula yazdır, okumak istiyorum' dedi. Aşıktı okumaya. Tek okuyan evlâdımızdı. Okulda da hep başarılı oldu. Bilinçli, soruları olan, akıllı bir gençti. Ailede bir sorun olduğu zaman, 'Zakir yanımızdaysa sorun yok' derdim hep."

Üniversiteyi kazandığında gitmesini istememiş aileden kimse, baba Mehmet Zeki Karabulut dışında. "O da istemiyordu. 'Beni Tokat'a göndermeyin; orası faşist, ülkücü dolu. Orada nefes alamam. Seneye daha iyi bir yeri tuttururum" diyordu ama babam ailenin tek okuyanı olduğu için ısrarla gönderdi. Birinci yıldan sonra alıştı Zakir Tokat'a, hattâ arkadaşlarıyla eve çıktı, sevmeye başladı Tokat'ı" diyor abi Karabulut.

O dönem Zakir'i okutmak annesinin boynuna kalmış, böyle anlatıyor abisi. Anne Zübeyde Karabulut bakkala yumurta, domates satar, eline geçen oncacık parayı biriktirir, Zakir'e gönderirmiş. Zaten masraflı bir çocuk değilmiş Zakir. Arkadaşları hem üstüne titrer hem ondan güç almış. Hem Tokat da onun köyü olmuş artık. Gerçi mühendislik yapmayacakmış ama geleceğe dair güzel planları varmış. İnsanlara faydalı olmak istiyormuş...

Üniversiteye kadar siyasetle pek ilgilenmemiş Zakir. "Okulunun son senesiydi, internetten takip ediyordum onu. Ona bir laptop hediye etmişim. 'Abi, ben bunu partiye hediye edeceğim, orada bilgisayarımız yok' dedi. 'Canın sağ olsun' dedim, 'Bizim elimizden bu kadar geliyor.' Biliyorum, parti için çalışıyorsun, köy köy geziyorsunuz, çok emek veriyorsunuz, 7 Haziran'da başaralım, demiştik seçimlerin öncesinde. 'Dünyanın sonu geldi herhalde, sen bile bana çalış diyorsan' demişti" diye hatırlıyor Mensur Karabulut, "O sene mezun olamadı. Memlekete gitti. Annem de bunu hiç

unutmadı. Bir an önce okulu bitirsin, mezun olsun istiyordu. Babam İstanbul'da, bizim yanımızda olmasını istedi. 10 Ekim'den üç-dört gün önce gelmişti İstanbul'a. Burada ona iş bulduk, alttan derslerini verene kadar çalışsın diye. Ertesi gün Tokat'a gideceğini, iki güne döneceğini söyledi. Cebine para koydum, 'Sadece yol harçlığı veriyorum, çabuk gel diye' dedim. Kızımı öptü, sonra benim elimi öptü ilk defa. Öyle bir alışkanlığımız yoktu oysa. İçimden bir şey koptu... Bu gidişin hayırlı olmadığını biliyordum."

"Çocukken bile çocuk gibi değildi Zakir. Olgun, dediğim dedik, iyi yürekli, merhametli, güzel bir insandı. Böyle bir insanı kaybettik biz." Bu sözlerse Zakir'in ablası Mensure'ye ait. Aralarında altı yaş var Zakir'le ama onu evlâdı gibi görürmüş. Son görüşmelerinde de yine Zakir'in siyasetçi olma hayalinden konuşmuşlar: "Barış olsun istiyordu hep. 'Tabii ki barış olacak; ölümle, öldürmeyle kim neyi halledebilir ki' demişti ama maalesef... Bir şey söyleyeyim mi, ben de hissetmişim. İstanbul'daydı, Tokat'a gidecekti. Abimlerde kalıyordu; aradım, çok ağladım telefonda. Zakir telefonu yengeme verdi, 'Niye duygusallaştı bu' diye söylendi bana. Tokat'tayken de aradım 'Neden öyle gittin' diye, 'Niye böyle konuşuyorsun, sanki ölmüşüm gibi' dedi. İşte, bu son konuşmamız..."

"10 Ekim günü, tuhaftır" diyor babası, "İçimi bir neşe, umut kaplamıştı. Bir insanın başına felaket gelince derler ki gece rüya görür, hisseder. Benim tam tersi oldu. Bir gün önce, saat 22.00 civarı Zakir'i öylesine aradım, sohbet ettik. Annesi de konuşmak istedi ama o 'Şimdi müsait değilim, sabah ararım, konuşuruz' dedi. Sabah o neşeyle çıktım evden, çarşıya vardım. Baktım ki herkes televizyona bakıyor, patlama olmuş Ankara'da. 20 dakika oldu dediler, saat 10.30'tu. Biz Zakir'in Tokat'ta olduğunu biliyorduk ama yine de hemen telefona sarıldım. Aradım, telefon çaldı ama cevap veren yok... İçimi bir korku bastı. Büyük oğlumu aradım. 'Parası yok, o gitmemiştir' dedi ama o da ulaşamadı. Saat 11.00 gibi telefonum çaldı, Zakir'in numarası... Ben kendimi Zakir'i azarlamaya hazırlamışım, açtım, bir bayan sesi, korku büyüdü içimde. Dedi 'Siz Zakir Karabulut'un nesi oluyorsunuz?' Haberi böyle aldık..."

"Hepsi benim kardeşimdi"

Patlama ânında, en çok kaybın yaşandığı HDP grubunun içindeymiş Zakir. Ağır yaralanmış. Doktorlar nefes alabilsin diye gırtlığına insan kemiği yerleştirmiş. Nabızı yerine gelmiş. Ardından, polisin patlamadan sonra sıktığı biber gazının etkisiyle yeniden fenalaşmış ve orada hayatını kaybetmiş. Onu Ankara'da abisi teşhis etmiş: "Oraya gideceğini söylememişti ama bütün barışçıl eylemlere katılıyordu. Biliyordum yani aslında... Ankara'ya ben gittim. İyi ki ben gittim. Tek şükrettiğim nokta bu zaten. Annemler onun ölüm şeklini, o hâlini görmedi. Ben gördüm."

"İnsan olan herkes bir gün ölümü tadacak ama o Adli Tıp'ın önünde gördüklerimi hayatım boyunca unutmayaçağım" diyor abi Karabulut, "Ben hayvan işiyle uğraştım, mezbahalarda çok zaman geçirdim. Bizim çocuklarımızı hayvanlar gibi önümüze getirdiler, o parçalanmış bedenleri... Hepsi benim kardeşimdi. Acının tarifi yoktu. Erzurumlu bir baba, elinde oğlunun kanlı gömleği, bir umut arıyordu. Oysa oğlu parçalanmıştı. Başbakanlık heyeti ellerinde kahveler, sigaralar bir kenarda duruyorlardı. Bunu da unutmuyorum. Bu ülkenin vatandaşıyız, hiçbir zaman nefret etmedik ülkemizden. Annem, babam hep 'Benim çocuğum öldü, başkasının ölmesin' diyen insanlar. En son kızımı öpüp, 'Abi, Zeynep'i ne yap ne et okut' demişti. Savcı olsun istiyorum kızım ama bu ülkede bunu başaramayacağız. Ne cesaretimiz ne gücümüz kaldı. Algılayamıyorum artık bu ülkedeki insanların yüzde 70'ini. Çocuklara tecavüz ediliyor ve buna göz yumuluyor, her türlü hukuksuzluk örtbas ediliyor, adalet diye bir şey yok. Bütün insanların barış içinde yaşamasını istedik, çok mu? Ama başaramadık, kardeşimle beraber bütün umudumu da kaybettim."

"Bizimle her zaman uğraştılar. Çünkü hep haksızın, ezilenin yanında olduk. Devlet hep bizimle uğraştı. 'Çiftlik yapın, kredi vereceğiz' dediler, kredilerimizi onaylamadılar, bize oyun oynadılar. Bir kardeşim Zakir'den üç ay sonra İstanbul'daki bir barış eyleminde saldırıya uğradı, ölü diye bırakmışlar. Onu Allah bize bağışladı" diyor Mensur Karabulut, "En küçük kardeşim asker, onu da ceza verir

gibi Tokat'a, Zakir'in okuduğu yere atadılar. Askerde bir tek ona telefon yasak... Ben kardeşimin ölümünden önce sosyal medyada paylaşım yapmışım, Demirtaş fotoğrafı paylaşmışım, 'Suç' dediler. Dava açıldı. Babam da yedi yılla yargılanıyor cenazedeki bir pankarttan dolayı. Oysa cenazeyi parti sahiplenmişti ama dava bize. Bizi terbiye etmeye çalışıyorlar ama ben her kandil ülke için, barış, huzur için dua ediyorum. Ne kendim ne evlâdım için bir şey istiyorum. Normal mi bu?"

10 Ekim günü, patlamadan sonra Zakir'in telefonundan onu kaybettiğini öğrenen babası "İşte o telefon ortada yok" diyor, "Ben karşısına çıktığımız hâkime de söyledim. Bitlis'ten Ankara'ya gitmişim bunun için, annesi ille de o telefonu istiyor. 'İstanbul'dan ayrılmadan önce yeğeniyle fotoğrafını çekmiş Zakir o telefonla. O fotoğrafı görmek istiyoruz' dedim. Hâkim bana 'Sen bana telefon yerine katilleri niye sormuyorsun' dedi. Katilleri zaten bulmuyorlar, telefonu bulsunlar yeter. Bu devlet 24 yaşındaki evlâdını kaybeden anne babaya başın sağ olsun dememiş. Bitlis Valisi bile aramadı bizi. Aradan iki ay geçti, iki sosyal politika memuru geldi. 'Sizin oğlunuz şehittir; anaya, babaya asgari ücret bağlanacak' dedi. Anasını zor ikna ettim, devletimizdir dedim, tenezzül ettik. 13 ay sonra bize gelen haber, 110 lira 75 kuruş maaş bağlandığı... Bunlar nasıl insanlar, bunlar nasıl kalp taşıyorlar? Mecburlar mıydı bize maaş bağlamaya? Biz istemedik ki... Bu, ayrımcılık, gaddarlık, zalimlikdir."

"Ben insanlıktan tarafım; Müslüman, Hristiyan, Kürt, Ermeni, Arap, her zaman mağdurun yanında, zalimin karşısında oldum" diyor baba Karabulut, "Bir Kürt olarak ana dilimde eğitim görmek istiyorum bu ülkedeki herkes gibi. Ne eksigi ne fazlası. Eşit olmak istiyorum. Zakir de böyle yetişti işte. Tabii ki barış, çok acilen barış. Hem de canıgönlüden istiyorum, acıma rağmen kin gütmüyorum, başka insan görmesin, yaşamasın bunları, hiç kimse... Çünkü ancak hep birlikte insan oluruz."

**Ahmed Alkhadi:
Gazze hudutlarının
dar geldiği öğretmen**
NİLGÜN YILMAZ

Bilindiği kadarıyla insan, varolduğundan beri seyahat ediyor, bunların adı anılmayacak kadar azı turistik amaçlı. İnsan hayatta kalmak; daha güvenli, müreffeh bir yaşam için yerini yurdunu terk ediyor. Sadece son beş yılda milyonlarca insan “bir hayat için” yollara düştü. Hepsinin yolu yordamı, bulduğu çözüm farklıydı, dertleriye ortak. Bu yollarda Instagram’lık bir sahne yoktu.

Filistinli Ahmed Alkhadi, 15 Mayıs 1988’de Gazze’de dünyaya geldi. Filistinlilerin lanetle andıkları işgalin 40’ıncı yıl dönümünde. Cebaliya mülteci kampında büyüdü. Yaşını alana kadar İsrail’in onlarca saldırısından ve üç sıcak savaş-tan sağ çıkmayı başardı.

Hak ettiği barınma, eğitim, gıda, güvenlik koşullarından uzaktaydı. Sekiz çocuklu bir ailenin, işçi bir baba ve ev hanımı bir annenin ortanca çocukları olarak yetişti. Çalıştı, çabaladı. Bilgi teknolojileri ve muhasebe tahsilleri aldı, dil öğrendi. Geçinmek için garsonluk dâhil her yolu denedi.

Ancak Gazze o kadar küçük ve yoksun kalmıştı ki. Savaş, ambargo, yıkım, altyapısızlık. İnternete günde birkaç saat erişilebilen bir coğrafyada bilgi teknolojileri lisansı yapılabilecekler, ayda ağaç yetiştirmek için yapabilecekleri kadardı. Oysa Ahmed meraklıydı, ufku genişti, bir yerlerde daha iyisini yapabileceğinin farkındaydı. Cesurdu. Kendi ve ailesi için daha iyi bir yaşam kurmak istiyorsa, ki en büyük tutkusu buydu, gitmek zorundaydı. Gitti.

Yaşam mücadelesi için çıkılan yol

Türkiye’ye o uğursuz 10 Ekim gününden yaklaşık iki buçuk yıl önce geldi.

Ahmed’i Türkiye’de ağırlayan Antakyalı Gariban, üniversiteyi Kıbrıs’ta okumuş ve Filistinli bir arkadaşıyla yurt odasını paylaşmıştı. Canciğer bir dostluk gelişti aralarında. İşte o arkadaşı, Ahmed’in Filistin’den kapı komşusuydu. Dost rica edince akan sular durdu. Ahmed ve Gariban önce yazışmaya başladılar. İki yılı aşkın sürdü bu uzaktan arkadaşlık. Ardından Ahmed Türkiye’ye gelmek için vize aldı. Yola çıktı. 29 Mayıs 2013’te, Türkiye Gezi protestoları ile çalkalanırken ulaştı, daha sonraları “cennet” olarak ni-

telendireceği ikinci vatanına. Gariban ona evini açtı; yedi ay annesi, o ve Ahmed bir arada yaşadılar. Anne, Ahmed’i kendi çocuğu gibi sevdi, benimsedi.

Gariban o ilk günleri anlatırken sevecen bir eda takınıyor. Ahmed gösterilere çok şaşırılmış. Sokağa çıkmış, seyretmiş. Aklına kendi vatani düşmüş, hem hüzünlenmiş hem heyecanlanmış.

Ahmed’in dile istidadı vardı, İngilizceyi Gazze’de büyük ölçüde kendi çabasıyla öğrenmişti. Ders verebilecek düzeydeydi. Nitekim, Türkiye’de geçirdiği o iki buçuk yılda da rahatlıkla Türkçe iletişim kurabilecek hâle geldi.

Antakya’ya kolaylıkla uyum sağladı Ahmed. Sünni bir aileden geliyordu, burada Alevi bir aileyle yaşıyordu. Ancak önyargısızdı, açık yürekliydi, hoşgörülüydü. “Yalnız bir çocuktuk. Bir Allah’a, bir bana güvenerek yola çıktık” diyor Gariban, “Anlattığı kadarıyla, büyüdüğü çevreye nazaran açık fikirliydi. Bir kadının açık olması, kadınla erkeğin birlikte oturması gibi şeyleri normal karşılardı. İnsanı dört duvar arasına da koysanız, isterse kabuklarını kırabilir. Çok okurdu, özellikle tarih hakkında. Tüm ülkelerin siyasî tarihlerini bilirdi. Sanatı severdi. İngilizce ve Arapça müzik dinlerdi hep. Hem merakından hem de dilini geliştirmek için Türkçe de dinlemeye başlamıştı.”

Ahmed Türkiye’de önceleri kendi alanında iş aradı, ancak ekonomik kriz nedeniyle hayal kırıklığına uğradı. Gariban’ın ve diğer arkadaşlarının yardımıyla Arapça ve İngilizce dersleri vermeye başladı. Gönüllü olarak Halkevleri Ahmed Atakan Kütüphanesi’nde de ders veriyordu. Mutluydu.

Bisküvili pasta ve nargile

Gariban Türkçe öğretmenliği yapıyordu. Birlikte bir kurs açtılar ve ayrı eve çıktılar. Bu evde iki yıla yakın hayatı paylaştılar. Mahalle ahalisi de apartman komşuları da çok seviyordu onları. Birbirlerine gelir gider, yemeklerini paylaşır, nargile tütürürlerdi. Öğrencileriyle arası da iyiydi.

Gariban’ın dediğine göre, Ahmed Halkevi’nin doğrudan üyesi değildi, güncel siyasetle de pek ilgilenmezdi: “Filis-

tin’de de İsrail’in baskısından dolayı siyasetten hep uzak durmuş. Barış, demokrasi ve özgürlük yanlısıydı. İnançlıydı; namaz kılar, oruç tutardı, ama yobaz değildi. Mezhep, inanç ayrımı yapmazdı. Yetiştirildiği yerde Aleviler yoktu. Sadece Şiiliği biliyordu. Burada kendi gözleriyle gördü yaşantımızı. Şaşırdı ve dedi ki ‘Sizler de bizim gibisiniz.’”

İyi ve paylaşımcı bir ev arkadaşıydı Ahmed, temizdi. Çok fazla insan tanıyıyordu Türkiye’de, fazla geleni gideni de yoktu. “Biraz içe kapanıktı. Ama oturduğu zaman çok güzel sohbet ederdi. Nadiren bizle dışarı çıkardı” diyor Gariban, “Bize tatlı yapardı. Bisküvili, kremşantili muzlu pasta... Yemeği ben yapardım, salatayı o. Onun nargile hazırlamasını çok severdim. Yaprak sarmasına, kahveye bayılırdı. İçkisi, sigarası yoktu. Bir tek nargile. Haftada üç gün yakınlarda bir spor salonuna devam ederdi. Kendi hâlinde, evden işe işten eve bir hayat.”

“Siz bizi silahlar ve tanklarla vurursunuz, biz sizi taşlarla” Antakya’dan 9 Ekim Cuma gecesi iki otobüs dolusu, yaklaşık 100 kişi Ankara’ya doğru şarkılar, türkülerle yola çıktı. Ahmed Ankara’yı, bu çok sevdiği ülkenin başkentini merak ediyordu. Gariban’ın da gelmesini istedi. Yol boyu sohbet ettiler, fotoğraf çektiler. Alana girerken Arapça bir şarkı çalındı, hoşuna gitti. Filistin’de de yürüyüşlerde bu şarkının çalındığını, yabancı hissetmediğini söyledi. Şarkıda “Siz bizi silahlar ve tanklarla vurursunuz, biz sizi taşlarla vururuz” diyordu.

Patlama ânında yine o gün yaşamını kaybeden Necla Duran ile yan yanlardı. Gariban anlatıyor: “Gar istasyonundaki köprünün kenarındaydık. Halay edenleri izliyorduk. İlk patlama oldu, ben hemen yere yattım. Sonra ikincisi. Otuz metre mesafedeydik. Savrulmuşum, kendimi epey uzakta buldum. Baygındım. Uyandım. Ne Ahmed ne Necla ne diğer arkadaşlarım vardı. Kimseye ulaşamadım. Ölmüş olabilecekleri aklımın ucundan geçmedi. O bilyeler sıçrayacak, sadece Ahmed ve Necla’nın başına denk gelecek... İkisini gazetenin altında görünce yığıldım. Bağırđım,

çağırđım, ortalığı yıktım. Sonra kendimden geçmişim. Ambulansla hastaneye götürmüşler. Ailesini arayamazdım. Ne diyeceğim? Yaşadığıma sevinemedim. Kuzenini aradım. O da babasının Katar’daki bir arkadaşını aramış.”

“Fazladan bir saat elektrik kadar güzelsin”

Gazze duvarlarında bir yazı şöyle diyordu: “Fazladan bir saat elektrik kadar güzelsin.” Ahmed’in ailesi, elektrik ve internete günün belli saatlerinde, o da berbat bir bağlantıyla erişebiliyordu. Sağlıklı bir ses alabilmek için saatlerce bekledik. Sık sık kesilen bağlantı, daracık bir zamana bir yaşam öyküsünü sığdırabilmek için yaşanan stres. İsyân etmemek elde değildi. Nitekim, aile Ahmed’in ölüm haberine bile ancak babanın Katar’da yaşayan bir arkadaşı üzerinden erişebilmişti, böylesi bir kopukluk. Yalıtılmışlık.

Derler ki, Tanrı insanın kibrini lanetlemek için onları dil dil ayırmış, birbirine yabancı kılmış. Ahmed’in ailesine bir akşam yemeği ertesi telefonla erişebildiğimizde, zaman ve şartlar anlık çeviriye elvermiyordu. Ancak dillerimizin ayrılmadığı kadim zamanlara dair bir bilgimiz olsa gerek ki, iç çekişleri, gözyaşlarını ve özlemi tanıyabildim, çok yakından.

Ahmed’in beş kız, iki erkek kardeşi var. Tamamı evli. Ailenin şu anda ikamet ettiği ve Ahmed’in ölümünün ardından taziye çadırının kurulduğu ev, doğrudan çatışma olan bir bölgede değil, ancak yakınlarında sıcak çatışmalar yaşanıyor. Burada huzur yok.

Ne anne ne baba ne de ağabey, Ahmed’i tanımlayacak anılar paylaşmaya, onu tarif etmeye yanaşmıyor. Sadece ağlıyor, acıyla özlemlerini dile getiriyorlar.

65 yaşındaki baba Mahmud Alkhadi, Ahmed’in ölümünü şehadet olarak görüyor. Sesinde hem yas hem gurur var. Ahmed ile son kez önceki bayramda konuşmuş, bayramlaşmışlar. Kardeşlerine bayram harçlığı göndermiş. “Ahmed’in ölümü hepimizi derinden etkiledi. Türkiye’de kaldığı evde, mahallede çok sevilen biriydi. Çok seviyordu Türkiye’yi. Ölümünden sonra tek derdim onu burada ellerimle defnedebilmektir. Türkiye’ye ve onun yanında duran, vefatından

sonra ruhuna yemek dağıtan arkadaşlarına, bize destek olan herkese şükran borçluyum. Cenazesini defnettığımızda içimiz biraz olsun rahatladı. Ben bu yardımları nasıl unutabilirim? Türkiye Müslüman bir ülke, ben orada olmasam da yapılması gerekeni yaptılar.”

Anne Ümmü Muhammed, bir yandan acısını dile getiriyor, bir yandan da emrihak demekten alamıyor kendini. Böyle başa çıkabiliyor. Bugün 62 yaşında, oğlunun ölüm haberini yemek yaparken almış. Önce inkâr etmiş: “Ahmed ölmedi, yalan bunlar, Ahmed yaşıyor.” Haber eve yıldırım gibi düşmüş. Anne “Duyduğuma inanmadım, saçlarımı yoldum, kendimden geçtim. Hastaneye kaldırmışlar, bir hafta kaldım. Ancak Allah’ın emridir, elden bir şey gelmiyor” diyor.

“Burada üç savaş yaşadı ama kaderi Türkiye’de ölmekmiş” Ahmed’in abisi Muhammed Mahmut, kardeşiyle çok yakınmış. Haftada üç-dört gün telefonda görüşür, birbirlerine dertlerini anlatırlarmış. Ahmed’in Türkiye’ye gelişini bir zorunluluk olarak görüyor: “Ailemizde kimsenin işi yoktu. Tek umudumuz oydu. Ben büyük kardeşim, evliyim, çocuklarım var ama işsizim. Türkiye’ye bu şartlar altında gitmek zorunda kaldı. Arkadaşları onu çok severdi. Gözde biriydi. Ölüm haberi annemi ve babamı yıktı. Ahmed’in cenazesi gelinceye kadar mahvolduk. Yüzünü görünce bir nebze rahatladık. Ahmed bir barış insanıydı, herkes için barış isterdi. Anıları hep hayalimizde. Annem ve babam ölümünü zor kabullendiler, hâlâ fotoğrafları evin her yerinde. Ahmed burada üç savaş yaşadı ama kaderi Türkiye’de ölmekmiş.”

Aile patlamanın ardından ilkin Türkiye’ye çok öfkelenmiş, ancak sonrasında yaşadıkları bu öfkeden çok, sevgi kalmış geride: “Türkiye’yi seviyoruz. Marmara gemisini asla unutmadık. Yerleşene kadar Türkiye’nin o kadar güzel bir ülke olduğunu bilmiyordu. Hem Türkiye’yi hem Türkleri, onunla ilişki kurma biçimlerini çok sevdi. Onu kaybettikten sonra aynı şeyi biz de hissettik.”

Aileyi bu kadar sarsan Ahmed’in cenazesinin Gazze’ye geç ulaşması, bir yandan da Ahmed’in Türkiye’deki arka-

daşları ile aile arasında kopmaz bir bağ yarattı. İsrail, çatışmaları gerekçe göstererek ailenin Ankara’ya gelmesine izin vermemişti. Araya konsolosluk girdi. Sadece Türkiye’deki işlemler altı gün sürdü. Altı gün de Mısır’da bekledi Ahmed. Defnedildiğinde ölümünün üzerinden 13 gün geçmişti. Bu süre boyunca cenazenin alınmaması, geri gönderilmesi ya da Mısır’da defnedilmesi söz konusuydu. Arkadaşları itiraz ettiler, Mısır’da kalmaması için çok uğraştılar. Gerekirse Gariban onu kendi babasının yattığı mezarlığa defnedecekti. En azından başucunda anacak birileri olsun diye.

Patlama olmasaydı, Ahmed arkadaşlarıyla Ankara’yı gezecek, belki güzel bir akşam yemeği yiyecek ve hayat gailisine geri dönecekti. Geleceği o da bilmiyordu, kararsızdı. Belki Türkiye’de, belki başka bir ülkede ailesine destek olmak için çabalamaya devam edecekti. Ahmed artık yok, geride yoksul bir aile, kaybolan umutlar ve yaşlı arkadaşlar bıraktı.

Ahmed’in ailesini ziyaret edemedim, onların çocuklarının cenazesini almaya gelemedikleri gibi. Ancak Ahmed o sınırları çoktan aşmıştı. Hem ruhu hem bedeniyle. Tıpkı bir İsrail tankının altında can veren Rachel ya da gelinliğiyle barış için çıktığı yoldan tabutta dönen Pippa Bacca gibi. Bu dünyanın kalanına umut olan tüm o hudutsuz ruhlar gibi.

Nurullah (Ulaş) Erdoğan:
Bize moral vermeye
devam ediyor
PINAR YİĞİTOĞULLARI

Ulaş, 10 Temmuz 1989'da Siirt, Pervari'de dünyaya gelmiş. Ailesi ona Nurullah adını vermiş ama o kendine Ulaş adını koymuş. Ben ve ortak çevremizde herkes onu, kendi tercih ettiği adıyla andık. O nedenle bu yazıda da ondan Ulaş Erdoğan olarak söz edeceğim.

Hayat doluydu Ulaş, sevgi doluydu. Çok çalışkandı, morali hep yüksekti. Sevdası vardı, her genç gibi düşleri vardı. Sesi güzeldi. Yanık yanık söylerdi, hâlâ kulağımızda. Hep de olacak.

Onu kime sorsanız, aklına önce Ulaş'ın gülen yüzü ve yaşattığı kocaman barış umudu gelecektir. Hayatı, pek çok Kürt genci gibi, bütün bir halkın yaşadığı uzun yıllara dayanan dramın vücut bulmuş hâli. Ulaş'ın ailesi korucu olmayı tercih etmiş bir köyün, aynı yolu seçenlerinden. On iki kardeşin arasından babasının bu tercihi isyan eden Ulaş, daha çocuk yaşta idrak etmişti sistemin halkına uyguladığı zulmü. Ailesinin bu korkunç düzen içinde durmayı seçtiği yerin yanlış olduğunu düşünüyordu.

Erken yaşta ailesini terk edip İstanbul'a gelmiş ve bekâr evlerinde, metropolün acımasız, vahşi düzenine katlanmaya razı olmuştu. Haksızlığa tahammül edememişti. Güzelim köyünü, anasının sıcak yemeklerini, sevgi dolu kucakını, arkadaşlarını, alıştığı, sevdiği pek çok şeyi bırakıp gelmişti. Cesurdu, umutluydu. Hayat zor olsa da umudu hiç körelmedi. Gülüşü hiç solmadı. Aksine.

Ulaş, Ankara'ya gitmeden birkaç ay evvel işe başlamıştı. Mutluydu. Motor tutkusu vardı ve yeni iş yerinde motosikletli kurveydi. Yaptığı her şeyi severek tutkuyla yapmanın dışında, motosiklet sevdasının hazzıyla artık daha da istekle yaşıyordu. Bir gün kendine büyük ve süratli bir motor almanın hayalini kurardı. Ulaş hakkında işvereni ile konuştum. Ulaş'ın adını duyar duymaz gözlerine kederlendi, başladı anlatmaya: "Onunla ilgili ilk hatırladığım şey, her sabah işe geldiğimde güler yüzüyle karşılaşmam. Harika bir kahkahası vardı, insanın içini açan bir kahkahası. Çok okurdu, bizlere de okumamızı tavsiye ederdi. Her iş yerinde olduğu gibi, burada da yoğunluğun neden olduğu stres, çalışanlar arasında veya komşularla arada sırada yaşanan gergin hâllerde Ulaş arabulucu olur, tarafları uzlaştırırdı. Severek çalışırdı, herkesle arası iyiydi. Herkesle

son derece kibar ve sevecen diyalog kurardı. Az vakit geçirmemize rağmen onu çok anıyoruz, çok özölüyoruz."

"Okuduğu kitapları verir, sonra üstünde konuşmak isterdi" Ulaş'ın duvardaki resmine bakıyor bunları söylerken, devam ediyor. "Doğru düzgün vedalaşamadığımı düşünüyorum, hem böyle olacağını asla düşünemedik hem de onun gibi hayat dolu bir insanın başına gelebileceğini konduramıyor insan" diyor ve ekliyor, "Günlerce kabullenemedik, hep geleceğini sandık. Ama bir süre sonra hepimiz gerçeği anladık. Ulaş bir daha dönmek üzere gitmişti. Gülen yüzüyle hâlâ bize moral vermeye devam ediyor, uzaktan bile olsa."

Ulaş'ın yakın arkadaşlarından Yunus Turan, "Her şeyden önce sıcakkanlı, çevresindeki herkeste sevgi uyandıran birisiydi" diye bahsediyor ondan. "Son derece ileri görüşlüydü" diyor ve devam ediyor Yunus, "Hem çok okurdu hem de bize okumamızı tavsiye eder, okuduğu kitapları verir, sonra üstünde konuşmak, tartışmak isterdi. Herkesin fikrini sorardı, herkesi dinlerdi. Körü körüne hiçbir şeye inanmaz, kendi doğrularını bulmaya çalışırdı. Hep aklımda kalacak bir sözü vardır: 'Bir insanın yaptığı bir hatayı, topluma mal etmek çok yanlış bir şeydir.' Herkesin kendini istediği şekilde ifade etmesi gerektiğine inanıyordu. Yardımseverdi, çok çalışkandı. Seçim çalışmalarında, yağmur, kar demeden bazen yemek yemeyi bile unutarak çalıştığımızı hatırlıyorum. Topluma faydalı olacağına inandığı için bu çalışmalardan asla yorulmaz, vazgeçmezdi. Çok da iyi bir dosttu. Üç-dört ay aynı evde yaşadık. Çok uyumlu bir ev arkadaşlığımız oldu. Birlikte yemek yapar, bulaşığımızı yıkardık. En moralsiz anları bile bir espriyle veya bir türküyle dağıtır, keyfimizi yerine getirirdi. Sesi de çok güzeldi, yetenekliydi. Bir şubat günü çok kar yağmıştı. Ben Ağrılıyım, Ulaş Pervarili. Bizim memleketlerin karı boldur. Bir an çocukluğumuzu anımsadık ve memleketi özlediğimizi fark ettik. Hemen iki-üç arkadaşımızı da ikna edip parka gittik ve bakkaldan aldığımız çöp poşetleriyle aralıksız üç-dört saat bayırda kaydıktan sonra halay çektik. O gün âdeta çocukluğumuza dönmüştük. Muhteşem bir gündü."

Ulaş'ın siyasi çalışmalara katıldığı ilk zamanlardan beri onu

taniyan ve bir anlamda ona rehberlik eden HDP Şişli İlçe Eş başkanı Mahmut Çavlı, Ulaş'ı şöyle anlatıyor: “Ben kendisini 2012’de tanıdım. İstanbul’a görevli olarak atandığım zaman, ilçeye ilk ziyaretimde bana kapıyı Nurullah açmıştı. O günden beri Nurullah hep yanımdaydı. Daha 12 yaşındayken, İstanbul’a geldiğinde ilk uğradığı yer Demokratik Toplum Partisi gençlik meclisi olmuş ve oradaki gençlerle çalışarak hareketle tanışmış. Daha sonra Barış ve Demokrasi Partisi döneminde de çalışmaya devam etti. Türkiye için oldukça karanlık bir süreçti ve o hiç korkmadan o karanlığı aydınlığa çevirmek için çalışıyordu. 2010’dan sonra yapılan KCK operasyonları nedeniyle ilçe binalarına pek gidilemiyordu. Ancak o ilçe teşkilatında duruyor, büroya sahip çıkıyordu. 10 Ekim 2015’e kadar beraber çalıştık. Partiye olan bağlılığı, çalışmalarındaki hevesli ve istekli tutumu, işinden her bulduğu fırsatta çalışmalarına katılması, partiye gelmesi benim genç arkadaşlar içinde şimdiye kadar ender gördüğüm bir bağlılık ve azim örneğidir.”

Ulaş'ı yine HDP Şişli İlçe Örgütü’nde tanımış, onunla çalışmış yoldaşlarından Yasemin Kipkurt, onun hayvan sevgisinin ne kadar büyük olduğunu hatırlatıyor; sokak hayvanlarına olan yaklaşımında gösterdiği duyarlılığın çok yüksek olduğundan, onlara nerde olursa olsun vakit ayırdığından bahsettiği esnada, hatırıma parkta bir kediyle yan yana uyurken çekilmiş resmi geliyor.

Ezilen, ötekileştirilen herkese karşı, özellikle kadınlara, LGBTİ bireylere ve onların mücadelesine verdiği destek ve güç, örnek gösterilir cinstendi. Etrafındaki herkesi etkileme kabiliyeti vardı. İnsanlarla konuşarak önyargılarından kolaylıkla sıyrılmalarına neden olabiliyordu. Genç olmasına rağmen, yaşının çok üstünde bir olgunluğa ve vizyona sahipti.

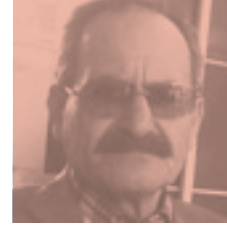
Daha sonra, Ulaş'ı en eski tanıyanlardan, HDP İl Teşkilatı çalışanı Engin Yardımcı ile konuştum. Ulaş'ın ilginç olduğu kadar zor da olan yaşamını Engin Yardımcı anlattı: “Ulaş, 10-11 yaşlarında Pervari’den İstanbul’a tek başına gelmişti. Bana iş aradığını söyledi. Ben de terzilik ve kuru temizleme yaptığım iş yerimde ertesi gün başlamak üzere onu işe aldım. Sabah dükkâna geldiğimde beni bekliyordu. Çok çalışkandı. Ona ütü yapmasını öğrettim. Sonraları terziliği

de öğrendi, hattâ öyle iyi çalışıyordu ki, belediye başkanlığı adaylığım sürecinde dükkânın tüm işini o görüyordu.”

Ankara’ya birlikte gittiği HDP Şişli İlçe Örgütü gençlik koordinasyonundan, çok sevdiği arkadaşlarından biri olan Melek Aslantürk ise şöyle anlatıyor Ulaş'ı: “Hayatımda tanıdığım en harika insanlardan biriydi. Bu ülkeye bir gün barışın geleceğine yürekten inanıyordu. Sürekli gülerdi. Siyasî mücadelesi, ideolojisi çok sağlamdı. Partimize, ilçe örgütümüzün etkinlik ve eylemlerine hep katılır, hemen hemen her gün ilçede bulunur, işlerin içinde aktif olarak çalışırdı. Mutluluğunu hep bizimle paylaşırdı. Kadına çok değer verirdi. Bazı çalışmalar geç saatte bitince kadın arkadaşlarını evlerine bırakırdı. Eğer bir gün şehit düşersem, kadın saflarında savaşırken şehit düşmek isterim, derdi.”

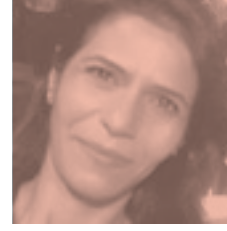
Ulaş'ın ilçe örgütünde tanıştığı ve yakın dostluk kurduğu Mehmet Boran ile de konuştum. “O bizim Ulaş'ımızdı. Canımızdı. Herkes gibi, hepimiz gibi de bir hikâyesi vardı” diyor Mehmet, “Bir gün iş çıkışı, HDP Şişli İlçe binasına uğrayayım diye düşündüm; hem yapabileceğim bir şey var mı diye hem de ‘kardeşim’ diye hitap ettiğim Ulaş'ı görürüm hevesiyle gittim. Zili çaldım. Bu kez sevecen, insanın içini ısıtan, sıcacık bir gülümseme değil, zoraki bir tebessümle karşılaştım. Evet, Ulaş'ın gülüşü tam da bu öyleydi; yapmacıklıktan uzak, insanın içine işleyen, doğal bir gülüştü onunki. Bu kez ise yüzüne zoraki bir tebessüm hâkimdi. Oturduk, sohbet ettik. Kızgınlığının sebeplerini açıklamayı esirgemez, daha doğrusu saklayamaz; her şeyi anlatırdı bana. Maçka Parkı’nda bir etkinlik düzenleyecektik. Biri kalkmış, ‘LGBTİ bireyleri düzenlenen etkinliklere gelmemeli’ demiş. Tabii, o da hâliyle çok kızmış. Hâlâ o sözü aklımdadır: Nasıl olur da ötekileştirilenler, bir başka kesimi ötekileştirmeye kalkışır?”

Ulaş olabilecek en insancıl taleple Ankara yollarına düşmüştü. “Barış” istemişti. Herkes için onurlu bir yaşam talebiyle gitmişti. Yaşam isterken, yaşamından oldu. Ulaş, bir kahraman değildi; hiçbirimizin olmadığı gibi. Eksileri artlarıyla, hataları, doğrularıyla bir insandı. Fakat emin olun, çok iyi bir insandı. Bakın, “insandı” diyorum. Sayı değildi. Tıpkı ötekiler gibi. Canımızdı, Ulaş'ımızdı. Aldılar bizden... Tıpkı ötekiler gibi.

Dilaver Karharman

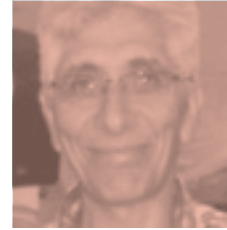
Beş çocuk babası Dilaver Karharman 61 yaşındaydı. HDP Karaman İl Başkan Yardımcısı olarak geçti tüm haberlerde. Hiç tanımadığı hemşehrisi TCDD çalışanı Nevzat Sayan'la memleketleri Karaman'da uğurlandı son yolculuğuna.

Fatma Karabulut

“Fatma Karabulut vardı. Elimi sıkı sıkı tuttu. Siz durun, ben Hacı Birlik'in fotoğrafının olduğu lolipopları alayım geleyim dedim. Fatma, ‘Sen bizden ayrılmak için bahane arıyorsun’ dedi. Güldük. Ben gittim. O hayatını kaybetti.” Ona dair son anı katliamdan yaralı kurtulan Gülşen Ay böyle anlatmıştı.

Kırk üç yaşındaydı Fatma Karabulut, tek başına ayakta ve hayatta duran bir kadındı. HDP Üsküdar İlçe Başkanlığı'nda görevliydi. Karabulut'un kızı o yıl üniversiteyi kazanmıştı.

Fevzi Sert

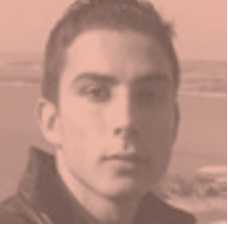
Hatay'ın İskenderun ilçesinde Devlet Demiryolları'nda bakım onarım teknisyeniydi. Kırk beş yaşında, evli ve üç çocuk babasıydı. Aslen Tunceli'nin Ovacık ilçesinden olan aile 80 yıl önce Adana'nın Kozan ilçesine taşınmıştı. Kardeşi Naim Sert'in üç yaşındaki torununun şu sözleri kaldı akıllarda: “Ben Ankara'yı sevmiyorum. Ankara öldürüyor. Amcam barış için gitti, öldürüldü. Ankara'ya gidersem o polis amcalara diyeceğim ki polis amca Fevzi amcam çocuk gibiydi, masumdu.”

Hacı Kıvrak

Kırk beş yaşındaki Hacı Kıvrak, Devlet Demiryolları İskenderun Müdürlüğü'nde çalışan bir makinistti. Ankara'ya, Adana'ya gitmek üzere görevli gelmişti. Barış için bir araya gelen in-

sanların arasından geçerek tren garına gitmeye çalışırken bombalı saldırının hedeflerinden biri oldu. Memleketi Yozgat'ta toprağa verildi. 25 yıllık makinist olan Hacı Kıvrak, evli ve iki çocuk babasıydı.

Gökhan Gökbonü

Henüz 18 yaşındaydı. Adana'dan Ankara'ya giden ve bombalı saldırıda hayatını yitiren 12 kişiden biri oldu. Gökhan'ın ardından yapılan anma töreninde Emek Partisi Ceyhan İlçe Yöneticisi Umut Fırat Büyükyiğit şu sözlerle anlatmıştı: "Gökhan, kurtuluşu işçi sınıfının mücadelesinde gördüğü için Emek Gençliği safında yer alıyordu. Kalbinde hiçbir kötülük olmayan Gökhan, milliyetçi bir bölgede büyüdü ama yaşamını halkların kardeşliği için kaybetti."

Yirmi bir yaşındaydı, Uşak Üniversitesi Makine Mühendisliği dördüncü sınıf öğrencisiydi. Cenaze töreninde jandarma yolları kesti. Kimlik kontrolü yaptıktan sonra Gökhan'ın liseden ve üniversiteden arkadaşları cenazesine alınmadı. Emek Gençliği üyesi Hilmi Mıynat, arkadaşı Gökhan'ın ardından şu sözleri söylemişti: "Gökhan emekçi bir ailenin çocuğu olarak mühendislik eğitimi almaya Uşak'a gitmişti. Orada işçi sınıfı mücadelesine bağlanan Gökhan kurtuluşunun ileride kazanacağı maaşta, edineceği mevkide değil işçi sınıfının kurtuluşunda görmüştü. 10 Ekim'de Ankara'da Gökhan ve diğerlerinin barış ve demokrasi umudunu öldürmek istediler."

Gökhan Akman

Yirmi bir yaşındaydı, Uşak Üniversitesi Makine Mühendisliği dördüncü sınıf öğrencisiydi. Cenaze töreninde jandarma yolları kesti. Kimlik kontrolü yaptıktan sonra Gökhan'ın liseden ve üniversiteden arkadaşları cenazesine alınmadı. Emek Gençliği üyesi Hilmi Mıynat, arkadaşı Gökhan'ın ardından şu sözleri söylemişti: "Gökhan emekçi bir ailenin çocuğu olarak mühendislik eğitimi almaya Uşak'a gitmişti. Orada işçi sınıfı mücadelesine bağlanan Gökhan kurtuluşunun ileride kazanacağı maaşta, edineceği mevkide değil işçi sınıfının kurtuluşunda görmüştü. 10 Ekim'de Ankara'da Gökhan ve diğerlerinin barış ve demokrasi umudunu öldürmek istediler."

Yirmi bir yaşındaydı, Uşak Üniversitesi Makine Mühendisliği dördüncü sınıf öğrencisiydi. Cenaze töreninde jandarma yolları kesti. Kimlik kontrolü yaptıktan sonra Gökhan'ın liseden ve üniversiteden arkadaşları cenazesine alınmadı. Emek Gençliği üyesi Hilmi Mıynat, arkadaşı Gökhan'ın ardından şu sözleri söylemişti: "Gökhan emekçi bir ailenin çocuğu olarak mühendislik eğitimi almaya Uşak'a gitmişti. Orada işçi sınıfı mücadelesine bağlanan Gökhan kurtuluşunun ileride kazanacağı maaşta, edineceği mevkide değil işçi sınıfının kurtuluşunda görmüştü. 10 Ekim'de Ankara'da Gökhan ve diğerlerinin barış ve demokrasi umudunu öldürmek istediler."

Mehmet Tefik Dalgıç

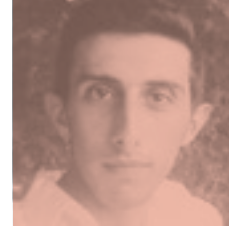
Mehmet Tefik Dalgıç, 59 yaşındaydı. Çalıştığı inşaattan izin alarak mitinge katılmıştı. Akrabalarıyla birlikte barış isteği için gittikleri mitingde akrabası Sevim Şinik'le aynı kaderi paylaştılar.

BARIŞ PORTRLELERİ / GÖKHAN GÖKBÖNÜ / GÖKHAN AKMAN / MEHMET TEVFİK DALGIÇ

672

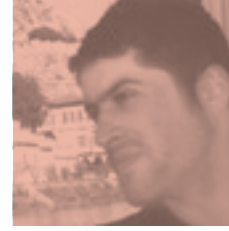
BARIŞ PORTRLELERİ / MUHAMMET DEMİR / OSMAN ERVASA / ONUR TAN / ÖZEN GÖKHAN ARPAÇAY

673

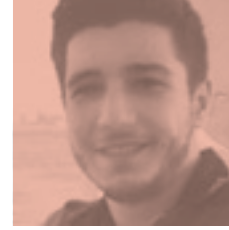
Muhammet Demir

Henüz 19 yaşındaydı Muhammet Demir. İstanbul Özel Biruni Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Elektronöfizioloji Bölümü'nde birinci sınıf öğrencisiydi. Hakkâri'de ailesinin ve binlerce kişinin katılımıyla uğurlandı.

Osman Ervasa

Yirmi dört yaşındaydı. Beş ay önce Batman'dan Ordu-Giresun Havalimanı'na atanmıştı. BTS üyesi olan Ervasa, 12 Ekim'de Amasya'nın Suluova ilçesinde son yolculuğuna uğurlandı.

Onur Tan

Onur Tan, Nişantaşı Üniversitesi'nde Anestezi Teknikerliği okuyor, KPSS'ye hazırlanıyordu. Yirmi yaşındaydı. Teyzesinin kızı Sarıgül Tüylü ve yanından hiç ayrılmadığı, çok sevdiği kuzeni Umut Tan'la Malatya'dan birlikte gitmişlerdi Ankara'ya. Şimdi Umut'la ikisinin mezarı yanyana...

Özver Gökhan Arpaçay

Mimar Sinan Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama mezunu Özver Gökhan, 32 yaşındaydı. İlköğretim ve liseyi Kars'ta okuyan Arpaçay'ın en büyük tutkusu sinemaydı. Memleketi Kars'ta çekmek istediği kısa filminin hazırlığını yaparken barış isteği için gittiği Ankara'da hayallerini gerçekleştirmeden hayatını kaybetti. Özver Gökhan'ın da üyesi olduğu Büro Emekçileri Sendikası (BES) sekreteri Meryem Çağ ardından şu sözleri söylemişti: "Gökhan ölümlerin olmaması için hayatını kaybetti. Gökhan'ın dileği bu ülkeye barışın gelmesiydi."

Rıdvan Akgül

Barış Mitingi'ne katılmak için Adana'dan Ankara'ya gidenlerden biriydi Rıdvan Akgül. Ne acı tesadüf ki Adana Demiryolu İşletme Müdürlüğü'nde memur olarak çalışan Akgül Ankara tren garının önünde barış isteğini dile getirirken yaşamını yitirenlerden oldu. Otuz yedi yaşındaki Rıdvan, evli ve üç çocuk babasıydı. Memleketi Siirt'te toprağa verildi.

Ramazan Çalışkan

Otuz beş yaşındaydı, mobilya sektöründe çalışıyordu. HDP Bursa İnegöl üyesi olan Çalışkan, katliamdan bir gün sonra, Bursa'da, geceyarısı kalabalıklar tarafından uğurladı...

Sabri Almaz

Altmış yedi yaşındaydı Sabri Almaz; sekiz çocuğu vardı. Adana'dan katılmıştı mitinge, barış istemeye...

Aynı katliamda hayatını kaybeden Abdullah Erol'la aynı uçakta gözyaşları içerisinde karşılandı Diyarbakır'da. Yeniköy Mezarlığı'nda yüzlerce insanın alkışları ve dualarıyla Silvan'a, doğduğu yere uğurlandı. Şimdi Şeyh Halil Mezarlığı'nda; sekiz çocuğunun anılarında, tarih sayfalarında bulanık bir fotoğrafta...

YAZAR DİZİNİ

Ahmet Altan: 2 Mart 1950'de doğdu. Muhabirlikten genel yayın yönetmenliğine gazeteciliğin her kademesinde çalıştı. Yayımlanmış ve birçok dile çevrilmiş 10 romanı, yedi deneme kitabı var.

Arife Köse: 1976'da İzmir'de doğdu. Ankara Üniversitesi'nde gazetecilik okudu. Aynı bölümde yüksek lisans eğitimini sürdürüyor. Serbest gazeteci.

Aslı Tohumcu: 1974'te Leverkusen'de doğdu. İngiliz edebiyatı öğrenimi gördü. Öykü ve romanları Doğan Kitap tarafından yayımlanan yazar, kızıyla birlikte İstanbul'da yaşıyor. Hayatını editörlük yaparak kazanıyor.

Asuman Susam: 1968, İzmir doğumlu. Edebiyat ve Radyo- Televizyon- Sinema okudu. Beş şiir, iki inceleme kitabı var. Artful Living'de sinemaya ve edebiyata dair yazılar yazdı.

Aytül Fırat: 1976, İstanbul doğumlu. Marmara Üniversitesi, İktisat Bölümü'nde okudu. İktisadi Büyüme Bilim dalında doktora çalışmalarını sürdürüyor. Kemerburgaz Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olarak çalışıyor.

Banu Tuna: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi mezunu. 1997'den bu yana gazeteci. Şimdilerde İnsan Hakları Hukuku üzerine yüksek lisans yapıyor.

Barış Avşar: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü mezunu. 1994'ten bu yana muhabirlik ve editörlük yapıyor. 1996-2007 yılları arasında *Evrensel*'de, kapanana kadar da *Radikal*'de çalıştı.

Behçet Çelik: 1968'de Adana'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunu. *Yazılı Günler* ve *Virgöl* dergilerini yayımlayanlar arasında yer aldı. Öykü, roman ve deneme kitapları var.

Burcu Karakaş: 1987 yılında İstanbul'da doğdu. Marmara Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler mezunu. *Milliyet*'te başladığı mesleği hâlen bağımsız gazeteci olarak sürdürüyor.

Cafer Solgun: Dersimli. Elazığ'da okudu. Siyasî davalarda yargılandı ve 17.5 yıl cezaevinde kaldı. Dersim ve Alevi sorunuyla ilgili kitapları var. Yüzleşme Derneği'nin başkanı.

Can Gürses: 6 Temmuz 1989'da doğdu. Kent Üniversitesi'nde karşılaştırmalı edebiyat ve film okudu. Edinburgh Üniversitesi'nde karşılaştırmalı edebiyat yüksek lisansı yaptı. Yayımlanmış üç romanı, üç çocuk kitabı, iki de çevirisi var.

Can Kartoğlu: Uzun yıllar reklam yazarlığı yaptı. *Annem Sizi Derse Bekliyor* ve *Sahanda Yumurta* adlı iki kitabı var.

Emel Gülcan: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi mezunu. *Tempo* dergisi, *Bianet*, *Listelist* gibi çeşitli mecalarda editörlük yaptı. Serbest gazetecilik yapıyor.

Emine Algan: Gazetecilik okudu. 1987'den 2005'e kadar gazete ve dergilerde, bir süre televizyonda muhabir ve editör olarak çalıştı. 2005'ten beri televizyona dizi senaryoları yazıyor, serbest gazetecilik yapıyor.

Emrah Tuncer: 1984, Bingöl doğumlu. "İktidarın mekânsal örgütlenmesi" adlı tezi Kibele Yayınları tarafından basıldı. Yeditepe Üniversitesi Antropoloji Bölümü'nde doktora çalışmasını sürdürüyor.

Emre Ayvaz: 20 Haziran 1980'de doğdu. Boğaziçi Üniversitesi'nde siyasetbilimi ve sosyoloji okudu.

Ertan Altan: 1977 yılında Bursa'da doğdu. Ankara'da çeşitli yayınevlerinde kitap yayıncılığı yaptı. *Özgür Gündem*, *Yeni Şafak*, *Taraf* gazetelerinde muhabir, editör ve haber müdürü olarak çalıştı.

Evin Barış Altıntaş: 1978'de doğdu. ODTÜ'de siyaset bilimi, St. Petersburg Üniversitesi'nde uluslararası ilişkiler okudu. Dört yıl Rusya'da yaşadı. Çeşitli gazetelerde çalıştı. P24'te yönetici.

Fatih Polat: *Evrensel Gazetesi* Genel Yayın Yönetmeni. Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü mezunu. 26 yıldır gazetecilik yapıyor.

Gökçer Tahincioğlu: 1997'den bu yana *Milliyet Gazetesi*'nin Ankara bürosunda gazetecilik yapıyor. *Bu Öğrencilere Bu İş Mi Öğrettiler*, *Beyaz Toros* ve *Devlet Dersi* kitaplarının yazarı.

Hakkı Özdal: 1975 yılında doğdu. İTÜ Malzeme ve Metalurji Mühendisliği'nden mezun oldu. 1996'dan itibaren, *Evrensel Kültür* dergisinde, *Evrensel*, *Referans* ve *Radikal* gazetelerinde editörlük ve muhabirlik yaptı.

Halil Türkden: Lisans ve yüksek lisans eğitimini iletişim alanında tamamladı. Radyo programları hazırlayıp sundu. Dergi ve kitap eklerinde yazıyor. ON8 Blog'daki "Kısmet Büfesi" köşesinde portreler biriktiriyor.

Hasan Cemal: 28 Ocak 1944'te doğdu. Mülkiye mezunu. 1969'dan beri gazeteci. 1981-1992 arasında *Cumhuriyet*'in Genel Yayın Yönetmeni'ydi. 2013'ten beri T24'te yazıyor. P24'ün kurucu başkanı. Yayımlanmış 12 kitabı var.

Hatice Kapusuz: 1985 Ankara doğumlu. ODTÜ Uluslararası İlişkiler mezunu. 2010'dan beri Sivil Toplum Geliştirme Merkezi'nde çalışıyor. Uluslararası Af Örgütü, Gündem Çocuk gibi birçok yapıda gönüllü olarak bulunuyor.

Hazal Özvarış: 1986 doğumlu. Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü mezunu. Yazı işleri müdürlüğü dâhil farklı görevler de üstlendiği T24 için söyleşiler yaptı. Hâlen Göteborg Üniversitesi'nde yüksek lisans yapıyor.

İrfan Aktan: Gazeteciliğe 2000'de *Bianet*'te başladı. Birçok gazete, dergi ve haber sitesinde görev yaptı. Bir süre *İMC TV* Ankara Temsilciliği yürüttü. Hâlen *Express* dergisinde çalışıyor ve *Gazeteduvar*'da yazıyor.

Jında Zekioğlu: 1987 doğumlu. Fotoğraf mezunu. İki kişisel, 10'dan fazla sergide yer aldı. *İMC TV* ve *Nor Radyo*'da program sundu. Meyhane kültürü üzerine iki kitabı var. *ANF*'ye haber yapıyor. Kadın öyküleri yazıyor.

Leyla Alp: 1975 Sinop doğumlu. *İMC TV*'de çalıştı. T24'de yazıyor.

Mehmet Said Aydın: 1983 Diyarbakır doğumlu. Kızıltepe. Edebiyat öğrenimi gördü. İki şiir kitabı var. *BirGün*'de yazdı, şimdi *Evrensel*'de yazıyor. Editörlük yapıyor.

Murat Özyaşar: 1979'da Diyarbakır'da doğdu. *Ayna Çarpması* adlı ilk kitabıyla 2008 Haldun Taner Öykü Ödülü ve 2009 Yunus Nadi Öykü Ödülü'nü aldı. İkinci kitabı *Sarı Kahkaha* 2015 yılında yayımlandı.

Murat Şevki Çoban: 4 Temmuz 1987'de doğdu. Boğaziçi Üniversitesi'nde Çeviribilim okudu. 2009'dan beri gazetecilik yapıyor. K24 Yayın Koordinatörü.

Mustafa İşıtmez: 1988, İzmir doğumlu. Kısa aralıklarla *Evensel Pazar Eki*'nde, sürekli olarak *Halkın Nabızı* gazetesi ve *jiyan.org*'da yazıyor. *Aybike* isimli bir hikâye kitabı üzerinde çalışıyor.

Nevin Sungur: Boğaziçi Üniversitesi'nde psikoloji okudu. İki yıl dergi, 15 yıl TV muhabirliği yaptı. Eşi Joost Lagendijk ile Hollanda'da yayımlanan *Türkler Geliyor* kitabını yazdı. Hâlen serbest gazetecilik yapıyor.

Nilgün Yılmaz: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi'nden 2005 yılında mezun oldu. 2007 yılından beri çeşitli dergiler için çalışıyor.

Özlem Akcan: 1984 doğumlu, İzmirli. İstanbul Üniversitesi Gazetecilik mezunu. Gazete ve dergilerde başladığı editörlük mesleğine yayıncılıkta devam ediyor. Çocuk kitapları hazırlayıp öyküler biriktiriyor.

Özlem Altunok: 1973 yılında doğdu. İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü'nden mezun oldu. *Cumhuriyet* gazetesinde muhabirlik-editörlük yaptı. Hâlen P24 çatısı altındaki Susma Platformu'nda.

Özlem Ertan: Gazeteciliğe 2007'de *Agos*'ta başladı. Daha sonra *Taraf* gazetesinde sırasıyla muhabir, editör, Yazı İşleri Müdürü olarak görev yaptı ve kültür-sanat yazıları kaleme aldı. Yayımlanmış iki romanı var.

Pelin Başaran: Performans sanatları alanında küratör ve sanat yapımcısı olarak faaliyet yürütüyor. "Siyah Bant: Sanatta İfade Özgürlüğü" girişiminin eş-yöneticiliğini yaptı.

Rabia Çetin: 1988, Şanlıurfa doğumlu. 2012'de Atatürk Üniversitesi Gazetecilik Bölümü'nden mezun oldu. 2009'dan bu yana birçok kurumda muhabir ve editör olarak çalıştı. Şu an serbest gazeteci.

Rengin Arslan: Eskişehir doğumlu. İstanbul Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde okudu. Çevirmenlik, editörlük, yayın koordinatörlüğü yaptı. 2012'den beri *BBC Türkçe*'de gazetecilik yapıyor.

Sanem Altan: İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi mezunu. *Vatan Gazetes*'inde köşe yazarlığı yaptı. Yayımlanmış bir deneme kitabı var.

Seçil Epik: 7 Temmuz 1986'da doğdu. Feminist ve LGBTİ aktivisti. K24 Editörü.

Seçkin Sağlam: 2002 yılından itibaren birçok gazetede çalıştı. 2013'ten beri Çanakkale *Olay* gazetesinde Sorumlu Yazı İşleri Müdürü.

Sedat Yılmaz: 2002 yılında *Dicle Haber Ajansı*'nda (DİHA) başladığı gazeteciliğe *Özgür Gündem Gazetes*i Diyarbakır muhabiri olarak devam etti. Hâlen serbest gazeteci.

Serkan Ayazoğlu: 1984, İstanbul doğumlu. 2009'da İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo TV Sinema Bölümü'nden mezun oldu. *Radikal*, *Taraf* gazetelerinde muhabirlik yaptı. 2014'ten beri *Magma Dergisi*'nde yazar.

Sezin Öney: Lisans, master, doktora eğitimi siyaset bilimi, uluslararası ilişkiler, milliyetçilik, çatışma ilişkileri, milliyetçilik, çatışma çözümü, Orta Avrupa, Yahudi tarihi üzerine. P24Blog, Artı Gerçek ve *Birikim*'de yazıyor. *Açık Radyo*'da programı var.

Sibel Oral: Gazeteci. K24 Genel Yayın Yönetmeni. Yayımlanmış üç kitabı var.

Sibel Yükler: 2007'den beri gazeteciliğin içinde. Arkadaşlarıyla kurduğu internet mecmuası *harfvolver.com*'da yazıyor. 10 Ekim'den sonra *JINHA*'da çalışmaya başladı. Öykülerin peşinden gidiyor, yazmaya çalışıyor.

Şenay Aydemir: 1975'te Şavşat'ta doğdu. 1997'de gazeteciliğe başladı. *Evensel*, *Referans* ve *Radikal* gazetelerinde kültür sanat sayfaları ve hafta sonu eklerinde çalıştı. Hâlen serbest gazeteci.

Şiar Rişvanoğlu: 1968 Aralık doğumlu. Enternasyonalist sosyalist. *Devrimci Marksizm* ve *Gerçek İşçi* gazetesi yazarı, yazı işleri sorumlusu. Hukukçu. Gezgin. Adana'da yaşar.

Şükran Lilek Yılmaz: Dersim doğumlu, İstanbul'da yaşıyor. Dersim Yayınları Yayın Yönetmeni. *Ali Ekber Yürek: Ben Dünyayı Değiştirmeye Talibim ve Kansız Bir Gökyüzü İçin: Ankara Katliamı'nın Ardından* adlı iki kitabı var.

Tayfun Ertan: Ekonomi okudu. 1977'den itibaren *BBC*'de radyo haberciliği, 1993'ten sonra Türkiye'de televizyon haberciliği yaptı. *NTV*'nin kurucu genel yayın yönetmeniydi. P24'ün çalışmalarına katkıda bulunuyor.

Tuğba Kaplan: Lisans eğitimi Amerikan Kültür ve Edebiyatı, yüksek lisansını Sosyoloji üzerine aldı. Serbest gazeteci.

Tuğba Tekerek: 1976'da Maraş'ta doğdu. Boğaziçi Üniversitesi'nde işletme okudu ve modern Türkiye tarihi alanında yüksek lisans yaptı. Dokuz yıldır gazeteci. 2010 ve 2013'te ÇGD Yılın Gazetecisi Ödülü'nü aldı.

Veysel Ok: 24 Ocak 1984'te Diyarbakır'da doğdu. İstanbul Hukuk Fakültesi mezunu. Marmara Üniversitesi'nde Kamu Hukuku yüksek lisans öğrencisi. 2009'dan beri basın avukatlığı yapıyor. P24 Hukuk Birimi sorumlusu.

Yasemin Çongar: 22 Aralık 1966'da doğdu. Mülkiye'de İktisat, Georgetown'da Amerika Çalışmaları okudu. 1984-2012 arasında gazetecilik yaptı. P24'ün kurucularından. Yayımlanmış dört kitabı var.

Yılmaz Murat Bilican: 1964 yılında doğdu. 20 yıllık felsefe öğretmeni. T24 internet gazetesinde yazıyor.

Yonca Poyraz Doğan: İstanbul Üniversitesi İletişim mezunu, Texas Tech'de iletişim yüksek lisansı yaptı. 1991'den beri gazeteci. *Ayrımcı Dile Karşı Habercilik Kılavuzu* kitabının yazarlarından. ABD'de yaşıyor.

Zehra Onat: ODTÜ mezunu. Hâlen çeşitli yayınevlerinde editörlük çalışmalarını sürdürüyor.

© P24 Hafıza Kitaplığı, 2017

AZIYAH
HAFIZA
KİTAPLIĞI

